

קָדַר אֵל אֶת הָעֶרְוָה כְּלִלִית בְּמִקּוֹר דִּינֵי ע"א בְּאִסּוּרִים וְבוֹ שְׁמוּנָה חִלּוּנוֹת: קי"ל דְּעַד אֶחָד
אֵינוֹ נֶאֱמָר לְאִסּוּר בְּדָבָר שְׁמוֹחֲזֵק לְפָנֵינוּ בְּהִתַּר פְּגוֹן שְׁאֵמַר לוֹ נִתְּנָסַף יִינָף אוֹ נִטְמָא
טְהוּרֹתֶיהָ וְהִבְעִיד מְכַחֲשׁוֹ אוֹ אֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ אִם לֹא ע"פ הָאוֹפְנִים שְׁיִתְּבַאֲרוּ לְפָנֵינוּ
בס"ד.

וּמִקּוֹרָא דְהָאֵי דִינָא בְּמַס' גִּיטִין בִּפ' הַגְּזִינְקִין (נ"ד ע"ב) ת"ר הִי עוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּטְהוּרוֹת וְאָמַר
לוֹ טְהוּרוֹת שְׁעֵשִׂיתִי עִמָּךְ נִטְמָאוּ. הִי עוֹשֶׂה עִמּוֹ בְּזִבְחִים וְא"ל זִבְחִים שְׁעֵשִׂיתִי עִמָּךְ
נִתְּפָגְלוּ נֶאֱמָר אָבֵל אָמַר לוֹ טְהוּרוֹת שְׁעֵשִׂיתִי עִמָּךְ בְּיוֹם פְּלוּנִי כו' וּפְרִיָּה מ"ש רִישָׁא וּמ"ש
סִיפָא אָמַר אָבֵי כָּל שְׁבִידוֹ נֶאֱמָר רַבָּא אָמַר פְּגוֹן דְּאִשְׁכַּחְיָא וְלֹא אָמַר לִי וְלֹא מִיָּדִי וְלִבְתַּר
הִכִּי אִשְׁכַּחְיָא וְא"ל כו'.

מְבוֹנָר מְזַה שְׁפָל שְׁלֵא הִי בְּיָדוֹ מְעוּלָם אֵינוֹ נֶאֱמָר אֵלֶיבָא דכ"ע פִּינּוֹן שְׁפָבַר הֶחֱזִיק
בְּטְהוּרָה. וּכ"כ הֵרָא"ש שֶׁם בְּכָלֵל ב' מִי"ד כְּלָלִים שְׁפָתַב שֶׁם דְּמָהָא מְשַׁמַּע דְּכָל דְּבָר
דְּאִתְחַזַּק בְּהִתַּר אֵין ע"א נֶאֱמָר עָלֵיו לְאִסּוּרוֹ.

וְהִנֵּה מָה שֵׁישׁ לְהַעִיר בְּזַה דְּלִכְאוּרָה אֵין מְזַה שׁוּם הוֹכְחָה דִּתְיַנַּח לְאָבֵי דְאָמַר שֶׁם דְּטַעְמָא
דְּבְרִישָׁא נֶאֱמָר מְשׁוּם שֶׁהוּא בְּיָדוֹ מוֹכַח שְׁפִיר דְּכָל שְׁלֵא הִי בְּיָדוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָר כְּלָל. אָבֵל
לְרַבָּא דְּמִפְרָשׁ דְּסִיפָא מִיָּרִי דְּאִשְׁכַּחְיָא וְלֹא אָמַר לִי מִיָּדִי י"ל דְּלִכְפָּה אֵינוֹ נֶאֱמָר מְשׁוּם
דְּרַגְלִים לְדָבָר שְׁאוּמַר שְׁקָר דְּלָמָּה לֹא אָמַר לוֹ בְּפַעַם הֵרָאשׁוֹן כְּדִי שְׁלֵא יִכְשִׁילוּ.

אָבֵל בְּאֵינְשׁ דְּעֻלְמָא שְׁאוּמַר לוֹ בְּפַעַם הֵרָאשׁוֹן שְׁמַצָּאוּ וְאֹמַר לוֹ רְאִיתִי שְׁנִטְמָאוּ
טְהוּרֹתֶיהָ אֶפְשָׁר דְּמַהִימָן דְּמָה לוֹ לְשַׁקֵּר בְּזַה. וְלֹא מְצִינוּ שְׁהַצְרִיכָה תוֹרָה ב' עֵדִים אֵלָּא
בְּמִמּוֹן אוֹ בְּעֶרְוָה דְּיִלְפִינוּ דְּבָר דְּבָר מְמִמוֹן אָבֵל בְּשַׁאֲרֵי אִסּוּרִים לֹא וְכִינּוֹן דְּקִי"ל כְּרַבָּא
לְגַבֵּי אָבֵי א"כ אֵין לָנוּ הוֹכְחָה לְדִין זַה.

וְכִי מִן דִּין יֵשׁ לְתַמּוּנָה לְכְאוּרָה מְסוּגִיָּא דְר"פ הָאִשָּׁה רַבָּה (פ"ח ע"א). דְּאָמַר שֶׁם אֵהָא
דְּע"א נֶאֱמָר לְהַעִיד לְאִשָּׁה שְׁמַת בְּעֻלָּה מְכָלֵל דְּע"א נֶאֱמָר בְּאִסּוּרִים מְנַלְן וְרַצָּה לְמִילָף
מִחֲתִיכָה סִפְקָא חֵלֵב כו' וְנִחָה דְשֶׁם לֹא אִתְחַזַּק אִסּוּרָא הֵכָא אִתְחַזַּק אִסּוּרָא כו' וְאָמַר שֶׁם
מִיָּדִי דְהוּי אֶטְבֵּל הַקְדָּשׁ וְקוֹנְמוֹת וְנִחָה ג"כ עַד דְּמַסִּיק אֵלָּא דְאַחַר וְאָמַר אָנָּא יְדַעְנָא
דְּאִתְשִׁיל מְרִי כו' הִיא גּוֹפָא מְנַלְן אֵלָּא א"ר זִירָא מִתּוֹף הוֹמַר כו' וְע"ש.

מְבוֹנָר לְהַדְיָא דְסַפּוּקֵי מְסַפְקָא לִי אֵי ע"א נֶאֱמָר בְּאִסּוּרִים נְגִיד חֲזָקָה אֶפִּי לְהִתַּר. וְלֹא
אֶתְבַּרַר שֶׁם הַדִּין בְּפִירוּשׁ.

וְא"כ כ"ש דְּלִאִסּוּר בְּמִקּוּם דְּאִתְחַזַּק הִתִּירָא דִי"ל דְּנֶאֱמָר. וְגַם הָא דְמִיָּתִי שֶׁם מְע"א
אֹמַר אֶכְלֵת חֵלֵב כו' דְּחָה שֶׁם דְּיִלְמָא מְשׁוּם דְּאִתְחַזַּק כו' וְאִמָּאֵי לֹא פְּשִׁיט מְהַף בְּרִיָּתָא
דְּפ' הַגְּזִינְקִין מְסִיפָא דְבְּיוֹם פְּלוּנִי אֵינוֹ נֶאֱמָר אַע"כ דְּמִשֶׁם אֵין רֵאִי אֵלֶיבָא דְרַבָּא וּכְמ"ש
דְּש"ה שֵׁישׁ הוֹכְחָה שְׁאוּמַר שְׁקָר מְדִלָּא אָמַר לוֹ בְּפַעַם הֵרָאשׁוֹן.

וּכ"כ הַתּוֹס' רַפ"ק דְּגִיטִין (ב' ב') ד"ה הוּי דְּבָר שְׁבַעְרָוּהָ לְהַדְיָא דְהָאֵי דְנִקְטָה הִיא לִישָׁנָא
מְשׁוּם דְּבַר"פ הָאִשָּׁה רַבָּה מְסַפְקָא לָן בְּשַׁאֲרֵי אִסּוּרִים בְּדָבָר דְּלֹא בְּיָדוֹ אֵי מְהִימָן בְּאִתְחַזַּק
אִסּוּרָא ע"ש: וְרֵאִיתִי בְּתִשׁוּי הַרְשָׁב"א (ס' ע"ו) שְׁדַעְתוֹ לְפִסְנוֹק דְּע"א נֶאֱמָר בְּאִסּוּרִים
בֵּין לְהִתַּר בֵּין לְאִסּוּר אֶפִּי נְגִיד חֲזָקָה כָּל שְׁאֵין מְכַחֲשׁוֹ בְּבָרִי.

מסוגיא דכריתות (י"ח ע"ב) לפום אידה לישנא דמפרש הטעם משום מיגו. וכו' דכל הסוגיא דפ' האומר הוא ללישנא קמא דהתם.

והו' סוגיא דפ' הנזקין כ' שם דפועל שאני דחזקתו משמר מלאכתו ולכה אינו נאמן פל שאינו בידו וכ"כ הרמב"ן והריטב"א בחידושי פ' הנזקין שם דדוקא פועל או שלית שמןטל עליו הדבר לעשות בכשרות אינו נאמן לומר שלא עשה בכשרות דחזקתו משמר.

ועש"ך יו"ד (סי' קכ"ז ס"ק ט"ז) ולכן נראה דעיקרא דמילתא סמכו הפוסקים על סוגיא דפ' האומר (ס"ו ע"א) בהא דאמר אב"י שם אמר לו ע"א שורה נרבע כו' וקאמר שם וצריכא דאי אשמעינן קמיי תא אי לאו דקים לי בנפשי דעבד חולין בעזרה לא מיימי כו' מוכח שם דהטעם דנאמן משום דשתיקת הבע"ד הוא כהודאה הא לאו הכי אינו נאמן.

וכן נראה מלשון הרשב"א שם והר"ן פ' האומר שהאריה שם נראה ג"כ דסמך אהו' סוגיא וא"כ מתוך בזה קושית הש"ך שם מהא דר"פ האשה רבה דמוכח דעדיין לא פשיטא לי דע"א אינו נאמן במקום חזקה דאע"ג דשם אינו מוכח מ"מ סמכינן אסוגיא דקדושין שם.

וגם הרא"י שהביא הש"ך מדברי התוס' רפ"ק דגיטין מהא דקאמר הוי דבר שבפערנה כו' אינו מוכרח כ"כ כמ"ש התוס' שם די"ל דכיין דפערנה מציינו דבעינן ב' עדים. מזה ילפינן לכל מקום דהוי נגד חזקה דבעינן ב' עדים.

דזה עצמו מאי דפערנה בעינן שנים הוא ג"כ מטעם חזקה. ומלבד זה איני רואה דהכרח מלשון זה דגם בר"פ הא"ר שם אמר ג"כ האי לישנא מי דמי התם לא אתחזוק איסורא הקא אתחזוק איסורא דא"א ואין דבר שבפערנה כו' נאח"פ אמר שם מידי דהוי אטבל כו' ואם נאמר שיש חילוק בין דבר שבפערנה לשאר דבר דאתחזוק באיסור או בהיתר א"כ מאי משני מטבל.

אבל לפמ"ש דזה גופא נלמד מע"א דבעינן ב' עדים א"ש דבאמת אין חילוק פלל בין דבר שבפערנה לשאר דבר דאתחזוק באיסור או בהיתר. גם י"ל דסוגיא דרפ"ק דגיטין אזלא אליבא דסוגיא דפ' האשה דמספקא לי.

אבל לדינא סמכינן אסוגיא דקדושין פ' האומר. ואע"ג דסוגיא דפ' האומר אב"י קאמר לה וא"כ י"ל דאב"י אזיל לטעמי' בפ' הנזקין אבל לרבא דפליג שם עליו י"ל דבאמת ס"ל דע"א נאמן באיסורים מ"מ פיון שאין לנו דהכרח דפליג די"ל דבדבר שאינו בידו מודה לאב"י וכשי"ת ביותר לפנינו בס"ד יותר יש לנו לסמוך על סוגיא דפ' האומר דשם לא פליג רבא עלי' מוכח דמודה לי לדינא פנ"ל.

וא"כ זכינו לדון דבהא דע"א אינו נאמן במקום חזקה במחלוקת הפוסקים שנוי' והוא דעת רמב"ן ורשב"א וריטב"א ותוס' רי"ד בקדושין. ומ"מ הר"ן הכריע פשיטת התוס'.

ועי' ביאורי רבינו הגדול הגר"א ז"ל (סי' קכ"ז). ועכ"פ נ"ל היכא שיש עוד סניף להקל שיש לצרף ג"כ שיטת הרשב"א ודעמי' וקמו שית' בס"ד: ובתוס' רי"ד דקדושין הקשה מהא דקיי"ל דע"א נאמן להוציא ממון אם הנתבע אינו יודע ולמה יגרע ע"א באיסורים

נגד חזקה פניון שהפעלים אינם מכחישים אותו דהא חזקת ממון עדיפא משאר חזקות ותו' דש"ה דהוי לי' למידע וא"כ רגלים לדבר שהעד אומר אמת.

דמשום הכי אם אומר שורה הזיק והוא א"י פטור משום דלא הוי לי' למידע. וע"ז הקשה בס' פתח הבית בדיני נאמנות (סי' ר') דא"כ במקום דהוי לי' למידע אף בלא טעם דהוי מחויב שבועה ואיל"מ חייב.

א"כ בקרקע בע"א והפעלים א"י למה קיי"ל דפטור. והביא שם דברי הרשב"א בחידושו שכ' באמת הטעם בממון משום דהוי משואיל"מ ובמקום שאין חייב שבועה פטור אע"ג דהוי לי' למידע.

ואיפכא קשיא לי לדעת הפוסקים דע"א אינו נאמן להוציא דבר מחזקתו. א"כ למה אצטרף קרא דלא יקום עד אחד באיש לכל עון וגו' שלא להוציא ממון בעדותו תיפוק לי' דאין ע"א נאמן נגד חזקה באיסורים כ"ש דלא מהני עדותו נגד חזקת ממון דעדיפא טפי משאר חזקות וכ"ש לשמואל דס"ל אין הולכין בממון אחר הרוב דעדיפא חזקת ממון אפי' נגד רובא מה דלא מהני באיסורים דקיי"ל רובא עדיף מחזקה.

גם קשה למה הנצרכה התורה לגז"ש בדבר שבפערונה למילף דבר דבר מממון דאין דבר שבפערונה פחות משנים תיפוק לי' דגם בשאר איסורים לא מהני ע"א להוציא דבר מחזקתו. ובאמת לשיטת הפוסקים דבדבר שבפערונה אין ע"א נאמן אפי' בליכא חזקת איסור א"ש.

וית' שיטתם לפנינו בס"ד באורף. אבל לדעת הסוברים דדוקא באמתחוק איסורא או היתירא אין ע"א נאמן קשה.

אף זה י"ל דאצטרף גז"ש דבדבר שבפערונה לפעמים אף שהענין אמת לא מהני אם נעשה ע"י ע"א כגון במקדש בע"א דקיי"ל אין חוששין לקדושו וכן בנותן גט לפני ע"א. ולזה צריך גז"ש למילף מממון דלא מהני וית' זה באריכות בס"ד בחזקים הבאים. שוב ראיתי שהגאון פנ"י בחידושו הרגיש בזה. וכ' ג"כ לתרץ כמ"ש.

אף תימה ע"ז דהא קרא דדבר גבי זנות פתיב ושם פניון שהמעשה אמת נאסרה עליו. וליישוב זה נעתיק מ"ש במ"א בתשו' לחכם אחד והוא במה שיש לעיין בפ' האומר (ס"ה ע"ב) במקדש בע"א דמסיק שם דאין חוששין לקדושו אפי' שניהם מודים משום דאין דבר שבפערונה פחות משנים דילפינו דבר דבר מממון.

ופריך שם רב אשי לר"כ א"כ מה להלן הודאת בע"ד כו' אף פאן הודאת בע"ד כו' א"ל התיב לא מחייבא לאחרינא הכא מחייבא לאחריני כו'. וז"ל שם בתשובתו ולכאורה תמוה פניון דהא דבדבר שבפערונה בעיניו שנים הוא משום דילפינו דבר דבר מממון וקרא דדבר גבי זנות אשתו פתיבא.

א"כ הי' לנו לומר שמי שראה אשתו שזינתה אפי' אם היא מודה בדבר לא הי' לנו לאסור פלל בלא עדים פניון דמחייבא לאחריני בהודאתה דאסורה לכהונה ע"ז ומ"ש מקדושו דלא מהימנא משום דמחייבי לקרובים.

ולפ"ז צ"ע דסותר סנגיא ערוכה בפ"ק דכתובות (ט' ע"א) אמר ר"א האומר פ"פ מצאתי כו' ופריה שם ומי אמר ר"א הכי והא כו' אין האשה נאסרת כו' ומסיק דפ"פ פשני עדים דמי. ופרש"י דכיון דדבר ברור לו שנבעלה כו' ועי' תוס' שם ד"ה ומי אמר ר"א כו' שהקשו ע"ז דתקשי לי' אמתני' דהאומר לאשה קדשתיה כו' ותי' שם דס"ל למקשן דאין דבר שבערוה פחות משנים אפי' ראה אדם שזינתה אשתו כו' ומתני' דהאומר לאשה קדשתיה כו' מייירי שאומר שקידשה בפני עדים.

וא"כ למסקנת הש"ס צ"ל דס"ל דלא דמי לקדושין דשם אפי' אם ידוע לו שקידשה פיון דדבר שבערוה אין פחות משנים לא מהני מידי משא"כ לענין זנות של אשתו לא אמרינן הכי דלא אברו סהדי אלא לשקרי, וזה תימא גדולה פיון דעיקר מה דס"ל בקדושין דלא מהני בלא עדים ילפינן לה דבר דבר דכתיב גבי ערוה פי מצא בה ערות דבר וא"כ מ"ש מקדושין: ד והנלע"ד דשאני גבי סוטה דכיון דגילתה תורה דע"א נאמן בה לאחר קינוי וסתירה דילפינן לה מקרא דנעך אין בה כו' דע"א נאמן.

וטעמא משום דרגלים לדבר פיון שקינא לה ונסתרה. הרי דלא הקפידה תורה על עדים דווקא רק שיהי' ברור הדבר.

וגם פיון שהחמירה תורה לעשות ספק פנדאי דלאחר קינוי וסתירה אסורה לבעלה מספק ומינה ילפינן לכל ספק טומאה ברה"ר. וא"כ הרי דלא השוותה התורה דבר זה לממון דהרי בכל ספק ממון אמרינן המע"ה ואם ספק לנתבע כל שיש ספק גם לתובע פטור דספק גזל לא אסרה רחמנא וכמ"ש בתנאים בסוף קיצור ת"כ ש"ל וכן פשוט בכ"מ.

א"כ בדבר זה חמורה סוטה מממון ולא ילפינן מממון רק היכא דאין הדבר ברור ולכן גם בפ"פ כל שברור לו שנבעלה אסורה לו אף בלא עדים. וכן בספק פיון שיש רגלים לדבר הוי כמו שברור לו נאסורה לו מספק עד שתשתה ויתברר הדבר.

אף עדיין אינו מיושב פיון דעיקרא דמלתא מה דילפינן התם דבר דבר מממון הוא מקרא דכי מצא בה ערות דבר מנין לנו להקל בקדושין יותר והי' לנו לומר דגם שם כל שיודע בעצמו שנתקדשה לו הוי קדושין לגבי' כמו בהא דסוטה דהא בסוטה ג"כ חב לאחרוני לגבי האשה כשהיא מכחישתו וגם דאוסרה לכהונה.

והנ"ל ב'שוב קושיא זו דבזה חלוק דין קדושין מדין סוטה דבקדושין עיקר המעשה היא בשביל לאסור לאחרים כמ"ש בריש קדושין (ב' ע"ב) דאסור לה אכ"ע פהקדש. ונמצא דעיקר המעשה דקדושין הוא בשביל אחרים לכה בפענון שיקדש בשני עדים דכל שלא הי' ב' עדים בדבר א"כ אין ידוע לאחרים אם נתקדשה דע"א אינו נאמן לגבי אחרים שא"י הדבר אם האמת כן.

ולכך לא חל האיסור ולא מיקרי הקדש אכ"ע. ולכן גם לדידנ' אין הקדושין חלים לאסור בקרובותיה דאין קדושין לחצאין.

משא"כ בסוטה דבלא"ה היא אסורה אכ"ע וא"כ אין עיקר איסורה רק לגבי בעלה לכה כל שנודע לו אסור בה אפי' ליכא עדים ומה דילפינן בקדושין מקרא דכי מצא בה ערות דבר כו' היינו שפמו שמצינו דלאסור על בעלה כל שא"י לו בפענון ב' עדים כמו בממון כמו כן בקדושין לאסור לאחרים בפענון ג"כ ב' עדים.

וז"ש בש"ס הָתָם לָא חָב לְאַחְרֵינֵי הֶכָּא חָב לְאַחְרֵינֵי ר"ל דְּבִקְדוּשֵׁינָן בָּא לְאַוְסְרָה אַכ"ע
מִצַּד אִיסוּר א"א. וְדָלָא כּפֵרֵשׁ"י מִשׁוּם אִיסוּר קְרוּבוֹת.

וְכֵן רְאִיתִי שְׂכ' הָר"ן בְּפִי שָׁם דַּמ"ש חָב לְאַחְרֵינֵי הֵינְנוּ דְאַסוּרָה אַכ"ע מִצַּד א"א. וְנִזְה
בְּרוּר לַע"ד בְּפִי הַסְּוֹגֵיָא שָׁם.

וְעִי' בַּס' אַבְנֵי מְלוּאִים מְהַגְּאוֹן בְּעַל קִצּוּה"ח בַּאֵה"ע (סִי' מ"ב סְעִיף ב') מַה שְׁנִתְקַשָּׁה
בְּזֶה. וּלְפִי מ"ש מְתוּרָץ הֵיטֵב.

וְגַם מַה שְׁהִקְשִׁיתִי לְאוֹתָם פּוֹסְקִים דַּס"ל דַּע"א א"נ נִגְדַּד חֲזָקָה דְהֵטַעַם דְּבַעֲיָנָן ב' עֵדִים
לְהוֹצִיא מִמּוֹן מִשׁוּם דְּחֲזָקָה שְׁהוּא שְׁלוֹ וְאִין ע"א לְהוֹצִיא מְחֲזָקָה וְדוּק: הַ עוֹד יֵשׁ לְתַרְץ
דְּאַצְטְרִיף קְרָא לְגַבֵּי מִמּוֹן דַּס"ד דְּאַדְרַבָּא בְּמִמּוֹן מְהֵנִי עַד אַחַד מִשׁוּם דִּי"ל דְּשָׁכִיחַ הוּא
דְּמוּרָה הֵיפִירָא לְהַחְזִיק מִמּוֹן אַחֲרִים בְּאַמְתְּלָא כֹּל דְּהוּ מִשׁוּם מְלוּהַ יִשְׁנָה אוֹ מִשׁוּם דְּגִזְל
וְעֵרְוִית נִפְשׁוּ שְׁל אָדָם מְחַמְדָתָם לְכַף גְּרַע טַעֲנַת הַנְּתַבְעָ וְגַם בְּטוֹעֵן א"י אֶפְשָׁר דְּמִשְׁקַר
לֹמֵר שֶׁא"י וּמִשׁוּם דְּאִינוּ מְעִיז פְּנֵיו כ"כ לְהַכְחִישׁ בְּבָרִי טוֹעֵן שֶׁא"י הֵנִי אֲמִינָא דַּע"א
נְאַמֵּן לְהוֹצִיא מִמּוֹן מִשֶּׁא"כ בְּשֶׁאָר אִיסוּרִים דְּמִחוּזָק בְּהִיתָר דְּאִין אָדָם חָשׁוּד כ"כ לְעַבְרָר
עַל אִיסוּר אוֹ לֹמֵר שֶׁא"י אִם יוֹדַע בְּאַמְתַּ שְׁדַּבֵּר זֶה אִסוּר לְכַף אַצְטְרִיף קְרָא דְגַם בְּמִמּוֹן
לָא מְהֵנִי ע"א.

וּבְזֶה יֵשׁ לִיתָן טַעַם דְּלְכַף הַצְּרִיכָה תוֹרָה שְׁבוּעָה בְּמִמּוֹן לְהַכְחִישׁ הַעֵד וּבְמִקּוֹם שֶׁא"י
לְשַׁבַּע מְשַׁלֵּם לְכַד בְּקַרְקָעוֹת דְּאַלִּימָא חֲזָקַת הַמְּוַחֲזָק טְפִי דְקַרְקָע לְעוֹלָם קְבוּעַ וּבְחֲזָקַת
בְּעֵלְיָה עוֹמְדַת יוֹתֵר מִמְּטַלְטְלִים וְכֵן עֲבָדִים שְׁהוֹקְשׁוּ לְקַרְקָעוֹת בְּזֶה פְּטַרְתוּ הַתוֹרָה
מִשְׁבוּעָה וּכְשֶׁא"י לָא מְהֵנִי ע"א וְכֵן בְּשִׁטְרוֹת פִּינּוֹן שְׁאִין גּוֹפֵן מִמּוֹן וְדוּק: וְלְכַאוּרָה הִי
נִרְאָה לְהוֹכִיחַ דַּע"א אִינוּ נְאַמֵּן בְּאִיסוּרִים נִגְדַּד חֲזָקָה מְהֵא דְאַיְתָא בְּסַפְרֵי פ' שׁוֹפְטִים
הִבִּיאוּ הַפְּנִי רִישׁ מַס' גִּיטִין לָא יְקוּם עַד אַחַד בְּאִישׁ לְכָל עוֹן וּלְכָל חֲטָאת בְּאִישׁ אִינוּ קָם
אַבָּל קָם הוּא בְּאַשְׁה לְהַשִּׁיבָה כו'.

וְע"כ מִיִּירֵי בְּדָלָא מְכַחֶשָׁא לִי דַּאֲל"כ פְּשִׁיטָא דְלָא מְהֵימֵן גַּם בְּאַשְׁה דְּהָא שׁוֹי' אַנְפְּשָׁה
חַדָּא"ס. וְא"כ ע"כ צ"ל דְּשִׁתְקָה אוֹ שֶׁא"י וְא"כ מוּכַח דְּבְּאִישׁ א"י וּמְדַקְאָמֵר לְכָל עוֹן
וּלְכָל חֲטָאת וְגו' דְּהֵינְנוּ לֹמֵר אַכְלָתָ חֲלָב וְכַדוּמָה א"כ מוּכַח דַּא"נ בְּאִיסוּרֵי תוֹרָה בְּמִקּוֹם
חֲזָקָה.

וְאִין לְדַחוֹת דְּדוּקָא לְחִיבּוֹ חֲטָאת דְּהֵנִי הוֹצֵאת מִמּוֹן אוֹ לְחִיבּוֹ מְלַקוֹת דְּעַדְרִי מְהוֹצֵאת
מִמּוֹן א"נ. אַבָּל לָא לְהַעִיד לְאַסוּר אוֹתוֹ דְּבַר עַל חֲבִירוֹ דְּאִין כָּאֵן הוֹצֵאת מִמּוֹן אֲלָא הַפְּסֵד
וְהֵנִי פְּהִיזְק שְׁאִינוּ נִיכָר שְׁאִינוּ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה לְהוֹצִיא מִמּוֹן רַק דְּמַמִּילָא קָא פְּסִיד.

דַּא"כ הִיאָרְף דִּיִּיק מִיָּנָה בְּאִישׁ אִינוּ קָם אַבָּל קָם הוּא בְּאַשְׁה דְּהָא דוּמְיָא דְאַשְׁה דְּאִין כָּאֵן
הוֹצֵאת מִמּוֹן גַּם בְּאִישׁ הוּא נְאַמֵּן וְאִין לְדַחוֹת דְּגַבֵּי אִשְׁה מוֹצִיאָה מִמּוֹן ע"י עֲדוּתוֹ דְּהָא
שָׁם הֵטַעַם דְּמַסְפָּר פְּתוּבָתָה נִלְמַד לְכַשְׁתַּנְשָׁאֵי לְאַחַר כו' וְעוֹד תִּינַח לְמ"ד פְּתוּבָה
דְּאוּרִייתָא לְמ"ד פְּתוּבָה דְּרַבְּנָן מֵאֵי אִיכָא לְמִימַר אַע"כ כַּמ"ש.

וְע"ש בַּפְּנִי דְאַרְף דְּבַסְפָּרִי שָׁם פְּלִיג ר' יוֹסִי עַל ר' יְהוּדָה דְּדַרְיֵשׁ הֵכִי לָא פְּלִיג שָׁם עַל
עֵיקַר דְּבָרֵינוּ אֲלָא מִלְתָּא אַחֲרִיתִי קְאָמֵר ע"ש. אַף יֵשׁ לְדַחוֹת דְּכִינּוֹן דְּחִזְיָנָן בְּש"ס דִּילָן
ר"פ הָאִשְׁה רַבָּה דְּשָׁקִיל וְטָרִי מְנַלָּן דַּע"א נְאַמֵּן לְהַעִיד לְאַשְׁה שְׁמַת בְּעֵלְיָה וְלָא הִבִּיא שָׁם

הן דספרי מכלל דש"ס דילן ס"ל דמשבשטא היא או דס"ל דר' יוסי פליג על ר' יהודה גם בזה ולא דריש אבל קם הוא באשה.

אלא דריש דקם הוא לשבועה ובאיש דנקט אורחא דמילתא הוא. ועי' תשו' נוב"י מהד"ק (חלק אה"ע סי' ל"ג) שהאריף הרבה להוכיח דע"א נאמן באשה שמת בעלה מן התורה וכ' שם לפרש פן דברי הרמב"ם.

וכ' הטעם דעד אחד נאמן משום דרחוק הוא שישקר העד בדבר שיכול להתברר מעצמו שלא על פי עדותו. ופי' שם שיטת הש"ס דר"פ האשה רבה דשם קאי דווקא על עד מפי עד דלא שייך ה"ט ע"ש (ובמ"א בתשו' בעסק עגונה הארכתי בזה).

והנה לפ"ז הי' נראה לומר שיש לחלק בין אם מעיד להיתר בדבר שנתחזק באיסור או להיפוך בדבר שנתחזק בהיתר שהעיד לאיסור דהנה בכ"מ ידוע דאזלינן בתר חזקה. וכן אם מעיד להיתר יש ב' חזקות.

א' חזקה אין אדם חוטא ולא לו לגרונם מכשול לפני עור להאכיל איסור לחבירו. ועוד חזקה דלא משקר במידי דעביד לגלויי בעצמו שלא ע"י עדותו כמ"ש וא"כ העמד ב' חזקות אלו נגד חזקה דא"א דחזקה אחת אינה פלוג נגד ב' חזקות כמ"ש בר"פ כל הנשבעין ובס"פ המקבל בסוגיא דשכיר נשבע ונוטל.

אבל אם אין הענין יכול להתברר מעצמו אין פאן אלא חזקה נגד חזקה ולכן אינו נאמן ואע"ג דבמקום דלא אתחזק לא איסורא ולא היתרא קיי"ל דע"א נאמן כמו שיבואר בחזקים הבאים בס"ד ש"ה דבלא העדות יש חזקה פנגד חזקה פגון ב' חתיכות א' של חגב וא' של שומן וכדומה משא"כ פאן דע"י שמעיד נעשה חזקה אין אדם חוטא ולא לו לקח לא מהימן.

וא"כ אם מעיד להיפוך לאסור במקום דאתחזק היתרא אין פאן חזקה דאין אדם חוטא ולא לו י"ל דאינו נאמן אפי' בדבר שיכול להתברר מעצמו וית' בסמוך בס"ד. ומ"מ אין מפאן ראיה לנ"ד דע"א א"נ בשאר איסורים די"ל דאין ה"נ בשאר איסורים בכה"ג נאמן וכשי"ת לפנינו בעזה"ת דבמילתא דאיכא לברורי י"ל דנאמן גם באתחזק איסורא אבל במקום דלא שייך ה"ט עכ"פ מוכח דא"נ מקרא דלא יקום עד אחד באיש לכל עון וגו'.

ומ"מ נראה שיש לדחות די"ל אין ה"נ קרא דלכל עון ולכל חטאת ה"ט דא"נ דהוי כמו הוצאת ממון כמ"ל ולכן בכה"ג אפי' איכא לברורי בלא עדותו א"נ כ"ז שלא נתברר כמו בהוצאות ממון דקיי"ל דאין ע"א נאמן אפי' במילתא דעל"ג.

ודומיא דהכי דייקנין אבל באשה קם הוא במילתא דעל"ג. וה"ט משום דשם לא שייך הוצאות ממון כמ"ש וא"כ מ"ש הגאון בעל נוב"י שם בדברי הרמב"ם דע"פ עדות ע"א באשה נכנסים האחים לנחלה על פיה מה"ט יעו"ש.

אין זה מוכרח די"ל דזה הוי כמו הוצאות ממון ולא מהני ע"א מדאורייתא דהגע עצמך אלא בא ע"א והעיד שראובן לנה משמעון מנה במקום פלוני במקום שרבים עומדים שם וראו האם נאמר דנאמן להוציא ממון ע"פ זה ודאי אינו וא"כ ה"ה לענין הורדת נחלה ומה שדקדק פן מדברי הרמב"ם (פ"ז מה' נחלות) שכ' וז"ל אין היורשים נוטלין עד

שְׂיָבִיאוֹ רְאִיָּה שְׁמַת מוֹרִישָׁן אֲבָל אִם שְׁמָעוּ בּוֹ שְׁמַת אוֹ שְׂבָאוֹ אִי מְסִיחִים לִפְרִ"י אֵע"פ שֶׁאֵת אֲשֶׁתוֹ וְנוֹטְלַת כְּתוּבָתָהּ כּוֹ וְדִקְדַּק לְמָה נִקְטָה דְּוָקָא אִי וְלֹא עַד כְּפֶשֶׁר ע"ש אֵין בְּזֵה רְאִיָּה כָּלֵל דְּבִלְשׁוֹן שְׁשֻׁמְעוּ בּוֹ שְׁמַת דְּנִקְטָה גְּכָלֵל ג"כ ע"פ ע"א כמ"ש בּפ' שְׁנֵי דִּינֵי גְזֵירוֹת (ק"ז ע"א) בְּשֻׁשְׁמָעוּ בּוֹ שְׁמַת בַּע"א וּכ"כ הַתּוֹסֵ' בִּיבְמוֹת דְּגַם ע"פ ע"א אֵין מוֹרִידִים לְנִחְלָה, וּמִיָּנִין לָנוּ לַעֲשׂוֹת מַחְלֻקָּת בֵּין הַפּוֹסְקִים בְּמָקוֹם שְׂאֵין הֶכְרַח וּבַחֲדָרֵי הַבָּאֵי נִבְאָר בַּעֲזָה"ש בְּיוֹתֵר בְּיֹאזֵר לַעֲנִין נֶאֱמָנוֹת ע"א בְּאֲשֶׁה: זֶה וְהִיא גַלְע"ד לְכַאוּרָה לְהִבְיָא רְאִיָּה דַּע"א א"נ נֶגְדַּח חֲזָקָה מְהָא דְּאִיתָא בּפ' הַמְדִיר (ע"ו ע"א) גְּבִי הָיוּ בְּהָ מוּמִין כּוֹ דְּפָרִיף מ"ש רִישָׁא וּמ"ש סִיפָא וּמְשִׁנֵּי רַב אֲשִׁי רִישָׁא מְנָה לְאַבָּא בְּיָדָהּ סִיפָא מְנָה לִי בְּיָדָהּ.

וּפְרַש"י דְּמַהְדֵּר לְאוּקְמֵי בְּנִלְהָ כַר"ג דְּחֲזָקָה דְּגוּפָא עַדִּיפָא וְרִישָׁא לְהִכִּי לֹא מְהֵי חֲזָקָה דְּגוּפָא לְפִי שְׂאֵין הַטְעָנָה שְׁלָה אֲלָא שְׁלֵ אֲבִיָּה כּוֹ וְגְבִי אָב לֹא אֲמַרִינָן בַּגּוּף שְׁלוֹ דְּמַהְדֵּי חֲזָקָתָה ע"כ.

הָא דְּלִפְרַש"י לְרַב אֲשִׁי דְּבַתְרָא הוּא כַּנ"ל אֲלִיבָא דַּר"ג דְּקִי"ל כְּנוֹתִיָּה דְּחֲזָקָה דְּגוּפָא עַדִּיפָא מְחֻזָּקָה דְּמֻזְנָא שְׁהָרֵי מוֹצִיָּאָה כְּתוּבָתָהּ מִבְּעִלְהָ וְלֹא מְשׁוּם טַעְמָא דְּבָרֵי וְשְׂמָא אֲתִינָן עֲלָהּ מִדְּכ' רַש"י הַטְעַם דְּחֲזָקָה דְּגוּפָא לֹא מְהֵי גְּבִי אָב וְלֹא קְאָמַר מְשׁוּם דְּבָאָב הָיוּ שְׂמָא וְשְׂמָא כְּשִׁיטַת הַתּוֹסֵ' שָׁם.

וּא"כ כִּינָן דְּקִי"ל דְּחֲזָקָה דְּגוּפָא עַדִּיפָא מְחֻזָּקָה דְּמֻזְנָא יֵשׁ לָנוּ לֹמַר ק"ו הַדְּבָרִים אִם ע"א אֵינוֹ מוֹעִיל לְהוֹצִיא מִמוֹן ע"י עֲדוּתוֹ כַּמ"ש לֹא יָקוּם ע"א בְּאִישׁ וְגו'. כ"ש דַּא"נ לְהוֹצִיא מִיָּדֵי חֲזָקָה דְּגוּפָא.

וְעִי' תּוֹס' שָׁם שְׁהִסְפִּימוּ ג"כ לִפְרַש"י דְּלֹא מְטַעְמָא דְּבָרֵי וְשְׂמָא אֲתִינָן עֲלָהּ רַק מְטַעַם חֲזָקָה דְּגוּפָה. וְהִנֵּה בְּאֵמַת יֵשׁ לְתַמְנָה לְכַאוּרָה עַל פְּרַש"י דְּתִינַח לְמָאן דַּס"ל בּפ' ק גְּבִי רְאוּהָ מְדַבְּרַת עִם אֲחָד כּוֹ לְמָאן דְּמְכַשִּׁיר בְּהָ פּוֹסֵל בְּבַתָּהּ דְּלֹא מְהֵי חֲזָקָה דְּאִם לְגְבִי בַת אֲבָל לְמֵאֵי דְּקִי"ל כְּמָאן דְּמְכַשִּׁיר אִף בְּבַתָּהּ מְשׁוּם דְּחֲזָקָה דְּאִם מְהֵי לְגְבִי בַת.

א"כ לְמָה בְּרִישָׁא לֹא מְהֵי חֲזָקָה דְּגוּפָא דְּבַת לְגְבִי הָאָב. וּמְצָאֵי שְׁהַפְנִי בּפ' הַמְדִיר עַמַּד בְּקוֹשְׁיָא זֶה וְע"ש שְׁנַדְחַק בְּזֵה מְאוּד.

וְלַעֲנִ"ד הִי נִרְאָה לְחַלְק דְּדוּקָא שָׁם בְּרִאוּהָ מְדַבְּרַת דְּחֲזָקָה דְּבַת נְמֻשְׁכַת מְמִילָא מְחֻזָּקָה דְּאִם וְאֵין מְחֻזָּר שׁוּם דְּבָר לְכֹן אֲמַרִינָן שְׁפִיר כִּינָן שְׂאֵתָהּ מְחֻזֵּק לְאִם שְׁלֹא זִינְתָהּ מְפֻסּוּל מְמִילָא הַבַּת זִינְרָה.

מִשָּׂא"כ לַעֲנִין תְּבִיעַת כְּתוּבָה דְּזֵה לֹא נְמֻשְׁף מְמִילָא מְחֻזָּקָה וּפָא דְּבַתוֹ דְּאֲפֻשֵׁר שְׁלֹא יִגְרַשְׁנָה כָּלֵל אוֹ שְׁתַּמוּת בְּחִיּוֹ וְלֹא יְבוּא בַר לִיָּדֵי גְּבִיָּת כְּתוּבָה וּלְכַף אֵין חֲזָקָה דְּאָב נְמֻשְׁכַת מְחֻזָּקָה בַת (וְהַדְּבָרִים אֲרוֹפִים בְּזֵה בְּדִינֵי חֲזָקָה וּאִכ"מ) עוֹד י"ל לְפִי מ"ש ז"ל בּפ' הָאוּמַר (ס"ו ע"א) בְּעֻבְדָּא דִּינָאֵי שְׁכ' שָׁם טַעַם דְּלְכַף לֹא מְהֵי חֲזָקָה דְּאִם לְגְבִי בַת מְשׁוּם דְּאֵין הָאִם לְפָנֵינוּ לְדוֹן עֲלֵי וְאֵין אֲנוּ דְּנִין רַק עַל הַבַּת לְבַד לְכַף לֹא מְהֵי חֲזָקָה דְּזֵה דְּאִם לְגְבִי בַת וְכַתְּבֵי בַּמ"א דְּפִי דְּבָרֵי דַּמ"ש מָאן דְּמְכַשִּׁיר בְּהָ מְכַשִּׁיר בְּבַתָּהּ הוּא דְּוָקָא בְּאִם הָאִם עַצְמָהּ בְּאֵתָהּ דְּלֹאן עֲלֵיהָ וְכִינָן שְׂאֵנוּ מְכַשִּׁירִים אוֹתָהּ לְכַהֲנָה מְשׁוּם חֲזָקָה פָּה.

א"כ ממילא בהכרח בפתה נמשכת בהיתר זה ששלה שאין אנו דנין על בפתה רק על האם משא"כ אם האם כבר מתה או שאין אנו צריכים לדון עלי' כלל שנופסלה ממילא ע"י דבר אחר ואין אנו דנין רק על הפת בזה לא מהני חזקה דאם לגבה, וא"כ א"ש פאן דברישא דהפתובה לאביה דעודה ברשות אביה וא"כ אין אנו צריכים לדון כלל בדיון הפת לגבי הפתובה רק לאביה בלבד לכן לא מהני חזקה דבת לאביה וזה ברור ופשוט: ח אף מדברי רש"י דפ' המדיר אין ראוי כ"כ די"ל דכוננת רש"י דתרתמי בעינו חזקה דגופא עם ברי ושמא ולכך באב דלית לי' הך חזקה דגופא אפי' טוען ברי לא מהני אכל מדברי רש"י פ' אלו נערו (ל"ו ע"א) בהא דחזקת ושוטה אין להם טענת בתולים דפרש"י משום דאי הניא פקחת היתה טוענת משארסתני נאנסתי אף דאינה טוענת לפנינו.

א"כ מוכח דצ"ל דס"ל דחזקה דגופא עדיפא מחזקה דממונא וכ"כ התוס' שם בשטיטת רש"י ד"ה החרשת כו'. ועי' בחידושי הגאון פנ"י שם שכ' ג"כ דאע"ג דבפ"ק משמע דטעמא דר"ג הוא משום ברי ושמא צ"ל דלמסקנא דקאמר הטעם משום חזקה היינו משום חזקה לחוד.

אבל התוס' שם בד"ה החרשת פי' באופן אחר וא"כ אין מוכח דהתוס' ס"ל דחזקה דגופא עדיפא מחזקה דממונא. ובפ' המדיר שהספימו לפרש"י היינו משום דאיפא תרתמי ברי ושמא וגם חזקה דגופא ומכ"ש לשיטת הרמב"ן ורשב"א ור"ן דס"ל בהא דפ' המדיר דמה דקאמר רב אשי רישא מנה לאבא בינה כו' היינו ג"כ מטעמא דברי ושמא א"כ י"ל דחזקה דממונא עדיפא מחזקה דגופא.

ובאמת יש לתמונה לכאורה על שיטת רש"י ו"ל דהיאך אפשר לומר דחזקה דגופא עדיפא מחזקה דממונא דהא אנו קיי"ל כשמואל דאין הולכין בממון אחר הרוכב. הרי דאפי' רובא לא מהני לגבי חזקה דממונא.

וא"כ כ"ש דעדיפא מחזקה דגופא דהא בכ"מ מצינו דרובא עדיף אפי' מחזקה דגופא (עי' תוס' פ"ק דחולין (ט' ע"א) בסוגיא דמנ"ל דאזלינן בתר רובא שהקשו למה לא ילפינן מהא דאזלינן בתר חזקה דרובא עדיף מחזקה) הרי מוכח להיפוך דחזקה דגופא גריעא טפי.

ועוד דנראה לכאורה מסוגיא דר"פ האשה שנתארמלה (ט"ו ע"ב ט"ז ע"א) דאם היא אומרת בתולה נשאתני והוא אומר לא פי אלא אלמנה נשאתיך דצריכה להביא עדים. ולמה לא אמרינן העמידנה על חזקת הגוף דבעת נשואין שלה היתה בתולה ועדיפא מחזקת ממון.

וכן אמר שם לימא תנן סתמא דלא כר"ג ומשני ע"כ לא קאמר ר"ג אלא בברי ושמא כו'. אף זה יש ליישב די"ל דמשני הכי לפום אוקימתא קמיינתא דפ"ק דאמר שם דטעמא דר"ג משום ברי ושמא.

אבל לפי תי' שני דטעמו משום חזקה אין ה"נ דמתני' לא אתיא כר"ג. אבל עדיין אינו מיושב דא"כ יהי' מוכרח עכ"פ דהלכה כשנויא קמא דבברי ובברי ושמא לא מהני חזקה דגופא נגד חזקה דממונא מסתמא דמתני' דר"פ האשה שנתארמלה דמצריף עדים.

או דנימא דאין הלכה כר"ג דהוי מחלוקת וא"כ סתם דקיי"ל הלכה כסתם. וא"כ היאך אפשר לפרש דברי רב אשי כמו שפרש"י אליבא דהלכתא אם לא שנאמר דרב אשי סמך אסתם מתני' דפ' המדיר דמתניא בטר הו' סתמא דפ' האשה שנתארמלה ולכך ס"ל דהלכה כסתמא בתראה.

אבל הוא דחוק וגם קשה מהא שכ' דקיי"ל אין הולכין במזון אחר הרוב ורובא עדיף אפי' מחזקה דגופא וכמ"ש. ולפי מ"ש במ"א הי' נראה לנישב קוש' זאת.

והוא דצ"ל דמה דקיי"ל אין הולכין במזון אחר הרוב אף דבכל התורה קיי"ל אחרים רבים להטות ואפי' בד"נ דחמירי טפי ממזונא קיי"ל דהולכים אחר הרוב כדמוכח מכ"מ. והי' נראה דהטעם הוא באיסורים בכ"מ רובא עדיף מחזקה מ"מ מדרבנן אמרינו סמך מיעוטא לחזקה וכמו כן פאן סמכין מיעוטא לחזקה דמזונא מדרבנן וא"כ אין מפאן ראיה דחזקה דמזונא עדיפא מחזקה דגופא וא"כ הדרינו למילתא קמייתא דלפי שיטת רש"י מוכח דע"א א"נ נגד חזקה דגופא.

ומ"מ אחר העיון נראה שיש לדחות ראיה זו די"ל דכוננת רש"י הוא דלכך מהני ***(הגה"ה ועי' תוס' רפ"ק דסנהדרין (ג' ע"ב) ד"ה ובמזונא כו' ובתוס' ר"פ המוכר פירות שפכתו לחלק בין רוב גמור ובין רוב שאינו גמור וי"ל דהתוס' הוא לשיטת ר"י דס"ל דלא אמרינו סמך מיעוטא לחזקה.

עי' תוס' ר"פ הלוקח בהמה (י"ט ע"ב) וברא"ש ר"פ האשה בתרא ודוק: **שם חזקה דגופא נגד חזקה דמזונא משום שיש שם ב' סברות לאלומי חזקה דגופא חדא חזקה דאתיא מחמת רובא דרוב נשים אין בהם מומין.

וא"כ י"ל השתא ברשות הבעל נולדו ביה מומין אלו ומקודם לכן היתה מן הרוב ונהיה חזקה דאתיא מחמת רובא כמ"ש הר"ש בהא דגבינות שנעשו מבהמה שנטרפה דכן קיי"ל לדינא כשיטת הר"ש שהגבינות פשירות מטעם הו' חזקה ולא מטעם שנולדה פשירה דהו' חזקה לא נתבררה כמ"ש התוס' פ"ק דחולין (י"א ע"א) ד"ה אתיא מפרה אדומה וא"כ בנ"ד שיש פאן עוד חזקה ברורה שנולדה בלא מומין ולכך אלימא הו' חזקה טפי מחזקת מזון.

אבל בשאר חזקה דגופא פגון לומר נטמאו טהרותיה וכדומה דאין פאן רק סברא אחת דתחיל' הי' טהור ולא שנייה שם חזקה דאתיא מחמת רובא באמת חזקה דמזונא עדיפא מחזקה דגופא דכונת' וא"כ י"ל שפיר דעד אחד מהימן נגדו: חדר ב דין ע"א במקום חזקה אי איכא רגלים לדבר וכו' חלון א': א פבר נתבאר דשיטת התוס' והרא"ש הוא דע"א א"נ במקום חזקה אף שהבעלים אומרים א"י אפי' אם שותקים פי אם במקום שי"ל דשתיקתו הוא שיודע רגלים לדבר ואז הוי שתיקתו כהודאה פגון שאומר לו נטמאו טהרותיה בפניה ואתה ידעת.

וראיתי בס' פתח הבית דיני נאמנות (ענף ט') שכ' בנה לתרץ כל הקושיות שהקשו הרמב"ן והרשב"א וריטב"א על שיטת התוס' והיינו חדא משום דלישנא דמהימן משמע בלא טעם הודאת הבע"ד וכן מהא דפלוגתא דאביי ורבא גבי אשתיה זינתה דאמר שם אין דבר שבערוה פחות משנים תפזק ליה דמטעם הודאה אסורה עליו.

ועוד מנ"מ. ותי' נשם דבאמת אין פנונת התוס' דהוי הודאה ממ'ש אלא מכיון ששומק וְהוּ
לי' למידע א"כ מסתמא יש לו רגלים לדבר שהעד אומר אמת ולכך נאמן ע"א דמטעם
רגלים לדבר לחוד שיודעים הבעלים לא הי' אסור.

וכן נראה מדברי התוס' פ' הא"ר (פ"ח ע"א) ד"ה שתיקה ע"ש וְהוּ כְּמוֹ בְּסוּטָה דְמַהֲיָמֵן
ע"א בְּטוּמְאָה מְשוּם שְׂיֵשׁ רַגְלִים לְדָבָר שֶׁקִּינָא לָהּ וְנִסְתְּרָה וּבִהְיָוָה עֲנֹבְדָא דְסַמְיָא פִּינּוּן
שְׂאִין דְרַף הַבְּעָלִים לְשִׁתְּנָק פְּשִׁמוּצִיָּאִין לְעַזּוּ עַל אֲשֵׁתוֹ אֲלֵא אֹמְרִים מְנִין אֶתְהָ יוֹדַע בְּרַר
דְּבָרֵיהּ וְלָכוּן אֲרַף שְׂלֵא הִי הַדְּבָר בְּפָנֵי הַבְּעָלִים אֲמַרִּינּוּן מְסַתְּמָא יוֹדַעִים הַבְּעָלִים בְּלֵאוּ הָכִי
שְׁהָעֵד אֹמֵר אֶמֶת וּפְרוּצָה הִיא וְחִשּׁוּדָה עַל זְנוּת.

כֵּן הֵם תְּנִיכּוֹן דְּבָרֵי הַגָּאוֹן פְּתַח הַבַּיִת שָׁם. וְלְדָבְרֵיהּ הִי לָנוּ לֹמֵר דְּאָפִי' אִם לֹא הָיוּ הַבְּעָלִים
שָׁם כָּל שְׂיֵשׁ רַגְלִים לְדָבָר לְדָבְרֵי הָעֵד הוּא נֶאֱמָן דְּמָה לִי אִם הַבְּעָלִים יוֹדַעִים הַרְגְּלִים
לְדָבָר אוֹ שְׂיָדוּעַ לְאַחֲרֵים הַרְגְּלִים לְדָבָר.

ואדרבא יותר מסתבר שיהי' ע"א נאמן פשידוע לכל מצד הענין בעצמו שהוא אמת. ועוד
שְׁהָרֵי דִּיקְמָה זֶה לְסוּטָה וְשָׁם אִין עַד טוּמְאָה נֶאֱמָן מִצַּד שְׁתִּיקָתוֹ שֶׁל הַבְּעַל שְׁהָרֵי אִפִּי'
שְׂלֵא בְּפָנֵי הַבְּעָלִים כָּל שֶׁקִּינָא לָהּ וְנִסְתְּרָה וְיֵשׁ רַגְלִים לְדָבָר נֶאֱמָן ע"א.

אבל מדברי הר"ן פ' האומר משמע שאין הטעם משום רגלים לדבר אלא שפך גזירת הכ'
דבאם שומק לדברי העד אז נאמן העד אף שיודע בלבד שאינו יודע. ובזה יישב שם קו'
הרמב"ן ורשב"א על שיטת התוס' וית' באורף בחדרים הבאים בס"ד: חדר ג ע"א נגד
ב' חזקות להיתר אם נאמן לאסור וכו' ז' חלונות: א יש לחקור לשיטת הפוסקים הסוברים
דע"א נאמן במקום חזקה אם יש כאן ב' חזקות להיתר אם נאמן.

אם יש חילוק בין חזקה אחת לב' חזקות. ומה שהביאני לזה הוא מה שיש לעיין בסוגיא
דר"פ הא"ר שם בהא דע"א נאמן להעיד לאשה שמת בעלה דמסיק שם מידי דהוי אטבל
הקדוש וקונמות כו' ולכאורה נראה משם דאין חילוק בין חזקה אחת לשנים דהא בא"א
יש כאן ב' חזקות העמד בעלה בחזקת חיים.

והעמד האשה על חזקתה כמו שהיתה א"א מקדם. וא"כ מאי ראי' מייתי מטבל ואינך
דשם ליכא אלא חזקה חזקה.

וראייתי בפנ"י בקו"א במס' פתובות שכ' לחלק בין ספק בגירושין דליכא אלא חזקה חזקה
לספק במיתת הבעל שיש שם ב' חזקות חזקת חיים וחזקת א"א. ובתשו' נוב"י (אה"ע
סי' מ"ג) האריף הרבה בענין זה והשיג על הפנ"י וגם על הריב"ש בתשו' שכ' ג"כ כדברי
הפנ"י בזה ולפי שהריב"ש הוא מפת הקודמים ורב גוברין' חובה עלינו לחפש בזכותו
להצילו מהשגות הרבות שהשיג עליו הנוב"י.

ומישרים נשפוט ונראה הוצמדו דבריו אם תחזקנה ראיותיו. שמ"ש שם להביא ראיה
מהא דפריף בפ"ב דיבמות ובפ' א"מ אי חיישינן לשאלה חמור בסימני אןפף היכא
מהדרין.

והקשה בנוב"י שם מאי פריף דילמא בא"א שיש פאן חזקה לאיסור חיישינן לשאלה משא"כ באבידה דבלא"ה אינו שלו. וע"ז צ"ל דגם בא"א יש חזקה אחרת פנגדו חזקה כל מה שיש ביד אדם הוא שלו.

וא"כ סלק חזקה נגד חזקה והוי פאין חזקה כלל ודמיא לאבידה. ואם נאמר דבא"א יש ב' חזקות א"כ הדרא קושיא לדוכתיה.

אע"כ דאין חילוק בין חזקה אחת לב' חזקות. והנה הגם שהתוס' ג"כ כתבו ספ"ק דכתובות (ט"ו ע"ב) ד"ה להחזיר לו כו' דאפי' לשמואל דס"ל דאין הולכין בממון אחר הרוב מודה פאן דדוקא במוכר שור לחברו ונמצא נגחן שבהיתר פא המעות לידו ומדעתו נתנם לו הלוקח אבל הקא מודה דאזלינן בתר רובא.

וא"כ מוכח דבאבידה לא שייף חזקת ממון נגד הרוב. אבל לענ"ד אין מדברי התוס' הברח כלל דהא בלא"ה יש לתמוה על דין זה דקיי"ל דאין הולכים בממון אחר הרוב דטעמא בעי הא בכל התורה קיי"ל דרובא עדיף מחזקה.

וכתבתי במ"א די"ל דה"ט דכמו דקיי"ל בכל איסורים דמצרפינן מיעוטה לחזקה מדרבנן פמו כן אמרו חכמים דלא מהני רובא נגד חזקה אלימתא דממונא ואמרינן סמוך מיעוטה לחזקה. וא"כ י"ל דדוקא בחזקה אלימתא דהיינו בממון שהוא שלו מעיקרא ובהתירא אתי לידן תקנו חכמים שלא להוציא ממון ע"י הרוב ואמרינן סמוך מיעוטה לחזקה, והיינו דוקא היכא דהחזקה אליה טובא והיינו בממון שלו.

משא"כ באם רוצה לזפות בממון אחרים פמו במציאה ע"י שנאמר דאולי אינו מהרוב ישאל רק ממיעוט הפנענים אין החזקה אליה טובא ובכה"ג נדאי דלא שייף לומר סמוך מיעוטה לחזקה.

והרי לא בכ"מ אמרו סמוך מיעוטה לחזקה. דבמיעוט שאינו שכיח לא אמרינן הכי כמ"ש הרא"ש פ"ק דחולין ויבואר בסמוך בס"ד.

וגם התוס' עצמם כתבו ברפ"ק דסנהדרין ובר"פ המוכר פירות דברוב גמור מודה שמואל דאזלינן בתר רובא אבל מ"מ גם באבידה שייף חזקה דהרי בהא דתמור בסימני אנוף אם נאמר דחיישינן לשאלה.

א"כ התמור עצמו דבר שאין בו סימן הוא ונתניאשו בעליו ממנו והרי זכה בו מתורת הפקר והוא שלו. וא"כ שפיר פריף במכ"ש אם בענין א"א חיישינן לשאלה אע"ג דליכא שום חזקה כלל דסלק חזקת א"א נגד חזקה דכל מה שיש ביד האדם הוא שלו.

כ"ש דלא ליהדר אבידה תמור בסימני אנוף שיש חזקה למוצא התמור שאין בו סימן והוא שלו כ"ש דניחוש לשאלה והוי אין בו סימן. וא"כ אין משם קושיא כלל לדברי הריב"ש והפנ"י.

ועיין בחו"מ (סי' ר"ס סעיף י') בספק הינוח בדבר שאין בו סימן פסק המחבר שהוא שלו. ואפי' לשיטת החולקים שהביא הרמ"א שם דיהא מונח עד שיבוא אליהו ה"ט משום דבתחלה באיסורא אתי לידן פיון דאסור לו ליטלו לכתחלה יעו"ש.

הרי מוכח דגם פאן שיניף חזקת ממון ואין בו חשש גזל: ב עוד הביא הגאון נוב"י ראיה
מהא דפריה בפ"ב דיבמות (ק"ב ע"א) אע"פ שיש סימנים בגופו כו' למימרא דסימנים
לאו דאורייתא ורמיניהו מצא קשור כו' ולדברי הריב"ש והפנ"י מאי פריה דילמא הא
דסימנים הוי כמו רובא שע"פ רוב לא ימצא פיוצא בו בסימנים ורובא עדיף מחזקה
משא"כ בא"א יש פאן ב' חזקות אלא ודאי דגם בספק מיתה אין פאן אלא חזקה אחת.

הנה לדבריו עדיפא ליה להקשות אליבא דאמת גם לדין אפי' אם נימא דבא"א הוי חזא
חזקה דהא בא"א לא אזלינן בתר רובא תדע דהא הנטבעים במשאל"ס הוי רובא למיתה
ואפ"ה קי"ל דאסורה והיינו מטעם סמוך מיעוטא לחזקה דא"א כמ"ש הפוסקים בכ"מ
ומדרבנן חיישינן למיעוטא בהדי חזקה דלכך אם נשאת לא תצא וא"כ גם בגט למה
מחזירין בסימנים ואף דקי"ל שם בפירק פל הגט (כ"ח ע"א) דמביא גט והניחו חולה
נותנו לה בחזקת שהיא חי ואמר שם משום דרוב חולים לחיים.

וא"כ אזלינן שם בתר רובא ש"ה דיש רובא וחזקה. וכיון דמהדרין גט בסימנים צ"ל
דהוי מיעוטא דלא שכיחא פלל וכודאי חשיב וא"כ אין ראיה זו פלום.

ועוד דלא שיניף לומר שיש פאן ב' חזקות פיון שעכ"פ נמצא א' מת. ואם נאמר שאין זה
הנמצא בעלה משום דמוקמינן ליה בחזקת חיים.

א"כ אתה מוציא אדם אחר מחזקת חיים. וכעין זה כ' הנוב"י עצמו במ"א.

עוד הקשה שם על הריב"ש שהוכיח דבא"א יש ב' חזקות מהא דבפ"ג דגיטין גבי ג'
דברים שאמר ר"א בן פרטא שנותנים עליהם חומרי חיים וחומורי מתים שכ' שם שאם
נשאת תצא כמו שהאריך בראיות וכו' דאע"ג דרובם לראובן ורובא וחזקה רובא עדיף
מ"מ ש"ה דאיכא תרי חזקות יעו"ש.

ונחה הגאון נוב"י דבריו דלשיטתו אפי' איכא תרי חזקות מאי הוי הא רובא עדיף מב'
חזקות מהא דפריה אדומה דמשם נלמד הו' דינא דרובא עדיף מחזקה ושם איכא ב' חזקות
חזקת טמא שמזין עליו והב' חזקת איסור דדילמא במקום נקב קא שחיט דאין השחיטה
פלום יעו"ש ראי' זו יש לדחות מתרי טעמי חזא שפבר כתבתי במ"א בתשו' באורח
דניקב הנושט במקום שחיטה לאו נבילה היא אלא טריפה ושחיטתה מטהרתה שכן
מפורש בתוספת' פרק השוחט וכתבתי להוכיח פן מכ"מ שגם התוס' והרא"ש סוברים
פן ועוד שאפ' לשיטת הרמב"ם והאחרונים דס"ל דניקב הנושט נבילה היא מ"מ אין זה
בחזקת איסור שפכתי הבהמות אין הסימנים עומדים בחזקת נקובים והוכחתי זה מכ"מ
בש"ס ופוסקים וכ"כ האחרונים בכ"מ וא"כ שפיר י"ל דבאמת תרי חזקות נגד רובא הוי
כמו פלגא ופלגא.

גם מ"ש להביא ראיה מהא דקי"ל רוב מצויים אצל שחיטה מומחים הם אע"ג דאיכא
תרי חזקות נגדו חזא חזקה דלא נולד מומחה ועוד דאינה זבויה ואפ"ה סמכין ארובא
דמומחים ע"ש הנה לשיטת הרא"ש פ"ק דחולקין שכ' לתרץ מה דלא אמרינן סמוך
מיעוטא דאין מומחין לחזקה שאינה זבויה ותירץ שם דשאין מומחין הוי מיעוטא דלא
שכיחא והוי כמו מיעוטא דמיעוטא דלא סמכין ליה לחזקה דכמאן דלית' דמי.

וא"כ מתורץ ג"כ קושיותו שהריב"ש עצמו כ' בהא דטבע במשאל"ס דלכך אם נשאת לא תצא אע"ג דאיכא תרי תזקות משום דמיעוטא דגמלטים לא שכיח פלל וא"כ ה"ה בהא דאין מומחיו: ג ובמ"א הארכתי במה שיש לתמוה ע"ד הרא"ש שם מהא דפ"ק דחולין (י"ב ע"א) הרי שאבדו לו גדייו ותרגוליו כו' במקום שרוב ישראל מצויים כו' דאפי' באם מיעוט העיר א"י ג"כ מותר וכדמוכח בפרק אלו מציאות ולא חילקו בין אם הם מיעוטא דמיעוטא או מיעוט גמור פמו שיש בעיר שלשים ישראלים ועשרים א"י.

וא"כ לא אמרינו שם סמוך מיעוטא לתזקה דשם הוא מיעוטא דשכיחא. וכתבתי לתרץ זה ש"ל דברובא דאיתא קמן לא אמרינו סמוך מיעוטא לתזקה.

וסמוך לדבר ממ"ש הט"ז ביו"ד סי' קט"ז דבדבר המפורש בתורה להיתר לא אסרו חכמים. וא"כ ברובא דאיתא קמן שמפורש בתורה אחרי רבים להטות א"א לומר סמוך מיעוטא לתזקה מדרבנו אבל רובא דליתא קמן שאינו מפורש בתורה רק מהלכתא גמרינו לה כמ"ש רש"י שם ד"ה פסח כו' ע"ש שפיר אמרינו מדרבנו סמוך כו' ובלא"ה רובא דאיתא קמן עדיפא טפי מרובא דליתא קמן ולכן לא אמרינו שם סמוך כו' וא"כ י"ל דגם נגד ב' תזקות לא חיישינו לה ברובא דאיתא קמן ולכך גם בהא דאבדו גדייו לא אמרינו דניזיל בטר ב' תזקות.

ומ"מ מה שתמה הנוב"י על הריב"ש דהא הנה' ב' תזקות חדא תזקה הוא דחדא באידך תליא דתזקת א"א נמשך מחזקת חיים של בעלה. לכאורה היא תמי' עצומה.

והי' נלע"ד דדינו של הריב"ש במחלוקת שנויה בהא דספ"ק דכתובות בסוגיא דראויה מדברת עם אחד כו' דפסקינן שם כר"ג ופליגי אמוראי שם א"כ למ"ד אפי' למאן דמכשיר בה פוסל בבתה מ"ט איהי אית לה תזקה דכשרות בתה לית לה תזקה דכשרות וח"א מאן דמכשיר בה מכשיר בבתה ופרש"י שם משום דחדא בתברתה מישך שינוי דכיון דאמרת דמוקמינן לאיתתא בתזקת פשרות א"כ ע"כ גם בתה מכשרינן דא"א לזה בלא זה.

וא"כ ה"ה בנ"ד דתזקה דא"א בתזקת חיים דבעל תליא. וא"א לזה בלא זה ג"כ תליא בפלוגתא זו דלמ"ד דלא מהני תזקה דאם לגבי בת לא נחשב כחדא תזקה א"כ גם בהא דריב"ש נחשבים לב' תזקות דמה דנמשך א' מחברו לא נחשב לא' ולמ"ד דמכשרינן גם בבתה משום דנמשך זה מזה והכל אחד.

גם בנידון דריב"ש נחשב לתזקה אחת. וכן הוא פיון דאנו דנין על הבעל דהולכים בו אחר רוב שאינם גמלטים דעדיף מחזקת חיים דידי' מן התורה לענין אם נשאת לא תצא בזה נסתלק ג"כ תזקה דא"א, וא"כ לפי מאי דקי"ל כמ"ד דמכשירים גם בבתה וכמו דמסיק בפ' עשרה יוחסין וכן פסק בש"ע אה"ע סימן ד' א"כ ליתא לדינא דהריב"ש פן הי' נראה לכאורה: ד אכן בפרק האומר בקדושין ס"ו ע"א בעובדא דינאי מלכא דאמו נשבת דקאמר שם ה"ד אי דאתו בי תרי כו' מאי תזית כו' ופרש"י דתזקת פשרות דאמו לא מהני לינאי פיון דאמו לא באתה לפנינו לדין ולא מהני תזקה דינדה לגבי ינאי.

וא"כ ה"ה בנ"ד פיון דעיקר מה שאנו דנין עכשיו הוא על האשה אם יצתה מחזקת א"א ולגבי בעלה אין אנו צריכים לדון פלל א"כ לא שייך לומר חדא באידך תליא דאין פאן סברא לומר דכחדא תזקה דמינו.

וגם צריכים אנו לדון על האשה מפח הרוב דאין נמלטים לקף חשבונן ג"כ תזקת חיים דגברא למקהוי תזקה אחריתי וכב' תזקות דמינן ודוק. ובזה יש ליישב מה שיש לתמוה על הריב"ש מסוגיא דפרק פסוי הדם (פ"ה ע"א) בהא דתינוק שגמץא בצד העיסה לשיטת רש"י שם דפי' רוב תינוקות מטפחין באשפה כו' דשם ג"כ יש ב' תזקות תזקת טהרה של התינוק ותזקת טהרה של האשה ואפי' הכי אמרינן שם דרנבא עדיף ע"ש.

ולפמ"ש י"ל דרש"י לשיטתו אזיל בהא דפרק י' יוחסין דאם אנו באים לדון על האשה אז מכשירין גם בטהר וכחדא תזקה חשיבא. וא"כ גם פאן אנו צריכים לדון גם על התינוק אם הוא טמא לענן מגעו בשאר טהרות וא"כ ממילא גם העיסה טמאה וחדא נמשך מחברתה ולא נחשב לב' תזקות.

וכן י"ל מה שקשה על הריב"ש מהא דפ"ב דנדזה (י"ח ע"א) בשליא בבית הבית טמא דקאמר שם דהולכים אחר הרוב אע"ג דגם שם יש ב' תזקות. תזקת טהרה של האשה ותזקת טהרות של פלי הבית ולפמ"ש א"ש דגם שם צריכים אנו לדון על האשה עצמה אם היא טמאה לידה א"כ פחדא תזקה חשיב' ובזה מודה הריב"ש.

וא"כ הי' נראה להוכיח דגם בכה"ג ע"א נאמן גם נגד ב' תזקות לשיטת הסוכרים דע"א נאמן במקום תזקה כמש"ל מהא דר"פ הא"ר דאמר מידי דהנה אטבל כו' דאל"כ מה דמיון הוא זה דשם יש תזקה אחת. משא"כ להעיד לאשה שמת בעלה דיש ב' תזקות.

וע"כ צ"ל דאין זה דומה להא דרנבא נגד ב' תזקות דשם פיון שיש ב' תזקות לא נחשב למיעוט לגבי רוב רק כפלגא ופלגא משא"כ נאמנות דע"א דלא מטעם רנבא הוא דנאמן אלא גזירת הפתוב דבאיסורים ע"א נאמן מתורת ודאי דלא חשיד לאסהודי שיקרא וא"כ אין נפ"מ בין תזקה אחת לכמה תזקות ובכל גוונא ע"א נאמן לשיטתם: ה נהיה נלע"ד לכאורה להוכיח ג"כ דע"א נאמן גם נגד ב' תזקות מהו דספרי שהבאתי למעלה חדר א' חלון ו' דדריש מקרא דלא יקום עד אהד באיש וגו' אבל קם הוא באשה להשיאה דדומיא דהא דע"א א"נ באיש היינו לגבי ממון שיש ג"כ ב' תזקות פגון שמעיד שראובן חייב לשמעון מנה והוא כופר בכל שיש פאן ב' תזקות תזקת ממון דעדיפא טפי ותזקה דאין אדם מעיז פניו בפני בע"ח דהא מה"ט כופר בכל פטור משבועה כדאיתא בש"ס.

ודומיא דהכי באשה נאמן אע"ג דאיכא ב' תזקות כעובדא דהריב"ש אף יש לדחות דלכאורה הי' נראה דבאשה בע"א לא שייך תזקת א"א דתזקה דאשה דייקא ומנסבא מרעא לה לתזקה דא"א.

כמ"ש התוס' פרק האשה שנתאלמנה (כ"ו ע"ב) ד"ה אנו אחתינו כו' דלקף בשנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת אם נשאת לא תצא אע"ג דאיכא תזקה דא"א משום דתזקה דדייקא מרעא לה. אבל לפ"ז יקשה הסוגיא דריש פירקין בהא דפריו שם בע"א שמת בעלה הא אמתחוק איסורא דא"א.

מה תזקה היא זו פיון דתזקת דייקא דידה מרעא לה. וצ"ל דהיינו הא דמשני שם מתוך חומר כו' והיינו משום דתזקה דדייקא מרעא לה להו תזקה.

אָבֵל לֹא נִרְאָה כִּן מִדְּבָרֵי הַתּוֹסֵס שֶׁפִּתְּבוּ שָׁם דְּמָה דַּע"א נֶאֱמָר בְּאַשָּׁה הוּא מְדַרְבְּנָן דִּישׁ פֶּתַח בְּיַד חַכְמִים לַעֲקוֹר ד"ת בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ טַעַם וְנֶאֱמַתְלָא לְדַבְּרֵי. וְאִם נֹאמֵר דְּמַרְעָא לְחִזְקָה לְגַמְרֵי א"כ לְמָה לֹא יוֹעִיל מִן הַתּוֹרָה.

דְּהָא לַכ"ע נֶאֱמָר ע"א בְּמָקוֹם דְּלֹא אִתְּחַזַּק לֹא אִיסוּרָא וְלֹא הִתִּירָא. וּמ"מ לְדַבְּרֵי הַסְּפָרֵי דַס"ל דְּנֶאֱמָר מִן הַתּוֹרָה א"ל לְדָהוּא פָּה מַה"ט מְשׁוּם דְּמַרְעָא לְחִזְקָה דַּא"א דְּהָא מִן הַתּוֹרָה לִיכָא חוֹמֵר בְּסוּפָה.

דְּהָא דִּי"ג דְּרַכִּים בְּהַ אֵינָם אֲלָא מְטַעַם קְנָסָא מְדַרְבְּנָן וּמִן הַתּוֹרָה לִיכָא חוֹמֵר וְא"כ לֹא שְׁיִיף לּוֹמֵר דִּיִּיקָא וּמִנְסָבָא וְא"כ נִרְאָה קֶצֶת מְשָׁם דַּע"א נֶאֱמָר גַּם בְּמָקוֹם דְּאִיכָא ב' חִזְקוֹת. וַיִּבְנֶאֱרַ אִיה"ש בְּאַנְרָף בְּדִין ע"א אִם נֶאֱמָר מִן הַתּוֹרָה בְּעֵדוּת אֲשָׁה: וּ וְלַעֲנִין ע"א בְּמָקוֹם חִזְקָה הִי נִרְאָה לְכַאוּרָה לְהַעִיר בְּזָה מִמִּתְּנִי דְרַפ"ק דְּחַוְלִין בַּחש"ו שְׁשַׁחטוּ וְאַחֲרֵים רֹאִים אוֹתוֹ כו' דְּהֵנָּה הִרְאִישׁוֹנִים הַקְּשׁוּ הַיָּאָף נֶאֱמָר לְשׁוֹחֵט שְׁשַׁחט פְּהוּגָן לְפִי שְׁיִטַּת הַסּוּבְרִים דַּע"א א"נ נֶגֶד חִזְקָה וְתִירָצוּ מְשׁוּם דְּבִדְבָר שְׁבִידוֹ נֶאֱמָר לַעֲוִלָם וְשׁוֹחֵט בְּיָדוֹ לְשַׁחֲט פְּהוּגָן וְזָה אֵינּוּ אֲלָא בְּבֵר דַּעַת שְׁבִידוֹ לְשַׁחֲט פְּהוּגָן מִשָּׂא"כ בַּחש"ו.

וְהִי נִרְאָה לְכַאוּרָה לְדַקְדָּק מְלִשׁוֹן הַמְּשַׁנָּה דְּנִקְט אַחֲרֵים עַע"ג מְשַׁמַּע דְּנִקְט שְׁנַיִם שְׁרָאוֹ אוֹתוֹ וְלֹא אֶחָד וְהִינּוּ מְשׁוּם דְּחַד לֹא מְהִימָן כִּינּוּן שְׁאִינוּ בְּיָדוֹ אָבֵל רְאִיתִי בַּפְּרָמ"ג בְּמִשְׁבָּצוֹת (ס"ק א') שְׁעַמַּד בְּדַקְדָּק לְשׁוֹן הַמְּשַׁנָּה בְּזָה וְהִבִּיא שָׁם לְשׁוֹן הַרְמַב"ם (פ"ד מַה' שְׁחִיטָה ה"ד) שֶׁכ' חַש"ו שְׁשַׁחטוּ בַּפְּנֵי יוֹדַע כו' מְשַׁמַּע דַּע"א מְהִימָן.

וְנִרְאָה לְהוֹכִיחַ כִּן מְלִשׁוֹן הַש"ס פ"ק דְּחַוְלִין (י"ב ע"א) אָמַר ר"נ אָמַר רב רָאָה אֶחָד שְׁשַׁחט אִם רָאָהוּ מִתְּחִילָה וְעַד סוּף מְוַתֵּר לְאַכּוֹל מְשַׁחֲטוֹ וְאִם לֹא אֶסוּר לְאַכּוֹל מְשַׁחֲטוֹ וּפְרִיף שָׁם ה"ד אִי דִּינַע דְּגָמִיר כו' אִי דִּינַע דְּלֹא גָמִיר פְּשִׁיטָא וּפְרַש"י פְּשִׁיטָא דְּרָאָה מְוַתֵּר דְּהָא לֹא שְׁהָה כו' וְלְכַאוּרָה קֶשֶׁה כִּינּוּן דִּינַע דְּלֹא גָמִיר א"כ אִין זָה מִיִּקְרִי בְּיָדוֹ לְשַׁחֲט פְּהוּגָן כִּינּוּן שֶׁא"י שְׁזָה אֶסוּר וְאֶפְשָׁר דְּשְׁהָה וְדַרְס וְלֹא אֲדַעְתִּי וְא"כ לְמֶאֱן דַּס"ל דַּע"א א"נ בְּמָקוֹם חִזְקָה א"כ לְמָה מְוַתֵּר בַּע"א.

אֵע"כ דְּגַם בַּכַּה"ג נֶאֱמָר ע"א. אָבֵל לַפ"ז יִקְשָׁה לְשִׁיטַת הַסּוּבְרִים דַּע"א אִינוּ נֶאֱמָר בְּמָקוֹם חִזְקָה.

וּנ"ל דַּש"ה שֶׁיֵּשׁ לְאוֹתוֹ עַד מִיָּגוּ שְׁהִי אוֹמֵר שִׁיּוֹדַע דְּגָמִיר וְלִכְּהָ נֶאֱמָר הַעֵד דְּמָה לּוֹ לְשַׁקֵּר וְלִכְּהָ פְּרִיף פְּשִׁיטָא דְּרָאָה מְוַתֵּר. גַּם י"ל דְּהֵתָם מְוַתֵּר לְאוֹתוֹ אִישׁ שְׁרָאָה אוֹתוֹ שְׁשַׁחט שְׁהוּא מְוַתֵּר לְאַכּוֹל מְשַׁחֲטוֹ וְלִכְּהָ פְּרִיף פְּשִׁיטָא דְּרָאָה מְוַתֵּר הוּא עֲצָמוֹ לְאַכּוֹל מְשַׁחֲטוֹ כִּינּוּן שִׁיּוֹדַע שְׁשַׁחט שְׁפִיר.

מִשָּׂא"כ מִתְּנִי דַחש"ו מִיִּירֵי שְׁיִהְיֵי שְׁחִיטָתָם מְוַתֵּר לְאַחֲרֵים שְׁלֹא רָאוּ לְכָה בְּעֵינֵין ב' עֵדִים וְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם י"ל דְּאֶפְשָׁר דְּהוּא ס"ל כְּשִׁיטַת הַפּוֹסְקִים דַּע"א נֶאֱמָר בְּמָקוֹם חִזְקָה לַעֲוִלָם אִפְּלֵ אִינוּ בְּיָדוֹ וְכַמ"ש בְּאַמַּת הַש"ף ס' קכ"ז ס"ק ט"ז בְּדַעְתּוֹ וְהוֹכִיחַ כִּן מַמ"ש סוּף פ"ט מַה' נְזִירוֹת שְׁמִבִּיא קְרָבָן ע"פ ע"א אֵע"פ שְׁהוּא מְסַתְּפָק ע"ש, וְצ"ל שְׁהַרְמַב"ם מְפָרֵשׁ מ"ש בְּמִשְׁנֵה אַחֲרֵים רֹאִים אוֹתוֹ ל"ד וְהוּא ע"א שְׁרָאָה אוֹתוֹ מְהִי אִו מְשׁוּם דְּנִקְט חַש"ו שְׁשַׁחטוּ לְשׁוֹן רַבִּים נִקְט אַחֲרֵים בְּלִשׁוֹן רַבִּים.

אכן מ"ש הפרמ"ג עוד דחש"ו פנין דרוב מעשיהם מקולקלים א"כ מנין לנו שיהא ע"א נאמן במקום רוב דאף למ"ד ע"א נאמן במקום חזקה מנין לנו דנאמן נגד רוב ואפי' בידו מנין לנו דנאמן ע"ש.

דבריו תמוהים דהא רק ר"מ ס"ל דרוב מעשיהם מקולקלים אבל רבנו פליגי עליו בזה כדאי' בפרק פיסוי הדם (פ"ה ע"א) דר"מ מתיר באותו ואת בנו לשחוט אחריהם ופטר שחיטתם מפסוי מה"ט אבל רבנו מסיק התם דמספקא להו אי רוב מעשיהם מקולקלים ועי' תוס' שם.

ואפשר דס"ל להפרמ"ג דכיון דלרבנו מספקא להו אין ע"א נאמן מטעם ספק שמה רוב מעשיהם מקולקלים. ומ"מ פנין שאין זה רוב גמור וידוע ודאי דקי"ל דע"א נאמן בזה ואין זה בגדר רוב.

ועוד יתבאר בתדרים הבאים דע"א נאמן נגד רוב ואפי' ברובא דאיתא קמן דאל"כ לא מצינו ידיו ורגליו היאך אנו סומכים על הטבחים המוכרים בשר במקולין אם הי' רוב טריפות וכמ"ש בתשו' נוב"י וקמו שיתבאר במקומו וא"כ כ"ש ברובא דליתא קמן דגרע טפי.

ואע"ג דקי"ל רובא עדיף מחזקה. ומ"מ בדין חש"ו י"ל דגרע טפי פנין דאיכא ג"כ חזקה איסור דבאינה זבוחה קיימא אם הי' רוב מעשיהם מקולקלים הי' אפשר לומר דאפי' למ"ד דע"א נאמן נגד חזקה מ"מ ברובא וחזקה יחד אין ע"א נאמן בזה ואפשר הי' לומר דלקו נקט במתני' ואחרים רואים בלשון רבים דסתם משנה ר"מ ואזיל לטעמיה דס"ל דרוב מעשיהם מקולקלים.

אבל הרמב"ם דנקט ואחר רואה כו' כ"כ לדידן דס"ל ברבנו דלא ס"ל רוב מעשיהם מקולקלים וס"ל דע"א נאמן במקום חזקה ואפשר ג"כ לומר דאף לדעת הסוברים דאין ע"א נאמן במקום חזקה מ"מ פאן נאמן במיגו שהי' אומר שהוא עצמו שחטו דאז הי' נאמן משום שהוא בידו.

ובתדרים הבאים בדין ע"א נגד רוב יבואר איה"ש ביותר ביאור: ז לכאורה יש לתמוה על הפוסקים דס"ל אין ע"א נאמן נגד חזקה מהא דאי' בפרק המביא תנין (כ"ג ע"א) בהא דתנן הפל פשרים לכתוב את הגט אפי' חש"ו.

ואמר שם רב הונא והוא שיהי' גדול ע"ג. ופרש"י דקסבר ר"ה דמתני' ר"א דבעינן פתיבה לשמה כו' וא"כ קשה היאך נאמן ע"א במקום חזקה א"א אף מלבד זה קשה דהא בדבר שבפערנה אין פחות משנים לכ"ע והרב בסוגיא קמא דריש מכילתין פריה לרבה דטעמא דצ"ל בפ"נ ובפ"נ הוא משום דאין בקי אין לשמה א"כ לבעי תרי משום דאתחזק איסורא דא"א ואין דבר שבפערנה כו'.

והנה התוס' שם (כ"ב ע"ב) ד"ה והא לאו בני דיעה נינהו חלקו בין גט לחליצה דבחליצה לא מהני בשוטה פקח ע"ג מה שאין פן בגט משום דמוכחא מילתא דעביד לשמה שכותב שמו ושמה ושם עירו ועירה ע"ש ואם פן י"ל לפי זה דלקו מהני פאן ע"א שמעיד שאמר לו לכתוב לשמה משום דמוכחא מילתא ובמקום דאיכא הוכחה ורגלים לדבר נאמן ע"א אף במקום חזקה ובדבר שבפערנה פדמוכח מע"א דשוטה לטומאה וכמ"ל (חד"א חל"ד)

עוד הִיָּה נִרְאָה לִינִישׁב בְּפִשִּׁיטוֹת מִשׁוּם דְּמִיקָרִי דְּבָר שְׂבִידוֹ שְׂהָרִי בְּיָדוֹ לִזְמַר לַחֲשׁ"ו
לְכַתְּוֹב לְשִׁמָּה וּלְכַף נֶאֱמָן בְּזֶה שְׁאֲמַר לוֹ כֵּן וְכִינּוֹן שְׁנֶאֱמָן הָיִי פְּשָׁנִים עוֹמְדִים ע"ג דְּמַהֲנִי
גַם בַּחֲשׁ"ו.

אִף שֵׁם בַּפ' הָאוֹמֵר (ס"ד ע"א) בְּהָא דְּבַעַל אֹמֵר לְגִירוּשִׁין וְשְׁלִישׁ אֹמֵר לְגִירוּשִׁין וְהִיא
אוֹמֶרֶת נִתְּנוּ לִי וְאָבֵד קְאָמַר שֵׁם דְּאֲמַר ר"י הָיִי דְּבָר שְׂבַעְרָנָה כּו' וּפְרִיָּה וּלְיָהֲמֵנוּ לְשִׁלִּישׁ
וּמִשְׁנֵי מִי קָא נְפָקָא גִיטָא מִתּוֹתֵי יָדָיו כּו' מוֹכַח דְּבָגַט דְּהָיִי דְּבָר שְׂבַעְרָנָה אַע"ג דְּתַחֲלִי הִיָּה
בְּיַד הַשְּׁלִישׁ לְמַסְוֵר הַגִּט לְהַאֲשֶׁה פִּינוֹן שְׂעַכְשְׁוֹ פְּשַׁמְעִיד לְפָנֵינוּ אִינוּ בְּיָדוֹ לֹא מַהֲנִי עֲדוֹתוֹ.

וּא"כ לֹא מַהֲנִי מַה שְׁאוֹמֵר עֲתָה לַב"ד שְׁאֲמַר לַחֲשׁ"ו שְׂיִכְתְּבוּ לְשִׁמָּה פִּינוֹן שְׂעַתָּה אִינוּ
בְּיָדוֹ שְׂפָכָר נִכְתָּב הַגִּט. וְכ"ש לְדַעַת הַסּוֹבְרִים דַּע"א א"נ בְּמַקּוֹם חֲזָקָה אִף שְׂהִיָּה בְּיָדוֹ
כְּבָר כָּל שְׁאִין עֲתָה בְּיָדוֹ (א"ה אָנִי לְעַצְמִי דְּנָתִי בְּזֶה לִינִישׁב קִנְשִׁינִית אַמ"ו הַגָּאוֹן ו"ל
דְּהָא דְּהַפְּל כְּשָׂרִים לְכַתְּוֹב אֶת הַגִּט וְאָפִי חֲשׁ"ו כְּפִשְׁהִי גְּדוֹל עַע"ג.

מִיָּרִי בְּאֲמַת שְׂעַד אֶחָד גְּדוֹל שְׂמַע כְּשְׁאֲמַר לוֹ זֶה הַגְּדוֹל שְׂיִכְתְּבוּ לְשִׁמָּה. אֲלֹא דְּהַגְּמָרָא
לֹא נִחִית פָּאן לְעַנְיָן נֶאֱמָנוֹת וְעַדִּים וְסַמָּה אֲדִינִי בְּכ"מ וְכָאן לֹא נִחִית אֲלֹא לְאֲשְׁמוּעִינוּ
דַּע"ג דְּלֹא בְּנִי דִיעָה נִינְהוּ כְּשָׂרִים כְּשְׁאוֹמֵר לָהֶם הַגְּדוֹל שְׂיִכְתְּבוּ לְשִׁמָּה וּבְהָא וְדַאי
דְּסָגִי בְּחַד שְׂיִאֵמַר אֲבָל לְעַנְיָן נֶאֱמָנוֹת אֲפָשָׁר בְּאֲמַת דְּבַעֲיָנוּ עַד אֶחָד שְׂיִשְׁמַע כְּשְׁאוֹמֵר
אֲבָל מִסְתִּימַת דְּבָרִי הַגְּמָרָא וְהַפּוֹסְקִים מְשַׁמַּע כְּדְּבָרִי אַמ"ו הַגָּאוֹן ו"ל) וּלְפַמ"ש הַתּוֹס'
שֵׁם עֲמַד לְפָרֵשׁ הַסּוֹגֵיָא דַּר"ה מוֹקִי לְמַתְנִי כַּר"מ דְּעֵיִדִי חֲתִימָה כְּרַתִּי וְא"צ כְּתִיבָה לְשִׁמָּה
רַק מְדַרְבְּנוּ א"ש דְּבַדְרַבְּנוּ י"ל דְּנֶאֱמָן אֲפִי בְּמַקּוֹם דְּאִתְחַזַּק אִיִּסוּרָא.

וּיִת' עוֹד בְּתוֹס' בְּיֹאוֹר בְּחֻזְרִים הַבָּאִים בְּס"ד בְּדִין זֶה: חֲדָר דַּע"א שְׂמַעִיד בְּמַקּוֹם חֲזָקָה
וְאִינוּ מִתְּנַגֵּד לְחֻזְקָה רַק מְבַרֵר הַחֲזָקָה וּבוֹ כ' חֲלוּנוֹת: א גְּרַסִּינּוּ בְּמַס' קְדוּשִׁין פ' הָאוֹמֵר
(ס"ג ע"ב) קְדוּשָׁתִי אֶת בְּתִי וְא"י לְמִי קְדוּשָׁתִיהָ וְכָא אֶחָד וְאֲמַר אָנִי קְדוּשָׁתִיהָ נֶאֱמָן וּפְלִיגִי
שֵׁם רַב וְרַב אֲסִי דְּרַב ס"ל נֶאֱמָן לִיתָן גִּט וְא"נ לְכָנוּס וְאֲמַר שֵׁם הַטַּעַם דְּנֶאֱמָן לִיתָן גִּט
אִין אָדָם חוּטָא וְלֹא לוֹ וְאִינוּ נֶאֱמָן לְכָנוּס מ"ט יִצְרוּ תוֹקְפוֹ וְרַב אֲסִי אֲמַר אִף נֶאֱמָן לְכָנוּס
וּמוֹדָה רַב אֲסִי בְּאוֹמֶרֶת הַתְּקַדְּשָׁתִי וְא"י לְמִי נִתְּקַדְּשָׁתִי וְכָא אֶחָד וְאֲמַר אָנִי קְדוּשָׁתִיהָ
שֵׁא"נ לְכָנוּס.

וּפְרַשׁ"י שֵׁם טַעְמָא דַּר"א שְׁנֶאֱמָן לְכָנוּס דְּלֹא חֲצִיף לְמִימַר לְפָנֵי הָאֵב שְׂקִיבֵל הַקְּדוּשִׁין
אָנִי הוּא דְּמִירְתַת דִּילְמָא מְכַחִישׁ לִיהָ אֲבָל בְּאֲשֶׁה שְׁאוֹמֶרֶת נִתְּקַדְּשָׁתִי לֹא מִירְתַת מִשׁוּם
דְּמַחְפָּה עַלִּי.

וּלְכַאוּרָה צ"ע הִיאָף נֶאֱמָן עַכ"פ לִיתָן גִּט אֲלִיבָא דְּתַרְנוּנִיָּהוּ וְאִף דְּלֹא שְׂיִיף מִירְתַת מִשׁוּם
הָף סְבָרָא דְּאִין אָדָם חוּטָא וְלֹא לוֹ לְפִי שְׂיִטַת הַפּוֹסְקִים דַּע"א א"נ בְּמַקּוֹם חֲזָקָה אֲפִי
לְהַתִּיר אֲלִמָּא דְּלֹא סְמִכִינוּ אֵהָף סְבָרָא דְּאִין אָדָם חוּטָא כּו' וְא"כ הָכָא דַּע"פ דְּיִבּוּרוֹ שְׁל
הָאֵב שְׂהַתּוֹרָה הָאֲמִינוּ לִזְמַר שְׂקִידְשָׁה וְהָרִי הִיא בְּחֻזְקַת א"א לְגַבִּי כ"ע וְהִיאָף נֶאֱמָן זֶה
בְּעֲדוֹתוֹ לְפִוְטְרָה בְּגִט וּלְהוֹצִיאָה מִחֻזְקַת א"א.

וְרִאִיתִי בַּפְנִי שְׂעַמַד בְּקוּשְׁיָא זֹו. וְכ' דְּכָאן לֹא שְׂיִיף בְּמַקּוֹם חֲזָקָה דְּהָא כְּבָר יִצְתָה מִחֻזְקַת
פְּנוּיָ' ע"י דְּיִבּוּרוֹ שְׁל הָאֵב נִמְצָא שְׁאִין הָעַד בָּא לְגְרוּעַ הַחֲזָקָה אֲלֹא לְבַרֵר הַחֲזָקָה דַּר"א
בְּכַה"ג חִיִּישִׁין שְׂפִיר לְעֲדוֹתוֹ דַּע"א.

וכ"כ שם בשם הר"ן. וא"כ מבואר לנו מזה דין מחודש דבמקום שהעד בא לסייע החזקה ולבררה אע"ג דע"ז מסתעף אח"כ בישול החזקה לגבי כ"ע ג"כ מהימן.

אף לכאורה הנה נראה לרחות זה די"ל דלכך נאמן דאע"ג דע"א א"נ במקום דאתחזק איסורא היינו משום דלא עביד מעשה וכה"ג אמרינן דיבורא עבידא דקאמר אבל מעשה לא עבידא. וכינון שעשה מעשה ונתן גט לכך נאמן אף באתחזק איסורא.

וכה"ג מצינו באשה שאמרה טמאה אני ואח"כ אמרה טהורה אני דאם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת אבל אם לבשה בגדי גדותה א"נ ע"י שום אמתלא משום דמעשה לא עבידא אי לא דקושטא אמרה כדאי' בפ"ק דנדה (י"א ע"ב) ע"ש ובמ"ש ביו"ד (סי' קפ"ה סעיף ג') ועי' ביו"ד סי' א' בטבח שעשה סימן בראש הכפוש כו' ומ"ש האחרונים בזה.

וגם הנה נראה לכאורה להוכיח סברא זו דלמה נקט רב דוקא נאמן ליתן גט ולא נקט סתם נאמן כשלא בא לכנס ונפ"מ כשמת דמותרת לעלמא, ובפרט לפי מ"ש הר"ן שם דלכך נאמן ליתן גט דאע"ג דתחילה הנה דעתו לכנס משום דכינון שרואה שאוסרים עליו אמרינן אי לא דקינדשה הנה מודה בדבר דאין אדם חוטא כו' וא"כ גם בכה"ג שפכר אסרו ב"ד עליו הנה יכול רב לומר סתם נאמן אם מת דמותרת לעלמא.

אבל לפי מ"ש דעיקר הטעם מה שנאמן נגד חזקה משום דמעשה לא עביד ליתן גט אי לא דקושטא הוא לכך נקט בכה"ג ולא נקט נפ"מ לענין אם מת: ב שוב ראיתי דצדקו דברי הר"ן בזה דמוכח מן הש"ס דבזה שנתן גט אין זה ראיה ברורה כ"כ דקושטא קאמר מהא דאיתא בפ' ג"פ (קע"ג ע"ב) בשני יוסף ב"ש הדריים בעיר אחת דפריד שם וליחוש דילמא פתב גיטא וממטי לדבייתהו דהיאף כו' הרי דאנו חוששין שעושה מעשה הגט לגרש בו אשה אחרת.

וא"כ ע"כ צריכים אנו לדברי הר"ן מטעם דכאן אינו מעיד נגד החזקה. ובהא דפ"ק דנדה דאמרינן מעשה לא עביד אינו ענין לכאן דשם עיקר הטעם מה דנאמנת אח"כ להכחיש דבריה הראשונים אף דכבר שניה אנפשה חז"א משום דאתי דיבור ומבטל דיבור משא"כ במעשה לא אתי דיבור ומבטל מעשה שקדמה לו וכמ"ש ברפ"ג דקדושין אבל כאן לא שייך זה.

ומ"מ לפי מ"ש בספרי הבאתיו למעלה דע"א נאמן באשה להעיד שמת בעלה מן התורה והיינו משום דבמילתא דעבידי לגלויי לא משקרי בה אינשי א"כ כאן באמר קדשתיה פינן דצריד שיהיו ב' עדים בשעת קדושין י"ל דמירתת לשקר שפא יבואו העדים ויפירו שאינו המקדש.

וא"כ הוי כמו מילתא דעבידא לגלויי דע"א נאמן אפי' באתחזק איסורא דא"א. והא דא"נ לכנס ה"ט משום דיצרו תוקפו ומיחשב פנוגע ולא מהני מה דעביד לגלויי ועוד יש לדחות בגוונא אחרת דממנ"פ אליבא דרב אסי דאמר אף נאמן לכנס טעמא דידי' משום דמירתת לשקר אולי האב יפיר אותו.

ונה דומה להא דקיי"ל בחשוד לנבילות שאמר מןמחה פלוני שחט לי דנאמן משום דמירתת אולי ישאל אצל אותו פלוני וכ"ש בכה"ג דהאב עומד בפניו ולרב אסי בהא

דהיא אומרת התקדשתי דנאמן ליתן גט וא"נ לכנוס אף דלא שניף טעמא דמירבת דהא היא תחפה עליו דלכך מודה דא"נ לכנוס אע"ג דלא ס"ל טעמא דיצרו תוקפו.

הוא משום דשם ליכא חזקת איסור גמור כדאמר רב אסי התם ומודינא באומרת התקדשתי כו' דאין סוקלין מ"ט לדידיה הימנו רחמנא לדידה לא הימנה. וא"כ אין פאן חזקת איסור רק משום דשני' אנפשה חד"א לכך ס"ל דנאמן ע"א עכ"פ במקום שאין לו הנאה בעדותו.

וכן לרב דס"ל שם גם באומר האב קדשתיך כו' דנאמן ליתן גט בלא"ה א"ש דהא רב ס"ל התם דגם באב שאמר קדשתי אין סוקלין דלאיסורא הימנו רחמנא לקטלא לא הימנו. וא"כ ע"כ צ"ל דאין זה חזקה גמורה דהא קיי"ל סוקלין ושורפין על החזקות וכאן קיי"ל דאין סוקלין.

ובע"כ צ"ל כמ"ש וא"כ אין ראיה לדין זה שפתינו: ג אמן לענ"ד נראה לכאורה דדברי הר"ן ז"ל מוכרחים ויש להם ראיה מן הירושלמי דגרסינן שם בפ' האומר מהו נאמן שמואל אמר נאמן ליתן גט רב אסי אמר נאמן לכנוס רב הונא בשם רב אומר נאמן לכנוס (ובזה פליג על ש"ס שלנו אליבא דרב) ואין למדין הימנו לדבר אחר מהו אין למדין ממנו לד"א אחת משדותי מכרתי וא"י למי מכרתיה בא אחד ואמר אני לקחתיה לא הפל ממנו אף בקדושין פן אחת מבנותי קדשתי וא"י למי קדשתיה ובא אחד ואמר אני קדשתיה לא הפל ממנו מתני' פליגא על רב המביא גט ממדה"י ואמר בפ"נ ובפ"נ לא ישא את אשתו תמן הוחזקה א"א בפני הפל ברם הכא לא הוחזקה א"א אלא בפני שנים לכשיבואו שנים ויאמרו זהו שקידש.

ודברי הירושלמי צריכים ביאור וגם הם תמוהים לגירסא שבספרים שלנו. והגאון בעל העדה פי' דברי הירושלמי דלכך אין לידון ממנו לדין אומר מכרתי אחת משדותי כו' משום דזה גופא דנאמן לכנוס לאו מדינא הוא דאע"ג דלא חציף אינש למימר קמיה האב אני קדשתיה שמה יכחיש אותו האב.

מ"מ מטעם זה לחוד א"נ מן התורה באמתחוק איסורא אלא משום עיגונא אקילו רבנן. כעין מ"ש בפ' הא"ר בנאמנות דע"א באשה שמת בעלה.

ולכן במקח וממכר א"נ לגמרי ובהא דאמר אף בקדושין פן כו' הגיה שם שצ"ל אף בקדושין פן האשה שאמרה נתקדשתי וא"י למי נתקדשתי ובא אחד ואמר אני קדשתיך לא הפל ממנו וה"ט משום דלא מירבת משום דמחפה עליו כמ"ש בש"ס שלנו ובהא דפריף מהמביא גט ואמר בפ"נ ובפ"נ כו' פי' תמן הוחזקה א"א שידוע לכל שא"א היא וע"י גט זה באנו להוציאה מחזקתה הלכך לא ישאנה משום לזות שפתיים וחדא ברם הכא כו' ר"ל דכאן לא מרעינו לחזקה שהרי מעולם לא הוחזקה לאשת אחר וכשיבואו שנים שמה יאמרו שלזה נתקדשה ולכן נאמן אף לכנוס פן הם תוכן דברי הק"ע.

וא"כ מבואר דדברי הר"ן דכיון דכאן לא מגרע החזקה פלל רק אדרבא מחזיק החזקה רק שמברר הדבר למי שנתקדשה שפיר מהימן. ואע"ג דשם יש חשש גייעה בדבר.

ובכה"ג נדאי דע"א לא מהימן ואפי' ב' אחים לא מהימני בממון אם יש חשש נגיעה בדבר. וע"כ טעמא דנאמן לכנוס לרב אפי' ולרב היינו משום דמירתת לשקר שפא יפירו קאב וכמש"ל.

מ"מ פנין דהירושלמי מחלק בין הא ובין הא דשליח שמביא גט דג"כ יש חשש נגיעה בין אם מגרע החזקה או לא א"כ יש משום ראי' לדברי הר"ן גם לרב דנאמן רק ליתן גט ולא לכנוס ולחלק בע"א בעלמא במקום חזקה בין מגרע ומבטל החזקה או רק מבררו וכמ"ש: ד וראיתי להגאון בעל פני משה בפ"ה הירושלמי שם בפ' כיצד שהוא מקנים גירסת הירושלמי כמו שהוא בספרים שלנו.

ופי' דברי הירושלמי באופן אחר. והוא במה שמחלק קדושין ובין מקח וממכר היינו משום דבקדושין מירתת לשקר שפא לאחר זמן יבוא זה שקידשה באמת ויפירו אותו ונמצא שפא על א"א.

אבל גבי שדה מאי מפסיד אם יבוא האחר שלקחה באמת יחזיר לו השדה עם הפירות שאכל ולא הפסיד פלום הלכך א"נ דחיישינן שפא בתוך פה יקלקל השדה וישמיט הפירות ולא ימצא מה לגבות ממנו ובהא דאומר אף בקדושין כן פי' דבקדושין בכה"ג ג"כ א"נ באומר א' מבנותי כו' פלומר שהוא מסופק ג"כ בזה איזו מהבנות קידש ולמי קידשה דבזה א"נ לומר קדשתיה לזו ולהוציא את כולם מספק א"א ע"ש.

ולפי' צ"ל מה דנקטי במקח וממכר א' משדותי כו' משום דיוקא דקדושין דלר' יוחנן אפי' בא' מבנותי כו' נאמן. ובאמת כמו"מ אף בשדה אחת א"נ.

והא דקאמר שם דאף בקדושין כן באומר א' מבנותי כו' דא"נ סתמא דהש"ס הוא דפליג על ר"י יעו"ש. ודבריו ג"כ דחוקים ורחוקים מה שפי' א' משדותי כמו"מ משום דיוקא דקדושין לר"י דהא זה אינו מפורש בדברי ר"י דאפי' באומר א' מבנותי נאמן.

ואדרבא משמעות מ"ש אף בקדושין כן כו' היינו דברי ר' יוחנן עצמו מ"ש ואין למידן הימנו ד"א. ומ"ש שהוא דברי הש"ס דפליג על ר"י אינו במשמע כן.

גם הקשה בפ"מ שם על מ"ש הגהות מיימוני(פ"ט מה' אישות) ומביא הרמ"א בחו"מ (סוסי' רכ"ב) שהלוקח נאמן לומר שהוא לקחה. והוא נגד המפורש פאן בירושלמי.

וגם דברי הגאון בעל קה"ע אינם מחוננים מפמה טעמים א' שצריך להגיה בדברי הירושלמי לפי פירושו גם לשון הירושלמי לא משמע כן דלדבריו קשה למה נקט במקח וממכר בלשון אחת משדותי מכרתי וא"י למי כו' ולא נקט לישנא דמתני' מכרתי שדה שלי וא"י למי ולמה הוסיף שא"י ג"כ איזו שדה מכר שכן משמע מלשון אחת משדותי כו' ועוד דלפי פירושו הא דמו"מ והא דקדושין לא מחד טעמא הוא.

דבמו"מ הטעם דע"א לא מהימן פי אם בעיגונא. משא"כ היכא דליכא עיגונא א"נ מה"ט דמירתת ובהא דקדושין טעמא אחרנינא הוא משום דלא מירתת שהיא תחפה עליו ומה זה שאמר אף בקדושין כן ולא בחדא מחתא מחתינהו: ה ולע"ד הי' נראה לפרש דברי הירושלמי באופן אחר דהוא ס"ל דאב שאמר קדשתי את בתי והחזקה לא"א ע"י אינה חזקה גמורה למחשב כודאי וכדאיתא בש"ס שלנו דאינו נאמן לסקול ע"י דרק לאיסורא

הַיְמָנִי רַחֲמָנָא מְגֻזְרֵת הַפְּתוּב דְּאֵת בְּתִי נְתִי לְאִישׁ הַזֶּה וְגו' וְלֹא נִחָשֵׁב רַק בְּגֵדֵר סֶפֶק לְבַד.

וּלְכֹה בְּאוֹמֵר קְדֻשְׁתִּי אֵת בְּתִי כו' וְאִי לְמִי קְדֻשְׁתִּיהָ נֶאֱמָן לְכַנּוּס וְלֹא מִטַּעַם דְּעִיגוּנָא הוּא. אֲלֵא דְלֹא מִיְקָרִי כ"כ תְּזַקֵּה גְמוּרָה וְנִהְיֶה כְּלֹא אֶתְחַזֵּק לֹא אִיסוּרָא וְלֹא הִיתִירָא דַע"א נֶאֱמָן עָלָיו.

וּלְכֹה פֶּאן אִף שֶׁהוּא נוֹגַע בְּדָבָר וְיִצְרוּ תוֹקְפוֹ בְּצִירוּף סְבָרָא דְמִירְתַּת שְׂמָא יִכְחִישׁוּ הָאֵב מִהֵנִי דְנֶאֱמָן לְכַנּוּס. וּלְכֹה בְּאוֹמֵר מְכַרְתִּי אַחַת מְשֻׁדוֹת וְאִי לְמִי כו' א"ל שְׂיִישׁ פֶּאן ב' סְפִיקוֹת לְכֹה א"נ לֹמֵר אֲנִי לְקַחְתִּי וְאוֹתָהּ שְׂדָה לְקַחְתִּי אִם הִיא טוֹבָה יוֹתֵר מִשׁוּם דְּיִישׁ פֶּאן ס"ס שְׂמָא לֹא הוּא לְקַח וְאֵת"ל שֶׁהוּא הַלּוֹקֵחַ שְׂמָא אֵינָה אוֹתָהּ שְׂדָה.

וְכִינּוּן דַּס"ס מִטַּעַם רְנָבָא הוּא לְכֹה בְּהַד סְבָרָא דְמִירְתַּת לְשַׁקֵּר לֹא מִהֵמָנִינוּ לִיה. וְכִן בְּאוֹמֵר קְדֻשְׁתִּי אַחַת מְבֻנוֹתִי וְאִי לְמִי כו' שְׂיִישׁ ג"כ ס"ס לְאִיסוּרָא שְׂמָא לֹא הוּא הַמְקַדְּשׁ וְא"כ הִנְיָא א"א וְאִפְּלִי תֵאמֵר שֶׁהוּא הַמְקַדְּשׁ שְׂמָא לֹא זֶה הִיא הַמְקַדְּשֵׁת וְהִנְיָא אַחֻת אִשָּׁה וְכִינּוּן שְׂיִישׁ פֶּאן ב' סְפִיקוֹת לְאִיסוּרָא לְכֹה לֹא מִהֵימָן.

וְא"כ בְּמַקְחָא וּמְמַכְרָא אִם רוּצָה לְקַח הַשְּׂדָה הַגְּרוּעָה יוֹתֵר י"ל ג"כ דְנֶאֱמָן פִּינּוּן דְלִיפָא רַק סֶפֶק אַחַד. וּבְזֶה א"ש פֶּסֶק הַשּׁו"ע בַּחו"מ שֶׁהֵבִיא הַרְמ"א דְנֶאֱמָן הַלּוֹקֵחַ.

וְנִלְמַד מִדִּין אוֹמֵר קְדֻשְׁתִּי אֵת בְּתִי הַנָּ"ל. וְכ"כ הַט"ז שֶׁם דְּזֶה נִלְמַד מִהַד דִּינָא.

וּתְמִינְהִי עָלָיו שֶׁלֹּא הַזְכִּיר דְבָרֵי הִירוּשְׁלָמִי. וְעַש"ך שֶׁם שֶׁכ' בְּשֵׁם הַגְּהוֹת אֲשָׁרֵי מֵא"ז פֶּרֶק הַמְפָקִיד בְּעוֹבְדָא דְמָרִי בַר אֵיסֶק שְׁחוּלֵק בְּהִדְיָא עַל דִּין זֶה.

וְעֵינֵינוּ בַּהַג"ה שֶׁם וְנִרְאֶה שֶׁאֵינּוּ חוֹלֵק שְׁז"ל שֶׁם וְכִן הָאוֹמֵר מְכַרְתִּי אַחַת מְשֻׁדוֹתֵי וְאִי לְמִי וְכֹא אַחַד וְאִמֵּר אֲנִי לְקַחְתִּי א"נ. וְלִפִּי מ"ש הוּא מִמֶּשׁ דִּין הִירוּשְׁלָמִי.

וְנִרְאֶה שֶׁהָאו"ז שֶׁהֶעֱתִיק דִּין זֶה מִן הִירוּשְׁלָמִי וּלְכֹה הַזְכִּיר בְּלִשׁוֹנוֹ אַחַת מְשֻׁדוֹת כו' כְּלִשׁוֹן הִירוּשְׁלָמִי וְהִינּוּ מִטַּעַמָא דְיִישׁ פֶּאן ב' סְפִיקוֹת וְכַמ"ש. וּמ"ש תַּחֲזִי בְּהָא דְאִמֵּר אֲנִי אַחִיכֶם דְאִפְּלִי הֵם מוֹדִים שְׂיִישׁ לָהֶם אַחַד רַק שֶׁאִי אִם זֶה הוּא א"נ מִיְיָרִי כְּהָא עוֹבְדָא דְמָרִי בַר אֵיסֶק שְׂבָא הָאֵחַ מִמֵּדָה"י בְּאוֹפֵן שֶׁלֹּא הִי אַחִיו מְפִירִים אוֹתוֹ דְלֹא שְׂיָיָה לֹמֵר דְמִירְתַּת שְׂמָא יִפִּירוּ אוֹתוֹ.

אַתְנַחַת לָן לְשׁוֹן הַש"ס דִּילֵן פֶּרֶק הַמְפָקִיד ל"ט ע"ב מְרִי בַר אֵיסֶק כו' א"ל לֹא יִדְעֵנָא לָהּ אַתָּא לְקַמְיָה דְרַב חֲסֵדָא א"ל שְׁפִיר קְאָמֵר לָהּ דְכְּתִיב וַיִּכַּר יוֹסֵף וְגו' וְכַמ"ש בְּתוֹס' שֶׁם ד"ה שְׂיִצָא כו' דַּה"ה אִם יִצָא בְּחַתִּימַת זָקֵן כו' אֲלֵא הֵבִיא מְרִי בַר אֵיסֶק לֹא הִי טוֹעֵן בְּרִי אֲלֵא לֹא יִדְעֵנָא לָהּ וּלְכֹה אִם יִצָא בְּחַתִּימַת זָקֵן א"נ פִּינּוּן שְׂאֵינּוּ מְכַחִישׁוּ אֲלֵא אִמֵּר לֹא יִדְעֵנָא לִי עַכ"ל.

וְהִינּוּ פִינּוּן שְׂרָאוּי הוּא לְהַפִּירוּ אֲזִי נֶאֱמָן הֵבִיא לֹמֵר שֶׁהוּא אַחִיו דְמִירְתַּת לְשַׁקֵּר שְׂמָא יִפִּירוּ אוֹתוֹ וְכֹהָא דְקְדֻשְׁתִּי אֵת בְּתִי הַנָּ"ל וְכַכָּה"ג נֶאֱמָן. הִרִי מְפִירֵשׁ שֶׁהַתוֹס' סוֹבְרִים כֵּן דַּבְכָה"ג נֶאֱמָן.

וא"כ דברי הגהמ"י ופסק הרמ"א ברור. והתימא על מרן הש"ך ז"ל אשר כל רז לא אגיס ליה האיך נעלמו ממנו דברי התוס' שכתבו להדיא כפסק הרמ"א דדין זה דהאומר מכרתי שדה שלי וא"י למי גלמד במכ"ש שהרי הקדים לומר קודם שתבעו אותו דנדאי נאמן.

וגם ההגה"א בשם או"ז אינו חולק ע"ז וכמ"ש. ומוכרח ג"כ מלשון הש"ס דקאמר שפיר קאמר לה דכתיב ויפר וגו' דאל"כ הוא שפת יתר בש"ס ודוק: ו ובהא דפריה מהמביא גט ממדה"י דא"נ לכנוס משני תמן הוחזקה א"א בפני הפל.

ר"ל ששם הוי חזקה גמורה דידוע לכל שהיא א"א ולכך לא מהימן נגד חזקה. אע"ג דפ"ק דגיטין אמרינו דלכך נאמן משום דרוב מגמר גמירי.

מ"מ כיון שיש כאן חשש שיצרו תוכפו אין עדותו מוחזק כ"כ להעיד כי אם במקום שאין חשש נגיעה. משא"כ כאן שלא הוחזקה רק בפני שנים וכ"ז שאין מעידים בפנינו אין כאן חזקה גמורה למחשב פנדאי דהא אין סוקלין ע"י לכך נאמן לכנוס אפי' היכא דשייך חשש נגיעה דאף דאיכא לברורי שייבואו העדים כאן.

מ"מ אין זה ברור שהעדים יכחישו אותו דאדרבא שמה שייבואו עדים יאמרו זהו שקידש. וא"כ כ"ז שלא באו אין כאן חזקה א"א גמורה על המקדש הזה לכך נאמן.

כן הנה נלע"ד ביאור דברי הירושלמי. וא"כ אין מכאן ראיה פלל לדין הנ"ל שבמקום חזקה ברורה וגמורה שנושב פנדאי באמת אין ע"א נאמן עליו אף דעכשיו הוא מסייע לחזקה אם ע"י דיבורו מסתעף היתירא לבטל חזקה האיסור.

ואפשר שגם הר"ן שכ' סברא הנ"ל ג"כ לא קאמר רק בנ"ד משום דאין כאן חזקה גמורה ולא העתיק רק דברי הירושלמי לבד: ז ובהא דמסיק הש"ס דאינו נאמן לסקול ע"י יש להסתפק אם דנאק ע"י דיבורו של האב אין סוקלין ע"י.

כגון אם זינתה בעת שהיתה בבית אביה כ"ז שלא בא שום אדם לומר אני קדשתיה. אבל אם בא אחד ואמר אני קדשתיה ושוב אח"כ זינתה אפשר דכיון דנאמן לכנוס מחזיקין ליה פנדאי ושוב נסקלת או דאין חילוק ולעולם אין סוקלין.

ומה שהביאני להסתפק בזה הוא במ"ש התוס' פ' גיד הנשה (צ"ו ע"א) ד"ה פלגיא כו' דאף דמשיאין נשים שנמצאו בעליהם מתים ע"פ סימנים למ"ד סימנים דאורייתא. מ"מ אם אחר שנשאת באו עדים שזינתה אם נתברר ע"י עדים שבעלה הראשון כבר הי' מת בשעת הזנות לא קטלינן לה והוכיחו כן ממ"ש שם דאלו אמרו עדים פלגיא דהאי סימני' כו' קטל נפשאין לא קטלינן לי' וכתבו שם דכן הדין אם נשאת ע"פ ע"א וזינתה לא קטלינן לה ע"י כמו דקי"ל דאין האחין יורדים לנחלה ע"פ ע"ש.

ודברי התוס' אלו מוקשים לע"ד דהאיך אפשר לומר דלא קטלינן לה על זנות זה כיון שהתורה האמינה ע"י סימנים להשיאה. א"כ היא א"א גמורה לשני מן התורה כיון דקי"ל סימנים דאורייתא.

ומה שהוכיחו מהא דלא קטלינן לגברא ע"י שאומרים פלגיא דהאי סימני' קטל נפשא ש"ה דגזירת הכתוב הוא ע"פ שנים עדים יומת המת כו' משא"כ בא"א כיון שיש ב' עדים שזינתה מה בכך שלא הי' עדים על מיתת בעלה.

לו יִהְיֶה שְׂבָאָתָה הִיא בְּעֵלָה הַרְאֲשׁוֹן חַי בְּעֵת נִשׂוּאֵי הַשָּׁנִי. הָרִי הַתּוֹרָה הַפְּקִיעָה קְדוּשֵׁי הַרְאֲשׁוֹן וְעֲשֵׂתָה אוֹתָהּ א"א גְּמוּרָה מִן הַתּוֹרָה לַשָּׁנִי.

ומ"ש מְהָא דְאִין הָאֲחִין יוֹרְדִים לְנַחְלָה ע"פ ג"כ אִין רֵאִי לָא מְבַעְיָ לְפִי מ"ש הַתּוֹס' ר"פ הַא"ר (פ"ח ע"א) דַּע"א בְּאִשָּׁה שְׂמַת בְּעֵלָה לָא מְהִימֵן רַק מְדַרְבְּנָן שְׂיֵשׁ פֶּח בִּינְדָם לַעֲקוֹר ד"ת בְּמַקּוֹם שְׂיֵשׁ טַעַם וְסַבְרָא א"כ וְדַאי דְלַעֲנָן מְמוֹן לָא שְׂיֵיף זֶה דְהֵם אָמְרוּ וְהֵם אָמְרוּ.

וכ"ש לְשִׁיטַת רַש"י בַּס"פ חֲבִיּוֹת שִׁכ' הַטַּעַם מְשׁוּם דְּכָל דְּמַקְדֵּשׁ אֲדַעְתָּא דְּרַבְּנָן מְקַדֵּשׁ וְהַפְּקִיעוּ חֲכָמִים לְקְדוּשֵׁין הַרְאֲשׁוּנִים. וְדַאי דַּא"ש דְּאִין זֶה מוֹעִיל לְהוֹרִיד הָאֲחִים לְנַחְלָה.

אַלָּא אִפִּי לַמ"ש בְּסַפְרֵי דַּע"א נֶאֱמָן בְּאִשָּׁה מִן הַתּוֹרָה מְקַרָּא דְלֹא יָקוּם עַד אֶחָד בְּאִישׁ וְגו' אֲבָל קָם הוּא בְּאִשָּׁה כּו' ג"כ י"ל דְּבָאָתָה לַעֲנָן מְמוֹן גִּילְתָּה תּוֹרָה דְּבַעֲיָנָן ב' עֲדִים. אֲבָל לַעֲנָן נִשׂוּאֵי אִשָּׁה גְזוּרַת הַפְּתוּב הוּא שְׂמוֹעִיל ע"א לְהַשִּׁיאָהּ וּבַכַּה"ג הַתִּירָה הַתּוֹרָה חֲשַׁשׁ אִיסוּר א"א.

אַבְל בְּהַךְ דְּנִשְׂאָת ע"פ סִימָנִים פִּינּוֹן דְּסִימָנִים דְּאוֹרְיָתָא. וְיִלְפִינּוֹ לְנִשְׂוֵאֵי אִשָּׁה מִהַחֲזוּרַת אֲבִידָה בְּסִימָנִים.

וְכִינּוֹן שְׂנִשְׂאָת לַשָּׁנִי בְּהִיתָר מִן הַתּוֹרָה וְהֵם קְדוּשֵׁין גְּמוּרִים לְמָה יִנְפַקַע מְמַנָּה אִיסוּר א"א אִם זִינְתָה. גַּם אִין לְהַבִּיא רְאִיָּה לְדַבְרֵי הַתּוֹס' מְהָא דְאָמַר כָּאֵן דְּהָאָב נֶאֱמָן עַל בֵּיתוֹ לְאִיסוּרָא אֲבָל אִין סוּקְלִין ע"י.

דְּבָזָה ג"כ י"ל דְּלֹא הִימְנָן רַחֲמֵנָא רַק לְאִיסוּרָא אֲבָל אִין סוּקְלִין ע"י דְּגְזוּרַת הַפְּתוּב הוּא ע"פ שְׁנַיִם עֲדִים יוֹמַת הַמַּת וְגו' וְהָרִי לָא נוֹדַע שְׂהִיא א"א פִּי אִם ע"י הָאָב. מִשָּׂא"כ אִם נִשְׂאָת לְאַחַר נִשְׂוֵאֵין גְּמוּרִים מִן הַתּוֹרָה וְאַח"כ פָּאוּ עֲדִים שְׂזִינְתָה: ח וּבִלְא"ה יֵשׁ לְתַמְנָה לְכַאוּרָה לְרַב דְּאָמַר דְּאִין סוּקְלִין ע"י.

דַּא"כ הַבָּא עַל אִשָּׁת אָבִיו דְּחִיבָא רַחֲמֵנָא וְכֵן הַבָּא עַל פִּלְתוֹ דְּבִסְקִילָה וְכִי נֶאֱמַר דְּצָרִיף שְׂיֵהָ עֲדִים שְׂהוּא בְּנוֹ וְהָרִיא"א שְׂיֵהָ עֲדִים ע"ז. וּבְפִי אָמְרוּ בְּעֲשָׂרָה יוֹחֲסִין (פ' ע"א) דְּסוּקְלִין וְשׁוֹרְפִין עַל הַחֲזוּקוֹת דְּאִישׁ נֶאֱשָׁה תִינּוֹק וְתִינּוֹקָת שְׂגָדְלוֹ תוֹף הַבֵּית גְּסַקְלִין וְנִשְׂרָפִים זַע"ז.

וּפְרַש"י שְׂבָמָה שְׂהוּחֲזוּקָה לְנוֹ אִף שְׂאִין עֲדִים בְּדָבָר. וְהִינּוֹ בְּמָה שְׂשְׂמַעְנוּ מֵאֲבֵיהֶם וְאִמָּם שְׂהֵם בְּנֵיהֶם.

דַּע"י מָה שְׂהֵם פְּרוּכִים אַחֲרֵיהֶם לְחוּד וְדַאי דְּלֹא מְהַנִּי לְשׁוּנֵי פְּנֹדַי דְּהָרִי קִי"ל בְּדִין או"ב דְּבְכָרוּף אַחֲרֵיהֶם לְחוּד אִין לֹקִין מְשׁוּם או"ב כְּדַאי ב'פ' או"ב וּבִש"ע יו"ד (ס' ט"ז) וַע"כ מְשׁוּם דְּהָאָב נֶאֱמָן עַל בְּנוֹ.

וַאֲע"ג דְּאִשָּׁה אִינָה נֶאֱמַנַת לֹמַר שְׂזָה בְּנָה. מ"מ בְּצִירוּף סַבְרָא דְּכְרוּכִים מְהַנִּי לְסַקְלוֹ ע"י.

הָרִי דְּלֹא בְּעִינּוֹן עֲדוּת גְּמוּרָה. וּבְנֹדַי בָּאָב עַל בְּנוֹ דְּהָאֲמִינְתוּ תּוֹרָה לָא בְּעִינּוֹן פְּרוּף אַחֲרֵיוֹ (וְגַם בְּבֵן אַחַר אָבִיו לָא שְׂיֵיף פְּרוּף אַחֲרֵיוֹ כַּמ"ש בַּכ"מ) וְחִיבָא עַל אִשְׁתּוֹ מְשׁוּם פִּלְתוֹ מְשׁוּם דְּהִימְנָן דְּכִתִּיב יִפִּיר וַא"כ לְמָה לָא נֶאֱמַר דְּמְהִימֵן הָאָב עַל בֵּיתוֹ שְׂקִידָשָׁה

לסקול ע"י דבשניהם גילתה התורה דהאב נאמן מדכתיב את בתי נתי וגו' וע"כ צ"ל דהא דלא מהימן האב לומר שקידשה משום דהוי נגד חזקה.

דהיא עומדת בחזקת פנויה. ובכ"מ לא מהני ע"א בעריות בחזקה.

רק דכאן גזירת הפתוב דנאמן לומר קדשתיה ולכן אין לה אלא מה שגילתה תורה לאיסורא הימני ולא לקטלא. משא"כ אם נישאת דממנ"פ יצתה מחזקת פנוי' בעת שנישאת לשני ע"י ע"א שהעיד שמת בעלה.

שא"ת שהעיד בשקר הרי היא בחזקת א"א לראשון וא"כ אם שוב נודע שבשעה שזינתה מת בעלה הראשון בנדאי למה לא נאמר דמהני עדותו של העד לחייבה מיתה וכן בנישאת על פי סימנים: ט והנה חקרתי בדברי הראשוני' אם יש איזה חולק על דברי התוס' בזה ומצאתי שלע"ד הרמב"ם חולק ע"ז בהדיא.

והוא מ"ש הרמב"ם (פ"ז מה' סנהדרין) וז"ל א"צ שני עדים אלא בשעת מעשה אבל האיסור עצמו בע"א הוחזק כיצד אמר ע"א חלב פליות הוא זה פלאי הכרם פירות אלו גרושה או זונה אשה זו ובעל או אכל בעדים אחר שהתרו בו ה"ז לוקה אע"פ שעיקר האיסור בע"א כו' עכ"ל.

הרי מפני דבריו דכיון דהוחזק דבר זה בחלב או אשה זו בגרושה או זונה אף ע"י ע"א כיון שפבר הוחזקה ע"ז ונאמן בכך לוקין ע"י. וזה מפני דלא בדברי התוס'.

ועי' בכס"מ שם שהרמב"ם למד דין זה ממ"ש ע"א נאמן ע"ש. ובאמת דברי הרמב"ם אלו מפני שיש בירושלמי שהרי כ"כ (פ"ז מה' גזירות הי"ז) נהג גזירותו ע"פ ע"א ושתה יין או גטמא למתים והתרו בו לוקה אע"פ שעיקר הגזירות בע"א עכ"ל.

ודין זה מפני שירושלמי פ' שני גזירים הלכה א' דר' יוסי אמר אמר לו אהד חלב הוא והתרו בו שנים לוקה ועיקר עדותו לא בעד אהד הוא כו' מה דר' יהודא אמר פלוני גזיר כו' אמר לו אהד גזיר והי' נהג גזירות ע"פ ושתה יין ונטמא למתים והתרו בו שנים לוקה עיקר עדותו לא בע"א הוא מה דר' מני אמר פלונית פהנת וזינתה כו' נסתרה בפני שנים כו' והתרו בו שנים לוקה ועיקר עדותו לא בע"א הוא עכ"ל.

הרי מפני דבריו הרמב"ם ומשם הוציא דין ה"ל. וע"כ ה"ט דאע"ג דמלקות ועונשים לא מהני ע"ז ע"א כמ"ש לא יקום ע"א באיש לכל עון וגו' היינו להעיד שעבר על חייבי מיתות ועונשים אבל כיון שפבר הוחזק דבר זה באיסור ע"י נאמנות בע"א שנאמן באיסורים נאח"פ הי' ב' עדים שעבר ואכלו או שפא על האשה או שעבר על גזירותו עונשים ע"י מיתה ומלקות.

וא"כ באשה שניסת ע"פ סימנים למ"ד סימנים דאורייתא לא גרע מהא דע"א נאמן באיסורים דבשניהם הטעם משום שהתורה האמינתו ע"ז וכיון שהאמינתו הרי הוא כאלו היו ב' עדים בדבר שכ"מ שהאמינה תורה לע"א הרי הוא כשנים וזה ברור: י ובהיות כן מבואר שדברי הרמב"ם הם דברי הירושלמי פלשונו ממש.

יש לתמונה על הגאון בעל פנ"י בקדושים פ' האומר שם שתמה על הרמב"ם בדין זה דפט"ו מה' סנהדרין שהבאתי מסוגיא דש"ס שלנו בפ' האומר. דק"ו הדברים השתא קא דרמנא הימני' לאב לאיסורא כפי תרי אף בדבר שבפירושה וא"כ נאמן פשנים.

ואפ"ה היכא שפא אח"כ לידי חיוב סקילה או מכות ועונשים אינו נאמן דפליגין דבורא א"כ כ"ש בשאר ע"א דאית לן למימר דאע"ג דע"א נאמן באיסורים אפ"ה אינו נאמן למלקות ועונשים פדכתיב בהדיא לא יקום עד אחד באיש וגו' ואם נאמר דהרמב"ם מפרש דפשטא דקרא איירי דוקא דבשעת העדות רוצה לחייבו בעדותן משא"כ פשהעיד קודם מעשה א"כ בעדות האב נמי נימא הכי יעו"ש שהאריך.

ובמחכ"ת אשתמטתי דברי הירושלמי שכתבנו שמשם העתיק הרמב"ם דבריו. וא"כ על הירושלמי יסוב קושיותו.

ודחוק לומר דהירושלמי פליג על הש"ס שלנו דקאמר דהאב א"נ על בתו רק לאיסור ולא לסקול ע"י. והירושלמי ס"ל דנאמן לסקול ע"י.

דבכ"מ שלא מצינו מפני ששה"ס שלנו פליג על הירושלמי אין סברא לומר כן. ולפמ"ש למעלה א"ש הפל דבאמת רב ס"ל דהא דהימני' רחמנא לאב לאיסורא אינו מטעם נדאי רק בגדר ספק ומוכח ג"כ מלשון הכתוב שאמר את בתי נתתי לאיש וגו' וכמ"ש בפ"ב דכתובות מנין להפה שאסר כו' לאיש אסרה כו' וה"ט פיון שבידו לאוסרה שהרי האב יכול לקדש את בתו וגם למסקנא דפ' האומר שם (ס"ד ע"א) דאמר רב אשי רחמנא הימני' פרב הונא דאמר ר"ה מנין לאב שנאמן לאסור את בתו כו' ואע"ג דאין נאמנות לחצאין.

והי' לנו לומר דכיון שהתורה האמינתו לאב לכל מילי הימני' מ"מ הוכיחו חז"ל כן פיון דמקרא מלא הוא לא יקום עד אחד באיש לכל עון וגו' על פי שנים עדים יקום דבר. א"כ ע"כ צ"ל דמה שהאמינתו התורה לאב אינו בגדר עדות גמורה מתורת נדאי ואין לה אלא מה שאמרה תורה שנאמן לאיסור ממ"ש את בתי נתתי וגו' משא"כ היכא שנאמן ע"א מדינא כגון לומר שחתיכה זו חלב היא או שפלוגי נדר בגזירות דע"א נאמן באיסורים ולא מצינו בפסוק דבזה לא יהי' ע"א נאמן יש לנו לומר דאין נאמנות לחצאין ולכולי' מילתא הימני' רחמנא.

לכן כל שאח"כ עבר ע"ז ע"י ב' עדים לוקין ע"י. וא"כ ה"ה בהא דנשאת ע"פ סימנים או ע"י עד אחד שהעיד שמת בעלה אם נאמר דנאמן מן התורה כדאי בספרי נדאי דאח"כ אם זינתה ממיתים אותה ע"י.

וא"כ קושיות הפנ"י על הרמב"ם מעיקרא לית'. ומ"ש הפנ"י דהא דנאמן האב לאיסור ולא לעונשין הוא משום דפליגין דיבורא.

זה אינו דהא קי"ל בחד גופא לא פליגין דיבורא כדאיתא בפרק יש נוחלין (קל"ד ע"ב) והק"ו שכ' הגאון פנ"י ק"ו פריקא הוא. דשפיר יש לחלק בין נאמנות האב לגבי קדושי בתו לשאר מקומות שנאמן ע"א מדינא כמ"ש.

ובקָהא דְהָאוּמֵר חֲתִיכָה זֹו חֵלֶב הוּא וְדַאי דַע"א נְאָמֵן מְדִינָא. דְהָא עַד א' נְאָמֵן בְּאִיסוּרִים בְּמָקוֹם דְלֹא אֲתַחֲזֵק לֹא אִיסוּרָא וְלֹא הִיתִירָא בְּדַמוּכַח מְקַרָא דְנוֹסְפָרָה לְהַ כַּמ"ש בַר"פ הַא"ר וּבְתוֹס' שָׁם.

ובקָהא דְאָמַר ע"א פְּלוּנִי נְזִיר ג"כ א"ש דְהָא ע"כ מִיִּירִי שְׁהוּא שׁוֹתֵק. וּלְפִי שְׁיִטַּת הַתּוֹס' בְּפָרֵק הָאוּמֵר (ס"ה ע"ב) שְׁפִירְשׁוּ דְמִיִּירִי שֶׁהִבְע"ד שׁוֹתֵק וְכַהוֹדָאָה דְמִיָּא מְשׁוּם דְאוּמֵר לֹו בְּפִנְיָה כו' וְיַדְעֵת דְרַגְלִים לְדָבָר א"כ נְאָמֵן מְדִינָא.

וכ"ש לְשִׁיטַת הַרְמְב"ן וְרִשְׁב"א וְרִיטְב"א דַע"א נְאָמֵן בַּכ"מ אַף בְּאַתְחֲזֵק אִיסוּרָא פֶל שְׁאִינוּ מְכַחִישׁוּ א"ש. וְכִינּוּן שֶׁכ' בִּירוּשְׁלַמִי דְהוּא נֶהֱג גְזִירוֹת ע"י הַיְּהוּי פְּשׁוֹתֵק וְכַהוֹדָאָה דְמִיָּא.

וְכוּ הֶעֱתִיק הַרְמְב"ם בְּלִשׁוֹן זֶה, א"כ א"ש מ"ש דָּאָם נְטָמָא בַב' עֲדִים וְהִתְרָאָה לֹוֹקִין ע"י כִּינּוּן דְנְאָמֵן מְדִינָא וִי"ל דְלִקְרָא דְקִדְקָה הִירוּשְׁלַמִי לֹוֹמַר דְנֶהֱג גְזִירוֹת ע"י דַּאֵל"כ לֹא הִי נְאָמֵן שְׁהִירִי יְכוּל לְהַכְחִישׁ הָעֵד וְלֹא הִי נְאָמֵן וְזֶה בְּרוּר: יֵא אַף מ"ש בִּירוּשְׁלַמִי וּפְסָקוּ הַרְמְב"ם דָּאָם אָמַר פְּלוּנִית גְּרוּשָׁה הִיא אוּ זִנְתָּה דָּאָם נְשָׂאָה פֶהֶן לֹוֹקָה ע"י צ"ע דְהָא בְּדָבָר שְׁבַעְרָוּהָ לַכ"ע בְּעִינָן ב' עֲדִים וְאָפִי שְׁתֵּק לִי קִי"ל כְּרַבָּא בְּהָא דְאֲשַׁתָּה זִנְתָּה דָּאִין דְבָר שְׁבַעְרָוּהָ פְחוֹת מְשָׁנִים.

וְא"כ לְמָה נְאָמֵן לְמַפּוֹת נְעוּנָשִׁין. וְאִין לֹוֹמַר דְעֲדוֹת גְּרוּשָׁה נְזוּנָה לֹא מִיִּקְרִי דְבָר שְׁבַעְרָוּהָ הוּאִיל וְאִין בְּהַ פְּרַת.

דְהָא מוּכַח בַּפ' הָאוּמֵר שְׁם דְגַם עֲדוֹת שְׁבוּנִי לְפִנוּסְלָה לְכַהוֹנָה מִיִּקְרִי דְבָר שְׁבַעְרָוּהָ. דְאָמַר שְׁם אֲבִי מְנָא אֲמִינָא לְהַ כו' מְעוּבְדָא דִינָאִי כו' וְכַמוֹ שְׁיִתְבָּאָר בְּמָקוֹמוֹ בְּאַרִיכוֹת בַּס"ד.

וְא"כ הִיאֵף נְאָמֵן ע"א בְּתַחֲזִילָה לְשׁוּנִי זִנְתָּה וּבְשִׁלְמָא לֹוֹמַר גְּרוּשָׁה הִיא י"ל לְשִׁיטַּת הַסּוֹבְרִים דְגַם בְּדָבָר שְׁבַעְרָוּהָ אִם לֹא אֲתַחֲזֵק אִיסוּרָא נְאָמֵן ע"א דִישׁ פּוֹסְקִים שְׁסוֹבְרִים כֵּן כְּמוֹ שְׁיִבְנוֹאָר בְּמָקוֹמוֹ אִיהַ"ש.

א"כ י"ל דְמִיִּירִי שְׁמַעִיד עַל אֲשָׁה שְׁיָדוּעַ עַכ"פ שְׁבַעְרָוּהָ מֵת רַק שְׁהוּא מַעִיד שְׁגִירְשָׁה קוֹדֵם שְׁמַת דְבִלֹא"ה יִצְתָּה מְחֻזְקַת א"א. אָבָל בְּהָא דְזוּנָה שְׁיִישׁ לְהַ חֻזְקַת פְּשָׁרוֹת וּבָא לְהוֹצִיאָהּ מְחֻזְקַתָּה הִיאֵף נְאָמֵן אָבָל י"ל דִישׁ מָקוֹם דַע"א נְאָמֵן בְּזוּנָה מִן הַתּוֹרָה כְּגוֹן א"א שְׁקִינָא לְהַ בְּעֵלָה וְנִסְתָּרָה וּבָא עַד טַנְמָאָה דְנְאָמֵן ע"א כְּדַאִי בַמַּס' סוּטָה מְקַרָא דְנוּעַד אִין בְּהַ וּלְפִי מ"ש לְמַעֲלָה א"ש כִּינּוּן שְׁשָׁם הָאֲמִינָתוֹ תוֹרָה בְּתוֹרַת וְדַאי מְגִזְזִירַת הַפְּתוּב מְשׁוּם רַגְלִים לְדָבָר וּלְכַף אִם אַח"ז נְשָׂאָה פֶהֶן לֹוֹקָה ע"י וְכַמ"ש.

וְעוֹד נִלְע"ד דְגַם הִירוּשְׁלַמִי וְהַרְמְב"ם שְׁמַבְנוֹאָר מְדַבְּרִיהֶם דְבַכְה"ג ע"א נְאָמֵן גַּם לְעַנְיָן עוּנָשִׁין. הִינּוּ דוֹקָא אִם לֹא בָּא הָעֵד לְהָעִיד ע"ז לְבַד.

רַק שְׁתַּחֲזִילָה הָעֵיד עֲדוֹתוֹ לֹא בְּשִׁבִיל עוּנָשִׁין וּמְלָקוֹת וְהִינּוּ לֹוֹמַר חֲתִיכָה זֹו חֵלֶב הִיא לְאִוְסְרָה בְּאִכִּילָה אוּ פְלוּנִי זֶה נְזִיר לְאִוְסְרוֹ בְּתַגְלַחַת וְיִין וְטַנְמָאָה וְשׁוּב אַח"כ עָבַר עַל גְזִירוֹתוֹ בְּפִנְיָ עֲדִים לֹוֹקִין ע"י.

וְכוּ בְּאֲשָׁה שְׁתַּחֲזִי הָעֵיד שְׁפְלוּנִית הִיא גְרוּשָׁה אוּ זִנְתָּה לְאִוְסְרָה לְכַהֵן. דְבַכְה"ג אִם אַח"כ בָּאוּ עֲדִים שְׁעָבַר הַפְּהֵן וּנְשָׂאָה כִּינּוּן דְתַחֲזִילַת עֲדוֹתוֹ שֶׁל הָעֵד לֹא הִי בְּשִׁבִיל מִיתָה וּמְלָקוֹת

והאמינתו התורה ע"ז שוב אין סבבא לומר דפליגינן עדותו ליהימני לאיסור ולא לעונשין כיון שפבר הוקח עדותו לעדות גמור.

אבל אם בתחילה היא עדותו (מועיל) רק למיתה בלא צירוף עדים אחרים כגון בסוטה שקינא לה בעלה ונסתרה ושוב העיד שהתרה בה וזוהי עם הנחשד במזיד ודאי דאין עדותו מועיל להורגה ע"י.

שקרי בפירוש אמרה תורה לא יומת ע"פ ע"א ע"פ שנים עדים יקום דבר וא"כ בדין זה של התוס' בנשאת ע"פ סימנים או ע"י ע"א במיתת בעלה אם נאמר דנאמן מן התורה ודאי דאם אח"כ נשאת וזוהי בעדים דחייבת מיתה כמו שהוכחתי מדברי הירושלמי והרמב"ם: הגה"ה ולע"ד יש לפרש בזה לשון הכ' בפ' שופטים על פי שנים עדים יומת המת לא יומת ע"פ ע"א דלכאורה אחר שאמר דבעינן ב' עדים למיתה למה חזר ואמר לא יומת ע"פ ע"א.

ולפי מ"ש בא הכ' לרמז דאף דלפעמים יהי ע"א נאמן על הזנות כגון בסוטה שקינא לה בעלה ונסתרה דהוי אמינא כיון שהאמינתו תורה לע"א לאוסרה על בעלה אף דדבר שבערנה אין פחות משנים כמו בעדות ממון ומיתה והטעם משום דרגלים לדבר.

ובא הכ' לומר לא יומת ע"פ ע"א ר"ל גם בסוטה שנאמן לאיסור לקטלא לא מהימן ומטעם שפכתנו כיון דתחלת עדותו למיתה ודו"ק: יב ויש לי מקום עיון בדברי הש"ס בקדושין שם בהא דמניא פנותי דר"ח בני זה בן י"ג שנים ויום אחד בתי זו בת י"ב שנים ויום אחד נאמן לנדרים ולחרמים ולהקדשות ולעירכין אבל לא למכות ולעונשין.

דלכאורה זה סותר ג"כ לדברי הירושלמי והרמב"ם דכיון דמהימנין לי' לשוני גדול ע"י למה לא נאמן אח"כ דבריו אם שוב עבר על חייבי מלקיות ומיתות ב"ד, ע"י עדים אחרים ובשלמא בהא דאמר קדשתי את בתי כו' י"ל דהפתוב גילה דבר לאיסור מהימן מלשון הפתוב את בתי נתי וגו' דלא הזכירה התורה בפ"י דהאב נאמן רק ממילא משמע ממ"ש את בתי נתי וגו' והיינו דלא מהימן רק לאיסור והיינו מתורת ספק ולא בתורת ודאי.

אבל הא דנאמן לומר בני זה בן י"ג שנה דלא נזכר בתורה דהאב נאמן ע"ז. ומוכרחים אנו לומר דנאמן מטעם אחר וכמ"ש התוס' שם ד"ה נאמן לנדרים משום דע"א נאמן באיסורים.

והקשו ע"ז דהא א"נ אלא בדבר שפידו. ותי' שם דכיון דסופו לגדל עצאווהו כדבר שפידו וכיון דאב דייק טפי לידע שניו דעליו מוטל לכוף לאב עצאווהו כפידו כו' וצ"ע דאם נאמר דדינו כדבר שפידו ממש למה לא יהא נאמן גם למכות ועונשין כהא דע"א דאמר חתיכה זו חלב דנאמן גם לעונשין אם אכלו אח"כ וכמש"ל.

וכיון דדבר שפידו הוא נאמן ג"כ מדין תורה כמו בהא דע"א נאמן באיסורים במידי דלא אתחזק איסורא. שוב ראיתי בחידושי ריטב"א שם שכ' בשם תוס' בשם ר"י בר שמואל דהאב אינו נאמן לומר שהוא בן י"ג שנה לענין חליצה דבאמת לאו פידו ממש הוא וגם לא דייק כולי האי דזימניו דלא דייק רק לחומר נאמן לנדרים ולעירפין אבל לא להתיר

ולא דמִיָּא להאי דְּשָׁרִינָן ע"פ אִשָּׁה וְקָטָן בִּיבְמָה לומר שהי' אִשְׁתְּ הַמַּת וְשִׁחְחֹלֶץ אַחֵיו שֶׁל מַת דְּהֵתָם כִּינּוּן דְּמִיתָה דַּע"ל"ג הוא דְּיִיק טְפִי יַעו"ש.

וּדְבָרֵיו תְּמוּהִים לְכַאוּרָה דַּלפ"ז לָא א"ש מַה דְּקָאָמַר שְׁם וְאַזְדָּא רַב חֲסֵדָא לְטַעְמִין בְּמַאי דְּקָאָמַר אִין סוּקְלִין עַל יְדוֹ כְּרַב דְּקָאָמַר ר"ח בְּנֵי זֶה בְּן ט' שְׁנִים כו' נְאָמֵן לְנִדְרִים כו' תְּנִיָּא כְּנֻתִין דְּר"ח בְּנֵי זֶה כו' דְּלִפִּי דְּבָרֵי הָרִיטְב"א אִין זֶה עֲנִין לְהַדְּ דִּינָא דְּאָב שְׁאָמַר קְדֻשְׁתִּי אֵת בְּתִי דְּהָא לָא שְׁיִיף הַדְּ סְבָרָא דְּזִנְמִין דְּלָא דְּיִיק דְּהָא וְדָאִי דְּאָב נְאָמֵן לומר בְּנֵי זֶה הוּא אַחֵי הַמַּת וְאִשָּׁה זֶה הוּא אִשְׁתְּ הַמַּת לְגַבִּי חֲלִיצָה וְכַמ"ש הוּא עֲצָמוֹ דְּלְגַבִּי חֲלִיצָה מְהִימְנִי גַם קְרוּבִים.

מִשָּׂא"כ כְּשִׁמְעִיד עַל שְׁנָיו. וְא"כ מַאי רְאִיָּה מִיִּיתִי מִשְׁם דְּנְאָמֵן רַק לְאִסּוּר וְלָא לְמַלְקוּת בְּהָא דְּקָאָמַר קְדֻשְׁתִּי אֵת בְּתִי כו' דְּהָא בְּזָה נְאָמֵן הָאָב יוֹתֵר מִמַּה שְׁנְאָמֵן לְהַעֲיֵד עַל שְׁנָיו.

וְאִין לומר דְּלָא מִיִּיתִי רְאִיָּה רַק דְּאִשְׁכַּחְנָן נְאָמְנוֹת לְחֻצְאִין אַף דְּהָנִי תְּרַתִּי דְּסִתְרִי דְּזֶה אִינוּ דַּלפ"ד רִיטְב"א הָא דְּנְאָמֵן לְהַעֲיֵד עַל שְׁנָיו לְנִדְרִים כו' הוּא רַק מִתּוֹרַת סְפָק לְבַד וְאִין זֶה בְּגִדְרָא עֲדוּת כְּלָל וְלָכֵן אֲזַלִּינוּ הָכָא וְהָכָא לְחוּמְרָא.

מִשָּׂא"כ בְּהָא דְּקְדֻשְׁתִּי אֵת בְּתִי כו'. וְצ"ל לְסְבָרְתוֹ דְּגַם מַה שְׁהָאִמְיָנָה הַתּוֹרָה לְאָב שְׁיִאָמַר קְדֻשְׁתִּי אֵת בְּתִי הוּא ג"כ רַק לְחוּמְרָא מִתּוֹרַת סְפָק וְלָא מִתּוֹרַת וְדָאִי מִשּׁוּם דְּלָא דְּמִי לְהָא דְּנְאָמֵן לומר שֶׁזֶה אִשְׁתְּ הַמַּת כו' מִשּׁוּם דְּהָנִי מִילְתָּא דַּע"ל"ג.

מִשָּׂא"כ בְּהָא דְּקְדֻשְׁתִּי אֵת בְּתִי דְּלָא הָנִי מִילְתָּא דַּע"ל"ג: יג וְהִנֵּה כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ לְחַקּוֹר בְּהָא דְּקִי"ל כְּרַב אִסִּי נְגִד רַב בְּאוּמַר קְדֻשְׁתִּי כו' וְבָא אַחַד וְאָמַר אֲנִי קְדֻשְׁתִּיהָ שְׁנְאָמֵן אַף לְכַנּוּס דְּאִם כְּנֻסָּה וְגִירְשָׁה אַח"כ דְּנִרְאָה לְכַאוּרָה דְּאִחַר שְׁגִירְשָׁה מִתּוֹרַת לְהַנְשֵׂא לְאַחַר.

דְּכִינּוּן שְׁאָנוּ מִתִּירִין לוֹ לְכַנּוּס וְאִין אָנוּ חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא לָא הוּא קְדֻשָּׁה וְהִינּוּ מִטַּעַם דְּוְדָאִי אומר אֵת דְּמִירְתָּת לְשַׁקֵּר שְׁמָא יִכְרַנּוּ הָאָב וְיִאָמַר לָא זֶה הוּא. א"כ וְדָאִי דְּנְאָמֵן לְכוּלִּי מִילְתָּא דְּמוֹעִיל גַּט דִּידִין לְהַתִּירָה לְעֵלְמָא אַע"ג דְּהַשְׁתָּא מוֹעִיל עֲדוּתוֹ לְהוֹצִיאָה מִחֻצְתָּא אִסּוּר שְׁהוֹחֲזָקָה ע"י הָאָב.

וְלָא שְׁיִיף כְּאִין סְבָרַת הָר"ן דְּהוּא מְבָרַר הַחֲזָקָה לָא מְבַטְלָה. דְּכִינּוּן דְּבִשְׁעַת עֲדוּתוֹ הִי מוֹעִיד לְבָרַר הַחֲזָקָה מוֹעִיל ג"כ אַע"פ שְׁמִסְתַּעַף אַח"כ כְּבִיטוּל הַחֲזָקָה.

דְּכֵן מוֹכְרָח מְהָא דְּלְרַב מוֹעִיל עֲדוּתוֹ לִיתָן גַּט כִּינּוּן דְּלָא שְׁיִיף לומר יִצְרוּ תוֹקְפוֹ מִשּׁוּם דַּע"א נְאָמֵן לְבָרַר הַחֲזָקָה וְמוֹעִיל כְּשִׁנּוּתוֹ גַּט לְהַתִּירָה לְעֵלְמָא. וְכִמוֹ כֵּן לְדִידִין דְּקִי"ל כו' אַע"פ דְּנְאָמֵן אַף לְכַנּוּס מִטַּעַם דְּמִירְתָּת לְשַׁקֵּר מוֹעִיל ג"כ גִּיטוּ לְהַתִּירָה לְהַנְשֵׂא לְעֵלְמָא.

וְזֶה נִרְאָה בְּרוּר לְדִינָא אוּלָּם מַה שְׁיֵשׁ לְדַקְדָּק בְּזֶה הוּא בַּמ"ש הָר"ן הַטַּעַם דְּנְאָמֵן מִשּׁוּם דְּלָא בָּא לְבַטֵּל הַחֲזָקָה רַק לְבָרְרָה. דְּתִינַח אִם נִאָמַר דְּהָא דְּבַעֲיָנוּ שְׁנִים בְּדָבָר שְׁבַעְרוּהָ הִינּוּ דְּנֻקָּא הִיכָא דְּאִתְחַזַּק אִסּוּר א"א בְּזֶה שְׁיִיף לומר כִּינּוּן שְׁאִינוּ בָּא לְסִתּוֹר הַחֲזָקָה רַק לְבָרַר שְׁפִיר נְאָמֵן.

אַבְל אִם נִאָמַר דְּהָא דְּאִין דְּבָר שְׁבַעְרוּהָ פְּחוּת מִשְׁנִים אַע"ג דְּלָא אִתְחַזַּק אִסּוּרָא א"כ לְמַה נְאָמֵן ע"א לִיתָן גַּט אֲלִיבָא דְּרַב וְכֵן לר"א דְּקִי"ל כְּנֻתִין דְּנְאָמֵן אַף לְכַנּוּס כִּינּוּן דְּאִין דְּבָר שְׁבַעְרוּהָ פְּחוּת מִשְׁנִים.

והיא נראתה לומר דהר"ן לטעמין אגיל דס"ל דהא דבדבר שבפערונה בעינן ב' הוא משום דאפתחוק איסורא כמ"ש הר"ן במ"ש שם (ס"ג ע"ב) בהא דקדשתי את בתי וא"י אינה היא דכיון דהוי ספק שמא לא זו היא הוי פשתי חתיכות שנתערבו דע"א נאמן.

הרי שסובר דדוקא נגד חזקה אין ע"א נאמן בדבר שבפערונה. וא"כ קשה לשיטת הרמב"ן דס"ל דאף בלא אפתחוק אין ע"א נאמן בדבר שבפערונה למה נאמן לכנוס.

והנה זה יש ליישב דכיון דיש טעם וסברא שפיר נאמן ע"א אפי' בדבר שבפערונה כמו שפצינו שפצינו שפצינו ע"א להעיד לאשה שמת בעלה מטעם דמילתא דעל"ג לא משקרי בה למ"ד דנאמן מה"ת.

א"כ ה"ה הכא פיון דמירמת לשקר שמא יכחישנו האב מוכח דאומר אמת ולכן שפיר מהימן אפי' בדבר שבפערונה. אבל בהא דרב דס"ל דא"נ לכנוס ולא ס"ל ה"ט דמירמת.

א"כ קשה למה נאמן ליתן גט הא הוי דבר שבפערונה ואין ע"א נאמן אפי' היכא דליכא חזקה וכן קשה בהך דינא שכ' הרב בהג"ה באה"ע (סי' ל"ז סעיף כ"ד) דאשה שאמרה נתקדשתי וא"י למי כו' דאם בא אחד ואמר אני קדשתי נאמן לכנוס לכתחילה.

והם דברי הר"ן פ' האומר שם. והיינו משום דאינו סותר החזקה רק מבררהווא"כ לשיטת הסוברים בדבר שבפערונה בעינן ב' עדים אפי' לא אפתחוק איסורא קשה: יד ולכן נלע"ד דאף להפוסקים דס"ל הכי.

מ"מ כל שיש חזקה ובא לברר החזקה עדיף טפי מלא אפתחוק פלל. ותדע לה שיהי בכל התורה קי"ל דרובא עדיף מחזקה.

וכיון דע"א א"נ באיסורים במקום דאפתחוק איסורא הי' לנו לומר דכ"ש דלא מהימן נגד רובא. וא"כ קשה טובא איך מצאנו ידיו ורגליו במקולין שיש רוב טריפות איך סומכים על הטבח שאומר שבשר זה מכשירה היא.

אע"כ דשם אינו אלא מברר פיון שידוע לנו שעכ"פ יש ג"כ מיעוט פשיקות והוא בא לברר שזוהי הכשירה עדיף טפי. וכן מצאתי בתשו' נוב"י דלכה מהימני הטבחים אפי' ברוב טריפות משום דהוא בא רק לברר ואין זה בגדר עדות פלל.

ונראה ג"כ להוסיף בזה דמאי דקי"ל דאין דבר שבפערונה פחות משנים אינו אלא בדבר שלם כגון שמעיד על פנוי שנתקדשה או על א"א שנתגרשה. אבל כשאינו מעיד רק על מקצת דבר כגון שידוע שנתקדשה וא"י למי ומעיד שלזה נתקדשה אין זה אלא חצי עדות.

והטעם נלע"ד דכיון דהא דאין דבר שבפערונה פחות משנים ילפינו לה דבר דבר מממון ובממון פתיב ע"פ שנים עדים יקום דבר ולא חצי דבר. וא"כ רק בדבר שלם בעינן בפערונה שני עדים ולא בחצי דבר.

וה"ה למ"ד דאין ע"א נאמן באיסורים במקום חזקה ג"כ לא תמיר מדבר שבפערונה ובחצי דבר מהימן ע"א. והיינו שאינו רק מברר הדבר וכמ"ש.

וא"כ נפשוט ג"כ ספיקא דידי בע"א שאמר אני קדושתיה לרב אסי דנאמן אף לכנוס וזיננה
ממיתין ע"י דאין נאמנות לחצאין. ואף לרב דס"ל אין סוקלין ע"י היינו דוקא ע"י עדות
האב לבד פיון דמקרא מלא הוא לא יומתו אבות וגו' ובגנים לא יומתו וגו' בעדות אבות.

א"כ ע"כ מה שמצינו שהאמינתו התורה היינו רק לאיסורא ולא לקטלא. משא"כ בעדות
ע"א במקום שנאמן אין נאמנות לחצאין: טו אף לכאורה יש סתירה לזה לפי מ"ש במקום
שלא בא להעיד עדות שלם רק לברר אינו רק חצי דבר ונאמן ע"א.

א"כ גם במקום יש לנו לומר פן דנאמן ע"א. וזה סותר למ"ש בפ' י' יוחסין (ע"ג ע"ב)
נאמן בעל המקח לומר לזה מכרתי ולזה לא מכרתי בד"א שמקחו בידו אבל אין מקחו
בידו א"נ.

ופי' דאז הני כע"א דעלמא ואינו מועיל להוציא מיד המוחזק ואם שניהם תופסים בו
חולקין רק שהשני נשבע להכחיש את העד וכמ"ש בחו"מ (סי' רכ"ב סעיף א') ובסמ"ע
שם ס"ק ב'. הרי מפונש להיפוך דאע"ג דאינו רק מברר למי מכר אין ע"א נאמן במקום.

וא"כ בדבר שבערוה דילפינו ממזון ג"כ אינו מועיל וא"כ יש מזה ראי' למ"ש הח"מ
(סימן ל"ז ס"ק מ"ב) דכשבאים שנים וכל א' אומר אני קדושתיה דאף שיש לאחד עד
המסייע לא מהימן בדבר שבערוה ודלא כמו שהשיג עליו הב"ש (ושם ס"ק נ') וכ' דיותר
מסתבר פיון דלא הוחזק איסור א"א מהני ע"א וכ"כ בשם חידושי מהרי"ט וצ"ל דדעת
הב"ש דבכל גונא לא מהני ע"א במקום אף שאינו מעיד רק בחצי דבר והא דאמרת
נתקדשתי שאני דלא הוחזקה לעולם בא"א ע"י ב' עדים רק במאמר האשה לכן מהני
בזה ע"א אף בהכחשה.

משא"כ במקום בעיני ב' עדים גמורים וא"כ להפוסקים דס"ל דבדבר שבערוה אף בלא
אתחזק איסור א"א לא מהימן הי' נראה דצדקו דברי הח"מ וכל כב"ש. מ"מ נלע"ד
שדבריו נכונים דאפ"ל למ"ד דבדבר שבערוה אפ"ל לא אתחזק איסורא בעיני ב'.

היינו דוקא אם ידוע שהוא דבר שבערוה כגון שפאו שני עדים והעידו שנתקדשה לאחד
וא"י למי. ושוב בא אחר והעיד שלזה נתקדשה.

בכה"ג י"ל דלא מהימן ע"א בהכחשה. משא"כ פאן דלא הוחזקה בא"א ע"י עדים רק
במאמר האשה שאמרה נתקדשתי דרק משום דשנ' אנפשה חד"א אמרינו הכי וכן באב
שאמר קדשתי את בתי כו' פיון דאין עדותו גמורה דהרי אין סוקלין ע"י לא מיקרי
דבר שבערוה בבירור לכן מהני ע"א.

וכן נוטה לשון מהרי"ט בחידושיו שם דרק מטעם דלא הוחזק איסור א"א אתינו עלה.
וא"כ יוצא לנו דין חדש באם באמת נתחזקה בא"א ע"י ב' עדים שאמרו שנתקדשה וא"י
למי ובא אח"כ ע"א להעיד שלזה נתקדשה הי' לנו לומר דאין ע"א נאמן אף בלא הכחשה
פלל דמדברי הש"ס אין הכרח דשם מייגרי בלא נתחזקה א"א ע"י ב' עדים גמורים.

אבל לפי הטעם שכ' הר"ן משום דלא בא רק לברר החזקה נאמן עכ"פ בדליפא הכחשה.
ואפשר דאין זה רק להפוסקים דגם בדבר שבערוה בעיני חזקה.

אָבֵל לְדַעַת הָרַמְבַּ"ן וְעוֹד פּוֹסְקִים דְּגַם בְּלֹא אִתְחַזֵּק אֵין ע"א נֶאֱמָן בְּדָבָר שֶׁבְּעָרוֹה א"נ.
אָבֵל לְפִי הַטַּעַם שֶׁכְּתִבְתִּי מִשׁוּם דָּאֵין זֶה רַק חֲצֵי דָבָר י"ל דְּנֶאֱמָן עכ"פ בְּלִיפֵי הַכְּחָשָׁה.

וּמָהָ דְּבַעַל הַמַּקָּח א"נ בְּאֵין הַמַּקָּח בְּיָדוֹ י"ל דְּשָׁם לֹא מִיִּקְרֵי חֲצֵי דָבָר רַק דָּבָר שֶׁלֵּם
דְּלוּלֵי עֲדוּתוֹ אִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם מְוַחֲזָקִים הָרִי בְּאֵינוֹ לְהוֹצִיא הַחֲצֵי מִיָּד הַשְּׁנִי וְא"כ מִיִּקְרֵי
עֲדוּת שֶׁלֵּם דְּלַעוֹלָם אֵין ע"א מוֹעִיל לְהוֹצִיא מְמוֹן וְכ"ש אִם הַשְּׁנִי מְוַחֲזָק בְּכָל הַמַּקָּח.

מִשָּׂא"כ בנ"ד דַּעַכ"פ פִּינּוֹן שֶׁכְּבָר נִתְחַזְּקָה הָאִשָּׁה בְּחֻזְקָת מְקַדְּשֵׁת ע"י ב' עֲדִים הָרִי כְּבָר
נִתְבָּרַר חֲצֵי דָבָר שְׁעִי"ז אֲסוּרָה לְכָל הָעוֹלָם. וְא"כ כָּל שֶׁבָּא אַח"כ ע"א נֶאֱמָר שֶׁלְּזֶה
נִתְקַדְּשָׁה אֵין זֶה אֶלָּא חֲצֵי דָבָר וּמוֹעִיל עֲדוּתוֹ: טז וְיֵשׁ לְהַעִיר בְּזֶה לַעֲנ"ד מָהָ דְּאִיתָא
בפ' אֱלוֹ מְצִיאוֹת (כ"ח ע"א) אָמַר רַבָּא אַת"ל סִימָנִים דְּאוֹרְיִיתָא כו' סִימָנִים וְסִימָנִים וְיִנִּיחַ
סִימָנִים וְסִימָנִים וְע"א ע"א כְּמָאן דְּלִיתִי דְּמִי וְיִנִּיחַ וְהָרִי אִם נֶאֱמַר סִימָנִים דְּאוֹרְיִיתָא הָרִי
כב' עֲדִים שֶׁהָעִידוֹ שֶׁהוּא שֶׁל הַנּוֹתָן סִימָנִים.

א"כ כְּבָר הוֹעִילוֹ הַסִּימָנִים כְּאֱלוֹ הָעִידוֹ עֲדִים שֶׁהָאֲבִיזָה אֵינָה אֶלָּא מִשְׁנֵי אֲנָשִׁים אֱלוֹ
וְא"י אֵינְהוּ אָבֵל זֶה יוֹדְעִים שֶׁאֵינוֹ שֶׁל אַחַר רַק מֵאֲחָד מֵאֱלוֹ הַשְּׁנִים. וְא"כ אִם נֶאֱמָר
דְּבַחֲצֵי דָבָר מוֹעִיל עֲדוּת א' לְמָה אָמַר דְּיִנִּיחַ דַּע"א כְּמָאן דְּלִיתִי דְּמִי.

וְא"כ דָּבָר שֶׁבְּעָרוֹה דָּאֵנוּ לְמִיָּדִין דָּבָר דָּבָר מְמוֹן י"ל ג"כ אִם הָעִידוֹ ב' עֲדִים שֶׁאֲחָד
מֵאֱלוֹ הַשְּׁנִים קִיָּדֵשׁ הָאִשָּׁה וְא"י אֵינְהוּ. וְאַח"כ בָּא אֲחָד וְהָעִיד שֶׁזֶה קִיָּדֵשׁ אֵינוֹ מוֹעִיל
עֲדוּתוֹ.

וְא"כ קָשָׁה עַל הַב"ש בְּזֶה. וְגַם אִם נֶאֱמַר דַּע"א דְּלֹא אִתְחַזֵּק אִסּוּר א"א דַּהַב"ש קָאֵי
שָׁם עַל דִּין שֶׁלֹּא הִי עֲדִים שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה כָּלֵל רַק שֶׁהִיא אֲמָרָה נִתְקַדְּשֵׁתִי ג"כ קָשָׁה דְּהָרִי
שָׁם בְּאֲבִיזָה ג"כ לִיכָּא חֻזְקָת הוֹצָאת מְמוֹן דְּהָרִי עכ"פ וְדָאֵי הוּא דָּאֵין הָאֲבִיזָה שֶׁל אִישׁ
אַחַר רַק לְאֲחָד מִשְׁנֵי אֱלוֹ וְגַם לִיכָּא חֻזְקָת מְמוֹן פִּינּוֹן שֶׁא"י שֶׁל מִי מֵהֶם הִיא.

וְחֻזְקָת שֶׁל הַמוֹצֵא הָאֲבִיזָה לִיכָּא כַּמ"ש הַתּוֹסֵף ספ"ק דְּכִתְּוִיבּוֹת דְּאָפִי לְשִׁמוּאֵל דַּס"ל אֵין
הוֹלְכִין בְּמְמוֹן אַחַר הָרוּב. בְּאֲבִיזָה אֲזַלְיָן בַּת"ר מִטַּעַם דְּלֹא שְׁיִיף בּוֹ חֻזְקָת מְמוֹן.

וְגַם סְבֵרַת הָר"ן לֹא שְׁיִיף כָּאֵן דָּאֵינוֹ אֶלָּא מְבָרַר הַחֻזְקָה דְּהָרִי גַם שָׁם אִתְחַזֵּק דֵּהוּא שֶׁל
א' מֵאֱלוֹ הַשְּׁנִים וְהָעֵד מְבָרַר הַחֻזְקָה שֶׁל מִי הוּא וְלְמָה לֹא יוֹעִיל עֲדוּתוֹ וְע"ק לְאוֹתָם
פּוֹסְקִים דַּס"ל דַּע"א א"נ בְּאִסּוּר בְּמִקּוּם חֻזְקָה.

דְּהָרִי אִם הִי כָּאֵן ב' חֲתִיכוֹת א' שֶׁל חֵלֶב וְאֲחָד שֶׁל שְׁוֹמֵן וְא"י אֵינְהוּ שֶׁל חֵלֶב הָרִי הַחֻזְקָה
שְׁנֵיהֶם בְּאִסּוּר מִן הַתּוֹרָה וְחֲטִיבוֹת עֲלֵיהֶם א"ת וְאִפ"ה וְדָאֵי דְּמוֹעִיל עֲדוּת ע"א לְהָעִיד
שֶׁחֲתִיכָה זֶה שֶׁל שְׁוֹמֵן: יז וְהִנֵּה נִלְע"ד לְתַרְץ זֶה דִּי"ל דְּטַעְמָא דַּע"א נֶאֱמָן בְּאִסּוּרִים
בְּמִקּוּם דְּלִיכָּא חֻזְקָה הוּא ג"כ מִטַּעַם חֻזְקָה דְּחֻזְקָה אֵין אָדָם מְשַׁקֵּר בְּחֻזְקָה לְלֹא תוֹעֵלַת
כַּמ"ש אֵין אָדָם חוֹטֵא וְלֹא לוֹ וְלִכְפֵּי בְּמִקּוּם חֻזְקָת אִסּוּר לֹא מְהַנִּי מִשׁוּם שְׁיֵשׁ חֻזְקָה נֶגְדַּ
חֻזְקָה.

וְאָפִי לְאוֹתָם הַסּוֹבְרִים דְּנֶאֱמָן בְּאִסּוּרִים גַּם נֶגְדַּ חֻזְקָה י"ל דְּחֻזְקָה דָּאֵין אָדָם חוֹטֵא כו'
עֲדִיפָא טְפִי וְלִכְפֵּי בְּמְמוֹן אֵין מוֹעִיל ע"א לְהוֹצִיא מְמוֹן מִשׁוּם דְּחֻזְקָת מְמוֹן עֲדִיפָא טְפִי
מְכָל חֻזְקוֹת כְּפִדּוּעַ בַּכ"מ.

וא"כ כל שיש אדם המכחישו בדבר יש לו ג"כ חזקה פנגדו דחזקה לא חציף איניש לשקר נגד מי שמפיר בשקרו. וכמ"ש חזקה אין אדם מעיזו כו'.

ולכן בהא דסימנים וסימנים וע"א. אע"ג דליכא פאן חזקת הוצאות ממון דשניהם אין מוחזקים בה ולא חזקת מארי קמא מ"מ לאותו שמכחיש העד יש לו חזקה דלא חציף להכחיש ע"א שאינו נוגע בדבר ויודע ומפיר בשקרו.

אבל להשגי שהעד מסייעו ליכא חזקה דכיון שיש לו עד מסייע יכול להעזי פניו כדאי' במס' גיטין (ס"ד ע"א) בהא דבעל אומר לפיקדון כו' אע"ג דקי"ל חזקה אין אשה מעינה פניה בפני בעלה ואם אמרה גרשתני נאמנת ה"מ דליכא דמסייע לה אבל היכא דאיכא דמסייע לה מעינה ומעינה כו'.

וא"כ יש פאן חזקה נגד חזקה. והוי ספק השקול ולכך יניח.

משא"כ בב' חתיכות א' של שומן וא' של חלב דליכא חזקה נגד חזקת העד המעיד דכמו שהוחזק פאן חלב פן הוחזק גם של שומן. ולכן מהני עדות ע"א לברר איזו של חלב.

ובנה מתורץ ג"כ מה שיש להקשות שם בהא דסימנים דהרי עדים עדיפי מסימנים דאם אחד אומר ב' סימנים והשני הביא עדים נותנים למי שהביא עדים. וא"כ יש לנו לומר דע"א עדיף מסימן א'.

והרי קי"ל באבנייה דאם אחד אומר ב' סימנים והשניאמר סימן א' נותנים למי שאמר ב' סימנים כמ"ש בפא"מ שם זה אומר מדת ארכו ומדת רחבו כו' וא"כ אם נותן סימן וע"א מסייעו והשני אומר סימן אחד למה אומר יניח.

והא הוי פאלו אחד אומר סימנים יותר טובים מהשני וכהא דנה אומר מדת ארכו כו' ונה אומר מדת משקלותיו דינתן לאומר משקלותיו אבל לפי מ"ש א"ש דכאן הוי ספק השקול משום דנה שאומר להכחיש העד יש לו חזקה יותר טובה מאותו שהעד מסייעו וא"כ מסייע חזקה שלו לסימנים שאומר והוי פאלו שניהם שקולים ודוק.

ומ"מ יש לדחות הא דפ' א"מ מטעם אחר דשם לא שייך לומר דהוי רק עדות על חצי דבר דבשלמא בהא דנתקדשה ע"פ עדים וא"י למי הועילה עדותם להוציאה מחזקת פנויה שהיתה תחי' והיא א"א גמורה ע"י מדאורייתא.

ונמצא שמה שבא אח"כ העד להעיד שזהו שקידשה אינו מעיד על דבר שלם שהרי לענין לאנסרה לעלמא א"צ לעדותו רק שמועיל בעדותו להתירה לזה שאומר שנתקדשה לו משא"כ באבנייה שלא הועיל עדות הראשונים והסימנים ששניהם אומרים לשום דבר.

שהרי שפמו שקודם שבאו להגיד סימנים הי' הדין שבעל האבנייה יניח אצלו האבנייה פמו כן הוא אחר שבאו שנים ואמרו סימנים שונים ג"כ הדין שייניח. א"כ אם פא אח"כ ע"א הרי הוא עדות פולו דבר ולא חצי דבר.

ולכן אין מועיל עדות ע"א בממון ודוק ולפנינו בחזרים הבאים ית' עוד באריכות בעזה"ש בדבר שבממון היכא דלא שייך חזקה אי מהימן ע"א: יח ובנה שפכתנו למעלה בשם הר"ן בדבר שבערנה אם ע"א פא לברר החזקה ולא לסותרנה דנאמן.

יש לי מקום עיון בדברי הרמב"ם ו"ל (פ"ב מה' אשנת הכ"ב) שכ' שם בדין יבם ויבמה דבעינו ב' עדים על מנין השנים שהם ראויים ליבום ונחליצה וכ"פ הטוש"ע באה"ע (סי' קס"ט). ולדברי הר"ן קשה דהא פאן ראוי שיהי' ע"א נאמן דאינו פא לסתור חזקת יבום ש'להם רק לברר החזקה שהם ראויים ליבום ונחליצה.

ואין לומר פיון דע"י החליצה תהי' מותרת לשוק הוי פאלו ע"א העיד שנתגרשה דא"נ להוציא מחזקת א"א כמו כן אין ע"א מועיל להוציאה מחזקת איסור לשוק. דזה אינו דדוקא במעיד שנתגרשה שפא להעיד שפכר יצתה מאיסור ערוה שנתחזקה בי' בזה לא מהני משא"כ בגידון זה שאינו פא להעיד שפכר מותרת לשוק אלא שמעיד על שנותיהם שראויים לחליצה.

ונמצא שעדותו בעצמו אינו לסתור החזקה רק שיסתעף מזה ביטול החזקה כשיחלוץ לה. וה"ז דומה ממש להא דקדשתי את בתי כו' דנאמן ליתן גט.

וסבור הייתי לומר דלכך לא מהני שם ע"א משום דמעיד נגד חזקה דמוקמינן להו אחזקת קטנות דמעיקרא. אבל לפ"ז יקשה מהא דאיתא בפ' אלמנה לכה"ג (ס"ז ב') ספק שהיא בן תשע שנים ויום אחד ספק שאינו.

ספק שהביא ב' שערוות ספק שלא הביא כו' פוסל בביאתו. ולמה לא מוקמינן להו אחזקת קטנות שעדיין אינם בני ט' דכל ספק במקום חזקה אזלינן לקולא אפי' באיסור דאורייתא כמ"ש בכ"מ.

וע"כ צ"ל דאין זו חזקה משום דהוי חזקה העשויה להשתנות דכל קטן עומד לכך שסופו להתגדל. ולא תקשה מהא דפ' י' יוחסין (ע"ט ע"א) אתמר קידשה אביה כו' ושמואל אמר חיישינן לקדושי שניהם.

ופריך שם אמת אילמא בתוך ששה ביה נימא רב הרי היא בוגרת לפנינו השתא הוא דבגרה. ופרש"י שם הא פל אותם ששה חדשים בחזקת נערה היא עד שנפיר בסימני בגרותה וכי בדקנוה בפניא כו' דילמא השתא הוא דבגרה הרי דשייך לומר אוקי אחזקה דמעיקרא אפי' בחזקה העשויה להשתנות דלק"מ דשם ה"ט משום דבתוך ו' חדשים לא שכיח שתביא סימני בגרות והוי חזקה דאתיא מתמת רובא דתחיל היתה מן הרוב שאין להם סימני בגרות.

ולכן אמרינן השתא הוא דבגרה. ודומה לגבינות שנעשו מבהמה (שנמצאת טריפה דקי"ל דהגבינות מותרות).

ואמרינן השתא הוא דנטרפה מטעמא דתחיל מוקמינן לה אחזקת פשרות מחמת דהויא חזקה דאתיא מחמת רובא. משא"כ בנ"ד שיש ספק בגוף שנותיו אם יש לו ט' שנים או לא י"ל דלא מיקרי חזקה פיון שפן דרוך פל קטן שיגדל וכמ"ש התוס' ר"פ הא"ר דנדה לא מיקרי חזקת טומאה פיון שדרוך לפסוק דמי' ממילא וכיון דחזקה זו עשויה להשתנות י"ל דגם חזקת פשרות דאתתא אין מועיל פאן דהא חזינו דאתרע חזקתה שנדאי פא עלי' פסול ואשתמי גופה וכיון דהביאה הוא ודאי ועיקר הספק הוא בשנותיו ושם ליכא חזקה פלל ולא שייך לומר אוקי אתתא בחזקת פשרות ולא דמיא להא דנרק לה קדושינן ספק

קרוב לו ספק קרוב לה כו' דמוקמינו לה אחזקתה דשם הספק הוא אולי לא נעשה בה מעשה קדושין כלל משא"כ הכא דהביאה הוא נדאי.

וקצת דומה זה להא דפ"ק דחולין (י"א ע"ב) ספין אתרעי בהמה לא אתרעי. הרי פינו שהספק הוא בספין ולא בבהמה אין הולכים אחר חזקת איסור דבהמה כ"ש דלחומרא אמרינו הכי: יט הן אמת שהתוס' פ' אלמנה לכה"ג (ס"ח ע"ב) הקשו קושיא זו למה ספק בן ט' פוסל בביאתו ולא מוקמינו לי' אחזקה קמייתא שהי' קטן.

ותי' דמיירי שפא עכשיו לפנינו הוא פבר בן תשע וא"כ אתרע לי' חזקה קמייתא יעו"ש ודבריהם נעלמו ממני מה בקב' הרי אנו דנין על שעת ביאת הפסול ואז הי' לו חזקה דקטנות ובכ"מ מצינו דחזקה דמעיקרא ועדיפא מחזקה דהשתא.

וכן מוכח מהא דקי"ל דטומאת מעל"ע בנדה אינו רק לתרומה וקדשים. אבל לחולין מוקמינו לה אחזקת טהרה דמעיקרא ואמרינו השתא הוא דחזאי אע"ג דהשתא היא נדאי טמאה.

וכן הא דקי"ל כל הטומאות כשעת מצייאתן אינו אלא לתרומה וקדשים כמ"ש התוס' רפ"ק דנדה וכן מוכח בכ"מ בש"ס. ולכן נלע"ד פוננת התוס' בלשונם שפאמת בעת שפא לפנינו יודעים אנו שנותיו כמה הוא רק שהספק נולד באיזה זמן בא עלי' ד"מ שהיום יש לו תשע שנים ושלשה ימים והספק הוא אם ביאתו עלי' הי' בתוך אלו הג' ימים או קודם להם.

א"כ לא שייך לומר אוקי גברא בחזקת קטנות שהרי אין באין לדון עליו בן כמה הוא בעת הביאה רק על זמן הביאה ודוק. וא"כ הי' יוצא לנו דין חדש באם ידוע זמן הביאה רק שהספק הוא אם הוא היום בן ט' או לא בכה"ג אינו פוסל בביאתו.

אבל הוא דחוק ומסתימת לשון המשנה ספק בן ט' כו' משמע דכל הספיקות שנויים בזה. וכן מסתימת לשון הרמב"ם (פי"ט מה' איסורי ביאה) ע"ש.

אבל לפי מ"ש משום דהנה חזקה העשויה להשתנות א"ש. שוב ראיתי בפנ"י במס' גיטין פרק כל הגט (כ"ח ע"א) שכ' ג"כ ישוב לקושניית התוס' הנ"ל משום דהני חזקה העשויה להשתנות.

וא"כ צ"ע על התוס' שהם בעצמם כתבו בר"פ הא"ר גבי נדה ה' סברא דחזקה העשויה להשתנות לאו חזקה היא א"כ למה הוצרכו בהא דספק בן תשעה לתרץ באופן אחר. ומשמע מדבריהם דגם עשויה להשתנות חזקה מעלייתא היא: כ ולכן נלע"ד דהתוס' ס"ל דדוקא גבי נדה דאין שם חזקה אחרת רק חזקה זו לבדה חזקת טומאה ורואה דמעיקרא דבזה שייך לומר דלא הוי חזקה פינו דנרפה לפסוק דמי' בנדאי היאך שייך לומר אוקי אחזקה קמייתא דא"כ לעולם תאמר בן ולא תתן גבול לזה.

ונה נדאי שיקר דאדרבא דהא נדאי דאח"ז פוסקת מלראות. משא"כ בהא דספק בן ט' שפוסל בביאתו דעיקר מה שאנו דנין עליו לאו בהאי קטן לבד הוא אם יש לו ט' שנים או לאו דאין אצלו נ"מ בספק זה.

ועיקר מה שאנו דנין הוא על אותה ביאה שפא עלי' אם הי' בפסול או לא. ובזה שייך גבול וזמן דלא שייך לומר דא"כ לעולם נעמידנו בתזקת קטנות דאין אנו צריכים לדון עליו בעצמו רק מצד ביאתו באשה זו ובזה יש זמן והיגו זמן הביאה לבד ושייך שפיר אוקמי' אחזקה קמייתא.

ובזה ניחא נמי הא דפ' כל הגט דהמביא גט ממדה"י והניחו זקן או חולה נותנו לה בתזקת שיהא קיים אע"ג דהיה תזקה העשויה להשתנות דכל אדם סופו למות כ"ש פשהוא זקן או חולה. והיגו משום דשם ג"כ אין אנו דנין רק לעת נתינת הגט לבד אם היא חי באותו שעה או לא ויש בזה גבול וזמן לא שייך פאן לומר תזקה העשויה להשתנות.

ואע"ג דגבי גדה נמי אנו דנין על אותה שעה אם מותר לבוא עלי' מ"מ פיון שאנו דנין מקודם שפא עליה בזה שפיר י"ל דעשויה להשתנות דא"כ לעולם יהא אסור לבוא עלי'. משא"כ שם בביאת קטן שפכר נעשה מעשה אין אנו דנין אלא על אותה שעה בלבד.

וא"כ לא א"ש ג"כ הא דפסק הרמב"ם וש"ע דצריכים ב' עדים על שנותיו אמהוא בן י"ג לעננו חליצה. דהא אין שייך לומר דמוקמינו לי' אחזקת קטנות פיון שאנו דנין עליו לכתחילה אם הוא ראוי לחליצה וא"כ וכי לעולם לא יהי' ראוי לחליצה ונהרי סופו להיות גדול ודומה ממש להא דנדה שכתבו התוס' דהוי תזקה העשויה להשתנות ויש לדחו' דש"ה גבי גדה דשם אין אנו דנין רק אם מותר לבוא עליה ולאחר ביאתו שוב אין לנו שום נפ"מ בזה.

משא"כ באשה זו שאחר חליצתו אנו צריכים לדון אם נפטרה בחליצתו לשוק ויצתה מחזקת יבום א"כ דומה להא דספק בן ט' שפא על אשה דלא מקריא תזקה העשויה להשתנות מהטעם שכתבנו וצ"ע (ויש לי בזה אריכות דברים בדין תזקה העשויה להשתנות ויתבאר בתדרים הבאים בס"ד): חדר ה' אמר האב קדשתי את בתי כו' ומת ובא אחד ואמר אני קדשתי.

ובו ה' חלונות: א' יש לחקור בדין זה שאמר האב קדשתי את בתי וא"י למי ומת האב ובא א' ואמר אני קדשתי א' נאמן לכנס וגם אם נתן גט אם מותרת לעלמא. דלכאורה נראה מלשון רש"י שכ' שם דלכך ס"ל לרב אסי דנאמן לכנס משום דלא חציף לומר שגר דמירתת שפא יכחישנו האב.

וא"כ אם מת האב א"נ ולכאורה לפי הטעם שכ' הר"ן דלכך נאמן בזה ע"א משום דאינו אלא מברר התזקה. וכ"ש לפמ"ש למעלה משום דאין תזקת א"א גמורה ע"פ עדים רק ע"פ האב א"כ הי' לנו לומר דנאמן בכל גונו דאין לומר דיצרו תוקפו לכך לא מהימן אלא בצירוף הטעם דמירתת לשקר שפא יכחישנו האב דהא פיון דקי"ל ע"א נאמן באיסורים וילפינו לה מקרא דנספרה לה כמ"ש התוס' ר"פ הא"ר ונהרי שם יש ג"כ חשש דיצרה תוקפה.

אכן הב"י (סי' ל"ז) כתב בשם רבינו ירוחם דאם אין האב לפנינו א"נ לכנס. וכן נראה מלשון השו"ע (שם סעיף כ"א) שכ' בא אחד ואמר בפני האב כו'.

שוב ראיתי בס' המקנה פ"ג דקדושיין שם שעמד בזה והניח בצ"ע אכן לענ"ד נראה דין זה מוכרח מדברי הש"ס דקאמר האשה שאמרה התקדשתי וא"י למי נתקדשתי וקא אהד ואמר אני קדשתיך שא"נ לכנס מפני שהיא מחפה עליו.

ואם נאמר דמצ"ע נאמן דבא לברר התזקה וע"א נאמן באיסורים כמוהא דאשה א"כ מה בכך שהיא מחפה עליו אם נאמר דלא תשיד העד בכך. ולפ"ז צ"ע מהא דנדה.

והי' נלע"ד לפרש משום דלכאורה קשה מה דקאמר מפני שהיא מחפה עליו וכי תשיד היא בכך לעבור על איסור א"א והי' לנו לאוקמה בתזקת פשרות וצדקת. ועוד והא חזינו דאינה תשווה דאל"כ למה אמרה נתקדשתי וא"י למי והתזקה עצמה באיסור א"א אלא ודאי דתיישינו שהיא א"י למי נתקדשה ואמרנו דגם עכשיו א"י אם הוא זה שקדשה רק שהיא סומכת על דבריו וחושבת דמסתמא אומר אמת משום זימנין דרחמא לי'.

וכעין מ"ש בפ' הא"ר (צ"ג ע"א) בבע"ד דע"א ביבמה משום דזימנין דרחמא לי' לא דייקא ומנסבה וסומכת ע"ז העד. וא"כ י"ל דכאן עיקר האיסור משום דידה ולא משום העד דהא אין דבר שבפירוה פחות משנים והיא היתה עומדת בתזקת פנוי' ולדידה לא הימנה רחמנא דקאמר בש"ס שם בדברי רב אסי ורק משום דשנוי' אנפשה חתיכה דאיסורא אתינו עלה ואין האיסור להעד מצד עצמו לכנס דלגבי אינש אחרנא לא מהימנא כלל.

וכינו דהיא עצמה אסורה מתורת ודאי דשנוי' אנפשה חד"א ואדם נאמן על עצמו יותר ממאה עדים לכך לא מהימן העד דלא שייך מירמת דלא שייך פאן הך סברא שכ' הר"ן משום דלא הוה תזקה באיסור א"א והוכיח פן מדברי הירושלמי שחולק בין הך דינא להא דמעיד על אשה שמת בעלה דלא ישאנה תמן הוה תזקה כו' דהא לגבי דידה דשנוי' אנפשה חד"א הוה תזקה באיסור א"א ודאי.

ולכן כל שיש לומר דמחפה עליו היכא דא"י אם אומר אמת אין העד נאמן משום איסור דידה. אבל בהך דינא דאב ואמר קדשתי את בתי כו' דכבר הוכחנו למעלה דלא מטעם ודאי נאמן דרק לאיסורא הימני' רחמנא ולא לקטלא (ואע"ג דגם באמרה נתקדשתי כו' אין סוקלין אותה אפי' לרב אסי דלדידה לא הימנא רחמנא היינו דמשום דשנוי' אנפשה חד"א אף דאסורה מתורת ודאי מ"מ לקטלא לא מהני דאין אדם חייב מיתה ע"פ עדות עצמו ודוק) ולבתו אין זה ידוע אם נתקדשה כלל ולא הוה תזקה באיסור א"א ודאי י"ל דלא צריכין לעדות העד מטעם מירמת.

וא"כ אף אם אין האב חי י"ל דנאמן דלא תיישינו שפא יצרו תוקפו לעבור על איסור תורה אם יודע בעצמו שאין האמת אתו. כדמוכח מהא דנדה וא"כ דינו של הרי"ז צ"ע, גם מדברי רש"י אין זה מוכרח די"ל דש"ה דאיכא ריעותא דהא בעומד לפנינו ואומר שא"י ואין מפיר אם הוא קדשה וכמ"ש בס' המקנה שם.

ונה ודאי מודינא די"ל אם הי' אותו שאומר שקדשה באותו מעמד שאמר האב שקדשה וא"י למי ואחר מיתה אמר שהוא קדשה ודאי דלא מהימן דיש פאן ריעותא גדולה דמראים הדברים שבחיי האב לא רצה לומר פן שהי' מירמת שפא יכחישינו ולכך המתין עד שמת האב.

אָבֵל אַם לֹא הִי בְּעִיר בְּשַׁעַה שְׁאָמַר הָאֵב כֵּן וּבֹא לְשֵׁם אַחַר שְׁמַת י"ל דְּנֶאֱמָן: ב וּבְאַמַּת
יֵשׁ לְתַמְנָה אִפִּי לְאוֹתָם הַסּוֹבְרִים דָּאִין ע"א נֶאֱמָן בְּאִיסוּרִים בְּמִקּוֹם חֲזָקָה דְּהָא וּדְאִי זֶה
אִינוּ אֶלְא לְאַחֲרִים שֵׁא"י אַם הָעֵד אָמַר אָמַת אָבֵל לְדִידֵיהּ וּדְאִי דְאִינָה אֶסוּרָה כִּינּוּן שְׂיִודַע
בְּעַצְמוֹ שְׂהוּא מְוֹתֵר וְאִין פֹּחַ בְּיַדֵּינוּ לְהַפְרִישׁוּ מְאִיסוּר כִּינּוּן שְׂאוּמַר שְׂיִודַע בְּעַצְמוֹ שְׂהִיא
מְוֹתֵרַת לוֹ.

וּא"כ גַּם בְּהָא דְאוּמַר קַדְשִׁיתִי אֶת בֵּיתִי וּא"י לְמִי וּבֹא אֶחָד וְאָמַר אֲנִי קַדְשִׁיתִי לְמָה נֹאמַר
דִּא"נ (בְּעַצְמֵינוּ). וְהִיאֵד יֵשׁ פֹּחַ בְּיַדֵּינוּ לְכוּפּוֹ שְׂלֵא יִשְׁאַנְהָ.

וְהִי נִרְאָה לְכַאוּרָה לְפָרֵשׁ מְאִי דְאָמַר רַב נֶאֱמָן לִיתָן גִּט וּא"נ לְכַנּוּס הֵינּוּ דְנ"מ אַם גִּירָשָׁה
אַם מְוֹתֵרַת לְהַנְשֵׂא לְאַחַר וּבְזָה ס"ל לְרַב דְּאָם אוּמַר שְׂהוּא קִידְשָׁה וְרוּצָה לְכַנּוּס אִין אָנוּ
סוּמְכִין עַל עֵדוּתוֹ לְהַתִּירָה לְעֵלְמָא אַם יִגְרַשְׁנָה דְדִילְמָא אָמַר שְׂקַר מְשׁוּם דְיִצְרוּ תוּקְפוֹ.

אָבֵל כְּשִׁבָא לִיתָן גִּט וְאִינוּ רוּצָה לְכַנּוּס בְּזָה אָנוּ סוּמְכִין עַל עֵדוּתוֹ לְהַתִּירָה לְעֵלְמָא. וְרַב
אַסִּי פְּלִיג עֲלֵי וְאָמַר דְאַפִּי לְעֵלְמָא נֶאֱמָן אִפִּי אַם רוּצָה לְכַנּוּס דְלֹא ס"ל טַעְמָא דְיִצְרוּ
תוּקְפוֹ.

וּא"כ הִי נִרְאָה דְאָם אָמְרָה נְתַקְדְשִׁיתִי וּא"י לְמִי וּבֹא אֶחָד וְאָמַר אֲנִי קַדְשִׁיתִי דְקִי"ל דִּא"נ
לְכַנּוּס הֵינּוּ דְנוּקָא בְּאָם הִיא א"י גַּם עֵתָה. אָבֵל אַם אוּמַרְת אַח"כ נִזְכְּרַתִי שְׂבָאַמַּת
נְתַקְדְשִׁיתִי לוֹ מְוֹתֵר לְכוּנְסָה.

לְפִי מ"ש דְאִין הָאִיסוּר אֶלְא מְצִינָה שֵׁא"י אָבֵל לְמִי שְׂיִודַע בְּאַמַּת אִין אָנוּ יְכוּלִים לְאַסְוֵר
לוֹ. אַדְּ הָרִיטְבָּ"א בְּחִידוּשֵׁיו כ' בְּפִי לְהִיפּוּד וְז"ל מְסַתְבְּרָא שְׂאָם חֲזוּר הָאֵב וְאָמַר נִזְכְּרַתִי
שְׂקַדְשִׁיתִי לְפִלוּנִי שְׂהוּא נֶאֱמָן אַף לְכַנּוּס מְשׁוּם דְלִיכָא גְבִי טַעְמָא דְיִצְרוּ תוּקְפוֹ וְאִין אָדָם
חוּטָא וְלֹא לוֹ אָבֵל [הִיא] א"נ לְעוֹלָם אֶלְא לְאַסְוֵר עַצְמָה שְׂמָא עֵינֵיהּ נְתַנָּה בּוֹ עכ"ל.

וְעֵינִין בְּש"ע (ס"ל ל"ז סְעִיף כ') בַּהֲג"ה מ"ש בְּשֵׁם י"א דְאָם הֲחִתָּן עֵמֵד לְפָנָיו תַּחֲלִי וְלֹא
הִפִּירוּ וְאַח"כ אָמַר הָאֵב שְׂמַפִּירוּ א"נ וְהוֹכִיחַ כֵּן מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' פ"ב דְּכְתוּבּוֹת יְעו"ש וּא"כ
כ"ש בְּאַשָׁה שְׂאָמְרָה נְתַקְדְשִׁיתִי וּא"י לְמִי וְעֵמֵד הֲחִתָּן בְּפָנֵיהּ וְלֹא הִפִּירוּ וְאַח"כ אָמְרָה
נִזְכְּרַתִי שְׂאֵלֵיו נְתַקְדְשִׁיתִי שֵׁא"נ מ"מ אַם אִין הֲחִתָּן לְפָנֵיהּ בְּשַׁעַה שְׂאָמְרָה א"י וּבַעַת
שְׂאָמַר אֲנִי קַדְשִׁיתִי אָמְרָה נִזְכְּרַתִי שְׂבָאַמַּת לוֹ נְתַקְדְשִׁיתִי י"ל דְּגַם הִיא נֶאֱמַנַת אִפִּי לְאַחַר
כ"ד דְּלַפְרֵשׁ דְּבָרֵיו נֶאֱמָן אִפִּי אַחַר כ"ד אַף דְּשׁוּנֵי אֲנַפְשֵׁי חַד"א כְּדִמוּכַח מְדַבְּרֵי הַתּוֹס'
פ"ב דְּכְתוּבּוֹת שָׁם.

וּא"כ גַּם בְּאַשָׁה עַצְמָה י"ל כֵּן לְדִינָן דְּקִי"ל כְּרַב אַסִּי דְלֹא ס"ל טַעְמָא דְיִצְרוּ תוּקְפוֹ.
וְנִלְע"ד לְהוֹכִיחַ ג"כ מְדַבְּרֵי הַרְמְב"ם דְּס"ל דְּמָה דְנֶאֱמָן לְכַנּוּס לְאוֹ מְטַעְמָא דְמִירְתָּת הוּא.
מְמ"ש (פ"ט מ' אַשׁוּת) שְׂאָב שְׂאָמַר קַדְשִׁיתִי אֶת בֵּיתִי כּו' וְאַח"כ אָמַר נוֹדַע לִי לְמִי
קַדְשִׁיתִי דְנֶאֱמָן בְּזָה אִפִּי אַחַר שְׂבָגְרָה. וְכ' הַה"מ שָׁם דְטַעְמוֹ דְיִלְיָהּ לָהּ מִמָּה דְקִי"ל כְּרַב
אַסִּי דְאַף אִישׁ אַחַר שְׂאָמַר אֲנִי קַדְשִׁיתִי דְנֶאֱמָן לְכַנּוּס.

וְכּוֹ הֲעֵתִיק דִּין זֶה בְּש"ע (שָׁם סְעִיף כ') וְאָם נֶאֱמַר דְמָה דְנֶאֱמָן אַחַר הֵינּוּ דְנוּקָא מְטַעְמָא
דְמִירְתָּת שְׂמָא יְכַחֲשֵׁנוּ הָאֵב א"כ אִין רְאָיָה מְשָׁם. וּמ"ש בְּבֵאֵר הַגּוֹלָה שָׁם (אוֹת פ') דְלִכְדָּ
נֶאֱמָן לְכַנּוּס מְפָרֵשׁ בְּגִמְרָא מְשׁוּם דְמִירְתָּת כּו' הוּא תְּמוּנָה דְבִש"ס לֹא נִזְכָּר לְשׁוּן זֶה אֶלְא

לרב דמקשה ליה מהא דתנון זה אומר אני קדשתיה כו' א' נותן גט וא' פוגס דאמר לך רבש"ה דמירתת כו' אבל לרב אסי דלא ס"ל משום דיצרו תוקפו י"ל דלא מטעמא דמירתת נאמן לכנוס ע"ש: ג עוד נלע"ד לדקדק מלשון הרמב"ם שם שכ' בדין אשה שאמרה נתקדשתי וא"י למי ושוב בא אחד ואמר אני קדשתיך דא"נ לכנוסה וכ' הטעם משום דיצרו תוקפו והיא תרגיל אותו פדי להתירה.

שלקאורה תי' פדי להתירה הוא שפת יתר דכינן דתיישינוו שפא משקר משום דיצרו תוקפו א"כ גם אצלה יש חשש זה אף אם לא הי' נאסרת בלא"ה. אע"כ דבאמת לא תיישינוו אצלה שפא תשקר במזיד לומר שהוא קידשה דהא יש לה מיגו שלא הייתה אומרת תחי' שנתקדשה.

ואע"ג דהוי מיגו למפרע דלא מהני לאחר כ"ד פמו באשה שאמרה א"א הייתי ואחר כ"ד אמרה נתגרשתי דא"נ וכמ"ש בפ"ב דכתובות. מ"מ לפרש דבריה נאמנת אפי' לאחר כ"ד וכמ"ש התוס' שם בהא דאמר האב קדשתי את בתי ואח"כ אמר לפלוני קדשתיך וכמ"ש הח"מ והב"ש שם וזה ברור.

רק דכאן אנו חוששין דעדיין היא בספק רק שדעתה קלה לסמוך על דבריו שאומר שהוא קידשה והיא לא דייקא משום דנאסרת לכל העולם ותעשה פן פדי להתירה. וא"כ י"ל דבאשה אף שאין החתן לפנייה אמרה נתקדשתי וא"י למי ושוב כשפא החתן ואמר שהוא קידשה הודיתה שפאמת נתקדשה לו י"ל דא"נ משום דיש פאן סברא לומר שאומרת פן פדי להתירה.

משא"כ באב בכה"ג דלא שייך סברא זו נאמן. שוב ראיתי במ"ש למעלה במקום דע"א א"נ במקום חזקה או בדבר שבפירוה שפתי שפתי פח בידינו להוציא מתח"י פיון שאומר שאצלו ברור הדבר שמוטר אין הדין פן מהא דאי' באה"ע (סי' י"ב סעיף א') בע"א שפמיד על אשה שמת בעלה דאם פנסה לא יוציא אף דשם ע"א נאמן מ"מ כ' שם הב"ש דהתוס' ורשב"א חולקים ע"ז משום דיש חשש איסור דאורייתא.

וכן נראה שם הכרעת רבינו הגדול הגר"א ז"ל. ואף הרמב"ם דס"ל דלא יוציא וכמו שפסק בשו"ע שם היינו דוקא התם דנאמן עכ"פ להתירה לעלמא משא"כ במקום שא"נ וזה פשוט.

והא דכ' (סי' ל"ז סעיף כ"ד) דאם פנס לא יוציא היינו דוקא משום דלא הוחזקה בחזקה א"א ע"י שני עדים וכמ"ש למעלה: ד עי' בס' המקנה שנסתפק בדין הנזכר בסעיף כ"ד באשה שאמרה נתקדשתי וא"י כו' ובא א' ואמר אני קדשתיך דהדין דלא יכנוס ואם פנס לא יוציא.

אם פא אח"כ עד אחר ואמר שהוא לא קידשה אם נאמר דהראשון הוא פשנים. והכריע שם מסברא דלא הוי פשנים פיון שלא התירוה לו לכתחילה לכנוסה ע"ש.

ויקצת הי' נראה ראיה לדבריו מהא דפרק האומר שם בברייתא דמסייע לרב אסי קדשתי את בתי כו' אף דנאמן לכנוס פנסה ובא אחר ואמר אני קדשתיך לא פל הימנו לאוסרה עליו האשה שאמרה נתקדשתי כו' ובא א' כו' א"נ לכנוס כו' ואם נאמר דבדיעבד אם פנסה אין מוציאין מידו אף אם אח"כ פא אחר והכחישו הוי לי' לברייתא למיתני הך

דינא דכנסה וְבא אחר כו' בְּסִיפָא בְּהָא דְאִשָּׁה שְׁאִמְרָה כו' לרבותא דאף דשם א"נ לכנס
לכתחילה אפ"ה אין מוציאין מידו אפי' שאחר מכחישו ומ"מ צ"ע פּינן דקי"ל דבכ"מ
שְׁהֶאֱמִינָה תוֹרָה ע"א הרי הוא כְּשֵׁנִים וְאֵין עַד אַחַר נֶאֱמָן לְהַכְחִישׁוּ.

א"כ פּינן דקי"ל דאם פְּנִסָּה אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ הָרִי ע"כ דְּנֶאֱמָן מִן הַתּוֹרָה כְּשֵׁנִים רַק
דְּמִדְרַבְּנֵי אֶסְרִינוּ לִיה לְכַתְּחִילָהּ. וְכֵינֵן דְּבִדְעֵבֵד גַּם רַבֵּנָן לֹא הִחְמִירוּ הָרִי לְעֵנִין דִּיעֵבֵד
נֶאֱמָן כְּשֵׁנִים גַּם מִדְרַבְּנֵי א"כ לָמָּה יֵהִי אַחַר נֶאֱמָן לְהַכְחִישׁוּ גַם מָהָּ דְלֹא נִקֵּט בְּפִרְיִיתָא
בְּסִיפָא יֵשׁ לְדַחוּת פּינן שְׁלֹא הִזְכִּירָה הַבְּרִייתָא כָּלֵל הֵךְ דִּינָא דְאֵם פְּנִסָּה לֹא יוֹצִיא.

וּקְצַת הִי נִרְאָה לְדַקְדָּק מָהָּ דפ' הָאִשָּׁה שְׁלֹום (קי"ז ע"ב) עַד אוֹמֵר מֵת וְנִישְׁאֵת וְבָא
ע"א נֶאֱמַר לֹא מֵת ה"ז לֹא תִצָּא. וּפְרִיף שֶׁם טַעֲמָא דְנִישְׁאֵת הָא לֹא נִיסַת לֹא תִנְשָׂא וְהֶאֱמַר
עוֹלָא כ"מ שְׁהֶאֱמִינָה תוֹרָה ע"א הָרִי הוּא כְּשֵׁנִים כו' וּבפ"ב דְּכַתְּנֻבוֹת (כ"ב ע"ב) ת"ר
שְׁנַיִם אוֹמְרִים מֵת כו' אָמַר אַבְיִי תַרְגָּמָה בַּע"א ע"א אוֹמֵר מֵת הִמְנוּהוּ רַבֵּנָן כְּבִי תְרִי
וְכַדְעוֹלָא דְאָמַר עוֹלָא כ"מ שְׁהֶאֱמִינָה תוֹרָה כו' וּפְרִיף א"ה אפִּי לְכַתְּחִילָהּ נְמִי וּמִשְׁנֵי
מִשׁוּם דְּרַב אֲסִי דְאָמַר רַב אֲסִי הָסֵר מִמָּהָּ כו' הָרִי דְגַם שֶׁם לֹא מִהִמְנִינֵן לַע"א לְעֵנִין
לְכַתְּחִי וְאפ"ה אֵם נִישְׁאֵת ל"ת וְלֹא אֶמְרִינוּ דְּנֶאֱמָן ע"א לְהַכְחִישׁוּ פּינן דְּאוֹסְרִים ע"פ
לְכַתְּחִי.

וְשֶׁם בִּיבְמוֹת בְּתוֹס' ד"ה הָא לֹא נִישְׁאֵת הִקְשׁוּ מֵאֵי מִקְשָׁה הָא לֹא נִישְׁאֵת כו' מְדַעוֹלָא הָרִי
בפ"ב דְּכַתְּנֻבוֹת מִשְׁמַע דְּמִילְתָּא דְעוֹלָא הוּא רַק דִּיעֵבֵד אֲבָל לְכַתְּחִילָהּ מוֹדָה דְלֹא תִנְשָׂא
מִשׁוּם דְּרַב אֲסִי.

וּתִי שֶׁם דְּהָכִי דִּינִיק דְּטַעֲמָא דְנִישְׁאֵת מִש"ה לֹא תִצָּא הָא לֹא נִישְׁאֵת לֹא תִנְשָׂא וְאֵם נִישְׁאֵת
תִצָּא מִש"ה פְּרִיף מְדַעוֹלָא כו'. וְדוֹחֵק לוֹמֵר דִּש"ה דְאֵין הָאִיסוּר חֲמוּר כ"כ דְאֵין זֶה אֵלָּא
מִשׁוּם לְזוֹת שְׁפָתִים אֶסְרוּ עָלָיו מִשָּׂא"כ פֶּאן דְּמִדִּינָא אֶסְרוּ עָלָיו חֲכָמִים מִשׁוּם דְּחֻשְׁשׁוּ
שְׁמָא מְשַׁקֵּר שְׁהִיא מְחַפָּה עָלָיו דְאֵין סְבָרָא לְחַלֵּק בְּהָכִי בְּאִיסוּר דְרַבֵּנָן.

וְיֵשׁ לְחַלֵּק קְצַת בְּאִנְפֵּן אַחַר דְּדוֹקָא הֵתֵם דַּאע"ג דְּבָא עַד הַשְּׁנֵי שְׁאִמְרָה לֹא מֵת קוֹדֵם
שְׁנִישְׁאֵת וְלֹא הוֹעִיל עֲדוּתוֹ נֶגֶד זֶה שְׁאִמְרָה מֵת שְׁהֶאֱמִינָה לוֹ הַתּוֹרָה כְּשֵׁנִים לְכַף אֵם נִישְׁאֵת
לֹא תִצָּא. מִשָּׂא"כ הָכָּא שְׁאֵם הִי בָּא הַעֵד שְׁאִמְרָה לֹא קִיְדָשָׁה קוֹדֵם שְׁנִישְׁאֵת לוֹ הִיִּתָּה
אֶסְרוּהָ עָלָיו מִדִּינָא דְלֹא שִׁיף לומר בְּזֶה כ"מ שְׁהֶאֱמִינָה תוֹרָה כו' פּינן שְׁהוּא נוֹגַע בְּדָבָר
לְכַף אֵם בָּא אַחַר שְׁנִישְׁאֵת נֶאֱמָן לְהַכְחִישׁוּ.

ומ"מ אֵין זֶה סְבָרָא לְחַלֵּק פּינן דְּבִדְעֵבֵד לֹא חִיִּישִׁין שְׁמָא מְשַׁקֵּר אַע"ג דְּהוּא נוֹגַע וְצ"ע
לְדִינָא: הַ עוֹד נִסְתַּפֵּק שֶׁם בְּהָא דְקִי"ל אֵם פְּנִסָּה אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ אֵם מֵת אַח"כ אֵם
מִתְרַת לְעֵלְמָא. וְדַעְתוּ נוֹטָה שֶׁם דְּמִתְרַת פּינן דְאֵין אוֹסְרִין אוֹתָהּ עָלָיו מִשְׁמַע דִּה"ה ג"כ
אֵם מֵת דְּמִתְרַת לְעֵלְמָא יַעו"ש וְלַע"ג דְּאֵין טַעֲמוֹ בְּרוּר לְהַתִּיר דְּהָרִי אִיתָּא שֶׁם בַּפ"ב
דְּכַתְּנֻבוֹת שְׁנַיִם אוֹמְרִים מֵת וְשֵׁנִים אוֹמְרִים לֹא מֵת כו' א"ר מְנַחֵם בְּר יוֹסִי אִימַת אָנִי
אוֹמֵר תִצָּא בְּזֵמַן שְׁבָאוּ עֲדִים וְאַח"כ נִישְׁאֵת אֲבָל אֵם נִישְׁאֵת וְאַח"כ בָּאוּ עֲדִים לֹא תִצָּא.

וּפְרִיף שֶׁם מְפָדִי תְרִי וְתִרִי נִינְהוּ כו' אָמַר רַב שְׁשֵׁת כְּגוֹן שְׁנִישְׁאֵת לְאַחַד מִעֲדִינָהּ. הִיא גּוֹפָה
בַּאש"ת קָאֵי בְּאוֹמְרַת בְּרִי לִי.

נהרי שם ודאי דאם מת אסורה לעלמא דלכ"ע באש"ת קנימא וכוונאי לא מהני הא דאין אוסרים אותה על העד להתירה לעלמא פיון דקנימא על כ"ע בספיקא דאורייתא ובאש"ת. וא"כ ה"ה בזה דאמר אני קדשתיה אע"ג דאין פח בדינו לאסור עליו פיון שאומר ברי לי מ"מ לעלמא בספיקא הוא.

ובאמת צ"ע לכאורה במה דמחלק שם בין נישאת ואח"כ באו עדים ובין באו עדים ואח"כ נשאת דהא בתרי ותרי אע"ג דבאו ב' המכחישים את הראשונים בזא"ז אין סברא לומר דהשנים הראשונים נאמנים יותר דרק בע"א המכחיש ע"א שנייה לומר כ"מ שהאמינה תורה לע"א הרי הוא פשנים ואין דבריו של א' במקום שנים.

משא"כ ב' עדים הם בכ"מ פמאה עדים בהכחשה. וא"כ למה אמרינו ל"ת בנשחת תחי'. וע"כ צ"ל פיון דהיא והוא אומרים ברי לי אין פח בדינו לאסור עליהם. א"כ הי' לנו לומר פן בבאו עדים ואח"כ נשאת פיון דשניהם אומרים ברי לי.

וע"כ צ"ל דטעמא דר' מנחם בר"י דדוקא אם נישאת קודם שבאו שנים המכחישים שפבר יצתה בהיתר ע"פ ב"ד שוב אין פח בדינו לאסור אותה כ"ז שמשפוק לנו פיון שהם אומרים ברי. אבל אם באו עדים המכחישים תחי' קודם שנשאת פיון דלכתחילה אנו אומרים עליהם עדיין לא יצא בהיתר לכן גם בדיעבד תצא פיון שלכ"ע עומדת בספק א"א.

וכעין סברא זו מצאתי בדברי תשו' הרא"ש פלל כ' הובא ביו"ד (סי' י"ח סעיף י"ג) בשחט בספין בדוק ונאבד אחר שחיטה ואח"כ נמצא פגום שחיטתו פשירה הואיל ויצא בהיתר וזה שנמצא פגום אימר שיבר בה עצמות ולא אדעתיה כו' ועי' ט"ז (שם ס"ק י') דהטעם שפל שיצא בהיתר יש לו חזקה טובה של היתר ושוב אין אוסרים אותו מספק (ועי' בכרמ"ג במשפצות בשם הב"ח שהקשה מה בכך שיצאה בהיתר מ"מ ספיקא הוא ובאמת דברי הרא"ש נכונים ויש להם ראיה מדברי ש"ס הנ"ל).

ונלע"ד דקונשית הש"ס שם מפדי תרי ותרי כו' לא קאי ע"ד ר' מנחם בר"י דכיון דמירי בכבר יצאה בהיתר קודם שבאו ב' המכחישים שוב אין אוסרים אותה מספק ולפ"ז אפי' לא אמרה ברי לי י"ל דלא תצא רק קאי על ת"ק דס"ל דאפי' באו שנים האחרונים קודם שנישאת דעדיין לא יצאה בהיתר לכך מקשה שפיר.

אך מדברי הפוסקים לא משמע הכי דבשו"ע (סי' קנ"ב סעיף ג') כ' אם נשאת לאחד מעדיה כו' אבל אם נישאת לאחר הואיל והדבר בספק אצלו וכן אמאמרה איני יודעת תצא כו' ולא כ' לחלק דאם נישאת קודם שבאו עדים אחרים אפי' אם א"י לא תצא.

אלא ודאי דאין חילוק פיון שהדבר בספק אצלה לא מהני מה שיצתה בהיתר. וא"כ י"ל ג"כ בנ"ד אם נשאת אף דלא תצא מ"מ אם מת אסורה לעלמא.

ולא אמרינו פבר יצתה בהיתר אצל בעלה הראשון וצ"ע: חדר ו נאמנות האב לגבי בנו בכמות שניו וכו' ד' חלונות: א גרסינו בפ' האומר שם (ס"ד ע"א) בני זה בן י"ג שנים ויום אחד נאמן לגדרים ולחרמים ולהקדשות ולעירכין אבל לא למכות ולעונשין.

ופרש"י דמיירי שהביא ב' שערות דשנים בלא שערות לא מהני ואפ"ה בעינו למידע שנותיו שהרי שנים בלא שערות כו' ותוס' שם ד"ה נאמן לנדרים כ' דהטעם משום דע"א נאמן באיסורים.

והקשו שם דהא א"נ אלא בדבר שבידו ות"י פיון דסופו לבוא לכלל שניו הוי בדבר שבידו ולכאורה יש לתמוה על קושיותם דלפי מה שפרש"י דמיירי שראו ב' שערות א"כ ודאי די"ל דנאמן אפי' במה שאינו בידו דאע"ג דאין ע"א נאמן באתחילת דהיתרא מ"מ הא רובא עדיף מחזקה.

ורוב קטנים קודם שהגיעו לכלל שנים אין מביאין שערות. והא קי"ל דשוחט נאמן ששחט כהוגן.

ובפ"ק דחולין (י"ב ע"א) ראה אחד ששחט כו' ופריה אמאי לימא רוב מצויים א"ש מומחים הם. הרי דאע"ג דבהמה בחי' בחזקת איסור עומדת נאמן ע"א מטעם רוב.

ואע"פ שהרא"ש שם הקשה למה לא ניהוש למיעוטא דאמרינן סמוך מיעוטא לחזקה. ות"י משום דאין מומחין לא שכיח מ"מ הא גופא דמצרפינן מיעוטא לחזקה אינו אלא מדרבנן דהא בכ"מ קי"ל רובא עדיף.

ואפ"י ר"מ דחייש למיעוטא היכא דאיכא חזקה וחישינן למיעוטא ס"ל דהוי כפולגא ופולגא כדמוכח בפ' פיסוי הדם (פ"ו ע"א) וגם זה אינו אלא מדרבנן כמ"ש התוס' פ"ק דחולין (י"א ע"א) ד"ה פסח וקדשים (ועי' תוס' פ' פיסוי הדם שם ד"ה יאמרו כו' דנראים קצת פסותרים למ"ש בפ"ק שם וכתבתי מזה במ"א) וכ"ש לפי מה שהכריע הרא"ש בר"פ האשה בתרא דאנן קי"ל דלא אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה דקשה למה לא יהי האב נאמן אפי' במה שאינו בידו ונלע"ד דהתוס' הוכיחו לזה לפי פירושם שם ד"ה בני זה שפי' דהסוגיא מיירי שאביו העיד שפכר עבר שנה או שנתיים שאכל חלב או בא על הערנה והי' גדול כשעשה העבירות אבל אין אנו יודעים אם היו שנים באותו זמן ובא לאשמועין דהאב נאמן לומר דאותו הזמן הי' לו שנים או סימנים.

אבל לשיטת רש"י דמפרש דמיירי שאומר עתה שהקדיש או החרים או אכל חלב והי' לו שערות א"כ נאמן אביו על שנים בלא טעמא דהוי כבידו אלא משום דאין כאן חזקת קטנות פיון שיש לו שערות כמ"ש.

אך לפ"ז יקשה למה נקט דוקא דאב נאמן דמשמע דאחר א"נ. והא ע"א נאמן בכל התורה במקום דליכא חזקה נגדו.

ועי' באה"ע (סי' קס"ט סעיף י"א) שכ' אין סומכין במנין השנים לא ע"פ קרובים ולא ע"פ נשים אלא ע"פ עדים פשרים שהם פשרים להעיד. והוא מדברי הרמב"ם (פ"ב מה' אישות הכ"ב) ומשמע דמפרש דברי הש"ס כפשוטו כפרש"י דאף דעתה בעת שמעידין יש בהם שערות אין מועיל עדותם על מנין השנים ואין זה אלא תימא דזה ודאי צ"ל דלא שכיחא שביאיו שערות קודם זמן השנים דהרי איתא בפ' יוצא דופן (מ"ו ע"ב) דאם לאח"ז נשים בודקות אותם ונאמנות להקל אם אומרים שנומצאו בהם סימנים.

וכמו דקי"ל פחזקה דרבא דקטנה שהגיעה לכלל שנותיה חזקה הביאה סימנים ולא חיישינו לשמא אותם שערות היו בה מקודם הזמן. והיינו משום דרוב נשים אין מביאות שערות מקודם וא"כ למה לא יהי ע"א נאמן בזה: ב ועי' בהרב המגיד (שם הי"ט) שהעתיק דברי הרמב"ן שכ' וז"ל וקטנה שלא נודעה אם הגיעה לכלל שנותיה והביאה סימנים לא מצינו בגמרא דינה מפני ש"א שמשילין אותה לחומרא כו' ובמשנה למלך שם פי' דברי הרמב"ן דכוננתו בקטנה שלא ידעו מספר שנותיה והביאה סימנים ועכשיו היא גדולה בנדאי ויש בה אותם סימנים עצמם שבזמן ספק שנותיה ואי אמרינו שאז היתה קטנה הוי לה שומא ולא מהני מה שהגיעה לכלל שנותיה דאין פאן סימני גדלות.

ולכן נסתפק הרמב"ן דילמא חשבינו לה אז כגדולה פינו שבה לה סימנים ושמא הגיעה לכלל שנותיה פינו שעכשיו היא נדאי גדולה ויש לה סימנים ג"כ ולכך הוצרך לדברי י"א שמשילין אותה לחומרא.

אבל בקטנה שנסתפקו בשנותיה והביאה סימנים אם דנים אותה עכשיו כגדולה כדי שתחלוץ להקל לא [עלה] ע"ד הרב לומר שדנין אותה כגדולה כו' יעו"ש. ולא ידעתי מנין לו לומר פן שבה נסתפק הרמב"ן שלא עלה ע"ד לומר שדנין אותה כגדולה ודרי התוס' כתבו בשם ר"י שם להיפוך שדחו פרש"י וכתבו שיטה אחרת דבמקום סימנים א"צ שני עדים הרי שדעתם שסומכים על סימנים לומר דמסתמא הגיעה לכלל שנותיה ופי' הסוגיא מה דתניא נאמן האב כו' באופן אחר וכמש"ל, ועיין בתשו' מהרי"ט (חלק א' סי' י"א) שהביא דברי הרמב"ן אלו ומוכח שם דהבינו כפשוטו דספיקו הוא על של עכשיו שנסתפק ליה אם עתה הגיעה לכלל שנותיה.

ועי' תשו' הרשב"א (סימן אלף רי"ו) שכ' שם הלכך אשה זו שנסתפקו במספר שנותיה אנו חוששין שמא כבר הגיעה לכלל שנותיה ומקודשת היא דבר תורה ואם נבדקה ולא מצא בה סימנים אפשר שגם בזו אנו חוששין לשמא נשרו כו' יעו"ש.

ולענ"ד דברים אלו לקוחים מדברי הרמב"ן רבו פידוע שרוב דבריו בכ"מ הם מדברי הרמב"ן ז"ל. ולכן נראה דדברי הרמב"ן הם כפשוטם ומ"ש שלא מצינו דינו מפני ש בגמרא אף דלפי פרש"י מבואר דינו מתניא נאמן האב לומר כו' מכלל דבלא אמירתו בספיקא קיימא ואדרבא משמע דאפי' ע"א לא מהימן למשוי' גדולה.

אף נראה דהרמב"ן מפרש כשיטת התוס' בשם ר"י ובאם הביאה סימנים מחזקינו לה כגדולה מטעם שכתבנו דרוב נשים אין מביאים סימנים קודם הזמן. ולכן נסתפק הרמב"ן אם לא ידעו מספר שנותיה וגם לא נבדקה אם יש לה שערות או לא וע"ז כ' דאין מפני ש בגמרא ועכ"פ נראה דאם יש לו סימנים ונסתפקו במנין שנותיו דמהימן בזה ע"א לשיטת התוס': הגה"ה ולכאורה יש לתמוה למה הוצרכו התוס' לדחוק שם בפ"י הסוגיא.

ולמה לא פי' כפשוטו מה דאמר נאמן האב לומר בני זה פן י"ג כו' היינו היכא דלא בדקנוהו אם יש לו שערות וא"א לבדוקו עכשיו פגון שהלך למדה"י ונ"מ לנדריים ולחרמים כו' אבל באמת לק"מ דדקדקו מלשון הברייתא דקאמר בני זה פן י"ג כו' בתי זו כו' דמשמע דעומד לפניו וא"כ הרי יש לעמוד על הבירור אם יש לו שני שערות או לא.

ועוד הוכיחו פן מדקאמר אבל לא למכות כו' והיינו דבכה"ג לא נתנה תורה נאמנות לאב כמ"ש לא יומתו וגו' ובנים לא יומתו וגו' והיינו בעדות אבות ונהרי אפי' אם היו ב' עדים פשרים מעידים על שנותיו שהוא בן י"ג ויום א' כ"ז שלא נבדק אם יש לו שערות אינו נהרג ע"י דהרי קי"ל חזקה דרבא אינו אלא לחומרא אבל לא לקולא פדמוכח בפ' יוצא דופן שם ודוק: ג ויותר קשה לענ"ד לשיטת הרמב"ן ורשב"א א דס"ל דע"א נאמן באיסורים אפי' נגד חזקה א"כ היאך מפרשים הך סוגיא מה דקאמר נאמן האב כו' מאי איירא אב אפי' אחר נאמן לנדרים ולהקדשות פינו דאין זה דבר שבערוה ואפי' נגד חזקה נאמן ע"א ואף די"ל דכאן יש ב' חזקות חזקת קטנות של הבן וחזקת דבר שהקדיש או אסרו בנדר דמוקמינן ליה בחזקת חוליו ומותר כמו שהי' תחי'.

אבל כבר כתבתי למעלה (חדר ב') באריכות דנראה לשיטת הפוסקים דס"ל דע"א נאמן נגד חזקה אין חילוק בין חזקה אחת לשנים. ואפשר שהם מפרשים דמה דקאמר בברייתא נאמן האב לומר משום רבותא דסיפא נקטי' דא"נ למכות ולעונשין דס"ד דאב מהימן טפי אפי' למכות ועונשין משום דרמיה עלי' למידק מספר שניו בשביל חינוך מצות.

וכהא דאי' בפרק עשרה יוחסין נאמן בעל המקח לומר לזה מכרתי כו' בזמן שמקחו בידו ונאמן כב' עדים משום דרמיה עלי' למידק. ועוד דס"ד אמינא דאב נאמן על בנו טפי מאיש אחר כמו שזאמן לומר בני זה ממזר כו' וכן נאמן האב על בתו לומר שקידשה.

אבל אין ה"נ דלנדרים וחרמים ושאר איסוריתורה גם ע"א דעלמא מהימן להעיד על מספר שניו. עוד הי' אפשר לפרש לשיטתם דמה דקאמר נאמן האב כו' היינו אפי' להכחיש ע"א שאמר שעדיין אינו בן י"ג כו' וקמ"ל בזה דהאב נאמן כשנים משום דרמיה עלי' למידק מספר שניו וכהא דפ' י' יוחסין דנאמן בעל המקח כו' בזמן שמקחו בידו כו' דנאמן כשנים מה"ט דרמיה עלי' למידק.

ואפ"ה למכות ולעונשין לא מהימן אף דנאמן כשנים מטעם דכתיב ובנים לא יומתו על אבות כמש"ל וא"כ יוצא לנו דין חדש דהא דאב נאמן על בנו לנדרים כו' היינו אע"ג דינש ע"א דמכחיש ליה.

אבל לפי שיטת התוס' (בשיטה שני' שם) שפרשים דהאב נאמן מטעם שפידו א"נ אם יש ע"א המכחישו ואומר שאינו בן י"ג שנים. לפי מ"ש הנש"ך ביו"ד (סי' קכ"ז ס"ק י"ד) ע"ש שהאריה ויתבאר איה"ש במקומו באריכות: ד וראיתי בס' המקנה שם שהביא קושית הגאון פנ"י בהא דאמר רב אסי אף סוקלין ע"י דהיאך נסקלת הא בעינן התראה וע"כ צ"ל שאמר האב פן קודם שזינתה.

וא"כ לפי מאי דקי"ל כרב ור"ח דאין סוקלין ע"י. ומזה הקשה על הרמב"ם (פט"ז מה' סנהדרין) שכ' שאיסור עצמו שהחזק באיסור אף ע"י ע"א שוב עונשין עליו ע"י אם עבר בעדים והתראה והבאתי דבריו למעלה (חדר ד' חלון ט') ושם כתבתי ליישב קושיא זו על הרמב"ם.

והגאון המקנה כ' לתרץ זה דמיירי דאמר האב תחי' לפני עדים שהוא בן י"ג שנים. ועדיין לא הגיד לפני ב"ד ולא החזק דבריו עדיין בעדות גמור כ"ז שלא הגיד לפני ב"ד.

ואעפ"כ עי"ז יכולים להתרות בו דמסתמא יאמר האב פן גם לפני ב"ד יעו"ש. דבכה"ג ס"ל לרב ור"ח דא"נ לסקול ע"י.

אבל אם אמר תי' בפני [ב"ד] שהוא פן י"ג שנים. ושוב עשה עבירה שחייב עליו מיתה בעדים והתראה נסקל ע"י כשיטת הרמב"ם.

וא"י מנין לו זה דאין האב נאמן אא"כ אמר פן בפני ב"ד. דנראה דכ"מ שנתנו נאמנות לא מצד דרמיה עלי' למידק נאמן לעולם (אמר) [אפי'] לא אמר פן בפני ב"ד.

וראיה לזה מהא דאיתא בפרק י' יוחסין (ע"ג ע"ב) נאמנת חיל' לומר זה יצא ראשון וזה יצא שני בד"א שלא יצתה וחרה אבל יצתה וחרה א"נ ר"א אומר הן חזקה על עומדה נאמנת ואם לאו א"נ מאי ביניהו א"ב דאהדרה אפה כו' וא"כ א"א לומר שם שהחז' א"נ אא"כ אמרה בפני ב"ד וכי נאמר דמייירי דוקא דיתבי דייגי התם בשעה שהיא מייקדת פהא דס"פ ג"פ דיתבא דייגי אפומא דבירא כו' וזה נדאי דבר שאין לו שחר.

אע"כ דדוקא מה דבעינן עדות ממש בעינן בפני ב"ד אבל לא כמה שנאמן מצד דמייקד דייק. ומ"ש הגאון המקנה שהרי כ"ז שלא אמר פן בפני ב"ד יכול לחזור מדבריו אם נתן אמתלא לדבריו הראשונים אדרבא נראה מזה להיפוך שהרי כ"ז שלא נתן אמתלא לדבריו נאמן.

ואשה שאמרה לבעלה טמאה אני נדאי דאם בא עלי' והתרו בו חייב מלקות. ונהרי אפי' הוחזקה נדה בשכינותיה קי"ל דבעלה לוקה עלי' משום נדה.

וא"כ לשיטת הרמב"ם למה לא יתחייב אח"כ מיתה ונהרי בש"ס מדמה פאן מלקות לעונש מיתה כמ"ש שאין האב נאמן לא למכות ולא לעונשין. ובאמת לפי שיטה ב' שכ' התוס' פאן לפרש דמייירי שהאב מעיד שפבר עבר שנה שעבר עבירה ואז הי' פן י"ג שנים לק"מ די"ל דמייירי שהיו עדים בשעת העבירה.

ואליבא דר"י ב"ר יהודא דס"ל חבר א"צ התראה. ואין זה תימא דהש"ס מיייתי פלוגתא דרב ורב אסי אי מהימן לקטלא אליבא דר"י בר"י דלא קיי"ל פנותי' כמו שפסק הרמב"ם (פי"ב מה' סנהדרין) פתקמים דפליגי על ר"י בר"י.

דכן מציינו בפ' ה"ו בודקין (מ"א ע"א) אמר רב חנן עידי נערה המאורסה שהוזמו אין נהרגים מתוך שיכולים לומר לאנסרה על בעלה באנו ופריה וקא אתרו בה ומשני דלא אתרו בה וכו' יוסי בר"י דאמר חבר א"צ התראה כו', גם י"ל דהסוגיא איתא למ"ד התראת ספק שמה התראה וי"ל שהתרו בה שמה אמה גדולה ואם אמר אח"כ האב שבאמת היתה גדולה בשעת העבירה א"נ לקטלא.

ובלא"ה לק"מ לשיטת הרמב"ם שהרי הוא פסק (פט"ז מה' סנהדרין ה"ד) כר"י לגבי ר"ל דהתראת ספק שמי' התראה. ובר מן דין הרי פתבו התוס' פ' הערל (פ' ע"ב) ד"ה נעשה דלא חשיב התראת ספק היכא דאגלאי מילתא למפרע שהי' גדול בשעת התראה וא"כ א"ש (ועי' במשנה למלך שם שתמה ע"ד התוס' ' בזה שפותרים דבריהם למ"ש בפ' יוצא דופן מ"ו ע"ב ד"ה ר' יוחנן): חדר ז ע"א נגד חזקה אם מגרע עכ"פ לחזקה וכו' ב' חלונות: א יש לחקור בדין ע"א נגד חזקה לשיטת הפוסקים דלא מהימן אי דלא מהני

עדותו פֿלל וְהַחֲזִיקָה רַאשׁוֹנָה בְּמִקּוּמָה עוֹמְדָת פֿאלוּ לֹא הִי עַד פֿלל אוּ דַעכ"פּ מְגַרַע קֶצֶת הַחֲזִיקָה.

וּמָה שֶׁהֵבִיאנִי לְזֶה הוּא דִלְפִי מֵאֵי דְקָאָמַר רַב שֵׁם נֶאֱמָן לְכַנּוֹס כּו' מִשּׁוּם דְּאִין אָדָם חוּטָא וְלֹא לֹא א"כ הוּא מִטַעַם חֲזִיקָה דְּאִין אָדָם מְשַׁקֵּר בְּחֻנָּם לְלֹא תוֹעֵלָת א"כ אִם מַעִיד לְהוֹצִיא דְּבַר מִחֲזִיקָתוֹ הִי לְנוּ לֹאמַר עכ"פּ דְּמְגַרַע פֿתַּח הַחֲזִיקָה הִרְאִישׁוֹנָה דְּהוּי פֿמוּ חֲזִיקָה נֶגְדַּח חֲזִיקָה אִךְ אִם נֹאמַר פֿן יִקְשֶׁה לְנוּ לְמָה פֿסְקוּ דֵּא"נ פֿלל וְכִמּוּ שְׁמוּכַח בְּאַמְתַּת לְשִׁיטְתָם בְּהָא דפ' הַגְּיָזְקִין (נ"ד ע"ב) בְּהָא דס"ת שְׁפַתְבַּתִּי לְפִלוּנִי לֹא פֿתַּבְתִּי אֲזַכְרוֹת שְׁבוּ לְשִׁמּוֹן.

וְהִנֵּה רְאִיתִי בַפּנֵי בַמַּס' קְדוּשִׁין שִׁכ' לְשִׁיטַת הַתּוֹס' דְּמַחֲלִקִין בֵּין אִם מַעִיד לְהִיָּתַר בְּאַתְחִזֵּק אִיסוּרָא דְּבָזָה י"ל דְּאִין אָדָם חוּטָא וְלֹא לֹא. מִשָּׂא"כ בְּמַעִיד לְאַסְוֹר דְּבַר שְׁנַתְחִזֵּק בְּהִיָּתַר אֲמַרִינוּ לְצַעוּרֵי קָא מְכוּוֹן עי"ש.

וְיֵשׁ לְהַעִיר בְּזֶה בְּהָא דפ"ד אַחִין (ל' ע"ב) וְכוּלָם שֶׁהִיוּ בְּהֵם קְדוּשִׁין אוּ גִירוּשִׁין בְּסַפֵּק הַרִי אֵלוּ הַצָּרוֹת חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְּיַבְּמוֹת פֿיצַד סַפֵּק קְדוּשִׁין זַרְק לֵה קְדוּשִׁין סַפֵּק קְרוּב לֹא סַפֵּק כּו' וּבְגַמ' וְאֵלוּ בְּגִירוּשִׁין סַפֵּק קְרוּב לֹא כּו' לֹא קַתְּנִי מ"ט אָמַר רַבָּה אִשָּׁה זֹו בְּחֻזְקַת הִיָּתַר לְשׁוּק עוֹמְדָת וּמִסַּפֵּק אַתָּה בָּא לְאַסְוֹרָה אַל תִּאסְוֶנָּה מִסַּפֵּק א"ל אַבְיֵי א"ה בְּקְדוּשִׁין נְמִי נִימָא אִשָּׁה זֹו בְּחֻזְקַת הִיָּתַר לִיבָם עוֹמְדָת כּו' וּפְרִיָּד שֵׁם וּבְגִירוּשִׁין מִי לֹא תִנּוּ כּו' וּמִשְׁנֵי הָא אַתְּמַר עֲלֵה רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאֲמַרִי תְרַנְוִיָּהוּ הִכָּא בְּשִׁנֵי פִיתֵי עֲדִים עֲסָקִינוּ אַחַת אוֹמְרַת קְרוּב לֵה וּמִתְּנִי דְּהָכָא בְּכַת אַחַת דְּהו"ל סַפִּיקָא דְרַבְּנָן.

וּפְרַש"י בְּכַת אַחַת אֲחַד אוֹמַר קְרוּב לֹא וְאֲחַד אוֹמַר קְרוּב לֵה הִלְכָּה בְּקְדוּשִׁין הוּא דְּאִיכָּא לְמִתְּנִי מִשּׁוּם דְּבְּחֻזְקַת הִיָּתַר לִיבָם קִיָּמָא וּמִשּׁוּם ע"א דְּאָמַר קְרוּב לֵה לֹא מִפְּקִינוּ לֵה מִחֲזִיקָה וְחֻלְצָה כּו'.

וּא"כ קֶשֶׁה פֿינּוּ דְקִי"ל דַּע"א בְּמִקּוּם חֲזִיקָה א"נ א"כ לְמָה צ"ל פֿאַן שִׁישׁ הִכְחָשָׁה בְּשִׁנֵי עֲדִים זֶה אוֹמַר כּו' אִפִּי לֹא הִי פֿאַן רַק ע"א שְׁאָמַר קְרוּב לֵה ג"כ א"נ לְהוֹצִיאָה מִחֲזִיקָה וְלִכּוֹן חוֹלְצָת וְאִין פֿאַן חֲשָׁשׁ אִם אַתָּה אוֹמַר חוֹלְצָת מִתְּיַבְּמַת דְּתַתִּיבָּם וְאִין בְּכָף פֿלוּם.

אַלָּא ע"כ דְּאָרְף דַּע"א א"נ בְּמִקּוּם חֲזִיקָה מ"מ אַתְרַע לֵה חֲזִיקָה קַמְיִיתָא וְהוּי פֿמוּ חֲזִיקָה נֶגְדַּח חֲזִיקָה וְהוּי סַפִּיקָא דְּאֲרִיָּיתָא. וּא"כ יִקְשֶׁה גַבֵּי גִירוּשִׁין נְמִי נִימָא הִכִּי דְּתַחֲלוּץ מִסַּפֵּק וְאִין פֿאַן חֲזִיקָה לִיבּוּם דְּהָא הוּי חֲזִיקָה נֶגְדַּח חֲזִיקָה.

וּלְכָף מִשְׁנֵי דְּמִתְּנִי מִיָּירֵי בְּכַת אַחַת א' אוֹמַר כּו' וּא"כ מִי שְׁאוּמַר קְרוּב לֹא מְסִייעַ לְחֲזִיקָה דְּהִיָּתַר לְשׁוּק וְהוּי ב' חֲזִיקוֹת נֶגְדַּח חֲזִיקָה אַחַת וְלִכּוֹן לֹא שִׁיָּד לְהַחְמִיר שְׁתַּחֲלוּץ דְּאִנּוּ חוּשְׁשִׁין שְׁמָא תַתִּיבָּם וּלְכָף לֹא הַחְמִירוּ וְאִוקְמִי אַדִּינָא דְּבְּחֻזְקַת הִיָּתַר לְשׁוּק קִיָּמָא.

וּא"כ ק"ו הַדְּבָרִים אִם בְּעָרְוָה דְקִי"ל אִין דְּבַר שְׁבַעְרָוָה פֿחוֹת מִשְׁנַיִם וְאִפִּי בְּמִקּוּם דְּלִיכָּא חֲזִיקָה יֵשׁ סְבָרָא דְּלֹא מְהִימָן ע"א וְכִמּוּ שְׁיִתְבָּאָר בְּחֻזְרִים הַבָּאִים בַּס"ד. אֲמַרִינוּ דְּאַתְרַע חֲזִיקָה קַמְיִיתָא ע"י עֲדוֹת ע"א כ"ש בְּשָׂאָר אִיסוּר תּוֹרָה.

וְי"ל לַפּמ"ש הַתּוֹס' פֿרַק הָאוּמַר (ס"ו ע"א) וּבַכ"מ דְּהָא דַּע"א א"נ בְּמִקּוּם חֲזִיקָה הִיָּינוּ דוֹקָא הִיכָּא דְּלִיכָּא רְגָלִים לְדְּבַר שְׁאוּמַר אַמְתַּת. אַבְל בְּיֵשׁ רְגָלִים לְדְּבַר נֶאֱמָן י"ל דְּאִין ה"נ פֿל שְׁבַעְאָמַת זַרְק לֵה גַט רַק שְׁאִנּוּ מְסוּפָּקִים אִם הוּי קְרוּב לֵה פֿל שְׁמַעִיד ע"א שְׁקְרוּב לֵה

יש רגלים לדבר שאומר אמת שהרי באמת כיון לגרשה ומסתמא היה מכונן לזרז קרוב לה פדי שתתגרש בזריקה זו וא"כ ה' יוצא לנו דין חדש דבכה"ג אף דהוי דבר שפערנה מהימן ע"א לומר שהי' קרוב לה היכא דליכא דמכחיש לי'.

אף לאותם פוסקים הסוברים בדבר שפערנה אפי' היכא דליכא חזקה דאיסורא אין ע"א נאמן ונדאי דלא מהני ע"א בכה"ג: ב ואיפכא קשיא לי לשיטת הפוסקים הסוברים דע"א נאמן אף נגד חזקה.

וא"כ ע"כ צ"ל דחזקה דאינו מעיד שקר עדיפא מחזקה דגופא של הדבר שמעיד עליו. וא"כ צ"ע דהא קיי"ל גבי אפוקי ממונא דלא אמרינו ברי ושמא ברי עדיף כר' יוחנן דס"ל הכי ואעפ"כ קי"ל במקום דחזקה מסייע למי שטוען ברי אמרינו דברי עדיף משמא אף להוציא ממון פדאי' פ"ק דכתובות (י"ב ע"ב) בהא דאמרת משארסתני נאנסתי כו' דקי"ל כר"ג דס"ל דנאמנת וקאמר שם דר"נ אמר לה אנה דאמרי כר"ג ע"כ לא קאמר ר"ג דברי עדיף אלא היכא דאיכא חזקה כו' יעו"ש ונאנן קי"ל דברי ושמא וע"א מסייע למי שאומר ברי לא מהני אם לא במקום דחייב שבועה דאורייתא דאז אמרינו משואיל"מ אבל היכא דליכא חיוב שבועה דאורייתא כגון שטענו עבדים וקרקעות ויש לו ע"א והוא טוען א"י לא אמרינו בכה"ג משואיל"מ.

ע"י טור חו"מ (סי' ע"ה סעיף י"ז) מ"ש בשם הרמ"ה שם. ומשמע דקאי שם על כל מ"ש תחי' בדין משואיל"מ כגון במלנה טוען ברי והלנה שמא וע"כ כ' דבקרקות לא שייך משואיל"מ ומ"ש שם (סעי' י"א) בתובע טוען ברי ונתבע שמא הואיל ויש לו עד מסייע ברי ושמא ברי עדיף היינו מטעמא דהוא מחוייב ש"ד ע"ש.

וי"ל קצת לשיטתם די"ל דאין כל החזקות שוות דלא אמרינו ברי ושמא ברי עדיף היכא דחזקה מסייע לטוען ברי כי אם בחזקה דגופא דאלימא טפי משארי חזקות. משא"כ ע"א אף דנחשב עדותו בחזקה משום דאינו משקר דאין אדם חוטא ולא לו מ"מ לא דמי לחזקה דגופא ולא מהני להוציא ממון אף בברי ושמא: חדר ח' מקום שיש חזקה דמעיקרא וחזקה דהשתא וע"א ובו כ"ט חלונות: א יש לחקור בהא דס"ל דע"א א"נ נגד חזקה דמעיקרא ודהשתא הסותרים זא"ז במקום דאזלינו בטר חזקה דמעיקרא או להיפוך כמו שיתבאר אם ע"א מעיד כנגדו אי מהימן.

ולפי שנה ענין עמוק ויש בו כמה פרטי דינים ראיתי להאריך בזה. דגרסינו בפ' י' יוחסין (ע"ט ע"א) אתמר קידשה אביה בדרה וקידשה עצמה בעיר נהרי היא בוגרת רב אמר הרי היא בוגרת לפנינו ושמואל אמר חיישינו לקדושי שניהם.

ומסקינו דפליגי ביומא דמשלם שית דרב אמר מדהשתא בוגרת בצפרא נמי בוגרת. ופרש"י שכל היום היא בחזקת שתביא וביומא דמשלם שית לא שייך לאוקמי אחזקת נערות והשתא הוא דבגרה כיון דאותו יום היא עשויה להשתנות ואין כאן לא חזקת נערות ולא חזקת בוגרות.

ומבואר שם דלרב אין כאן ספק פלל ולא חיישינו לקדושי אביה שקידשה בפוקר ואמרינו דנחשב פנדאי חזקה דמעיקרא בפוקר בגרה ואזלינו בטר חזקה דהשתא וא"כ

יש לחקור אם העיד ע"א שראה בה בבוקר בעת שקידשה אביה שלא הביאה עדיין סימני בוגרת אם נאמן.

דלכאורה הי' נראה פינון דלרב מחזקינו לה בחזקה גמורה מן הבוקר וא"כ הרי הוא ע"א במקום חזקה וא"נ. אף י"ל להיפוך פינון שיש לה חזקה דמעיקרא דמוקמינו לה אחזקת נערות רק משום דאותו יום דמשלם שית נסתלק קצת חזקת נערות דמעיקרא מ"מ פינון שיש ע"א המסייע לחזקה דמעיקרא ואומר שלא היתה בוגרת הוא נאמן ולא שייך לומר פאן אין דבר שבפערנה פחות משנים דהרי ממנ"פ מקודשת היא עכ"פ רק שא"י איזו קדושין חליו: ב והנה התוס' כתבו שם דהא דנקט פלוגתניהו בקידשה עצמה ג"כ ולא נקט בקידשה אביה לחוד משום דבזה מודה שמואל לרב דאינה מקודשת משום דמוקמינו לה אחזקת פנוי' מבואר מדבריהם דלשמואל נחשב הדבר לספק ולכן מהני חזקת פנויה דאין חוששין לקדושי שי אביה.

ולפ"ז הי' יכול הש"ס למנקט פלוגתניהו בקידשה עצמה בבוקר לחוד ואח"כ בפערב היא בוגרת לפנינו דלרב דאמרין מדהשתא בוגרת מצפרא נמי היתה בוגרת הוי קדושין ונדאין ואם למחר קיבלה קדושין מאחר אין חוששין לקדושי שני משא"כ לשמואל דנחשב לספק דהא בצפרא כשקידשה עצמה הי' לה חזקת פנויה א"כ לא הי' בקדושין אלו כלום.

וא"כ קשה דהי' לו למנקט רבותא יותר דלרב קדושין שלא בצפרא הם נדאים. ונ"מ דאין קדושין תופסין באחזקה.

ולשמואל הוא בהיפוך ממש דאינה מקודשת כלל. וכן הי' יכול למנקט בגונא דפליגי השתא פגון שקידשה עצמה בבוקר לראובן ולמחר קידשה א"ע לשמעון דלרב אין חוששין לקדושי שמעון ולשמואל חוששין לקדושי שניהם דלא שייך פאן חזקת פנוי' פינון דעכשיו ממנ"פ היא בחזקת א"א וכמ"ש התוס' שם אמןם הב"ש באה"ע (סי' ל"ו ס"ק ג' כ' דאם קידשה א"ע בבוקר ולא קידשה אביה כלל אינו אלא ספק קדושין משום דחזקת פנויה שלא מגרע חזקה מדהשתא בוגרת בצפרא נמי בוגרת יעו"ש.

ולענ"ד אין זה מוכרח דהא לשיטת רש"י שם דכ' דביומא דמשלם שית אין לה לא חזקת נערות ולא חזקת בגרות יש לנו לומר דאזלינו בטר חזקה דהשתא דזה נדאי דהיכא דחזקה דמעיקרא אפרעי נדאי דחזקה דהשתא עיקר דהא במקנה שנמדד ונמצא חסר מבואר בש"ס פינון דאיכא למימר העמד טמא על חזקתו וחזקה דמקנה אפרעי פינון דחסר לפנינו אמרינו דחזקה דמקנה לאו כלום הוא נגד חזקה דאדם טמא דלא אפרעי.

וה"ה ה"כא פינון דחזקה דנערות אפרעי דהא ביומא דמשלם שית ליכא חזק' דנערות יש לנו לילך בטר חזקה דהשתא. ואע"ג שיש לה חזקת פנויה לבד חזקת נערות.

וא"כ נהי דחזקת נערות דינדה נסתלק ביום דמשלם שית מ"מ נשאר פאן חזקת פנויה זה נדאי אינו דהרי חזקת פנויה דינדה תליא בחזקת נערות שלה. וא"כ כל דאתרע חזקת נערות אפרע ג"כ חזקת פנוי' פינון שקידשה עצמה בבוקר, וראי' לזה ממ"ש התוס' פ"ב דכתובות (כ"ח ע"ב) בהא דתרי אמרי מת ותרי אמרי לא מת שכתבו שם דלא שייך

לומר אוקי אַחְזַקְתָּ א"א מְשׁוּם דְחֻזְקָה דְאִשָּׁה דַּיִיקָא וּמְנַסְבָּא מְגַרְע לְחֻזְקָה דֵא"א וְהָא אַפְתִּי קָשָׁה דְנִשְׁאָר עֲדִינָן חֻזְקַת חַיִּים שְׁל הַבְּעַל.

אע"כ פִּינָן דְחֻזְקַת א"א תְּלִיָא בְּחֻזְקַת חַיִּים שְׁל הַבְּעַל וְנִחְדָּא בְּלֵא חֲבָרְתָּהּ לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ לְכַד אֲמַרִּינוּ פִּינָן דְאִתְרַע הֵךְ חֻזְקָה דֵא"א אִתְרַע ג"כ חֻזְקַת חַיִּים שְׁל הַבְּעַל מִמִּילָא א"כ ה"ה בנ"ד פִּינָן דְחֻזְקַת פְּנוּיָ' בְּחֻזְקַת נְעֻרוֹת תְּלִי' פִּינָן דְחֻזְקַת נְעֻרוֹת נְסַתְּלַק בְּיוֹמָא דְמִשְׁלָם שִׁית גַּם חֻזְקַת פְּנוּיָה אִתְרַעִי.

וְכִינָן דְאִתְרַעִי יֵשׁ לָנוּ לִילָךְ אַחַר חֻזְקָה דְהִשְׁתָּא וְאֲמַרִּינוּ מְדַהֲשָׁתָא בּוּגְרַת בְּצַפְרָא נְמִי בּוּגְרַת וְנִחְשָׁב לְקִידּוּשֵׁי נְדָאי וּמכ"ש לִפְמ"ש הַתּוֹסֵף שָׁם (ע"ט ע"ב) ד"ה מִי אִיפָא כּו' דְרַגְלִיּוֹת הוּא לְבוֹא הַסִּימָנִים מִצְפְּרָא וְא"כ נִחְשָׁב פְּרוּב וְכּוּנְדָאי וְעִי' בִּיּוֹ"ד (ס' א) בְּשׁוֹחֵט שְׁנִבְדַּק וְנִמְצָא שֵׁא"י ה"ש דְמַחְלַק בֵּין נְטִל קַבְלָה לְלֹא נְטִל קַבְלָה וְהִינּוּ מְשׁוּם דְבְּנְטִל קַבְלָה ע"כ הִיָּה יוֹדֵעַ תַּחֲלִי ה"ש וְיֵשׁ לוֹ חֻזְקָה דְמַעֲיָקְרָא עֲדִיפָא מִחֻזְקָה דְהִשְׁתָּא לְכּוּן מַה שְׁשָׁחַט לְמַפְרַע אִין בּוּ חֻשָּׁשׁ.

אַבְל בְּלֵא נְטִל קַבְלָה מְעוּלָם וְלֹא הִיָּה לוֹ חֻזְקָה זֹו אֲזֻלִּינוּ בְּתַר חֻזְקָה דְהִשְׁתָּא אַע"ג דְרוּב מְצוּיִים א"ש מְוַמְחִים הֵם וּכמ"ש הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּ' דְאִיָּךְ שִׁיָּךְ לֹמַר רוּב מְצוּיִים בְּמִי שְׁהוּחֻזַק שְׁלֹא יוֹדֵעַ ה"ש.

הַרִי דְחֻזְקַת דְאֲזֻלִּינוּ בְּתַר חֻזְקָה דְהִשְׁתָּא אֲפִילוּ נִגְדַּד רוּב דְמַעֲיָקְרָא כ"ש בְּיוֹמָא דְמִשְׁלָם שִׁית שְׁנִסְתְּלַק חֻזְקָה דְנְעֻרוֹת דְאֲזֻלִּינוּ בְּתַר חֻזְקָה דְהִשְׁתָּא וְאֲמַרִּינוּ בְּצַפְרָא נְמִי בּוּגְרַת כ"ש לְפִי הַנְּרָאָה מִפְּשֵׁט דְבְרִיָּהֶם דְרַגְלִיּוֹת לְבוֹא סִימָנִים מִצְפְּרָא וְהִינּוּ דְרוּב מְבִיאִים בְּבּוֹקֵר: ג וְדְבְרֵי הַתּוֹסֵף צְרִיכִים בְּיֹאזֵר מ"ש דְבְקִידּוּשָׁה אַבִּיָּה גְרִידָא מוֹדָה שְׁמוּאֵל דְאִינָה מְקוֹדֶשֶׁת מְשׁוּם דְהִעֲמִידוּהָ עַל חֻזְקַתָּה דְפְנוּיָה הִיא מִשָּׂא"כ בְּקִידּוּשָׁה עֲצָמָה דַּמְמ"נ הִיא בְּחֻזְקַת א"א.

דְמַה בְּכַד פִּינָן שְׁאֵנוּ דְנִין עַל הַקִּידּוּשִׁין שְׁל אַבִּיָּה שְׁהִי' בְּבּוֹקֵר וְאָז עֲדִינָן הִי' חֻזְקָה דְפְנוּיָה הִיא דְמַה בֵּין זֶה לְגַבִּינּוֹת שְׁנַעֲשָׂה מְבַהֲמָה שְׁנִמְצָא טְרִיפָה דְקִי"ל דְהַגְבִּינּוֹת פְּשִׁירוֹת וְאֲמַרִּינוּ הִשְׁתָּא הוּא דְנִטְרָפָה אַע"פ שְׁעַכְשָׁיו הִיא טְרִיפָה מַמ"נ.

מ"מ פִּינָן דַּנְפ"מ עַל הַגְבִּינּוֹת אָנוּ דְנִין עֲלֵיהֶם לְפִי הַזְּמַן שְׁנַעֲשָׂו הַגְבִּינּוֹת שְׁעֲדִינָן לֹא הוּחֻזְקָה אָז בְּטְרִיפָה. א"כ ה"ה בְּעַנְיָן קִידּוּשֵׁי אַבִּיָּה אָנוּ דְנִין שְׁהִיא אָז בְּחֻזְקַת פְּנוּיָה.

וְאֲפִילוּ הַתּוֹסֵף פ"ק דְחֻזְלִין דַּס"ל דְהַגְבִּינּוֹת אֲסוּרוֹת הִינּוּ מְטַעַם דְהִיא חֻזְקָה שְׁלֹא נִתְבָּרְרָה יַעו"ש. מִשָּׂא"כ בנ"ד.

אִם לֹא שְׁנַחְלַק דַּש"ה בְּגַבִּינּוֹת שְׁאָז הִיָּתָה בְּחֻזְקַת פְּשִׁירוֹת מַצ"ע. מִשָּׂא"כ מַה שְׁתֵּאמַר שְׁבְבּוֹקֵר בְּעַת שְׁקִידּוּשָׁה אַבִּיָּה הִיָּתָה בְּחֻזְקַת פְּנוּיָה אִינוּ מַצ"ע שְׁהִי קִידּוּשָׁה.

רַק מְטַעַם חֻזְקָה דְהִשְׁתָּא שְׁהִיא בּוּגְרַת אַתָּה מְחֻזְקָה לְמַפְרַע שְׁגַם בְּבּוֹקֵר הִיָּתָה בּוּגְרַת וְלֹא אַהֲנִי קִידּוּשֵׁי אַבִּיָּה. א"כ ע"כ צְרִיךְ אַתָּה לְדוּחַלְפִי מַה שְׁהִיא עַתָּה וְהַרִי עַתָּה אִיְתְרַעִי חֻזְקַת פְּנוּיָ' דִּידָה שְׁהִי הִיא מְקוֹדֶשֶׁת מַמ"נ א"כ גַּם חֻזְקַת פְּנוּיָה דְמַעֲיָקְרָא אִיְתְרַעִי מְטַעַם זֶה.

ולפי מה שהבנתו מדברי הגאון פנ"י שכ' בדברי התוס' היה נראה לפרש דבריהם דבקידושין החמירו טפי אף במקום חזקה. אף בקידושה אביה לחוד פינו דאיכא תרתי חזקות פנויה וחזקת הרי היא בוגרת לפנינו לא מחמרינו כו' יעו"ש.

אבל דבריו אינם ברורים לענ"ד דא"כ מאי פריד שם על שמואל מהא דמקנה דילמא שאני קדושין דמחמרינו יותר אפי' במקום חזקה וכמ"ש. ויותר נלע"ד לפרש דברי התוס' דאזלי לשיטתם מ"ש שם ע"ב ד"ה מי איכא למימר כו' דרגילות שתביא סימנים מצפרא ור"ל משום שרוב מביאין סימנים בצפרא ואף דקיי"ל בכ"מ דאזלינו בתר רובא ועדיפא ג"כ מחזקה מ"מ הרי קי"ל בכ"מ דמצרפינו מיעוטה לחזקה.

ואף לשיטת ר"י בפ' הלוקח בהמה דלא ס"ל הך פלגא וכמ"ש ג"כ הרא"ש בפסקיו ר"פ האשה בתרא מ"מ בחזקתא דא"א חיישינו ואפי' במיעוטה דלא שכיחא כמ"ש התוס' לענן אם נישאת ע"י עדות שנטבע בעלה במשאל"ס דמשום חזקתא דא"א חיישינו אם לא פשיש ג"כ חזקה המצטרף לרובא אז לא חיישינו לה.

וא"כ שפיר כתבו דאם קידושה אביה גרידא מודה שמואל דלא חיישינו לקדושין משום דחזקת פנויה מסייע לרוב שמיאין סימנים מצפרא משא"כ בקידושה עצמה בערב דלא שייך לומר דמצרפינו חזקת פנויה פינו דבין כהן וב"כ היא מקודשת עכשיו בעת שפאו לדון עלי' וכינון דלא אפשר להעמידה על חזקתה הראשונה ולכן שפיר חיישינו מדרבנן לקדושי שניהם.

והא דמקשה שם לשמואל מ"ש ממקנה כו' ומ"ש מחבית כו' אע"ג דלא דמי להא דכאן משום חזקתא דא"א חיישינו ג"כ למיעוטה י"נ דמדמה שם במקנה וחבית דלא שייך לומר דרוב פעמים היה חסר המקנה מתחיל' והיין הי' חומץ בתחיל' ואעפ"כ מצד חזקה דהשתא מחזקינו למפרע פינו שיש סברא לומר העמד טמא על חזקתו והעמד טבל על חזקתו.

דאל"כ ודאי דחזקה דמעיקרא עדיפא מדהשתא כמ"ש בכ"מ. וא"כ ה"ה פאן פינו שרוב פעמים מביאה סימנים מצפרא י"ל ג"כ דמצרפינו חזקה דהשתא עם הרוב להחזיקה גדולה למפרע שלא לחוש ג"כ לחזקתא דא"א דהוי כמו רובא וחזקה ביחד דלא חיישינו גם בחזקתא דקדושין.

וע"ז משני שם דיש לחלק בין התם דאיכא תרתי לריעותא לכן בטומאה וטבל דלא חיישינו פי אם בספק השקול אבל לא חיישינו לחזקה נגד רובא. לכן גם אם חזקה דהשתא עדיפא מדמעיקרא דשם חזקת אדם טמא וטבל לא אתרעי וחזקת פשרות דמקנה ודיין דמעיקרא איתרעי ג"כ אזלינו בתר השתא דהוי כמו רובא נגד חזקה דהחזקה נוטה יותר לאיסור.

משא"כ בחזקתא דא"א דחיישינו ג"כ למיעוטה נגד רובא היכא שיש קצת חזקה דמסייע למיעוטה. ולפ"ז אם קידושה עצמה בבוקר לבד לפי מ"ש דרוב פעמים מביאה סימנים מצפרא ודאי דחוששין לקדושיה ודלא כמ"ש בב"ש.

ומכ"ש לפי מאי דקיי"ל כרב נגד שמואל אפילו אם נאמר דמ"ש התוס' דרגילות לבוא סימנים מצפרא אין זה אלא לרב אבל שמואל פליג עליו בזה. מ"מ להלכה ודאי שיש

לחוש לקדושיה פֿינן דרגילות למייתי סימנים מצפרא ודוק: ד ועי' בפנ"י שפיאר פֿוננת התוס' מ"ש דרגילות לבוא סימנים מצפרא דאין זה רוב גמור אלא דשכיח קצת ע"ש.

ולענ"ד לא נראה פֿן דא"כ במה חידשו שם לפֿרש פֿי' אחר דלא כפרש"י שפֿי' דאותו יום ליכא חזקת נערות ולא חזקת בוגרת דהיום עשוני' להשתנות אלא נדאי דכוננתם כמ"ש דרוב פֿעמים הם מביאין בפוקר.

ומה שדחקו להפנ"י לפֿרש דבריהם פֿן דאל"כ מ"ט דשמואל דפֿליג על רב י"ל או דבזה חולק שמואל על רב וס"ל דאין זה רוב גמור או משום חומרא דא"א חיישינן לה כמ"ש ניותר נראה פֿן דאם נאמר דשמואל ס"ל דלא הוי רוב א"כ הי' הש"ס יכול למינקט פֿלוגתייהו בקידושה עצמה לחוד דלרב הוי קדושין שְׁלֵה נדאי ולשמואל הוי קידושי ספק.

ועי' מ"ש למעלה (חדר ב') מדברי הריב"ש דס"ל דרוב נגד ב' חזקות לא אמרינן רובא עדיף מחזקה אף דב' החזקות חדא באידך תליא פֿמו חזקת חיים דבעל וחזקת איסור א"א וא"כ פֿאן שיש לה חזקת פֿנוייה וחזקת נערות אע"ג דחדא באידך תליא.

א"כ י"ל דזהו טעמו של שמואל דס"ל דחיישינן לקידושי שניהם. ומאי דמקשה על שמואל ממקנה ונחבית י"ל דמדמה דכמו דהתם הנה לנו לומר דמעיקרא ספק הוי לטהר עכ"פ ברה"ר אפ"ה מטעם חזקה דהשתא משוינן למפרע לונדאי וכמו התם אע"ג דהוי ב' חזקות נגד רוב וְהוי ספק השקול.

מ"מ בצירוף חזקה דעכשיו היא בוגרת לפֿנינו י"ל דמעיקרא נדאי בוגרת הוי. וי"ל עוד קצת טעם אחר בפלוגתא דרב ושמואל דאזלי לשיתתם בר"פ הפֿרה (מו ע"ב) דרב אליה ליה רוב אפי' להוציא ממון ושמואל לא אליה ליה רוב כ"כ דס"ל שם אין הולכין בממון אחר הרוב.

וכתבנו במ"א הטעם משום דחזקת ממון עדיפא טפי ולהכי ס"ל לשמואל סמון מיעוטא לחזקה. וכמו כן אליה ליה לרב רובא דמייתי סימנים מצפרא אף במקום חומרא דא"א ושמואל לא אליה ליה רוב כ"כ ולכך חייש לקידושי שניהם מחמת שיש קצת חזקה דנערות דמעיקרא: ה גם דברי הש"ס שם צריכים ביאור מ"ש מהא דתניא מי מוציא מיד מי הוא מוציא מידם בלא ראי' כו' ר' נתן אומר אם פֿריא הוא עליו להביא ראי' כו' נימא רב דאמר כו' נתן ושמואל דאמר כו' יעקב כו' דהיאך מדמה פֿלוגתא דרב ושמואל להך דכאן יש סברא דרוב מביאין סימנים מצפרא ואפ' אם נפרש מחלקותם דאין זה רוב רק דפֿליגי אי אַזלינן בתר חזקה דהשתא או לא.

מ"מ קשה היאך ס"ד לומר דשמואל ס"ל כו' יעקב והר' שמואל ס"ל דספיקא הוי דחוששין לקדושי שניהם. ושם ס"ל לר' יעקב דמחזקינן ליה לשכ"מ דהוא מוציא מידם בלא ראי' ואם הי' הדבר בספק הא קיי"ל המע"ה.

ועוד דאפ' אם הוא פֿריא השתא ס"ל לר' יעקב דמוציא מידם בלא ראי' ונראה לפֿרש דהיינו סברת הש"ס דיש פֿאן רוב נגד רוב. דזה נדאי דלא שכיח פֿלל שפֿריא יתן פֿל נכסיו לאחרים והוא ישאר גברא ערטילאי דהא מה"ט קיי"ל דמתנת שכ"מ בכולי' יכול לחזור בו משום דחזקה דלא נתן אלא מדאגת מיתה לא פֿשיחזור לביריו.

וא"כ פאן דמיירי במתנת שכ"מ בכולי בלא שיוור י"ל דאזלינו בתר רוב בני אדם שאין
נותנים פל נכסיהם לאחרים בעת בריאתם ומסתמא הי' שכ"מ ויש פאן רוב אחר פנגדו
דרוב בני אדם בחזקת בריאים קיימי.

ועוד יש פאן, חזקה עם הרוב המסייע לנותן מתנה והוא חזקת מארי' קמא ולכן ס"ל לר'
יעקב פיון דאיפא רוב נגד רוב הוי פספק השקול ומוקמי' הממון בחזקת בעליו הראשונים
אע"ג דעכשויו הוא בריא לא מהני חזקה דהשתא לגרועי חזקת מארי' קמא דחזקה
דמעיקרא עדיפא טפי.

ולכן ס"ל דהוא מוציא מידם בלי ראי' דחזקה דהשתא לא מהני מידי. ור' נתן ס"ל דחזקה
דהשתא מהני לסיוע לספק וכיון שיש רוב נגד רוב אזלינו בתר חזקה דהשתא.

והשתא שפיר מדמה הש"ס להך פלוגתא דרב ושמואל דרב דס"ל הרי היא בוגרת לפנינו
וס"ל דחזקה דהשתא מהני לסיוע ולכן אע"ג דבקדושין חיישינו למיעוטא פמו
במשאל"ס מ"מ מהני חזקה דהשתא לסיוע דלא לחוש למיעוטא.

ושמואל ס"ל כר' יעקב דלא אזלינו בתר חזקה דהשתא כלל. ולכן גם שם ס"ל דחזקת
מארי' קמא עדיפא טפי במקום שיש רוב נגד רוב.

וע"ז דחי התם אמר לה רב כו' ע"כ לא אמר ר"י כו' ר"ל דאזיל לשיטתו דאלים לרב
רובא בכ"מ אפי' להוציא ממון. ולכן פאן בצירוף סברא דהרי היא בוגרת לפנינו לא
חיישינו לקדושי אביה כלל משא"כ התם דספק שקול הוא דיש רוב נגד רוב ולכן אמרינו
העמד ממון על חזקתו ר"ל חזקת מארי' קמא דעדיפא טפי ושמואל אמר לה ע"כ לא
קאמר ר"נ כו' דכ"ע בחזקת בריאים קיימי ר"ל דרוב זה עדיף מהך רובא דאינשי דאין
נותנים שלקהם פולו לאחרים דזה הוי רובא דאיתא קמן מהך רובא דליתא קמן וכמ"ש
במ"א דשמואל ס"ל לחלק בהכי מדס"ל דאין הולכין בממון אחר הרוב.

והקשו התוס' רפ"ק דסנהדרין (ג ע"ב) דהא מקרא מלא הוא אחרי רבים להטות ברובא
דסנהדרין דרוב מחייבים חייב וחקלו שם בין רוב גמור לרוב שאינו גמור. וכתבנו
דכוונתם דרובא דאיתא קמן מודה שמואל דגם בממון הולכין אחריו.

וז"ש אבל הכא מי קא מפקה נפשה מחזקה דקמא. ר"ל שאין פאן רובא דאיתא
קמוןמיעוטא דשכיחא הוא דאין מביאים סימנים בצפרא לכן חיישינו לקדושי שניהם
ודוק: ו ולפ"ז באם העיד ע"א שלא הביאה סימנים בפוקר בקדושה אביה בדרה בפוקר
והיא בערב לפי מאי דקי"ל פרב דהרי היא בוגרת לפנינו וגם פיון דרגילות למיתי סימנים
מצפרא ודאי דאין ע"א נאמן לחוש לקדושי אביה למאן דס"ל דאין ע"א נאמן נגד חזקה
כ"ש שיש סברא לומר דרובא ג"כ מסייע לחזקה דהשתא וגם לשמואל דס"ל דחיישינו
לקדושי שניהם אם העיד דהביאה סימנים בפוקר ודאי דמודה דנאמן דהא אינו מעיד נגד
חזקה דגם שמואל ס"ל דעכ"פ ספק השקול הוי.

וכ"ש לפי מ"ש דגם הוא מודה דרגילות למיתי מצפרא ואם מעיד שפדקה ולא הי' בה
סימנים לשמואל דס"ל חיישינו לקדושי שניהם לפי מ"ש דשמואל מודה דרגילות למיתי
מצפרא א"כ אין הע"א נאמן לומר דלא נחוש לקדושי דידה כלל נגד חזקה דהשתא וגם
רובא דמיתי מצפרא.

וגם לפי מ"ש די"ל דשמואל פליג ע"ז על רב וס"ל דלא רגילה למיתי מצפרא אפשר לומר דע"א נאמן בזה דלא ס"ל לילך בתר תזקה דהשתא. ואם קידשה עצמה בבוקר ולא קידשה אביה פלל לפי מ"ש הב"ש די"ל דמעמידין אותה בתזקת פנויה א"כ אם העיד ע"א שהי' בה סימני בוגרת הי' אפשר לומר דאין ע"א נאמן בזה במקום תזקה פינו דס"ל דבכה"ג לא אזלי בתר תזקה דהשתא.

ומ"מ פינו דגם הוא ס"ל דהוי ספק קדושין פינו שיש ג"כ תזקה דהשתא א"כ אין פאן תזקה גמורה פלל ולא יהא אלא תזקה נגד תזקה דמהימן ע"א וכמו בב' חתיכות א' של חלב וא' של שומן דמהימן ע"א לומר שאותה חתיכה היא של חלב כו'.

ולפי מ"ש למעלה דגם בלא קידשה אביה לדין דקי"ל פרב דהרי היא בוגרת לפנינו ואזלינן בתר תזקה דהשתא אם הוא מעיד שלא הי' בה סימנים הי' אפשר לומר דא"נ דהוי מעיד נגד תזקה דהשתא.

ומ"מ נראה דבכה"ג נאמן ע"א בכל גוונא דאפ"י אם נאמר דרוב פעמים רגילות למיתי סימנים מצפרא מ"מ נאמן ע"א דאפ"י נגד רוב נאמן ע"א כמ"ש בתשוב' נוב"י דע"א נאמן להעיד נגד רוב דמעשים בכל יום שהטבחים נאמנים להעיד שבפשר זה פשר אע"פ שרוב טריפות במקילין.

וא"כ אע"פ שנאמר דרוב פעמים רגילות שמביאה סימנים בבוקר מ"מ נאמן ע"א לברר שזו אינה מן הרוב: זז וכו' אם לא נבדקה בערב אם הביאה סימנים ונתקדשה ביומא דמשלם שית יש לחקור בזה דהנה התוס' כתבו שם בד"ה קידשה אביה כו' דבקדשה אביה לחוד מודה שמואל דאינה מקודשת דאמרינן העמד האשה על תזקת פנויה פמה שהיתה קודם שקודשה ודרי היא בוגרת לפנינו.

ויש לדקדק בדבריהם למה הוצרכו להזכיר פאן סברא דהיא בוגרת לפנינו ולא סגיא להו בהך סברא דתזקת פנויה לחוד. ועי' בס' המקנה שנגזק מאוד לתרץ זה בדברי התוס'.

ולענ"ד נראה בכוננת דבריהם דמ"ש התוס' ע"ב דרגילות למיתי סימנים מצפרא היינו דווקא בנבדקה בערב ונמצא בה סימנים בזה אמרינן פל שהביאה סימנים באותו יום מסתמא הי' בה ג"כ בבוקר דאין רגילות לאחר באותו יום עצמו עד הערב דוקא (א"ה) סברא זו שכ' אאמ"ו הגאון ז"ל כתבתיה בחקירה דרושיית שיש לה סמיכה בסברא טבעיית שגידול השערות וצמיחתם ממותרי הליחות הוא יותר מצוי בלילה בעת השנינה כמ"ש בספרי הטבע ולכן אמרינן מסתמא הי' הסימנים בבוקר ממה שצמחו מלילה שעברה שזה יותר מסתבר מלתלות שצמחו ביום דוקא.

והסברתי סברת התוס' בזה דאל"כ מנ"ל לר"י בתוס' סברא זו דרגילות להביא סימנים בבוקר). משא"כ אם לא נבדקה פלל אם הביאה אז סימנים אין זה רוב ורגילות לבוא מצפרא שהרי אמרו אין בין נערות לבוגרות אלא ששה חדשים משמע דעכ"פ יכול להתאחר עד יום שלאחר פלות ששה חדשים.

וא"כ אין סבֵרָא לומר דבְּקוּדְשָׁה אַבִּיהָ בְּפוּקָר שְׁלֵא לְחוּשׁ לְקַדּוּשֵׁינָּה מִטַּעַם חֻזְקַת פְּנוּיָה וְהֵינּוּ מְשׁוּם דְּחֻזְקַת פְּנוּיָה דִּינְדָּה תְּלִיָא בְּחֻזְקַת בּוּגְרַת שְׁכ"ז שְׁלֵא בְּגֵרָה פִּינּוּ דְּבִרְשׁוּתָא דְּאַבִּיהָ קַיִימָא לְקַדְשָׁה וְהָרִי אִתְרַעֵי חֻזְקַת פְּנוּיָה דִּינְדָּה פִּינּוּ שְׁבָאַמַּת קוּדְשָׁה אַבִּיהָ.

וא"כ כ"ז שְׁלֵא גַתְחֻזְקָה בְּבוּגְרַת וְדָאִי דָאִין סְבָרָא לְהַפְקִיעַ קַדּוּשֵׁי אַבִּיהָ. וְלִכּוֹן הוּצָרְכוּ הַתּוֹס' לומר פִּינּוּ דְּעַכְשָׁיו הִיא בּוּגְרַת לְפִנְיָנוּ מִרְאִים הַדְּבָרִים דְּמִסְתַּמָּא בְּפוּקָר הַבִּיָּאָה הַסִּמְנִין דְּרַגְלִיּוֹת לְמִיתֵי מְצַפְרָא כַּמִּש"ל.

רק מְשׁוּם חוּמְרָא דְּקוּדְשֵׁינָּה חֲשָׁשׁוּ וְכִינּוּ דְּחֻזְקַת פְּנוּיָה מְסִייעַ לְהַךְ לֹא חֲיִישֵׁינּוּ לְקַדּוּשֵׁינָּה פְּלִל. וְעֵינּוּ מ"ש הַפּוֹסְקִים גְּבִי זָרַק לָהּ גֵּט סְפֵק קְרוּב לֹא סְפֵק קְרוּב לָהּ דְּלֹא שְׁיִיף לְאוּקְמִי אַחֲזַקְתָּ א"א פִּינּוּ דַּעֲכ"פ זָרַק לָהּ גֵּט רַק דְּהַסְפֵּק נּוֹלַד מִצַּד אַחַר אִיתְרַע חֻזְקַת א"א.

וא"כ כ"ש בנ"ד שְׁקוּדְשָׁה אַבִּיהָ וְדָאִי רַק דְּהַסְפֵּק הוּא בְּדִינָא אִם הִיא בְּרִשׁוּת אַבִּיהָ אִזְ לְקַדְשָׁה דְּלֹא שְׁיִיף לומר חֻזְקַת פְּנוּיָה אִם לֹא מִטַּעַם דְּהָרִי הִיא בּוּגְרַת לְפִנְיָנוּ וְא"כ י"ל דְּאִפִּי לְרַב דַּס"ל הָרִי הִיא בּוּגְרַת לְפִנְיָנוּ וְלֹא חֲיִישֵׁינּוּ לְקוּדְשֵׁי אַבִּיהָ פְּלִל מ"מ בְּאִם לֹא נִבְדְּקָה בְּעָרַב אִם הַבִּיָּאָה סִמְנִים וְדָאִי דְּגַם הוּא מוֹדָה לְשִׁמוּאֵל דְּחֲיִישֵׁינּוּ לְקוּדְשֵׁי שְׁנֵיהֶם.

וְלִכּוֹן הוּצָרְפָּה הַש"ס לְמִינְקַט פְּלִגְטִיָּהּ דְּנוּקָא בְּיָדוּעַ שְׁהַבִּיָּאָה סִמְנִים בְּעָרַב. וְלִפ"ז אִם הַעֵיד ע"א בֵּין שְׁהַעֵיד שְׁהַבִּיָּאָה סִמְנִים בֵּין שְׁהַעֵיד שְׁלֵא הַבִּיָּאָה סִמְנִים נִרְאָה דְּנֶאֱמָן.

גַּם נִרְאָה דְּבִלְא"ה לֹא שְׁיִיף כָּאִן דָּאִין ע"א נֶאֱמָן נֶגְדַּ חֻזְקָה דְּעֵיקָר עֲדוּתוֹ אִינוּ לְעַנְיָן הַקַּדּוּשֵׁינָּה רַק דְּהִיא גְּדוּלָּה דַּנִּפ"מ ג"כ לְעַנְיָנוּ שְׁאָר דְּבָרִים כְּגוֹן לְהַפְרַת גְּזָרִים דִּינְצִתָּה מִרְשׁוּת אַבִּיהָ. וְכִיטוּל חֻזְקַת פְּנוּיָה מִמִּילָא קֶאֱתִיָּא.

וְלֹא דְּמִי לְשְׁאָר מְעִיד נֶגְדַּ חֻזְקָה דְּכָאִן יְכוּל לומר לְעֲשׂוּתָהּ גְּדוּלָּה בְּאִתִּי לְהַעֵיד וְכַה"ג אֲמַרִּינוּ בְּכ"מ פְּתֵהּ דַּפ"ק דְּסִנְהֶדְרִין (ט' ע"ב) לְאִוְסְרָה עַל בְּעֻלָּה בְּאִינוּ וְכַפ' פִּיצַד הַרְגָּל (כ"ד ע"ב) אֲנִין לְחִיּוּבֵי גְּבָרָא פְּלִגָּא נּוּקָא אֲתִינּוּ וְלֹא שְׁיִיף בְּזָה עֲדוּת נֶגְדַּ חֻזְקָה פְּלִל וְדוּק: הַגַּה"ה ע"י בְּסִפְרָה הַמְקַנְהָ שֶׁם שְׁדַקְדוּק בְּדַבְרֵי הַתּוֹס' בַּמ"ש דְּשִׁמוּאֵל דְּנוּקָא בְּקוּדְשָׁה עֲצָמָה בְּעָרַב נְקַט מְשׁוּם דַּמְמַנ"פ הִיא מְקוּדְשָׁת.

דְּהָא לִפ"ז כָּל עֲדוּת אִין מְעִידִים רַק עַל חֲצֵי דְּבָר וְא"כ אִפִּי ב' פִּתֵי הַעֲדִים אִין מוֹעִילִים לְעֲשׂוּתָהּ מְקוּדְשָׁת וְדָאִי ע"ש. וְלַעֲנַנ"ד אִין דְּבָרִים אֵלּוּ נְכוּנִים דְּדוּקָא בְּאִם הַעֲדִים עֲצָמָם אִין מְעִידִים עַל דְּבָר שְׁלָם פְּתָא דְּשָׁנִים אֲמַרִּים א' בְּגַבְהָ וְב' אֲמַרִּים א' בְּכַרְסָה כו' מִשָּׂא"כ כָּאִן דְּכָל פֶּת מְעִיד עַל דְּבָר שְׁלָם שְׁנַתְקַדְשָׁה רַק שְׁאִין אֲנִין מְקַבְּלִים עֲדוּת פֶּת א' מְשׁוּם חֻזְקַת פְּנוּיָה וְא"י אִם חֵלּוּ הַקַּדּוּשֵׁינָּה וְכִינּוּ דַּמְמַנ"פ חֵלּוּ הַקַּדּוּשֵׁינָּה מְקוּדְשָׁת וְדָאִי.

הַגַּע עֲצָמָה בְּהָא דְּשָׁנֵי שְׁבִילִין דְּקִי"ל הֵלֶךְ בָּא' וְעֲשָׂה טְהוּרֹת דְּהֵם טְהוּרִים מְשׁוּם דְּמוֹקְמִינוּ לְהוּ בְּחֻזְקַת טְהוּרָה וְאִם הַעֲדִידוּ עֲדִים שְׁהֵלֶךְ בָּא' מְהֵם וְנִכְנַס לְמַקְדָּשׁ וְאִתְח"פ כָּאִן עֲדִים אַחֲרִים וְהַעֲדִידוּ שְׁנַכְנַס בְּשִׁבְלֵי הַשָּׁנֵי וְנִכְנַס לְמַקְדָּשׁ הָאִם נִאֲמַר דְּהוּי חֲצֵי דְּבָר וְלֹא מְהֵי עֲדוּתָם שְׁיָבִיא קַרְבָּן.

וְכַדָּאִי יֵשׁ לְחֻלְקָא בֵּין חֲצֵי דְּבָר בְּוֹדָאִי לְסַפֵּק בְּדַבְרָה שְׁלָם פְּתָא דַּפ' יְדִיעוּת הַטּוּמְאָה (י"ט ע"ב) בְּשָׁנֵי שְׁבִילִין א' טָמֵא כו' וְר"ש פּוֹטֵר בְּכּוֹלָם וְאִפִּי בְּקַמְיִתָּא כו' אֲמַר רַבָּא הַבַּמ"ע

כגון שְהֵלֶךְ בְּרֵאשׁוֹן וּבִשְׁעָה שְהֵלֶךְ בִּשְׁנֵי שָׁכַח שְהֵלֶךְ בְּרֵאשׁוֹן כו' ת"ק סבר אַמְרִינן מְקַצֵּת יְדִיעָה כְּכֹל יְדִיעָה וּפְרַשׁ"י ת"ק אֲלִיבָא דר"ש שְׁפוּטֵר בְּהֵזָה וְשִׁנָּה וְאִינוּ פּוּטֵר בְּרֵאשׁוֹנָה סָבֵר פִּינּוֹן דְּטַנְמַת וְדַאי הוּא אַע"ג דְּאִיהוּ לָא יָדַע כו' עֲדִיפָא הִיא מְהֵנָּה יְדִיעַת סָפֵק דְּהֵזָה וְשִׁנָּה דְּהֵתָם יָדַע לְכַוְלָה מְיֻלְתָּא וְאַפ"ה סָפֵק הוּא אֲבָל הֵכָא אִי הֵנָּה יָדַע לָהּ לְכַוְלָה מְיֻלְתָּא הו"ל יְדִיעָה וְדַאִית כו' וְכֵר מִן דִּין אִין דְּבָרֵיו נְכוּנִים דְּאַפ"י גִּימָא דְּעִידֵי קְדוּשִׁין רֵאשׁוֹנִים הָוִי חֲצִי דְּבָר מ"מ הָרִי עֲדִים הַשְּׁנִים מְעִידִים עַל וְדַאי דַּעכ"פ ע"י עֲדוּתָם יוֹדְעִים שְׁתַּאֲסֵר לְכֹל הָעוֹלָם זוּלַת אֵלּוּ הַב' שְׁקִינְדְּשׁוּהָ ע"י אָבִיהָ וְע"י עֲצָמָה וַא"כ כָּל שְׁהֵשְׁנִים יָדְעוּ מְעֲדוּת הָרֵאשׁוֹנִים הָרִי הַעִידוּ בְּדָבָר שְׁלָם.

וַא"כ קְוִשְׁיָתוּ אִינוּ כְּלוּם דִּי"ל דְּמִיָּרִי שְׁהֵעֲדִים הַשְּׁנִים יָדְעוּ מִן הָרֵאשׁוֹנִים וְדוּק: ה וְכֹל זֶה כְּשֶׁאִין לָנוּ סָפֵק בְּשִׁנּוּתִיהָ אֲבָל אִם יֵשׁ לָנוּ סָפֵק בְּשִׁנּוּתִיהָ אִם הִיא בֵּת י"ב וְיֹוֹתֵר מִשְׁשָׁה חֲדָשִׁים אוֹ שְׁעֲדִינּוּ לָא נִשְׁלָמוּ הַשְּׁשָׁה חֲדָשִׁים בְּזֶה יֵשׁ לָנוּ לְחַקוֹר אִם הִיא כָּאֵן ע"א מַה דִּינָּה.

דְּלְכַאוּרָה הִיא נִרְאָה דִּישׁ כָּאֵן עוֹד חֲזַקְתָּ נְעֻרוֹת דְּלָא אֲתַרְע כְּלָל הָךְ חֲזַקָה כָּל זְמַן שְׁאִין יָדוּעַ לָנוּ. אֲבָל הַב"ש (שָׁם ס"ק ד') כ' לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הַרְמְב"ם ז"ל (פ"ג מה' אִישׁוֹת הִיא"ד) מ"ש שָׁם וְז"ל כָּל שְׁהוּא סָפֵק בּוֹגְרַת בֵּין קִינְדְּשָׁה אָבִיהָ לְבִדּוֹ בֵּין שְׁקִינְדְּשָׁה הִיא עֲצָמָה ה"ז מְקַנְדְּשַׁת מִסְפֵּק עכ"ל וְכ' הַב"ש ר"ל בְּסָפֵק אִם הִיא יב"ש וְשְׁשָׁה חֲדָשִׁים וְלְסָפֵק זֶה לָא מְהִי חֲזַקְתָּ פְּנוּיָה כְּמוֹ בְּכֹל סָפֵק קְדוּשִׁין עכ"ל הַב"ש.

וְדְּבָרֵיו צָרִיכִים בְּיָאוּר דְּהָרִי מְצִינוּ בַּכ"מ שְׁגַם בְּסָפֵק קְדוּשִׁין בַּכַּה"ג אֲזֵלִינּוּ בְּתַר חֲזַקָה. דְּלָא דְּמִיָּא לְחֲזַקְתָּ פְּנוּיָה דְּמַחְמְרִינּוּ בְּכַמָּה סְפִיקוֹת בְּדִינֵי קְדוּשִׁין דְּהֵינּוּ דְּנֻקָּא בְּחֲזַקָה דְּדִינָּא שְׁאִינָּה חֲזַקָה גְּמוּרָה כ"כ אוֹ בְּסָפֵק פְּלֻגְתָּא דְּבִנְיָה לָא שְׁיִיךְ חֲזַקָה דְּבִשְׁבִיל הַחֲזַקָה לָא יִשְׁתַּנָּה הַדִּין כַּמ"ש הַפּוֹסְקִים בַּכ"מ אוֹ הִיכָא דְּחֲזַקָה אֲתַרְעֵי כְּגוֹן בְּזַרְק לָהּ קְדוּשִׁין סָפֵק קְרוּב לוֹ סָפֵק קְרוּב לָהּ.

אֲבָל בְּחֲזַקָה דְּגוּפָא וְדַאי דְּגַם בְּקְדוּשִׁין אַמְרִינּוּ אוֹקְמֵי אַחְזַקָה קְמִיָּתָא כָּל הִיכָא דְּלָא אֲתַרְע הַחֲזַקָה כְּהָא דַּפ"ב דְּכְתוּבוֹת (כ"ג ע"א) ע"א אוֹמֵר נִתְקַדְּשָׁה וְע"א אוֹמֵר לָא נִתְקַדְּשָׁה כו' וְע"ש בְּתוֹס' ד"ה רִישָׁא שְׁהַקְשׁוּ בְּתַרִי וְתַרִי דְּרִישָׁא גִּיחָא דַּאִית לָן לְאוֹקְמָה בְּחֲזַקְתָּ פְּנוּיָה כו' וְהַצָּרְכוּ לְתַרְץ דְּתַרִי וְתַרִי סְפִיקָא דְּרַבְּנָן הוּא ע"ש.

וְהַתוֹס' פ' אֲלֻמָּנָה לְכַה"ג (ס"ח ע"א) ד"ה רִישָׁא בְּפִסּוּלֵי כְּהוֹנָה הַקְשׁוּ בְּהָא דְּסָפֵק בְּן ט' סָפֵק אִינוּ בְּן ט'. הִיאָךְ פּוֹסֵל בְּבִיאָתוֹ נוֹקְמֵי אַחְזַקָה קְמִיָּתָא דְּהֵנָּה פְּחוּת מְבָן ט' וְנוֹקְמֵי אִימְתָא בְּחֲזַקְתָּ כְּשִׁרוֹת.

וְתִי שָׁם דְּמִיָּרִי כְּגוֹן דְּהַשְׁתָּא דְּאַתָּא לְקַמָּן הוּא וְדַאי בְּן תְּשַׁעָה אַע"פ שְׁהִי סָפֵק כְּשָׁבָא עָלֶיהָ לָא מוֹקְמִינּוּ לִיהָ אַחְזַקָה קְמִיָּתָא אֲלָא אֲזֵלִינּוּ בְּתַר הַשְׁתָּא שְׁהוּא וְדַאי בְּן תְּשַׁעָה דְּחֲזַקָה קְמִיָּתָא אֲתַרְע לָהּ עכ"ל.

הָרִי שְׁאֵם א"י עֲכָשְׁוֹ שְׁהוּא בְּן ט' אַמְרִינּוּ דְּמוֹקְמִינּוּ לִיהָ אַחְזַקָה שְׁאִינוּ בְּן ט' וְאִין לוֹמֵר דַּש"ה שְׁיֵשׁ ב' חֲזַקוֹת א' כְּשִׁרוֹת דְּאִשָּׁה וַא' חֲזַקוֹת קְטַנּוֹת דְּהַבְּעֵל דְּהָרִי גַם כָּאֵן יֵשׁ ב' חֲזַקוֹת אֵלּוּ אִם קִינְדְּשָׁה עֲצָמָה בְּלָא אָבִיהָ חֲזַקְתָּ פְּנוּיָה וְחֲזַקְתָּ קְטַנּוֹת וְגַם כְּכֹר כְּתַבְתִּי

למעלה (תדר ב') דכיון דחדא חזקה תליא באידך מיקרי חד חזקה יעו"ש: ט ט וראיתי בלקח משנה שם ע"ד הרמב"ם שעמד בקושיא זו למה לא מוקמינן לה אחזקת נערו.

וכ' שם וז"ל ובשילמא אי קודשה אביה לא אמרינן אוקי אחזקה והוי נערה ומקודשת משום דאיפא חזקה אחרת פנגדה והוא חזקת פנוי' וכיון שיש ב' חזקות הסותרות זו את זו הויא ספק מקודשת אבל פשקודשה עצמה לוקמה בחזקת נערה ואינה מקודשת וגם חזקת פנוי' מסייע לזה עכ"ל.

ע"ש שבוזה פונת הרמב"ם באופן אחר. וגם יש לפרש דברי הרמב"ם דכונתו כעין מ"ש התוס' בהא דספק בן ט' והיינו שעכשיו פשפאמה לפנינו היא ודאי בוגרת דאז הוי ספק גמור אף בקודשה אביה שיש כאן ב' חזקות מסייע לבטל הקדושין חזקת פנוי' דמעיקרא וחזקה דהשתא דעכשיו והיא בוגרת אמרינן דגם בתחיל' היתה בוגרת ואע"ג דיש לה חזקת נערו מ"מ חדא חזקה נגד ב' חזקות אינו פלוג.

ובקודשה עצמה י"ל דחזקה דהשתא מסייע שתהא מקודשת ואף שיש ב' חזקות פנגדה חזקת פנויה וחזקת נערו י"ל ג"כ דלא חזקה היא דעשוני' להשתנות ממילא דכל נערה סופה להבגר.

וכענין זה כתבו התוס' ר"פ הא"ר (פ"ח ע"א) דנדה לא מיקרי מקום חזקה משום שפופה להיות נפסק דמי' וק"ו הדברים דשם אפשר במציאות רחוק שתהא שופעת ולעולם לא תטהר משא"כ נערה ודאי שאח"כ תתגדל ואין לה חזקה עשוני' להשתנות יותר מזה (אף צ"ע בדברי התוס' פ' הלוקח כ' ע"ב שכתבו דמוקמינן לולד בחזקת שאינו קדוש בבכורה פשה' בבטן אמו אף דגם שם עשוני' להשתנות דכל עובר עומד להיות נולד) ומ"ש התוס' בפ' אלמנה לכה"ג דמוקמינן לי' אחזקת קטנות שאינו בן ט' שנים י"ל דעיקר קושיותם הוא משום דמוקמינן לאשה בחזקת פשויות.

גם אפשר לומר דהרמב"ם פליג בזה על התוס' וכן נוטה לשון הרמב"ם (פ"ח מה' תרומות) שכ' סתם שספק בן ט' פוסל בתרומה משמע שמפרש כפשוטו והיינו משום דלא שייך פאן אוקמי' אחזקה דעשוני' להשתנות וצ"ע: י ולפ"ז אם יש פאן ע"א הענין מסתעף לכמה דינים דאם פשהיתה לפנינו אפתי בספיקא קאי אם הגיעה לשנות בגרות וקודשה אביה.

לשיטת התוס' דס"ל שיש פאן חזקה דקטנות א"כ אם העיד ע"א שפבר בת יב"ש וששה חדשים י"ל דא"נ להפקיע הקדושין דהוי ע"א נגד חזקה אף פיון שיש חזקת פנוי' לנגדו י"ל דנאמן פיון שיש פאן חזקה נגד חזקה וא"כ אינה מקודשת כלל.

וכן אם אמר שעדיין לא הגיעה לשנות בגרות ג"כ נאמן משום דחזקת נערו מסייע לי'. אף פיון שחזקה זו עשוני' להשתנות י"ל דאדרבא פיון דחזקת פנוי' נגדו וחזקת נערו עשוני' להשתנות מיקרי ע"א נגד חזקה.

אף פבר כתבתי שאין זה מוכרח כ"כ. אבל אם פא להעיד בעת שנדאי בגרה והעיד שבשעה שקודשה אביה היתה בוגרת א"כ יש פאן ב' חזקות לגרע הקדושין חזקת פנוי' וחזקת בגרות דהשתא וחזקת נערו שפנגדה עשוני' להשתנות א"כ ודאי דנאמן שלא לחוש לקדושין כלל.

אבל אם העיד להיפוך שעדיין הייתה נערה י"ל דא"נ משום שיש פאן ב' חזקות לעשותה פנויה וגם חזקת נערות אינה חזקה גמורה דעשויה להשתנות ואם הי' ספק בשנותיה וקידושה אביה וגם היא קידושה עצמה אח"כ לאחר ועכשיו כשפאתה לדין כבר עבר זמן נערות.

לפי מ"ש התוס' אליבא דשמואל דכיון שבין פה ובין פה היא מקודשת אין לומר אוקמה אחזקת פנויה אף דאנו קי"ל פרב נגד שמואל היינו נוקא התם משום דביומא דמשלם שית אין פאן לא חזקת נערות ולא בגרות כמ"ש רש"י או כמ"ש התוס' משום דרגילות למיתי מצפרא ועכ"פ מודה דחזקת פנויה נסתלקה אם מעיד שבעת שקידושה אביה כבר בגרה אין זה מעיד נגד חזקה פינו דחזקה דהשתא מסייע ליה וגם חזקת נערות דמעיקרא עשויה להשתנות, ואם מעיד שהיתה אז נערה יש להסתפק אם זה נקרא מעיד לסתור החזקה פינו דחזקה זו עשויה להשתנות.

וגם כ"ש לפי מ"ש התוס' דכשמעיד ואנו פאנו לדון בעת שגדולה נדאי אין פאן חזקת קטנות כמ"ש וצ"ע בדינים אלו: יא ומה שיש לעיין עוד בסוגיא שם בהא דפריה על שמואל מ"ש ממקנה שנמדד כו' ומשני ש"ה דאיכא למימר העמד טמא על חזקתו ואימר לא טבל אדרבא העמד מקנה על חזקתה ואימר לא חסר חרי חסר לפניה ה"נ חרי בוגרת לפניה השתא הוא דבגרה ה"נ השתא הוא דחסר התם תרתי לריעותא הכא חזא לריעותא ע"כ ולכאורה סוגיא זו סותרת לסוגיא דפ"ק דנדה (ב' ע"ב) דפריה שם אהא דשמאי והלל באשה שראתה דם מ"ש ממקנה דתנו מקנה שנמדד כו' לשמאי קשה למפרע להלל קשה נדאי דאלו מעל"ע שבנדה תולין לא אוכלין ולא שורפין ואלו הכא נדאי ומשני התם משום דאיכא למימר העמד טמא על חזקתו ואימר לא טבל אדרבא העמד מקנה על חזקתה כו' חרי חסר לפניה ה"נ חרי דם לפניה השתא הוא דחזאי התם נמי השתא הוא דחסר ומשני הכי השתא התם איכא למימר חסר ואתאי חסר ואתאי הכא מי איכא למימר חזאי ואתאי כו' ע"כ חרי מבואר דבמקנה הא דמחזקינן לה בנדאי חסר מעיקרא הוא משום דשנייה לומר חסר ואתאי הא לאו הכי לא הוי נדאי.

ולשמאי אפרינו להיפוך דחזקה דמעיקרא עדיפא וא"כ מאי פריה הכא לשמואל הא בסימני בגרות לא שנייה לומר דהביאה סימנים מעט מעט ודמאי ממש לנדה. וא"כ לא שנייה פאן לומר מדהשתא בוגרת מצפרא נמי בוגרת דהא י"ל השתא הוא דבגרה בבת אחת דלא אתרע חזקה קמיינתא כלל כמו בנדה.

וע"ש בתוס' ד"ה התם תרתי לריעותא שהביאו ראיה לחזקה דאתרע דג"כ אזלינן בתרה מהא דבית המנוגע בימי הסגר שאם בא פהו בסוף שבוע וראה והנה פהה הנגע ואתרע חזקה מטמאין אדם הנכנס לשם באותו שבוע ותייב קרבן אם נכנס לעזרה והקשו שם דנימא אדרבא העמד אדם על חזקת טהרה וחזקה דנגע אתרע דחרי חסר לפניה ותירצו דשאני מקנה דרגילות להתחסר מעט מעט משא"כ בבית המנוגע דרגילות הנגע להתחסר כב"א.

חרי דבכה"ג דליכא למימר חסר ואתאי אזלינן בתר חזקה דמעיקרא אף דאיכא חזקה אחרת פנגדו ונשיב פנדאי טמא להביא קרבן ולא חיישינו לחולין בעזרה. וא"כ כ"ש דקשה טפי.

ואדרבא איפכא קשיא לי על שמואל פיון דלית ליה סברא דרב דרגילות למיתי סימנים מצפרא א"כ למה ס"ל דתיישינו לקדושי שניהם ולא ס"ל דאזלינו בטר חזקה קמייתא וקדושי דילה לאו פלום הוא ולפי מ"ש למעלה (חלון ה') מתורץ ב' קושיות אלו די"ל דבאמת ס"ל לשמואל ג"כ דרגילות למיתי סימנים מצפרא רק דבזה חולק על רב דס"ל דלא מהני הך רנבא למשוי פודאי בוגרת בצפרא רק מועיל לסלק חזקה דמעיקרא ובזה דמיא למקנה דחסר נאטאי ומקשה שפיר כמו דשם במקנה פיון די"ל חסר נאטאי בזה אתרע חזקה דמעיקרא ואזלינו בטר חזקה דהשתא למשוי פודאי חסר מתחילי שלכן גם ברה"ר טמא.

כמו כן י"ל פאן פיון דרגילות למיתי מצפרא מועיל לסלק חזקה דמעיקרא. ויש לנו לילך בטר חזקה דהשתא והוי כמו נדאי בגרה מצפרא וע"ז משני דמ"ע אף דאתרע חזקה דמעיקרא לא דמיא למקנה דשם תרתי לריעותא והכא חדא לריעותא.

ולפי מ"ש י"ל בענין נאמנות בע"א בזה דלא שייך פאן שמעיד לסתור חזקה פיון שיש לנו חזקה דמעיקרא וחזקה דהשתא אף דאתרע חזקה קמייתא מ"מ אינו אלא כמבררהחזקה או שעדותו מועיל שחזקה קמייתא נמשכה היינו היכא שמעיד שלא בגרה בשחרית או שעדותו מועיל לברר חזקה דהשתא שהתחילה מקודם אם מעיד שפגרה בפוקר וכמו דקי"ל דע"א מועיל אף נגד רנבא פגון במקולין שיש רוב טריפות שמעיד שחתיכה זו מכשירה היא אף דקי"ל דרנבא עדיף מחזקה והיינו משום שאין עדותו לסתור הרוב פיון שגם המיעוט ישנו במציאות ואין זה אלא מברר.

א"כ כ"ש בחזקה דלא עדיפא פרוכא דאם הוא מעיד לברר החזקה דמועיל עדותו פנ"ל ודוק: יב ולפי שיש פאן מקום עיון גדול בכ"מ בענין חזקה דמעיקרא ודהשתא ראיתי להאריף קצת בענין זה וממילא רנוחא שמעתתא.

והוא דלכאורה יש לתמוה שם בפוגיא דרפ"ק דנדה אחר שהקשה שם על מתני' ממתני' דמקנה שנמדד ומשני התם איכא תרתי לריעותא הכא חדא לריעותא. ופרש"י שם דבמקנה איכא העמד טמא על חזקתו ובחזקת טהרה דמקנה איכא ריעותא שהרי חסר לפניך אבל באשה בדידה איכא ריעותא שהורע חזקת טהרה קצת שהרי דם לפניך ומשום הך ריעותא לחוד לא מרעינו לה הואיל ובטהרות לא משפחת ריעותא אחריתי דכי אמרתי העמידם על חזקתם בחזקת טהרה הם עכ"ל.

ולכאורה תמוה פיון די"ל הגס הגס חזית' וחזקה דמעיקרא אתרעי עי"ז. א"כ מה בכך דליכא תרתי לריעותא עכ"פ מידי ספיקא לא נפקא והי' לנו לחוש לספיקא.

ועוד יש לתמוה בענין זה דהנה שם ובפ"י י' יוחסין מביא הא דהי' בודק את החבית להיות מפריש עליו והולך ואח"כ נמצא חנומץ כל ג' ימים ודאי מכאן ואילך ספק. ומשני ג"כ התם תרתי לריעותא כו' ומקשה שם מ"ש הכא ודאי והכא ספק ומשני מאן תנא חבית ר"ש היא דלגבי מקנה נמי ספק משויא לי' כו' יעו"ש.

ולפ"ז יש לתמוה על הרמב"ם (פ"י מה' מקואות ה"ו) דפסק כת"ק דהוי טומאת נדאי שפותר דבריו שפסק (פ"ה מה' תרומות ה"ד) בהא דחבית דמכאן ואילך ספק ועי' בכ"מ שם שלא העיר בזה פלום.

והוא כ' שם לתמונה למה פסק כר"ש ולא כרבנו דפליגי עלי' דס"ל דהוי נדאי חומץ. ותי' שם פיון דבפ' המוכר פירות אפליגו אמוראי אליבא דההו' ברייתא מסתמא ס"ל דהלכה כר"ש.

ודבריו תמוהים בעיני דשם פליגי בפלוגתא אחריתי בחמרא דריחני' חלא וטעמני' חמרא. וא"כ אין משם הוכחה דס"ל הכי.

ועי' במשנה למלה בה' מקנאות שם שהביא בשם הרשב"א בחידושו ששמה ג"כ על הרמב"ם דפסקיו סותרים זא"ז והמל"מ תי' שם בדוחק. ועי' ביו"ד (סי' פ"א) בגבינות שנעשו מבהמה שנמצא טריפה דקי"ל שיהם פירות הובא שם שיטת הרשב"א שכ' דאם נטרפה ע"י סירכא כל הגבינות אסורות אפ"ל קודם ג' ימים.

וכ' הטעם דלא אזלינן בטר חזקה דמעיקרא כי אם היכא שי"ל השתא ממש סמוך לשהיטה הוא דנטרפה אבל כל שיצתה מחזקתה מחיים ואין אתה יכול לומר השתא הוא דנטרפה אלא זמן מה מקודם רק א"י כמה זמן מקודם אז אסור למפרע יעו"ש וא"כ הוי א"ש דאין פאן קושיא כלל מחבית אמקנה דהא ע"כ במקנה שחסרה א"א לומר שחסרה כ"ש מארבעים סאה דא"א לצמצם וע"כ מייירי דחסר שיעור הנזכר שהוא חסר.

וא"כ א"א לומר דבאותו רגע חסר מארבעים סאה וקודם לכן הי' שלם דהא החסרון פא מעט מעט וא"כ כבר יצתה מחזקתה מקודם זמן מה ואתרע חזקה דמעיקרא טובא. ולכן בצירוף דהעמד טמא על חזקתו הוי תרתי לריעותא ולכן נחשב כנדאי.

משא"כ בהא דחומץ שפיר שייך לומר דהשתא ממש הוא דהחמיצה ומקודם לכן לא הי' עדיין חומץ גמור. וא"כ חזקה קמייתא לא אתרעי ולכן שפיר הוי ספק דנגד חזקה דמעיקרא איכא חזקת טבל אע"ג דאלו לא הי' חסר לפניה הוי חזקה דמעיקרא עדיפא מחזקת טבל.

מ"מ בצירוף חזקה דהרי החמיץ לפניו הוי ספק השקול ואם פן אתי שפיר. והא דהקשה שם ורמי חבית אמקנה י"ל דאליבא דר' יהושע בן לוי פריף לה דהוא ס"ל בפרק המוכר פירות כל ג' ימי האחרוני' נדאי חומץ דס"ל ריחני' חלא וטעמני' חמרא חלא א"כ יצתה מחזקתה זמן מה מקודם.

ולכן שפיר דמיא להא דמקנה ודומיא דגבינות ומקשה שפיר. אבל הרמב"ם פ"ה מה' תרומות פסק שם כר"י לגבי דריב"ל דכל ב' ימים הראשונים נדאי יין.

משום דרבא בפ"ב דע"ז ס"ל ריחני' חלא וטעמני' חמרא חמרא כמ"ש הכ"מ שם. וא"כ לדידיה לק"מ מחבית אמקנה וא"ש פסקי הרמב"ם פהוגן: יג וראיתי בפרמ"ג במשפחות שכ' לחלק דדוקא בחזקה דגבינות דלאו חזקה מבוררת היא רק חזקה דאתיא מחמת רובא בזה אמרינן כל שיצתה מחזקתה זמן מה מקודם אתרע החזקה.

משא"כ היכא דהיה לה מעיקרא חזקה ברורה ונדאית יעו"ש. ולפי מ"ש אין הדבר פן אלא גם בחזקה ברורה מעיקרא כמו במקנה ג"כ אמרינן הו' סברא כל שיצתה מחזקתה זמן מה לאו חזקה אלימתא היא וכ"כ שם בשם הפר"ח.

ולענ"ד דברי הפר"ח פרוורים בזה ויש לו סמך מדברי הרמב"ם שכתבתי. גם מה שהקשתי למעלה מהא דפריה ודילמא הגם הגם תזיתל' דמשני דהכא ליכא תרתי לריעותא מה בכך הא פנין דעי"ז אתרעי התזקה א"כ מידי ספיקא לא נפקא.

די"ל שפאמת כל היכא דליכא תזקה אחרת פנגדה פגון העמד טמא על תזקתו וכדומה וגם י"ל דהשתא אתרעי אז תזקה דמעיקרא עדיפא אע"ג דשייך חסר ואתאי וכדומה רק אם יש פנגדו תזקה אחריתי בצירוף סברא דהרי חסר לפניה וגם יצתה מתזקתה מקודם זמן מה הוי ודאי איסור ואזלינו רק בטר תזקה דהשתא.

אבל היכא דליכא תזקה אחריתי פנגדה פגון בגבינות וכדומה אז הוי ספק ולא ודאי. ואם לא יצתה מתזקתה זמן מה רק איכא תזקה אחרת פנגדה פגון הא דחביבות למאי דקיי"ל ריחן' סלא וטעמין' סמרא סמרא בצירוף דהרי התמיץ לפניה הוי שפיר ספק השקול.

וא"כ בכה"ג אם הי' מעיד ע"א דאתרע מקודם נראה ברור דנאמן לעשות ודאי איסור דהא אין פאן תזקת פשרות בודאי ודמאי לתתיכה ספק חלב ספק שומן דנאמן עליו ע"א לומר חלב הוא לעשותה ודאי: יד ונשארו לנו לברר מה דעדיין קשה לכאורה דנראה סוגיא דקדושין סותר לסוגיא דרפ"ק דנדה דבקדושין שם דפריה על שמואל ומ"ש ממקנה ומחביבות ומשני התם איכא תרתי לריעותא הכא איכא חדא לריעותא וא"כ בכה"ג מחשב לספק דהא שמואל ס"ל חוששין לקדושי שניהם.

ואלו בפ"ק דנדה שם דפריה על הא דשמאי דס"ל כל הנשים זיין שעתן ומ"ש ממקנה ודילמא הגם הגם תזיתל' ומשני התם תרתי לריעותא כו' משמע היכא דליכא אלא חדא לריעותא לא חיישינו כלל אפי' לשוויי ספק ואמרין ודאי השתא אתרעי דאל"כ אפתי קשה שם לשמאי מהא דמקנה דהוא ס"ל זיין שעתן.

וכבר כתבנו דלשמואל צ"ל דהא דבוגרת פנין דרגילות עכ"פ למיתי מצפרא דמאי להא דחסר ואתאי ולכאורה הי' נראה לחלק בין הא דבוגרת להא דנדה דבנדה יש להיפוך תזקת טהרה פנגדה דהעמד טהרות על תזקתן.

וכיון דבאשה ליכא תרתי לריעותא. ויש תזקת טהרה להיפוך אז הוי תזקה ודאית נגד תזקה דמספקא דהא דאמרין הגם הגם תזיתל' מהני לגרוע תזקה קמייתא ולמשוי' ספק.

וא"כ אין ספק תזקת טומאה מוציא מידי ודאי תזקת טהרה. משא"כ בכה דבוגרת דליכא תזקה אחרת פנגדה דהא אם תעמידנה על תזקת פנויה ע"כ תאמר דמצפרא בגרה וכבר כתבו התוס' דלא שייך תזקת פנויה פנין דבין כף וב"כ היא א"א וכמש"ל בבבאור דברי התוס' באריכות.

אבל לפ"ז יקשה על סוגיא דנדה שם דפריה מ"ט דשמאי ומשני העמד אשה על תזקתה ואשה בתזקת טהרה עומדת והלל כי אמר העמד דבר על תזקתו היכא דלית ליה ריעותא מגופי' אבל אתתא פנין דמגופה קא תזיא לא אמרינן אוקמה אתזקה דאפתי קשה הא איכא תזקת טהרה דטהרות שנגעה בהם.

ועוד קשה בכה דקאמר שם ובקדושין דבמקנה איכא תרתי לריעותא דהעמד טמא על תזקתו ונהרי חסר לפניה דהא לנגד תזקת אדם טמא איכא תזקת טהרה דטהרות שעסק

בהם אחר שטבל, וא"כ אוקי חזקה לנגד חזקה וליפא פאן שום חזקה פלל וא"כ אין פאן תרתי לריעותא.

והנה בהא דמקנה הנה נראה לתרין דלק"מ דהא באדם זה שטבל במקנה זו אנו באים לדון עליו בעצמו אם רוצה ליגע עכשיו בטקרות אחר שנמצא חסירה ודאי דנגדו יש פאן תרתי לריעותא.

וא"כ הרי אתה מחזיקו לטמא ודאי א"כ בהכרח אתה צ"ל דגם הטקרות שעסק פבר מקודם ג"כ טמאים ודאי דאל"כ הוי תרתי דסתרי ואין חזקה לתצאין. אבל בהא דנדה קשה דהא מה שאנו באים לדון הוא רק על הטקרות שעסקה בהם מפבר קודם ראיתיה דהא השתא ודאי טמאה היא ואין נפ"מ בזה פלל.

ועי' תוס' פ"ב דכתובות (כ"ג ע"ב) בהא דשנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת שכתבו שם ולא שיניף לאוקמה על חזקת א"א משום דחזקה דאשה דייקא ומנסבא מרעא לחזקה דא"א ולכאורה קשה הא אפתי יש פאן עוד חזקת חיים של הבעל וע"כ צ"ל פיון דחזקת א"א וחזקת חיים דבעל חזקא באידך תליא פיון דאתרע חזקת א"א גם חזקת חיים דבעל אתרעי.

וא"כ י"ל דכן הוא בנ"ד בנדה יש פאן ב' חזקות חזקה דאשה בחזקת טהרה עומדת וגם העמד טמא על חזקתם ואימר לא נטמאו וחזקא באידך תליא פיון דודאי נגעה בהם האשה אם תאמר דהאשה טמאה ודאי דגם הטקרות טמאים.

וכיון שפן כל דחזקת טהרה דאשה אתרעי פיון דמגופה קא חזיתא בהכרח גם חזקת טהרות דתליא בה ג"כ אתרעי וא"כ א"ש דהלל ס"ל דאין פאן חזקה. אף לפ"ז הדרא קושיא קמיתא לדוכתי' דסוגיא דקדושין סותר לסוגיא דפ"ק דנדה וכמ"ש.

ולכן נלע"ד לחלק בין הא דבוגרת ובין הך דנדה. והוא דגבי בוגרת יש לפנינו ב' מיני חזקות הא' חזקת נערות והב' חזקת פנוי'.

והנה חזקת פנוי' אין לה המשך זמן ושום השתנות במנין ימיה, דכ"ז שלא נתקדשה אפי' היא בת שלשים שנה היא פנוי'. משא"כ חזקת נערות הוא דבר המשתנה לפי חשבון ימי גדלותה וא"כ א"ש דבהא דבוגרת ביום משלם שית פיון דיום זה יש בו שינוי מימים שלפניו דבאותו יום עשוני' להביא סימני בגרות לכן אמרינן דכבר אזל חזקת נערות לגמרי דחזקת נערות לא נמשך רק עד סוף יום שלפני יום דמשלם שית ואותו יום נעשה ברי' אחרת לגמרי וא"כ א"ש הא דשמואל ס"ל חוששין לקדושי שניהם בהיכא דליפא רק חזקא לריעותא פיון דחזקת נערות כבר נסתלקה לה והוי ספק השקול אי אתיא בצפרא אי לאו פיון דרגילות קצת למיתי מצפרא דזה נחשב כספרא דחסר ואתאי כמ"ש ל.

וגם חזקת פנויה ליפא פאן אף דחזקה זו אין לה שינוי זמנית. מ"מ הא בין פך וב"כ היא א"א כמ"ש התוס'.

ולכן שפיר הוי ספק. אבל בהא דנדה דאין ראית דם תלוי באותו יום דוקא דהא באשה שאין לה נסת קיימינו.

וא"כ שפיר נמשך חזקת טהרה קמייטא גם עתה ולכן פל היכא דליכא אלא חזא לריעותא
אע"ג דאיכא למימר הגם הגם חזיתני' הוי פנדאי טהורה רק הלל דס"ל פיון דמגופה חזיא
חזקה זו לאו חזקה אלימתא היא ובצירוף דעכשיו חזאי משני לה לספק.

וא"כ א"ש ב' סוגיות דנדה ודקדושין ועולה הפל פהוגן כנלע"ד ודוק: טו עוד יש לעיין
בזה במ"ש התוס' רפ"ק וינדה דהיכא דאין פאן סברא דחסר ואמתאי אזלינן בטר חזקה
דמעיקרא אף שיש חזקה אחרת פנגדו פגון בהא דנגע שיש לאדם חזקת טהרה ונחשב
פנדאי שמביא קרבן אם יפנס למקדש שיש לזה סתירה מסוגיא דפ"ג דעירובין (ל"ה
ע"א) שם על הא דאיתא במתני' נפל עליו גל כו' תרומה ונטמאת כו' ספק מבע"י כו' רבי
מאיר ורבי יהודה אומרים הרי זה חסר גמל רבי יוסי ורבי שמעון אומרים ספק עירוב
פשר ופריה שם וסבר ר"מ ספיקא לחומרא ע"ש.

והוא סותר למ"ש למעלה. דהא שם לא שייך סברא דטמא ואמתאי.

וא"כ הי' לנו לילך אחר חזקה קמייטא ולומר עכשיו הוא דנטמא משחשיכה ואע"ג שיש
פאן חזקה אחרת פנגדו העמידנו על חזקת תחום ביתו ולא קנה עירוב מ"מ פיון דאזלינן
בטר חזקה קמייטא אפי' באיסור דאורייתא כמו פנגע אע"ג שהי' לאדם חזקת טהרה וגם
פהא לפניה אורינן דמעיקרא היתה שלימה ונחשיב פנדאי דמביא קרבן כמ"ש והייתי
סבור לפרש מה דקאמר התם ספק מבע"י נטמא ספק משחשיכה אין הפנונה שידוע לנו
העת שנגע בה הטומאה אם מבע"י בעת שהשמש על הארץ או משחשיכה אחר זה"כ
דבכה"ג אזלינן בטר חזקה דמעיקרא אפי' באיסור דאורייתא נאפי' איכא חזקה אחרת
פנגדו כמ"ש אלא הפנונה שידוע לנו העת שנגע בו השרץ רק שהספק הוא אם אותו
העת הוא יום או לילה פגון בהשמ"ש דמספקא לן אם הוא יום או לילה דבכה"ג לא שייך
חזקה קמייטא והשתא הוא דנטמא אבל לפ"ז לא א"ש מה דקאמר שם (ל"ו ע"א) בהא
דפריה דר' יוסי דעירובין על ר' יוסי דטמא ומשני רבא אמר התם ה"ט דר"י העמד טמא
על חזקתו ואימר לא טבל אדרבא העמד מקנה על חזקתה ואימר לא חסר ומשני במקנה
שלא נמדד.

ופרש"י שם ד"ה העמד טמא כו' וז"ל פוליה חזקה לחומרא איכא לקולא ליכא. אבל מתני'
איכא חזקה לקולא ולחומרא העמד אדם על חזקת תחום ביתו ואימר לא עירב העמד
תרומה על חזקתה ועירב ובדרבנן לקולא אזלינן עכ"ל.

ולפי מ"ש לא שייך פאן לומר העמד תרומה על חזקתה דהא ודאי נטמאת וגם אין לנו
ספק על זמן הטומאה שיהי' שייך לומר העמד תרומה על חזקתה והשתא הוא דנטמא
כמ"ש דהספק הוא אם אותו העת דין יום יש לו או דין לילה.

ובאמת לולי פרש"י ז"ל הוי א"ש די"ל דחזקת תחום ביתו לאו חזקה הוא כמ"ש התוס'
שם (ל"ה ע"ב) ד"ה אמר ר' ירמיה יעו"ש. אבל גם דברי התוס' תמוהים לכאורה לענ"ד
מ"ש שם וא"ת ומאי קושיא דר"מ אדר"מ דבמתני' הא דלא אוקמוה אחרת לאו משום
דהשתא הוא טמאה אלא משום דאיכא חזקה אחרת פנגדה דמוקמינן לגברא אחרת שלא
עירב והוא סותר לדבריהם עצמם ברפ"ק דנדה שם דאפי' באיסורא דאורייתא ויש חזקה
אחרת פנגדו ג"כ אזלינן בטר חזקה דמעיקרא פדמוכח מההיא דבית המנוגע וכמ"ש: טז

אחר העיון פשוטקדק בלשון התוס' דרפ"ק דנדה שם נראה ליישב הפל על נכון בס"ד דז"ל שם דמוכח היכא דבא פהו בסוף שבוע וראה והנה פהה הנגע ואתרע התזקה מטמאין אדם הנכנס שם כו' וקשה אדרבא נימא כו'.

ר"ל דלגבי מקנה רגילות להתחסר מעט מעט ולכן איכא למימר דמעיקרא חסר אבל הנגע רגילות להתחסר בב"א כו' לכה אמרינן התם השתא הוא דחסר ואוקי הנגע בתזקת שלם ביציאת הפהו מן הבית וכשטמא הפהו את הבית אפי' נתחסר הנגע אח"כ קודם ששכנס זה גזירת הכתוב הוא שהבית טמא עד שיראה הפהו בסוף שבוע ויטהרנו כו' עכ"ל וכוונתם נראה דהיינו דכאן באמצע שבוע מה דמטמאין לנכנס קודם שנודע אח"כ הריעותא דחסרון לאו מטעם ספק וחזקה אמינן עלי' אלא פה גזירת הכתוב דכל בית שהי' בו שיעור נגע הראוי להסגר הבית הנה טמא הוא והבא לתוכו טמא מתורת נדאי ולא מתורת ספק אפי' אם בא אליהו והי' אומר שפכר נחסר מקודם בתוך שבועה שכ"ז שלא בא הפהו בסוף שבוע דין בית מוסגר יש לו וטמא מתורת נדאי וכיון שפן האדם הנכנס לשם אע"ג דיש לו חזקת טהרה חזקה שלו לא אהני ליה ולא מידי שפכר גזרה עליו תורה דין טומאה.

וחזקת טהרה שלו כמאן דלית' דמי. אף כיון שבסוף שבוע ראינו שפכה הנגע בזה הי' לנו לומר דטהור למפרע דהתורה לא אמרה אלא שהנכנס לתוכו טמא אם לא נודע לבסוף כגון ששבר הבית וכדומה.

אבל לא היכא דאחיילד ריעותא. ולכן כתבו התוס' שפיר דמשם מוכח דאפי' אחיילד ריעותא אזלינן בטר חזקה דמעיקרא וכיון שפן וחזקה דאדם טהור פכר נתבטלה לכו אמרינן במקום דלא שייך לומר חסר ואתאי אזלינן בטר חזקה דמעיקרא אבל אם באמת יש חזקה כנגדה במקום דלא גלי קרא דהחזקה שלו בטלה כגון בהא דעירובין.

שפיר אמרינן אפי' במקום דלא שייך למימר חסר ואתאי כגון בטומאה די"ל דעכשיו נטמא מ"מ כיון שיש חזקה ברורה נגדו חזקה שלא עירב וחזקה דמעיקרא אתרע מצד שהרי עכשיו טמא לפניך חזקת אדם דלא אחיילד בי' ריעותא עדיפא טפי וכודאי דמי וא"כ א"ש שם.

ובזה א"ש גם האי דרפ"ק דנדה גבי מקנה דהוצרה לסכרא דחסר ואתאי הא לאו הכי לא הוי נדאי טומאה ואזלינן בטר חזקה דמעיקרא אע"ג דאתרע דהרי חסר לפניך וגם יש כנגדה חזקת טמא דגברא דש"ה כיון דאם הי' בא לשאול לנו קודם שנודע הריעותא במקנה אם יטבול שם אמרינן לי' זיל טבול וא"כ התורה התירה לו לטבול שם ולסמוך על חזקה קמייתא כ"ז שלא יודע הריעותא וא"כ נסתלקה חזקת טומאתו וכמאן דליתא דמיא.

ולכן שפיר אזלינן בטר חזקה קמייתא אם לא משום סכרא דחסר ואתאי משא"כ בהא דעירובין אע"ג דליכא סכרא דנטמא ואתאי שפיר אזלינן בטר חזקה דתחום ביתו דלא אתרעי ועדיפא מחזקת תרומה דאתרע חזקתה דהרי נטמא לפניך אע"ג דגם שם אם הי' בא לשאול אם יעשה עירובו בתרומה זו כ"ז דלא חזינן ביה ריעותא נדאי דאמרינן ליה זיל ערוב.

מ"מ לא דמיא להא דטבילה דשם פשטבל פבר נסתלק חזקתו וכן בבית המגונגע כל שנכנס פבר נסתלק חזקת טהרתו קודם יום השביעי פשנולד הריעותא. אבל בעירוב כ"ז שלא ידענו שנקנה לו העירוב לא נסתלק מתחום ביתו ועיקר קנין העירוב בהשמ"ש.

וכיון שאין אנו יודעים אימת נטמא הרי לא נסתלק עדיין מחזקת תחום ביתו בבירור. וכ"ז פשוט וברור ואנהירנהו לעינין בס"ד ליישב הסוגיות שראות פסותרות זו את זו ומינשב על נכון: ' י"ז וע"פ מ"ש י"ל ג"כ ברפ"ק דנדה שם (ג' ע"א) דפריה ומ"ש ממבוי דתנו השרץ שנמצא במבוי מטמא למפרע עד שיאמר בדיקתי את המבוי הזה ולא הי' בו שרץ או עד שעת הכיבוד ומשני התם נמי כיון דאיפא שרצים דעלמא פתרת לריעותא דמינו.

והנה גם שם איפא חזקת טהרה דטהרות שעסק בהם וגם לא שינוי נטמא ואתאי. וא"כ קשה מה בכך דהוי פתרת לריעותא ועוד דסתם מבוי דינו כרה"ר לגבי טומאה וא"כ נחשב לנדאי טמא למפרע.

ע"ק מדין פתמים דקיי"ל הרואה פתם מקולקלת למניינה וכן איתא שם בסיפא פתם שנמצא בחלוקה מטמא למפרע עד שתאמר בדיקתי את החלוקה הזה כו' או עד שעת הכיבוד. אבל לפי מ"ש למעלה א"ש בהא דשרץ שנמצא במבוי דבאמת כל מקום שיש חזקה אחרת פגודה דלא אתרעי וחזקה אחת אתרעי אזלינו בטר חזקה דלא אתרעי ונחשב לנדאי אע"ג דלא שינוי חסר ואתאי כמ"ש.

וכיון דהי סברא דשכיחי שרצים הוי פתרת לריעותא א"ש. אף הא דכתיב קשה לכאורה דהא אלו היתה האשה שואלת אם להשתמש בטהרות כ"ז שלא נמצא הפתם אצלה נדאי דמוותרת להשתמש.

וא"כ פבר הוחזקו הטהרות בטהרה וא"כ למה מחזקינו למפרע לטמא ולפי מש"ל דבמקום שיצתה מחזקתה זמן מה מקודם אזלינו בטר חזקה דהשתא א"ש דבפתם יבש ע"כ צ"ל דמקודם הי' הפתם וא"כ פבר יצתה מחזקתה ולכן לא פלוג חכמים בין דיני פתמים בין לח ליבש וכמ"ש התם התוס' שם ד"ה ושרצים.

אף לפ"ז יקשה מפאן לשיטת הרמ"א ביו"ד (סי' פ"א סעיף א') שעסק שם דגם בנמצא סרסא הגבינות פשרים קודם לג' ימים ולא ס"ל הי סברא דיצתה מחזקתה זמן מה וא"כ יקשה עליו ממתני דכתמים.

ונלע"ד דהרמ"א ס"ל לחלק בין חזקת טהרה דאתתא לגבי פתמים לחזקת פשרות דבהמה. דהא בלא"ה דעת התוס' בפ"ק דחולין (י"א ע"א) לאסור הגבינות משום דהנה חזקה דלא נתבררה.

אף הפוסקים הסכימו לשיטת הר"ש שכ' דהוי חזקה דאתתא מחמת רובא דרוב בהמות פשרות הם ונהו כמו חזקה שנתבררה. וא"כ א"ש דשם עדיפא טפי דכל הש"ס היינו חזקה גופא דאמרנו כמו שהיתה תחיל פן היתה אח"כ.

אבל אין פאן סברא לומר קודם דאתילד ריעותא בנדאי היתה טהורה דספק השקול מיהא הוי דממילא בספק השקול כ"ז דלא חזינו ריעותא אזלינו בטר חזקה פמייתא. ולכן

שפיר אָמרי' פֿל שײַצאַטָה מְחַזְקָתָה זָמן מָה א"כ חֲזוּנֵינוּ דא"א לאוקמי לעולם אַחְזָקָה קַמְיִתָּא וְכִינוּ דְהַדְבָּר שְׁקוּל לְכוּן לֹא שײַף לומר אוֹקֵי אַחְזָקָה קַמְיִתָּא.

משא"כ בְּהָא דְגַבִּינוּת אִין הַטַּעַם מְשׁוּם דְּמוֹקְמִינוּ אַחְזָקָה קַמְיִתָּא דְכְּשֶׁרָה הֵיטָה כְּמוֹ שְׁנוֹלְדָה דְזָה גּוּפָא לֹא יִדְעִי אִם בְּעַת שְׁנוֹלְדָה כְּשִׁירָה הֵיטָה דְלֹא נִתְבָּרְרָה בְּשַׁעֲתָה רַק מְטַעַם רַבָּא אָמְרִינוּ דְּמִסְתַּמָּא הֵיטָה כְּשִׁירָה וּמִקְרִי חֲזָקָה שְׁנִתְבָּרְרָה א"כ הֵךְ רַבָּא שײַף ג"כ לומר שְׁקוּדָם ג' יָמִים הֵיטָה מִן הָרֹב וְכִינוּ דְרַבָּא עֲדִיף מְחַזְקָה וְכוּנְדָאי חֲשִׁיבָא וְנוּטָה יוֹתֵר לְהִיתֵר אָמְרִינוּ דְּנוּדָאי כְּשִׁירָה הֵיטָה קוּדָם ג' יָמִים.

וְהוּי כְּמוֹ אִם הִי לָהּ חֲזָקָה בְּרוּרָה בְּרַגְעַ שְׁקוּדָם ג' יָמִים. וְיוֹצֵא לְנוּ מִזָּה דְבָר חֲדָשׁ דְּבִאָמַת הֵיכָא דְלֹא שײַף לומר דְּקוּדָם לְכוּן מְרַבָּא הֵיטָה גַם הַרְמָ"א מוֹדָה לְהֵךְ סְבָרָא דְכָל שײַצאַטָה מְחַזְקָתָה זָמן מָה לֹא אֲזַלִּינוּ בְּתֵר חֲזָקָה דְּמַעֲיָקְרָא וְדוּק: יח וְשָׁם בַּפ' י' יוֹחֲסִין בְּפִלּוּגָתָא דְרַב וּשְׁמוּאֵל.

נִימָא כְּתַנָּאי מִי מוֹצִיא מִיָּד מִי הוּא מוֹצִיא מִיָּדָם בְּלֹא רֵאִי וְהֵם אֵינָם מוֹצִיאִים מִיָּדוֹ בְּלֹא רֵאִי דְבָרֵי ר' יַעֲקֹב ר' נִתְּן אוֹמֵר אִם בְּרִיא הוּא עֲלִיו לְהִבִּיא רֵאִיָּה שְׁהִי שְׁכ"מ וְאִם שְׁכ"מ הוּא עֲלִיהֶם לְהִבִּיא רֵאִיָּה שְׁבָרִיא הִי נִימָא רַב דְּאָמַר כַּר"נ וּשְׁמוּאֵל דְּאָמַר כַּר"י וּמִשְׁנֵי אָמַר לָךְ רַב אָנָּא דְּאָמְרִי אִפִּי לַר"י ע"כ לֹא קָאָמַר ר"י הֵתָם דְּאִיכָּא לְמִימַר הַעֲמַד מְמוֹן עַל חֲזָקָתוֹ אֲבָל הֵכָא מִי נִימָא הַעֲמַד גּוּף עַל חֲזָקָתוֹ וּשְׁמוּאֵל אָמַר אָנָּא דְּאָמְרִי אִפִּי לַר"נ ע"כ לֹא קָאָמַר ר"נ הֵתָם דַּכ"ע בְּחֲזָקַת בְּרִיאִים קְיָיְמִי מֵאֵן דְּקָא מְפִיק נְפִשְׁי' מְחַזְקָה עֲלִיו לְאִתּוּי רֵאִי אֲבָל הֵכָא מִי קָא מְפָקָא נְפִשָׁה מְחַזְקָה דְּקָמָא עַכ"ל.

וְגַם סוּגְיָא זֹו צְרִיכָה בְּיֹאור דְּלְכְּאוּרָה דְּבָרֵי ר' יַעֲקֹב שְׁאָמַר הוּא מוֹצִיא מִיָּדָם בְּלֹא רֵאִי צְרִיכִים טַעַם דְּהָא אִם הִי עֲכָשְׁיוּ בְּרִיא א"כ יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה דְּהַשְׁתָּא גַם חֲזָקָה דְּמַעֲיָקְרָא שְׁהִי בְּרִיא תַּחֲזִי זָמן רַב קוּדָם הַמְתַּנָּה וְא"כ בַּכַּה"ג לַכ"ע אֲזַלִּינוּ בְּתֵר חֲזָקָה דְּמַעֲיָקְרָא כִּינוּ דְלֹא אַתְרַעֵי וְגַם לֹא נוֹדַע כָּלָל אִם הִי כָּלָל שְׁכ"מ בְּעַת הַמְתַּנָּה א"כ לְמָה מוֹצִיא מִיָּדָם.

גַם דְּבָרֵי ר' נִתְּן דַּס"ל אִם שְׁכ"מ הוּא עֲלִיהֶם לְהִבִּיא רֵאִי ג"כ קָשָׁה לַפ"ז מ"ש דְּחֲזָקָה דְּמַעֲיָקְרָא עֲדִיפָא טְפִי מְדַהֲשָׁתָא וּמְחַשֵּׁב כְּנוּדָאי אִפִּי הֵיכָא דְּאִיכָּא חֲזָקָה אַחֲרַת כְּנָגְדוֹ אִם לֹא כְּשִׁישׁ סְבָרָא דְּחֶסֶר וְאִתָּאי אִם לֹא בְּאוּפְנִים שְׁנִתְבָּאָרוּ לְמַעְלָה (וְעִי' לְמַעְלָה חֵלְקוֹ) וְלְמַעְלָה כְּתַבְתִּי דְּמַחְלֹקַת ר"י וְר"נ הוּא מְשׁוּם שְׁיֵשׁ כָּאֵן רֹב נָגְדוֹ רֹב הֵינְנוּ דְּרֹב ב"א אִין נוֹתְנִים כָּל נְכֻסֵיהֶם וְיִשְׁאָרוּ רִיקָם כְּשֶׁהֶם בְּרִיאִים רַק בְּמַתְּנַת שְׁכ"מ שְׁחֹשֵׁב שְׁמָא יָמוּת וְיֵשׁ רֹב נָגְדוֹ רֹב בְּנֵי אָדָם בְּחֲזָקַת בְּרִיאִים הֵם וְיֵשׁ לְנוֹתֵן חֲזָקַת מֵאֲרִי' קָמָא.

וְלָכוּן ס"ל דִּיכּוּל לְהוֹצִיא מִיָּדָם בְּלֹא רֵאִי דְּחֲזָקָה דְּהַשְׁתָּא ס"ל דְּאִינוּ מוֹעִיל כָּלָל לְהַחְזִיק זָמן מוֹקְדָם וְכִינוּ דְּרֹב ב"א אֵינָם נוֹתְנִים נְכֻסֵיהֶם בְּכוּלוֹ כְּשֶׁהֶם בְּרִיאִים מְשׁוּי זֶה לְסַפֵּק וְאֲזַלִּינוּ בְּתֵר חֲזָקַת מֵאֲרִי קָמָא דְּהוּי כָּאלוֹ הוּא מוֹחֲזֵק בְּנְכֻסִים וּבְכ"מ שְׁהֶם בְּרִשׁוּתוֹ.

וְהִנֵּה ס"ד דְּש"ס שָׁם דַּס"ל כְּשְׁמוּאֵל דְּחֹשֵׁשׁוּן לְקִדּוּשֵׁי שְׁנִיָּהֶם. דְּחֲזָקַת בּוּגְרַת דְּהַשְׁתָּא לֹא מְהַי לְמַפְרַע וְכִינוּ דְּבִאוּתוֹ יוֹם נְסַתְלַק חֲזָקַת נְעֻרוֹת הֵנוּ כָּאלוֹ אִין כָּאֵן חֲזָקָה כָּלָל לֹא לְנְעֻרוֹת וְלֹא לְבוּגְרַת כְּמוֹ כָּאֵן דְּהוּי סַפֵּק וְהַנּוֹתֵן מוֹחֲזֵק דְּאִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ.

ור"נ ס"ל אם בריא הוא כו' דס"ל דחזקה דהשתא ג"כ מילתא היא להחזיק קצת למפרע
אע"ג דחזקה דמעיקרא עדיפא מ"מ פיון שיש פאן ספק השקול מטעם דהנה רובא נגד
רובא מהני חזקה דהשתא לילה אחריו ולמשני פונדאי.

ולכן הוי ס"ד דרב ושמואל פליגי בפלוגתא דהני תנאי. וע"ז מתרץ אמר לה רב כו' ר"ל
דאפילו ר' יעקב דס"ל שם דהוא מוציא מיזם היינו משום דחזקת ממון יש לו וכיון דהוי
רובא נגד רובא לא מהני חזקה דהשתא להכריע נגד חזקת ממון.

ושמואל א"ל אלא דאמרי כו' ר"ל דאפילו ר' נתן מודה פאן דש"ה דאם הוא עכשיו בריא
וא"כ יש פאן חזקה דהשתא ודמעיקרא המסייעים זו לזו הא עדיף מרובא נגד חזקת
ממון. ולכן אפילו שמואל דס"ל אין הולכין בממון אחר הרוב מודה שם דהנה כמו רובא
וחזקה דמודה שמואל דהולכים אחריהם אף להוציא ממון וכמ"ש בעל המאור ספ"ב
דכתובות.

ובזה מיושב הסוגיא שם, ומתורצים הקושיות שהקשה שם הגאון פנ"י יעו"ש: יט גם
הסוגיא דפ' מי שמת במסק' בבא בתרא (קנ"ג ע"א ע"ב) קשה להולמו וצריך ביאור
ואגב דעסיקנא בענין חזקה דמעיקרא ודהשתא הנכרחתי לבאר בזה אף שאין זה מענינינו
כ"כ.

דגרסינן שם במשנה לא כתב בה שכ"מ כו' דפליגי שם ר"מ ונחמיה דר"מ ס"ל הוא
צריך להביא ראיה שהיה שכ"מ ונחמיה אומרים המע"ה. ונלע"ד דטעמו של ר"מ הוא
ג"כ כמש"ל פיון דכשדנין עליו עכשיו הוא בריא.

וגם מתחיל קודם המתנה הי' בריא א"כ ב' חזקות אלו הוי פונדאי נגד חזקת ממון ועדיף
מרובא. ואפי' שמואל דס"ל אין הולכים בממון אחר הרוב מודה פאן פיון דב' חזקות
מסייע לי גם רוב ב"א בריאים הם ולכן מוציאין מידו ועליו הראי'.

ונחמיה דס"ל המע"ה לפי דברי רב הוהא שם ששפרש ראי' בעדים ס"ל לחכמים כו'
יעקב. ומ"ש המע"ה ר"ל דאזלינן בטר חזקת מארי קמא.

ולכן גם אם הוחזק המקבל בנכסים מיקרי מוציא מחבירו ועליו הראי'. ושם ההוא מתנתא
כו' ולא כתב בי ומיגו מרעא כו' אמר רבה הרי מית כו' נלע"ד דה"פ דכאן ג"כ יש חזקה
דמעיקרא וחזקה דהשתא שהרי עכשיו מת וקברו מוכיח עליו מסתמא מת מתוך
חוליו כרוב בני אדם המתים שאינם מתים פתאום וגם בעת הצנואה הי' שכ"מ וסהפיק
הוא אולי אח"ז עמד מחליו ושוב חזר ונחלה.

ובזה ס"ל לרבה דכיון דב' החזקות מסייעות זו לזו לא מהני חזקת ממון דידל'. והוי דומיא
דמתני' ממש ואע"ג דרבנן פליגי על ר"מ ס"ל לרבה כו' דאזיל בשיטת ר' נתן וא"ל
אפי' השתא ומה ספינה כו' היינו דמקשה עלי' דזה לא דמי להא דמתני' דכיון שאף שהי'
שכ"מ בעת הצנואה מ"מ גם אם לא הי' עומד למות מאותו חולי פיון דרוב חולים לחיים
הוי קרוב לונדאי שנתרפא אח"כ מאותו חולי ואין ראי' ממה שהוא מת עתה שמתחיל
הראשון מת ולא עמד פלל מחוליו.

וא"כ אין פאן אלא חזקה דהשתא וחקת חיים דמעיקרא עדיפא מחזקה דהשתא ואדרבה בעת חוליו הי' לו חזקת בריאות דמעיקרא קודם ששחלה וכ"ש פאן שיש לו חזקת ממון נאפ' לר' יהושע בפ' המדיר ובפ"ק דכתובות גבי משארסתי נאנסתי דאזיל בחר חזקה דהשתא היינו משום דחזקת ממון מסייע לבעל וכדאיתא בפ'ק המדיר שם בסוגיא דמומין.

וקא דפריה אביי מספינה שאבדה בים דנותנים עליו חוקרי חיים וחקרי מתים היינו משום דמיעוט ניצולים הוא מיעוטא דשכיחא ומצרפינו מיעוטא לחזקת חיים כדמוכח בכ"מ (ומה שיש לתמוה מזה על הרא"ש פ' האשה בתרא קי"ט ע"א).

וכן בתוס' ר"פ הלוקח עובר פרתו בשם ר"י דס"ל דלא אמרינו סמוך מיעוטא לחזקה (כתבתי במ"א) וי"ל דהכי מדמה אביי דכמו דהתם אע"ג דרובם לאבד פיון שיש להם חזקת חיים מצרפינו למיעוטא דניאולים למנהי פפלגא ופלגא כמו כן בנ"ד אף שהי' שכ"מ מתחין' וגם עתה הוא מת ורוב ב"א חולים ובמעט זמן אח"כ מתים לא שכיח שיהיו חוזרים לבריאותם לגמרי ולחזור ולמות בקרוב זמן.

וי"ל פיון שיהם עתה מתים מסתמא מהולי הראשון מתו. מ"מ מצרפינו מיעוטא דחוזרים ועומדים לחזקת ממון דעדיף טפי מחזקה דגופא לפי מאי דקי"ל אין הולכין בממון אחר הרוב נאפ' לרב דס"ל דהולכים אחר הרוב מ"מ רוב זה אינו רוב גמור פיון דרוב חולים לחיים מגרע רוב הנ"ל שלא להוציא ממון.

וכעין זה קאמר ברפ"ב דכתובות (יז ע"א) בהא דפריה שם אמאי לימא רוב נשים בתולות נישאות כו' דלרב פריה יעו"ש בתוס' ובזה מתורץ קושניית התוס' פאן ד"ה השתא ומה כו' ע"ש: כ ולפי מ"ש יש לתרץ קושניית ר"י בתוס' פאן ד"ה ר' נתן כו' שכתבו דסוגיא דכאן סותר לסוגיא דפ"ב דקידושין דשם דחי דאמר לה שמואל אנא דאמרי אפי' לר"נ כו' דכ"ע בחזקת בריאים.

וא"כ מאי ראי' מיייתי בכאן שהי' שכ"מ דאולי עמד מחליו כו' יע"ש, דלפי מ"ש סברת הש"ס פאן פיון דבתחין' בעת הצנאה הי' שכ"מ וגם עתה הוא מת מזמן קרוב אחר ששחלה ורוב חולים שמתים בקרוב זמן מששחלו אין חוזרים במשך זמן להיות בריאים לגמרי וכמש"ל.

ומה שאמר שם רבא ולטומאה כמחלוקת פרשב"ם שם לענ"ד אינו מנושב כ"כ לפי מה שפי' שם דהיינו שא' נכנס לבקעה וא"י אם בימות החמה אם בימות הגשמים דלר"נ אזלינו בחר השתא אם הוא ימות הגשמים או לא.

דלפמ"ש אין זה שייך להך פלוגתא כולל דהא שם לא שייך חזקה דמעיקרא דהא הספק אינו על זמן ניהוג העולם דעולם כמנהגו נוהג שפן משתנה מימות החמה לימות הגשמים. וממ"נ אם הוא עומד עתה בימות החמה וזה נודע שלא נכנס שם בשנה דאשתקד בימות החמה רק שספק לו אם נכנס בימות הגשמים שעברו אם בימות החמה דעכשיו וכן להיפוך א"כ ודאי דחזקה דמעיקרא עדיפא מדהשתא דכאן לא שייך לומר סברא דחסר נאמאי כו'.

וא"כ אֶזְלִינָן בְּתַר חֲזָקָה דְּמַעֲיָקְרָא דִּימוּה"ח הִי' וְהוּא טְהוֹר וְכֹן לְהִיפּוּף אַם עוֹמֵד עִתָּה בִּימוּה"ג"ש. וְלִכֹּן נִרְאֵה לְפָרֵשׁ דַּמ"ש וּלְטוֹמְאָה כְּמַחְלֻקְתָּ ר"ל דְּכִמּוּ דְּהִתָּם לר"נ אֶזְלִינָן בְּתַר הַשְּׁתָּא כְּמוּ כֹן לְעַנְוֵי טוֹמְאָה.

אַבְל אִין הַטַּעַם שְׁנֵה דְשָׁם ה"ט דָּאָם הוּא בְּרִיא עַכְשָׁיו מְשׁוּם דַּכ"ע בְּחֻזְקַת בְּרִיאִים הֵם אֶזְלִינָן בְּתַר הַשְּׁתָּא וְאִי שַׁכ"מ ג"כ אֶזְלִינָן בְּתַר הַשְּׁתָּא מְטַעַם חֲזָקַת מְמוֹן כְּמַבְנֵאָר דַּבְּב' אַלו הָאוּפְנִים חֲזָקָה דְּמַעֲיָקְרָא בְּטִלָּה לְגַבֵּי דְהַשְּׁתָּא כְּמוּ כֹן בְּהָא דְבִקְעָה אֶזְלִינָן בְּתַר הַשְּׁתָּא דָּאָם עַכְשָׁיו יְמוֹת הַגְּשָׁמִים אֶמְרִינָן מְסַתְמָא עַכְשָׁיו הֵלֵךְ דְּמוֹקְמִינָן לְגַבְרָא בְּחֻזְקָה דְּמַעֲיָקְרָא שְׁלֵא הֵלֵךְ בְּבִקְעָה זֹו וְאֶמְרִינָן הַשְּׁתָּא הוּא דְּהֵלֵךְ שָׁם וְכִמּוּ כֹן לְהִיפּוּף אַם עַכְשָׁיו יְמוֹת הַחֲמָה.

וְלר' יַעֲקֹב דְּאֶזְזִיל שָׁם בְּתַר חֲזָקַת מְמוֹן מְשׁוּם דְּאַתְרָעֵי חֲזָקַת בְּרִיאוּתוֹ מְטַעַם הַנ"ל כְּמוּ כֹן אֶזְלִינָן כְּאִן בְּתַר חֲזָקַת טְהוֹרַת הָאָדָם דְּאֶפְרָ' אַם עִתָּה הוּא יְמוֹת הַגְּשָׁמִים אִין לוֹמַר דְּמוֹקְמִינָן לִי' לְגַבְרָא אַחְזָקָה קְמִינָתָא דְלֵא נְכַנְס שָׁם עַד עִתָּה דְּהָא הֵךְ חֲזָקָה אַתְרָעֵי דְּאֶדְרַבָּה מְצַד אוֹקֵי גַבְרָא אַחְזָקָה י"ל דְּהוּא טְהוֹר וְלֵא נְכַנְס בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים: כַּא וְעוֹד הִי' נִלְע"ד לְפָרֵשׁ הֵךְ סוֹגְיָא דְּהֵיִא מְתַנְתָּא כו' הִינּוּ שְׁהִי' יְדוּעַ שְׁזָה יְמִים קוֹדָם מוֹתוֹ הִי' חוֹלָה שְׁמַת מִתּוֹף חוֹלִיו וְהַסְפֵּק הִי' עַל הַמְתַּנָּה אַם נִתְּנוּ בְּאוּתוֹ הַעֵת שְׁהִיָּה חוֹלָה שְׁמַת בּוֹ אוֹ שְׁחֵלָה עוֹד פַּע"א קוֹדָם לְכֹן יְמִים רַבִּים וְאִזְ נִתְּנוּ הַמְתַּנָּה וְעַמְד מְאוּתוֹ חוֹלֵי דְרַבָּה ס"ל דְּאֶזְלִינָן בְּתַר הַשְּׁתָּא ר"ל דְּמוֹקְמִינָן לִי' לְגַבְרָא עַל חֲזָקָה דְּמַעֲיָקְרָא שְׁלֵא נִתְּנוּ הַמְתַּנָּה עַד עַכְשָׁיו קְרוּב לְמוֹתוֹ (דַּבְּכ"מ לְמוֹתוֹ) דַּבְּכ"מ חֲזָקָה דְּמַעֲיָקְרָא עַדִּיפָא וְאֶמְרִינָן הַשְּׁתָּא הוּא דְּנִשְׁתַּנָּה וְיֵצֵא הַמְתַּנָּה מְרִשׁוּתוֹ וְלֵא מְקוֹדָם לְכֹן.

וְאַבְי"ס"ל כִּינּוּן שְׁסַפֵּק הוּא אַם נִתְּנוּ עִתָּה בְּחֻלְיוֹ שְׁחֵלָה שְׁנִית אוֹ מְקוֹדָם לְכֹן וְאִם הִי' רַבּוֹ לְחַיִּים וְאֶמְרִינָן דְּחֻזְר וְהַבְּרִיא וְעִתָּה שְׁמַת הוּא מְקְרוּב זְמַן שְׁחֵלָה יוֹם אוֹ יוֹמִים קוֹדָם מוֹתוֹ דְּחֻזְקַת מְמוֹן עַדִּיפָא וְלֵא אֶזְלִינָן בְּתַר הַשְּׁתָּא לוֹמַר שְׁעַכְשָׁיו נִתְּנוּ.

וַע"ז קְאָמַר שְׁפִיר דְּאֶזְזֵלָא שְׁמַעְתָּא דְּרַבָּה כַּר"נ דַּמ"ש מִי מוֹצִיא מִיַּד מִי כו' מִיִּירִי שְׁיָדוּעַ שְׁהִי' חוֹלָה פַּע"א וְאִי אִימְתִי נִתְּנוּ אַם כְּשִׁהִיָּה חוֹלָה אוֹ עִתָּה כְּשִׁהִיָּה בְּרִיא דְּאֶמְרִינָן הַשְּׁתָּא הוּא דְּנִתְּנוּ וְלֵא מְקוֹדָם לְכֹן.

וְאִם שַׁכ"מ הוּא אֶמְרִינָן ג"כ הַשְּׁתָּא הוּא דְּנִתְּנוּ וְלֵא מְקוֹדָם לְכֹן. וְר"י ס"ל דְּאֶזְלִינָן בְּתַר חֲזָקַת מְמוֹן דְּעַדִּיפָא מְשַׁאָר חֲזָקוֹת וַע"ז קְאָמַר שְׁפִיר וּלְטוֹמְאָה כְּמַחְלֻקְתָּ דְשָׁם ג"כ הַסְפֵּק אַם נְכַנְס עַכְשָׁיו אוֹ מְקוֹדָם לְכֹן.

וְלִכֹּן לר"נ אֶזְלִינָן בְּתַר הַשְּׁתָּא אַם הוּא יְמוֹת הַגְּשָׁמִים טְמָא וְאִם עַכְשָׁיו יְמוֹת הַחֲמָה אֶמְרִינָן הַשְּׁתָּא נְכַנְס וְטְהוֹר. וְלר"י לְעוֹלָם מוֹקְמִינָן לִי' אַחְזָקַת טְהוֹרָה וּבְזָה הַסּוֹגְיָא פְּשוּטָה.

וּלפ"ז יֵשׁ לְפָרֵשׁ ג"כ סוֹגְיָא דַּפ"ה דְּקַדּוּשִׁין בְּקוֹדְשָׁה אַבִּיָּה בְּדִרְךָ כו' דְשָׁם הִי' הַסְפֵּק אִימְתִי קוֹדְשָׁה אַבִּיָּה אַם קוֹדָם זְמַן הַבָּאָת סִימְנֵי בּוֹגְרַת אוֹ אַח"כ. וְלִכְךָ רְצָה הַש"ס לְדַמּוֹת זֶה לְפִלּוּגְתָּא דַּר"נ וְר"י דְרַב דְּאֶמַר הִרִי הִיא בּוֹגְרַת לְפָנֵינוּ וְאֶזְזִיל בְּתַר הַשְּׁתָּא ר"ל דְּתִלְיָנָן דְּקַדּוּשִׁי אַבִּיָּה הִי' לְאַחַר זְמַן בְּגְרוּתָהּ וְהַשְּׁתָּא הוּא דְּקוֹדְשָׁה.

ושמואל ס"ל פינון דארתו יום גסתלק חזקת נערות ואין סברא לתלות בתזקה דמעיקרא לומר דתלינו בזמן יותר מאוחר שנוכל לומר דאז קידשה אביה דמאי חזית לומר פן דינש סברא לומר איפכא דזמן הבוגרת תלינו בזמן מאוחר (שנוכל ונאמר) דהבאת בגרותה הי' לאחר שקידשה אביה וברי איתרע חזקה זו.

ולכן יש להחמיר כמו בהא דר"י דאזיל יותר בתר חזקת ממון דעדיפא. וע"ז דחי דשמואל אומר ג"כ אליבא דר"נ דש"ה דכ"ע בחזקת בריאים כו' משא"כ פאן חזקה לקולא פלל מטעם דכתיבנא.

ובהא דאמר רבא ל"ש אלא (ל"ש אלא) שלא עברו כו' עי' תוס' שדחו פרשב"ם וגם פי' התוס' דחוק מאוד. וראיתי ברמב"ם (פ"כ מהל' אבות הטומאה ה"ו) שכ' ונ"ל ובקעה שעברו עליה בימות הגשמים ה"ה רה"י לטומאה אפי' בימות החמה ולא כ' בלשונו ימות הגשמים אלא בימות הגשמים ג"כ.

ולכן נלע"ד שהרמב"ם מפרש דברי רבא באופן אחר והיינו שידוע שעבר האדם עליו בימות הגשמים רק שעלתה בעת שנשאל הוא רה"ר וקמ"ל דלא נימא שאנו דנין אותו כמו בעת שנשאל עליו פינון שבעת שדנין עליו הנה ספק טומאה ברה"ר הוי אמינא דטהור הוא לזה קמ"ל דאנו הולכין בתר שעה שנכנס שם פינון דספק טומאה ברה"י מסוטה גמרינו כמו שם בעת שנסתרה הי' ספק טומאה ברה"י ואפשר שפן הי' גירסתו בש"ס בימות הגשמים וצ"ע בכל זה: כב עוד צריך לבאר הסוגיא דפ' המדיר (ע"ה ע"ב ע"ו ע"א) דהסוגיא שם מוקשה מאוד לכאורה.

וגם נראה פסותר לכמה סוגיות שבש"ס. והוא דשם פריה רישא לסיפא דברישא על האב להביא ראיה ובסיפא דהיתה ברשות הבעל על הבעל להביא ראיה.

ומשני רבא שם רישא פאן נמצא פאן הי' סיפא פאן נמצא כו' ופריה שם מנכנסה לרשות הבעל לנשואיןכו' ואמאי לימא פאן נמצא כו' עד דמסיק דהוי חזא במקום תרתי וחזא במקום תרתי לא אמרינו עד שלא תתארס כו' ופרש"י שם חזא במקום תרתי דהעמד ממון על חזקתו לא אמרי' כו' דנגד חזקה דגופא חזקה דממונא לאו פלום הוא כו' ע"ש ולכאורה תמוה דמה בכך דהוי חזא במקום תרתי הא אנו קי"ל פשמואל דאין הולכין במקומו אחר הרוב וא"כ לו? הא דב' חזקות נגד חזקה אחת הוי כמו רובא עכ"פ אינו מועיל וע"ק מ"ש רש"י ו"ל דחזקת ממון לא מסייע למיהוי תרתי משום דאין חזקת ממון לגבי חזקת הגוף פלום דזה לא מצינו דבפ"ק בפלוגתא דר"ג ור"י קאמר שם דר"נ ור"י דס"ל דלא אמרינו ברי ושמא ברי עדיף ס"ל דע"כ לא קאמר ר"ג אלא היכא דאיכא חזקה או מטעם מיגו.

הרי דבלא סברא דברי ושמא לא מהני חזקת הגוף לגבי חזקה דממונא. ולפי מש"ל באריכות דחזקה דאתיא מחמת רובא עדיף מחזקה דמעיקרא נגד חזקה דהשתא משום דהוי פונדאי לנו שקודם שראינו הריעותא לא הי' בו הריעותא משא"כ חזקה דמעיקרא אח"כ עכ"פ ספק השקול הוא כמ"ש שם.

וא"כ בָּהֵא דְנוֹלְדוּ בָּהּ מוּמִין יֵשׁ לְפָנֵינוּ חֲזָקָה דְּמַעֲיָקְרָא דְשְׁלִימָה נולדה והוי חֲזָקָה שְׁנֵתְבָרְרָה וְגַם קוֹנְדָם שְׁרָאִינוּ הַמוּמִין הִי' פֶּאן חֲזָקָה דְאַתְיָא מִחֲמַת רַבָּא דְנוֹדָאֵי רַבֵּי גַנְשִׁים אִין בָּהֶם מוּמִין וְאַמְרִינֵן דְקוֹנְדָם לְכוּ הֵיטָה מִן הָרֹב.

וּלְכֹה ס"ל פֶּאן חֲזָקָה דְגוּפָא עֲדִיף מִחֲזָקָה דְמָמוּנָא וְהֵינֵנוּ שְׁאֵנוּ אוּמְרִים דְמִקוֹנְדָם לְכוּ הֵיטָה מִן הָרֹב וְרַבָּא עֲדִיף מִחֲזָקָה. וְאֵע"ג דְאִין הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אַחַר הָרֹב מ"מ הָא פֶּאן יֵשׁ ג"כ חֲזָקָה דְמַסִּיעַ לְרַבָּא דְשְׁלִימָה נולדה וּבְהִיכָא חֲזָקָה מְסִיעַ לְרַבָּא לֹא אֲזֵלִינֵן בְּתַר חֲזָקַת מָמוֹן כַּמ"ש הַבְּעַל הַפְּאוּר פ"ב דְכִתְבּוֹת וְא"כ א"ש דְבִסְיָפָא דְבְרָשׁוֹת הַבְּעַל נִמְצָא לֹא מְהַי לִי מַה שְׂיָבִיא רֵא"י שְׁמִשְׁנַתְאַרְסָה נולדו מִשׁוּם דְהוּא תְרַתִי חֲזָקוֹת נִגְדַת חֲזָקַת מָמוֹן לֹא מְהַי פֶּאן לְגַבִי חֲזָקַת הַגּוּף מִשׁוּם דְהוּי פֶּמוֹ רַבָּא וְחֲזָקָה לְנִגְדַת חֲזָקַת מָמוֹן כַּמ"ש.

מִשָּׂא"כ אִם נִמְצָא בָּהּ הַמוּמִין בְּרָשׁוֹת אָבִיהָ אֵע"ג דְהוּי ג"כ רַבָּא וְחֲזָקָה מ"מ מְהַי סְבָרָא דְכָאן נִמְצָא כו' לְדַחוֹת הַף חֲזָקָה וְהוּי רַבָּא לְבַד נִגְדַת חֲזָקַת מָמוֹן. וְאַנֵן קִי"ל דְאִין הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אַחַר הָרֹב.

וְאֵע"ג דְגַם אִם הִבִּיא עֲדִים שְׁרָאוּ בָּהּ הַמוּמִין מִשְׁנַתְאַרְסָה אִיכָא סְבָרָא דְכָאן נִמְצָא מ"מ אִין בָּהּ פַּת לְדַחוֹת סְבָרָא דְרַבָּא וְחֲזָקָה ר"ל דְחֲזָקַת מָמוֹן מְסִיעַ לְבַטֵּל הִיכָא דְאִיכָא חֲזָקָה לְגַבִי חֲזָקָה אֲבָל לֹא לְגַבִי תְרַתִי פֶּמוֹ שְׁפַתְבוּ הַתּוֹס' שָׁם ד"ה וְחֲזָא כו' יַעו"ש ** (הַגַּה"ה וְעִי' תּוֹס' שָׁם ד"ה אֲבָל הִיכָא כו' בְּמֵאִי דְקָאֵמַר שָׁם דר"י אֲזֵיל בְּתַר חֲזָקָה דְגוּפָא הִיכָא דְלִיכָא חֲזָקָה דְמָמוּנָא שְׁהַקְשׁוּ שָׁם דְהָא הוּי תְרַתִי בְּמָקוֹם חֲזָא דְאִית לֵן לְמִימַר הַעֲמִידְנָה עַל חֲזָקַת פְּנוּי' וְכ"ת הַעֲמִידְנָה בְּחֲזָקַת שְׁלֵמָה הָרִי נִמְצָא מוּם לְפָנֵיהּ דְבַכָּה"ג חֲשְׁבִינֵן לָהּ תְרַתִי לְרִיעוּתָא גַבִי מְקוּנָה שְׁנִמְדַד כו' ע"ש.

וְלְכָאוּרָה אִין מְקוֹם לְקוֹשְׁיָתָם לְפִי הַמְבּוֹנָר בְּסוּגִיָא קָמָא דְרִישׁ גְּדָה דְדוּקָא הִיכָא שְׂיֵשׁ סְבָרָא לְוִמַר חֲסַר וְאַתָּאֵי כו' אֲמַרִינֵן הִכִי הָא לֹא הִכִי אֲזֵלִינֵן בְּתַר חֲזָקָה דְמַעֲיָקְרָא פֶּמוֹ בָּהֵא דְנִגְעַת שְׁהַבְּאֵתִי לְמַעְלָה.

וְכָאן דוּמָה מִמֶּשׁ לְהָא דְנִגְעַת הַנָּ"ל דְהָא אִם הֵינֵנוּ בְּאִים לְדוֹן עַל הַאֲשָׁה שְׁנֵתְקַדְשָׁה קוֹנְדָם שְׁנִמְצָא בָּהּ הַמוּמִין אִז הִיא א"א בְּנוֹדָאֵי מִן הַתּוֹרָה וְהָבֵא עֲלֵי בְּסִקִּילָה וְא"כ פְּכַר גְּסַתְלַק חֲזָקַת פְּנוּיָה לְגַמְרִי וְאַפְשָׁר לְוִמַר דְזֵהוּ עֲצָמוּ בְּכִלְל דְבְרִיהֶם מַה שְׁתִי שָׁם בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א דְחֲזָקַת פְּנוּי' לֹא חֲשִׁיבָא פְּלִל לְחֲזָקַת הַגּוּף דְלְכָאוּרָה הוּא תְמוּנָה דְלָמָּה יִגְרַע חֲזָקָה זוֹ וְאִין לְוִמַר מִשׁוּם חֲזָקָה דְגוּפָא עֲדִיפָא מִחֲזָקָה דְדִינָא דְהָא כַּה"ג בְּמִקְנָה ג"כ הִכִי הוּא כַּמ"ש הַעֲמִיד טָמֵא עַל חֲזָקַתוֹ כו' דְהוּי ג"כ חֲזָקָה דְדִינָא נִגְדַת חֲזָקַת מְקוּנָה דְהוּי חֲזָקָה דְגוּפָא.

וְא"כ לָמָּה צָרִיף שָׁם לְסְבָרָא דְחֲסַר וְאַתָּאֵי. וְלְפִי מ"ש א"ש דְכַוְנוֹנְתָם דְחֲזָקַת פְּנוּי' אֲזֵלָא לָהּ מִפְּכַר מְגִזְרַת הַתּוֹרָה אַחַר שְׁנֵתְקַדְשָׁה דְאִז הֵינֵנוּ דְנִין אוֹתָהּ לֹא"א גְּמוּרָה מִן הַתּוֹרָה כַּמ"ש (וְדוּק:)** וְכַמ"ש מְבּוֹנָר ג"כ דְבְרִי רַב אֲשִׁי שָׁם דְמִתְרַץ רִישָׁא מְנָה לְאַבָּא בְּיַדְךָ סִיפָא מְנָה לִי בְּיַדְךָ וּפְרַש"י שָׁם דְמַהֲדַר לְאוּקְמָה כַּה"ג דְחֲזָקָה דְגוּפָא עֲדִיפָא וְרִישָׁא ה"ט דְחֲזָקָה דְגוּפָא לֹא מְהַי לְגַבִי אָב.

משמע מדברי רש"י דאם הי' מהני לגבי אב אף דהאב טוען ששם ג"כ מהני להוציא ממון וכן הסכימו התוס' בד"ה רישא לפי' הקונטרס דאפי' בששם וששם דינא הכי ולכאורה הוא תמוה הא בפ"ק מסקינן דחזקה דגופא לא מהני לגבי חזקת ממון אם לא בבברי וששם.

אבל לפי מ"ש א"ש דכאן הוי רבא וחזקה דמקונדם לכו' יש לנו לומר דהוי מרבא דאין ביה מומין וחזקה דגופא מסייע ליה לכו' מהני אפי' להוציא ממון. אף לפ"ז יקשה עדיין בסוגיא דפ"ק דכתובות (י"ב ע"ב) דפריה שם אהא דמנה לי בידה ומסיק אמר לה ר"נ אנא דאמרי אפי' לר"ג ע"כ ל"ק ר"ג אלא התם דאיכא מיגו כו' ולפי מ"ש לא הוצרכה לזה דהא במשאר סתמי נאנסתי שנייה לומר כאן רבא וחזקה דהא רוב נשים אינם אנוסות וגם רוב אינם מזנות לכה אמרינן דמקונדם לכו' היתה מן הרוב וגם חזקה דגופא מסייע לי'.

משא"כ בהא דמנה לי בידה לא שנייה רבא. אף י"ל דעיקר סמיה על הא דטוענת מ"ע אני דבזה לא שנייה רבא ודוק.

ובאמת לפי שיטת רשב"א בהא דגבינות וכמו שס"ל להמחבר (סי' פ"א) דכל שיצתה מחזקתה זמן מה אסרינן למפרע. וא"כ לא ס"ל הך סברא דאמרינן עד שלא ראינו הריעותא היתה מן הרוב ס"ל כאן כפי' התוס' בתחיל' דרישא מנה לאבא בידה הוא מטעם ששם וששם ובסיפא משום ברי וששם הוא וכן הוא באמת שיטת הרשב"א וכמ"ש הר"ן בשמו בפ' המדיר ודוק בכ"ז: כג ויש עוד מקום עיון בסוגיא דהמדיר שם דאמר רב יהודה אמר שמואל המחליף פרה בחמור ומשך בעל החמור את הפרה ולא הספיק בעל הפרה למשוך את החמור עד שמת החמור על בעל החמור להביא ראיה שהי' חמורו קיים בשעת משיכת הפרה ע"כ.

והנה התוס' שם רצו לומר תחיל' דאע"ג דהוא מוחזק מ"מ אזלינן בטר חזקת מאריה קמא. ונחו זה מדברי שמואל עצמו בהא דהמוכר שור לחבירו ונמצא נגחן דאע"ג דרבא מסייע לי' לא אזיל אלא בטר מי שהו מוחזק עתה.

ולכסוף תי' שם משום דאמרינן כי אשתכח דהחמור מת מסתמא מת תחיל' דכל הטומאות כשעת מציאתן כו' ע"ש. ודבריהם תמוהים לפמ"ש באריכות דלעולם חזקה קמייטא עדיפא מחזקה דהשתא אם לא כשיש חזקה אחרת כנגדו וכאן אדרבא חזקת ממון מסייע לבעל החמור וגם חזקה קמייטא.

וא"כ למה עליו הראיה. ועוד דהא כל הטומאות כשעת מציאתן כתבו התוס' ברפ"ק דנדה (ב' ע"א).

ד' ע"א) דאינו אלא לקדשים ומשום חומרא בעלמא. וראיתי בס' פנ"י שם שכ' דהתוס' לא כ"כ אלא כאן במיתת החמור דבלא"ה חזקה קמייטא לאו חזקה מעליותא היא משום דעשויה להשתנות דכל בע"ח מעונתד למות ע"ש.

והוא ג"כ אינו נכון לענ"ד דחזקת חי חזקה אלימא היא מהא דנגע באחד בלילה ולמחר מצאו מת דכ' התוס' דלא אמרינן כל הטומאות כשעת מציאתן רק לקדשים ולא לחולין הרי דלחולין אזלינן בטר חזקה קמייטא וכן בפ"ג דגיטין בהביא גט ממדה"י והניחו זקן

או חולה דנותן לה בתזקת שְהוּא קָיִים אַע"ג דְחֻזְקַת זְקוּקָה לִיבָם מְסִייעַ לְחֻזְקָה דְהַשְׁתָּא וְעוֹד מוּכַח כֵּן מַכ"מ.

וּבְאַמַּת הַתּוֹס' עֲצָמָם דְחוּ פִי זֶה מְהָא דְכָל הַטְּוִמְאוֹת כְּשֶׁעַת מְצִיאתָם אֵינוֹ אֱלָא לְקַדְוִישִׁים ע"ש. מ"מ קָשָׁה הֵיאֵךְ רְצוּ לְפָרֵשׁ כֵּן תַּחֲלִי נֶגְדַּ כְּפָה סְוִגְיוֹת שְׁבִיש"ס.

וְלָכֵן נִרְאֶה דְהַתּוֹס' מְפָרְשִׁים לֵה דְהַסְפֵּק שָׁם אֵימַת מַת הַחֲמוֹר לֹא הִי עַל הַזְּמַן ד"מ שְׁמִשְׁוֶה אֶת הַפְּרָה בְּשַׁעֲה ד' בְּיוֹם וְנִמְצָא מַת בְּשַׁעֲה ה'. וְהַסְפֵּק אִם מַת לְאַחַר שַׁעֲה ד' אִו קוֹדָם לְכוּ.

דבכה"ג ודאי דאזלינן בְּתַר חֻזְקָה קַמְיִיתָא וְאֶמְרִינן הַשְׁתָּא הוּא דְמַת כַּמ"ש אֱלָא הַסְפֵּק הוּא אֵימַת הִי הַמְשִׁיכָה שְׁנָה יָדַע שְׁמַת בְּשַׁעֲה ד' רַק שֶׁא"י אִם הַמְשִׁיכָה הִי אַחַר שַׁעֲה ד' אִו קוֹדָם לְכוּ. גַּם יֵשׁ לְפָרֵשׁ שְׁשִׁכַח שְׁנֵיהֶם וַא"י אִם הַמְשִׁיכָה הִי בְּשַׁעֲה ד' וְהַמִּיתָה בְּשַׁעֲה ה' אִו לְהִיפּוּף שְׁהַמְשִׁיכָה בַּה' וְהַמִּיתָה בַּד'.

דבכה"ג הוּי סְפֵק הַשְׁקוּל וְלֹא שְׁיִיף לֹאמַר אוֹקִי אַחֲזַקְתָּ חַיִּים וְהַשְׁתָּא הוּא דְמִית בְּשַׁעֲה ה'. דְאֶדְרַבָּא אֲנִי אוֹמַר לְהִיפּוּף אוֹקִי הַפְּרָה בְּחֻזְקַת בְּעַלְיָ הֵרָאשׁוֹן שְׁבִישַׁעֲה ד' לֹא יִצְתָה עַד יִינן מְרִשׁוֹתוֹ עַד שַׁעֲה ה' וּבַכַּה"ג שְׁפִיר שְׁיִיף לֹאמַר כָּל הַטְּוִמְאוֹת כְּשֶׁעַת מְצִיאתָן דְלֹא שְׁיִיף אוֹקִי אַחֲזַקְתָּ קַמְיִיתָא כִּינן דְאִין הַסְפֵּק עַל זְמַן מִיתָתוֹ אִם מְקוֹדָם אִו אַח"כ אֱלָא הַסְפֵּק שְׁקוּל אִם הַמִּיתָה קוֹדָם לְמְשִׁיכָה אִו הַמְשִׁיכָה קוֹדָם לְמִיתָה וְלָכוּ חֻזְקָה דְהַשְׁתָּא מְכָרִיעַ דְנִיזוּל בְּתַרְה וְאִנּוּ אוֹמְרִים שְׁמַסְתְּמָא הֵיְתָה הַמִּיתָה קוֹדָם לְמְשִׁיכָה וַא"ש.

(ע"י מ"ש אאמ"ו הַגָּאוֹן ז"ל לְעִיל חֻזְר ד' חֲלוֹן י"ט) וּלפ"ז י"ל דְמְפָרְשִׁים הָא דְנִמְצָאוּ בַּה מוּמִין דַּג"כ מְיִירִי בַכַּה"ג דְשִׁכַח זְמַן הָאִירוֹסִין וַא"י אִם הָאִירוֹסִין הִי קוֹדָם לְמוּמִין אִו הַמוּמִין קוֹדָם לְאִירוֹסִין וְנִמְצָא מִמֶּשׁ לְהָא דְחֲמוֹר.

ומ"מ דְחוּ שְׁפִיר הַתּוֹס' פִּי זֶה כִּינן דְכָל הַטְּוִמְאוֹת כְּשֶׁעַת מְצִיאתָן אֵינוֹ אֱלָא לְקַדְוִישִׁים א"כ מְנַלְיָ לְחַלֵּק בִּינֵיהֶם לֹאמַר דבכה"ג בנ"ד אֶזְלִינן בְּתַר שַׁעֲת מְצִיאתָן דְהַשְׁתָּא לְדַחוּת הַחֻזְקַת מְמוֹן לְגַמְרִי.

וְדוּמָה ג"כ לְהָא דְבוּגְרַת דְלֹא אֶזְזִיל שְׁמוּאֵל בְּתַר הַשְׁתָּא אַע"ג דְהוּי לָן לְאוּקְמָה בְּשַׁעֲת קְדוּשִׁי אַבִּיהָ עַל חֻזְקַת פְּנוּיָה דְדוּחָה ג"כ חֻזְקָה קַמְיִיתָא דְבִזְנָה דוּמָה לְהָא דְבְּדָבָר שְׁקוּל אִם הַמִּיתָה קְדָמָה אִו הַמְשִׁיכָה קְדָמָה.

וע"י פנ"י שְׁהָאִרִיף בְּזָה וְלַעַנ"ד נִרְאֶה כַּמ"ש: כַּד וַע"פ מ"ש יְבוּאָר ג"כ הַסְּוִגְיָא דַּפ' הַזְּרוּעַ וְהַלְחָיִים (קל"ד ע"א) גַּר שְׁנַתְגַּיִיר וְהִיתָה לוֹ פְּרָה נְשַׁחֲטָה עַד שְׁלֹא נִתְגַּיִיר פְּטוֹר מְשַׁנְתְּגַּיִיר חֲזִיב סְפֵק פְּטוֹר שֶׁהַמַּע"ה.

וְקָשָׁה לְכַאוּרָה דְהָא פָּאן יֵשׁ לְפָרַה חֻזְקַת הַגּוּף שְׁמַעֲיָקְרָא בְּחַיִּים הֵיְתָה. וְהִי לָנוּ לֹאמַר עֲתָה נְשַׁחֲטָה אַחַר שְׁנַתְגַּיִיר וְלָמָּה אֶמְרִינן הַמַּע"ה.

ומכ"ש לְרַב אֲשִׁי דַבְּפ' הַמְדִיר אֶזְזִיל בְּתַר חֻזְקַת הַגּוּף אַף לְנֶגְדַּ חֻזְקַת מְמוֹן דְלַכְּוּ בְּהָא דְסִיפָא בְּנִמְצָא בַּה מוּמִין בְּבֵית בַּעֲלָה אֶמְרִינן דְעַלְיוּ הֵרָא' מִשׁוּם דְהוּי לִי מְנָה לִי בִידָךְ וּבְרִישָׁא ה"ט מִשׁוּם דְחֻזְקַת הַגּוּף דַּבְּת לֹא מְהַיָּי לְגַבִּי אַב וּבְשַׁמָּא וְשַׁמָּא ג"כ הַדִּין כֵּן לְשִׁיטַת רַש"י שָׁם.

וא"כ קשה למה נאמר פאן דהמע"ה. ולכן הי' נלע"ד דהמשנה מתפרש ג"כ באופן שכתבתי דאין הספק במשך הזמן אם השחיטה היתה בשעה ד' ביום או בשעה ה' ושעת הגירות ידוע אלא שהספק הוא בשניהם פגון שא"י אם הגירות הי' בשעה ד' והשחיטה בשעה ה' או להיפוך הגירות בשעה ה' והשחיטה בשעה ד' דעתה לא שייך לומר אזלינן בתר חזקה דמעיקרא וחיוב במתנות דאמרינן השתא הוא דנשחטה.

אף לפי מ"ש למעלה (חלון כ"ב) באריכות דחזקת ממון עדיפא טפי מחזקת הגוף רק היכא דשייך רובא וחזקה בזה אמרינן דמקודם לכן היתה מן הרוב וכדומה ואז אזלינן בתר חזקה דגופא.

אף לגבי חזקת ממון. אבל היכא דלא שייך רובא אז חזקת ממון עדיפא מחזקת הגוף אם לא היכא דאיכא ברי ושמא או ע"י מיגו.

א"כ אתיא הך סוגיא כפשטי', אבל לפ"ז יקשה מהא דפריף התם אבני לרבא דמשני התם מהא דפריה על הא דספק לקט לקט משום דפריה בחזקת פטורה קיימא קמה בחזקת חיובא קיימא מהא דעיסה נעשית עד שלא נתגיייר כו' ספק חייב כו' דמה דמיון הוא זה להתם דגבי פריה אף שיש פאן חזקה קמיימא דחי' היתה מ"מ חזקה דממונא עדיפא.

משא"כ גבי חלה לא שייך חזקה דממונא. גם צ"ע מהא דפריף תחי' מהא דחורי הנמלים שספק לקט לקט ומשני רבא פריה בחזקת פטורה קיימא קמה בחזקת חיובא קיימא.

מה בכך שיש לקמה חזקת חיובא הא חזקה דממונא עדיפא אפי' מחזקה קמיימא דגופא כ"ש דעדיפא מחזקה דדינא. וא"כ למה אמרינן ספק לקט לקט.

ולכן נראה דעיקר הקושץ היא ע"פ מ"ש המרדכי הבאתיו בספרי בית יצחק באנרף בהא דספק לקט לקט למה לא אזלינן בתר רובא דרוב התבואה הוא משל בעה"ב ואין לומר משום דהוי קבוע דהא נמצא בחורים שפשוטה דהוי פירש מן הקביעות ובנמצא הלה אחר הרוב.

ותי' שם בשם רבינו משולם משום דכתיב עני נרש הצדיקו צדק משלה ותן לו ולכן לא אזלינן במת"ע בתר רוב ע"ש. וא"כ א"ש דעיקר קושץ הש"ס אף אי נימא דחזקת ממון עדיפא מכל חזקות דעלמא.

מ"מ עכ"פ אפי' היכא דאיכא חזקה דממונא וגם רובא מסייע לחזקת ממון ג"כ אזלינן לחומרא מקרא דעני נרש הצדיקו. ולכן שם בפסוגיא הנ"ל מביא הא דס"ל דילפינן מקרא דעני נרש הצדיקו פדי לחזקת קושץ.

וע"ז משני רבא קמה בחזקת חיובא קיימא כו' ר"ל דבאמת קרא דצדק משלה לא קאי אלא על מי שהחיוב מוטל בנדאי פגון של ישראל שהוא המחוייב ליתן מתנות עניים עליו אמר הכ' צדק משלה כו' להתמיר בספיקו אפי' היכא דיש רובא לפטור אבל אם הספק הוא בעיקר חיובא דגברא אם הוא בר חיובא לא שייך לומר עליו צדק משלה כו' דאולי הי' נכרי באמת בעת החיוב.

א"כ עיקר הספק אם נאמר עליו קרא דצדק משלה כו'. וא"כ מתורץ קושץ השני' שכתבתי מה בכך דבחזקת חיובא קיימא הא חזקה דממונא עדיפא.

דבאמת עיקר כוונתו מקרא דצדק משלה כו' דגילתה התורה דכאן תמיר יותר מפל ספיקא דממונא. גם קושיא הראשונה שכתבתי מתורץ ג"כ דבאמת לפמ"ש (חלון כ"ב) דכל היכא דליכא רובא נחזקה חזקה דממונא עדיפא אפי' מחזקה דגופא א"כ אתיא מתני' כפשוטה דאפי' הספק הוא בזמן השחיטה אם הי' קודם גירותו או אח"כ ג"כ פטור מטעם חזקה דממונא דבזה לא שינה רובא.

ולכן מקשה שפיר מהא דספק עיסה דתני סתם דחייב הא לפעמים הי' לנו לומר דפטור כגון אם הספק איזו קודם אם הגלגול קודם לגירות או גירות קודם לגלגול. והיינו שידוע זמן הגירות רק הספק אם הגלגול קדם לו או אח"כ.

והי' לנו לומר דאזלינן בטר חזקה דגופא ועכשיו נתגלגלה דבכה"ג איסורא דומה לממונא כמו במזון הולכים אחר חזקת ממון לדחות כל חזקות כמו כן באיסורא היכא דאיכא חזקה קמיינתא וע"ז משני ספק איסורא לחומרא כו' ר"ל דבאמת משני דלא מיירי בכה"ג שיש פאן חזקת הגוף דמעיקרא דבזה ממונא דמי לאיסורא אלא מיירי באם הספק על שניהם בשונה אם הגירות קודם או הגלגול קודם דבכה"ג יש לחלק בין איסורא לממונא.

אבל באמת אם הי' פאן הספק על שעת הגלגול לבד וזמן הגירות ידוע לנו. הי' לנו לומר דאזלינן בטר חזקה דמעיקרא ואפי' באיסורא אזלינן לקולא וכמ"ש מפל הסוגיות הנ"ל כנלע"ד.

אף כיון שזה דין חדש שלא נמצא בפוסקים בהא דספק עיסה גבי גר וזהם לא חלקו בזה מסתפינא להקל וצ"ע למעשה: כה וצ"ע עוד לענ"ד מהא דס"פ כל הגט (נ"א ע"א ע"ב) המניח פירות להיות מפריש עליהם תרומות ומעשרות כו' מפריש עליהם בחזקת שהם קיימים אם אבדו ה"ז חושש מעל"ע דברי ר"א.

ופליגי שם אמוראי מאי מעל"ע אי מעל"ע של בדיקה או מעל"ע של הנחה. ושם אמר ר"א חלוקים עליו חבריו על ר"א דתנן מקנה שנמזד ונמצא חסר כל טהרות שנעשו ע"ג למפרע בין ברה"י ובין ברה"ר טמאות.

ופרי' פשיטא דחולקין ומשני מ"ד מאי למפרע מעל"ע קמ"ל. והוא תמוה לפי מה שנת' דגם במקנה לולי הך סברא דחסר ואתאי הנה אזלינן בטר חזקה דמעיקרא כמו שהוכחנו מהא דבית המנוגע ומדברי התוס' רפ"ק דנדה.

א"כ מה מדמה מקנה דשינה חסר ואתאי לא אזלינן בטר חזקה דמעיקרא. ואם מדמה לה למקנה א"כ גם במעל"ע ראשון הי' לנו להחמיר ופרי' שפיר אבל למ"ד מעל"ע של בדיקה א"כ ע"כ צ"ל דר"א ס"ל דאזלינן בטר חזקה קמיינתא.

והא דחושש מעל"ע של בדיקה הוא חומרא בעלמא ומשום קנסא וכמו שנתראה מדברי התוס' שם ד"ה מעל"ע א"כ קשה מאי פרי'. ויותר קשה מה דקאמר פשיטא דחולקין ובאמת אין זה פשוט כ"כ.

ואדרבא קשיא להיפוך כמו שמוכח מפמה סוגיות וכמ"ש. גם קשה על הרמב"ם (פ"ז מה' מעשר ה"ד) שכ' שם דאם מצאם אבודים ה"ז חושש לכל מה שמפריש ואינו מעשר נדאי.

וכ' הכ"מ שם שפסק פתקמים דפליגי על ר"א וכמ"ש בש"ס חלוקים עליו חב"ריו כו' ומ"ש ואינו מעשור ודאי פשוט הוא ע"ש. וראיתי במשנה למלך שם שכ' ע"ד הכ"מ ומאי דפשיטא ליה למרן צריכא רבה מההיא דרפ"ק דנדה דרמי חבית אמקוה ומסיק שם דלרבנן פל היכא דאיכא תרתי לריעותא הוי ודאי טבל כו' ופשיטא דאין הפרש לבין הקמיץ לאבדו ורבננו שכ' דאינו מעשור ודאי משום דאזיל לטעמי' דפסק שם גבי חבית ג"כ דהוי ספק.

אך מ"ש מרן פשוט הוא תימה בעיני עכ"ל. הנה תמה על הכ"מ וכ' על מה דפשיט ליה טובא והוא עצמו כ' דפשוט דאין הפרש בין הקמיץ לאבדו לדעתיה הוא פמתפלל על חב"רו כו' ופשיטותו של בעל מ"מ תמוה בעיני והוא נגד סוגיא מפונשת שם דדוקא גבי חבית ומקוה דינא הכי משום דשם שייך הקמיץ ואתאי וחסר ואתאי משא"כ באבדו והיאך מדמה להו להדדי בפשיטות וכדברי הש"ס שם.

גם מ"ש שהרמב"ם לטעמי' אזיל שפסק גבי מקוה דספק הוי לפי מ"ש למעלה דדוקא גבי חבית פסק הכי דספיקא הוי משום דפסק כר"י לגבי ריב"ל ע"ש: וכיון דשייך חסר ואתאי הוא בספק.

אבל בנ"ד די"ל השתא הוא דאי תרע אית לן למימר דאזלינן בתר חזקה דמעיקרא. ולולי דמסתפינא הייתי אומר דבר חדש במה שצ"ל עיקר הך סברא דחסר ואתאי דהא אפ"ל מקוה שחסר מהשיעור שהי' בו בתחיל'.

מ"מ כ"ז שיש בו ארבעים סאה אינו מעלה ומוריד כלל. ולא שייך בו שום שמץ ריעותא וא"כ מה בכך במה שרואים עתה שחסר משיעור ארבעים סאה אף שהתחיל להתחסר זמן רב.

מ"מ כ"ז שהי' בו עדיין מ' סאה לא שמי' חסרון. וא"כ הוי פאלו השתא התחיל הריעותא והשתא נגמרה ודחוק לומר דמייירי שחסר הרבה מארבעים סאה דע"כ חסר זמן רב מקודם דהא סתמא קתני אף שחסר כ"ש.

ולכן הי' נלע"ד דעיקר הטעם כמ"ש בכ"מ דכל ספק הרגיל לאו שמי' ספק וכל שהריעותא בא מעט מעט הוי כמידי דשכיח הרבה דהא החסרון הוא במשך כמה זמנים ונקרא ספק הרגיל לאו שמי' (ספק).

ולכן בצירוף תרתי לריעותא הוי פל שיצא מחזקתו זמן מה וכל שיש לומר עכשיו נגמר הריעותא הוי ספק משא"כ במידי דאין שייך חסר ואתאי א"כ הריעותא אין לו משך זמן והוי כמידי דלא שכיחא כ"כ.

ולכן אין בה פח לגרע חזקה דמעיקרא. וא"כ בנ"ד שפצאו אבודים ממנ"פ א"ש. אם יש לתלות האבדו ע"י העכברים פענן מ"ש בפ' המפקיד אפ"ל הם אבודים כו' ודאי דא"ש דא"כ שייך חסר ואתאי דהא הם אוכלים מעט מעט ואם האבדו הוא ע"י גניבה שהי' במקום מגולה ושכיחי גנבי.

וא"כ מיקרי ספק הרגיל ממש פהא דחסר ואתאי ויש בו פח לגרע תזקה קמייתא. אף
פינן דעכ"פ לא יצא מחזקתו זמן מה די"ל עכשיו נאבדו ואפ"י באכילת עכברים אולי הי'
בו שיעור מעשר מקודם ועכשיו גמרו לחסור משיעורם.

לכן פסק הרמב"ם שפיר דהוי ספק וכשיטתו גבי חבית וכמש"ל (חלון י"ב) באנרף: כו
כל זה פתבתי העולה לענ"ד מתוך סוגיות הש"ס דבאמת כל מקום דלא שייך לומר חסר
ואתאי וכדומה אמרינן דחזקה דמעיקרא עדיפא מחזקה דהשתא אף בתרתי לריעותא ג"כ
אזלינן בתר חזקה דמעיקרא כל שיש לומר דבעת שעדיין לא נראה הריעותא נסתלק
חזקת האיסור משפנגדו כגון הא דמקנה והא דנגע שפכתו התוס' וכמש"ל באנרף.

אבל חפשי ומצאתי להקת הפוסקים האחרונים שמתנגדים לכל מ"ש. דהנה המ"א בה'
פסח (סי' תס"ז ס"ק י"ח) בדין אם נמצא חיטה במי מליגה.

כ' דבמקום א' מחזקינן איסורא מזמן לזמן ואמרינן שפא הי' תחי' במים והביא ראיה
מהא דפ"ק דחולין ופ"ק דנדה דלא אמרינן השתא הוא דאתרע במידי דליכא חזקה
ואתריה החזיקו כל האחרונים דין זה דמחזיקין מזמן לזמן כאלו הוא הלכה למשה מסיני.

ולפי מ"ש למעלה דין זה צ"ע דהא פאן לא שייך נפל ואתאי וי"ל השתא הוא דנפל. ולא
מבעי' דעכ"פ ודאי איסור לא מיקרי.

אלא מוכח מדברי התוס' דפ"ק דנדה גבי אדם הנכנס לבית המנוגע דחשיב כודאי השתא
אתרע דמביא קרבן אם נכנס לעזרה אע"ג שיש לאדם חזקת טהרה ג"כ. וא"כ למה
נחמיר בחזקת דמשהו בפסח שאינו אלא מדרבנן דאפ"י במקום ספק הי' לנו להקל.

כ"ש פאן דנראה דכודאי חשיב דאזלינן בתר חזקה דמעיקרא ואפ"י היכא דאיכא תרתי
לריעותא אמרינן הכי כ"ש פאן היכא דליכא תרתי לריעותא. והגאון בעל מקור חיים
שם עמד בקושא זאת קצת דהא כ"מ דליכא תר"ל לא אזלינן בתר חזקה דהשתא (ולפי
מ"ש עדיפא הי' לו להקשות דאפ"י במקום תר"ל הדין פן כל שי"ל השתא הוא דאתרע
וליכא סברא דחסר ואתאי) ותי' שם לחלק בין אם אנו דנין על גוף הדבר שנמצא בו
הריעותא ובין הא דגבינות דביו"ד סי' פ"א דשם על הגבינות אנו דנין לא על הבהמה
וסברא זו תמוה בעיני דהא החלב מגוף הבהמה הוא ומי יתן טהור מטמא.

הגע עצמה אם נחמה אבר א' מן הבהמה כלום יש לחלק ביניהם. והיכן מצינו בהמה אחת
שחציה מותרת וחציה אסורה.

ואין זה דומה למחלוקת הגאונים הובא בתשו' גאוני בתראי במעשה דמקולין שפירש
חציה מן הסערוכות ודברי הט"ז ביו"ד (סי' ק"י) דשם עכ"פ חציה הא' נשתנית מחציה'
השני' דזו פירשה וזו נשארת בקביעותא.

משא"כ פאן דאותו ספק עצמו שעל הבהמה אימת נטרפה הוא ג"כ על הגבינות שהם
חלק מגופה ממש. וכבר תמה עליו ג"כ הגאון בעל שר האלף בחיבורו על ה' פסח שם
שדחה דין זה בשתי ידים ע"ש.

והנה אף שדין זה דמצאו גרעין חיטה במי מליגה מבואר הוא בטור שם בשם הראב"ן
ופסקו המחבר בשו"ע שם לק"מ די"ל דמיקרי בסתם מים שלא נבדקו מתחיל קודם

שהובאו לבית דבכה"ג לא שינוי לומר חזקה דמעיקרא דהא לא הי' לו חזקת היתר מעולם דאולי הי' הגרעין בפלי בעת שניתן שם המים.

וכן י"ל לכאורה לשון המ"א בשם המ"ב שכ' שמחזיקין מזמן לזמן במקום דליפא חזקה ור"ל דליפא חזקה דמעיקרא כולל אע"ג דא"א שלא יהי' לו חזקת היתר מעיקרא שהחזקה לא נולדה שם במים.

מ"מ כבר כ' המק"ח שיש לחלק בין מקום למקום דכל שיש לו לתלות במקום לא מהני מה שהי' לו חזקת היתר מתחיל' במ"א כי אם היכא שהי' לו חזקת היתר במקום זה שנמצא בו אח"כ הריעותא פיון שי"ל שמקום זה גרם שיצא בו הריעותא אמרינו דמעולם לא הוחזק מקום זה בחזקת פשרות בתחיל' ולהכי בהא דנגע באחד בליה ולמחר מצאו מת מחלק הש"ס בין ראהו חי מבערב ללא ראהו חי דאע"ג דנדאי הי' חי שעה אחת מקודם מ"מ כל שבמקום שנגע בו האדם לא הוחזק מקום זה האדם שם בחזקת חיים.

א"כ הוי דבר שיש בו לתלות במקום שהאדם הנוגע בו במקום הזה פיון שהספק בנוגע ואצלו לא הוחזק מעולם בחזקת חי ולא דמי לגבינות מבהמה שנמצא טריפה דאזלינו בטר חזקה דמעיקרא אע"ג דהבהמה הובאה ממקום אחר דשם לא שינוי לתלות במקום דאין המקום גורם הטריפות.

ועיקר מה שדנין בו הוא על הבהמה עצמה משא"כ הכא דבנוגע תלוי דבזה שינוי לתלות במקום שבמקום זה הליך נגע בו ולכן בעינו שבאותו מקום יהי' מוחזק בכשרות. וא"כ אם בתחיל' סיגנו המים בקדירה ואחר שנתבשלה ונצטננה נמצא בה חיטה י"ל דאזלינו בטר מעיקרא ועכשיו נפל החיטה ואין סברא להחמיר פיון דריעותא בגופה אף שהגאון בעל מק"ח החמיר בזה מ"מ לדינא נ"ל כמ"ש וכן בשר האלף ע"ש: כז אכן כ"ז לדעת רוב הפוסקים דס"ל דחזקה דמעיקרא לעולם עדיפא מדהשתא.

וכן ס"ל בספק טריפות אם נעשה קודם שחיטה או אח"כ דאמרינו השתא הוא דאתרע לאחר שחיטה אע"ג דהחזקה אתרעי ונולד ספק בגופה אבל רבינו יונה והרשב"א שכתבו הפוסקים בשם דכל ספק השקול אף שי"ל אחר שחיטה נעשה אסור וא"כ לא אזלינו בטר חזקה דגופא וכמ"ש הש"ך בשם פיו"ד (סי' נ' ס"ק ב') ע"ש.

וראיתי בית אפרים בחלק התשו' שלו שהקשה דברי הרשב"א אהדדי שהוא עצמו כ' להתיר הגבינות מבהמה שנמצאת טריפה דאמרינו השתא הוא דנטרפה. ותי' שם כסברת הגאון בעל מק"ח משום דגבינות הוא דבר אחר ויש להם חזקת היתר בפ"ע.

וכבר פתבתי שסברא זו אין הדעת סובלתו כלל ואין זה דומה כלל להא דאמרו ספין אתרעי בהמה לא אתרעי. דשם באמת הספין הוא ענין אחר רק הוא מכשיר הבהמה ואנו צריכים לדון על הבהמה אם נאסרה ע"י הספין או לא ולכן אין ריעותא דספין מועיל לבטל חזקת פשרות דבהמה.

משא"כ בגבינות שהם עצמם חלק מן הבהמה וכאבר מאבריה דמי ונהרי אנו דנין על הבהמה עצמה. ולענ"ד נראה ליישב דברי הרשב"א בפשיטות כעין מש"ל (חלון כ"ד) דכאן מיירי שאינו זכור העת שנשחט וגם א"י אימת נעשה זמן השבירה.

וא"כ לא שייך לומר אוקי אחזקה והשתא הוא דנשבר הגף בשעה ה' והשחיטה היא בשעה ד' אימר איפקא דמוקמינן לי' לעורף בתזקת חיים דמעיקרא ואמרין השתא הוא דנשחט בשעה ה' והשכירה היא בשעה ד' וא"כ הוי ספק השקול ממש דאין כאן תזקה כלל לתלות הריעותא באיחור הזמן.

משא"כ בהא דגבינות דהא זה ידוע דהגבינות נעשו קודם שנשחטה הבהמה. וא"כ שייך לומר אוקי הבהמה ותזקת פשרות שלה באיחור הזמן שנוכל משום תזקה קמייתא.

ובזה אנו צריכים לדחוקים וישובים שכתבו האחרונים הגאון תבו"ש ובית אפרים בדברי הרשב"א. ודבריו מחנורים כשמלה דעיקר פוננתו לאסור בגף העורף שנשבר מצד ספיקא דאורייתא משום דליכא פאן תזקת זמן דמעיקרא וכמ"ש.

וא"כ לדינא גם הרשב"א ורבינו יונה מודים בהא דחזקה שנמצא במים דמוקמינן לי' אחזקה קמייתא ואין לאסור התבשיל. ובזה א"ש הראיה שהביאו רבינו יונה והרשב"א לדין הג"ל מהא דמביא בש"ס שחט את הנושט ונמצאת הגרגרת שמוטה וא"י אם קודם שחיטה נשמטה כו' דשם ג"כ הספק על שניהם בשנה שא"י זמן השחיטה ולא זמן השמוטה.

וא"כ מאי תזית לאחר זמן השמוטה ביותר נאמר איפקא לאחר זמן השחיטה יותר כל מה שנוכל והוא דומה ממש לדין נשבר הגף שכ' הרשב"א. ומה שתמה הגאון בעל תבו"ש מה רא' משמוטה דהתם הוי ספק בשחיטה דאמר רב הונא בהמה בחייה בתזקת כו' עד שיודע לה כו' משא"כ בספק בטריכות.

לק"מ כמ"ש במ"א דזוקא אם הספק בשחיטה עצמה אם נעשה בהכשר אמרין הכי משא"כ בספק בשמוטה דבחייה לאו בתזקת סימנים שמוטים קיימא. ובר מן דין פבר הכריע הש"ך שם דהעיקר כמ"ש הרב בהג"ה דכ"מ שי"ל השתא אתרע יש לנו להקל במכ"ש גבי הך דינא דחזקה הג"ל דהוי ספק דרבנן במשהו.

ועי' בבבאורי רבינו הגדול הגר"א ז"ל (סי' נ') שפראה ג"כ דפסק לדינא דלא פרינו יונה בזה. ולפ"ז מ"ש הרב בהג"ה ביו"ד (סי' ק"ד סעי' ב') אם נמצא עכבר בשומן דאם יש להסתפק אם היא העכבר בשעה ששפכו עליו השומן מידי יום ביום כו' ע"ש ובש"ך שלא התיר אלא בס"ס.

ולפי מ"ש יש לנו להתיר כל ספק שמא עכשיו נפל העכבר תוך השומן דאזלי בתר תזקה דמעיקרא אם לא דמיירי כשידוע לנו שלא נבדק השומן בעת שניטל ממקום למקום.

וא"כ כל שיש להתלות במקום וכשפא למקום הזה לא נבדק בתחילת הוי פאין לו תזקת היתר דמעיקרא ושפיר מחזקינן איסור מזמן לזמן. ומהתימא שסתמו האחרונים שם ולא ביארו כל הצורך שבאמת יש לחלק בזה כמ"ש (ויש לי עוד אריכות דברים בזה אף פיון דלא עסיקנא השתא בדינים אלו רק מה שנוגע לענין נאמנות בע"א שיש בזה נפ"מ לכמה דברים בענין תזקה דמעיקרא וד השתא לזאת הפסקתי באמצע העניינים ודי בזה לע"ע): כח ובה שכתבתי למעלה באורך דאפ"י אם נאמר דתזקה קמייתא עדיפא מדהשתא אם העיד ע"א שמקודם לכן אתרעי אין זה ע"א נגד תזקה.

דְּהָא אֵינוּ סוּמְר הַחֲזָקָה אֲלָא מְבַרְר זְמַן הַחֲזָקָה דְּהַשְׁתָּא שְׁהִיתָה פְּנּוּ בְּתַחֲנִי וּכְעִין הָא דְּקִדְשִׁי אֵת בְּתִי כּו' שִׁכ' הָר"ן וּכְמוּ שְׁהָאֲרַכְתִּי לְמַעְלָה. וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְשָׂדוֹת נִרְגָא בְּהָדָּ פְּלִלָא מְהָא דְּאִי בִּרְפ"ב דְּכִתְוּבוֹת (ט"ז ע"א) עַל מִתְנִי דְּהִיא אוֹמְרַת בְּתוּלָה נְשִׂאֲתַנִּי וְהוּא אוֹמֵר לֹא כִי כּו' וְאִם יֵשׁ עֲדִים שְׂיִצְאָתָה בְּהִינוּמָא וְרֵאשָׁה פְּרוּעַ פְּתוּבְתָה מְאֲתִים.

דְּאֲמַאי צָרִיף ב' עֲדִים הָא פִּינוּ דְּבִאָמַת יֵשׁ לָהּ חֲזָקַת הַגּוֹף דְּמַעֲיָקְרָא דְּבְתוּלָה נוֹלְדָה. וְא"כ מְמַשְׁיָכִים חֲזָקַת בְּתוּלָה דִּינְדָה פֶּל מַה שְׂאָנוּ יְכוּלִים.

וְהִי לְנוּ לּוֹמֵר דְּעַכְשָׁיו אַחַר גִּישׁוּאִין שְׁלָה עִם בְּעֵלָה זֶה נִסְתַּלַּק חֲזָקַת בְּתוּלִים דִּינְדָה רַק מְשׁוּם דְּחֲזָקַת מְמוֹן דְּבַעַל עֲדִיף מְחֲזָקָה דִּינְדָה עַכ"פּ בְּבָרִי וּבְרִי כְּדִקְאָמֵר הַש"ס שְׁם וְכִינוֹן שְׁפִן פִּינוּן שְׂיֵשׁ ע"א שְׂמַעִיד שְׁבְתוּלָה נִישְׂאֵת הָרִי הוּא כְּמִבְרַר הַחֲזָקָה דִּינְדָה דְּגוּפָא נְגִד חֲזָקַת מְמוֹן וְהוּי פְּאֵלוּ אִין פְּאֵן חֲזָקַת מְמוֹן פְּלִל.

וְאִין לּוֹמֵר דְּשִׂאֲנִי גְבִי מְמוֹן דְּגִזְרַת הַכ' לֹא יָקוּם עַד אַחַד בְּאִישׁ וְגו' דְּאִין מוֹצִיאִין מְמוֹן עַל יְדֵי עַד אַחַד בְּשׁוּם פְּנִים כְּשֶׁהִנְתַּבַּע טוֹעֵן בְּרִי עַכ"פּ וְלִכְדָּ אֲפִילוּ אִין פְּאֵן ע"א נְגִד חֲזָקָה ג"כ לֹא מְהִימֵן.

דְּא"כ בְּדָבָר שְׁבַעְרָוּהּ דִּילְפִינוּ דְּבָר דְּבָר מְמַמוֹן ג"כ יֵשׁ לְנוּ לּוֹמֵר דַּע"א לֹא מְהִימֵן אֲפִי לֹא בָּא רַק לְבַרְר הַחֲזָקָה לְבַד. א"כ קִשָּׁה בְּהָא דְּקִינְדְּשִׁי אֵת בְּתִי וּבָא אַחַד וְאָמֵר אֲנִי קִדְשִׁי לְמָה נְאָמֵן לִיתֵן גִּט עַכ"פּ לִכ"ע הָא ע"א א"נ בְּדָבָר שְׁבַעְרָוּהּ אֲפִי כְּשִׂאֲנוּ מַעִיד עַל סְתִירַת הַחֲזָקָה רַק לְבַרְרָה וְכַמ"ש.

אִף אִם נְאָמֵר דְּבְדָבָר שְׁבַעְרָוּהּ וְלֹא אִתְחַזַּק אִיסוּרָא ע"א נְאָמֵן עָלֵיו הָוִי א"ש דִּישׁ לְחַלַּק בֵּין דְּבָר שְׁבַעְרָוּהּ לְדָבָר שְׁבַמְמוֹן דְּבְדָבָר שְׁבַעְרָוּהּ אִף דִּישׁ חֲזָקָה אַחֲרַת דְּעַדִּיפָא טְפִי וְע"א מַעִיד לְקַיָּים הַחֲזָקָה הַשְּׂנִינִי אִף דְּגִרִיעָא נְאָמֵן.

וְאִין זֶה בְּגִזְרַת ע"א נְגִד חֲזָקָה דְּהוּא מְבַרְר הַחֲזָקָה וְכַמ"ש. מִשָּׂא"כ בְּדָבָר שְׁבַמְמוֹן שְׁבַלֵּא"ה אִין ע"א נְאָמֵן עָלֵיו וְלֹא מִטַּעַם חֲזָקַת מְמוֹן אֲתִינֵן עֲלֵי רַק פְּנּוּ גִזְרַת הַכ' לֹא יָקוּם ע"א וְגו' לְכֵן א"נ אִף בְּמָקוּם שְׁבָא לְבַרְר הַחֲזָקָה אַחֲרַת.

וְיֵשׁ לִי מְקוּם עִיּוֹן בְּהָא דְּאִשָּׁה שְׁנִתְאַרְמְלָה שְׁם אִם לֹא הִי פְּאֵן בְּרִי וּבְרִי פְּגוֹן שְׁהִי א' נְשׁוּי ב' נְשִׁים וְלִשְׁנִינָהּ בְּנִים וּמַת הוּא תַחֲנִי וְאִת"פּ בְּאִים בְּנֵי אִשָּׁה שְׁפְתוּבְתָה גְדוּלָה לְדוֹן עִם בְּנֵי הָאִשָּׁה הָאֲחֵרַת שְׂיִדוּעַ שְׁהִיתָה אֲלִמְנָה כְּשִׁנְיִשְׂאֵת א"כ הָוִי שְׂמָא וְשְׂמָא דַּא"י אִם הִרְאִשׁוּנָה נִישְׂאֵת בְּתוּלָה אוּ לֹא.

נִרְאָה דְּדִין זֶה בְּמַחְלֻקַת שְׁנוּיָה לְפִי שִׁטַּת רַש"י וְתוֹס' ב'פ' הַמְדִיר גְבִי מוּמִין דְּלִשִׁטַּת רַש"י לְתִי רַב אִשִּׁי דְּמַחְלַק בֵּין רִישָׁא לְסִיפָא דְּסִיפָא הָוִי כְּמִנְהָ לִי בִּינְדָה וְרִישָׁא הָוִי כְּמִנְהָ לְאֲבָא בִּינְדָה דְּחֲזָקָה דִּינְדָה לֹא מְהִי לְגַבִּי אָב.

וְאִין נַפ"מ בֵּין בְּרִי וְשְׂמָא לְשְׂמָא וְשְׂמָא. וְא"כ בְּנ"ד מְהִי חֲזָקַת הַגּוֹף דְּבְתוּלָה נִישְׂאֵת וְיִוְרִשִׁים בְּנֵיהּ פְּתוּבְתָה מְאֲתִים דְּכָאן לֹא שְׂיִיף הָד סְבָרָא דְּחֲזָקָה דִּינְדָה לֹא מְהִי לְגַבִּי בְּנֵיהּ דְּהָא אֲמֵם מְתָה לְאַחַר מִיתַת בְּעֵלָה.

וּכְבָר זְכָתָה בְּכִתְוּבְתָהּ וּבְנֵיהּ יוֹרְשִׁים זְכוּתָהּ וּבְמָקוּמָה קִינְיָמִי. מִשָּׂא"כ לְשִׁטַּת רַמְבַּ"ן וְר"י בְּתוֹס' שְׁם דְּהַחֲלִיּוּק הוּא בֵּין בְּרִי וְשְׂמָא לְשְׂמָא וְשְׂמָא לֹא אֲמַרִינֵן פְּאֵן אוֹקְמָה אַחֲרַת

גופה דכיון דנכסי בתוקת יתמי קיימי בשנה הרי תוקת ממון עדיפא מחוקת הגוף אפי' בשמא ושמא אם לא במקום ברי ושמא: כט ויש להסתפק אם אחר מיתת בעלה אמרה האשה בב"ד שבתולה נישאת אי מהימנא אי הוי פברי ושמא דבכה"ג אזלינן בטר חזקה דגופא נגד חזקת ממון.

או כיון דכבר מת בעלה אין ברי דידה טוב כיון שאין לפנינו מי שייכחישנה. ועי' תוס' פ"ק דכתובות (י"ב ע"ב) ד"ה רב הונא שכ' דמתני' שמא אין ברי דידה טוב ושמא דידן' ג"כ טוב כיון שיודעת שלא יכחישנה ג"כ נאמנת להוציא ממון מטעם חזקה דגופא וברי ושמא.

וא"כ י"ל ג"כ דהיכא דאמרה ברי לאחר מיתת בעלה דינא הכי דמאי נפ"מ במה שאין מי שייכחישנה הא גם בחזיו אע"ג שא"י להכחישנה קי"ל דברי דידה עדיף בצירוף חזקה דגופא וא"כ צ"ל דבמתני' דריש פירקין דהיא אומרת בתולה נישאתני גבי נתארמלה דהיורשים טוענים אלמנה נשאף אבינו צ"ל דהם טוענים ברי ששמעו מאביהם פה אכל אם הם טוענים שמא א"צ ב' עדים כמ"ש.

אבל הרא"ש כ' דגבי יורשים חשיבי כטענת ברי משום דאנן טענינן ליורשים כל מאי דמצי אפוקהו למטען ואמרינן דילמא אי הוי אפוקהו קיים הי' טוען ברי שאלמנה נישאת וכ"כ הב"ש באה"ע (סי' צ"ו ס"ק כ"ט) ע"ש.

וצ"ע מנלן דבר זה דמאי דמצינו בש"ס בכ"מ דב"ד טוענים בשביל יורשים כל מה דמצי אפוקהו למטען היינו ג"כ דבשביל ספק אין מוציאין מהם ואף טענת פרעתי נגד מלנה ע"פ ה"ט משום דשם לא מהני ברי ושמא דהא בטוען א"י אם נתחייבתי לה פטור אם לא בטוען א"י אם פרעתיך משום דהוי לי למידע.

אבל ביורשים דלא שניף זה דיתמי לא ידעי במילי דאפוקהו והתובע מודה שא"י לכה אינו יכול להוציא מהם. אבל במקום שיש חזקה דגופא מסייע לברי נגד שמא צ"ע.

ואפשר לומר דמסברא כ' הרא"ש כן. דאל"כ לעולם תטעון האשה ברי אחרי מות בעלה. ולא דמי לאם בעלה בחיים אע"ג דיודעת שא"י להכחישנה מ"מ אינה יכולה להעזי פניה בפניו אולי יודע בבירור משא"כ לגבי יורשים. ומ"מ צ"ע.

ומכ"ש לשיטת רש"י דס"ל דאפי' בשמא ושמא מהני חזקת הגוף לגבי חזקת ממון. וא"כ לא יגרע טענת ברי דידה לגבי יתמי משמא ושמא וצ"ע: חדר ט רובא נגד חזקת ממון וע"א מעיד לסייע לרובא אם מהני ובו ז' חלונות: א ומתוף סוגיא דרפ"ב דכתובות יש לנו מקום עיון בהיכא דיש רובא נגד חזקת ממון וע"א מעיד לסייע לרובא אי מהימן להוציא ממון או לא.

דהנה שם מקשה הש"ס וכיון דרוב נשים בתולות נישאות כי לא אתו עדים מאי הוי. ופי' התוס' שם דלרב פריף דאית לי' הולכין בממון אחר הרוב ואם נאמר דע"א מסייע לרובא מהני להוציא ממון מתורץ קושית התוס' די"ל דקושית הש"ס לרב ושמא לכול חד לפי מאי דס"ל דלרב קשה דלא בעי עדים כלל.

וּלְשִׁמוּאֵל קָשָׁה לָמָּה צָרִיךְ שְׁנֵי עֵדִים בַּעֲ"א סָגִי פִּינּוֹן דֵּהוּא מְסִייעַ לְרַנְבָּא. וְעַי' בַּס' פִּתַּח הַבֵּית בְּדִינֵי הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אַחַר הָרוֹב (עֲנָף ג') שֶׁכ' בְּשֵׁם בְּנוֹ שְׁפִלְפֵּל בְּדִין ע"א וְרוֹב נִגְדַּח חֻזְקַת מָמוֹן מֵהָא דְבַמָּס' סְנֵהֲדָרִין פ' בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה (ס"ט ע"א) דִּילִיף שָׁם דְּאֲזֵלִינּוּן בַּד"נ בְּתַר רַנְבָּא מֵהָא דַּא' אוֹמֵר בְּשָׁנִים בַּחוּדָשׁ וְאָחַד אוֹמֵר בְּג' מְשׁוּם דְּרַנְבָּא טַעוּ בְּעֵיבוֹרָא דִּירְחָא.

וְא"כ קָשָׁה בַּד"מ בְּאָחַד אוֹמֵר בְּשָׁנִים בַּחוּדָשׁ וְא' אוֹמֵר בְּג' לָמָּה חֲזִיב הָא אֵין הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אַחַר הָרוֹב. וּמַזְהָ הִבִּיא רַאִי דַּע"א וְרַנְבָּא מְהֵי דְשָׁם אָף אִם הֵם מְכַחֲשִׁים זַא"ז עַכ"פ ע"א אִיפָּא.

וְלַעֲנַ"ד דְּבָרֵינוּ תְּמוּהִים דַּא"כ מַאי פְּרִיף שָׁם עַל הָא דְבֵן סוֹרֵר וּמוֹרֵה מֵהָא דְקָאֵמֵר שָׁם ר"ה בְּרִי דְר"י דְבַד"נ לָא אֲזֵלִינּוּן בַּת"ר מְשׁוּם דְּכַתִּיב וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה וְגו' מֵהָא דְאָחַד אוֹמֵר בְּשָׁנִים בַּחוּדָשׁ וְא' אוֹמֵר בְּג' דִּילְמָא ש"ה שְׁיֵישׁ רוֹב וְע"א מִשַׁא"כ בְּרַנְבָּא דְעֵלְמָא פְּהֵף רַנְבָּא דְמִיָּרֵי הֵתָם דְרוֹב נְשִׁים לְתַשְׁעָה יְלָדוֹן דְלִיפָא אֵלָא רַנְבָּא לְבַד.

וְע"כ צ"ל דְכִינּוֹן דְמִקְרָא מְלָא הוּא לָא יְקוּם ע"א בְּאִישׁ וְגו' וְכַתִּיב לָא יוֹמַת ע"פ ע"א דַּע"א אֵינוֹ מוֹעִיל לְעֻנּוּשׁ ע"י מִיתָה א"כ כְּפֵה גְזִירַת הַכ' דְלָא תִלִּי פְלָל בְּבִירוֹר הַדְּבָר דַּע"א אֵינוֹ מוֹעִיל פְּלוּם בְּשׁוּם אֲנָפִן אָף לְצִירוּף דְבָר אַחַר אַע"כ מְשׁוּם דְאֲזֵלִינּוּן בַּת"ר לְבַד נִהְרֵי יֵשׁ פָּאן ב' עֵדִים.

וְא"כ גַּם בְּמָמוֹן דַּג"כ נִלְמַד מִקְרָא דְלָא יְקוּם ע"א וְגו' ג"כ אֵינוֹ מוֹעִיל לְצָרְפֵה לְרַנְבָּא וְעוֹד דְבָרֵינוּ נִדְחִים דְבַכְּה"ג דְהַעֲדִים מְכַחֲשִׁים זַא"ז בְּדִרְיִשׁוֹת בְּאִיזוֹ יוֹם עֲדוּתָם בְּטִלָּה לְגַמְרֵי אִם הִי הִכְחָשָׁה גְמוּרָה אִפִּי בְמָקוֹם שַׁע"א נֶאֱמָן.

וְאָף שֶׁכ' בַּאֵה"ע (ס' י"ז סַעִי ט') בַּע"א שְׁאָמֵר מַת וְא' אוֹמֵר נִהְרַג שְׁתַּנְּשָׂא. כְּבָר הַשְּׁיָגוֹ ע"ז הָאֲחֵרוּנִים וְעַי' בַּב"ש שָׁם מ"ש בְּשֵׁם הַש"ג.

וְאָף שֶׁהַב"ש שָׁם מִיָּשֵׁב דְבָרֵי הַמַּחְבֵּר כְּבָר כ' רַבִּינוּ הַגָּדוֹל הַגֵּר"א ז"ל בְּבִיאורוֹ שָׁם דְשָׁגְגָה גְדוּלָּה הִיא וְאִיזָה תִלְמִיד טוֹעֵה פְתָבוּ. וּמִתְשׁוֹ הָרַא"ש שְׁהַעֲתִיק הַב"י דִּין זֶה לָא מוֹכַח מִיָּדֵי ע"ש שֶׁהִבִּיא ע"ז רְאִיּוֹת בְּרוּרוֹת.

וּבַלֵּא"ה קָשָׁה שָׁם עַל רַב הוֹנָא בְּרִי דְר"י דַּס"ל אֵין הוֹלְכִין בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת בַּת"ר דַּא"כ מִפְּהָ אָבִיו וְאִמּוֹ דְבַחְנָק וּמְקַלֵּל דְבַסְקִילָה וּבַת פִּהוֹן דְּבַשְׁרִיפָּה לָמָּה חֲזִיב מִיתָה דִּילְמָא לָאוּ אָבִיו הוּא דֵּהָא מְשָׁם יְלָפִינוּ דְאֲזֵלִי בְתַר רַנְבָּא בְּכָל הַתּוֹרָה בְּפ"ק דְחֻוּלִין.

וְע"כ צ"ל דְבְּמִיעוּט שְׁאֵינוֹ מְצוּי וְדַאי דְאֲזֵלִי בְתַרְי' גַּם בַּד"נ לַכ"ע. וְרִיעוּתָא דְלָא חֲזִינּוּן לָא מְחֻזְקִי רַק דְר"ה בְּרִי דְר"י ס"ל דְבְּמִיעוּט הַמְצוּי אֵין הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אַחַר הָרוֹב.

וְלָכֵן בְּהָא דְנָשִׁי דִּילְדוֹן לִז' מִיעוּטָא דְשִׁכְחָא הִיא טוֹבָא וְכַדֵּאִיתָא בַּפ' הַחוּלְצִי (ל"ז ע"א) דְקָאֵמֵר ר"נ נָשִׁי דִּינוֹן לְשַׁבְּעָה יְלָדוֹן ע"ש. וְע"ז פְּרִיף שְׁפִיר הַתּוֹרָה אָמְרָה וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה וְגו' וְלָכֵן מְבִיא רַאִי מֵהָא דַּא' אוֹמֵר בְּשָׁנִים לְחוּדָשׁ כּו' דְשָׁם מִיעוּט הַמְצוּי הוּא דַּאִין טוֹעִין א"כ אֵין סְבָרָא דְנַחֲשִׁיב ע"י ע"א: ב ב וּבְזֶה יֵשׁ לְתַרְצַם מַה שְׁיֵישׁ לְהַקְשׁוֹת ע"ד הַתּוֹסֵפ' פ' הַנְּשָׁרְפִין (פ"א ע"א) ד"ה הַנְּסַקְלִין בְּנְשָׁרְפִין שֶׁכ' שָׁם דַּאִין הוֹלְכִין בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת אַחַר הָרוֹב לְחֲזִיב מִי שְׁאֵינוֹ חֲזִיב דַּל"ד לְהֵף דְטְרִיפָּה הֵרַג כּו' ע"ש.

דְּהָא הַש"ס מְסִיק פְּאָן. אֶזְלִינָן בַּד"נ בַּת"ר אַף בְּמִיעוּט הַמְצוּי דְלָפִי מ"ש א"ש וּמְדוּקָדָק בְּלִשׁוֹן הַתּוֹס' דְכִינּוּ דַעכ"פ יֵשׁ פְּאָן א' שְׁהוּא זַפְאֵי בְּוִדְאֵי תְמִיר טְפִי מְמִיעוּט הַמְצוּי וְאִין סְבָרָא לִילָף בַּת"ר בַּד"נ וְלֹא כָּל רַבָּא שׁוּיִם וְהַפֵּל כְּפִי מַה שְׁנִרְאָה לְחֻכְמִים בְּזֵה וְע"ז נֶאֱמַר וְשִׁטּוֹ הֶעֱדָה וּגו' וּבְזֵה מְתַנְרֵץ מ"ש בַּס' פֶּתַח הַבַּיִת שֶׁם בְּשֵׁם בְּנוֹ מַה שְׁתִּי' קוֹשְׁיִית חֻכְמִי א' ע"ד הַתּוֹסֵפ' הַנ"ל וּבְאֲמַת לַק"מ לְמַעַיְנָן בְּלִשׁוֹן הַתּוֹס' שֶׁם וּכְמ"ש.

וְעִי' תּוֹס' רַפ"ק דְּסַנְהֶדְרִין (ג' ע"ב) וְהַעֲקֵר שְׂיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין רֹבֵב גְּמוּר לְרֹבֵב שְׂאִינוֹ גְּמוּר. וּבְוִדְאֵי אִין סְבָרָא לֹא מְד"מ תְּמִיר בְּזֵה מַד"נ לְעֵנִין רַבָּא כְּמוֹ שְׁפִתְבוּ קִצְתָּ דְהָא עֵיקֵר מַה דְּיִלְפִינוּ דְאֶזְלִינָן בַּת"ר מְקָרָא דְאֲחֵרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת וּכְמ"ש רַש"י בַּפ"ק דְּחֻלִּין (י"א ע"א) וְהָרִי חֻזְנִין בַּד"נ דְאִין יַחֲדֵי מְכָרִיעַ לְחֻבָּה וּבַד"מ גַּם יַחֲדֵי מְכָרִיעַ הָרִי בַּד"נ תְּמִיר יוֹתֵר מַד"מ לְעֵנִין רַבָּא.

וּקִצְתָּ הִיא נִרְאָה לְהוֹכִיחַ דַּע"א אִינוֹ מוֹעִיל לְהוֹצִיא מְמוֹן אַף דְרַבָּא מְסִיעַ לִי מְהָא דַּפ' שְׁבוּעַת הַעֲדוּת (ל"ב ע"ב) הַפֵּל מוֹדִים דַּר' אַבָּא כו' וְהַפֵּל מוֹדִים כו' וְלָמָּה לֹא קֶאֱמַר בְּמִשְׁבִּיעַ ע"א הֵיכָא דְרַבָּא מְסִיעַ לִי כְּגוֹן בְּפִלּוּגְתָּא דְרַב וְשְׁמוּאֵל בְּמוֹכֵר שׁוֹר לְחֻבְרִי וְנִמְצָא נִגְזָח דְרַבָּא לְרַדְיָא זְבָנֵי דְיָכוֹל הַלּוֹקֵחַ לְהוֹצִיא מְמוֹן ע"י ע"א וְאִם מְשִׁבִיעוֹ חֲזִיב עָלָיו הָעֵד קָרְבֵן שְׁבוּעָה.

אַף יֵשׁ לְדַחֲוֵת דְהַש"ס לֹא מְיִירֵי בְּפִלּוּגְתָּא דְלַרְב דַּס"ל דְהוֹלְכִין בְּמְמוֹן אַחֵר הָרֹב לֹא שְׂיִיף זֵה. וְהִנֵּה לְפִי מַש"ל (תְּדַר ד') בְּאִנְרָף דִּי"ל דַּע"א הָרִי כְּמוֹ חֻזְקָה כְּמ"ש חֻזְקָה אִין אָדָם חוּטָא וְלֹא לֹא לְשַׁקֵּר בְּחֻנָּם.

א"כ לְפִי מַאי דְקִי"ל דְרַבָּא וְחֻזְקָה מוֹעִיל לְגַבֵּי חֻזְקָת מְמוֹן כְּמ"ש בַּעַה"מ בַּפ"ב דְּכַתְּוִבוֹת א"כ הִיא לְנוֹ לֹא מְד"מ דְגַם רַבָּא וְע"א מוֹעִיל וְקָרָא דְלֹא יָקוּם ע"א בְּאִישׁ וּגו' הִינְנוּ דְוָקָא ע"י ע"א לְבַד אִין עוֹנְשִׁין אַבְּל מוֹעִיל לְצַרְרָא לְרַבָּא דַּע"א וְרַבָּא עֲדִירָא מְב' עֲדִים.

דְהָא רַבָּא עֲדִירָא מַע"א דַּע"א נֶגְדַּח חֻזְקָה א"נ וְרַבָּא נֶגְדַּח חֻזְקָה קִי"ל דְרַבָּא עֲדִירָא. וְא"כ פִּינּוּ שַׁע"א מְצַטְרַף לְשַׁנֵּי ק"ו דְמְצַטְרַף ע"א לְרֹב.

וּבְזֵה נִרְאָה לְיִישֵׁב מ"ש לְהוֹכִיחַ מַפ' בֶּן סוּרֵר וּמוֹרָה מְהָא דְמִקְשָׁה מַא' אוֹמֵר בְּב' לְחוּדָשׁ כו' אִפִּי לְדַעַת הַב"י דַּס"ל דְגַם אִם מְכַחֲשִׁים בְּחֻקִּירוֹת הָרִי עַכ"פ ע"א דַּא"כ מַאי פְּרִיף דִּילְמָא שְׂאֵנִי רֹבֵב וְע"א. דִּי"ל דְמוֹכִיחַ שְׁפִיר דְבִשְׁלָמָא בַּד"מ דְעֲדוּת מִיְנוּחְדָּת פְּשִׁירָה לַד"מ דַּאִם ע"א רָאָה בַּפ"ע וְהַשְׁנִי בַּפ"ע מְצַרְפִּינוּ עֲדוּתָם.

לְכֹן גַּם ע"א וְרַבָּא מְצַטְרַפִּים. אַף דְהָרֹב וְע"א אִינָם מְצוּרְפִים יַחַד וְהָרִי כְּעֲדוּת מִיְנוּחְדָּת דְהָא הָרֹב עוֹמֵד בַּפ"ע רַבָּא דְעֲלָמָא טוֹעִים בְּעִיבּוּרָא דִּירְחָא.

אַבְּל בַּד"נ קִי"ל דְעֲדוּת מִיְנוּחְדָּת לֹא פְלוּם הוּא א"כ הַע"א אִינוֹ מְצַטְרַף לְהַדִּי רַבָּא אַע"כ דְרֹב לְבַד מוֹעִיל וּמוֹכִיחַ שְׁפִיר. וְכִר מִן דִּין מ"ש בְּפִתַח הַבַּיִת בְּשֵׁם בְּנוֹ לְהוֹכִיחַ מְשֵׁם בַּא' אוֹמֵר בְּב' לְחוּדָשׁ דְאִין ע"א מְצַטְרַף לְרֹב אִין בְּרַא' זֹו מְשֵׁם דְבְּאֲמַת בְּמְקוֹם שְׁמוֹכִיחַ מְצַד אַחֵר ע"פ הָרֹב שְׁהַדְּבָר אֲמַת כְּמוֹ שְׁהַעִיד הַע"א י"ל דְמוֹעִיל עֲדוּתוֹ.

אַבְּל שֶׁם הָרֹב אִינוֹ שְׁמַטְעַם הָרֹב אֲמָרִינוּ דְשְׁנִיָּהֶם אוֹמְרִים אֲמַת וְאִין ע"א מְכַחֲשִׁי לְחֻבְרִי מְשׁוּם דְרֹב טוֹעִים בְּקִבְעָא דִּירְחָא. וְא"כ אִין עֲדוּת הָעֵד הַשְׁנִי מְבִנְרָר בְּעֲדוּתוֹ

כמו העד האחר והתורה אמרה ע"פ שנים עדים יקום דבר שיהי' ידוע לנו בנודאי שאין אחד מכחיש חבירו משא"כ אם יש להסתפק קצת שמה מכחישים זא"ז שמיעוט אין טועים א"כ אין כאן שני עדים גמורים ואין זה ענין לרוב וע"א המסייעים זה לזה דהרוב הוא מצ"ע לא מטעם עדות ע"א.

ונה ברור ובחנם פלפל שם בזה: ג ועי' בפתח הבית שם שהביא בשם ס' הפלאה שהקשה לפי מאי דקיי"ל אין הולכין בממון אחר הרוב א"כ מפנותה אמאי חייב קנס דילמא לאו אביה הוא ויתומה מפנותה מחלה.

וע"ש מה שתי קושיא זו. דכיון דחשיב אביה לגבי שאר איסורים גם לענין ממון כהו הוא דא"א לחלק ביניהם.

ודחה תי' זה מדברי התוס' ספ"ק דכתובות גבי אם רוב ישראל ישראל מאי נפ"מ להחזיר אבידתו ע"ש. ולענ"ד קשה עליו ג"כ מהא דפ' בן סורר ומורה דדיניק שם דאזלינן בד"נ בת"ר מהא דבת ג' שנים ויום אחד הפא עליה כו' ודילמא איילנית היא ודחי שם דמאי דקתני חייב היינו לענין קרבן ומשמע דאר דחשבינו שאינה איילנית לענין קרבן לא חשיבה פאינה איילנית גם לענין קטלא ועי' תוס' פ' גיד הנשה (צ"ד ע"א) באשה הנישאת ע"פ סימנים שנמצא בעלה מת שכתבו דאעפ"כ לא מהני זה לקטלא ובנינו דוקא עדים גמורים למיתת בעלה הרי דלא אמרינו הו סברא כיון דמהימנת להו לשארי דברים נאמן ג"כ לענין קטלא (ועיין מ"ש למעלה שדברי התוס' אינם מוכרחים בזה ושהרמב"ם לא ס"ל כן) אמנם לענ"ד בלאו הכי לא קשיא ממפנותה דשם יש ג"כ חזקה המסייע לרוב דמוקמינו לאמה בחזקת צדקת וכשירה שלא זינתה ומסתמא היא מאביה בנשואין וכמ"ש התוס' פ"ק דחולין (י' ע"ב) בהא דאטיא ממפה אביו ואמו ודילמא לאו אביו הוא שהקשו התוס' שם דילמא משום דיש לאמו חזקת צדקת וכשרות ע"ש.

וא"כ במקום שחזקה מסייע לרוב גם בממון מוציאין ע"י כמ"ש למעלה בשם בעה"מ פ"ב דכתובות. גם מה שהקשה הגאון בעל הפלאה אמאי משלם דמי ולדות ומזיק אמאי משלם דילמא טריפה הוא כו' לק"מ דהא שם מטעם מזיק ממון חבירו אטינו עלי' וא"כ דמי ולדות כיון דזכ' רחמנא לאב וצרי דידי' ניגהו ונהרי הם שנים ממון דאם היו נמכרים לאחרים היו נותנים ממון עבורם והלוקח לא היה חושש לספק דילמא טריפה הוא וכמו כן מזיק בהמת חבירו הרי ראוייה היא לבעלים למוכרה וא"כ הרי הזיק ממון חבירו.

ומה שהביא בשם הגאון שער המלך שהקשה מהא דמת לאחר שלשים יום דחייב לפדותו דילמא טריפה הוא ואין הולכין בממון אחר הרוב. לענ"ד ג"כ לק"מ דהא בס"פ הקומץ רבה (ל"ז ע"ב) גילף לה מקרא דנטרף תוף שלשים אין פודים אותו מקרא דאר בכור וגו' אף חלק וא"כ אי לא קרא הוי אמינא דהתורה חייבה לפדות בכור אפי' טריפה שא"י לחיות.

וא"כ לא גילתה התורה רק בנטרף תוף שלשים דוקא משום דחשוב כמת תוף שלשים והתורה אמרה ופדוינו מכן חודש תפדה וכמ"ש התוס' שם דהטעם משום דחשוב כמת. משא"כ אם נטרף לאחר שלשים יום חייבתו התורה לפדותו אף אם בנודאי נטרף כגון ששבר רגלו מארפובה ולמעלה שהרי לא עדיף נטרף ממת ממש אחר שלשים מ"מ כל

שְׁחֵי שְׁלֵשִׁים יוֹם חֲיִיבְתוּ הַתּוֹרָה בְּפִדְיוֹן וְזֶה בְּרוּר וְלִק"מ: ד וְלִכְאוּרָה הִיא נִלְע"ד לְהוֹכִיחַ דַּע"א עִם רֹבֵב לֹא מְהִינֵי בְּמִקּוֹם שַׁע"א א"נ מְהֵא דַר"פ הַא"ר (פ"ז ע"ב) דְּמַדְיִיק שָׁם דַּע"א נֶאֱמָן בְּאִסּוּרִים מְהֵא דְתַנְיָא אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ וְלֹא שְׂיִוְדִיעוּוּהוּ אַחֲרֵים יְכוּל אַע"פ שְׂאִינּוּ מְכַחִישׁוּ יְהֵא פְטוּר ת"ל אוֹ הוֹדַע אֵלָיו מ"מ וְקֹאֲמַר שָׁם ה"ד אִילִימָא דַּאֲתוֹ תְרִי וְלֹא קֵא מְכַחִישׁ לְהוּ קְרָא לְמָה לִי אֶלָּא לָאו חֵד וְכִי לֹא מְכַחִישׁ לִי מְהִימָן ש"מ ע"א נֶאֱמָן כּו' ע"ש.

וְאִם נֶאֱמַר דְּהִיכָא דְרֹבֵב מְסִייעַ לַע"א מְהִימָן לְעוֹלָם א"כ אֵין מְשָׁם רֵאִי דִי"ל דְּשָׁם מְיִירִי שְׁהִי פֶאן תַּשְׁעָה חֲתִיכוֹת חֲלָב וְחֲתִיכָה אַחַת שְׁוֹמֵן וְיִדוּעַ חֲתִיכַת הַשְׁוֹמֵן בְּמִקּוּמוֹ דְּהִנּוּ לִי קְבוּעַ וְכַמְחָצָה עַל מְחָצָה דְּמִי דָּאִם יְדוּעַ הַקְּבִיעוּת בְּמִקּוּמוֹ לְאַחַד הֵוִי כְּמְחָצָה עַל מְחָצָה אִפִּי לְמִי שֶׁא"י כַּמ"ש בְּחִיבּוּרֵי בֵּית יִצְחָק בְּאַנְרָה.

וְא"כ לְוִלֵי הָעֵד לֹא הִי חֲיִיב חֲטָאת וְדֵאִי וַע"י עֵדוּת הַע"א שְׂאֲמַר שְׁחֲלָב אֶכֶל חֲיִיב חֲטָאת דְּרֹבֵב מְסִייעַ לִי דַע"ג דְּקְבוּעַ כְּמְחָצָה עַל מְחָצָה דְּמִי וְא"כ אֵין זֶה בְּגֵדֵר רֹבֵב. אֵינּוּ אֶלָּא גְזֵירַת הַכ' וְאֵין לָהּ בּוֹ אֶלָּא חִידוּשׁוֹ אֶבֶל מְסַבְרָא יֵשׁ יוֹתֵר לְתַלּוּת בְּרוּב וְאִם רֹבֵב מְסִייעַ לַע"א לְהִיּוֹת כַּב' עֵדִים שְׂאוּמְרִים שְׂהוּא מְעִיד אֲמַת פִּינּוֹן דְּרֹבֵב מְסִייעַ לִי א"כ גַּם בְּזֶה שְׂיִיף לְוֹמַר דְּמְסִייעַ לְעֵדוּת הַע"א.

אַע"כ דַּע"א לְעוֹלָם לֹא מְהִינֵי אִפִּי רֹבֵב מְסִייעַ לִי בְּמִקּוֹם שֶׁא"נ. אִף יֵשׁ לְדַחוּת דְּבִאֲמַת פִּינּוֹן דְּאֲמַרִּינוּ כֹּל קְבוּעַ כְּמְחָצָה עַל מְחָצָה הוּא גַּם בְּזֶה דֵינּוּ כְּמְחָצָה וְלֹא הֵוִי כְּרֹבֵב מְסִייעַ לְעֵדוּת הַע"א.

גַּם הִי נִרְאָה לְכְאוּרָה לְהוֹכִיחַ דְּלֹא מְהִינֵי רֹבֵב לְסִייעַ לַע"א מְהֵא דְּכַתְּבוּ הַתּוֹס' רַפ"ב דְּכַתְּנוּבוֹת בְּהֵא דְּפִרְיָה וְלִימָא רֹבֵב נְשִׁים בְּתוּלוֹת נִישְׂאוֹת כּו' דְּמִשְׁנֵי רֹבֵב הַנִּישְׂאוֹת בְּתוּלוֹת יֵשׁ לְהֵם קוּל כּו' שְׂהַקְּשׁוּ שָׁם מְהֵא דַסַּפ"ב שָׁם וְאֵלוֹ נֶאֱמָנִים לְהַעֲיִד בְּגוּדְלָן מַה שְׂרָאוּ בְּקוּטְנָם כּו' זְכוּרֵי בְּפִלוֹנִית שְׂיִצְאָתָהּ בְּהִינוּמָא כּו' דְּהִיאָה נֶאֱמָן קִטּוֹן לְהוֹצִיא מְמוֹן וְתִי שָׁם דְּבִאֲמַת הַד' רֹבֵב דְּרֹבֵב נְשִׁים בְּתוּלוֹת נִישְׂאוֹת עֲדִיף מְהֵא דְּרֹבֵב הַנִּישְׂאוֹת בְּתוּלוֹת יֵשׁ לְהֵם קוּל וּמְדַאֲוִרֵימָא הֵוִי רֹבֵב גְּמוּר רַב מְדַרְבְּנָן לֹא הֵוִי רֹבֵב וּלְכַהּ מְהִימָן.

וְהִנֵּה שָׁם אֵיתָא דְּצִרִיף שְׂיֵהֵא גְדוּל עֵמוֹ וְא"כ קֶשְׁהּ פִּינּוֹן דְּבִאֲמַת מְיִקְרִי רֹבֵב מִן הַתּוֹרָה נְהִי דְּחֲכָמִים הִתְמִירוּ דְּלֹא לִיְהִי רֹבֵב מ"מ דִּי בְּאַחַד גְּדוּל דְּהִנּוּ רֹבֵב וַע"א. וּמַה צְוֹרָה עוֹד לְעֵדוּת הַקִּטּוֹן.

אַבֵּל גַּם זֶה יֵשׁ לְדַחוּת דִּי"ל אֵין ה"נ פִּינּוֹן דְּחֲכָמִים הִתְמִירוּ דְּלֹא לְשׁוּנֵי רֹבֵב שׁוּב הֵוִי כְּמְחָצָה עַל מְחָצָה מְמַשׁ מְדַבְּרֵיהֶם וְלֹא מְהִינֵי ע"א. וְא"כ עַכ"פ מוּכַח מְשָׁם כֹּל דְּאִתְרַע רֹבֵב אַע"ג דְּמְדַאֲוִרֵימָא הֵוִי רֹבֵב גְּמוּר וְגַם חֲזַקַת הַגּוּף מְסִייעַ לְתוּבַע וְיֵשׁ לוֹ ע"א הַמְסִייעַ לְתוּבַע לֹא מְהִינֵי לְהוֹצִיא מְמוֹן לְפִי מ"ש בַּע"מ שָׁם דְּקוּשְׁנִית הַש"ס לִימָא הַלָּה אַחַר רֹבֵב נְשִׁים כּו' הוּא מְשׁוּם דְּחֲזַקַת הַגּוּף מְסִייעַ לְתוּבַע וּבְהַדְרֵי רֹבֵב מוּצִיאֵין מְמוֹן יַעו"ש.

וּמְדַבְּעֵי ב' עֵדִים מוּכַח כַּמ"ש דְּלִגְמִרֵי עֲשֵׂאוּהוּ חֲכָמִים כְּמְחָצָה עַל מְחָצָה הִיכָא דְּלִיכָא רַב ע"א בְּלִבְד בְּלֹא א' שְׂמַעֲיִד בְּגֵדְלוֹ מַה שְׂרָאָה בְּקִטְנוֹ. וְשְׂמַעֲתִי בְּשֵׁם גְּדוּל א' שְׂהַקְּשָׁה לְמֵאִי דְּקִי"ל אֵין הוֹלְכִין בְּמְמוֹן אַחַר הָרֹבֵב א"כ הִיכָא מְשַׁפְּחַת לָהּ שְׂמוּצִיאֵין מְמוֹן ע"י ב' עֵדִים

וְדִלְמָא עֵידי טְרִיפָה הֵם לְפִי דַעַת הַב"י בַּחו"מ (ס' ל"ג) דְטְרִיפָה פְסוּל לַד"מ מְשוּם
פְסוּל בְּגוּפוֹ וְעַש"ךְ שָׁם.

וְכַן לְדִידוֹן קִשְׁיָה דִילְמָא רְשָׁעִים הֵם. וְאִין לֹאמַר דְמוֹקְמִינן לְהוּ אַחְזָקַת כְּשֵׁרוֹת דְהָא אִינוּ
אַלְא חֲזָקָה דְאַתְיָא מִחֲמַת רַבָּא דְרַב יִשְׂרָאֵל צְדִיקִים הֵם וּבְמָמוֹן הָא אִין הוֹלְכִין אַחַר
הָרַב.

וּלְפִי מ"ש מְתוּרָךְ הֵיטֵב דְזָה וְדָאי אִם נְחוּשׁ דִילְמָא ב' הָעֵדִים הֵם טְרִיפָה אוּ רְשָׁעִים הָיוּ
מִזְעוּטָא דְמִזְעוּטָא דְלָא שְׂכִיחַ פְּלִל דְהֵיכָא דְאַתְרֵימִי שְׁיֵהִיו שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים בְּלֹא נֹדַע
פְּסוּלָם. וְא"כ גַּם בְּמָמוֹן אִין חוֹשְׁשִׁין לְמִזְעוּטָא דְלָא שְׂכִיחַ פְּלִל.

וְא"כ ע"כ אִין לָנוּ לְחוּשׁ רַק עַל ע"א וְא"כ הָיוּ רַבָּא וְע"א דְמוֹעִיל לְהוֹצִיא מְמוֹן. אָף
שְׁיֵישׁ לְדַחֲוֹת זֶה כִּינּוֹן שַׁע"א אִינוּ מְבֹרָךְ לְגַמְרֵי רַק ע"פ רַב וְכַמְש"ל (חֲלוֹן ב') וּקְצַת הִי
לְדַמּוֹת דִּין זֶה לְהָא דַפ' הַמּוֹכֵר פִּירוֹת (צ"ג ע"א) בְּהָא דְקָאֵמַר שָׁם בְּפִלּוּגְתָא דְרַב וְשְׁמוּאֵל
אִם הוֹלְכִין בְּמָמוֹן אַחַר הָרַב לִימָא פְתַנְאִי שׁוֹר שְׁהִי רוּעָה וְנִמְצָא שׁוֹר הָרוּג בְּצִידוֹ כו'
ר' אַחָא אָמַר גְּמַל הָאוֹחֵר בֵּין הַגְּמָלִים כו' בְּיָדוּעַ שְׁזָה הָרַגוּ כו'.

וְשְׁמוּאֵל אָמַר לָךְ אָנָּא דְאַמְרֵי אֲפִי כו' אַחָא ע"כ לֹא אָמַר ר"א הֵתָם אַלְא דְאַזְלִי בְּתַר
חֲזָקָה דְאִיהוּ גּוּפִי מְוַחֲזָק כו' עֵי פִרְשַׁב"ם שָׁם דַּה"ט מְשׁוּם אֲנִימְדָנָא דְמוֹכַח. וְהִנֵּה אָנּוּ
פְּסִיקִין דְלָא כו' אַחָא.

וּכְמוֹ שְׁפִסְק הַרְמְב"ם (פ"ח מ"ה נְזִיקֵי מְמוֹן) וּבַחו"מ ס' ת"א. א"כ ה"ה ע"א וְרַבָּא דְהִנֵּה
ג"כ אֲנִימְדָנָא דְמוֹכַח.

וּמ"מ אִין זֶה רְאָיָה מְכַרְחַת כ"כ דְאִין כָּל הָאֲנִימְדָנוֹת שְׁוֹת דְהָרֵי מְצִינוּ בַּכ"מ דְכָאֲנִימְדָנָא
דְמוֹכַח מוֹצִיאִין מְמוֹן ע"י וְהַפֵּל לְפִי רְאוּת עֵינֵי חֲקָמִים בְּדַבְרָ: הַ וּבְסוּף פ"ק דְכַתְּנׁוֹבוֹת
(ט"ו ע"ב) עֵיר שְׁיֵישׁ בְּהָא כו' וּמְצָא בְּהָא תִינּוּק מְוַשְׁלָךְ אִם רַב כו' מְחַצָּה עַל מְחַצָּה יִשְׂרָאֵל.
וְקָאֵמַר שָׁם נַפ"מ לְנִזְיָקִין. וּפְרִיף ה"ד אִי דְנִגְחֵי תוֹרָא דִידֵן כו' לִימָא לִי אֲיִיתִי רֵאִי כו'
ל"צ דְנִגְחֵי תוֹרָא דִידֵן כו'.

עַכ"פ מוֹכַח קְצַת מְזָה דְפִלְגָא וּפִלְגָא וְע"א ע"א כְּמֵאן דְלִיתָא דְמִי אֲפִי הֵיכָא דְלִיכָא חֲזָקַת
מְמוֹן כ"כ כְּמוֹ בְּאַבְיָדָה שְׂכ' הַתּוֹס' שָׁם דְשְׁמוּאֵל מוֹדָה דְאַזְלִינן בִּי בַת"ר וְא"כ הָא דְקָאֵמַר
שָׁם אִם רַב יִשְׂרָאֵל כו' נַפ"מ לְהַחְזִיר לוֹ אַבְיָדָה הִי יָכוֹל לֹאמַר ג"כ כְּמִחְצָה עַל מְחַצָּה
יִשְׂרָאֵל בַּכָּה"ג דְהִינּוּ לְהַחְזִיר לוֹ אַבְיָדָתוֹ אִם יֵשׁ ע"א שְׁנוּלַד מִיִּשְׂרָאֵל דְהָא ע"א מְסִייעַ
לְפִלְגָא וְהָיוּ כְּמוֹ רַבָּא.

וְא"כ בְּאַבְיָדָה הִי לוֹ לְהַחְזִיר לוֹ (וְעֵי) מ"ש לְמַעְלָה חֲדָר ד' חֲלוֹן י"ז בְּסוּגְיָא דְסִימְנִים
וְסִימְנִים וְע"א דַּע"א כְּמֵאן דְלִיתֵי דְמִי דַּה"ט דְמֵאן דְאָמַר סִימְנִים בְּלֹא ע"א יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה
מִשָּׂא"כ מִי שַׁע"א מְסִייעַ אִין לוֹ חֲזָקָה וְלָכֵן ע"י ע"א דְמְסִייעַ לוֹ הָיוּ כְּפִלְגָא וּפִלְגָא מִשָּׂא"כ
בַּנ"ד שְׁהַתִּינוּק א"י מְאוּמָה וְלֹא שְׁיֵיף כְּאֵן שׁוּם חֲזָקָה כְּלָל וְדוּק).

וּמְכַל מְקוּם אִין רֵאִי מְכַרְחַת כ"כ דִּישׁ לֹאמַר דְהַש"ס רוּעָה לְמִצּוֹא נְפָקָא מִינֵהּ בְּאִם אִין
שׁוּם עַד כְּלָל דְמִסְתַּמָּא בְּתִינוּק הַנְּמָצָא מְוַשְׁלָךְ א"י לְשׁוּם אָדָם מִי הוּא. וְעוֹד אִם הִי יָדוּעַ

לשום אדם א"כ לא שייך רובא פלל דאפי' בפירושו מיקרי קבוע וכמחצה על מחצה דמי
פינן דכ"מ שהיא ידוע הקביעות לשום אדם כמ"ש באריכות בספרי בית יצחק ע"ש.

ובאמת לדינא אם הי' מחצה על מחצה וע"א מעיד שהוא ישראל לענין השבת אבידה
לפי סברת התוס' הי' נראה דהי' חייב להשיב לו אבידתו ועוד נראה לפי סברת הגאון
בעל הפלאה שפתיבתי למעלה שכל שהולכים אחר רובא לגבי איסור מהני ג"כ לממון
א"כ במחצה על מחצה לענין אם הי' אוכל הי' נראה דחייב מלקות ע"י העד דנחשב
פנדאי ישראל.

וכן אם קידש אשה היתה מקודשת ודאי דע"א נאמן במקום דלא אפתחוק איסורא או
היתירא. וא"כ כל שהחזקנו אותו פישראל גמור לגבי קדושים ועונשין בהכרח צריכים
אנו להחזיקו פישראל גם להשבת אבידה ואפי' היכא דאיפא חזקת ממון פגון אם נגח
תורא דינן לתורא דינא.

אבל פבר פתיבתי שם דאין דבריו מוכרחים בזה. וגם דבריו נגד הפוסקים שפתיבו בהא
דתינוק הנמצא מושלף דקאמר אם רוב ישראל למאי נפ"מ להחזיר אבידתו ולא קאמר
דנ"מ לניזקין אם נגח תורא דינן לדינא דחייב לשלם.

וכ' דה"ט משום דאין הולכין בממון אחר הרוב. וכן מוכרח מדברי התוס' שהוצרכו
לפרש הא דמתזירין אבידתו משום דלא שייך שם חזקת ממון ולמה לא אמרינן פינן
שאנו מחזיקין אותו פישראל גמור מה"ת לגבי איסורים וגם אם אוכל נבילות מלקין
אותו לכן דינו פישראל גמור גם לענין הוצאות ממון.

אע"כ דלא אמרינן פן וכמ"ש מזה למעלה. ועי' ברמב"ם (פט"ז מה' א"ב) דתינוק הנמצא
מושלף בשוק ברוב ישראל ההורגו אין נהרג עליו.

והיינו משום דלא הולכו בפיקוח נפש אחר הרוב וכמ"ש הפוסקים לענין נזיקין דפטור
משום דאין הולכין בממון אחר הרוב כ"ש בד"נ. הרי אע"ג דדינו פישראל גמור לאיסורי
תורה לא מהני להחזיקו פנדאי לגבי ד"מ וד"נ.

ולכאורה דברי הרמב"ם אלו סותרים למ"ש (פט"ז מה' סנהדרין) הוא עצמו הבאתי לעיל
(חדר ד' חלון ט') דאיסור שהחזק על ע"א פגון שהעיד עליו שחלב הוא אם אכל אח"כ
לוקין ע"י אף שאין מלקין ע"י ע"א כל שהחזק לחלב דע"א נאמן באיסורים שוב לוקין
על אכילתו אם הי' ב' עדים על האכילה וכן אם החזקה האשה בזונה או בגרושה ע"י
ע"א שוב לוקה פהן עליה משום זונה או גרושה: ו ונלע"ד לומר בזה דבר חדש והוא
דבאמת יש נפ"מ בין נאמנות ע"א ובין דבר שהחזק ע"י רוב.

וכן יש לחלק בין רוב במקרה ובין רוב בפועל שיש לפנינו רוב והמיעוט נמצא ג"כ
לפנינו והוא דאף דנאמנות ע"א אינו מועיל בממון ובד"נ הוא מגזירת הכתוב שהחמירה
תורה שלא להוציא ממון ולא לאבד נפש ע"י עדותו משום דלפעמים הוא משקר אע"ג
דחזקה אין אדם חוטא ולא לו.

ולכן כל שהחזק עדותו באיסור פינן שהאמינתו תורה לאסור ע"י הרי עבר על איסור
שאסרה התורה שהרי התורה אסרה אותו ומה בין אם אסרה תורה חלב פנדאי או

שְׁאֶסְרָה מֵהָאֵשׁ סָפַק חֵלֶב כ"ש שְׁיִוְתֵר מִסְתַּבֵּר שְׁחֵלֶב הוּא וּכְגוֹן זֶה מְצִינֵנו כַּמָּה דְּבָרִים שְׁעֲשֵׂתָה הַתּוֹרָה סָפַק כְּנֻדָּי כְּמוֹ שְׁמְצִינֵנו בְּסוּטָה שְׁעֲשֵׂתָה הַתּוֹרָה סָפַק כְּנֻדָּי כְּדָאֵי בַּפ' כַּשֵּׁם (כ"ח ע"ב) וְלָכֵן כָּל שְׁאֶכֶל אַח"כ בְּעֵדִים לֹקְהָ ע"י מִשְׁא"כ בְּרוּב אַע"ג דְּרִנְבָא דְאִיתָא קָמֵן עֲדִיף מְרֻבָּא דְלִיתָא קָמֵן וְהִינּוּ מְטַעְמָא דְהָרֻב אִינוּ בְּמִקְרָה אֲלָא בְּרוּר הוּא לְעִינֵינוּ וְלִכְפֵּה גַם הַמִּיעוּט אִם הוּא יְדוּעַ וּבְרוּר עֲדִיף הוּא מְמִיעוּטָא דְלִיתָא קָמֵן שְׁהוּא מִיעוּט בְּמִקְרָה.

וְלָכֵן בְּעִיר שְׁיִשְׂרָאֵל וְא"י דָּרִים בְּהָא שְׁבֻדָּי הוּא לְנוּ שְׁיֵשׁ מִיעוּט א"י בְּעִיר וְלָכֵן כָּל שְׁנִמְצָא בְּהָ תִינוּק מִן שְׁלֵף מֵהָ שְׁדִינֵנו כְּיִשְׂרָאֵל לְאִסּוּרִים אִינוּ מִתּוֹרַת נְדָאֵי לֹמֵר שְׁעֲשֵׂה הֵכ' סָפַק כְּנֻדָּי אֲלָא כִּינּוּן שְׁרוּב יִשְׂרָאֵל אֲמָרָה תּוֹרָה לְחוּשׁ לְרִנְבָא אֲבָל אִם הִיא בָּא אֲלֵיהּוּ וְאָמַר שְׁהוּא כְּנֻעָנִי וְכֵן אִם הִיא יְדוּעָה לְנוּ שְׁהוּא מִן הַמִּיעוּט נְדָאֵי דְהִיא דִּינוּ כְּכֻנְעָנִי.

וְלָכֵן אִף שְׁלֻעָנֵן אִסּוּר דִּינוּ כְּיִשְׂרָאֵל מִן הַתּוֹרָה מְשׁוּם אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת. מ"מ לְעָנֵן ד"מ וד"נ שְׁהַחֲמִירָה תּוֹרָה לֹא עֲשֵׂאתוּ כְּנֻדָּי אֲלָא כְּסָפַק כִּינּוּן שְׁבָאָמַת א"א לֹמֵר נְדָאֵי יִשְׂרָאֵל הוּא וְלָכֵן לֹא מְהִי מֵהָ שְׁהַחֲזוּק כְּיִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי אִסּוּרִים שְׁיִועִיל חֲזָקָתוֹ זֶה גַם לְעָנֵן מְמוֹן וּנְפִשׁוֹת.

וְאִין זֶה דוּמָה לְמָה שְׁמְצִינֵנו שְׁגַם לְעָנֵן ד"מ וד"נ אֲזֵלִינָן בַּת"ר כַּמ"ש בַּפ' בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרָה דְלֹא חִיָּשִׁינָן לְמִיעוּטָא דְאִיִּלּוּנִית דְשָׁם אִין הַמִּיעוּט נְדָאֵי לְפָנֵינוּ וְכִינּוּן דְהִי רֻב גְּמוּר אֲזֵלִינָן בְּתַרְיָא גַם בַּד"מ וד"נ כִּינּוּן שְׁהַמִּיעוּט לֹא שְׁכִיחַ כַּנ"ל וְכַמ"ש הַתּוֹס' בְּרַפ"ק דְסִנְהֶדְרִין דְבְּרוּב גְּמוּר אֲזֵלִינָן גַם בַּד"מ וד"נ בַּת"ר.

וּבְזָה מִיְנוּשְׁבִים דְבָרֵי הַרְמַב"ם עַל נְכוּן. וּקְצַת נִרְאָה לְהַבִּיא רְאִיָּה לְחֵלֶק זֶה שְׁפַתְבְּתֵי מְהָא דְאִי בַּפ' יוה"כ (פ"ד ע"ב) בְּהָא דְאִין הוֹלְכִין בְּפִיקוּס נְפִשׁ אַחַר הָרֻב כְּגוֹן תְּשַׁעָּה כְּנֻעָנִים וְא' יִשְׂרָאֵל כו' דְבָאוּתוֹ חֲצַר מְפַקְחִין וּבְחֲצַר אַחֲרַת אִין מְפַקְחִין.

וּפְרִיף שָׁם אֵהָא דְאָמַר שְׁמוּאֵל אִף בְּחֲצַר אַחֲרַת מְפַקְחִין וּמְשַׁנֵּי הָא דְפְרִישׁ כְּנֻלְהוּ הָא דְפְרִישׁ מְקַצְתִּיהוּ וּפְרַש"י שָׁם הָא דְפְרִישׁ כְּנֻלְהוּ הוֹאִיל וְאַתְחֻזַּק יִשְׂרָאֵל בְּהָאֵי חֲצַר שְׁנַפְלָה בּוּ מְפֻלְתַת מְפַקְחִין.

וְאֵע"ג דְנִיָּדֵי לֹא אֲזֵלִינָן בְּהוּ בַּת"ר הָא דְפְרִישׁ מְקַצְתִּיהוּ וְלֹא יְדַעִינוּ אִי הִוָּה יִשְׂרָאֵל בְּהָאֵי חֲצַר אֲזֵלִינָן בַּת"ר הוֹאִיל וְלֹא אַתְחֻזַּק עַכ"ל הָרִי מְבוֹאָר בְּדְבָרֵינוּ בַּפ' דַּב"נ יֵשׁ לְחֵלֶק בְּמִיעוּט נְגִיד רֻב דְאִם הַמִּיעוּט נְמָצָא כְּנֻדָּי אֲזֵלִינָן בַּת"ר וּבִין אִם א"י אִם הַמִּיעוּט יִשְׁנוּ בְּמִצִּיאוֹת בְּמִקּוּם הַזֶּה וְא"כ גַם לְעָנֵן חַיִּיב ד"נ ג"כ יֵשׁ לְחֵלֶק בְּכַה"ג דְכָל שְׁיֵשׁ בּוּ פ"נ אִין הוֹלְכִין אַחַר הָרֻב אִם הַמִּיעוּט נְמָצָא כְּאִן כְּנֻדָּי.

וּבְזָה מְתוּרָץ ג"כ קוֹשְׁיֵית הַתּוֹס' בַּפ' הַנְּשַׁרְפִין (פ"א ע"א) ד"ה נְסַקְלִין בְּנֻשְׁרָפִין כו' שְׁהַקְשׁוּ שָׁם אֲמַאי לֹא אֲזֵלִינָן בַּת"ר דְהָא גַם בַּד"נ אֲזֵלִינָן בַּת"ר ע"ש. וְלִפִּי מ"ש א"ש דְכִינּוּן דְהַמִּיעוּט יִשְׁנוּ בְּמִצִּיאוֹת כְּנֻדָּי לָכֵן לֹא אֲזֵלִינָן בְּזָה בַּת"ר: ז' וּלְפ"ז הִיא נִרְאָה דִין חֲדָשׁ בְּמָה דְאִי בַּפ' הַלּוֹקֵחַ עוֹבֵר פְּרָתוֹ (י"ח ע"ב) בְּאֶחָד שְׁהַפְקִיד פְּרָה בְּחֲצַר בַּעַה"ב וּמַת א' מְהָם דְאָמַר לוֹ שְׁלֵף מַת.

אֵע"ג דְשָׁל בַּעַה"ב הִיא רֻב מְשׁוּם דְאִין הוֹלְכִין בְּמְמוֹן אַחַר הָרֻב וְכ"כ הָרַב בַּהַג"ה בַּחו"מ (ס' רצ"ב סְעִיף י') בְּהַפְקִיד אֲצֵל בַּעַה"ב דְבָר מְסוּנִיִּים וְנֶאֱבַד ע"ש. וְהִיא נִרְאָה דְאִם הֵלְכוּ

הבהמות של בעה"ב ושל המפקיד לבקעה ופלי אחד מהם למקום אחר ומת דאין הבעה"ב יכול לומר למפקיד שלף מת דבכה"ג אפי' בד"נ דחמיר אַזלינן בת"ר כ"ש בד"מ (ועי' בא"ח סי' שכ"ט) ואע"ג דמצינו דאין הולכין במזון אחר הָרוּב אף דלא אפתחוק המיעוט בבירור פגון בקא דמוכר שור לחבירו ונמצא נגחן וכן בפלוגתא דרב ושמואל במוכר עֶבֶד לחבירו ונמצא גנב או קובי'סטוס.

וכן בשור שנגח את הפרה ונמצא עונפה בצידה פדאי' בר"פ הפרה שם. מ"מ פיון דרנפא איתא קמן דעדיף מסתם רנפא דעלמא והמיעוט לא אפתחוק קמן גם במזון אַזלינן בת"ר דנלמד במכ"ש מפקוח נפש דג"כ אמר שמואל בזה דלא הלכו בו אחר הָרוּב ואעפ"כ בכה"ג י"ל דאַזלינן בת"ר.

ובלא"ה דעת פמה פוסקים דברנפא דאיתא קמן גם במזון הולכין אחר הָרוּב כמ"ש בתה"ד (סי' שי"ד) דכן משמע מלשון רשב"ם פ' המוכר פירות (צ"ב ע"א) וכ"כ שם דנראה כן מדברי תוס' בגליון שם דמחלק בהכי.

וכ"כ בשם תשו' מיימוני בשם תשו' ריצב"א. אף מדברי הפוסקים משמע דלא ס"ל לחלק בין רנפא דאיתא קמן ובין ליתא קמן כמ"ש בחו"מ סי' רצ"ב ובכ"מ.

ומ"מ בכה"ג דפי' וניידי פולם ופי' א' מהם פיון דבד"נ אַזלינן בהו בת"ר י"ל דכ"ש בד"מ. אף יש סתירה לזה לענ"ד מהא דאי' ספ"ק דכתובות (ט"ו ע"א) ובמס' סנהדרין ובפ' שור שנגח ד' וה' דילפינן שם דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי מקרא דנארב לו וגו' פרט לזורק אכן לגו ומסיק דמייירי בתשעה ישראלים וכנעני אחד ביניהם ע"ש ואם נאמר דד"נ שנה בזה לד"מ דלא אַזלינן בהו בת"ר.

א"כ קשה לשמואל דקיי"ל פנותי' היאף ילפינן מיניה לדין קבוע הא ד"נ וד"מ שאני דלא אַזלינן בהו בת"ר לכף פטור הזורק אכן לגו והרגו אע"כ דאַזלינן בד"נ בת"ר ואינו דומה לד"מ. ולפ"ז קשה ע"ד התוס' רפ"ק דסנהדרין (ג' ע"ב) שהקשו שם פיון דבד"נ אַזלינן בת"ר כ"ש בד"מ והנארכו לחלק בין רוב גמור לרוב שאינו גמור דהא לפ"ז מוכח דלא דמי לד"נ לענין זה דאע"ג דבד"נ אַזלינן בת"ר בד"מ אין הדין כן.

ולכן הי' נלע"ד דהתוס' ס"ל כשיטת רשב"ם ותשו' מיימוני בשם ריצב"א דמחלקין בין רנפא דאיתא קמן או לא וברנפא דאיתא קמן גם בד"מ אַזלינן בת"ר. וא"כ מוכיח שפיר מקרא דנארב לו דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי.

ולשיטת הפוסקים דס"ל דגם ברנפא דאיתא קמן לא אַזלינן בתרי' בד"מ צריף לחלק בין עשה מעשה או לא דבעשה מעשה גם בד"נ אַזלינן בת"ר כמו ברוצח שהרג את הנפש דלא חיישינן שמה טריפה הרג וכמ"ש התוס' במס' סנהדרין (פ"א) וא"כ מוכרח שפיר מהא דנארב לו דשם עושה מעשה.

עי' בס' פתח הבית (שם ענף ג') וצ"ע בכל זה לדינא ויש בזה אריכות דברים ואכ"מ: חדר י בע"א שהעיד במקום דליכא חזקה פלל לא לנה ולא לנה גבי מזון וכו' י"ז חלונות: א בס' פתח הבית בדיני נאמנות בע"א (שורש ה' ענף ו') פלפל בדבר שבמזון דאין פחות משנים לכ"ע שיש להסתפק היכא דליכא חזקת מזון לא לנה ולא לנה אם ע"א נאמן לדברי הסוברים דבדבר שבפירוה במקום דליכא חזקה פלל נאמן ע"א.

וְרָצָה לְהִבִּיא רְאִי מֵהָא דְבַפ' אֱלוּ מְצִיאוֹת בְּהָא דְסִימָנִים וְסִימָנִים וְע"א דִּינִיחַ. דְמוּכַח
דְלָא מְהֵי ע"א אַף דְלִיכָא חֲזָקָה לְשׁוּם אֶחָד מֵהֶם ע"ש שְׁנַדְחַק בְּזוּה.

וּלְפִי מ"ש לְמַעְלָה (חֲדָר ז) אֵין מִשָּׁם רְאִי דְשָׁם י"ל דְמִי שְׁאֵין לוֹ עַד יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה דְאֵין
טוֹעֵן בְּרִי נְגַד מִי שְׁיֹדַע שְׁהָאֲמַת אֵינוֹ כּוֹ. מִשָּׂא"כ זֶה שְׁהָעַד מְסִייעוֹ אֵין לוֹ חֲזָקָה מִשׁוּם
שְׁסוּמָה עַל הָעַד וְיָכוֹל לְהַעֲיֹז נְגַד חֲבָרוֹ.

וּא"כ ע"י הַע"א נַעֲשֶׂה הַדְּבָר שְׁקוּל דְטַעַם דַּע"א הוּי פְּחֲזָקָה וּא"כ הִי יוֹצֵא לְנוּ דִין מְחֻדָּשׁ
בְּאֵם תַּחֲי' אֲמָרוּ כָּל א' סִימָנִים וְלֹא יָדַע שׁוּם אֶחָד שְׁיֵישׁ לוֹ עַד מְסִייעוֹ. וְאַח"כּ בָּא ע"א
לְסִייעַ לְאֶחָד מֵהֶם הִי עֲדוּתוֹ מוֹעִיל.

אֲבָל אֵין נְרָאָה כּוֹן מְדָלָא חִילְקוֹ בְּש"ס וּפּוֹסְקִים בְּזוּה וְעוֹד דַּא"כ מִשְׁכַּחַת לָהּ שַׁע"א יִתְחַיֵּיב
קָרְבֵן שְׁבוּעָה כְּגוֹן בְּכַה"ג דְשָׁנִים מְחֻלְקִים עַל חֲפִץ הַמְשׁוֹלֵשׁ בְּיַד אַחַר וְנוֹדַע לְאֶחָד שְׁיֵישׁ
לוֹ עַד מְסִייעַ.

וּא"כ בַּפ' שְׁבוּעַת הָעֲדוּת דְנִקְט שָׁם הֵנָּה גְּוֹנֵי דְמִשְׁבִּיעַ ע"א חֲיִיב קֶשֶׁה לָמָּה לֹא נִקְט
בְּכַה"ג. וְהָא לֹא קִשְׁיָא מִסְּוִיָּא דַּפ' עֲשָׂרָה יוֹחֲסִין נְאָמֵן בְּעַל הַמְּקַח לֹאמַר לְזוּהַמְּכַרְתִּי וְלְזוּהַ
לֹא מְכַרְתִּי בַּד"א שְׁמַקְחוּ בְּיָדוֹ כּוֹ וְנִכְתְּבוּ הֶרְאֵשׁוּנִים הַטַּעַם מִשׁוּם דְעַלְי' רַמִּי לְמִידַק
וּלְכַף נְאָמֵן כְּשָׁנִים בְּמַקּוֹם דַּע"א דְעַלְמָא א"נ.

מִשְׁמַע דַּע"א לֹא מְהִימֵן אַף בְּדִלִיכָא חֲזָקָה. דִּי"ל דְשָׁם מִיָּרִי דְכְּבָר אֲמַר הַשְּׁלִישׁ כְּדָבְרִי
הָאֶחָד מֵהֶם קוֹדֵם שְׁהַכְחִישׁוּ הַשְּׁנֵי דְאֵז לִיכָא חֲזָקָה כַּמ"ש.

וְעִי' בַּפ' חֲזָקַת (ל"ה ע"ב) הֵהוּא אַרְבָּא דְהוּוּ מִינְצוּ כּוֹ אֲתָא חַד מִינִיָּהּ לְבִי דִינָא וְאָמַר
תַּפְסוּיָהּ מְדַמִּינִינָא סְהָדִי דְדִידִי הוּא כּוֹ מְלִשׁוֹן סְהָדִי מִשְׁמַע דְשָׁנֵי עֲדִים צָרִיף אַע"ג דְשָׁם
לֹא הִי מְוַחֲזָקִים שְׁנֵיהֶם וְגַם הַכְחִישׁוּ א"ע קוֹדֵם שְׁהִי מְסִייעַ לוֹ הָעַד אֲבָל אֵין מִשָּׁם רְאִי
כ"כ דִּי"ל סְהָדִי לֹא דוֹקָא אֱלָא בְּעֲדוּת הַמוֹעִיל קָאמַר וְדִי בְּאֶחָד אוֹ שְׁאָמַר כּוֹן לְרוֹוְחָא
דְמִילְתָּא.

וְעִי' בַּס' פַּתַּה"ב שָׁם שְׁהִבִּיא דְבְרֵי הָר"ן בַּפ' גִּיד הַנְּשָׂה בְּהָא דַּטְב"ע שְׁכ' שָׁם דְמְהַדְרִינֵן
אַבְיָדָה ע"י מִי שְׁאֹמַר שְׁמַכִּיר בַּטְב"ע שְׁהִיא שָׁל פְּלוֹנִי מְהָא דְמְהַדְרִינֵן אַבְיָדָה לְצוּרְבָא
מְדַרְבְּנֵן בַּטְב"ע מִשׁוּם חֲזָקָה דְלָא מְשַׁקֵּר.

וּא"כ גַּם בַּע"ה בַּע"א דְחֲזָקָה דְאֵינוֹ מְשַׁקֵּר ג"כ נְאָמֵן. א"כ מְבֹרָאָר מְדַבְרִיו דַּע"א נְאָמֵן
בְּמַקּוֹם דְלִיכָא חֲזָקָה כָּלָל יַעו"ש: ב וְלַע"ד אֵין הֶכְרַח מְדַבְרֵי הָר"ן שָׁם דִּי"ל שְׁאֵנִי גְבִי
מְצִיאָה דְלִית בִּי סִימָנִים.

דכ"ז שְׁאֵינוֹ מְבִיא סִימָנִים הוּי מְמוֹן שְׁאֵין לוֹ תּוֹבְעִים וְאֵינוֹ בְּכָלֵל חֲיִיב הַשְּׁבַת אַבְיָדָה
כָּלָל וּלְכַף מְהַדְרִינֵן ע"י ע"א דְאֵין בְּזוּה שׁוּם הַפְּסֵד לְשׁוּם אָדָם דְבִלֵּא"ה לֹא יִחְזִיר לְשׁוּם
אָדָם בְּלֵא סִימָנִים. וְהָא דְלָא חֲיִינְשִׁינֵן שְׁמָא יְבוֹא אַחַר וְיֵאמַר סִימָנִים דְבְּאֲמַת קִי"ל דַּטְב"ע
עַדִּיכָא מְסִימָנִים כַּמ"ש בַּפ' גִּיד הַנְּשָׂה (צ"ו ע"א) תַּדַּע דַּטְב"ע עַדִּיכָא דְאֵלוֹ אֲתוּ תְרִי
סְהָדִי כּוֹ.

וא"כ מה שאומר סימנים ודאי דלא הוי פְּעֵדִים שהוא שְׁלוֹ שְׁמִפְרִים אותו בטב"ע אלא אינו רק כמו חֲזָקָה לְבַד דְּמִסְתַּמָּא מי שְׁנוֹתֵן סימנים שְׁלוֹ הוא. וא"כ אין פֶּאן חֲשֵׁשׁ הוֹצָאוֹת מְמוֹן.

ואין לחוש שְׁמָא יָבִיא אַחַר עֵדִים שהוא שְׁלוֹ שְׁמִפְרִים אותו בטב"ע דְּזָה אינו דְּכִינּוֹן דְּסִימָנִים אין מוֹעִילִים פֶּאן הָוֵי פְּדָבָר שְׁאִין לוֹ תוֹבְעִים. וא"כ יוֹצֵא לָנוּ לִפ"ז דִּין חֲדָשׁ הָא דְקִי"ל דְּמַהְדְּרִינּוֹן אֲבִידָה לְצוּרְבָא מְדַרְבְּנּוֹן בטב"ע אִם נָתַן אֶחָד סִימָנֵי אֲבִידָה וְהוּא אינו צוּרְבָא מְרַבְּנּוֹן אוֹ שְׁאִינוֹ מְפִיר בטב"ע.

וצוּרְבָא מְרַבְּנּוֹן מְפִירוֹ בטב"ע הָא וְדַאי דָּאִם פְּבָר הֶחֱזוֹר לְצוּרְבָא מְרַבְּנּוֹן לֹא מְפָקִינוֹן מִינֵי דְּזָה דוֹמָה לְחַפְצֵי שְׁמֹנְחֻזָק שֶׁהוּא שְׁלוֹ וְהִבִּיא א' סִימָנִים דְּאִין מוֹצִיאִין מִחֲבִירוֹ עִי"ז. וְכִמוֹ כֵּן פֶּל שְׁפָבָר הֶחֱזוֹק בְּחַפְצֵי הָוֵי כְּמוֹ חֲזָקָה שֶׁהוּא שְׁלוֹ וְלֹא מְפָקִינוֹן מִינֵי עִי"י סִימָנִים.

אלא נִרְאָה דְּגַם אֵלּוּ אֲתֵי לְקַמְן צוּרְבָא מְרַבְּנּוֹן שְׁמִפְרִירוֹ בטב"ע וְא' שְׁנוֹתֵן בּוֹ סִימָן דִּי"ל לְכַאוּרָה דְּנוֹתָנִים לְצוּרְבָא מְרַבְּנּוֹן פִּינּוֹן דְּקִי"ל טב"ע עֲדִיף מְסִימָנָא. וְאֵע"ג דְּצוּרְבָא מְדַרְבְּנּוֹן לֹא עֲדִיף עכ"פ מִע"א מ"מ פִּינּוֹן דְּמַחְזִירִין עִי"י טב"ע אוֹ עִי"י שְׁמִפְרִיר בטב"ע שֶׁהוּא שְׁל פְּלוּנֵי.

א"כ י"ל ג"כ דְּעֲדִיף מְאִי דְּמְפִיר צוּרְבָא מְרַבְּנּוֹן בטב"ע מְסִימָנִים שְׁאֹמֵר אִישׁ אַחַר. וְעִי פ' אֵלּוּ מְצִיאוֹת (כ"ח ע"א) סִימָנִים וְסִימָנִים וְע"א ע"א פְּמֵאן דְּלִיתָי דְּמִי וְיִנְיַח כּו' וְקָשָׁה לְמָה לֹא נִקְטַט סִימָנִים וְע"א הִיאָה דִּינוֹ אִיזָה עֲדִיף.

ועכ"פ מוֹכַח מְשֵׁם דְּזָה וְדַאי דְּאִין נוֹתָנִים לְמִי שְׁמִבִּיא ע"א דְּק"ו מְאִם יֵשׁ סִימָנִים וְע"א דְּלֹא עֲדִיף מְהֵאֲחַר שְׁנוֹתֵן ג"כ סִימָנִים כ"ש הֵכָא דְּאִינוֹ אֹמֵר סִימָנִים כְּלָל רַק שְׁמִבִּיא ע"א דְּלֹא עֲדִיף כְּחוֹ מְהֵאֲחַר שְׁנוֹתֵן סִימָנִים.

וּמְשֻׁמַּע קֶצֶת דְּבַכָּה ג' נוֹתָנִים לְמִי שְׁאֹמֵר סִימָנִים. דְּע"א לְגַבֵּי סִימָנִים כְּמֵאן דְּלִיתָא דְּמִי. וְא"כ גַּם בְּצוּרְבָא מְרַבְּנּוֹן לֹא עֲדִיף מִע"א ע"ה. אֲכֵן בְּאִם הִבִּיא תַּחֲי' ע"א וְכָבָר נִתְּנוּ לוֹ אוֹ לְצוּרְבָא מְרַבְּנּוֹן בְּלֹא עֵד כְּלָל.

וְשׁוּב בָּא אַחַר וְנָתַן סִימָנִים בְּזָה י"ל פִּינּוֹן דְּקִי"ל כ"מ שְׁהֶאֱמִינְתוּ תוֹרָה לְע"א הָרִי הוּא כְּשֵׁנִים. וְא"כ הָוֵי כְּשֵׁנֵי עֵדִים נֶגְדַּד סִימָנִים דְּקִי"ל דִּינָתַן לְבַעַל הָעֵדִים וְלֹא עוֹד אֵלּא הִי נִרְאָה דָּאִם פְּבָר פְּסָקוּ ב"ד שְׁיִנְתַּן לוֹ הָוֵי פְּהָא דְּאִי ב'פ' הָא"ר פֶּל שְׁהִתִּירוּהָ לִינְשָׂא כּו' וְכ"כ הַפּוֹסְקִים בְּכ"מ שְׁפָל מְקוּם שְׁע"א נֶאֱמָן פֶּל שְׁחַל הוֹרָאָה ע"פ עֲדוּתוֹ חָשׁוּב כְּשֵׁנִים וְשׁוּב אִין ע"א יְכוּל לְהַכְחִישׁוֹ (וְעִי בִּינ"ד ס' ל"ט בְּאַחַד אֹמֵר סִימָנִים פְּסָדְרוֹן הִיָּתָה וְא' אֹמֵר שְׁלֹא פְּסָדְרוֹן) וְא"כ י"ל דְּגַם בְּצוּרְבָא מְרַבְּנּוֹן הִדִּין כֵּן פֶּל שְׁפָבָר פְּסָקוּ הַב"ד שְׁיִנְתַּן לוֹ עַל יְדֵי טְבִיעַת עֵין וְשׁוּב קוֹנְדָם שְׁנִתְּנוּ לוֹ בָּא א' וְאֹמֵר סִימָנִים יִנְתַּן לְצוּרְבָא מְרַבְּנּוֹן דְּכָל מְקוּם שְׁהֶאֱמִינָה תוֹרָה כּו' אָף יֵשׁ לְחַלְקֵי דְּדוֹקָא עֵד אֶחָד דְּעֵלְמָא בְּזָה יֵשׁ לוֹמֵר כְּלָל מְקוּם שְׁהֶאֱמִינָה אוֹתוֹ תוֹרָה חָשׁוּב כְּשֵׁנִים.

אֲבָל לֹא בְּבַעַל דְּבָר דְּאִינוֹ בְּגִדְרָה עֲדוּת כְּלָל. וְלִכְּה עכ"פ סִימָנִים עֲדִיפָא אִם לֹא כְּשְׁפָבָר הֶחֱזוֹק בְּחַפְצֵי דְּאִין מוֹצִיאִין מִיְדוֹ עִי"י סִימָנִים כְּמ"ש.

וניש להעיר בזה כפ' האשה שלום (קי"ז ע"א) אָחַד אומר מת ושנים אומרים לא מת אפי' נישאת תצא וקאמר שם ל"צ אלא בפסולי עדות וכדר' נחמנ' דא"ר נחמנ' כ"מ שְהַאֲמִינָה תורה ע"א הלך אחר רוב דיעות ועשו נשתי נשים באיש אָחַד כְּשָׁנֵי אַנְשִׁים בְּאִישׁ אָחַד כו' ואבע"א פל היכא דאָתא עד פֿשר מעיקרא אפי' מאה נשים כע"א דמנין אלא פגון דאָתאי אשה מעיקרא ותרצה לדר' נחמנ' הכי כ"מ שְהַאֲמִינָה תורה ע"א הלך אחר רוב דיעות ועשו נשתי נשים באשה אחת כו'.

וא"כ י"ל דה"ה בנ"ד הא דהאמינו לצורבא מרבנן לא גרע מאשה גבי עדות מיתה דג"כ אינה בגדר עדות. ולכן אפי' בא עד פֿשר ונהעיד שְהַאֲבִינָה שֶׁל חֲבִירוֹ וְבֵּא אַח"כ אָחַד וְנָתַן סִמְנִים אַע"ג דְּעֵדִים עֲדִיפֵי מְסִימָנִים.

מ"מ לא גרע סימנים משתי נשים גבי עדות מיתה דיכולים להכחיש עד פֿשר ולפי תי' ב' אם בא עד פֿשר תחי' עדיף מסימנים כל שגפסק הדין שישחזור לו. אָבֵל לְצוֹרְבָא מְרַבְּנָן נְרָאָה דְדַמְיָן לִב' נְשִׁים הַמְּכַחֲשִׁים אִשָּׁה אַחַת דְּאָף אִם נִשְׂאָת תִּצְאָ.

א"כ ודאי דסימנים עדיפא. והי' נראה לומר לפ"ז דאפי' פְּכָר הַחֲזוֹר לְצוֹרְבָא מְרַבְּנָן מְפָקִינָן מִיָּנִי כְּמוֹ הָתָם דְּאִם נִשְׂאָת תִּצְאָ וְלֹא דְמֵיָא לִמ"ש דְּאִם א' מְבִיא סִמְנִים עַל חֲפִז שְׁמוֹחֲזֵק שְׁהוּא שֶׁל רְאוּבֵן פִּינּוֹן דְּעֵיקָר חֲזַקְתּוֹ לֹא הִי רַק ע"י טב"ע שֶׁלוֹ וְלֹא חֲזַקָה מִמֶּשׁ בְּבִירוֹר שְׁיָהֵי מְחַזֵּק בּוֹ בְּתַחֲלֵה: ג וּבְדִין ע"א בְּמִמּוֹן בְּמִקּוֹם דְּלִיפָא חֲזַקָה הִי נְרָאָה לְהִבִּיא רְאִי דְלֹא מְהֵי מְהָא דַּב"ב דר"ה (כ"ב ע"ב) אִם אֵין מְפִירִין אוֹתוֹ מֵאִי אוֹתוֹ אֲלִימָא אוֹתוֹ חַד וְחַד מִי מְהֵימֵן מְשַׁפֵּט כְּתִיב בִּי כו' הֲרֵי דִילְפִינּוֹ בְּעֵדוֹת הַחֲזוֹדֵשׁ דְּלֹא מְהֵי ע"א אָף דְלֹא שְׁיָיָף שֵׁם שׁוּם חֲזַקָה מִמָּה דְכְּתִיב מְשַׁפֵּט, א"כ מוֹכַח דְּבַד"מ ג"כ אָף דְּלִיפָא חֲזַקָת מְמוֹן לֹא מְהֵי ע"א.

ואין לדחות דש"ה דגילתה תורה וכו' בי' משפֿט בדידנ' למילף מד"מ דצריף ב' עדים להוציא ממון. הרי גילתה תורה דבעדות החודש אף דלא שייף בי' חזקה דינו שנה לד"מ במקום שיש חזקת ממון.

דזה אינו דתי' משפֿט אינו מיותר וצריכא למילף דקידוש החודש צריף ב"ד שֶׁל שְׁלֶשֶׁה וְגַם דְּבַעֲיָנָן קִידוּשׁ בְּיוֹם אָף בְּגַמְר דִּין פְּדֵאֵי הָתָם. ומ"מ אין משם ראי' דע"כ צ"ל פִּינּוֹן דְּכְּתִיב מְשַׁפֵּט לְכָל מִקְלָתָא אַקְשֵׁי רַחֲמָנָא לְמִשְׁפֵּט דְּצָרִיף ב' עֵדִים אַע"ג דְּלֹא שְׁיָיָף בִּי חֲזַקָה דְּהָא אִי שֵׁם בְּמִשְׁנָה דְּאִם רְאוּהָ.

כל סנהדרין את הלכנה צריכים להושיב מחבריהם אצל הגיחיד ויעידו בפניו אם ראוהָ בלילה אע"ג דיודעים בבירור שְׁנִרְאִית הַלְכָנָה. וְהֲרֵי בְּמִמּוֹן כַּה"ג בְּמִקּוֹם דְּלִיפָא חֲזַקָה מְהֵי בְּמִקּוֹם שְׂדוּעַ בְּבִירוֹר.

דְּהָא מְהֵדְרִינּוֹ אֲבִינָה לְצוֹרְבָא מְרַבְּנָן בְּטַב"ע וְלֹא גְרִיעֵי כּוֹלְהוּ סְנֵהֲדְרִין מְצוֹרְבָא מְרַבְּנָן בְּטַב"ע. וְהֵינּוּ מִשׁוּם דְּקִי"ל לֹא אֲבָרוּ סְהֵדֵי אֲלֵא לְשִׁקְרָא.

ובמקום שידוע ע"פ אָנוּמְדָנָא דְּמוֹכַח שְׁהַעֲנִין אֲמַת מְהֵי גַם לְהוֹצִיא מְמוֹן כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ בְּכ"מ דְּמוֹצִיאִין מְמוֹן בְּאָנוּמְדָנָא דְּמוֹכַח. וְאַפ"ה לֹא מְהֵי כַּה"ג בְּעֵדוֹת קִידוּשׁ הַחֲזוֹדֵשׁ.

וע"כ צ"ל דישאני ממון דכתיב או ראה או ידע דהוא עדות המתקיימת בידיעה בלא ראי'.
משא"כ בדיני נפשות דלא מהני ידיעה בלא ראי' כמ"ש בפ' שבועת העדות (ל"ג ע"ב)
וא"כ בקה"ח דילפינו מקרא דהחונדש הנה לכם פנה ראה וקדש בעינו ראי' ממש ולא
מהני ידיעה בלא ראי' ולכן ילפינו לי' ממשפט דבעינו ב' עדים אף דלא שייך בי' נגד
חזקה נאפלי' במה דמוכחא מילתא שאומר אמת.

תדע דאפלי' במקום דמסייע חזקה לעדותו לא מהני עד אחד. דקאמר שם דאם אין מפירין
את העד אם הוא פשר צריף ב' עדים להעיד עליו שהוא בחזקת נאמן אף על גב שיש לו
חזקת פשרות הגה"ה ויש לי מקום עיון בדברי הרמב"ם ז"ל (פ"ב מה' קה"ח ה"א)
שפסק שם דעדות החונדש פסול בקרובים ובעבדים כו' דלכאורה לא משמע הכי מסוגלי'
דספ"ק דר"ה (כ"ב ע"א) ר"ש אומר אב ובנו וכל הקרובים פשרים לעדות החונדש א"ר
יוסי כו' וכשבאו לב"ד קבלו אותו ואת עבדו ופסלו את בנו.

ובגמרא שם אמר רב חנן כו' הלכתא כר"ש א"ל רב הונא ר"י ומעשה כו' א"ל והא זימנין
סגיאיין אמרית' קמיה דרב הלכתא כר"ש ולא אמר לי ולא מידי א"ל היכי תניית כו' א"ל
אפא כו' ושם אמר טבי כו' אמר שמואל הלכתא כר"ש.

ויש גונסחא אחרת אין הלכה כר"ש ע"ש. וא"כ אפלי' נימא דגונסחת הרמב"ם הי' אין הלכה
כר"ש וכמ"ש המפרש שם מ"מ קשה הנה לו לפסוק פרב נגד שמואל דהלכתא פנותי'
באיסורא.

וא"כ לפי מה שהי' שונה בהיפוך ס"ל לרב דעבדים פשרים לעדות החונדש. וכ"ש שי"ל
דשמואל לא פליג על רב אלא הוא הי' שונה כמו דתנינן אגון דר"ש מכשיר בקרובים
ופסול בעבדים ולכן ס"ל דאין הלכה כר"ש אלא כר"י דמעשה עדיף וגם ר"י גימיקו
עמו.

גם י"ל דת"ק דמתני' דאמר אב ובנו כו' לא שמצטרפין כו' לא פליג על ר' יוסי ור' יוסי
ס"ל דת"ק לא פסיל אלא קרובים אבל לא עבדים רק שיהביא ראי' לת"ק דקרובים
פסולים גם צ"ע בדברי הרמב"ם שכ' שאין מדקדקין בעדות החונדש שאפלי' הוזמו
מקבלים עדותם.

והוא תמוה מנלן פיון דמדמינן עדות החונדש לד"מ וד"נ. משום דמשפט כתיב ביה א"כ
למה נוכשרו אם הוזמו וראיתי בלחם משנה שם שכ' דהרמב"ם יליף האי דינא מהא
דספ"ב דר"ה אהם אפלי' שוגגים אהם אפלי' מזידים כו' ודבריו תמוהים לענ"ד דנה אינו
אלא אם פבר קדשו ב"ד החונדש בנה גילתה התורה דאפלי' קדשו בטעות ע"י עדים שקרים
שהטעו אותם או אפלי' במזיד כל שפבר קדשוהו הוא מקודש אבל מהכ"ת שנקבל עדות
שהוזמו כ"ז שלא קדשוהו ולענ"ד נראה לפרש דבריו דמ"ש דאין מדקדקין בעדות
החונדש נאפלי' הוזם מהני אין פונתו שהוזם בנה עצמו שהעיד שראה החונדש במקום
פלוגי נאמרו לו עצמו הייתם.

אלא פונתו אפלי' הוזם בדבר אחר. והיננו שהוזם בד"מ והוא פשר לעדות החונדש ודברי
הרמב"ם אלו מקורם מדברי הירושלמי דספ"ק דר"ה שם בהא דתנן אלו הם הפסולים
כו' מפריחי יונים א"ר חנה מפריחי יונים ר' אליעזר דתנינן תמן שנים בשם ר"א יוצא

אשה בעיר של זהב מפריחי יונים פסולים לעדות א"ר מני קומי' ר' יוסי כל ההיא דסנהדרין כר"א א"ל דברי הכל הוא מהו ד"ה הכי א"ר ייסא יודעים אנו שהוא פסול מעדות ממון מה בא להעיד בשם שהוא פסול מעדות ממון כה הוא פסול מעדות נפשות ועדות החודש פשוט דמינון והא תני זה הכלל כל עדות שאין האשה פשיטה לה כו' מאן תנייה רבנן רבנן כר"א מודים לי פליגי עלוני' ר"י בשם רב חוניא פולהון דר"א אתיא אלין פלוגתא פאלין פלוגתא דתני עד זומם פסול בכל עדות שבתורה דברי ר' יוסי אימתי בזמן שנמצא זומם בעדות נפשות אבל אם נמצא זומם בעדות ממון על הממון נחשד וממון נפסל ואתיא דר' יוסי פרבנן ודר"מ כר"א עכ"ל ונראה פי' דמה דתנן במתני' דמפריחי יונים פסולים לעדות החודש אף דלא תשידי רק על ממון דלא תמיר לאינשי כ"כ פעדות נפשות ועדות החודש דתמירי לאינשי טובא משום דכל המועדים תלוים בו והרבה מצות אכילת חמץ בפסח ואכילה ביוה"כ אפ"ה פסולים והי' רוצה לומר דאתיא כר"א דקאמר בפ' דמפריחי יונים פסולים לעדות החודש דהחשוד ע"ז חשוד ע"ז ורצה ר' מני לומר דמה דתנן בסנהדרין דמפריחי יונים פסולים לעדות ממון אתיא כר"א.

אבל לרבנן פשרים גם לעדות ממון פיון שאין זה גזילה ממש. וא"ל ר' יוסי דהא דסנהדרין אתיא כ"ע דגם רבנן מודו דפסולים לעדות ממון פיון שמחמת תאנת ממון חשודים אגזל דרבנן חששו שמא יעידו שקר בשביל ממון והא דפליגי ר"א ורבנן היינו אם פשרים לעדות נפשות דר"א ס"ל דתשידי לשקר גם בעדות נפשות ורבנן ס"ל דתמיר לאינשי לשקר באיבוד נפש מישראל והחשוד על דבר קל אינו חשוד ע"ד חמור.

וע"ז קאמר שם דעדות החודש פשוט דלרבנן מי שפסול מחמת ממון פשר לעדות החודש ומקשה והא תני כל עדות כו' ר"ל איך ס"ל דעדות החודש פשוט. וא"כ לרבנן פשרים משחקי בקוביא לעדות החודש והרי סתם מתני' דר"ה דפסולים ואין סברא לאוקמי' כר"א ולא פרבנן דפליגי עלי' אע"כ דרבנן מודו לר"א דפסולים לכל עדות.

וע"ז קאמר אח"כ פליגי עלי' ר"ל דבאמת פליגי עליו והו' מתני' אתיא כר"א וז"ש ר"י בשם ר' חוניא פולהון דר"א כו' ואמר אתיא אלין פלוגתא פאלין פלוגתא דתניא עד זומם כו' דפליגי ר"מ ור"י בהזום בד"מ אם פשר לד"נ דר"מ ס"ל כר"א דפסול לכל עדות ור' יוסי ס"ל דכשר לעדות נפשות ס"ל פרבנן דפליגי על ר"א.

ונמצא מבואר לנו מדברי הירושלמי בעד זומם בדיני ממונות דלרבנן פשרים לדיני נפשות. ולכן ס"ל להרמב"ם דאע"ג דלד"נ קיי"ל דעד זומם של ממון פסול דמסיק בפ' זה בורר (כ"ה ב') משום דסתם מתני' כר"מ דתנן כל הקשר לד"מ פשר לד"נ.

אבל עדות החודש שלא מצינו בזה סתם משנה. ואדרבא מצינו קולא בעדות החודש לר"ש ור' יוס' דעבדים או קרובים דפסולים לד"נ פשרים לעדות החודש.

ולכן אף דאנו לא קיי"ל בזה אלא כת"ק דשניהם פסולים לעדות החודש משום דפסולים בגופן. ומ"מ עד זומם של ממון לא מצינו ולכן פסק הרמב"ם דכשרים פרבנן דפליגי על ר"א ודו"ק: שוב אחרי כותבי זאת מצאתי סמוך לדברי בירושלמי סוף פ"ק דר"ה דקאמר שם ועידי החודש פשידי נפשות אינון ע"ש.

אף שסמפרש שם פ'י דב'לשון בתמי' קאמר דאינ'ם כד"נ אלא כד"מ. אין פירושו מוכרח שם ניותר נראה לפרש דבניחותא קאמר דמה דקאמר שם ואחד מפריחי יונים פסולים לעדות והי' רוצה לומר דכל ההיא דסנהדרין דחושב דמפריחי יונים פסולים אתיא כר"א ונחיי דד"ה היא דר"א מחדש דגם לד"נ פסולים ופסולים ג"כ בקה"ח דכד"נ דמנין.

משא"כ לרבנן פסולים לד"נ וגם לקה"ח דחשודים לממון לא חשידי לד"נ ועדות החונדש. כן נראה ברור פ'י הירושלמי שם ודלא פהגאון בעל קרבן העדה שם: ד ולפי מאי דמשמע לכאורה מדברי הר"ן דע"א בפמון מהני במקום דליכא חזקה הי' נראה לפרש סוגיית הש"ס בפ' אלו מציאות מאי דאמר רבא את"ל סימנים דאורייתא כו' סימנים ועדים ינתן לבעל העדים כו' סימנים וסימנים וע"א כו' ופרש"י שם דמה דקאמר את"ל סימנים דאורייתא רבותא קאמר דאפילו אם אמרינן סימנים דאורייתא אפ"ה עדים עדיפי כו'.

והי' נראה לפרש דדוקא קאמר. והוא די"ל דיש נפ"מ בין אי אמרינן סימנים דאורייתא או דרבנן והיינו לפי מ"ש דע"א מהני באבידה מן התורה משום דליכא חזקת ממון.

וא"כ אם אחד אמר סימנים ואחד הביא ע"א שהוא שלו בטב"ע אי אמרינן דסימנים ג"כ מועילים מדאורייתא א"כ הוא שנה לע"א ויניח אכל אי אמרינן דסימנים דרבנן ודאי דע"א עדיף מסימנים. וא"כ כ"ש בסימנים וסימנים וע"א דיתן למי שפסייע לו ע"א.

ולכן קאמר רבא את"ל סימנים דאורייתא וסימנים וע"א ע"א כמאן דלית' דמי ויניח. וקאמר כן לרבותא דאפי' שניהם שונים בסימנים וגם יש לאחד ע"א אין פחו יפה יותר מהשני.

והי' נראה לכאורה דלמ"ד סימנים דרבנן אם בא אחד תחיל' ונתן סימנים והחזירו לו. ואח"כ בא אחר והביא ע"א שהוא שלו דאין מוציאין מיד המוחזק אע"ג דתחיל' החזקנהו רק ע"י סימנים שהוא מדרבנן.

מ"מ פינון שפכר הוחזק ברשות ב"ד שוב אין ע"א נאמן מן התורה להוציא. ויש ללמוד דין זה מהא דאי' בפ' חזקת (ל"ד ע"ב) בההוא ארבא דהווי מניצו עלי' בי תרי כו' דמסיק הלכתא פל דאלים גבר ואם תפס האחד אין מוציאין מידו כ"ש בנ"ד שהחזיק ברשות ב"ד אע"ג דיש לחלק קצת דש"ה דשניהם שונים בטענתם.

משא"כ אלו לא החזיק תחיל' היו נוהגים למי שמביא. ע"א דעדיף ממי שנותן סימנים פל שהוחזק ברשות נראה כן: ח אף מלשון רש"י שהבאתי אין נראה כן וכן מדברי הפוסקים שהרמב"ם ז"ל (פי"ג מה' אבידה ה"ו) שהעתיק להלכה דברי רבא דסימנים וסימנים וע"א דכמאן דלית' דמי ויניח אע"ג דהרמב"ם ס"ל סימנים דרבנן כמ"ש בכ"מ (פי"ג מהל' גירושין הכ"א) דבעינן סימנים מובהקים ביותר ועי' בלחם משנה שם וכן מוכח מדברי השו"ע באה"ע (סי' י"ז) שפסק דאין סומכים על הסימנים אמצעיים להתיר אשה משום דסימנים דרבנן וכן פסק (בסי' קל"ב) לענין להחזיר גט אשה בסימנים דאין מחזירין אלא בסימן מובהק ביותר.

ואעפ"כ פסק בחו"מ (סי' רס"ב) לענין החזרת אבידה דסימנים וסימנים וע"א יניח דע"א כמאן דליתא דמי. ואפשר דה"ט משום דבש"ס הוא בעי' דלא איפשיטא אי סימנים דאורייתא או דרבנן.

ולכן מספק פסקינן ג"כ דסימנים וסימנים נגית. אבל אי הנה אמרינן דסימנים דרבנן באמת דינא הכי דיינתן לבעל הע"א אפי' לא אמר סימנים כלל וצ"ע: ו והנה יש לחקור למ"ד סימנים דאורייתא מאיזה טעם הוא אי מטעם נדאי או מטעם רבא.

והיינו אם נאמר דמסתמא מי שמביא סימנים אגן סהדי דנדאי הוא שילו או משום דע"פ רוב לא מיתרמי חפץ כחפץ בסימנים שוים והוי מטעם רבא וא"כ יש בזה נפ"מ לדינא. דהי' נראה דמה שלרבא בא' אומר סימנים ואחד הביא ע"א נותנים לבעל סימנים הוא מטעם דכ"ז שאין אחד מהם מוחזק אגלינן בת"ר גם במקומא כמ"ש התוספ' בספ"ק דכתובות.

אבל אם פבר הוחזק מי שהביא ע"א שאמר שמפיר בטב"ע שהוא שילו ופסקו ב"ד דיינתן לו כמ"ש הר"ן ואחר שנתנו לו בא אחר ואמר סימנים הא קיי"ל דאין הולכין במקומן אחר הרוב. ולכן אין מוציאין מידו אבל אם נאמר דהוי פנדאי ועדיף מרבא משום דלא שכיחא שיתרמי חפץ כחפץ בסימנים שוים א"כ הי' נראה דמוציאין מידו משום דע"א במקומן פמאן דליתא דמי וכינן שונדאי הוא של מי שאומר סימנים דלא שכיח כמ"ש והוי פמיעוטא דלא שכיחא כלל דגם במקומן אגלינן בת"ר ברוב גמור כמ"ש התוספ' בכ"מ וכמ"ש"ל ולכאורה הנה נראה להוכיח דלמ"ד סימנים דאורייתא עדיף מסתם רבא דהא קיי"ל דמי שטבע במשאל"ס לא תנשא אשתו אע"ג דרוב הנטבעים אין נמלטים דלקד קיי"ל דאם נשאת לא תצא מ"מ חיישינן לכתחילה למיעוטא בצירוף חזקת א"א וע"י סימנים אמצעיים משיאין אשתו למ"ד סימנים דאורייתא ולא חיישינן דילמא איתרמי גברא פגברא בסימנים שוים.

אע"כ משום דלא שכיח כלל שיהיו שוים בסימנים וקרוב לנדאי הוא. וא"כ מוכח דסימנים עדיפא פא מרבא למ"ד סימנים דאורייתא.

ולפ"ז יש לי קושיא עצומה מהא דפ' גיד הנשה (צ"ו ע"א) תדע דטב"ע עדיף מסימנא דאלו אתו בי תרי ואמרו פלגיא דהאי סימנא והאי סימנא קטל גברא מי קטלינן לי' כו' הרי מוכח דע"י סימנים אין הורגים אותו.

ולפ"ז קשה הא קיי"ל דבדיני נפשות אגלינן בת"ר מהא דא' אומר בב' לחודש וא' אומר בג' לחודש כו' וכן מוכח בפ' בן סורר ומורה (ס"ט ע"ב) דמביא ראיה דאגלינן בד"נ בת"ר מהא דבת ג' שנים ויום אחד שאם פא עליו א' כו' ולא חיישינן לאיילונית.

וא"כ קשה למה משיאין אשה ע"י סימנים למ"ד סימנים דאורייתא דהא מוכח משם דעכ"פ גרע מרבא. וקושיא זו קשה ג"כ לדידן אף דחיישי' למ"ד סימנים דרבנן מ"מ בסימנים מובהקים ביותר קיי"ל דמשיאין ע"י ובכה"ג נדאי דהוי דאורייתא דלא שכיחא כלל אפי' אחד מאלף שיהי' שנה לו באלו סימנים.

והא בכה"ג אלו אתו סהדי ואמרי פלגיא דהאי סימנא כו' אפי' נותנים סימנים מובהקים ביותר לא מצינו שיהא אדם נהרג ע"י עדות זה. והא בכה"ג נדאי דעדיף מרבא ומחששא דאיילונית וגם מהא דרוב טועים בקביעה דירחא: ז ולכן הי' נלע"ד דבאמת סימנים עדיפא מרבא פדמוכח מהא דמשיאין אשה ע"פ סימנים כמ"ש.

וְהָא דְלֵא קְטְלִינֵן לִי ע"י עֲדִים שְׁמִכְרִים אוֹתוֹ ע"י סִמְנִים מְנֻבְּהָקִים הוּא מְגִזְרֵת הַכ' שְׁנֵאמַר וְדַרְשָׁתָּ וְחֻקְרָתָּ וְשִׁאלָתָּ הֵיטֵב וּגו'. וְכִינֵן שְׁהִסְמִנִים אִפִּי מְנֻבְּהָקִים בְּיוֹתֵר מ"מ אִין זֶה חֻקְרָה בְּרוּרָה הֵיטֵב שְׁהוּא הָרוּצָח וְהַסְיֵיב, מִיתָה.

דְּהָא לְפַעְמִים בְּדַרְךָ מְקַרְה רְחוּקָה יְכוּל לְהַזְדַּמֵּן אִישׁ אַחַר כְּנֵה אִפִּי בְּסִמְנִים מְנֻבְּהָקִים בְּיוֹתֵר אִין זֶה בְּכָלֵל וְדַרְשָׁתָּ הֵיטֵב נְכוּן הַדְּבָר. אַף כ"ז הוּא רַק בְּגוּף הָאִישׁ הַהוּרָג וּבַחֲקִירַת הָעֲדוּת אִם מְכוּוֹנִים דְּבַרְיָהֶם שֶׁע"ז קָאִי הַפְּתוּב וְדַרְשָׁתָּ וְחֻקְרָתָּ וּגו' מִשֵּׁא"כ כְּשִׁידוּעַ בְּבִירוֹר שְׁהַחוּטָא רַק שְׁיֵשׁ כְּפֵן חֲשֵׁשׁ פְּטוֹר ע"פ מְיַעוּטָא מְצַד אַחַר כְּגוּן בְּחֲשֵׁשׁ אִינְלוּנִית אוֹ בְּדָבָר דְּעַבִּידי עֲדִים לְמִטְעִי בְּזִמְן הָעַבְיָה פִּינֵן שֶׁעכ"פ גּוּף הַמַּעֲשֵׂה הוּא אֲמַת לְכוּן אֲזִלִּינֵן בִּי בַת"ר כְּמוֹ בְּכָל הַתּוֹרָה כְּפִלְגָּה שְׁהָרִי גִילְתָּה הַתּוֹרָה אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטוֹת בְּסִנְהֶדְרִין הַדְּנִים אוֹתוֹ אַף שְׁמִיעוּט מְזַכִּים אוֹתוֹ וּבְזֵה מְדוּקְדָק לְשׁוֹן הַש"ס בַּפ' בֶּן סוּרֵר וּמוֹרָה הַתּוֹרָה אֲמָרָה וְשִׁפְטוֹ הָעֲדָה וְהַצִּילוּ הָעֲדָה וְאַתָּה אֲמַרְתָּ אֲזִלִּינֵן בַּת"ר.

וְלָמָּה לֹא נִקְטַ קְרָא דוֹחֻקְרַת וְשִׁאלָתָּ הֵיטֵב וּגו' וְהִינֵנו מְשׁוּם דְּמַפְסוּק זֶה לֹא נִלְמַד רַק מֵה שְׁיֵשׁ סִפְק בְּגוּף הַמַּעֲשֵׂה אִם אֲמַת הוּא. אַבְל לֹא מֵה שְׁתְּלוּי בְּפְטוֹר מְצַד הַדִּין.

וְעכ"פ יוֹצֵא לְנוּ מִמ"ש דָּאִם נֹאמַר סִמְנִים דְּאוּרִייתָא הוּא עָדִיף מְרֻבָּא וְכִינֵן שְׁפִן אִם הַחוּזָר הָאֲבִינְדָה לֹא ע"פ עֲדוּת ע"א וְאַח"כּ כָּא הַשְּׁנִי וְנָתַן סִמְנִים דְּמוּצִיאִין מְמַנּוּ וְלֹא שְׁיֵיף לֹאמַר בְּזֵה דְאִין הוֹלְכִין בְּמִמוֹן אַחַר הָרֹב.

דְּהָא בְּרֹב גְּמוּר וְהַמְיַעוּט לֹא שְׁכִיחָא אֲזִלִּינֵן גַּם בְּמִמוֹן בַּת"ר כִּמְש"ל. וְנִרְאָה דְּהִינֵנו דְּנוֹקָא בְּמִקּוּם דְּלִיכָא חֲשֵׁשׁ שְׁמָא רָאָה הַסִּמְנִים בְּבֵית חֲבִירוֹ כְּעַנְיָן הָא דְּאִיתָא בַּפ' הַכּוֹתֵב (פ"ה ע"ב) בְּעוֹבְדָא דְּחֻסָּא דְּאִפְקִידוּ גְבִי פְּסָא דְּכֻסְפָּא כּו' וְלֹא אֲמַרְן אֲלֵא אִינִישׁ דְּלֹא רָגִיל דְּעִיִּיל וְאַתִּי בְּבֵיתִי כּו' דֹּאע"ג דְּגַבִּי סְתָם סִמְנִים בְּאִין הַכְּחָשָׁה נוֹתְנִים בְּסִמְנִים לְבַד.

מ"מ פִּינֵן שְׁפָכֵר הַחוּזָק ע"י ע"א שְׁהוּא שְׁלוֹ דְּמִיָּא לְהָף עוֹבְדָא דְּחֻסָּא: ח שׁוּב אַחֲרֵי כּוֹתְבֵי זֹאת מְצִאתִי בְּתוֹשׁוֹב' נוֹב"י חֻלְק אַה"ע בַּתק"ע (ס' נ"א) שְׁפִלְפֵל שְׁם ג"כ לְמ"ד סִמְנִים דְּאוּרִייתָא לָמָּה לֹא קְטְלִינֵן לִי ע"י סִמְנִים דְּאֲמָרִי פְּלוּנִי דְּהָאִי סִמְנָא כּו' פִּינֵן דְּשָׁרִינֵן א"א לְעֵלְמָא ע"י סִמְנִים וְתִי שְׁם דְּשִׁאנִי גְבִי א"א דְּאִין מִי שְׁיַכְחִישׁ בְּבָרִי לֹאמַר שְׁאִינוּ זֶה מִשֵּׁא"כ גְּבִי חֲיִיבִי מִיתַת ב"ד דְּאוֹתוֹ פְּלוּנִי מְכַחִישׁ וְאוֹמַר שְׁאִינוּ הוּא הַהוּרָג.

וְכִינֵן שְׁמַכְחִישׁ בְּבָרִי לֹא אֲזִלִּינֵן בְּתַר סִמְנִים אַף דְּהוּי כְּמוֹ רַבָּא וְא"כ י"ל בַּנ"ד דְּלֹא קָשָׁה כְּלָל מְהָא דְּמוּכַח בַּפ' בֶּן סוּרֵר וּמוֹרָה דְּאֲזִלִּינֵן בַּד"נ בַּת"ר דְּשֵׁם אִין מִי שְׁיַכְחִישׁ לֹאמַר דְּנוּדָאִי אִינְלוּנִית הִיא.

וְא"כ בַּנ"ד אִם הַחוּזָר לֹא ע"י עֲדוּת ע"א בַּתב"ע אַף שְׁהִבִּיא א' אַח"כּ סִמְנִים אַף דְּהוּי כְּמוֹ רַבָּא פִּינֵן שְׁהִרָאִשׁוֹן מְכַחִישׁוֹ אִין מוּצִיאִין מִיָּדוֹ. וּמ"מ דְּבָרִיו צ"ע לְעַנְד בְּחֻלְלוֹק זֶה דֹּא"כ קָשָׁה בְּסוּגִיא שְׁם בְּהָא דֹּא אֲמָר בַּב' בַּחוּדָשׁ וְא' אוֹמַר בַּג' בַּחוּדָשׁ דְּמוּכִיחַ מְשֵׁם דְּאֲזִלִּינֵן בַּת"ר בַּד"נ הָא גַּם שְׁם הַהוּרָג מְכַחִישׁ וְאוֹמַר שְׁשִׁקֵר הַדְּבָר וְא"כ הוּי רַבָּא נִגְדַּת טַעֲנַת בְּרִי.

ובדוחק י"ל דבאמת מיירי שם באם אינו מכחיש והתראת ספק לא הוי דבידו להכחישם
דאטו ידע בשעת הריגה שלא יכוננו אח"כ עדותם להעיד על יום אַחַד משא"כ בְּהָא
דאמרי סְהַדֵי פְּלַנְיָא דְהָאֵי סִמְנֵי כו' בְּיָדוֹ בְּשַׁעַת הַתְּרָאָה לְהַכְחִישָׁם וְלוֹמַר שְׂאִינוּ זֶה.

וא"כ בשעת התראתם הוי התראת ספק דחשבו אולי יכחישם אח"כ וכמ"ש בנוב"י שם
ע"ש. ומ"מ דברי הגאון נוב"י הם סתורים מדברי התוס' שכתבו בפ' ג"ה שם בְּהָא
דאמרי פְּלַנְיָא דְהָאֵי סִמְנָא כו' דאם אִשָּׁה נִישְׂאָת ע"פ סִמְנֵים שְׂמַת בְּעֵלָה וְשׁוֹב זִינְתָה
נאח"כ נודע לאחר זמן שְׂמַת בְּעֵלָה וְלֹא נִודַע אִם מַת בַּעַת שְׂנִישְׂאָת דְּאִינָה נְהַרְגַת ע"י
זנות זה משום דאין מחיבים מיתה ע"י סִמְנֵים.

והוכיחו כן מהא דקאמרי סְהַדֵי פְּלַנְיָא דְהָאֵי סִמְנָא כו'. הרי אף דשם אין האשה מכחשת
בברי שְׂמַת בְּעֵלָה אח"ז.

ואדרבה היא אומרת ג"כ שפאמינה שמת מקודם שהרי ניסת עי"כ. ואף על פי כן ס"ל
להתוס' דלא מהני סִמְנֵים.

והגאון נוב"י בעצמו הרגיש שם דהתוס' לא ס"ל כן. גם מדברי הש"ס באַחַד אומר בב'
לחודש כו' דסתם ולא חילק בין אם ההורג מכחישם או לא, לא משמע כדברי.

וגם הא נדאי דלמ"ד סִמְנֵים דאורייתא דילפינן מקרא דעד דרוש אחיה אותו דרשהו
בסִמְנֵים אִם הִי בָּא אַחַד וְאָמַר סִמְנֵי הָאֲבִיזָה וְכֹּא אַחַר וְטַעַן בְּרִי שְׂהוּא שְׁלוֹ שְׂמִפִּירו
בטב"ע וְהִרְאִשׁוֹן שְׂאָמַר סִמְנֵים לֹא אָמַר בְּרִי שְׂשְׁלוֹ דְּאִינוּ מְכִירוּ בְּטַב"ע רַק שְׂאָמַר
סִמְנֵים מְשַׁמַּע וְדָאֵי דְּנוֹתְנֵים לְמִי שְׂאָמַר סִמְנֵים אַע"ג דְּהוּא אָמַר שְׂמָא וְאַחַר מְכַחִישׁוּ
בְּבָרִי דְּכִי גִימָא דְּהַתּוֹרָה אָמְרָה דְּוָקָא בְּלִיפָא אַחַר וּמְכַחִישׁוּ בְּבָרִי.

אבל יותר נראה כמ"ש דשאני ד"נ משום דכתיב וחקרת ודרשת היטב וגו' לפיכך בעינן
שיעידו על דבר ברור ולא מהני רובא ולכן אפ"י אין פאן מכחיש בברי אנו הורגים ע"י.
ולפ"ז גם מ"ש התוס' בְּהָא דְּאִשָּׁה שְׂנִישְׂאָת ע"י סִמְנֵים וְשׁוֹב זִינְתָה פִּינּוּ דְּעִיָּקַר עֲדוּת
שְׂזִינְתָה הוּא בְּבִירוֹר וְלֹא מְצַד רַב וְעֲדוּתָם נְכוּן אִף שְׂיִישׁ לְחֹוֹשׁ לְמִיעוּט שְׂדוּמִים בְּסִמְנֵים.

מ"מ אזלינן בהו בת"ר פל שספק המיעוט מצד אחר כמ"ש מהא דחשש איילנות וצ"ע:
ט ולפי מ"ש למעלה דלדין דקיי"ל דספיקא הוא אי סִמְנֵים דרפנן או דאורייתא. וכתבנו
דמ"ש הרמב"ם ובחזו"מ דסִמְנֵים וְסִמְנֵים וע"א דִּינִיחַ הוּא מְטַעַם סְפֵק שְׂמָא סִמְנֵים
דאורייתא.

ולכאורה יש לפקפק בזה לפי מאי דמשמע מפמה פוסקים דמוציאין ממון ע"י ס"ס
וכדמשמע מדברי התוס' פ"ק דכתובות בסוגיא דפ"פ מצאתי. וא"כ קשה הא יש פאן
ס"ס לזכות למי שהביא ע"א ספק שְׂמָא סִמְנֵים דרפנן וא"כ ונדאי דִּינְחוּזַר לְבַעַל ע"א
נאפ"י תאמר סִמְנֵים דאורייתא עדיין הוא ספק השקול של מי הוא נאפ"י לדעת הפוסקים
דס"ל אין מוציאין ממון ע"י ס"ס היינו דוקא להוציא מיד מוחזק משום דס"ס מטעם
רובא הוא ואין הולכין בממון אחר הרוב משא"כ פאן באביזָה שְׂאִין שׁוֹם אַחַד מְוָחֶזֶק
דְּהוֹלְכִים אַחַר הָרֹב וְכִמ"ש הַתּוֹסֵף סוּף פ"ק דְּכְתוּבֹת וְלִדְעַת הַפּוֹסְקִים הַסּוֹבְרִים דְּס"ס
מְשַׁם אַחַד לְאוֹ ס"ס הִיא א"ש דְּכָאן הַפֵּל סְפֵק אַחַד אִם הוּא שְׁלֵ רְאוּבֵן אוֹ שְׁלֵ שְׂמַעוֹן גַּם
קִשָּׁה לַעֲנִי דְּאִפִּי אִם נֶאֱמַר סִמְנֵים וְדָאֵי דְּאִוְרִיתָא לְמָה יְנִיחַ וְיִי גָרַע מְהָא דְּאִי הֵתֵם

דאם אַחַד נוֹתֵן סִמְנֵן אַרְכָּה וּרְחֻבָּה וּא' אוֹמֵר מִדַּת אַרְכָּה אוֹ רְחֻבָּה לְבַד דִּינֵתָן לְמִי שְׂאוֹמֵר מִדַּת אַרְכָּה וּרְחֻבָּה.

הָרִי דְּמִי שְׁנוֹתָן סִמְנֵן טוֹב יוֹתֵר נוֹתְנִים לוֹ וּא"כ הָרִי ע"א וְדַאי שְׂדִינּוּ כְּמוֹ סִמְנֵן אֲמַצְעֵי דְהָרִי מְחֻזְרִין בַּע"א בָּאֵם אֵין אַחַר נוֹתֵן סִמְנִים כַּמ"ש הָר"ן וּבְסִמְנִים יֵשׁ סְבָרָא דְהוּא דְרַבְּנָן. וּא"כ מִי שְׁנוֹתָן סִמְנִים וַיֵּשׁ לוֹ ע"א ה"ז כְּאֵלוֹ א' אֲמַר סִמְנֵן א' וְהַשְׁנִי אוֹמֵר ב' סִמְנִים וְלָמָּה אֲמַר דַּע"א כְּמֵאן דְּלִיתֵי דְּמִי.

אַף לְכַאוּרָה יֵשׁ רְאָיָה לְדַבְּרֵי הָר"ן מְדַנְקֵט רְבָּא דְּנֻקָּא בַּכַּה"ג סִמְנִים וְסִמְנִים וַע"א וְלָמָּה לֹא אֲמַר ג"כ הִיכָּא דְּאֵין שׁוּם אָדָם תּוֹבַע וְאוֹמֵר סִמְנִים רַק שֶׁא' הִבִּיא ע"א שְׁהוּא שְׁלוֹ דְּכְמֵאן דְּלִיתֵי דְּמִי. וּא"כ מִזְּהָ רֵאִי לְדַבְּרֵי הָר"ן דְּמְחֻזְרִין אַבְיָדָה ע"י ע"א: .

י וְלִכְּן נִלְע"ד עֵיקָר דַּמ"ש הָר"ן דְּמְחֻזְרִין אַבְיָדָה ע"י ע"א הִינּוּ הִיכָּא דְּלִיכָּא אַחַר תּוֹבַע וּמְכַחֲשׁוּ דְּאֵז לֹא שְׁיִיף לֹא יְקוּם ע"א בְּאִישׁ וְגו' פִּינּוּ דְּלִיכָּא תּוֹבַע לְפִינּוּ. וְהוּי כְּשֶׁאֲרֵי דְּבַר אִיסוּר דְּנֶאֱמָן ע"א הִיכָּא דְּלִיכָּא חֻזְקָה נֶגְדוּ.

וְכֵן פֶּאן אֵין זֶה עֲדוּת מְמוֹן רַק בְּמִצְוֹת הַשְּׁבֵת אַבְיָדָה מִשֶּׁא"כ אִם יֵשׁ תּוֹבַע וְטוֹעֵן בְּרִי לְהַכְחִישׁ הָעֵד הוּא בְּכָלֵל גְּזִירַת הַכ' לֹא יְקוּם ע"א בְּאִישׁ וְגו' דְּאֵין עֲדוּתוֹ מוֹעִיל בְּמְמוֹן אִפְּלִי הִיכָּא דְּלֹא שְׁיִיף חֻזְקָה.

וּלְכַף א"ש מַה דְּאֲמַרִּין בְּסִמְנִים וְסִמְנִים וַע"א דְּכְמֵאן דְּלִיתֵי דְּמִי וְאֲפִלִּי אִם נֶאֱמַר סִמְנִים דְּרַבְּנָן דִּינָא הִכִּי. וְגַם אִם אֵין שׁוּם אַחַד מֵהֶם אוֹמֵר סִמְנִים ג"כ דִּינָא הִכִּי פִּינּוּ שְׁיֵשׁ מְכַחֲשׁ לְעַד.

וּא"ש ג"כ מ"ש הַרְמַב"ם וְהַפּוֹסְקִים דְּסִמְנִים וְסִמְנִים וַע"א יִנָּיֵחַ אֲף דַּס"ל סִמְנִים דְּרַבְּנָן. וּא"כ נֶרְאָה דְּגַם בְּצוּרְבָּא מְרַבְּנּוּ דְּמַהְדְּרִין בְּטַב"ע אֵין זֶה אֱלָא בְּאֵין פֶּאן הַמְכַחֲשׁוּ בְּבָרִי וְטוֹעֵן דְּשְׁלוֹ הוּא.

אַבְּל אִם יֵשׁ מְכַחֲשׁ לִי וְדַאי דְּאֵין הַצּוּרְבָּא מְרַבְּנּוּ נֶאֱמָן דַּא"כ נִימָא דְּאֵם צוּרְבָּא מְרַבְּנּוּ יֵשׁ לוֹ דִּין עִם ע"ה וְכָל אַחַד אוֹמֵר דְּשְׁלוֹ הוּא וְאֵין פֶּאן מוֹחֲזֵק נִימָא דְּנוֹתְנִים לְצוּרְבָּא מְרַבְּנּוּ. וְזֶה לֹא מְצִינוּ בְּשׁוּם מְקוּם.

וּכְעֵין זֶה הָעִיר בַּס' פְּתַח הַבַּיִת. וּקְצַת י"ל דְּלְכַף נִשְׁתַּנָּה דִּין צוּרְבָּא מְרַבְּנּוּ בְּאַבְיָדָה מִשְׁאֲרַתְּבִיעוֹת מְמוֹן.

דְּבִשְׁאֲרַתְּבִיעוֹת י"ל אוֹלֵי יֵשׁ לְצוּרְבָּא מְרַבְּנּוּ סְפֵק מְלֻנָּה יִשְׁנֵיהּ עָלְיוּ וּמוֹרָה הִיֵּתֵר. דְּהָא גַם בְּצוּרְבָּא מְרַבְּנּוּ חִיִּישִׁין לְסְפֵק מְלֻנָּה יִשְׁנֵיהּ דַּא"כ נֶאֱמַר דְּאֵם ע"ה תּוֹבַע לְצוּרְבָּא מְרַבְּנּוּ דִּיפְטֵר מִשְׁבוּעָה מִשׁוּם דְּלֹא שְׁיִיף בִּי סְפֵק מְלֻנָּה יִשְׁנֵיהּ.

אַלָּא וְדַאי זֶה אֵינוֹ דְּלֹא יְפוּ חֲכָמִים פְּחַ צוּרְבָּא מְרַבְּנּוּ רַק בְּאַבְיָדָה בָּאֵם אֵין פֶּאן שׁוּם תּוֹבַע דְּלֹא שְׁיִיף לֹא יְקוּם שׁוּם אָדָם לֹא סְפֵק מְלֻנָּה יִשְׁנֵיהּ דְּהָא א"י שְׁל מִי הוּא וּא"כ בְּאִיכָּא אַחַר שְׁמְכַחֲשׁוּ וְדַאי דְּאֵינוֹ נֶאֱמָן וּקְצַת נֶרְאָה לְהוֹכִיחַ ג"כ דְּאֵין ע"א נֶאֱמָן בְּמְמוֹן אֲף דְּאֵין שׁוּם א' מוֹחֲזֵק כֹּל שְׁמְכַחֲשִׁים זַא"ז בְּבָרִי מְהָא דְּאִיתָא בַּפ' חֻזְקַת (ל"ו ע"ב) בְּהוּא אַרְבָּא כו' אֲמַר תְּפִסוּהָ עַד דְּמִיִּיתֵינָא סְהַדִּי דִּיִּדִי הִיא כו' מִשְׁמַע מְלִשׁוֹן סְהַדִּי דְּבַעֲיָנּוּ ב' עֲדִים דְּנֻקָּא (ע"י מ"ש אַאמ"ו הַגְּאוּן ז"ל לְעֵיל חֲלוֹן א') וְכֵן בְּסוּגְיָא דְּאֵלוֹ מְצִיאוֹת בְּבַעֲיָנִי דְּסִמְנִים

דאורייטא או דרבנן שרצה לפשוט מהא דתנא אף השמלה כו' עד דרוש אחיה כו' מאי לאו בסימנים כו' ודחה שם לא בעדים משמע ב' עדים דוקא.

והיינו באם יש אחד שטוען ברי להכחישו. אף שיש לדחוק דלשון עדים דקאמר היינו עדות המועיל ואף ע"א מהני מ"מ פשיטא דלישנא לא משמע הכי: יא עוד נלע"ד להוכיח דלא מהני ע"א בממון במקום שאחד טוען נגדו בברי אף שאין שום אחד מןחזק.

מהא דפלפלו הראשונים אם עד מסייע פוטר מן השבועה כמ"ש הרא"ש רפ"ק דב"מ וגם יש פוסקים דס"ל דאין ע"א פוטר מן השבועה. ואם נאמר דע"א מהני במקום שאין שום אחד מןחזק אפי' בטענת ברי.

א"כ פשיטא דפוטר מן השבועה דהא אפי' לא הי' שום א' מןחזק הי' ע"א מועיל לעשות מעשה ע"י וליקח הממון למי שמעיד עליו. כ"ש שהוא עתה מןחזק מעצמו בממון.

אע"כ דהתורה לא נתנה נאמנות לע"א בממון בשום ענין כל שטוען ברי ואינו מועיל רק לשבועה ונהוצרכו ללמוד דמסייע פוטר מן השבועה מק"ו כמ"ש הרא"ש שם. ולפי מ"ש הר"ן דע"א באבידה הגה"ה ולולי דמסתפינא הייתי אומר דמ"ש חכמים דמהדרין אבידה לצורבא מרבנן בטב"ע נלמד מקרא דוהיה עמה עד דרוש אחיה אנתו דחז"ל אמרו מדכתיב אותו ר"ל שתדרוש את אחיה אם אומר אמת שהוא שלו והיינו ע"י שמביא עדים או סימנים שהוא שלו כמ"ש בש"ס שם.

מ"מ אין מקרא יוצא מידי פשוטו שמשמעות עד דרוש אחיה אנתו היינו שאחיה יתבע ממה ויאמר שהוא שלא תחזירנו לו. והיינו במקום שיש להאמינו שהוא צורבא מרבנן דלא משקר תחזירנו לו כינון שאין אחר מכחישו.

והא דכתיב אותו דבעינן שיתברר לה ע"י עדים או סימנים שהוא שלו היינו אם אינו צורבא מרבנן ולכן אין ללמוד מהא דאבידה דלצורבא מרבנן יש נאמנות גם בשארי תביעות ממון דשאני באבידה משום דליכא מכחיש טוען ברי לפנינו ודוק: מהני וכתבתי דהיינו במקום שאין מכחיש אותו בברי הי' נראה וא"כ אם בא ע"א ונהעיד תחיל' בב"ד שהאבידה של ראובן ומפירו בטב"ע ופסקו ב"ד שינתן לראובן ושוב אח"כ בא א' ואמר סימנים וטען שהוא שלו דלכאורה הי' נראה דזה דומה להא דפ' האשה שלום דאם בא ע"א ואמר שמת בעלה והתירוה להנשא ושוב בא עד אחר ואמר לא מת דכינן שהתירוה ע"פ הוי כב' עדים.

ואין אחד נאמן נגד שנים. מ"מ נראה שיש לחלק בינה בין איסורא לממונא דגבי איסור כל שחל הוראות היתר הוי כאלו כבר נעשה מעשה.

משא"כ בממון הוי מחוסר מעשה גדול. ולא שייך לומר כמאן דהחזיר דמי.

וא"כ ה"ה בצורבא מרבנן שאמר שמפירו בטב"ע ופסקו ב"ד להחזיר לו ושוב בא אחד ואמר סימנים קודם שנתנו לצורבא מרבנן ג"כ י"ל דאין מחזירין לו דלא עדיף מע"א דעלמא דנאמן ג"כ כ"ז שאין מכחישו בברי וכמ"ש וצ"ע לדינא: יב עוד הי' נלע"ד דאם הביא ע"א שהחפץ שלו שמפירו בטב"ע ושוב בא אחר ונהביא ע"א שאמר סימנים שהוא

שֶׁל שְׁמֵעוֹן וְאִינוּ מְפִירוּ בַטב"ע פִּינֵן דְקו"ל דַּטב"ע עֲדִיף מְסִימָנָא אִפִּי לְמ"ד סִימָנִים דְאֹרְיִיתָא.

מ"מ לֹא מְהַנִּי נֶגֶד הָעֵד שְׁאָמַר שְׁמִפִּיר בַטב"ע שֶׁהוּא שֶׁל רְאוּבֵן דְהָא אָף אוֹמַר סִימָנִים אִין זֶה בְּגֵדָר עֵדוּת בְּרִיָּה שֶׁהוּא שֶׁל שְׁמֵעוֹן דְאֶפְשָׁר ג"כ דְאֶתְרְמוּנֵי אִיתְרְמִי שְׁנֵדְמָה בְּסִימָנִים. וְרֵאָלִי לְזֶה מְעוֹבְדָא דְשׁוּמְשָׁמִי פְּרָק הָאֵשָׁה שְׁלוֹם (קט"ו ע"ב) דְאָמַר סִימָן פְּרָ וְכִף הִנֵּה וּבְחֻבִיתָא רְמִינֵן דְאָמַר לִי דִיָּדָה שְׁקֵלְתִינְהוּ וְהִנֵּי אֶחְרִינָא נִינְהוּ.

וְעִי חו"מ (סי' רצ"ו) בְּש"ף בְּאֶרִיכוֹת. וְעוֹד רֵאִי מ"מ בְּחו"מ (סי' קל"ד סעי' ג') אִם הָעֵדִים שְׁרָאוּ הַחֶפֶץ בְּיָדוֹ אִין מְפִירִין בְּנֵדָאֵי שְׁזָהוּ שֶׁל הַמְעַרְעַר אֲלֵא שְׁנֵדְמָה לְהֵם בְּסִימָנִים כְּמוֹ שְׁלוֹ אִם טוֹעֵן לֹא נִתְתָּו לִי מְעוֹלִים נְאָמֵן ע"ש.

וְעוֹד רְאֵיָה לְענ"ד מְהָא דִּפ' אֱלוּ מְצִיאוֹת זֶה אוֹמַר מֵדַת אֶרְכוֹ וְרִחְבּוֹ וְזֶה אוֹמַר מֵדַת מְשָׁקְלוֹתֵינוּ. הָרִי חֲזוּינֵן דְמִי שְׁנוֹתֵן סִימָן יוֹתֵר טוֹב נוֹתְנִים לוֹ א"כ כ"ש הֵיכָא דַע"א אוֹמַר ע"פ סִימָנִים וְא' שְׁמִפִּירוּ בַטב"ע עֲדִיף יוֹתֵר.

דְהָא טב"ע עֲדִיף אִפִּי מְסִימָן מְנוֹבְהָק בְּיוֹתֵר. וְהִי נִרְאָה ג"כ דְכֵן הִדִּין בְּצוּרְפָא מְרַבְּנֵן דְאִם מְפִירוּ בַטב"ע וְע"א אוֹמַר שֶׁהוּא שֶׁל אַחַר ע"פ סִימָנִים וְאִינוּ מְפִירוּ בַטב"ע דְנוֹתְנִים לְצוּרְפָא מְרַבְּנֵן פִּינֵן שְׁאִין זֶה הַכְחָשָׁה בְּבָרִי ע"י הָעֵד הָאֶחָד דִּיכוֹל לֵהִיּוֹת דְאֶתְרְמוּנֵי אִיתְרְמִי שְׁנֵדְמָה בְּסִימָנִים כַּמ"ש.

אָף אִם ע"א מְפִירוּ בַטב"ע אוֹ צוּרְפָא מְרַבְּנֵן. וְב' עֵדִים אוֹמְרִים שֶׁהוּא שֶׁל אַחַר ע"י סִימָנִים שְׁאוּמְרִים עָלָיו.

בְּזֶה נִרְאָה דְלֹא מְהַנִּי ע"א נֶגְדָם וְגַם צוּרְפָא מְרַבְּנֵן א"נ נֶגְדָם אִם נְאָמַר סִימָנִים דְאֹרְיִיתָא דְהוּא מְטַעַם רוֹב כַּמ"ש"ל. וְא"כ פִּינֵן דַע"א א"נ נֶגֶד חֲזוּקָה כ"ש נֶגֶד רְוּבָא דְעֲדִיף מְחֻזְקָה. וְאֵע"ג דְכַתְּבֵנוּ בְּחֻזְרֵים הַקּוֹדְמִים דַע"א מְהַנִּי בְּמָקוֹם רוֹב דְמְבַרֵר שֶׁהוּא מִן הַמִּיעוּט וְהוֹכְחֵנוּ זֶה מִמְעַשִׂים בְּכָל יוֹם בְּמָקוֹלִין שֶׁהַטְּבָחִים נְאָמְנִים לוֹמַר שְׁזָה בְּשָׂר כְּשֶׁר אָף שֵׁישׁ רוֹב טְרִיפוֹת בְּמָקוֹלִין.

זֶה אִינוּ שְׁיִיף אֲלֵא בְּרוּבָא וּמִיעוּטָא דְאִיתָא קָמֵן שְׁמִבּוֹרֵר לְפָנֵינוּ שֵׁישׁ שֶׁם מִיעוּט כְּשֶׁר ג"כ מִשָּׂא"כ בְּרוֹב דְתַלְיָא בְּמְצִיאוֹת כְּגוֹן בְּנִידוֹן זֶה שַׁע"פ רוֹב אִין חֶפֶץ דוֹמָה לְחֻבְרִירוּ בְּסִימָנִים מְנוֹבְהָקִים א"כ וְדָאֵי דְעֲדִיף יוֹתֵר מְחֻזְקָה דְאִין ע"א נְאָמֵן נֶגְדוֹ: יג וּמ"מ צ"ע בְּאִם הַצּוּרְפָא מְרַבְּנֵן אוֹ בְּאִינִישׁ דְעֶלְמָא ע"י ע"א שְׁאוּמַר שְׁקָנָה הַחֶפֶץ מְרָאוּבֵן וְרָאוּבֵן מְבִיא עֲדִי סִימָנִים שְׁהִי שֶׁל רְאוּבֵן דְבְּזֶה אֶפְשָׁר לוֹמַר דַע"א אוֹ צוּרְפָא מְרַבְּנֵן נְאָמֵן שְׁלִקְחָה מְרָאוּבֵן שְׁהִרִי אִין זֶה בְּגֵדָר רוֹב דְהָא יְכוֹל לֵהִיּוֹת כְּדָבְרֵינוּ שְׁפָאָמַת מְכָרוּ לְשְׁמֵעוֹן וְאִין זֶה אֲלֵא בְּגֵדָר חֲזוּקָה לְבַד דְחֻזְקָה כָּל מָה שֵׁישׁ בִּיד אָדָם הוּא שְׁלוֹ וְאִין הָאֶחָד נְאָמֵן לְטַעוֹן לְקוּחַ כִּי אִם כְּשֶׁהוּא מְחֻזְקָה הֵיכָא דְלִיכָא עֵדִים וְרָאָה מִשָּׂא"כ כָּאֵן בְּאֶבְיָדָה שְׁאִין שׁוּם אֶחָד מֵהֶם מְחֻזְקָה בּוֹ.

וּמ"מ פִּינֵן דַע"א א"נ נֶגֶד חֲזוּקָה וְאֶפִּי הַפּוֹסְקִים דַס"ל דַע"א נְאָמֵן בְּמָקוֹם חֲזוּקָה בְּאִיסוּרִים. מ"מ בְּמִמּוֹן מוֹדִים דַא"נ בְּמָקוֹם חֲזוּקָה.

וא"כ הרי יש פאן חזקת מארני' קמא דחשיב פמןחזק דכן מוכח בפ' השואל (ק' ע"א) במתליף פרהבחמור וילדה דמוקמינו דקינמא באגם. ופריה ונוקמה בחזקת מארני' קמא. ונהוי אינדי המע"ה כו'. ומ"מ אם פבר הןחזר לשמעון שהי' צורפא מרבנן או באינש דעלמא ע"י ע"א שהפירו בטב"ע וטענו שלקחיה מראובן.

ושוב הביא ראובן עידי סימנים אע"פ שהי' עדים וראה אצל שמעון שאין לו שום מגו מ"מ פיון דסימנים אין מועילים רק מטעם רוב כמש"ל. והא אין הולכין בממון אחר הרוב.

וכיון שהחזקת שמעון כדין ע"פ ב"ד שהחזירו לו ע"י ע"א או בצורפא מרבנן שוב אין עידי סימנים מועילים להוציא מידו. וכ"ז למ"ד סימנים דאורייתא.

אבל אם נאמר דסימנים דרבנן רק דתקנתא דרבנן להחזיר בסימנים דניחא לי' לבעל אבנים בכף כמ"ש בש"ס שם. א"כ י"ל דאם הביא שמעון ע"א שמפירו בטב"ע וב' עדים אחרים אומרים שהיא של ראובן ע"י סימנים שאומרים אם אין ראובן לפנינו שיכחישם בכרי או פגון שמת ראובן ואין היורשים יודעים לפי מה שראה מדברי הר"ן שפתי ש"ע נאמן בזה מן התורה או בצורפא מרבנן א"כ י"ל דעדיף טפי מב' עדים דסימנים שאין מועילים רק מדרבנן גם י"ל פיון דעיקר תקנתא דרבנן הוא משום דניחא לי' לבעל אבידה שיחזירו בסימנים משום דאמר כ"ע לא ידעי סימנים מובהקים דידה כו' כמ"ש שם.

זה אין שייך פשאין אחר פא לפנינו ואומר שהוא שלו. משא"כ פשא אחר וצונח אל תחזירו לו שהוא שלי ומביא ע"א שמעיד כדבריו ואמר לא ניחא לי בהאי תקנתא.

אכן אם ראובן לפנינו וטוען פרי שהוא שלו לפי מה שנתבאר דנגד טענת פרי אין ע"א מועיל פלל ומודה בזה הר"ן א"כ י"ל דינתן למי שמביא ב' עדים דסימנים וצ"ע בכל אלו הדינים והפוסקים קצרו בזה במה שיש בו עיון גדול וכמה דינים מסתעפים בזה פהררים התלויים בשערה יד ויש לי מקום עיון בהא דקאמר בפ' א"מ (כ"ז ע"ב) אבעי' להו סימנים דאורייתא או דרבנן נפ"מ לאהדורי גט אשה בסימנים אי אמרת דאורייתא מהדרינו ואי אמרת דרבנן פי עביד רבנן תקנתא בממונא באיסורא לא עביד תקנתא כו' ע"ש.

וצריך לברר הענין לפי מ"ש למעלה דאפי' אם נאמר דסימנים דאורייתא הוא מטעם רובא. א"כ היאך למד מזה דמהדרינו גט אשה בסימנים הא אנו קי"ל בכמה דוכתין דסמכינו מיעוטא לחזקה ובחשש א"א אפי' למיעוטא דלא שכיחא חששו כמ"ש הפוסקים בהא דנטבע במשאל"ס דלא תנשא אע"ג דרוב אין נמלטים.

א"כ באבידה לא מוכח מידי דשאני אבידה דאין שם חזקת ממון פלל כמ"ש התוס' בספ"ק דכתובות. משא"כ בא"א שיש פאן חזקת א"א וא"כ מצרפינו מיעוטא דדומין בסימנים לחזקה.

גם קשה בסוגיא שם דרצה לפשוט דסימנים לאו דאורייתא באבידה מהא דתנו בס"פ האשה בתרא אין מעידים אלא על פ"פ כו' ואע"פ שיש סימנים בגופו כו' דמשם אין ראי' דלמא משום דמרבנו אמרינו סמוך מיעוטא לתזקה.

משא"כ באבידה דאין שם תזקה מועילים סימנים מטעם רובא. ודוחק לומר דלא קאמר ת"ש רק להביא ראי' דאין מחזירין גט אשה בסימנים דשם ג"כ יש תזקת א"א דא"כ למה קאמר ש"מ סימנים לאו דאורייתא דהא אפי' נאמר סימנים דאורייתא י"ל דבמקום תזקת א"א שאני.

וסבור הייתי לומר דלא שינה פאן תזקת א"א דדוקא בנטבע במשאל"ס דחיישינן למיעוט נמלטים שם שינה תזקה דשמא בעלה נמלט ונשאר חי. משא"כ במצאו מת בסימנים דאין שינה לומר תזקת א"א דינדה תלוי בתזקת חיים דבעל.

וכיון דאין סברא לומר דמוקמינו לבעלה בתזקת חיים דמאי חזית דמתזיק לבעלה בתזקת חי ולהוציא איש אחר מתזקת חיים. וכיון דתזקת א"א מתלי תלי וקאי בתזקת חיים דבעל הני פאלו אין פאן תזקה דא"א פלל הגה"ה ומנה יש לתמוה על מ"ש התוס' פ"ק דחולין (י"א ע"א) ד"ה אתיא מפרה אדנמה שהקשה שם דילמא ש"ה דמוקמינו לפרה בתזקת פשירה דפרה בת ג' שנים.

ותי' משום דיש פאן תזקה אחרת פנגדה העמד טמא על תזקתו. דלפי מ"ש אין תירוץ מספיק בזה פיון שחזקת טומאה דאדם תליא באם הפרה אינה פשירה, וכיון דמוקמינו לפרה דכשירה מטעם תזקת פשרות שנוקדה ממילא אם מזין עליו באפרה נסתלק תזקת טומאה דאדם ג"כ.

ומ"מ י"ל דברי התוס' דש"ה דמחוסר מעשה שכ"ז שלא הזו עליו מאפרה אפי' בכשירה עדיין טמא הוא ולכן פיון שיש תזקה אחרת נגד הפרה תזקת טומאתו אמרינו דאין להזות עליו מאפרה ולא מיקרי דתליא זה בזה משא"כ בתזקת א"א דממילא מסתלק תזקה דינדה אם בעלה מת בלא שום מעשה פלל ודוק.

ובזה מיושב ג"כ מאי דקשה ע"ד התוס' דמה בכך שיש לאדם תזקת טומאה הא פשיגע אח"כ בטהרות יש ג"כ תזקת טהרה דטהרות שנגע בהם. וא"כ הרי יש פאן ב' תזקות נגד תזקת טומאה דינדי' ולפי מ"ש א"ש דכיון דמחוסר מעשה הנאה אמרינו דתזקת טומאתו בפ"ע קאי וא"א להזות עליו מאפרה וממילא הוא בתזקת טומאה.

עי"ל פיון דלענין לכנוס למקדש הטמא הזה אין פאן ב' תזקות נגד תזקה אחת לכן גם לענין טהרות לא מהני דאין טומאה לחצאין ודוק: ומ"מ אין זה ברור די"ל דעיקר מה שאנו צריכים לדון עליו בזה צריכים אנו לחלק בין יש לו תזקה או לא אע"ג דאם נאמר שלא הוא המת נוציא איש אחר מתזקת חיים אין זה פלוס פיון שאין אנו צריכים לדון על האיך האחר.

וראי' לזה ממ"ש רש"י בפ' האומר (ס"א ע"א) ד"ה סמוך אהני. וז"ל ואי אפרת אוקי תרי לכהדי תרי ואוקי איתתא אחזקה ה"מ אי היא קמן והיתה באה לב"ד להתירה אבל בנה כו' ע"ש: טו ולכן נלע"ד לפרש פנונת הבעל' זו דאי אמרינו סימנים דאורייתא לאו מטעם רובא הוא דזה עדיף מרובא.

דאם גאָמער מטעם רנבא הוא. והיינו שמיעוט הם הדומים בסימנים זה לזה.

אפתי קשה היאף אמרה תורה להחזיר אבידה בסימנים הא אפי' אם היינו אומרים שאין בנמצא שיהי' חפץ אחר דומה לזה בסימנים. מ"מ אין זה רק מטעם רוב דקה אף אם בא אחד ואמר סימני האבידה אין זה ודאי שהחפץ שלו.

דקה יש לחוש שמה מקרו לאחר ונאבד מיד האחר דקה ונוקא בנדאי רמאי אין מחזירין לו כי אם בעדים אבל בסתמא לא תישינו לרמאי פדאיתא התם (כ"ח ע"ב) בפלוגתא דגלימא מכריז ע"ש.

וכן מוכח מסוגיא שם דאמר רבא סימנים דאורייתא מקרא דעד דרוש אחיה דרשוהו אם הוא רמאי והיינו ע"י סימנים פדקאמר התם. וא"כ ע"כ צ"ל משום דאזלינן בת"ר דאינשי דלא תשידי לרמאות כזה שימפור חפצו לאחר ויגזול את חבירו.

ואם גאָמער דקה דסימנים מועילים מן התורה הוא מטעם רנבא א"כ הרי יש פאן ב' מיעוטים מיעוט דדומים ומיעוט רמאים שמכר לאחר ויודע הסימן ובה"ג נדאי דלא אזלינן בת"ר פדמוכח בפ' י' יוחסין (ע"ג ע"א) מאי איפא מיעוט ארוסות ומיעוט שהלכו בעליהם למדה"י כו' וכן מוכח בכ"מ דהיא דאיפא ב' מיעוטים לא מיקרי רוב.

וצ"ל דסימנים עדיפא מרנבא או די"ל דהתורה אמרה להחזיר בסימנים דכיון שהיא אומר שהיא נדאי שלו נאנו א"י אם הוא של אחר פינון שאין פאן אחר טוען פנגדו פרי הני פברי ושמא ובצירוף סימנים דמראים הדברים ואומדנא הוא שאומר אמת לכן מחזירים לו.

וגם אם בא איש אחר ואמר פרי שהוא שלו טענתו גרועה פינון שהיא א"י הסימנים והאחר יודע מסתמא אין זה של מי שאינו אומר הסימנים. ולכן קאמר שפיר דנפ"מ לאהדורי גט אשה בסימנים דאע"ג דש"ה שיש לה חזקת א"א פינון דסימנים לאו מטעם רנבא הוא כמ"ש.

ולפ"ז י"ל ג"כ דאם גאָמער דסימנים דרבנן מ"מ יש פאן רוב דמיעוט הוא דדומה בסימנים רק דמה"ת אין סימנים מועילים מטעם דיש תרי מיעוטי כמ"ש ולא מהני רוב נגדם. והא דקאמר נפ"מ לאהדורי גט אשה בסימנים היינו משום דאם נאמר פן לא מהני גט פינון שיש לה חזקת א"א וקי"ל דאמרינן סמוך מיעוטא לחזקה וכמש"ל.

ולכן מקשה. שפיר מהא דאע"פ שיש לו סימנים בגופו ובכליו כו' משום דגם שם אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה דא"א.

וא"כ בנ"ד אם העיד ע"א שמפיר בטב"ע שהוא של ראובן ושמעון אומר שהוא שלו ונותן סימנים י"ל פינון דאפי' אי סימנים דרבנן יש פאן רוב לסייע לשמעון ולא שיהי' פאן מ"ש תרי מיעוטי פינון דראובן אינו אומר שלקחו משמעון י"ל דלא מהני ע"א נגד רוב שאין המיעוט לפנינו ידוע פאן כמש"ל ונותנים אותו לשמעון ואפי' אם פבר נתנו לראובן ע"פ ב"ד י"ל דאם אח"פ בא ראובן ונתן סימנים מוציאין משמעון ונותנים לראובן.

אף פינון שלא נזכר מזה בפוסקים צ"ע למעשה: הגה"ה ועם זה הי' נראה ליישב מה דקשה לכאורה בהך בעי' אי סימנים דאורייתא כו' נפ"מ לאהדורי גט אשה בסימנים. ולא קאמר

דנפ"מ לשאר איסורי תורה פגון אם שחט ב' בהמות וא' היתה פשיטה וא' טריפה ונתערבו וא"י איזו היא הכשירה רק שמפיר הכשירה בסימנים שפגופה דאם נאמר סימנים דרבנן לא מהני.

דלפי מ"ש גם אי סימנים דרבנן מ"מ רבא להיתר הוי דע"פ רוב אין דומים בסימנים לקד אף אם לא ראה תחילת הבהמה השני' שיצדע שלא היו בה סימנים אלו אפ"ה מותרת דלא שנייה פאן חזקת איסור ואזלינן בת"ר לכן הוצרכו לומר נפ"מ לאהדורי גט אשה כו' דשם שנייה לומר סמוך מיעוטא לחזקת א"א, והא דאי' בפ' או"ב (ע"ה ע"ב) א"ל ר' אבא לשמעון' כד מעיילת לי כוונתיא בריספק עיניו להנה דדמיין כו' וקאמר ש"מ סימנים דאורייתא אף דלא שנייה צירוף חזקה לא מהני אי סימנים דרבנן עי' רש"י שם פ"ב פי' גדולי הראשונים ואחרונים דהא דאמר ש"מ סימנים דאורייתא אין פוננתו על הה בעי' דפ' א"מ אלא פוננתו דסימני הפרידות הם דאורייתא כעין מ"ש סימני ביצים דאורייתא.

ע"י תשו' נוב"י בזה באורף ודוק: טז וכל זה בסימנים אמצעיים אבל סימנים מובהקים ביותר קי"ל דלכ"ע הוא מדאורייתא ועדיף כטב"ע ממש. ועי' בתשו' נוב"י (חלק אה"ע סי' נ"א) שכ' דע"י סימן מובהק ביותר חשיב ממש כטב"ע אפי' לענין קטלא.

ומ"מ צ"ע לדינא אם היו ב' עדים מעידים שמפירים בטב"ע שהוא של ראובן מעולם שמפירין אותו ושנים מעידים שהוא של שמעון מעולם בסימנים דאע"ג דסימן מובהק ביותר הוא מ"מ י"ל דטב"ע עדיף ונותנים למי שיש לו עידי טב"ע.

ונה דומה להא דאי' שם זה נותן סימני ארפה ורחבה וזה נותן מדת משקלותיו ונתן למי שנותן מדת משקלותיו. הרי דכל מי שהוא נותן סימן יותר טוב נותנים לו.

וגם י"ל פיון דקיי"ל בב' פיתי עדים המכחישים זא"ז דכל מה שנוכל לפרש דבריהם שלא יהיו סותרים זא"ז אפי' בצד רחוק אנו מיישבים דבריהם. א"כ פיון שגם בסימן מובהק ביותר.

עכ"פ יכול למצוא במקרה רחוק שיהי' דומה לו בסימנים אלו יש לנו ליישב דבריהם שאינם עידי שקר ואולי אותם שמעידים שהוא של שמעון חפץ אחר הוא שדומה לזה בסימנים מובהקים אלו.

וקצת לא הי' נראה פן מהא דפ' א"מ שם דקאמר רבא את"ל סימנים דאורייתא סימנים ועדים ונתן לבעל עדים ופרש"י שם דלרבוא נקט סימנים דאורייתא ע"ש. ולכאורה קשה דכיון דלא פשיט לי' לרבא לדינא אי סימנים דאורייתא וכמ"ש הפוסקים בזה.

א"כ למה לי' לרבא למינקט הך רבוא מאי דלא נפ"מ כ"כ לדינא. פיון דלא פשיטא לן דסימנים דאורייתא.

ולמה לא נקט הך רבוא באם אחד נותן סימנים מובהקים ביותר וא' מביא עדים דנותן לבעל עדים. אע"כ דבכה"ג לא אמרינן דעדים עדיף דסימנים מובהקים ביותר כעדים דמי.

אף אין זה מוכרח כ"כ דנקט הכי דלא מיירי שם בסימנים מובהקים ביותר רק בסתם סימנים וכיון דאם נאמר סימנים דאורייתא אין חילוק בין סימנים מובהקים ביותר או

סתם סימנים נקט הכי וניש לדקדק קצת להיפוך מהא דקאמר בש"ס דלצורבא מרבנן מהדרין בטב"ע ולמה לא נקט מהדרין לי' ע"י סימן מובהק ביותר כגון שראה מתחילת הסימן ואמר שפכיר ע"י סימן זה שהוא שלו מהדרין לי' פינו דחזקה דצורבא מרבנן לא משקר.

אע"כ דלא מהדרין לי' בכה"ג דלא דמי לטב"ע: יז וניש לעיין בפ' ג"ה (צ"ה ע"ב) אומר רבא מריש הנה אמינא סימנא עדיף מטב"ע דהא מהדרין אבידתא בסימנים ולא מהדרין בטב"ע כו' דבאיזה סימנים מירי אם בסימנים אמצעיים.

א"כ היאך ס"ד דרבא דסימנים עדיפא הא הוא עצמו לא פשיט לי' דסימנים דאורייתא ואם נאמר דסימנים דרבנן אין מתירין א"א ע"י ולא מהדרין גט באשה ע"י סימנים וע"י טב"ע מהדרין ומתירין א"א ע"י טב"ע לכ"ע.

והי' נראה מזה דשם מירי רבא בסימנים מובהקים ביותר דבזה לכ"ע מתירין אשה ע"י ואעפ"כ קאמר שם אח"כ דטב"ע עדיפא וקאמר שם תדע דאלו אתו בי תרי ואמרי פלגיא דהאי סימנא כו' הרי מוכח מזה דגם בסימן מובהק ביותר לא קטלינן לי' וזה דלא כמ"ש הגאון בעל נוב"י שם.

וגם מוכח מזה דסימנים מובהקים ביותר וטב"ע. טב"ע עדיפא וצ"ע.

ועי' נוב"י שם ששקשה על הפוסקים דס"ל דלא אפשיטא הבע"י אי סימנים דאורייתא או דרבנן מהא דאיתא בפ' או"ב (ע"ט ע"א) א"ל ר' אבא לשמע"י אי מעיילת לי פודנייתא בריסקא עייל לי בהנה דדמיין להדדי כו' קסבר אין חוששין לזרע האב וסימנים דאורייתא וכ"פ הרמב"ם (פ"ט מה' פלאים) וכן בש"ע יו"ד וזה נגד דברי הרמב"ם גופו שכ"כ ב"מ דסימנים דרבנן וכ"פ הפוסקים באה"ע לענין התרת אשה בסימנים.

אבל לפי מ"ש בחלון הקדום דעיקר בעי' דרבא הוא בענין אבידה ונט ועד מיתה משום דאיכא תרי מיעוטה דאז הנה פפלגא ופלגא. משא"כ שם לענין פלאים ליכא תרי מיעוטה.

לכן לכ"ע שם הוי סימנים דאורייתא וא"ש ג"כ פסקי דהגאונים אהדדי וכמ"ש (גם י"ל סימנים דאורייתא לא קאי פלל על בעי' דפ' א"מ. אלא י"ל דסומכים על אלו סימנים כעין מ"ש סימני ביצים דאורייתא וכמ"ש לעיל בהג"ה): קדר יא אם ע"א נאמן נגד סימנים לאסור או להתיר וכו' י"ז חלונות.

א ממוצא הדברים הנאמרים בקדר הקודם יש לנו לחקור בדין ע"א במקום דליכא חזקה לא לאיסור ולא להיתר אם מעיד נגד סימנים שסימנים מכחישים עדותם כגון שהי' פאן ב' חתיכות א' פשירה וא' טריפה.

והי' מפיר סימנים של חתיכה אחת והחתיכה השני' לא הפירה ולא ראה אותו מקודם ואח"כ אמרו שפכיר החתיכה ע"י סימנים שאמר בה וע"א העיד בהיפוך שהיא טריפה שפכירה בטב"ע אם נאמן ע"א נגד סימנים.

דלכאורה הי' נראה דזה תליא אי סימנים דאורייתא או דרבנן. לפי מ"ש בקדר הקודם די"ל דאי סימנים דאורייתא מטעם רובא הוא או דעדיף מרובא כמו שאמרתי שם.

היא נראתה דאין ע"א נאָמן להכחישו דכיון דאין ע"א נאָמן נגד חזקה כ"ש דא"נ נגד רנבא דרנבא עדיף מחזקה. דאע"ג שפכתבנו כמ"פ דע"א נאָמן גם נגד רנבא.

היינו ברנבא ומיעוטא דאיתא קמן כגון במקולין שיש רוב טריפות ומיעוט פשירות דאין זה אלא מברר הרוב שאותה אינה מן הרוב משא"כ ברוב התלוי במקרה המיעוט אינו נודאי פאן בתערובות כגון הא דסימנים דלא שכיח שיאָרע דבר אחר דומה לו בסימנים נדאי דעדיף מחזקה.

דקא למ"ד סימנים דאורייתא משיאין אשה ע"פ סימנים אלו אף דאיכא חזקת א"א. וספק זה יש לחקור ג"כ באם בא ע"א והעיד על אשה שמת בעלה ביום פלוני והי בקבורתו באופן שהועיל עדותו.

ושוב באו ב' עדים אחרים והעידו שאיש פלוני שיש בו סימנים אלו ראו אותו ביום פלוני חי ואין מכירין אותו בטב"ע אם העד הראשון נאָמן נגד ב' עידי סימנים שע"פ, סימנים הוכחש עדותו.

וגם י"ל דכיון דסימנים דאורייתא וע"א במיתת בעלה לדעת כמה פוסקים אינו מן התורה כמ"ש התוס' ר"פ הא"ר דאין זה אלא מדרבנן דיש פח ביד חכמים לעקור ד"ת במקום שיש טעם וסברא.

א"כ נראה דב' עידי סימנים עדיפי טפי וא"כ היא נראתה דאפ"י אם נישאת ע"פ העד הראשון תצא אבל אם נאמר סימנים דרבנן י"ל דסימנים לא הוו רנבא ואין פאן הכחשה פלל די"ל דב' עדים שהעידו על סימנים איש אחר הוא שראוהו חי באותו יום שהי דומה לאותו שמת שהוא בעלה, וא"כ י"ל דאפ"י אם לא נישאת תנשא ע"פ עד הראשון וכמ"ל דכ"מ שאנו יכולים להשוות בין העדים שלא יהיו כמקחשים אמרינו הכי.

ולפ"ז יש להסתפק ג"כ להיפוך לשיטת כמה פוסקים דס"ל דע"א נאָמן מן התורה באשה להעיד שמת בעלה וכמו שנראה קצת מדברי הרמב"ם והוא מספרי שגלמד מפ' לא יקום ע"א באיש אבל קם הוא באשה כו' וכמ"ש בתשו' נוב"י בזה.

וא"כ אם נראה דסימנים דרבנן ואין מחזירין אבידה בסימנים אע"ג דליכא שם חזקת ממון א"כ סימנים גריעא מרנבא. א"כ נדאי דע"א עדיף מעידי סימנים ואפ"י אם לא נישאת תנשא אבל אם נאמר דע"א נאָמן רק מדרבנן א"כ סימנים דהוי ג"כ דרבנן אפ"י דשניהם שוים ובכה"ג לא התירו ע"י ע"א דהם אמרו והם אמרו.

ולפמ"ש (בדבר הקודם חלון ט"ו) די"ל דגם אם נאָמן סימנים דרבנן מ"מ הוי רנבא דעל המיעוט יאָרע שיהיו דומים בסימנים. רק דלא מהדרינו אבידה בסימנים משום דאיכא תרי מיעוטא מיעוט הדומים בסימנים ומיעוט שמא מכר חפצו לאחר והוא משקר שהוא שלו והנפ"מ לאהדורי גט אשה בסימנים דקאמר היינו משום דמצרפינו מיעוטא לחזקה.

וא"כ י"ל דבנ"ד דהסימנים מועילים ומצטרפין לחזקת חיים דבעלה גם לחזקת א"א דידה. א"כ אפ"י נאמר דע"א נאָמן באשה מן התורה היינו לגבי חזקת א"א וחזקת חיים לבד.

אָבֵל נֶגֶד רִנְיָא וְחִזְקָה וְדַאי דַּאִין ע"א נֶאֱמָן. וּבְכָל זֶה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק ג"כ אִם כְּבָר נִישְׂאָת ע"פ ע"א שְׁהַעִיד שְׁמַת בְּיוֹם פְּלוּנִי וְשׁוּב בָּאוּ עֵינֵי סִימְנִים שְׂרָאוּהוּ חַי בְּיוֹם פְּלוּנִי אִם חֲשִׁיב כַּה"ג ע"א נֶגֶד רִנְיָא וְחִזְקָה דִּי"ל דְּכִינּוֹן שְׂפִכְרָא נִישְׂאָת בְּרִשׁוֹת ב"ד וּכ"מ שְׁהַאֲמִינָה תוֹרָה ע"א הָרִי הוּא פְּשָׁנִים אֶפְשָׁר דְּלָא תַּצָּא.

דַּאֲע"ג דְּקִי"ל דָּאִם בָּאוּ עֵדִים שְׁהוּא חַי תַּצָּא הֵינּוּ דְּנֻקָּא בְּשָׁנֵי עֵדִים שְׁמַעִידִים עָלָיו בְּבִירוּר שְׁהוּא חַי שְׁמַפִּירִים אֶת בַּעֲלָה בַּטב"ע. מִשָּׂא"כ בַּנ"ד אַף אִם נֹאמַר דְּסִימְנִים הָוִי כָּמוֹ רִנְיָא.

מ"מ הָא אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת שְׂאִישׁ אַחַר דּוֹמָה לוֹ בְּסִימְנִים. וְא"כ אִין פָּאן הַכְּחָשָׁה בֵּין הָעֵדִים בְּבִירוּר וּכ"מ שְׂאָנּוּ יְכוּלִים לְהַשְׁוֹת שְׂלָא יְהִי פְּמֻנְכְּחָשִׁים אֶמְרִינּוּ לְנִישְׁב דְּבַרְיָהֶם אַף בְּדַרְיָא רְחוּק כַּמ"ש בַּכ"מ.

עוֹד הִי נִלְע"ד לְחַלֵּק בְּזָה אַף אִם נֹאמַר דַּע"א בְּאֲשָׁה אֵינּוּ מִן הַתּוֹרָה דְּלִפִּי שְׁיִטַּת הַתּוֹסֵפ' בַּפ' הַא"ר שְׁפִתְבוּ דְּהַטְעַם שְׁיֵשׁ כַּח בְּיַד חֲכָמִים לְעַקְרָא ד"ת בְּמַקּוֹם שְׁיֵשׁ טַעַם וּסְבָרָא. פָּאן לֹא שְׁיִינְד טַעַם וּסְבָרָא פִּינּוֹן שְׁיֵשׁ עֵדִים שְׁמַעִידִים ע"פ סִימְנִים שְׁהוּא חַי.

אָבֵל לְפִי מ"ש רַש"י בַּמַּס' שֶׁבַת פ' חֲבִית הַבִּיאוּהוּ הַפּוֹסְקִים דְּלִכְרָא הָאֲמִינּוּ רַז"ל לַע"א בְּאֲשָׁה מְשׁוּם דְּכָל הַמְּקַדָּשׁ אֲדַעְתָּא דְּרַבְּנָן מְקַדָּשׁ וְעַקְרוּיָהּ רַבְּנָן לְקַדוּשִׁין מִינְיָא. א"כ כָּל שְׁנֵישְׂאָת תַּחֲזִיל' בְּרִשׁוֹת ב"ד ע"פ ע"א כְּבָר הִתְרַתָּה לְגַמְרִי וְשׁוּב לֹא תַּצָּא ע"פ עֵינֵי סִימְנִים שְׁהַעִידוּ שְׁבַעֲלָה חַי.

וְכָל אֵלוּ הֵם לַעֲנִ"ד סְפִיקוֹת עֲצוּמוֹת: ב וְלִכְאוּרָה הִי נִלְע"ד לְהוֹכִיחַ דָּאִם נֹאמַר סִימְנִים דְּרַבְּנָן לֹא חֲשִׁיב כְּרִנְיָא וְדִלָּא כַּמ"ש בַּחֲלוֹן הַקּוֹדֵם. וְהוּא מַמ"ש הַתּוֹסֵפ' פ' הָאֲשָׁה שְׁלוֹם (קט"ו ע"ב) ד"ה וְקָא אֶמְרִי סִימְנִים וְז"ל שְׁם נְאִי סִימְנִים לָאוּ דְּאוּרִייתָא אֶיְרִי הֶכָּא בְּסִימְנִים מְוַבְּהָקִים כו' ע"ש.

וְשֵׁם מִיְרִי בְּיָדוּעַ שְׁנַטְבַּע בַּמִּשְׁאֵל"ס וְאֶמַר שְׁם וְתַסְבְּרָא מִשְׁאֵל"ס נִינְהוּ אֵלָא הֵיכָּא דְּמִי דְּאֶסְקִינְהוּ לְקַמְן וְאֶמְרִי סִימְנִים כו' ע"ש בְּסוּגְיָא וּבַתּוֹס' שְׁם ד"ה וְחִזְקָה לְאַלְתֵּר. וְהִנֵּה הַנְּטַבַּע בַּמִּשְׁאֵל"ס אֶפִּי לֹא הוֹעֵלָה מִן הַמַּיִם קִי"ל דְּרִנְיָא לְמִיתָה.

וְרַאנִי דָּאִם נִישְׂאָת לֹא תַּצָּא. רַק דְּלִכְתַּחֲזִיל אֶסוּרָה לְהַנְּשֵׂא דְּחִינְשִׁי לְמִיעוּט נְמֻלְטִים.

וְאִם נֹאמַר דְּסִימְנִים אַע"ג דְּהָוִי דְּרַבְּנָן מ"מ רִנְיָא הָוִי לְהִתֵּר וְא"כ יֵשׁ פָּאן תְּרִי רִנְיָא לְקוּלָּא. וּבַכַּה"ג וְדַאי דַּאִין לְהַחֲמִיר דְּגַרְע יוֹתֵר מְמִיעוּטָא דְּלֹא שְׁכִיחָא כָּלְל.

וְלָמָּה פְּתַבוּ הַתּוֹסֵפ' דְּלָמ"ד סִימְנִים דְּרַבְּנָן מִיְרִי בְּסִימְנִים מְוַבְּהָקִים בְּיוֹתֵר. וְרַאנִי לְזָה מַמ"ש בַּתְּשׁוּ הָאֶחָרוֹנִים דָּאִם יֵשׁ ב' סִימְנִים אֶמְצָעִיִּים הָוִי כָּמוֹ סִימְן מְוַבְּהָק אֶחָד.

אָבֵל אִם נֹאמַר דְּלָמ"ד סִימְנִים דְּרַבְּנָן לֹא הָוִי כָּמוֹ רִנְיָא כָּלְל הָוִי א"ש דְּלִכְרָא אֵינּוּ מוֹעִיל לְהַצְטַרֵּף עִם הַרְיָא רִנְיָא דַּאִין נִיצוּלִים. אַע"ג דְּגַם בְּזָה יֵשׁ לְפַקְפַק בְּדַבְּרֵי הַתּוֹס' מִנ"ל זָהוּ דְּהָא י"ל פִּינּוֹן שְׁמַדְּאוּרִייתָא נְטַבַּע בַּמִּשְׁאֵל"ס מְוַתְרַת לְהַנְּשֵׂא פִּינּוֹן דְּקִי"ל דָּאִם נִישְׂאָת ל"ת.

וְא"כ לִיכָּא פָּאן רַק חֲשֵׁשׁ דְּרַבְּנָן. וְהָרִי הֵם אֶמְרוּ דְּסִימְנִים מוֹעִילִים מְדַרְבְּנָן.

מ"מ י"ל לפי מ"ש בפ' א"מ שם דאם נאמר דסימנים אין מועילים מן התורה לכה תקנו רבנן להחזיר אבידה בסימנים משום דניחא לי' לבעל אבידה להחזיר בסימנים כדאיתא קתם וא"כ טעם זה לא שייך גבי היתר א"א לכה הוצרכו התוספ' לפרש דלמ"ד דרבנן מייירי בסימנים מובהקים ביותר: ג ומדברי התוספ' אלו יש סתירה לדברי הגאון בעל מראות הצובאות (ס"ק פ"ב) שכ' שם לחקור במילי דרבנן אי מהני סימנים אמצעיים והביא דברי הריב"ש שכ' דתרי חומרי לא מחמרינו ע"ש.

והוא דלא פדמוכח מדברי התוס' שם. ועל הריב"ש עצמו אין לתמוה כ"כ שגרא מלשון הריב"ש שם שפובר להלכה דסימנים דאורייתא בכל איסורים שבתורה רק בא"א התמירו חכמים כמ"ש המרה"צ שם בדברי הרמב"ם ע"ש.

ולכה שפיר הני תרי חומרי בדרבנן ולא מחמרינו. אבל התוס' כ"כ למ"ד סימנים דרבנן ור"ל אפי' בכל איסורי תורה א"ש.

אבל ע"ד הגאון בעל מה"צ שחקר גם לדין דמספקא לו אי סימנים דרבנן דג"כ מהני במילי דרבנן ולא זכר דברי התוס' שם שמשמע להיפוך. אולם דעת הרא"ש בתשובה דבמילי דרבנן מהני סימנים אמצעיים כמו שהביא שם בשמו.

גם מדברי הרא"ש בפסקיו פ' א"מ (סי' י"ד) בדין הוא אומר סימני הגט והיא אומרת סימני הגט. דבכה"ג מחזירין לה אפי' בסימנים אמצעיים כיון שאשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת אע"ג דכאן הגט מסייע לה ועכ"פ אסורה מדרבנן מהני סימנים אמצעיים.

וא"כ לדברי הרא"ש אלו י"ל דגם למ"ד סימנים דרבנן הני כמו רובא. אף י"ל גם דברי התוס' דשפיר י"ל דס"ל ג"כ כמו הרא"ש דבמילי דרבנן מהני סימנים אמצעיים.

וש"ה דמייירי שנשים העידו על הטביעה ונשים אינן נאמנות מן התורה אלא מדרבנן וא"כ כל שעדותם הי' במשאל"ס דרבנן החמירו שלא להתיר ע"י ובכה"ג לא נתנו נאמנות לנשים כיון דבלא"ה סימנים דרבנן והדר דינו לדין תורה ושפיר בעי' סימנים מובהקים.

וא"כ נדחה נמי הרא"י שהבאתי למעלה. ושפיר י"ל דגם אם נאמר סימנים דרבנן הני כמו רובא וש"ה דלא הני עדות גמורה מן התורה ולכן לא סמכינן על עדותם.

ויוצא לנו מזה דאם הי' ע"א מעיד על הטביעה במשאל"ס למ"ד דע"א נאמן באשה מן התורה א"כ יצא אתה אשה זו מאיסור א"א מן התורה. ושוב י"ל דמהני סימנים אמצעיים להתירה להנשא לכתחילה ועי' תוספ' ר"פ הא"ר (פ"ח ע"א) ד"ה מתוך חומר כו' מ"ש בשם ר"י דהא דנאמן ע"א אינו מה"ת רק מתקנת חכמים.

נדברי התוס' דפ' האשה שלום הוא ג"כ בשם ר"י. וא"כ י"ל דר"י אגיל לשיטתו.

ולכה קאמר דלמ"ד סימנים דרבנן מייירי הכא בסימנים מובהקים: ד ומצאתי בריטב"א בחידושי ס"פ א"מ שהקשה למאן דס"ל סימנים דרבנן מהא דר"ה מחתף לה אתלת קרנתא דמשמע דסמף אסימנים באיסור תורה ע"ש מה שתי' ע"ז.

ומוכח מדבריו דס"ל דגם בשאר איסורי תורה לא מהני סימן למ"ד סימנים דרבנן לא הני כרובא דהא שם לא שייך סמוף מיעוטה לחזקה כמש"ל. וע"ש מה שתי' הריטב"א

קנושיא זו משום דאסור בשר שנתעלם מן העין קיל טפי משאר איסורי דרבנן (עש"ך יו"ד סי' ק"י בכללי ס"ס מזה) וקצת משמע פן גם מדברי רש"י פ' אותו ואת בנו מה דקאמר ש"מ סימנים דאוריין' שמפרש שם דהיינו למפשט בעי' דפ' א"מ משמע דאם נאמר סימנים דרבנן לא מהני שם בכודנתיא סימנים אף דלא שנייה שם סמוך מיעוטא לתוקה.

אף בלא"ה צ"ע שם לפירוש"י דהיאך מדייק שם דר' אבא ס"ל סימנים דאורייתא. לפי מאי דמשמע שם דר' יהודה מספקא לי' אי חוששין לזרע האב או לא.

א"כ י"ל אפי' סימנים דרבנן הי' מותר שיש פאן ס"ס שמא הם בני מין דעכ"פ לא גרע מספקא ושמא חוששין לזרע האב. ועי' תוספ' שם ד"ה עייל לי' כו' דכן קיי"ל לדינא דהוי ספק אי חוששין לזרע האב.

ואין זה ס"ס משם אחד דספק א' מתיר יותר מחברי' דאי חוששין לזרע האב מותר אפי' לא דמיינן להדדי וגם נפ"מ בין הספיקות לענין פרי עם האם כמבואר שם. ולולי דברי רש"י שם הי' נראה לפרש בהיפוך דדייק דסימנים דאורייתא דאי דרבנן א"כ סימנא לאו מילתא היא.

א"כ למה הצריך לעיין אי דמיינן להדדי. אפי' אינם דומים מותר מטעם ס"ס כדפרישית אע"כ סימנים דאורייתא ולקב' קאמר עיין כו' ר"ל שאם תראה שאינם דומים לא תעייל דסימנים הוי פודאי וא"כ ספק דאורייתא ונראה דרש"י ז"ל לא רצה לפרש פן משום דנראה דגם אם נאמר סימנים דרבנן מ"מ אם אינם דומין בסימנים נראה יותר שאינם בני מין אחד דע"פ הרוב אם היו שניהם מין א' היו דומין בסימנים שהרי בכ"מ אמרו סמוך מיעוטא דנדמה כו' וא"כ מוכח קצת להיפוך דאפי' אם נאמר סימנים דרבנן מ"מ הוי פרובא וכמש"ל.

אבל לפ"ז קשה היאך מדייק מפאן דסימנים דאורייתא הא אפי' הוי דרבנן מותר מטעם ס"ס. ואדרבה ספק אחד רובא לקולא ובדוחק י"ל דדייק מדעבד עובדא לכתחיל' להכניסם בריספק.

דאע"ג שיש פאן ס"ס מ"מ אין להכניס א"ע לס"ס לכתחילה כמ"ש האחרונים והארכתי בזה קצת בספרי בית יצחק. גם י"ל יותר בפשיטות דרש"י הוצרך לפרש פן ולא פי' איפקא דאם נאמר סימנים דרבנן לא הוצרך לעיין דאפילו אינם דומין מותר מטעם ס"ס דאין זה הקרח דאולי גם לר' אבא מביעני' לי' אי סימנים דאורייתא או דרבנן וכמו דמביעני' לי' לרבא בפ' א"מ.

ולכן הוצרך לפרש להיפוך דמדסמך למישרא איסורא עלי' ש"מ דס"ל דהוי דאורייתא: ה ומדברי רש"י אלו מבואר דלמ"ד סימנים דרבנן לא מהני סימנים באיסור דאורייתא אפי' במקום דליכא חזקת איסור.

וע"כ צ"ל דסימנים גריעי מע"א דהא ע"א מהימן עכ"פ באיסורים במקום דליכא חזקת איסור וסימנים לא מהני. וא"כ מוכח ג"כ דגריעי מרובא דהא בכל איסורי תורה אזלינן בת"ר וכמש"ל.

וא"כ י"ל דאם ע"א מעיד לאיסור או להיתר נגד סימנים מועיל עדות הע"א דסימנים לא מהני גבי וגריעמינני' למ"ד דרבנן. ולמ"ד דאורייתא עכ"פ נדאי דהוי כמו ע"א ואפ"ש דעדיף מינני'.

ולפי מש"ל (בחדר הקודם) דלמ"ד סימנים דאורייתא עכ"פ הוי כמו רבא ואפ"ש דעדיף מרבא. לפ"ז יקשה לרב דס"ל הולכין בממון אחר הרוב דא"כ אם יבאו עדים ויאמרו פלגיא דהאי סימנא כו' לנה מפלוני מנה יוציאו ממון עי"ז וזה לא מצינו בשום מקום.

ולהיפוך פתבו התוס' בפשיטות בפ' ג"ה (צ"ה ע"א) ד"ה פלגיא דע"י סימנים דפלוני לנה אין מוציאו ממון. ודוחק לומר דהתוס' כ"כ לדין דקיי"ל לפשמואל דאין הולכין בממון אחר הרוב.

ועוד דאם מת הלנה והעידו עליו עדים פלגיא דהאי סימנא כו' שפ"כ מת והחוב בתוך זמנו א"כ אפי' לשמואל יוציאו ממון מיורשיו עי"ז דהא היורשים טוענים שפ"כ וברי ושפ"כ גם לשמואל מוציאו ממון ע"י הרוב כדמשמע בכ"מ בדברי התוס' (עי' בס' פתח הבית שחקר בזה אם הולכין אחר הרוב בברי ושפ"כ ואכ"מ) ורציתי לומר דבאמת אפילו אם נאמר סימנים דאורייתא אין זה בגדר רוב אלא הוי כמו ע"א.

והיינו מדחזינן דהתורה גילתה דמחזירין אבידה בסימנים והיינו משום דבאבידה ליפא חזקת ממון וכמו שמתחזירין אבידה ע"י ע"א כמש"ל בשם הר"ן (עי' בס' מה"צ בפתיחה לסעי' כ"ד שכ' בפשיטות דאין מחזירין אבידה בע"א ובמחכ"ת אשתמיטתי דברי הר"ן בפ' ג"ה שכ' להיפוך) ולכך גם גבי גט אשה מחזירין ע"י סימנים דע"א מהני שם פ"ן דליפא אלא חששא שפ"כ מאחר נפל וכמ"ש בס' מראות הצובאות בפתיחה לסעי' כ"ד ע"ש.

וכן באשה שמת בעלה מהני ג"כ סימנים כמו שמועיל ע"א משום דדייקא ומינסבא (א"ר קצת י"ל דבכה"ג לא שייך דייקא ומינסבא משום דאמרי בדדמי והיא סבורה שפונדאי מת בעלה דלא סלקא אדעתא שפ"כ אחר הוא שיש לו סימנים אלו): וזה לא קשיא אם נאמר דסימנים דינם כע"א ממש.

א"כ הא דאמר בפ' א"מ שם את"ל סימנים דאורייתא וסימנים וע"א ע"א כמאן דליתני' דמי ונציח. למה נציח הא הוי ע"א נגד ב' עדים ואין דבריו של א' במקום שנים.

דזה אינו דאף דאנן אמרינן דסימנים הוי כמו ע"א. מ"מ ל"ד דבשלקמא ב' עדים פ"ן דשם אחד להם שפיר שייך לומר אין דבריו של א' במקום ב'.

אבל סימנים וע"א פ"ן דאינם משם א' הא לחודא קיימא והא לחודא קיימא וסימנים אלו אין מוכיחים שיהי גם השני אומר סימנים וא"כ אין מזה ראי' כלל ונשאר רק ע"א ובמקום שיש אחר טוען ברי כנגדו אין ע"א מועיל כמ"ש בחדר הקודם באורו.

גם יש ליתן טעם נכון לנה דבשלקמא אם לא הי' אחר נותן סימנים שפיר שייך לומר דהוי כמו ע"א. אבל פ"ן שגם השני אומר שלא יהיו פמוכחשים (אמרינן) לכו אמרינן דכיון דגם אחר נותן סימנים.

א"כ ודאי דגם אצלו נאבד חפץ כזה שיש לו סימנים אלו. וא"כ א"י של מי הוא החפץ הזה וע"א לא מהימן להוציא מטענת שפנגדו שטוען ג"כ ברי שהוא שלו.

ולפ"ז מ"ש בחדר הקודם דאם אהד העיד על טב"ע וב' העידו על סימנים עם טענת ברי של בעל הסימנים פתבנו שם דעידי סימנים עדיפא למ"ד סימנים דאורייתא משום דהוי רבא נגד העד. לפי מ"ש אין הדין פו פינון דסימנים לא הוי רק כע"א הוי כמו עד כנגד ויניס.

ואם פבר הוחזר ליד בעל הע"א אין מוציאין מידו. אבל אי סימנים דרבנו לא הוי כע"א וגרע מיני.

ולכך אפי' באו שנים אהד אומר שמפיר בטב"ע שהוא של ראובן וב' עדים מעידי על סימנים ואין פאן תובע בברי שהוא שלו פגון שמת בעל החפץ אז ע"א שמעיד ע"פ טב"ע עדיף טפי. ואפשר שאפי' פבר הוחזר ע"י עידי סימנים מוציאין מיד היורשים ע"י העד שמעיד ע"י טב"ע.

אף אפשר לומר דגם למ"ד סימנים דרבנו לפי מ"ש בפ' א"מ דעבוד תקנתא להחזיר בסימנים משום דבעל אבידה גופי' ניחא לי' דליהדר בסימנים משום דסבור כ"ע לא ידעי סימנים דידה כו' א"כ פבר נתרצה תחיל' שאם יבוא א' ויאמר סימנים שינתן לו אע"פ שאפשר שאיש אחר יבוא ויאמר סימנים.

והוי פאלו הוחזר לו ברשות בעל אבידה ודוק. והא לא קשיא דא"כ למה קאמר רבא סימנים ועדים ינתן לבעל העדים אפי' למ"ד סימנים דאורייתא ומשמע דכ"ש אם סימנים דרבנו וכמו שפרש"י שם דלרבותא נקט הכי.

ולמה לא אמרינו פינון דנתרצה וניחא לי' להחזיר בסימנים הוי פאלו נתן לו במתנה דזה ודאי אינו דכל שיש לו עדים שהוא שלו ככה"ג ודאי דלא נתרצה להחזיר לאחר בסימנים פדי שיחזירו לו בסימנים פינון שיש לו עדים חושב דבלא"ה יחזירו לו ע"י עדים.

אף לפ"ז גם בע"א י"ל הך סברא דלא נתרצה שיחזיר בסימנים משום שהוא חושב שיחזיר לו ע"י ע"א. לפי מ"ש ה"ר"ן דמתחזירין אבידה ע"י ע"א ובכה"ג לא ניחא לי' בתקנתא דרבנו: ז וא"כ בשאר איסורו תורה אם העיד ע"א להיתר או לאיסור במקום דליכא חזקה פלל ומכחיש עדים אחרים שמעידים על סימנים להיפוך אז גם אם סימנים דאורייתא הוי כמו עד נגד עד ותליא אם פבר נפסק הדין ע"פ העד לא כמ"ש ב"ד (סי' ל"ט סעי' י"ז) בדין הקונה ריאה ואמר שמצא בה סירכא.

משא"כ אי סימנים דרבנו הי' נראה דלהחמיר ודאי דע"א נאמן יותר מעידי סימנים דלהקל פינון דמדאורייתא גריעי מע"א. ונאמן הע"א לשויי ודאי איסור.

פינון דבלא"ה אין לעידי סימנים תועלת באיסורים להקל במידי דאורייתא. אבל אם הע"א העיד להקל בזה צ"ע פינון דכבר חלה הוראה ע"פ עידי סימנים להחמיר עכ"פ מדרבנו אם נאמן להוציא מאיסור או לא פינון דעכ"פ פבר הוחזק ע"פ עידי סימנים הוי כע"א נגד חזקה דא"נ להתיר.

וצ"ע ג"כ באיסור דרבנן בכה"ג די"ל הם אמרו והם אמרו ויש נאמנות לעידי סימנים
בכל מילי. ושוב אין ע"א בטב"ע נאמן להוציא חקיתירא דהמנוהו רבנן בדרבנן.

וצ"ע ג"כ להפוך אם העיד א' ע"פ סימנים על איסור במידי דהנה דרבנן פגון בסתם
ינם וכדומה לאיסור ולא איתחזק איסורא ולא היתירא. אם נאמר פנין דסימנים אינם
פלוס מדאורייתא רק מדרבנן.

לא תקמירו חכמים באיסורים של דבריהם. או דילמא לא פלוג פנין דהמנוהו מדרבנן
נאמן בכל דבר בין לאיסור בין להיתר בדרבנן דאין נאמנות לתצאין.

וכן יש להסתפק אפילו במידי דאיתחזק בהיתר ובאו עדים והעידו בסימנים לאסור פנין
שנתבאר דסימנים לא עדיפי מע"א אפילו אם נאמר סימנים דאורייתא. א"כ הא קי"ל
דע"א א"נ נגד חזקת היתר.

הדוגמא בזה חבית יין פשר שהעידו עדים שראו איש אחד נגע ביין והאי סימני' כו' ולפי
הסימנים הוא מן האוסרים. הי' נראה לפ"ז דאין נאמנים לאוסרו.

ואפ"י באיסור דאורייתא יש להסתפק בכה"ג פגון שאומרים שראו א' שנגע בטירות
והאי סימני' ולפי הסימן ידוע שהי' טמא בפשה שנגע וכדומה לזה. לפי מ"ש דאין ע"א
נאמן לומר נטמאו טירותיה בדבר שאינו ביזו כדאי' בפ' הניזקין לשיטת התוס' והרא"ש
וסיעתיהו.

ומכ"ש אם נאמר דסימנים דרבנן דלא מהימני לאסור וכ"ש באיסור דרבנן פגון בסתם
ינם וכדומה. וכן יש להסתפק בכה"ג שמעידין בכהן שהוא בן גרושה פגון שמעידים
שאביו נשא גרושה רק שאין מפירין את האב בטב"ע רק ע"פ סימנים אם נאמנים לפוסלו
פנין דלא הני רק כע"א.

ועי' בפ' א"מ (כ"ד ע"ב) ת"ש דא"ר אסי מצא חבית יין בעיר שרובה מנסכים מותרת
משום מציאה ואסורה בהנאה בא ישראל ונתן בה סימן מותרת בשתיני' למוצאה. הרי
דאר' במקום שרוב מנסכים מהני בי' סימן.

ואם נאמר דסימנים כע"א דמי קשה למה נאמן נגד רובא פנין דע"א א"נ נגד חזקה כ"ש
נגד רובא. אף לפי מ"ש בחזקים הקודמים דע"א נאמן נגד רובא במקום שהמיעוט הוא
ידוע ונמצא שם דאין זה רק כמברר הרוב שזה אינו מן הרוב הני א"ש.

גם י"ל טעם אחר הא דנאמן פאן משום דלא שנייה פאן לומר דאזלינן בת"ר פנין דישראל
בא ואומר שפרי לו שהוא אבדה ובאיסורים לא חשיד פלל. וזה א"י אם איש אחר
מהדרים פאן נאבד אצלו חבית יין אין לנו לחוש שפא נאבד מאיש אחר שהוא מנסף
מהדרים בעיר דאבדה ל"ש שרוב ב"א שומרים שלהם ואינו נאבד מהם ובחשש רחוק
אין לנו לחוש.

ודוקא לענין החזרת אבדה ס"ל לרב אסי דאזלינן בת"ר משום דהאובד מתייאש. ועכ"פ
מוכח מן הסוגיא שם דגם אם נאמר סימנים דרבנן מהני סימן עכ"פ באיסור דרבנן דהא
אפי' באיסור יי"נ שהוא איסור חמור מדבריהם מהני סימן ומותר בשתיני' למוצאה.

דאל"כ למה לא פשט הש"ס הך בעי דאי סימנים דאורייתא מהא דרב אסי. הגם שיש לדחוק שמ"ש רב אסי בא ישראל ונתן בה סימן היינו סימן מובהק ביותר דמועיל מדאוריין לכ"ע מ"מ לא משמע הכי מלשון ונתן בה סימן סתם.

ובאמת יש לפקפק בזה לפי מ"ש בפסוגיא דסימנים שם (כ"ז ע"ב) אומר רבא את"ל סימנים לאו דאורייתא היכי מהדרינן אבידה בסימנים דניחא לי' למוצא אבידה כו' ופרש"י שם וז"ל פלומר מה תקנה ראו חכמים בדבר לכנס בספק להחזיר ממון למי שאינו שלו הרי דמשמע מלשונו דלולי תקנת חז"ל אין ראוי כלל לסמוך בשום דבר על סימנים ונהו עדיין בספק רק דחכמים עשו תקנה להחזיר אבידה ע"י משום דאמדו דעת בעל האבידה דניחא לי' בכך.

וא"כ באיסור דלא שייך טעם זה כלל קשה היאך סמכינו אסימנים גם באיסור דרבנן אי אמרינן סימנים דרבנן. ולכן הי' נראה לכאורה דבאמת לא מהני שום סימן למ"ד דרבנן אפי' באיסור דרבנן.

ומ"ש רב אסי סתם בא ונתן בה סימן היינו לכל חד כדאית לי' דאי סימנים דאורייתא היינו סימן בינוני ואי דרבנן נתן בה סימן מובהק ביותר ומשום דלא נחית שם להך אי סימנים הוי דאורייתא או דרבנן לכן סתם דבריו.

אף לא משמע כן מדברי הפוסקים עי' ביו"ד (סי' קכ"ט סעיף י"ז) שכ' האי דינא בסתם שאם נתן בה סימן מותרת בשתייה למוצאה: ח לכן נלע"ד יותר דטעם דסימנים לאו מטעם רובא ולא משום דהנה כע"א.

אלא מטעם אומדנא אתינן עלי' דכל שאנו רואים שא' בא ונותן סימנים שליה אומדנא הוא דנדאי הוא שלו ואין לחוש לשמא גם אחר אבד חפץ כזה הדומה בסימנים. והא דמביעני' לי' אי סימנים דאוריין או דרבנן הוא משום דקיי"ל כרבנן דפליגי על ר' אחא וס"ל דלא אזלינן בממון בתר אומדנא.

ונה דומה להא דפליגי ר' אחא ורבנן הובא בפ' המוכר פירות (צ"ב ע"א) שזר שנהיה רועה ונמצא שזר הרוג בצידו אע"פ שנה מנוגח ונה מועד ליגח כו' אין אומרים בידוע שנה נגחו כו' ר' אחא אומר גמל האוחר בין הגמלים ונמצא גמל הרוג בצידו בידוע שנה הרוג וקאמר שם דאמר רב אנה דאמרי אפילו לת"ק כו' ושמואל אומר אנה דאמרי אפילו לר' אחא ע"ש.

הרי דלת"ק גרע אומדנא יותר מרובא. ולכן אפילו לרב וגם לשמואל דמודה באבידה דאזלינן בת"ר פיון דליכא חזקת ממון מודה אי נאמר דסימנים אינם פתובים בתורה בקרא דאף השמלה וגו' דלא אזלינן בתר סימנים באבידה משום דלא הוי רק אומדנא לבד.

ואנן קי"ל כת"ק דלא אזלינן בתר אומדנא בד"מ. וגם י"ל דאפשר דר' אחא דס"ל דאזלינן בתר אומדנא בד"מ ס"ל דסימנים דאורייתא מקרא דשמלה הרי גילתה תורה דסמכינו אסימנים בממון והיינו משום טעם דאומדנא.

ות"ק ס"ל דאפילו נאמר סימנים דאורייתא מ"מ לא ילפינו מאבידה. דש"ה דליכא חזקת ממון דגם ע"א מהני בי' וכמ"ש הר"ן משא"כ להוציא ממון ע"י לא מצינו וכו' יש ליישב ג"כ לישנא דש"ס פ' א"מ בהא דבעי אם סימנים דאורייתא או לא.

וקאמר נפ"מ לאהדורי גט אשה בסימנים כו' ולמה לא נקט נפ"מ להתיר שאר איסור תורה בסימנים ולמה נקט דווקא גט אשה. והיינו משום דבאמת אומדנא הני דמי שנותן סימן מסתמא הוא שלו ולא חיישינו במידי דלא שכיחא שיארע דבר אחר בסימן כנה רק אי אומרינו דבפסוק לא נזכר להתיר אבידה בסימנים.

א"כ מסברא אין לנו לומר דיועיל אומדנא בממון אע"ג דליכא חזקת ממון כ"כ דשמא יתברר אח"כ דשול אחר הוא. וכעין זה איתא בפ' המקבל (ק"י ע"א) בההוא שטרא דהנה פתיב ביה שגין סתמא כו' והא קי"ל קרקע בחזקת בעלי' כו' התם מילתא דלא עבידי לגלויי הקא מידי דעל"ג היא נאטרוחי בי דינא כו' ע"ש.

אבל אי סימנים דאורייתא ונזכר בפ"מ ג"כ א"כ גילתה תורה פאן בפסוק דבכה"ג אזלינו בתר אומדנא. ולכן בשאר איסורי תורה דמצינו בכ"מ דאזלינו בתר אומדנא (ועי' מ"ש בספ"ק דחולין בטבלה ונמצא עליה דבר חוצץ כו' מבואר שם דבאיסור תולין במצוי ורגילות (כעין מ"ש חזקה על חבר שאינו מוציא מתח"י דבר שאינו מתקן והיינו ג"כ מטעם אומדנא.

וכן מ"ש חזקה שליח עושה שליחותו וכן בכ"מ. לכן נדאי דסמכינו ג"כ להתיר בשאר איסורי תורה.

משא"כ בדבר שבפירושו דילפינו דבר דבר מממון כמו שמצינו שאין מוציאין ממון ע"י אומדנא. כמו כן אין מתירין א"א ע"י סימנים ולכן נפ"מ לאהדורי גט אשה בסימנים.

וכן בס"פ האשה בתרא להתיר אשה ע"י עדים שמת בעלה בסימנים. וכו' הנה א"ש ג"כ הא דרב אסי בחבית של יין דאמר דאם בא ישראל ונתן בה סימן מותרת בשת' למוצאה: ט וראיתי במה"צ סעי' כ"ד שהאריף להוכיח מדעת פמה פוסקים דס"ל דסומכים על סימנים בכל איסורי תורה והשיג שם על הגאון אבן העזר בתשו' שכ' להיפוך והוכיח מדברי בעל התרומות שהביא הב"י (סי' ס"ג) היפוך ממ"ש בעל אהע"ו שם.

והיינו ממ"ש דאם הניח חתיכה בשור בשוק בין א"י אפי' מצאה במקום שהניחה אסורה אם אין מכירה בטב"ע או ע"י סימן הרי דמותר בסימן ע"ש שהאריף. ולענ"ד אי משום הא לא איריא ואין ראיותיו מוכרחים די"ל דכוננת בעל התרומות לפי דלא איפשיטא הבעיא אי סימנים דאורייתא או לא.

ולכן כ' בעה"ת שניהם סימן או טב"ע. ור"ל דסימן מהני אי סימנים דאורייתא.

וטב"ע מהני אי סימנים לאו דאורייתא ולכן הזכיר בעה"ת שניהם סימן או טב"ע. דלדבריו לא הוצרך בעה"ת להזכיר טב"ע דהא נלמד במכ"ש מסימן דטב"ע עדיף מסימנא ושם לא נחית בהך דינא לפסוק אי סימנים דאורייתא או לא ומילתא דפסיקא נקט.

גם מ"ש לבאר דברי סה"ת שכ' בהניחה בשוק בין הגוים אע"ג דמצאו במקום שהניחו אסור אם אין מפירו בטב"ע או ע"י סימן דלקה לא מהני סימן מקום משום דהניחה בשוק במתכונן בין הגוים דבזה אין מועיל סימן מקום שיש לחוש שפא א"י החליפו טוב ברע.

ומזה הוכיח פנין דמהני סימן. א"כ מוכח להיפוך דסימנים מועיל באיסור דאורייתא.

ויישוב שם דברי הרא"ש ונה"ן די"ל דס"ל הכי. לענ"ד אין נראה פן פנין דהרא"ש העתיק בכ"מ דמספקא לן אי סימנים דרבנן אי דאורייתא וכן בגיטין פ' כל הגט.

א"כ היאך ס"ד לסמוך ע"ז באיסור תורה דהרא"ש מסתמא לי כפי מה שכתבתי למעלה דגם אם נאמר סימנים דרבנן מועיל בשאר איסורי תורה מטעם אןמנדא דהרי רש"י בפ' או"ב בסוגיא דפרידות במ"ש ש"מ סימנים דאורייתא דהיינו הך בעי' דסימנים דאורייתא דפ' א"מ.

והרא"ש לא השיג בשום מקום על פירוש"י בזה ובנודאי מפרש ג"כ כפירוש"י ודלא כמ"ש ה"ן ושאר מפרשים דמ"ש שם ש"מ סימנים דאורייתא היינו כמו הא דסימני ביצים כו' וכמו שיתבאר בסמוך בס"ד.

ועוד קשה לפי מ"ש הש"ך ביו"ד (סי' ס"ג ס"ק ט') להוכיח מדברי הרא"ש והפוסקים דאם הניח בשוק ומצאו במקום שהניחו מותר אפי' במקום שרוך א"י מצויים. וא"כ קשה היאך מתירין פנין שיש חשש שפא החליפו טוב ברע.

אע"כ דבאמת לא שייך שם חשש החלפה פנין שלא נמסר בידם לשמור דהא בשוק אין דרוך לשמור ע"ג קרקע. וא"כ אם הי' הא"י מחליף הנה נוטל לגמרי.

ולמה ניח שם אחרת. וכן מדברי הרא"ש שהביא הש"ך שם דכ' דאפי' במקום שרוך א"י לא חיישינן שפא עורבים החליפוהו ונהביאו באותו מקום כו' ע"ש.

ולמה לא חשש שפא הא"י החליפו טוב ורע אלא ודאי כמ"ש: י ולכן נ"ל דבלא"ה אין ראי' מדברי הרא"ש מדמתיר במציאה במקום שהניחה דסימנים דאורייתא די"ל דכאן עדיף טפי מסימן ולא משום דמקום סימן ככל סימן אמצעי שבאבידה דמירי שפא מצא מצומצם ממש במקום שהניחה בלא זיו כ"ש וזה הוי כסימן מובהק ביותר ורא' לזה ממ"ש בפ' כל הגט (כ"ד ע"ב) דאמרי נקב יש בצד אות פלוני כו' ודווקא נקב כו' מספקא לי' אי סימנים דאורייתא כו' הרי דצמצום מקום לכ"ע הוי מדאורייתא וכן למדו הפוסקים מזה גבי עיגונא דאיתתא דצמצום סימן באבר במקום מיוחד הוי סימן מובהק ביותר משום דאחד מאלף לא ימצא כזה.

וה"ה פנין שהניחו בכונה מסתמא פנון לראות לכונן המקום שהניח בצמצום גדול והוי סימן מובהק ביותר. משא"כ הא דמקום סימן דפ' א"מ דשם מירי בדרוה הינוח אבל לא בצמצום המקום ממש וכן משמע לשון הש"ס שם דקאמר מ"ט דמ"ד מקום לא הוי סימן משום דאמרינן כי היכא דמתרמי לך האי מקום ה"נ איתרמי לחברך משמע מלשון איתרמי שהניח שם החפץ במקרה לא כדי שידע לכונן צמצום המקום ממש.

אָבֵל הָרָא"ש מִיָּרִי בְּצִמְצוּם מְקוֹם שֶׁהֵנִיחַ בְּמִתְפֹּנֵי פְּדֵי שְׂיַדַע אַח"כּ סִימָן מְנוּבָהק וּבְזֶה א"ש גַּם דְּבָרֵי בַעַה"ת שֶׁהֵבִיא הַב"י דִּיל דְּלֹא פְּלִיג עַל הָרָא"ש. וְכַוֵּןתוּ בַמ"ש דְּאָפִי מְצָאוּ בְּמְקוֹם שֶׁהֵנִיחוּ הֵינּוּ שְׁלֹא צִימְצָם הַמְקוֹם בְּמִכְנוֹן מִמֶּשׁ בְּכַוֵּנוֹהָ.

לְכֵן הָיָה רַק סִימָן אֲמָצְעִי. וְלִכֵּן בְּעֵי עוֹד סִימָן.

וְהֵינּוּ כַמ"ש פְּמָה פּוֹסְקִים דְּשִׁנֵי סִימָנִים אֲמָצְעִיִם מְצֻטְרָפִים לַכ"ע לַעֲשׂוֹת סִימָן מְנוּבָהק בְּיוֹתֵר וּמ"ש אַח"כּ אוֹ בַטב"ע הֵינּוּ אִפִּיל אֵינּוּ יוֹדַע הַמְקוֹם שֶׁהֵנִיחוּ בּוֹ אֲזַ מוֹתֵר ע"י טב"ע לַכ"ע. וְא"כּ אֵין הֶכְרַח כ"כ מִדְּבָרֵי הַפּוֹסְקִים הַנ"ל לֹומֵר דַּס"ל דְּמַהֲנֵי סִימָנִים בְּאִסּוּר דְּאוֹרֵייתָא אִם נֹאמֵר סִימָנִים דְּרַבְּנָן וּבְחֻצָּם הַשִּׁיג עַל הַגָּאוֹן אַהֲע"ו.

דְּלִפִּי מ"ש מוּכַח קֶצֶת מִדְּבָרֵי בַעַה"ת דְּסִימָנִים אֵין מוֹעִילִים בְּשִׁאָר אִסּוּר דְּאוֹרֵייתָא גַּם י"ל דְּדַעַת בַּעַה"ת דְּאָרְף אִם נֹאמֵר סִימָנִים דְּאוֹרֵייתָא אֵינּוּ אֲלֵא כַע"א. וְכֵינּוּ דְּלֹא מְהַנִּי נֶגֶד חֻצָּה כ"ש נֶגֶד רַבָּא דְּעַדִּיף מְחֻצָּה.

וְכֵינּוּ שְׁפָאן מִיָּרִי בְּמְקוֹם שְׁרוּב א"י וְלִכֵּן כ' דְּאָפִילוּ מְצָאוּ בְּמְקוֹם שֶׁהֵנִיחוּ לֹא מְהַנִּי כִּי אִם בְּסִימָן מִשׁוּם דְּהָיָה צִירוּף ב' סִימָנִים וְהָיָה כְּמוֹ סִימָן מְנוּבָהק בְּיוֹתֵר כַּמ"ש. אוֹ פִּינּוּ שְׁמָצָאוּ בְּמְקוֹם שֶׁהֵנִיחוּ אִתְרַע הָרַבָּא דְּרוּב א"י.

דַּע"פ רֹוב אֵין אַחַר מִנִּיחַ בְּמְקוֹם שֶׁמְנוּחַ חֲפֵץ שֶׁל אַחַר וְאִם הִי רוּצָה לְגַזוֹל הִי נוֹטֵל הַפֵּל וְלֹא הִי מְחַלִּיף. וְהָיָה פְּהָא דְּאִיתָא בַּפ"ב דְּכְתוּבּוֹת רֹוב הַנִּישְׂאוֹת בְּתוּלוֹת יֵשׁ לָהֶם קוֹל וְזוֹ הוּאִיל וְאֵין לָהּ קוֹל אִיתְרַע לָהּ רַבָּא וְכֵן אִיל בַּפ"ט (נ"ג ע"א) רֹוב אֲרִיּוֹת דוֹרְסִים כּו' אַדְרַבָּה רֹוב הַדוֹרְסִים אֵין צְפָרְנָם גְּשֻׁמְטוֹת כּו' וְא"כּ הָיָה כְּפִלְגָּא וּפְלָגָּא.

וְלִכֵּן מוֹעִיל סִימָן שְׂיַשׁ לוֹ מִתּוֹרַת ע"א שְׁמוֹעִיל בְּמְקוֹם סְפֵק הַשְּׁקוּל. וְעִי תוֹסֵפ' ר"פ א"מ שְׁפִתְבוּ דְּלָמ"ד מְקוֹם הָיָה סִימָן מִיָּרִי בְּמְצָאוּ דְּרַף הֵינּוּחַ לֹא דְּרַף גְּפִילָה.

וְכֵן מִשְׁמַע מְלִשׁוֹן רַש"י שֵׁם (כ"ג ע"ב) ד"ה א"ד דְּאָפִי פִּינּוּ מְקוֹם מוֹשְׁבָה מְסוּנִיִּים לֹא הָיָה סִימָן מְנוּבָהק בְּיוֹתֵר. דְּלָמ"ד מְקוֹם לֹא הָיָה סִימָן אִפִּיל סִימָן אֲמָצְעִי לֹא מִיָּרִי כְּדָאִי שֵׁם מ"ט דַּמ"ד מְקוֹם לֹא הָיָה סִימָן דְּאִמְרִינּוּ לִי כִּי הִיכָא דְּאִיתְרַמִּי לָהּ הִיא מְקוֹם כּו' ע"ש.

וּמ"מ יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין מִתְפֹּנֵי לַהֲנִיחַ בְּמְקוֹם מְצוּמָצָם מִמֶּשׁ לְמִנִּיחַ בְּמְקוֹם סֵתָם שְׁלֹא בְּכַוֵּנוֹהָ. וְכֵן מִשְׁמַע מְלִשׁוֹן דְּקָאֵמֵר כִּי הִיכָא דְּאִתְרַמִּילָהּ כּו' וְכַעֲיֵן זֶה מְצִינּוּ שְׁחִילְקוּ בְּאֲפִשֵׁר לְצִמְצָם בֵּין בִּיּוֹדֵי אָדָם לִיּוֹדֵי שָׁמַיִם.

עִי תוֹס' פ"ב דְּחֻלִּין (דְּרַף כ"ח ע"ב) וּבַפ"ב דְּבַכּוֹרוֹת וּבַכ"מ מ"ש בְּהָא דְּגִיטִין קְרוּב לְזֶה כּו' מְחַצָּה עַל מְחַצָּה כּו' גַּם י"ל דְּכַוֵּנוֹת בַּעַה"ת בַּמ"ש דְּמְצָאוּ בְּמְקוֹם שֶׁהֵנִיחוּ לֹא שְׂיוֹדַע בְּאֲמַת צִמְצוּם הַמְקוֹם אֲלֵא ר"ל שְׁלֹא נִרְאָה רִיעוּתָא בְּבִירוֹר שְׂימְצָאוּ בַמ"א דְּאֲזַ וְדָאִי דְּצָרִיף סִימָן אֲלֵא אִפִּיל מְצָאוּ כּו' ר"ל שְׁלִפִי אֲנִמְדָּנָא שְׁלוֹ הוּא בְּמְקוֹם שֶׁהֵנִיחוּ מ"מ פִּינּוּ דַּא"י בְּבִירוֹר הַמְקוֹם מִמֶּשׁ דְּלֹא הָיָה מְקוֹם סִימָן לְכֵן בְּעֵי סִימָן אַחַר לָמ"ד סִימָנִים דְּאוֹרֵייתָא אוֹ טב"ע לָמ"ד דְּרַבְּנָן וְכַמֶּש"ל: יֵא וְהָר"ן ז"ל בַּפ"א או"ב בְּהָא דְּקָאֵמֵר ש"מ מִדְר' אָבָא דְּאֵין חוֹשְׁשִׁין לְזַרְעַת הָאָב וְסִימָנִים דְּאוֹרֵייתָא כ' וְז"ל סִימָנִים הַלְלוּ שֶׁל זָנָב וְשֶׁל אֲדָנִים סִימָנִים מְנוּבָהקִים הֵם לְסִמּוּף עֲלֵיהֶם בְּכָל הַתּוֹרָה שֶׁהָרִי הִי סוּמָף ר' אָבָא עֲלֵיהֶם עַכ"ל.

מוכח מדבריו שלא פירש"י דקאי על ה' בעי' דפ' א"מ בסימני אבידה אלא דהכא מייירי בסימני פרידות במה ששנע אם הוא בן תמורה או בן סוסיא דסומכין על סימני זנב ואזנים ואנו אומרים שהיא סימן טוב.

והוא פה דפ' אין מעמידין ופ' א"ט סימני דגים וסימני ביצים אי הוי דאורייתא. ואין זה תלוי פלל בה' בעי' דפ' א"מ די"ל דגם שם לא נפשטה הבעי' וי"ל דסימנים דרבנן מ"מ בסימני פרידות סימן מובהק הוא שידוע הי' לחכמים שפל הנולדים מן התמורה אינם דומין לנולדים מן הסוסיא באלו סימנים דזנב ואזנים.

ומ"מ לפי מש"ל די"ל דאף דסימנים דרבנן אומדנא מיהו איכא ובאבידה וגט אשה מדבר שבערוה אין סומכין על אומדנא כמו בממון דילפינו דבר דבר מממון דבעינו עדים ממש. משא"כ בשאר איסורי תורה דמצינו דסומכין על אומדנא וכמש"ל.

והרי מצינו דסומכין באיסורי תורה בקרוב כמו בעגלה ערופה רק דברוב וקרוב הולכין אחר הרוב משום דרובא עדיף מקורבה אבל בשוויים אזלינן בתר קורבה כדאיתא בפ' לא יחפור (דף כ"ד ע"ב) בשמעתתא דניפול.

ואע"ג דשם מוכח דגם באבידה אזלינן בתר קורבה במ"ש שם נמצא בין שני שוככות כו' קרוב לזה שלו כו' הבמ"ע דשניהם שוויים. מ"מ באבידה מועיל ג"כ סימן מדאורייתא או מדרבנן לכן מהני ג"כ קורבה.

וגם אי נימא דקורבה הוי עדיף יותר מסימן. ולכן גם למ"ד דסימנים דרבנן באבידה.

מ"מ קורבה הוי דאורייתא מ"מ טעם דקורבה הוא ודאי משום אומדנא. ועי' תוס' שם ד"ה רוב וקרוב דמוכח מדבריהם שם דבמקום שאין הרוב סותר קורבה אזלינן בתר קורבה באיסור דאורייתא אפי' בקורבה דלא מוכחא יעו"ש היטב.

והרי בממון ודאי דלא מהני קורבא פגון באם הי' מונח חפץ אצל בית ראובן בקרוב לו ונטלו שמעון הרחוק ממנו ואמר דשלו הוא ודאי דאין ראובן יכול להוציא משמעון במה שנאמר דכיון שהי' מונח בקרוב לביתו מסתמא הוא שלו משום דבממונא לא אזלינן בתר אומדנא להוציא.

והא ודאי דאומדנא דסימנים עדיף מאומדנא דקורבה שהרי באבידה אם נמצא קרוב לראובן ושמעון נתן בה סימנים ודאי דמתזרין לשמעון אף שהיה רחוק ממקום האבידה וא"כ פיון דמצינו דסומכין באיסור תורה על קורבה כ"ש דסומכין על סימנים בכל איסורי תורה והיינו מטעם אומדנא כמ"ש.

וכן מצינו דסומכין אטעמימת קפילא ארמאי באיסור תורה אפי' למ"ד טעם פעיקר מן התורה והיינו ג"כ מטעם אומדנא דקפילא לא מרעי אומנתו. וי"ל ג"כ הא דמהני סימן מובהק ביותר מדאורייתא לכ"ע גם באיסור ערונה ובאבידה מן התורה הוא ג"כ מטעם אומדנא.

והיינו משום דהוי אומדנא דמוכח ביותר דבכה"ג אפי' בממון מצינו בכ"מ דמוציאין ע"י אומדנא דמוכח טובא שהרי מצינו שמוציאין מן היתומים בכה"ג כדאיתא בפ' הפותב (דף פ"ה ע"ב) בההוא גברא דאפקיד שב מרגנאיתא כו' משום דלא אמיד ויהיב סימנא.

ועי' בתוס' שם ד"ה ועוד דשני הטעמים צריכים לא אמיד וניהיב סימנא כו' ועי' בחו"מ סי' רצ"ז: יב ועפ"ז י"ל ג"כ הסוגיא דפ' ג"ה במאי דאמר רבא טב"ע עדיף מסימנא תדע דאלו אתו סהדי ואמרי פלגא דהאי סימנ' והאי סימנ' קטל נפשא כו'.

ועי' תוס' שם דלאו דוקא בד"נ קאמר פה אלא גם אי אתו ואמרי פלגא דהאי סימנ' כו' לנה מפלוני כו' ג"כ אין מוציאין מידו. ולפ"ז צ"ע למה נקט רבא דוקא קטל נפשא ולא אמר רבוחא יותר דאפי' במקמון דקיל אין מוציאין ע"י.

וגם יש לדקדק קצת במאי דאמר האי סימנ' והאי סימנ' כו' ולא אמר בקיצור דהאי סימנ' קטל כו'. ולכן הנה נלע"ד דלרבוחא נקט רבא הכי דטב"ע עדיף אפי' מסימן מובהק ביותר המועיל באבידה ובאסורים מה"ת לכ"ע ואפי' להוציא ממון מועיל בכה"ג משום דהוי אומדנא דמוכח טובא דמוציאין ממון ע"י.

לכן קאמר דהאי סימנ' והאי סימנ' ור"ל כמ"ש הפוסקים דשני סימנים אמצעיים מצטרפים להחשב לסימן מובהק ביותר. מ"מ לענן דיני נפשות אין זה מועיל דאין הולכין בנפשות בתר שום אומדנא פלל מקרא דחוקרת ודרשף היטב כמ"ל בחדר הקודם.

ובעינין עדים דוקא. מ"מ ע"י טב"ע קטלינן לי'.

ולכן הוצרך רבא להזכיר זה רק גבי קטלא. דבד"מ באמת מועיל.

ועכ"פ מוכח מסוגיא זו דאפי' ע"י סימן מובהק ביותר לא קטלינן לגברא מדאמר דהאי סימנ' והאי סימנ' דאמרים כמה סימנים לפי הפוסקים דס"ל דשני סימנים אמצעיים מקרי סימן מובהק ביותר.

ונה דלא כמ"ש הגאון נוב"י שהבאתי למעלה בחדר הקודם. ומ"מ מסתימת דברי הפוסקים משמע דגם ממון אין מוציאין אלו אמרי סהדי פלגא כו' אפי' בסימן מובהק ביותר ולא נמצא דין זה מפני ש"ע בכל זה: יג והנה מה שנתבאר (חדר י' וחדר זה) באורף בשם הר"ן דע"א נאמן באבידה במקום דליכא חזקת ממון לא מצינו בדברי הפוסקים מי שיתחילוק עליו בהדיא.

והי' נראה לפסוק פן לדינא. ובפרט שראנית הר"ן ראי' גדולה היא מדמהדרין אבידה לצורפא מרבנן ע"י טב"ע אבל בס' פתח הבית (שם ענף ו') כ' דמדהשמיט בשו"ע חו"מ (סי' רס"ז) דין זה דע"א מהימן נראה מדבריו דס"ל דע"א לא מהימן.

וכ' שם שבדיני סימנים האריף בזה להוכיח פן. מלשון הסוגיא דפ' א"מ מהא דאף השמלה כו' דמשמע להדיא דבעינן עדים.

והעולה מתוך דבריו שם הוא דמזה משמע דע"א א"נ במקמון אפי' היכא דליכא חזקה. וגם י"ל משום דהוי ע"א נגד רובא דאולי האבידה מרוב בני אדם אחרים.

ומה דפסקינן באה"ע (סי' קל"ב) גבי גט דנאמן ע"א במקום דליכא חשש נגיעה היינו משום דשם ליכא רק חששא דרבנן אולי נאבד עוד גט פנה. ועפ"ז הניח בצ"ע למה בצורפא מרבנן מהדרין אבידה ובכל התורה לענן נאמנות ע"א לא מצינו שיהא חילוק בין צורפא מרבנן לשאר אינשי והניח בצע"ג יעו"ש.

ולענ"ד אין דבָּריו מוכרחים כָּלֵל. דאין לנו לחלוק על הר"ן במקום שלא מצינו בפוסקים חולק עליו.

ומ"ש דכן משמע מן הסוגיא דפ' א"מ דנקט עדים דוקא אין מזה הכרח כָּלֵל דנקט עדים לאפוקי סימנים ור"ל עדות המועיל. וגם י"ל דנקט הכי אפי' היכא שיש טוען לפנינו דבְּרֵי דשְׁלוֹ הוּא.

דבכה"ג י"ל דגם הר"ן מודה דלא מהני אף היכא דליכא חזקת ממון נגד טענת ברי דגזירת הכ' היא לא יקום ע"א באיש וגו' דלא מהני כל שיש אחד טוען דבְּרֵי משא"כ סימנים למ"ד דאוריינתא דמפנרש ג"כ עד דרוש אחיה אנתו גזירת הכ' דמהני ואפְּשֵׁר דעדיפי מע"א וכמ"ש כ"ז למעלה.

ומה שהשמיט הש"ע הך דינא בחו"מ י"ל דסמך על מ"ש דמהדרינו אבידה לצורבא מרבנן משום חזקה דלא משקר ומזה נלמד דכ"ש דע"א מהני דג"כ חזקה דלא משקר דאין אדם חוטא ולא לו דנדאי עדיף ע"א דעלמא מצורבא דרבנן לגבי נפשיה.

ורא' לזה דע"י ע"א מחייב הנתבע ש"ד להכחישו ובצורבא מרבנן התובע לע"ה בע"פ פטור מש"ד בכופר הפל. ומ"ש שם להקשות דאם נאמר דע"א מהני מטעם דליכא חזקה א"כ יהיה נוגע ג"כ מהימן כמו באיסורי תורה ע"ש.

אין זה קושיא כל עיקר דשאני נוגע די"ל שפא מלוה ישינה יש לו עליו ומורה היתירא משא"כ באיסורי תורה אין אדם חשיד לאכול איסור וגם דממון נפשו של אדם מחמדתם כו' וא"י היאך מדמה ממון לאיסורים הא לדעת כמה פוסקים ע"א נאמן באיסורים אפי' נגד חזקה פשיטת הרשב"א וסייעתו ובממון לכ"ע אין ע"א נאמן להוציא מחזקה והא דכ' שם דגם באבידה הוי ע"א נגד רוב דיותר י"ל דהיא מרוב בני אדם אחרים.

אין בזה ממש מתרי טעמי. חדא דגם באיסורים בכה"ג נאמן ע"א נגד רוב באם יש מיעוט לפנינו ואינו מיעוט במציאות ובמקרה וכמ"ש בתשו' נוב"י דאל"כ היאך מצאנו דינו ורגלינו להאמין לטבחים שפשו זה פשרה באם יש במקולין רוב טריפות.

וע"כ משום דאין זה סותר הרוב רק מברר שהרוב הוא בתתיכות האחרות לא בזו. כמו כן פאן הע"א מברר שאבידה זו של האיש הזה שהוא ג"כ מן הרוב ועוד דאפי' נימא דע"א לא מהימן באיסורים ביש רוב טריפות ומיעוט פשירות נתערבו בו להעיד שחתיכה זו פשירה היינו דוקא בכה"ג שמעיד נגד רוב ממש והרוב מכחישו.

משא"כ באבידה דהמוצא אבידה יכול לדחות לכל מי שיתבענו ולומר לו אתה מן הרוב ואין זה שלך וא"כ לעולם לא יחזיר. וא"כ חזר הדין בין המוצא ובין האומר שלו הוא והוי דבר השקול.

וכיון דליכא פאן חזקת ממון דהא למוצא לא בא החפץ מדעת בעליו בהיתירא כמ"ש התוס' ספ"ק דכתובות. לכה שפיר י"ל דנאמן העד נגדו דהרי לאחרים אין מחוייב להחזיר כ"ז שאין מי שאומר סימנים דינה וכמ"ש.

ולא דמי הא להא דאיתא בפ' האומר בקדושין (דף ס"ג ע"ב) האומר קדשתי את בתי כו' ובא אחד ואמר אני קדשתי דנאמן. והקשה שם הפנ"י הא הוי ע"א נגד רובא דש"ה

דאם נאמר דאָזלינג בת"ח היא אסורה לו בנדאי מטעם א"א ונדאי א"א דמי לכן הקשה שפיר.

גם בלא"ה קושניית הפנ"י יש ליישב כמ"ש תחיל דאין זה מכחיש הרוב אלא מברר הרוב. גם מ"ש דהא דפסקינן גבי גט דע"א נאמן עליו לומר שהגט שלו היינו משום דהוי רק חששא דרבנן.

גם זה אינו דא"כ מאי קאמר בפ' א"מ בבע"ל דרבא אי סימנים דאורייתא וקאמר שם דנפ"מ לאהדורי גט אשה בסימנים דהא באיסור חששא דרבנן נדאי די"ל דגם אם סימנים דרבנן ג"כ מהני דהם אמרו והם אמרו וכמ"ל.

וע"כ צ"ל כמ"ש בס' מראות הצובאות (סעיף כ"ד ס"ק פ"ב) דשם בגט אשה יש חששא דאורייתא היכא דלא נודע כלל שיוסף בן שמעון אבד פאן גט או אם הוחזק שני יב"ש ג"כ יש חששא דאורייתא ע"ש שהאריף בבבאיור דברי התוס' מ"ש דבחשש נפילה בגט אינו אלא מדרבנן דלאו בכל גונוי הוא וגם צידד שם דלמסקנא אין הדין כן ע"ש: יד אמנם זה נראה נדאי דע"א לא מהני בממון אפי' היכא דלא שייך חזקת ממון במקום שיש תובע ומכחיש בברי מהא דפ' י' יוחסין (דף ע"ג ע"ב ודף ע"ד ע"א) נאמן בעל המקח לומר לזה מכרתי ולזה לא מכרתי כו' בד"א שמקחו בידו כו' והיינו משום שכ"ז שמקחו בידו רמי' עלי' למיזק ולכך נאמן כפי תרי או משום דיש לו מיגו שהי' נותן לו כמ"ש הפוסקים בזה אבל באין מקחו בידו א"נ אלא כע"א דעלמא מוכח דבלא טעמא דמיגו או משום דרמי' עליו לא הנה נאמן כשנים הרי מוכח דאין ע"א נאמן במקום שיש טוען ברי ומכחישו.

הן אמת לפי מאי, דמסקינן שם ל"צ דנקט זוני מתרונניו ונאמר חד מדעתך' וחד בע"כ י"ל דמיירי שהלוקחים אין טוענים ברי שא"י להם למי נתרצה המוכר ששניהם השליכו המעות ליד המוכר.

וא"כ משמע לכאורה דגם בא"י ג"כ אין ע"א מועיל בממון גם היכא דליכא חזקת ממון. וא"כ לכאורה מזה סתירה לדברי הר"ן שהבאתי בהא דאבידה.

מ"מ אין זה מוכרח דשפיר י"ל דמיירי דטוענים ברי כל א' לי נתרצה. אף שיש לדחות די"ל דהש"ס קמ"ל דבזמן שמקחו בידו נאמן לעולם.

אע"ג דהתובעים יכולים להשביעו היסת. וקי"ל דעד הצריף שבועה אינו עד.

ואעפ"כ פשמקחו בידו נאמן מ"מ מדברי הפוסקים מוכח כמ"ש. עש"ך חו"מ (סי' רכ"ב ס"ק ב') דכאן מיירי שפטר והו' משבועה.

דאל"כ לא א"ש מ"ש דכשאין מקחו בידו נאמן בע"א ע"ש. עוד מוכח כן מדין שליש דקי"ל כ"ז שלישותו בידו נאמן כשתים משום דמתחיל הימנוהו לשליש וגם מטעם מיגו אע"ג דבגטין פ' האומר (דף ס"ד ע"א) שם בדין שליש אין מוכרח כ"כ די"ל דמיירי בדבר דשייך בו חזקת ממון כגון שהשלישו בידו שט"ח דנאמן לומר דאינו פרוע מ"מ הפוסקים לא חילקו בכך עי' בחו"מ בהג"ה (סי' נ"ו סעיף ג') אבל יש להם תרעומות

עָלִיו כּו' וּבִשְׁ"ה (שֵׁם ס"ק כ') כ' דָּאִין לָהֶם תּרְעוּמוֹת בְּסֵף הַמְעוֹת שְׁהַשְׁלִישׁוּ בְּיָדוֹ כּו' הָרִי דָגָם בְּלִיפָא חֲזַקְתָּ מְמוֹן א"נ אֲלָא מְטַעַם שְׁלִישׁ דְּהֵימְנוּהוּ אוּ מְטַעַם מִיגוּ ע"ש.

אָף צ"ע לפ"ז ג"כ בְּמָה דְקָאָמַר שֵׁם בּפ' י' יוֹחֲסִין נְאָמֵן הַדְּיִין לוֹמַר לְזַה זְפִיתִי וְלְזַה חֲזִיבִיתִי כּו' בּד"א כּו' וּפְרִיף וְלִקְהַדְר וּלְדִינִי וּמִשְׁנֵי בְּשׁוּדָא דְדִינִי. וְהִנֵּה דִין שׁוּדָא לֹא מְצִינוּ פִי אִם בְּמַקּוֹם דְּלִיפָא דְרָרָא דְמְמוֹנָא וְאִין שׁוּם אֶחָד מֵהֶם מְוַחֲזֵק פְּגוֹן בְּהָא דּפ' הַפּוֹתֵב הֵהוּא דְאָמַר נְכֹסֵי לְטוֹבִי אָתּוּ שְׁנֵי טוֹבִי כּו' שְׁנֵיהֶם קְרוּבִים שְׁנֵיהֶם שְׁכֵנִים שְׁנֵיהֶם ת"ח שׁוּדָא דְדִינִי כּו' וּא"כ הָרִי שֵׁם וְדָאִי דָּאִין טוֹעֲנִים בְּרִי דְמַנִּין יוֹדְעִים לְאִיזָה מֵהֶם פְּיִנּוֹ הַנּוֹתָן.

וְגַם אֵינָם מְוַחֲזָקִים שְׁנֵיהֶם. וְאֵעֲפ"כ אֵין הַדְּיִין נְאָמֵן אִם הַדִּין יִצָּא מִתְחִילָה רַק כַּע"א.

הָרִי מוֹכַח דַּע"א לֹא מְהֵנִי בְּמְמוֹן אִפִּי הֵיכָא דְלִיפָא חֲזַקְתָּ מְמוֹן וְגַם שְׁנֵיהֶם אֵינָם טוֹעֲנִים בְּרִי. הֵן אָמַת שְׁהִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ ג"כ שׁוּדָא דְדִינִי בְּאִנְפֵּן שְׁיִישׁ חֲזַקְתָּ מְמוֹן פְּגוֹן הָא דּפ' הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת (דָּף ס"ב ע"ב) בְּמוֹכֵר שְׂדֵה לְחַבְרֵי מְצָר לֹו מִיִּצְר רֵאשׁוֹן כּו' מְבַלַּע וְלִיפָא עָלִיו רִיבְכָא דְדִיקְלָא כּו' מְבַלַּע וְאִיפָא עָלִיו כּו' אָמַרִי לָהּ לְהָאִי גִיסָא וְאָמַרִי לָהּ לְהָאִי גִיסָא שׁוּדָא דְדִינִי ע"ש.

דְּהֵתָם הַמּוֹכֵר מְוַחֲזֵק בְּקַרְקַע וְאִית לֵיהּ חֲזַקְתָּ מְאֲרִיָּה קָמָא. וּבַכַּה"ג שְׁיִיף לוֹמַר כָּל שְׂאִין בְּעָלֵי דִינִים עוֹמְדִים לְפָנָיו א"נ אֲלָא כַּע"א דְשֵׁם לֹא מְהֵנִי ע"א לְהוֹצִיא מִיַּד הַמּוֹכֵר.

אָבֵל רַש"י פִּי שֵׁם שׁוּדָא דְדִינִי פְּגוֹן הָא דְאָמַר נְכֹסֵי לְטוֹבִי כּו'. וּבְדוּחַק י"ל דַּמ"ש שֵׁם אִם אֵין בְּעָלֵי דִינִים עוֹמְדִים לְפָנָיו אֵינּוּ נְאָמֵן אֲלָא כַּע"א דַּנְפ"מ אִם יֵשׁ עַד אַחַר מְכַחֲשִׁישׁ אֶת הַדְּיִין דָּאִם הִי דִינּוּ פְּשָׁנִים אֵין ע"א יָכוֹל לְהַכְחִישׁוּ.

אָבֵל פִּינּוֹן שְׂא"נ אֲלָא כַּע"א הָוִי עַד פְּנִגְדַּד עַד וְא"נ יוֹתֵר מְפִנּוֹ. אָבֵל גַּם זֶה אֵינּוּ לְפִי מ"ש בַּחוּ"מ (סִי' כ"ב) דְשָׁנִים נְאָמְנִים לְעוֹלָם אִפִּי כְּשֵׁאִין בַּע"ד עוֹמְדִים לְפָנָיו וְאָפִי יֵשׁ שְׁנֵים אַחֲרֵים מְכַחֲשִׁישִׁים אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים שְׁזִכּוֹ לְהַשְׁנִי נְאָמְנִים הַדְּיִנִּים יוֹתֵר מֵהֶם ע"ש בַּסַּמ"ע וְש"ף.

א"כ י"ל דָּגָם אִם ע"א מְכַחֲשִׁישׁ לְדִינּוֹ אֶחָד נְאָמֵן הַדְּיִין יוֹתֵר מֵהַעַד. מ"מ י"ל דַּנְפ"מ אִם שְׁנֵים מְכַחֲשִׁישִׁים הַדְּיִין דָּאִם הִי בַּע"ד עוֹמְדִים לְפָנָיו נְאָמֵן דִּינּוֹ אֶחָד יוֹתֵר מִשְׁנֵים הַמְכַחֲשִׁישִׁים אוֹתוֹ.

אָבֵל אִם אֵין בַּע"ד עוֹמְדִים לְפָנָיו א"נ אֲלָא כַּע"א וְאִם שְׁנֵים מְכַחֲשִׁישִׁים אוֹתוֹ אֵין דְּבָרֵיו שְׁל' א' בְּמַקּוֹם שְׁנֵים. וְא"כ גַּם הָא דְנְאָמֵן בְּעַל הַמְקַח כּו' ג"כ י"ל דַּנְפ"מ אִם יֵשׁ ע"א מְכַחֲשִׁישׁ אוֹתוֹ.

ע"ל גְּבִי דִינּוֹ דַּנְפ"מ אִם קָדָם אֶחָד וְתַפְס דָּאִז אִם דִּינּוֹ כַּע"א לְבַד א"נ לְהוֹצִיא מִיַּד הַמְּוַחֲזֵק וְדו"ק: חֲדָר יב ע"א בְּדָבָר שְׁבַעְרָוּהָ בְּמַקּוֹם דְּלִיפָא חֲזַקְתָּ וּבו ט"ז חֲלוּנוֹת א בַּס' פְּתַח הַבַּיִת הָאֲרִיף הַרְבֵּה אִי הָא דְאָמְרִינּוּ אֵין דְּבָר שְׁבַעְרָוּהָ פְּחוֹת מִשְׁנֵים אִם בְּעֵינּוּ דוֹקָא אַתְחִזֵּק אִיסוּרָא אוּ אַע"ג דְּלִיפָא חֲזַקְתָּ כָּלֵל ג"כ דִּינָא הָכִי.

והגאון המְחַבֵּר הַנִּזְכָּר הָאֵרִיךְ בְּחֵרִיפוֹת וּבְקִיאוֹת בְּכַמָּה סוּגְיוֹת בְּשׁ"ס וּפּוֹסְקִים כְּמַעֲט לֹא הֵנִיחַ מְקוֹם לְהִתְגַּדֵּר בּוֹ. אִךְ רְאִיתִי לְהִזְכִּיר קִצַּת מְקוֹמוֹת מֵה שְׁלֹא זָכָרָם הוּא, וּמֵה שְׁנִתְחַדֵּשׁ לִי בִּס"ד.

הִנֵּה בִּפ"ק דְּחִינֵי (דף ב' ע"ב) פָּרִיךְ לְרַבָּה דְאָמַר טַעְמָא דְבַעֲיִנָּן בִּפ"נ וּבִפ"נ מִשׁוּם דְאִין בְּקִיָּאִים לְשִׁמָּה הָא אֲתַחֲזִיק אִיסוּרָא דֵא"א וְאִין דְבָר שְׁבַעְרָנָה פְּחוֹת מִשְׁנַיִם וּמִשְׁנַיִם רֹב בְּקִיָּאִים הֵם לְשִׁמָּה.

וְאִפְּי' ר"מ דְּחִינֵי לְמִיעוּטָא סְתָם סְפָרֵי דְדִינֵי מְגַמְר גְּמִירֵי כו' מוֹכַח קִצַּת מִזֶּה דְבִסְפָק הַשְּׁקוּל בְּדָבָר שְׁבַעְרָנָה אֵע"ג דְּלִיכָא חֲזָקָה אִינוּ נֶאֱמָן הִגָּה"ה עִי' בִּפ' פִּיְסוּי הַדָּם (דף פ"ו ע"ב) בְּהָא דְתִינּוּק שְׁנַמְצָא בְּצַד עֵינֵיהּ וּבְצַק בִּידוֹ ר"מ מְטַהֵר וְנִחְכְּמִים מְטַמְּאִים כו' מ"ט דר"מ קְסָבֵר רֹב תִּינּוּקוֹת מְטַפְּחִין וּמִיעוּט אִין מְטַפְּחִין וְעֵינֵיהּ זֹו בְּחֲזָקָת טְהָרָה עוֹמְדָת סְמוּךְ מִיעוּטָא לְחֲזָקָה וְאֲתַרְע לִיה רֹבָא וּמִשְׁנַיִם אִם אָמְרוּ סְפָק טְנַמְצָא לְטְהָר יֵאמְרוּ סְפָק אִיסוּר לְהִתְרַע ע"ש מוֹכַח מִזֶּה דִלְר"מ דְּחִינֵי לְמִיעוּטָא ע"י דְּחִינֵי לְמִיעוּטָא בְּצִירוּף הַחֲזָקָה חֲשִׁיב לְסְפָק הַשְּׁקוּל וְלִכּוֹן בְּטַנְמָצָא דְסְפָק טְנַמְצָא בְּרַה"ר אוֹ בְּרַה"י בְּתִינּוּק שְׁאִין בּוֹ דַעַת לְשִׁאוּל מוֹתֵר.

וְעִי' תוּס' שָׁם ד"ה סְמוּךְ כו' שְׁהִקְשׁוּ לָמָּה לִיה לֹוֹמֵר לְר"מ סְמוּךְ מִיעוּטָא לְחֲזָקָה בְּלֹא חֲזָקָה נְמִי טְהוֹר פִּינּוּ דְחִינֵי לְמִיעוּטָא הֵוִי סְפָק הַשְּׁקוּל. וְתִי' שָׁם דְקָאֵר הַשׁ"ס הֵכִי לֹוֹמֵר דְחֲזָקָה לֹא הֵוִי בְּהִדִּי רֹבָא דְאִי הֵוִי בְּהִדִּי רֹבָא הֵוִי מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא דְלֹא חִינֵי ר"מ וְא"כ לְשִׁיטַת תִּי' זֶה מְשַׁמַּע לְר"מ הִיכָא דְחֲזָקָה מְהִינֵי בְּהִדִּי מִיעוּטָא לְחִוּמָרָא הֵוִי כְּמוֹסְפָק הַשְּׁקוּל בְּמְקוֹם חֲזָקָת אִיסוּר וְא"כ הֵוִי א"ש פֶּאן בְּסוּגְיָא דְרִישׁ גִּישׁוּן דְכָאן הֵוִי חֲזָקָת א"א וְכִינּוּ דְחִינֵי לְמִיעוּטָא דְאִין בְּקִיָּאִים לְשִׁמָּה.

אָבֵל שָׁם פְּתָבוּ עוֹד דְלִפִּי מ"ש בִּפ"ק דְר"מ לֹא חִינֵי לְמִיעוּטָא אֱלָא מְדַרְבְּנָן וּס"ל דְבְּהִדִּי חֲזָקָה הֵוִי פְּלָגָא וּפְלָגָא. וּמֵהִתִּימָא עַל תִּי' שִׁכ' הַתּוּס' דְבְּהִדִּי מוֹכַח בִּפ' הָאֲשָׁה בְּתָרָא דִלְר"מ אִם נֶאֱמַר סְמוּךְ מִיעוּטָא לְפְלָגָא הִנֵּה כְּפְלָגָא וּפְלָגָא.

וַיֵּשׁ בְּזֶה אֲרִיכוֹת דְבָרִים וְאִכ"מ וְצ"ע: דֵאל"כ מֵאִי פָרִיךְ לְר"מ דְּחִינֵי לְמִיעוּטָא הָא עֵב"כ פ' אִיכָא רֹבָא נִגְדוֹ וּבּוֹדָאִי רֹב עֲדִיף מִמִּיעוּטָא וְע"כ צ"ל מִשׁוּם דְאִיכָא חֲזָקָת א"א וְסְמִיכִינּוּ מִיעוּטָא לְחֲזָקָה. וְכִינּוּ דִס"ל לְר"מ דְּמִיעוּטָא כְּמֵאן דְאִיתִיהּ דְמִי שְׁפִיר מְצַרְפִּינּוּ לִיה לְחֲזָקָה וְהֵוִי כְּסְפָק הַשְּׁקוּל בְּלֹא חֲזָקָה וְא"כ מוֹכַח דְבְּדָבָר שְׁבַעְרָנָה אִין ע"א נֶאֱמָן אֵע"ג דְּלִיכָא חֲזָקָה.

וְעִי' פ' בְּתָרָא דִיבְמוֹת (דף קי"ט ע"א) דְאֲשָׁה שְׁהֵלָף בְּעֵלָה וְצָרְתָה כו' רִישָׁא חֲזָקָה לִיבּוּם וְרֹבָא לְשׁוּק וְחֲזָקָה לֹא הֵוִי כְּרֹבָא וְאִיתִי מִיעוּטָא דְמְפִילוֹת סְמוּךְ לְחֲזָקָה וְהֵוִי לִיה פְּלָגָא וּפְלָגָא לֹא תַנְשֵׂא וְלֹא תַתִּיבּוּם כו'.

וּמוֹקִי שָׁם כִּר"מ דְּחִינֵי לְמִיעוּטָא הֵרִי בְּהִדִּי דְעִי"ז נִחְשָׁב כְּפְלָגָא וּפְלָגָא בְּלֹא חֲזָקָה. וְעִי' תוּס' שָׁם ע"ב ד"ה סְמוּךְ כו' שְׁהִקְשׁוּ מֵהָא דִפ"ב דְקְדוּשִׁין וּפ' פִּיְסוּי הַדָּם בְּתִינּוּק שְׁנַמְצָא בְּצַד הָעֵינֵיהּ אָמְרִינּוּ סְמוּךְ מִיעוּטָא לְחֲזָקָה וְאֲתַרְע לֵה רֹבָא וּמְטַהֲרִין לְעֵינֵיהּ וְתִי' מִשׁוּם דְּתִינּוּק חֲשִׁיב לִיה כְּאִין בּוֹ דַעַת לְשִׁאוּל וְהֵוִי סְפִיקוֹ טְהוֹר אִפִּי' בְּרַה"י.

הגה"ה ומסוגליה דגיטין שם מוכח לכאורה דאם רבא מסייע לע"א מהני להוציא ממון דהא בהא דאמר אין דבר שבפערונה פחות משנים פרש"י הטעם דילפינו דבר דבר ממון. וא"כ מאי משני לרבנו רוב מגמר גמירי.

מה בכך? הא יש פאן חזקת א"א וכינון דילפינו ממון כמו שבממון אין הולכין אחר הרוב כמו כן בדבר שבפערונה הדין פו דלא מהני רבא נגד חזקה. אע"כ דע"א עם רבא מהני גם נגד חזקה.

ודחוק לומר דהש"ס קאמר הכי אליבא דרב דהולכין בממון אחר הרוב דלא פהלקתא. ואלויבא דשמואל נצטרף לומר סתם ספרי דדיני מגמר גמירי פיו דאין הלכה פרב וצ"ע מאוד לפי מה שהכריע הרא"ש בפסקיו פ' האשה בתרא דאנו קיי"ל דלא אמרינו סמוך מיעוטא לחזקה וכשיטת ר"י בתוס' פ' הלוחם בהמה (דף כ' ע"ב) ושם כ' הרא"ש דגם בדבר שבפערונה מהני רבא אף נגד חזקה דהא יבמה לשוק הוי דבר שבפערונה וכשי"ת במקומו בס"ד.

א"כ פיו דילפינו דבר דבר ממון כמו שאין רוב מועיל בממון נגד חזקה להוציא לפי מאי דקיי"ל פשמואל דאין הולכין בממון אחר הרוב כמו כן יש לנו לומר דבדבר שבפערונה לא אזלינו בתר [רוב] נגד חזקה ובמ"א פתבתי דמה דס"ל לשמואל אין הולכין בממון אחר הרוב הוא ג"כ מטעם זה דאמרינו סמוך מיעוטא לחזקת וצ"ל דלא ילפינו דבר שבפערונה ממון רק במקום דבעינו עדים דע"א לא מהני וע"ז נאמר ע"פ שנים עדים יקום דבר ולא אתאי גז"ש מהלקתא רק להך מילתא בלבד מה שנוגע לענין עדות.

אבל במה שא"צ עדות רק מטעם רוב בזה לא ילפינו ממון. אבל לפ"ז צריך טעם באמת למה ס"ל לשמואל דאין הולכין בממון אחר הרוב דמקרא דע"פ שנים עדים יקום דבר לא אמרינו רק במה דצריך עדות.

ובמ"א פתבתי דאפשר דשמואל גמר לה מהא דאיתא בר"פ הפרה (דף מ"ו ע"ב) מנין למוציא מחברו ע"ה שצאמר מי בעל דברים יגש אליהם יגיש ראיה אליהם, ופריך פשיטא מאן דכאיב ליה פאיבא כו' ומשני דקרא אתי לגזקין לתובע תחלה.

וי"ל דסוגיא זו היא אליבא דרב דס"ל דהולכין בממון אחר הרוב. אבל לשמואל י"ל בפשיטות דמכאן יליף לה דמי בעל דברים כו' דהמע"ה ואין מועיל רבא בממון רק ראי' ברורה ולדידיה לא קשיא פשיטא וא"ש ודו"ק: הרי מוכח דלר"מ סמכינו מיעוטא לחזקה והוי ספק שקול וכאלו נסתלק החזקה לגמרי ועי' בר"ן בגיטין פ' התקבל בסוגיא דשליש במ"ש שם בהא דאמר לשלוחו צא וקדש לי אשה כו' שכ' בשם הרמב"ן דאם באו כל הקרובות כו' נתמה שם על הרמב"ן הא אין דבר שבפערונה פחות משנים אף בלא אתחזק איסורא יעו"ש מוכח ג"כ דס"ל הכי.

ולפ"ז צ"ע על הר"ן במ"ש דע"א מהני באבידה פיו דליבא חזקת ממון פיו דילפינו דבר דבר ממון יש לנו לומר כמו בממון מועיל ע"א בליבא חזקת ממון כמו כן יש לנו לומר דמועיל בערונה הגה"ה הו אמת שיש ליישב קושיות הר"ן על הרמב"ן, והוא דשם מדין קבוע אחינו עלה דכל קבוע פמחצה על מחצה דמי.

ובכ"מ פתבו הפוסקים דדין קבוע חידוש הוא ואין לה כו' אלא חידושו לכן אין סברא להחמיר בזה ולומר דהוי כמחצה על מחצה ולהחמיר בדבר שבפערנה שלא יהי' ע"א נאמן עליו אלא לענין נאמנות חשיב כרובא מסייע לעד דודאי מועיל לענין דבר שבפערנה כמו שית' לפנינו באנרף.

ובזה נראה לענ"ד מ"ש הגאון בעל פנ"י בקדושין פ' האומר בהא דקדשתי את בתי וא"י למי ובא ע"א ואמר לפלוני נתקדשה דמהימן כמ"ש הר"ן. והקשה הפנ"י היאך נאמן נגד רובא דעלמא.

ותי' שם משום דהוי קבוע וכמחצה על מחצה דמי יעו"ש. ולענ"ד אינו כ' דקבוע חידוש הוא ולענין נאמנות נדאי די"ל דדינו כרוב ובאמת א"ש ודברי הר"ן אינם סותרים למ"ש הוא עצמו דגם בליפא חזקה אין דבר שבפערנה פחות משנים וש"ה דאדרבא העד מסייע לחזקה שמכרר שזהו המקדש ואינו בא לסתור החזקה אלא לקיימה משא"כ בהא דכ' הרמב"ן באם אומרות הקרובות לא נתקדשנו הוא בהיפוף שמוציאות עצמן מהו חזקת איסור ודו"ק בזה: והנה לפי מ"ש בחדר הקודם בדין ע"א במקומו דליפא חזקה פגון באבידה וליפא טוען ברי פנגדו דנאמן ע"א כמ"ש שם בשם הר"ן דמתזירין אבידה בע"א.

א"כ דבר שבפערנה דילפינו לה דבר דבר ממון ג"כ י"ל דנאמן היכא דלא אתחזק איסורא. וא"כ יהיו דברי הר"ן סותרים זא"ז: ב וסבור הייתי לומר דשאני ממון דשם מה שצריך עדים הוא פדי לידע בירור הדבר ולא אברו סהדי אלא לשקרי דהא אם הנה הנתבע מודה לתובע קיי"ל דהודאת בע"ד כמאה עדים דמי לכך כל שיש אומדנא דמוכח טובא שהוא שלו פגון באבידה שיש ע"א ואין פאן מי שיטעון ברי להכחישו לכך מראים הדברים שבאמת הוא שלו אבל בדבר שבפערנה דקיי"ל אפי' שניהם מודים בקדושין או בגירושין כל שלא היו עדים אינו פלום.

ועיקר הטעם הוא פדאיתא בקדושין פ' האומר (דף ס"ה ע"ב) אומר ליה רב אשי לרב פהנא כו' אי מה להלן הודאת בע"ד כמאה עדים דמי כו' א"ל התם לא קא מחייבי לאחריני הקא קא מחייבי לאחריני.

נמצא שבאמת דינו שנה לדיני ממונות דכמו דשם אם הודאתו גורם חוב לאחריני אין הודאתו פלום. וא"כ א"ש דאין דברי הר"ן סותרים זא"ז דאבידה לא שייך כ"כ חוב לאחריני כיון שאין פאן תובע לפנינו.

וכ"ז שאין פאן תובע הוא של מוצא וא"צ להחזיר לשום אדם כ"ז שלא נתן אחר סימן או הביא עדים, לכך מועיל שם ע"א. משא"כ בקדושין לפני ע"א דעכ"פ תיכף הוא חב לאחריני דאלו לא היינו מחזיקין אותה למקודשת כלל היא מותרת לכל העולם לכך אין ע"א מועיל ולפיכך גבי קדושין וגירושין לעולם לא מהני ע"א דא"א שלא יהיה צד חובה בעדותו פגון בע"א מעיד שנתגרשה יש בזה חוב לבעלה להוציאה מרשותו וכן בהא דקרובות אמרי לא נתקדשנו ג"כ הני צד חובה דשמא נתקדשו לו וע"י אמירתן מפקיעות עצמן מרשותו.

ולכן שפיר הקשה הר"ן על הרמב"ן דשם אין ע"א נאמן אע"ג דליכא חזקה וכו' בגירושין אע"ג דכתב לה גט באמת ונתן לה בלא עדים אף דשניהם מודים אין הגט פלוס פינון דשם גירושין צד חובה שבו שאוסרת עצמה לכהן.

ולכן שפיר קאמר ברפ"ק דגיטין דלר"מ דתיניש למיעוטא לא מהני ע"א שאומר שנכתב לשמה דאין דבר שבערנה כו' אע"ג דליכא חזקה כמ"ש: ג אף לפ"ז עדיין קשה הא דקיי"ל דמהדרינן גט אשה לשליח אם הוא צורבא מרבנן.

למה נאמן שם ע"א הא אין ע"א נאמן בדבר שבערנה וכ"ש דכאן אתחזק איסורא דא"א והא דחזקה הנה נראה ליישב דלא שייך פאן חזקת א"א דהא עכ"פ יש פאן גט אַחַד וע"כ אתה מוכרח לומר שנכתב לשם איזה אשה רק שא"י למי.

וא"כ י"ל דמאי חזית לאוקמא הך אתתא אחזקה דא"א אוקי האחרת אחזקה. וכעין זה כ' בתשו' נוב"י בנמצא הרוג וא"י מי הוא דלא שייך פאן חזקת חי דע"כ אתה צריך להוציא אַחַד מחזקת חיים ואמרינן מאי חזית.

אבל אם נאמר דבדבר שבערנה אין ע"א נאמן אפי' לא אתחזק איסורא קשה. וראיתי בפתח הבית שם (שורש ד' ענף ה') שעמד בזה.

(אף שכ' שם דהני אתחזק איסורא ולפי מ"ש י"ל דלא מיקרי אתחזק איסורא) ע"ש שתי' משום דאין זה מעיד על גוף הגירושין רק שהגט שלו וכ' שם ליישב ג"כ הא דאיתא בפ' מי שאחזו מי שהי' מושלף בבור ואמר אני פלוני כו' כתבו גט כו' דבשעת הספנה פותבים אע"פ שאין מפירים משום דשם ג"כ אינו מעיד אלא אני הוא ולא על הגירושין ע"ש.

ולענ"ד אין תי' עולה יפה דא"כ בר"פ הא"ר דמקשה שם למה ע"א נאמן לומר שמת בעלה הא אתחזק איסורא דא"א ואין דבר שבערנה כו' הא שם ג"כ אינו מעיד רק על המיתה שבעלה מת ולא להתירה. וכן קשה בהא דרפ"ק דגיטין שמקשה למה נאמן השליח נאמר ג"כ דאינו מעיד רק על הכתיבה שנכתב לשמה.

גם מ"ש שם עוד לתרץ דבשליח שאבד הגט לכך נאמן ע"א משום דאין פאן רק חששא דרבנן כפר נתב' בחדר הקודם דאין דברי' נראים בזה. ולכן העיקר נ"ל דמה שמחזירין הגט לשליח הוא מטעם אבידה דלמ"ד סימנים דאורייתא או בטב"ע לצורבא מרבנן מטעם אבידה מחזירין לו מן התורה וענן שם מציאה עליו דהא הגט עכ"פ שנה מידי לצור ע"פ צליחותו וכיון שפון התורה הוחזק הגט שהוא שלו והוא שאבד אותו לכן מהני ג"כ שיגרשנה השליח בגט זה פינון שפכר הוחזק שהוא שלו וזה דומה למ"ש הרמב"ם דע"א שאמר חתיכה זו חלב או אשה זו גרושה או זונה ואח"כ נשאה כהן לוקה עליו וכ' שם דהאיסור עצמו פינון שפכר הוחזק פדינו לאסור שוב מועיל גם למה דבעינן ב' עדים.

וכבר הארכתי בבאיור דבריו בזה למעלה (חדר ד' חלון ט') ואין זה דומה לע"א שמעיד על מיתת בעלה דשם אין נפ"מ בעדותו רק לענן נשואי אשתו או לירושת היורשים דבשניהם אין ע"א נאמן.

וילעגן מה שהקשה מהא דמנשלה בבור כו' לענ"ד בלא"ה לק"מ דהא איתא בפרק החולץ (דף ל"ט ע"ב) אשתמודעינהו כו' פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בעדים וחד אמר אפי' קרוב ואפי' אשה.

הגה"ה ובמ"א פתבתי מה שיש לדקדק בסוגיא שם מה דהוצרך לפסוק הלכתא דאפי' קרוב כו' הא בלא"ה קיי"ל פל היכא דפליגי רב אחא ורבינא הלכתא פרבינא לקולא כדאיתא בפ' ג"ה ובפ' כ"ש וכתבתי לתרץ משום דכאן יש נפ"מ לעגן הוצאות ממון דהרי אם הנה רוצה לניבם הנה מניבם כמ"ש שם ואמרינן ליה אי יצבית ליבומי כו' ונהרי יש פאן חומרא לשאר יורשי המת ולפ"ז אע"ג דבממון לכ"ע בעינן ב' עדים אעפ"כ מועיל פאן אפי' קרוב משום דהוי גילוי מילתא בעלמא ודו"ק: הרי מפורש דבכה"ג לא בעינן עדים כלל.

ובאמת במקום שמוחזק לנו דאין העד משקר בשום אופן גם בדבר שבפירושה ובחזקת א"א מהימן ע"א דיותר מזה מצינו דאשה שאמרה לבעלה גרשתי נאמנת משום דחזקה אין אשה מעינה פניה בפני בעלה.

ונראה דאפי' רב אחא דמחמיר שם דצריך עדים אינו אלא חומרא בעלמא מדרבנן. ולכן א"ש גם אליביה הא דמנשלה בבור מ"ש דבשעת הספנה כותבים אע"פ שאין מכירים משום דלא החמירו חכמים בכה"ג.

ומ"מ עדיין צ"ע דמשמע דאם היינו מכירים אותו דחזו ליה בבואה כו' נאמן מדינא לומר אני הוא אע"פ שאין מכירין שזאת אשתו דכן נראה מלשון רש"י שכ' בפ' האומר דגיטין (דף ס"ו ע"א) על הך משנה דמנשלה בבור כו' ואמר שמו ושם עירו כו' משמע מדבריו להדיא דכל שאין חשש שמא שד הוא וידוע שהוא אדם פל שהזכיר שמו ושם עירו כותבים גט לאשתו אע"פ שאין ידוע שזאת אשתו.

ולפ"ז תימא דהא איתא בפ' ג"פ (דף קס"ז ע"ב) בהא דתנן כותבים גט לאיש אע"פ שאין אשתו עמו כו' ובלבד שיהיו מכירים וקאמר בש"ס דבעינן שיהיו מכירים שזו אשתו וכך שמותיהם משום דחיישינן לשני יוסף בן שמעון כו' דילמא אזיל וכתב גיטא וממטי לה לאתתא דהיאך אם לא שנאמר דהא דמנשלה בבור פינו דאזיל למיתה אינו חשוד אז לקלקל א"א וכעין זה אמרו אין אדם משטה בשעת מיתה.

(ואפשר שזה הפנונה מ"ש בשעת הספנה כותבים אע"פ שאין מכירין ר"ל פינו שהאומר הוא בספנה ועומד למות אין חושדים אותו בכך. וע"כ צ"ל דגם בדבר שבפירושה פעמים שא"צ עדות גמורה דכל שידעינן בנדאי שכנים הדברים הוי כמו אנו סהדי ודבר זה מסרו הפתוב לחכמים לפי אומד דעתם ועדיין צ"ע בכ"מ מזה): ד ובפ' האשה שנתארמלה (דף כ"ג ע"א) עד אומר נתקדשה וע"א אומר לא נתקדשה תרנוניהו בפנו' קא מסהדי והאי דקאמר לא נתקדשה הוי ליה חד ואין דבריו של א' במקום שנים.

וכ' התוס' שם ד"ה תרנוניהו כו' וז"ל לא הוי צריך להא דאפי' ליכא אלא ההוא דאמר נתקדשה לא תצא דאין דבר שבפירושה פחות משנים אבל תימא אמאי לא תנשא לכתחילה דהוי לן לאוקמה אחזקת פנו' וי"ל פגון שאנו יודעים שזרק לה קדושיה ומספקא לן אי

קרוב לו או קרוב לה כו' דכיון דנדאי זרק לה הקדושין לית לן למימר אוקמה אחזקה להתיירה לכתחילה כו' עכ"ל.

ומשמע קצת מדברי תוס' אלו ג"כ דאע"ג דכאן לא הוי נגד חזקה דהא אתרע חזקת פנוי' דינה אעפ"כ בדבר שבפירושה אין ע"א נאמן ולכך לא תצא רק לכתחילה מחמירינו. אבל דברי התוס' צריכים ביאור ויש להעיר בדבריהם כמה ספיקות.

א' דלכאורה משמע מתחיל' דבריהם דאם בא ע"א ואמר שנתקדשה ואין שם מכחיש לא תצא אם נישאת אבל לכתחילה לא תנשא וקשה למה פיון דדבר שבפירושה אין פחות משנים למה נחלק בין לכתחילה לדיעבד והיה לנו לומר דגם לכתחילה תנשא דבכ"מ דקי"ל דאין ע"א נאמן כגון בנטמאו טהרותיה אין מחמירין אפי' לכתחילה.

ב' קשה על מה שהקשו למה לא תנשא לכתחילה דהנה לן לאוקמה אחזקה למה לא הקשו בפשיטות מהא דאין דבר שבפירושה פחות משנים ואפי' במקום דלא אתחזק איסורא כדמוכח מדברי התוס' עצמם וא"כ למה לא תנשא לכתחילה.

ג' יש לתמוה מ"ש התוס' בתירוץ דמייירי שיודעים שזרק לה קדושין רק שספק לנו אם קרוב לו או לה דאתרע חזקת פנויה דמה בכך היכא אתרע החזקה בכך הא זה דומה למ"ש בר"פ א"ט (דף מ"ג ע"ב) אמר עולא ישב לו קוץ בנושט אין חוששין שמה הבריא.

והיינו מטעם דמוקמינן לה אחזקת פשוט דנשחטה הותרה אע"ג דנולדה ריעותא מחיים דאין מחזיקין מאיסור לאיסור כמ"ש התוס' שם. הרי אע"ג דניקב עור אחד של הנושט והתחיל מעשה הטורף מ"מ פיון שיש ספק אם נגמר הריעותא עד שניקב מעל"ע לא אתרע בכך חזקה זו.

א"כ כ"ש פאן אף דזרק הקדושין ונתקרב אצלה כ"ז שאין ידוע שנפל קרוב לה ונגמר מעשה הקדושין לא אתרע החזקה בכך. ונדברא פאן קיל טפי דכ"ז שלא נפלו הקדושין קרוב לה פאלו לא התחיל מעשה הקדושין דמי דכאלו עדיין בידי המקדש ובכרשותו הוא. דאטו אם כתב הבעל שטר קדושין ונאחזה בכיסיה נאמר דאתרע בכך חזקת פנויה דינה משא"כ בנתחב קוץ בנושט דדבר הנזקב עומד שם ועומד להיות נזקב והולך.

ועוד דכאן לא אתחזק שום קדושין משא"כ שם דאתרע בחיי הבהמה די"ל מחזיקין מאיסור לאיסור וא"כ ק"ו הדברים דאין פאן ריעותא בחזקה דינה. ואפי' למאי דלא קי"ל שם כעולא דקי"ל חוששין שמה הבריא.

והיינו מטעם דקי"ל חוששין לספק דרוסה מטעם דשכיח לאיסור כמ"ש התוס' שם. ואין לומר דש"ה דהוי פדיעבד אם נאסור הבהמה, דזה אינו דהא עולא לא מחלק בין בהמת ישראל או בין אם רוצה לקנות בהמת א"י שישב לה קוץ בנושט דסתמא נקט אין חוששין שמה הבריא ומשמע אפי' לכתחילה אין לחוש לזה ד' יש לתמוה דבפ' ד' אחין (דף ל' ע"ב) מוכח להיפוך דשם במשנה וכולם שהיה בהם ספק כו' ואלו בגירושין לא קתני ספק קרוב לו כו' מ"ט אמר רבה אשה זו בחזקת היתר לשוק כו' הרי דאע"ג דזרק לה הגט לא אתרע חזקתה בכך ובקדושין דלא אמרינן הכי היינו רק לחומרא ע"ש.

ומשמע התם דגם במסקנא אע"ג דמשני בשינויא אחריןא. מ"מ סברא זאת דמוקמינן לה אחזקה קאי.

רק מאי דמשני תנא בקדושין וה"ה בגירושין הוא ג"כ לחומרא דלא ס"ל שם במסקנא הך סברא דאם אתה אומר חולצות מתניבמות יעו"ש היטב: ה לכה נלע"ד לומר פיון דהא דאין ע"א נאמן בדבר שבערנה ילפינו לה דבר דבר ממון אמרינו דשנה הוא לדין ממון ממש לכל מיילי כמו בע"א אע"ג דלא מהני להוציא ממון.

מ"מ קצת ספק נעשה ע"י עדותו אף לנגד חזקה דהא חייב ע"י שבוועה דאורייתא. וא"כ ע"כ נתנה לו התורה נאמנות במקצת להיות מגרע קצת החזקה רק דאין עושין מעשה להוציא ממון ע"י להוציא ממון והיכא שיש ע"א המכחיש העד אמרינו דע"א בהכחשה לאו פלוג הוא ואין לו שום נאמנות ופטור משבוועה כמו כן הוא דבר שבערנה ולכה בע"א אמר נתקדשה היכא דליכא עד המכחיש ליה חיישינן ליה ג"כ דאסורה להנשא לכתחלה דקצת ספק משונה לי אבל אם נישאת ל"ת כמו התם דלא מפקינן ממון ע"י ואע"ג דבממון גזירת הכ' דמחייב שבוועה דהא ע"א בקרקע קיי"ל דאין מחייב שבוועה מ"מ ראו חכמים להחמיר בקדושין פיון שפצינו שבתורה [נתנה] קצת נאמנות לע"א במקמון אף לגבי החזקה והיכא שיש עד מכחיש העד א' אין בעדות הראשון פלוג ומותרת להנשא לכתחלה כמו במקמון דע"א מכחישו פטור משבוועה.

ובזה א"ש דברי התוס' ומתנרץ הפל דבתחלה כתבו דלא היה צריך להא אלא אפי' בא א' ואמר נתקדשה וליכא דמכחיש ליה מ"מ לא תצא כמו שאין מוציאין ממון ע"י. ומ"מ אסורה להנשא לכתחלה כ"ז שאין אחר מכחישו דיש לו קצת נאמנות לכתחלה.

ושוב הקשו דאם כן היכא שיש עד אחד דמכחיש ליה הוי כמו במקמון היכא דמכחיש ליה דאין בעדותו פלוג ואם כן אמאי לא תנשא לכתחלה. ועל זה תירץ דכיון שידוע לנו שזרק לה הקדושין אתרע החזקה.

ואינו ר"ל דאתרע לגמרי חזקת פנויה דינדה. דא"כ אמאי לא תצא הא באשם תלוי קיימא דהא פאן לא מייירי בנשאת לאותו עד שאומר לא נתקדשה ואומרת ברי לי כמו באוקימתא קמיימא בשנים אומרים נתקדשה כו' אלא ר"ל לכתחיל משום חומרא דא"א דמחמרינן ביה יותר משאר איסורי תורה כמו שפצינו שהחמירו לחוש למיעוטא כמו בגוסס ונטבע במשאל"ס וכמו דחוששין לסבלונות באתרא דמיעוטא מקדשי וחדר מסבלי פדאיתא בפ"ב דקדושין וכמו התם בפ' ד' אחין דחוששו לחומרא.

וא"כ לפי מ"ש אין ראי' מדברי תוס' אלו דלא יהא ע"א נאמן בדבר שבערנה היכא דליכא חזקה: ו מתוך מ"ש יתבאר לה דאם היה ידוע לנו שזרק לה קדושין רק שא"י אם קרוב לו או לא ופא ע"א ואמר שהיה קרוב לה דלכאורה היה נראה דאם היינו אומרים דע"י זריקת קדושין אתרע חזקת פנויה דינדה לגמרי וגם נתפוס סברת הפוסקים דהיכא דליכא חזקה גם בדבר שבערנה נאמן ע"א.

א"כ אם נישאת תצא עכ"פ היכא דאינה מכחישו פגון שהיא עצמה א"י אם היא קרוב לה. אבל לפי מ"ש אין הדבר כן לא מפעיא לפי מש"ל באורח דאין דבר שבערנה פחות משנים אפי' היכא דליכא חזקה ודאי דהדין הוא דלא תצא.

אֵלָא אפּי אַם נְאָמַר דְּהִיכָא דְּלִיכָא חֲזָקָה נְאָמֵן ע"א. מ"מ כָּאן לֹא תִצָּא דַעַכ"פּ לֹא אֲתַרְע חֲזָקַת פְּנוּיָה דִּינְדָּה רַק לְעַנְיָן לְכַתְּחִלָּה לְבַד מְשׁוּם חוּמְרָא דְּעַרְוֹת אָבֵל לֹא לְעַנְיָן דִּיעֵבַד וְאִם נִישְׂאָת ל"ת וְעִי בַב"ש בַּאֲה"ע (סִי מ"ב ס"ק ז') שְׁהֶאָרִיף בְּדִינִים אֱלוֹ.

וְכ' שָׁם דָּאָם אָמַר שְׁקִידֵשׁ בְּפָנֵי עוֹד פְּמָה אַנְשִׁים וְכוּלָּם הֵלְכוּ לְהֵם לַמְדָּה"י וְנִישְׂאָר א' וְאוֹתוֹ אֲחַד מְכַחִישׁוּ מְוַתְּרַת מְטַעַם חֲזָקָה. אֲדָּה לְפַעְמִים לִיכָא חֲזָקָה כְּגוֹן שְׁזַרְק לָהּ קְדוּשִׁין וְא"י אַם קְרוּב לֹו אוֹ לָהּ.

וְהִבִּיא דְּבָרֵי הַתּוֹסֵ' שָׁם. וּמְשַׁמַּע מְדַבְּרִיו שָׁם דַּס"ל דְּבַכְה"ג אֲתַרְע הַחֲזָקָה לְגַמְרֵי.

וְאִם אָמַר א' שְׁהִיָּה קְרוּב לָהּ וְאִין אַחַר מְכַחִישׁוּ מְשַׁמַּע שָׁם דְּאֲסוּרָה אפּי בְּדִיעֵבַד. וּמָה דְּסִיָּים שָׁם בְּסוּף אוֹתוֹ ס"ק דָּאָם א' אוּמַר נְתַקְדָּשָׁה וְאִין אַחַר מְכַחִישׁוּ אַם נִישְׂאָת לֹא תִצָּא מְשַׁמַּע שָׁם מְדַבְּרִיו דְּדוֹקָא אַם לֹא אֲתַרְע הַחֲזָקָה כְּגוֹן שֶׁא"י אַם זָרַק לָהּ קְדוּשִׁין כָּלֵל וְלִפִּי מ"ש אִין הִדִּין כֵּן אֵלָא אפּי דְּדוּעַ לְנוּ שְׁזַרְק לָהּ קְדוּשִׁין וְנִישׁ א' שְׁאָמַר שְׁקְרוּב לָהּ אַם נִישְׂאָת ל"ת מְשַׁנֵּי טַעְמִים הֵא' מְשׁוּם דְּהִיא עֲדִינָן בְּחֲזָקַת פְּנוּיָה וְהִב' מְשׁוּם דָּאִין דְּבָר שְׁבַעְרָנָה פְּחוֹת מְשַׁנֵּים אפּי לִיכָא חֲזָקָה.

וְע"ש מ"ש שָׁם בְּשֵׁם הַר"ן שְׁהוּא מְפָרֵשׁ הַטַּעַם דְּלִכְּוֹ לֹא תִנְשָׂא לְכַתְּחִלָּה בַּא' אוּמַר קְרוּב כּו' מְשׁוּם דְּשָׂמָא טַעָה הֵא' הָרִי מוּכַח ג"כ מְדַבְּרֵי הַר"ן דְּלֹא אָמְרִינָן ע"י זְרִיקָה אֲתַרְע הַחֲזָקָה. לְכֵן נִרְאָה בְּרוּר דְּבְדִיעֵבַד עֲדִינָן הַחֲזָקָה קִיָּמַת וְכִמוֹ שְׁהוּכַחְתִּי מְהָא דִּישְׁב לֹו קוּץ בְּנוּשְׁט.

וּמִהִתִּימָא עַל הַש"ע וְהֶאָחְרֻנִים שְׁלֹא בִּינְאָרוּ שָׁם וּבְסִי' מ"ז הִיאָף הִדִּין בְּאֲחַד אוּמַר בְּפָנֵי וּבְפָנֵי עוֹד אַחַר נְתַקְדָּשָׁה וְאִין מִי שְׁיִכְחִישְׁנוּ וְנִדְוַע לְנוּ שְׁזַרְק לָהּ קְדוּשִׁין. וּמ"מ לְדִינָא נ"ל כַּמ"ש: ז וּבְהִיּוֹת כֵּן יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל הַתַּה"ד (סִי רִי"ב) שְׁכ' לְהִדְיָא לְהִיפּוּף דְּכ' דְּמִסּוּגִיָּא דַּפ"ב דְּכַתְּבוֹת שָׁם מוּכַח דְּדוֹקָא מְשׁוּם הַף סְבָרָא דְּתַרְנוּיָהּ בְּפְנוּיָה קָא מְסַהֲדֵי אָמְרִינָן אַם נִישְׂאָת לֹא תִצָּא אָבֵל בַּלֵּא"ה אַם נִישְׂאָת תִּצָּא.

וּמְפָרֵשׁ דְּמִיָּרֵי הֵתָם דְּלֹא שְׁמַכְחִישְׁתוּ וְלֹא מוֹדָה אֵלָא שְׁגַם הִיא מְסוּפְקַת בְּאִיזוּ עַנְיָן שְׁהוּא אַם נַעֲשׂוּ קְדוּשִׁין אוֹ לֹא כּו' יַעו"ש. וּדְבָרֵי תְּמוּהִים דְּבְפִי' כְּתַבוּ הַתּוֹסֵ' לְהִיפּוּף דְּאָפִי לִיכָא אֵלָא הֵהוּא דְּאָמַר נְתַקְדָּשָׁה לֹא תִצָּא וּמוּכַח שָׁם דְּאָפִי' נְדָאִי זָרַק לָהּ קְדוּשִׁין רַק שֶׁא"י אַם קְרוּב לָהּ ג"כ דִּינָא הִכִּי וְכַמ"ש.

וְעִי' בַּח"מ שָׁם שְׁכ' אַם נְתַאֲסַפוּ לְקַדָּשׁ ג"כ אָמְרִינָן דַּעִי"ז אֲתַרְע חֲזָקַת פְּנוּיָה כְּמוֹ בְּזָרַק לָהּ קְדוּשִׁין. וְלֹא יַדְעָתִי מִנֵּין לֹו זֶה נְגַם אִין זֶה סְבָרָא כָּלֵל לֹוּמַר דַּעִי"ז יִהְיֶה אֲתַרְע חֲזָקַת פְּנוּיָה כֵּינָן שְׁלֹא הִיָּה הַתְּחִלָּה כָּלֵל דְּאֲטוּ אַם נְכַנְס אָרִי טוּרְף בֵּין הַשְּׁנוּרִים נְאָמַר דְּאֲתַרְע עִי"כ חֲזָקַת כְּשָׁרוֹת דְּבַהֲמוֹת וּבְהִדְיָא אָמְרִינָן בַּפ' א"ט דָּאִין חוּשְׁשִׁין לְסַפֵּק דְּרוּסָה כִּי אַם בְּהוּא שׁוּתַק וְהֵם מְקַרְקְרִים דְּשְׁכִיחַ לְאֲסוּרָא טְפִי וְהַמְעִינָן בַּתַּה"ד שָׁם יִרְאָה לְהִדְיָא בְּעוֹבְדָא דְּהֵתָם שְׁהִיּוּ ב' עֲדִים מְעִידִים שְׁנַאֲסַפוּ לְבֵית וְהַעִיד ע"א שְׁבַפְנִיו וּבְפָנֵי אַחַר נְתַן לָהּ טַבְעַת לְקַדָּשָׁה וְשַׁמְעוֹן אוּמַר שְׁלִשְׁחוּק הִיָּה וְסִיָּים שָׁם דָּאִין לְהַחְמִיר כָּאן דְּבַכְה"ג לֹא שְׁיִיף אֲתַרְע הַחֲזָקָה כִּי אַם בְּדָרְךָ שְׁכ' הַתּוֹסֵ' דְּזָרַק לָהּ קְדוּשִׁין אֵלָא דְּלֹא יַדְעִינָן אַם קְרוּב לֹו אוֹ קְרוּב לָהּ.

ואפֿשר דְּכַוֵּנַת הַח"מ דְּוָקָא שְׁהֵינָה גְרוּת דּוֹלְקוֹת וּמְטוֹת מְוַצְעוֹת דְּבַכָּה"ג אַתְרַע חֲזַקְתָּהּ כַּמ"ש הַתּוֹסֵ' שָׁם דְּבַכָּה"ג ג"כ חֵיזְשִׁינָן לְקַוְלָא כַּמ"ש בַּפ' הַמְגַרְשׁ וּכ"כ בַּתְּה"ד שָׁם: ח וְלִכְאוּרָה נִלְע"ד לְהִבְיָא רְאָיָה דְּגַם בְּזַרְק לָהּ קְדוּשִׁין וְא"י אִם קְרוּב לָהּ אוּ לֹא אַתְרַע חֲזַקְתָּ פְּנוּיָה בְּכָהּ.

מָהָא דְּמִקְשָׁה בְּקְדוּשִׁין פ' הָאוּמֵר (דָּף ס"ה ע"ב) עַל הָא דְּאִמְרִינוּ מְקַדֵּשׁ בַּע"א אֵין חוֹשְׁשִׁין לְקְדוּשִׁין מְתִיב רַב אֶחָד כּו' שְׁנַיִם שְׂבָאוּ מִמֶּדָּה"י וְאִשָּׁה עִמָּהֶם וְחַבִּילָה עִמָּהֶם זֶה אוֹמֵר זֶה אִשְׁתִּי וְזֶה עֲבָדִי כּו' וְאִשָּׁה אוֹמֵרֶת אֵלּוּ שְׁנַיִם עֲבָדֵי וְחַבִּילָה שְׁלִי צְרִיכָה שְׁנַיִם גִּיטִין וְגוֹבָה פְּתוּבְתָהּ מִן הַחַבִּילָה ה"ד אֵי דְּאִית לָהּ סִהְדֵי לְהָאֵי וְאִית לָהּ לְהָאֵי מִי מְצִית אִמְרָה אֵלּוּ שְׁנַיִם עֲבָדֵי וְחַבִּילָה שְׁלִי אֵלּא לָאוּ בַּע"א כּו' ע"ש.

וְלָמָּה לֹא דְּחֵי דְּמִינְרֵי שְׁיֵשׁ ב' עֵדִים א' לְזָה וְא' לְזָה שְׁשִׁנְיָהֶם אוֹמְרִים שְׁזַרְקוּ שְׁנֵיהֶם קְדוּשִׁין לְאִשָּׁה ע"א אוֹמֵר שְׂרָאוּבֵן זַרְק לָהּ קְרוּב לָהּ וְשָׁל שְׁמַעוֹן הֵינָה קְרוּב לוֹ. וְעַד הַשְּׁנַיִם אוֹמֵר בְּהִפּוּף.

דְּבַכָּה"ג פִּינוּן דְּשְׁנֵיהֶם מוֹדִים שְׁזַרְקוּ שְׁנֵיהֶם קְדוּשִׁין אַתְרַע חֲזַקְתָּ פְּנוּיָה דִּינָה. אַע"כ דְּגַם בַּכָּה"ג לֹא אַתְרַע חֲזַקְתָּ דִּינָה.

וְאֵין לוֹמֵר דְּכִינוּן דְּשְׁנַיִם הַעֲדִים מְכַחֲשִׁים זַא"ז א"כ אֵין פְּאֵן ב' עֵדִים שְׁזַרְקוּ לָהּ קְדוּשִׁין פְּלָל וַע"י ע"א שְׂבָא לְהוֹצִיאָה מִחֲזַקְתָּהּ אֵין זֶה פְּלוּם. הָא וְדָאֵי אֵינוּ דְּהָא קִי"ל דְּבַמְאֵי דְּלֹא הִנְחִישׁוּ נְאֻמִּים שְׁנֵיהֶם.

וְרְאָיָה לְזָה מָהָא דְּאִיתָא בַּפ' חֲזַקְתָּ (דָּף ל"א ע"א) זֶה אוֹמֵר שְׁל אַבּוּתִי וְזֶה אוֹמֵר שְׁל אַבּוּתִי הָאֵי אֵינִי סִהְדֵי דְּאַבְהֶתֶיָהּ הִיא וְאַכְלָה שְׁנַיִם חֲזַקָה וְהָאֵי אֵינִי סִהְדֵי דְּאַכְלָה שְׁנַיִם חֲזַקָה א"ר נִחְמָן אוֹקֵי אַכִּילָה לְבַהְדֵי אַכִּילָה וְאוֹקֵי אַרְעָא בְּחֲזַקְתָּ אַבְהֶתָא וְאֵע"ג דְּרַבָּא מִקְשָׁה לִיָּה וְהָא עֲדוּת מְוַכְחֶשֶׁת הִיא הָא קְאָמֵר לִיָּה ר"נ מָה דְּאַתְפַּחֲשִׁי לִיָּה בְּאַכִּילְתָּהּ בְּאַבְהֶתָא מִי אַתְפַּחֲשִׁי וְקִי"ל כַּר"נ כַּמ"ש הַרְמַב"ם (פֶּט"ו מַה' טוֹעֵן ה"ה) וַע"י בְּשׁו"ע חו"מ (ס' קמ"ו סְעִיף כ"ג) וּמ"מ יֵשׁ לְדַחוּת רֵאִי' זֶה דִּי"ל דְּעַדִּיפָא מִינָהּ פְּרִיָּה וְתִסְבְּרָא ע"א בְּהַכְחָשָׁה כּו' וּמְשַׁנֵּי דַמ"ש צְרִיכָה שְׁנַיִם גִּיטִין הֵינּוּ אִם תִּרְצָה לְגַבּוֹת פְּתוּבָה מְחַבִּילָה ע"ש: הַגְה"ה וַצ"ע לְפִרְש"י שָׁם שְׁפִי' מָה שְׁמַקְשָׁה וְתִסְבְּרָא ע"א בְּהַכְחָשָׁה כּו' הֵינּוּ שְׁפִל עַד מְכַחֲשִׁי חֲבָרְי' דְּמָה בְּכָהּ דְּהָא עַכ"פ שְׁנֵיהֶם מְעִידִים שְׁנַתְקַדְּשָׁה וְאֵע"פ שְׁמַכְחִישִׁים זַא"ז בְּגוּף הַעֲדוּת מ"מ מִמֶּנּוּ פ' יֵשׁ ע"א עַל קְדוּשִׁין וְא"י לָנוּ מִי מָהֶם אוֹמֵר אֶמֶת.

וַע"י בַּאֲה"ע (ס' י"ז סְעִיף ט') בְּאֵם ע"א אוֹמֵר מֵת וְא' אוֹמֵר נִהְרַג דְּפָסֵק דְּמוֹתֶרֶת לְהַנְשָׂא. אֲבָל רֵאִיתִי שְׁהַגָּאוֹן בַּס' הַמְקַנָּה עָמַד בְּזָה.

וְכ' לְהוֹכִיחַ מְזָה דְּרַש"י ס"ל פְּדַעַת הַש"ג דְּחוֹלֵק עַל דִּין דְּבַאֲה"ע שָׁם. וּבְבִיאָוֵרֵי רַבִּינוּ הַגְּדוֹל הַגְּרָ"א ז"ל שָׁם כ' שְׁטַעוֹת גְּדוֹל הוּא וְתִלְמִיד טוֹעֵה פְּתָבוּ וְא"כ א"ש אֲבָל רֵאִיתִי שְׁכ' שָׁם לִיִּישׁב דְּבָרֵי הַשׁו"ע וְגַם פִּרְש"י דַּס"ל פֶּן.

וְכ' שָׁם לְחַלֵּק דְּבַמְקוֹם דַּע"א נְאָמֵן מִן הַתּוֹרָה פְּשָׁנִים פְּשִׁישׁ שְׁנַיִם עֵדִים מְכַחֲשִׁים זַא"ז הָוֵי כַּב' פְּיִמֵי עֵדִים הַמְכַחֲשִׁים זַא"ז כַּב' אוֹמְרִים חֲבִית שְׁל יֵין וְב' אוֹמְרִים שְׁל שְׁמֵן פְּפָחוֹת שְׁבַשְׁנֵיהֶם וְא"כ בַּכ"מ שַׁע"א מְהִימֵן מַה"ת ג"כ דִּינוּ פֶּן.

ולכן פאן דהוי דבר שבערוה דאין ע"א נאמן דילפינו דבר דבר מממון כמו שבממון אין ע"א נאמן מה"ת לכן עדותם בטל לגמרי פשמכחישים זא"ז פמו פן בדבר שבערוה משא"כ ביהא דאחד אומר מת וא' אומר נהרג דע"י חזקה דדייקא ומנסבא גרעא לחזקה דא"א הוי פלא אמתחוק לא איסור ולא היתר דנאמן ע"א מה"ת ג"כ מועיל עדותם.

פינו שלדברי שניהם אינו חי זהו תוכן דבריו ז"ל וא"כ מוכח מדבריו ג"כ דדבר שבערוה אי ליכא חזקה נאמן ע"א מה"ת. אבל לא נכיתי להבין דבריו דהרי התוס' פתבו בפ"י בר"ש הא"ר שם דע"א באשה לא מהימן מה"ת רק שיש פת ביד חכמים לעקור דבר מה"ת פשיש טעם וסבא אע"ג דהתוס' עצמם ס"ל דחזקה דדייקא ומנסבא מגרע לחזקת א"א.

וא"כ לשיטת התוס' צ"ל דבכה"ג דא' אומר מת וא' אומר נהרג אין מועיל דבטלה עדותם לגמרי. א"כ אפתי קשה דברי השו"ע שם למה פסק הך דינא בסתם וכאלו אין חולק עליו ונהרי לדעת התוס' מוכח דלא מהני כ"ש שדעת פמה פוסקים ה"י הוא דגם בלא אמתחוק איסורא אין דבר שבערוה פחות משנים.

וגם ס"ל לכמה פוסקים דע"א א"נ באשה מה"ת. ועוד דגם רש"י ס"ל דע"א א"נ מה"ת בעדות אשה כמ"ש בפ' חביות דטעם שהאמינו חכמים לע"א משום דכל המקדש אדעתא דרבנו מקדש ואפקעינהו רבנו לקדושין מיניה ומה שהקשה שם מהא דזה אומר אני קדשתיה וזה אומר אני קדשתיה דשניהם נותנים גט י"ל לפי מ"ש הר"ן ביהא דנאמן לומר אני קדשתיה משום דשם בא לסייע להך חזקה ואינו אלא מברר החזקה ועדיף יותר מלא אמתחוק כלל בדבר שבערוה וכמ"ש בס' פתח הבית (שורש ב' ענף ג') גם י"ל פינו שלא הוחזקה א"א גמורה ע"פ שני עדים פי אם ע"י האב שאמר קדשתי את בתי שהתורה נתנה לו נאמנות דמה דבעינו בדבר שבערוה ב' עדים היינו במה שנתחזק תחי' ע"י עדים או שנתחזקה חזקה גמורה כגון פנויה שקודם קדושין ידוע שהייתה פנויה ואנו סהדי ולכן שהוחזק תחי' בשני עדים אין החזקה מתבטלת פי אם ע"י שני עדים.

וכעין זה איתא בפ' השולח (דף ל"ג ע"ב) כל מקלחא דמתעבדא ב' עשרה צריכה ב' עשרה למשלפא. וכן בנתקדשה בפני עדים צריכים ב' עדים בגירושין לסתור החזקת א"א שהיה ע"י עדים.

ובכה"ג ילפינו דבר דבר מממון שפן בממון א"א לתבוע לתברו פשהוא כופר פי אם בב' עדים פינו שידוע שתחי' לא היה חייב לו ואנו סהדי. משא"כ פאן דאירע חזקת פנויה דינה שלא ע"י עדים פי אם ע"י האב ולכן פמו שנתחזקה באיסור ע"י ע"א פמו כן מתבטל חזקה זו על ידי עד אחד ולכן פשבא עד אחד ואמר אני קדשתי נאמן.

וא"כ הי' יוצא לנו דין חדש באם באו ב' עדים ואמרו שבפניהם נתקדשה לאיש א' והם אין מכירין המקדש ובא אח"כ א' ואמר אני קדשתי י"ל דאין ע"א נאמן אף ליתן גט. וקצת יש להביא ראיה למ"ש ממ"ש בירושלמי פ' האומר על הך מתני' דבא א' ואמר אני קדשתי וז"ל מתני' פליגא עליו המביא גט ממדה"י ואמר בפ"נ ובפ"נ לא ישא את אשתו ומשני תמן הוחזקה א"א ברם הכא לא הוחזקה אלא בפני שנים לכשיבואו שנים

ויאמרו פלוני קידש וי"ל דכוננתו כמ"ש דדוקא בהחזקה א"א בפני ב' עדים בזה לא מהני דבר שבערונה אף שנגרע החזקה קצת פסקת התוס' היכא דדייקא ומנסבא וכה"ג. מ"מ בעינן ב' עדים לפשריה דכאסורה פה היתירה. משא"כ פאן שאין איסורא דינדה נעשה אלא ע"י עדות אביה לבד.

אבל לא מצאתי דבר זה מפני ש בפוסקים באם ב' עדים העידו שנתקדשה פלונית וא"י למי אם בא א' ואמר שהיא קידשה אם הוא נאמן או לאו. ולפי משמעות לשון הר"ן שכ' דלקה נאמן שמברר החזקה ואמר הוא שקידשה משמע שגם בנתחזקה בב' עדים דינא הכי ולענ"ד דברי הירושלמי לא משמע אלא כמ"ש וצ"ע לדינא ט עוד נלע"ד להביא ראיה דשיטת התוס' בדבר שבערונה אפ"י ליכא חזקת א"א לא מהני ע"א מן התורה ממ"ש בר"פ הא"ר (דף פ"ח ע"א) ד"ה משום עגונא כו' דאע"ג דמה"ת אין ע"א נאמן יש פח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת במקום שיש טעם וסבא.

נהרי התוס' בעצמם פתבו בפ"ב דכתובות (דף כ"ו ע"ב) בהא דקאמר שם הא באשם תלוי קאי שהקשו למה לא קאמר בחטאת קאי דמוקמינן לה אחזקת א"א משום דחזקה דאשה דייקא ומנסבא מגרע לחזקה דא"א.

הרי דמוכח מדבריהם בדבר שבערונה אע"ג דאתרע חזקת א"א אין ע"א נאמן מה"ת. וע"ד חידוד ה"א אפשר לפרש ג"כ הך בעי' דע"א ביבמות וע"א בקטטה או ע"א במלקמה בפ' הא"ר ובפ' האשה שלום דהש"ס מסופק אי טעמא דע"א דמהימן משום דמלתא דעל"ג לא משקרי בה כו' או משום דאשה דייקא ומנסבא.

והיינו דאם נאמר דע"א בדבר שבערונה דא"נ הוא משום חזקת א"א א"כ הא דהאמינו לע"א באשה הוא משום דייקא ומנסבא ומגרעא חזקה דא"א ונמצא דנאמן מדינא. או בדבר שבערונה בעינן ב' עדים אפ"י ליכא חזקה לכה"צ"ל דהא דע"א נאמן הוא משום מילתא דעל"ג.

וא"כ לשיטת הרי"ף ושא"ר פוסקים דס"ל דנפשטה הבעי' דע"א במלקמה וא"כ צ"ל דאין הטעם משום דייקא דינדה. וע"כ צ"ל דדבר שבערונה בעי' שנים הוא ג"כ אף דליכא חזקה דא"א.

והנה דעת הרמב"ם והרמב"ן ורשב"א הוא ג"כ דנפשטה הבעי' וא"כ גם לדידהו צ"ל פן: י וקצת היה לענ"ד להוכיח דע"א א"נ בדבר שבערונה אפ"י ליכא חזקה מהא דא"י ברפ"ק דסוטה (דף ב' ע"ב) ע"כ לא פליגי רבנן אלא בקינוי וסתירה אבל בטומאה ע"א מהימן ותנן גמי ע"א אומר ראיתי שנטמאת לא הייתה שותה מנלן דמהימן ע"א דת"ר ועד אין בה בשנים הכתוב מדבר כו' ומסיק שם הטעם משום דרגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה.

וכן איתא בפ"ק דכתובות (דף ט' ע"א) אין אשה נאסרת על בעלה אלא ע"י קינוי וסתירה וע"א כו' משום דרגלים לדבר כו' מוכח דאם לא קינא לה אף דנסתרה אין ע"א נאמן לומר שנטמאת אע"ג דאיכא עידי סתירה דהא קי"ל כר"י במשנה שם דבעינן ב' עדים פסתירה ונהרי פל שנסתרה אבדה חזקת כשירותה כמ"ש הפוסקים בכ"מ.

וכן מוכח בכ"מ. וא"כ למה לנו קינוי בשנים בעידי סתירה וע"א בטומאה תהיה אסורה לבעלה.

אע"כ משום דאין דבר שבערוה פחות משנים אפי' ליכא חזקה. אף יש לדחות זה לענ"ד דש"ה דכל אשה היושבת תחת בעלה יש לה ב' חזקות הא' חזקת פשרות וצדקת דינדה שלא זינתה ואפי' הייתה פנויה הנה לה חזקה זו.

ועוד יש פאן חזקה שניה חזקת היתר לבעלה ככל דבר המוחזק בהיתר שיש לו חזקה זו דאין ע"א נאמן עליו וכיון שנסתרה יצתה מחזקת פשרות שהרי גילתה עצמה שאינה צדקת וכשיירה שזוהרות מיחוד וסתירה.

אבל עדיין נשאר חזקת היתר לבעלה. שע"י סתירה זו אינה יכולה לאסור עליו ואין ע"א נאמן לאוסרה על בעלה שהחזקה לו בהיתר וכיון שקינא לה בפני שנים הרי גילה הבעל דעתו שמקפיד על סתירה ומגרע חזקת היתר עליו.

ונמצא שע"ז אתרע שני החזקות לכן שוב נאמן עד אחד שאמר נטמאה: יא ולפ"ז יש לדקדק משם להיפוך דע"א נאמן בדבר שבערוה היכא דאתרע חזקתה דהא נדאי מה דקאמר בש"ס שם דלכך נאמן ע"א כיון שיש רגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה.

אין ר"ל שרגלים לדבר וקרוב לנדאי שנטמאה דא"כ היאך ילפינו מסוטה לספק טומאה ברה"י דספיקו טמא דלמא ש"ה משום דקרוב לנדאי הוא משא"כ בספק השקול אלא נדאי דע"י קינוי וסתירה אין פאן אלא סילוק החזקה לבד ונשאר הדבר בספק.

וכן יראה מלשון התוס' פ"ק דחולין (דף ט' ע"ב) ד"ה הלכתא שכ' בפ"י דע"י קינוי וסתירה אתרע חזקתה ילפינו משם כל ספק טומאה היכא דליכא חזקה ע"ש. ומ"מ גם זה יש לדחות דש"ה דאין זה עדות בדבר שבערוה לאסור ע"י לבעלה דהרי בלא עדותו כבר נאסרה על בעלה ע"י קינוי וסתירה מגזירת הכ' עד שתשתה המים והע"א אינו פאן רק למנוע מפנה שתיית המים.

אף מ"מ קשה הא דקאמר התם על מה דתנו במשנה פלוגתא דר"א ור"י דר"א ס"ל מקנא ע"פ שנים ומשקה ע"פ ע"א ור"י ס"ל מקנא ע"פ שנים ומשקה ע"פ שנים. וקאמר שם בגמ' מ"ט דר"י דכתיב ועד אין בה בה ולא בקינוי בה ולא בסתירה.

א"כ משמע דבלא קרא הוי אמינא דגם בסתירה די בע"א והא בלא סתירה עדיין לא נאסרה עליו ע"י קינוי לבד. וא"כ הסתירה גורם האיסור.

וא"כ היאך נאמן לומר ע"א שנסתרה הא אין דבר שבערוה פחות משנים. וגם זה י"ל משום דקאמר שם מ"ט דר"א דאתקש סתירה לטומאה דכתיב ונסתרה והיא נטמאה.

וא"כ אתיא שפיר לר' יהושע דאצטריף מיעוטא דבה דלא נאמר דגזירת הכ' דבסתירה נאמן ע"א מדאתקש לטומאה וכה"ג מצינו בכ"מ בש"ס. ע"י רפ"ב דברכות (דף י"ג ע"א) ורבנן אצטריף שמע משום דכתיב והי' דלא נדרוש פרבי ע"ש וכן בכ"מ: יב וראיתי בירושלמי דסוטה פ' מי שקינא וז"ל ר' טרפון אומר ע"א נאמן לטמאותה ואין ע"א נאמן להפסידה מכתובתה ר"ע אומר פשם שע"א נאמן לטמאותה כף נאמן להפסידה מכתובתה

אמר לו ר' טרפון היכן מצינו ע"א בממון פלום אמר לו ר"ע היכן מצינו ע"א באשת איש פלום.

אלא פשם שע"א נאמן לטמאותה פך ע"א נאמן להפסידה פתופתה כו' הרי מבואר דאע"ג דע"י קינוי וסתירה נדאי דאתרע חזקת פשרות דינדה שיהי עברה על איסור יחוד דאורייתא וגם רגלים לדבר איכא כמ"ש בש"ס.

וגם חזקת היתר לבעלה אתרע שפכר נאסרה עליו משעת קינוי וסתירה. וא"כ מאי קאמר ר"ט היכן מצינו כו' וכן ר"ע מאי קאמר לי' היכן מצינו שע"א נאמן בא"א הא בכל דבר שבערוה הדין פן דע"א נאמן במקום דליכא חזקה אע"כ כמ"ש דבאמת אין ע"א נאמן בשום דבר שבערוה אע"ג דליכא חזקה.

ומה שדקדקו הפוסקים ממ"ש ברפ"ק דגיטין שם מה שמקשה שם היאך נאמן השליח לומר בפ"נ ובפ"נ (נכתב) לשמה הא אתחזק איסוראדא"א ואין דבר שבערוה פחות משנים משמע דדוקא אם אתחזק איסורא דינא הכי: הגה"ה ודברי הירושלמי צריכים ביאור לענ"ד מ"ש ר"ט ויהיכן מצינו ע"א בממון.

דזה לא שייך רק אם בא להוציא ממון דבנה בעינן ב' עדים דע"א אינו קם רק לשבועה אבל לא לפוטרו מממון שהוא מוחזק נדאי דע"א נאמן דהא ע"א מסייעו פוטרו משבועה ג"כ. ואין לומר דש"ה דהבעל א"י אם נטמאה.

דמה בכך הא ע"א מחייב שבועה גם פשהתובע טוען בספק א"כ כ"ש לפוטרו מממון וכמ"ש הרא"ש בפסקיו רפ"ק דב"מ ע"ש. ועוד קשה הא סוטה כ"ז שלא נבדקה פטור מפתופתה.

וא"כ פאן שיש ע"א שנטמאה וא"י ליבדק ע"י מים המאריים והיא גרמה לעצמה למה לא יועיל לפוטרו. לכן נראה דר"ט ידוע שהיה מתלמידי ב"ש כמ"ש בש"ס דילן פ"ק דיבמות מתי תבוא צרת הבת לידי כו' וכן בפ"ק דברכות שהשיתי לקרות פדברי ב"ש כו' וב"ש לשיטתם דס"ל שטר העמוד לגבות כגבוי דמי פדאיתא בפ' ארוסה (דף כ"ה ע"ב) מתו בעליהם עד שלא שיתו ב"ש אומרים נוטלות פתופתם ולא שותות כו' וא"כ ע"א א"נ להפסידה פתופתה דהוי הוצאות ממון ממש.

ור"ע שאמרו לו והיכן מצינו ע"א בא"א פשם שנאמן כו' לדבריו של ר"ט קאמר ליה אע"ג דלא ס"ל פדברי ב"ש דר"ע הנה מתלמידי ב"ה: ועי' בחידושי רמב"ן ביבמות שכ' דה"ג ועוד דהא הוי ליה דבר שבערוה.

ולענ"ד נראה לקיים גירסתינו ואפ"ה אין משם ראי' די"ל דהא דבעינן בדבר שבערוה ב' עדים היינו אם העדות הוא על ענין אחר שהגט נכתב לשמה ואין זה דבר להתיר ערוה ממש דהא כ"ז שאינו נותן הגט לינדה אינה מגורשת והפתיכה הוא מילתא אחריתי.

ולכן קאמר הש"ס והא אתחזק איסורא דא"א ואין דבר שבערוה כו' וכוונתו פעין מ"ש בפ"ק דחולין (דף ט' ע"א) א"ר הונא בהמה בחי' בחזקת איסור עומדת נולד לה ספק בשחיטה כו' עד שינודע לה במה נשחטה כו' הרי דכיון דהשחיטה באה להתיר איסור שהיה בה מקודם בעינן שינודע שהותרה ויצתה מכלל האיסור שהחזקה בו.

ויכמו כן פאן פיון שע"י הגט אנו באים להוציא מאיסור א"א שהיה לה. ולכן אף שהספק נולד מצד אחר שהינו הגט שבא להתירה והוא דומה לספין שנמצא בו פגימה לאחר שחיטה דצריף שיונדע לנו אם נשחטה בספין פשר כמו כן פאן צריכים אנו לידע בבירור שהגט נכתב בכלשרות וז"ש והא אתחזק כו' ואין דבר שבפירוה כו' ר"ל פיון שדבר שבפירוה צריף ב' עדים כמו דבר שהחזק באיסור לכן בעינו שהיה נודע שנכתב לשמה.

אף ביבמות ר"פ הא"ר שם דנקט ג"כ האי לישנא דשם הספק אם מת בעלה א"א ליישב פה. וי"ל דסיקרא דלישנא דרפ"ק דגיטין שם נקט וכעין זה מציינו בכ"מ: יג והנה לשיטת הפוסקים דס"ל דע"א א"נ במקום חזקה בכל איסורי תורה לא לאיסור ולא להיתר.

מוכח ג"כ דס"ל דדבר שבפירוה אע"ג דליכא חזקה אין ע"א נאמן דאל"כ למה לן גז"ש דדבר דבר ממזון למה ישמנה דינו משאר איסורי תורה. ולכאורה יש לתמוה על הרמב"ן שהביא הר"ן בשמו בפ' האומר בגיטין בסוגיא דשליש בהא דאומר לשלוחו צא וקדש לי כו' דאם באו הקרובות ואמרו לא נתקדשנו מותר בקרובותיהם משום דלא אתחזק בהו איסורא ע"ש.

והוא תמוה פיון דהוי דבר שבפירוה וכמו שהקשה עליו הר"ן באמת. אבל לפי מ"ש א"ש די"ל דהרמב"ן אגיל לשיטתו דס"ל בכל איסורי תורה ע"א נאמן אפי' אתחזק איסורא.

וא"כ י"ל דמה שחידשה תורה בפירוה למילף דבר דבר ממזון היינו דוקא באתחזק איסורא וכמו במזון שיש חזקת ממזון לנתבע (וזה סותר למ"ש למעלה חלון ט' דלהרמב"ן דס"ל נפשטה הבעי' דע"א במלחמה צ"ל דס"ל דדבר שבפירוה בעינו ב' עדים אפי' ליכא חזקה.

וי"ל דכוננת הרמב"ן שם בגיטין הוא משום דנגד הקרובות עצמם נדאי דאין לאסור להם להתקדש לאחרים דהא הם לא החזיקו באיסור כלל ע"י הך חזקה דשליש דלא מהני זה רק לגבי המקדש משא"כ להם עצמם פיון שפרור להם שלא נתקדשו וכיון שהם מותרות להנשא לאחרים שוב א"א לאסור למקדש קרובותיהם מטעם ספק פיון דמעיקר הדין מה"ת היה ראוי לילף בת"ר רק משום קבוע הוא ואין לה בו אלא חידושו וכמש"ל.

וכן מורה לשון הרמב"ן שם שהביא הר"ן ועוד דהרי התוס' פ"ב דנזיר (דף ל"ג ע"א) פתבו דאין שם קבוע ממש פיון שאין האיסור ידוע במקומו רק מטעם קנסא יעו"ש ודו"ק (והר"ן י"ל דאגיל ג"כ לשיטתו דהוא כ' בשאר איסורי תורה דאין ע"א נאמן במקום חזקה כמ"ש בפ' הנזקין ובקדושין פ' האומר שהכריע שם פשיטת התוס' וא"כ מה שחידשה תורה בדבר שבפירוה דאין ע"א נאמן צ"ל דאע"ג דליכא חזקה ואפשר שזהו פוננת הר"ן שם שכ' ונ"ל דאע"ג דלא אתחזק איסורא דהרי אף לאסור אמרינו פו.

ור"ל דא"א לומר דוקא באתחזק איסורא דהרי אף בשאר איסורים אמרינו פו דאין ע"א נאמן. וא"כ מה שחידשה תורה בפירוה (ומ"ש שם אח"ז דהא באומר אשתה זינתה כו' אינו מדברי הר"ן אלא מהגהת ד"ת שם ע"ש) ועי' בס' פתח הבית (שורש ב' ענף ג') שדחק מאוד בפ' דברי הר"ן אלו מ"ש דאף לאסור אמרינו פו ולפי מ"ש א"ש בפשיטות: קד ועי' בס' פנ"י סוף מס' גיטין שהקשה באמת קושא זאת למ"ד דבעינו אתחזק איסורא

בְּדָבָר שֶׁבְּעֵרְוָה לְמַה לִּי גַז"ש דְּדָבָר דְּבָר מִמָּמוֹן וְתִי דַּהֲכ' בָּא לְגִלּוֹת אַף דְּהַעֲנִן אֶמֶת לֹא מְהַי בְּלֹא עֵדִים וְדַחַק שָׁם מְאוֹד דַּא"כ הֵיאֵף מְדַמָּה לֶהּ לְמָמוֹן.

וּלְפִי מ"ש א"ש דְּבִאָמֶת לְדַעַת הַסּוֹבְרִים דַּע"א [א"נ] בְּאִיסוּרִים בְּמִקּוֹם חֲזָקָה א"כ בְּעֵרְוָה אִפִּי בְּלֹא חֲזָקָה א"נ וְמַה דְּמְדַמָּה לְמָמוֹן י"ל לְפִי מַש"ל בְּחֶדְר הַקּוֹדֶם דְּבִאָבִידָה דְּלִיפֹא חֲזָקָת מָמוֹן הֵיכָא שְׁיֵשׁ טוֹעֵן בְּבָרִי לְפָנֵינוּ וְאוֹמֵר שֶׁהָאֲבִידָה שְׁלוֹ אִין ע"א נֶאֱמָן עָלָיו וְכוּ בְּעֵרְוָה הַדִּין כּוּ.

אַף לְפִי מַש"ל דְּבִאָבִידָה ע"א נֶאֱמָן הֵיכָא דְּלִיפֹא חֲזָקָה וְאִין מְכַחֵשׁ בְּבָרִי. א"כ הִנֵּה לָנוּ לוֹמֵר גַּם בְּדָבָר שֶׁבְּעֵרְוָה הַדִּין כּוּ פִּינּוֹן דְּמָמָמוֹן יִלְפִינוּ לֶהּ.

וּלְפ"ז קָשָׁה מְהֵא דַּפ' הָאוֹמֵר בְּקִדּוּשֵׁין (דָּף ס"ו ע"ב) דְּמוֹכַח שָׁם דַּע"א א"נ לוֹמֵר עַל פֶּהוּ דְּכוּן גְּרוּשָׁה הוּא דְּהוּי דְּבָר שֶׁבְּעֵרְוָה וְהָא שָׁם לֹא שְׁיֵיף חֲזָקָה לֹא מְבַעֲנִי לְמ"ד בַּפ"ק דְּכַתּוּבּוֹת (דָּף י"ב ע"ב) לְמָאן דְּמְכַשִּׁיר בְּהָ פּוֹסֵל בְּבִתּוּהָ מ"ט אִיהִי אִית לֶהּ חֲזָקָה דְּכַשְׁרוֹת בִּתּוּהָ לִית לֶהּ חֲזָקָה דְּכַשְׁרוֹת וַא"כ לִיפֹא חֲזָקָה פֶּאן כָּלִל.

וְגַם אִין פֶּאן מְכַחֵשׁוּ בְּבָרִי דְּהֵיאֵף יוֹדַע הֵבֵן אִם הוּא כּוּן גְּרוּשָׁה אוּ לֹא וַא"כ לְמַה קָאָמֵר שָׁם דְּפִסּוּלוּ בְּשָׁנִים דַּע"א א"נ. אֲלֵא גַם לְמ"ד דְּמְכַשִּׁיר בְּהָ מְכַשִּׁיר בְּבִתּוּהָ דְּחֲזָקָה דָּאִם מְהַי לְגַבֵּי בֵּת מ"מ כָּל שֶׁהָאִם מִתָּה כְּבָר וְאִין אָנוּ דְּנִין עַל הָאִם רַק עַל הַנִּלְד לֹא שְׁיֵיף חֲזָקָת כַּשְׁרוֹת כְּמוֹ שֶׁמוֹכַח מִדְּבָרֵי רַש"י (שָׁם א') בְּעוֹבְדָא דִּינְאִי הַמְּלָךְ.

וְכוּן קָשָׁה שָׁם בְּפִלּוּגְתָא דְּאֲבִי וְרָבָא בְּאִשְׁתּוֹ זִינְתָהּ בַּע"א דְּאָמֵר אֲבִי שָׁם מְנָא אֲמִינָא לֶהּ כּוּ וּמִיִּיתִי עוֹבְדָא דִּינְאִי מְלָפָא כּוּ ה"ד אִילִימָא תְּרִי אָמְרִי אֲשַׁתְּבַעֵי כּוּ אֲלֵא לֹא בַּע"א וְטַעֲמָא דְּמְכַחֵשׁ לִיהָ כּוּ וְרָבָא אָמֵר לְעוֹלָם כִּי תְּרִי כּוּ וְלָמָּה לֹא דְּחִי רָבָא דַּש"ה דְּלִיפֹא חֲזָקָת כַּשְׁרוֹת לִינְאִי דְּהָא הַסְּפֵק הִנֵּה עַל הָאִם וְכְבָר מִתָּה כַּמ"ש רַש"י שָׁם וְלִכְּוּ לֹא מְכַחֵשׁ לִיהָ מְהֵימֵן מַשְׁא"כ כְּפִשְׁאִשְׁתּוֹ זִינְתָהּ דְּאִית לֶהּ חֲזָקָת כַּשְׁרוֹת וַע"כ צ"ל דְּרָבָא כָּלִיל פִּינּוֹן דְּאִין דְּבָר שֶׁבְּעֵרְוָה פְּחוֹת מְשָׁנִים אַע"ג דְּלִיפֹא חֲזָקָה וַאֲע"ג דְּלִיפֹא דְּמְכַחֵשׁ לִיהָ בְּבָרִי.

וַצ"ל דְּלֹא דְּמִי לְאָבִידָה מְשׁוּם דְּאִינוּ רַק חֲשִׁשָׁא שְׁאָנוּ חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא אִישׁ אַחַר אָבְדוּ וְגַם כַּמְש"ל שְׁהָרִי לֹא יִצְטָרְף לְהַחְזִירוֹ לְאַחַר בְּלִי סִימָן וְדוּק: טו וּבִאָמֶת צָרִיף טַעַם פִּינּוֹן דְּלִפִּינּוֹן דְּבָר דְּבָר מִמָּמוֹן לְמַה יִּשְׁתַּנָּה דִּין עֵרְוָה מִמָּמוֹן דְּאַף שֶׁהַעֲנִן אֶמֶת לֹא יוֹעִיל בְּלֹא עֵדִים.

וְהָא דְּאָמֵר שָׁם (דָּף ס"ה ע"ב) מִי דְּמִי הֵתָם לֹא מְחִיבִי לְאַחְרִינָא הֵכָא קָא מְחִיבִי לְאַחְרִינָא. צ"ע דְּתִינַח שְׁלֵא יוֹעִיל קִדּוּשֵׁין בְּלֹא עֵדִים לְאִוְסְרָה עַל כ"ע מְשׁוּם דְּלֹא מְהֵימֵן לְאִוְסְרָה לְאַחְרִים.

אַבְל הֵיאֵף מְוֹתֵר הַמְּקַדָּשׁ בְּקִרְבוּתֵיהָ דְּלִגְבֵי נְפִשָׁי לְמַה לֹא יוֹעִיל וְהָא גַם בְּמָמוֹן מְצִינוּ דַּע"ג דְּלֹא מְהֵימֵן לְגַבֵּי אַחְרִינָא מְהֵימֵן לְגַבֵּיהָ דְּנַפְשֵׁיהָ כְּגוֹן אִם הִנֵּה חָב לְאַחְרִים וְאָמֵר עַל שְׁט"ח שְׁבִידוֹ פְּרוּעַ הוּא דַּא"נ לְחֻב לְאַחְרֵינִי וְלִגְבֵי נְפִשֵׁיהָ מְהֵימֵן אִם אָמֵר מַעְצָמוֹ בְּלֹא תְּבִיעַת בַּע"ח כַּמ"ש הָרַא"ש בַּפ"ב דְּכַתּוּבּוֹת וּמְבֹאָר בַּחו"מ (סִי' מ"ז סְעִיף א') ע"ש.

עוד תמוה בעיני פינון דהא דבעינו בקדושין ב' עדים הוא דילפינו דבר דבר ממזון. ועיקר קרא דדבר גבי זנות אשתו כתיב כי מצא בה ערות דבר.

נהרי בסוטה קיי"ל כל שהבעל והאשה מודים שזינתה אסורה לו אפי' בלא עדים. ולא עוד אלא אפי' היא מכחשת נאמן בעלה לשוניה אנפשיה חד"א דסוגיא ערוכה היא בפ"ק דכתובות (דף ט' ע"א) האומר פ"פ מצאתי נאמן לאנסרה עליופריה מי אמר ר"א הכי והאמר ר"א אין האשה נאסרת על בעלה כו' ומסיק דפ"פ כשני עדים דמי ופרש"י שם דכינון דדבר ברור הוא לו שנובעלה כו'.

והנלע"ד דשאיני גבי סוטה דכינון דגילתה תורה דע"א נאמן בה לאחר קינוי וסתירה מקרא דויעד אין בה וטעמא משום דרגלים לדבר פינון דקווא לה ונסתרה. הרי דלא הקפידה תורה על עדים דוקא אלא בשביל שבעלה יתברר לו ע"י עדים ובלא עדים אין זה ברור לו.

ולכן כל שידוע לו בלא"ה אמרינו דלא אברו סהדי אלא לשקרי ולכן אסורה לו ומ"ש הכ' דבר למילף ממזון היינו שכ"ז שאין ב' עדים אין זה ברור לו. אף לפ"ז יקשה א"כ גם בקדושין נמי נימא הכי פינון דילפינו מדבר דכתיב גבי סוטה.

ובתשובה הארכתי בזה וכתבתי ליישב דבזה חלוק דין קדושין מדין סוטה דבקדושין עיקר המעשה הוא רק כדי לאסור לאחרים כמ"ש בריש קדושין (דף ב' ע"ב) דאסר לה אכ"ע פהקדש ונמצא דעיקר המעשה דקדושין הוא בשביל אחרים לכה בעינו שיקדש בב' עדים דכל דליכא ב' עדים אין זה ידוע לאחרים מהקדשו ואיסורו לכן לא חל האיסור אכ"ע.

ולכן גם לדדיקה לא מהני להיות אסור בקרובותיה דאין קדושין לחצאין משא"כ בסוטה דבלא"ה היא אסורה אכ"ע. וא"כ עיקר איסורה הוא רק לגבי בעלה בלבד.

לכה כל שידוע לו אסור בה אפי' ליכא עדים. ולכה אסורה אח"כ ע"י ע"א בטומאה אחר קינוי וסתירה לגבי פהן פינון שפכר חל עליו שם איסור זונה וכעין מ"ש הרמב"ם (פ"ט מה' סנהדרין) דאיסור שהחזוק ע"פ ע"א לוקין עליו אח"כ.

ומה דילפינו בקדושין מקרא דכי מצא בה ערות דבר היינו שפמו שפמינו דלאסור על בעלה כל שא"י לו בעינו ב' עדים פמו פמו כן בקדושין לאסור לאחרים בעינו ג"כ ב' עדים וז"ש בש"ס ה"תם לא חב לאחריני הקא חב לאחריני ר"ל דבקדושין עיקר המעשה הוא רק לחוב לאחריני מצד איסור א"א ומה שנאסר בקרובותיה הוא טפל לעיקר הדבר ולא כפרש"י דפי' חב לאחריני משום איסור קרובות.

וכן ראיתי בפ"י ה"ר"ן שם דמ"ש חב לאחריני היינו דאוסרה אכ"ע מצד א"א. ולפ"ז במזון א"ש מה דמהני הודאתו לגבי דנפשיה ולא מהני לאחריני דה"תם לאו מצד המעשה פא עליו החוב אלא פינון שידוע שחייב לאחרים והודאת בע"ד פמאה עדים דמי הרי הוא עובר על לא תגזול וזה ברור לענ"ד בפ"י הסוגיא שם.

ולפ"ז מ"ש הגאון פנ"י לתרץ הא דאצטרף גז"ש דדבר דבר ממזון אע"ג דבלא"ה הוא נגד חזקה משום לגלות אע"ג דהענין אמת. דבריו תמוהים דהא עיקר קרא דכי מצא בה

עֲרוֹת דָּבָר דִּילְפִינָן מִמָּמוֹן גְּבִי סוּטָה כְּתִיב וְשָׁם אִם הֶעֱנִין אֲמַת אֲסוּרָה לוֹ וְכַמ"ש וְלִכְּן נִרְאָה בְּרוּר דְּלִשְׁיטַת הַסּוּבְרִים דְּבִשְׂאָר אֲיִסוּרִים אִין ע"א נֶאֱמָן נֶגֶד חֲזָקָה צ"ל בְּדָבָר שְׂבַעְרָה אִפִּי לִיכָא חֲזָקָה בְּעֵינֵן ב' עֲדִים וְכַמ"ש: טז עוֹד נִלְע"ד דְּמָה דְקָאֵמַר שָׁם בְּקִדּוּשֵׁין אִי מִמָּמוֹן נִימָא מַה הֵתָם הוֹדְאָת בַּע"ד כּו' לָאו לְעֵנִין הוֹדְאָה שְׁלֹה וְחֲזִיב לְאַחֲרִים קָאֵמַר דְּוֵדַאי זֶה פְּשוּט לִש"ס דְּאִין לְדַמּוּת בְּזַה קִדּוּשֵׁין לְמָמוֹן דְּהִיאָה אֶפְשָׁר לֹאֵמַר אִם מוֹדָה שְׁחֵיב לְשַׁמְעוֹן מְנָה שְׁלֹה מִמְּנֹו וְשַׁמְעוֹן תּוֹבְעוֹ שְׂיִפְטָר וְהָרִי גִזְל בְּיָדוֹ.

אַלָּא פְּנוּנַת הַש"ס כְּעֵין הָא דר"פ הַנּוּשָׂא (נַר ק"ג ע"א) בְּאוּמַר לְחַבְרוֹ חֲזִיב אֲנִי לָךְ בְּשִׁטְרָה דְּחֲזִיב כּו' יוֹחֲנָן דְּקִי"ל פְּנוּתִיה וְכַפִּי הַתּוֹס' שָׁם שְׁלֹה הַסְּפִימוֹ הַרְמַב"ם וְרוֹב הַפּוֹסְקִים דִּיכּוֹל לְחֲזִיב עֲצָמוֹ בְּדָבָר שְׂאִינּוֹ חֲזִיב דְּאִלִּימָא מִיִּלְתָּא דְשִׁטְרָא.

ע"ז מְקַשָּׁה דְּבַזָּה שְׁפִיר דּוּמָה קִדּוּשֵׁין לְמָמוֹן דְּכִמּוֹ דְשָׁם ע"י הוֹדְאָתוֹ נַעֲשֶׂה עֲלֵיו חֲזִיב אַף בְּלֹא עֲדִים כְּמוֹ כֵּן בְּקִדּוּשֵׁין נִימָא הָכִי. וְע"ז מְשַׁנֵּי הֵתָם לֹא חָב לְאַחֲרֵינִי כּו' ר"ל דְשָׁם עֵיקַר מַה שְׁמַתְחִיב לְאַחֲרִים אִינּוֹ חוֹב לְאַחֲרִים אַע"ג דַּע"י מְקַרְה יְכוֹל לְהַזְדַּמֵּן עִי"ז ג"כ חוֹב לְאַחֲרִים כְּגוֹן שְׁחֵיב ג"כ לְאַחֲרִים כ"ז שְׁלֹא הִגִּיעַ זַמ"פ שֶׁל הַרְאִשׁוֹן דִּיכּוֹל לְהַתְחִיב א"ע גַּם לְאַחֲרִים וְנַפ"מ דְּאִין קִדְיָה בְּמַטְלִטְלִין וְשְׁנִיָּהֶם חוֹלְקִין.

מ"מ עֵיקַר הוֹדְאָתוֹ אִינּוֹ לְחוֹב לְאַחֲרִים. וְזֶה דּוּמָה לְסוּטָה דְנֶאֱמָן ע"א אַחַר קִנְיֵי וְסִתְרָה אַע"ג דְּאֲסוּרָה גַּם לְכַהֲנָה עִי"ז מ"מ כִּינּוֹן שְׁעַכְשָׁיו הִיא נְשׂוּאָה לוֹ וְעֵיקַר הָעֲדוּת הוּא רַק לְבַעֲלָהּ מְהֵי כָּל שְׂרָגְלִים לְדָבָר.

אוּ בְּאוּמַר פ"פ מְצִאתִי דְנֶאֱמָן לְשׁוּנֵי אֲנַפְשֵׁי חַד"א אֲבָל בְּקִדּוּשֵׁין חָב לְאַחֲרֵינִי ר"ל עֵיקַר הַמַּעֲשֶׂה הַקִּדּוּשֵׁין הוּא לְאַסוּר אוֹתָהּ אַכ"ע אַע"ג דַּע"י חָב גַּם לְדִידִיָּה לְאַסוּר בְּקִרְוּבוּתִיהָ. מ"מ עֵיקַר הַדָּבָר הוּא לְחוֹב לְאַחֲרִים לִכְּן לֹא מְהֵי בְּלֹא עֲדִים וּבְזַה מְתוּרָן מַה שְׁמַצִּאתִי בְּפֶתַח הַבַּיִת שָׁם בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א שְׁמַקְשָׁה בְּאֲמַת הָא בְּמָמוֹן אִם מְתַחֲזִיב א"ע לְאַחֲרִים בְּמָקוֹם דְּחָב לְאַחֲרִים בַּע"פ דְּאֶפ"ה מְהֵי וְתִי שָׁם בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א דִּי"ל מְסַכְרָא גַּם בְּמָמוֹן לֹא מְהֵי הוֹדְאָה רַק דְּגִזְרַת הַכ' הוּא מְכִי הוּא זֶה אֲבָל בְּדָבָר שְׂבַעְרָה דְּגַז"ש דְּדָבָר דָּבָר כְּתִיב בְּמָקוֹם ב' עֲדִים אֲמַרִּינָן דְּלַצַּד חוֹבָה שֶׁל מָמוֹן הוֹקְשׁוֹ וְלֹא לַצַּד שְׂאִינּוֹ חוֹבָה ע"ש.

וְלֹא זְכִיתִי לְהַבִּין דְּבָרִים אֵלּוֹ דַּא"כ לְמָה קָאֵמַר הַש"ס ה"ט מְשׁוּם דְּמַחֲזִיבִי לְאַחֲרֵינִי וּבְמָמוֹן לֹא מְחֵיב לְאַחֲרֵינִי הָא לְפִי דְּבָרֵי מָמוֹן שְׁנָה בְּזַה לְקִדּוּשֵׁין דְּגַם שָׁם חָב לְאַחֲרֵינִי רַק דְּלֹא הוֹקְשׁוֹ לְמָמוֹן לְכָל מִילֵי.

וְעוֹד תְּמוּהָ לִי דְהָא גַז"ש גְּמוּרָה הִיא הָא דְּדָבָר דְּבָר וְקִי"ל אִין גַז"ש לְמַחְצָה וְלְמָה לֹא נִילַף מְשָׁם לְכָל מִילֵי וְגַם כִּינּוֹן דְּלֹא מְצִינּוֹ לְהַשׁוּוֹתוֹ לְמָמוֹן לְכָל דָּבָר שְׂאִין לְלַמּוֹד מִמְּנֹו כָּלֵל וְכַעֲיֵן זֶה כְּתָבוֹ הַתּוֹס' פ' שׁוֹר שְׁנַגַּח (נַר מ' ע"ב) ד"ה לָאו לְקַרְבָּן דְּלֹא מְצִי לִיף נוֹגַח מְרוּבַע גְּבִי רְצוֹן מְשׁוּם דְּלֹא אֶפְשָׁר לְמִילַף בְּכָל עֵנִין בֵּין בְּאוּנָס בֵּין בְּרָצוֹן יַעו"ש וְכַעֲיֵן זֶה הוּא בַּכ"מ בְּש"ס.

אֲבָל לְפִי מ"ש מְתוּרָן הַכֵּל דְּבְּאֲמַת שְׁנָה קִדּוּשֵׁין בְּזַה לְמָמוֹן בְּכָל דָּבָר דְּבְּמָקוֹם דַּעֵיקַר הָעֲדוּת הוּא כְּדִי לְחוֹב לְאַחֲרִים בְּשְׁנִיָּהֶם בְּעֵינֵן ב' עֲדִים מְשָׁם אִפִּי אִם הֶעֱנִין אֲמַת מִשָּׂא"כ אִם עֵיקַר הֶעֱנִין הוּא לְחוֹב לְעֲצָמוֹ וְדוּק כִּי כֵּן נ"ל בְּרוּר וְהָא לֹא תִקְשִׁי דַּא"כ בְּגִירוּשֵׁין

דקיי"ל ג"כ אין דְּבַר שְׁבַעְרֹנָה כו' וְלֹא מִהֲנִי הִגַּט אִם נָתַן לָהּ בֵּינוּ וּבֵין עֲצָמוּ בְּלֹא עֵינֵי חֲתִימָה וְעֵינֵי מְסִירָה דְּהָא שָׁם לֹא שִׁינָה עֵינָהּ וְעִקְרוֹ חֹב לְאַחֲרֵינֵי דְאַדְרָבָּא ע"י הִגַּט הוּא מִתִּירָה לְכ"ע וְאַף שְׁגוֹרִם עי"ז לְאַנְסָרָה לְכַהֲנָה אִין זֶה אֶלָּא גְרָמָא בְּעֵלְמָא וְכמ"ש דְּאִין זֶה קְוִשָׁא פְּלִל מִתְרֵי טַעְמָא חֲדָא דְכִינּוֹן דְּקְדוּשִׁין ב' עֵדִים מִטַּעַם זֶה וּבְלֹא ב' עֵדִים אִין מַעֲשֵׂה הַקְדוּשִׁין פְּלוּם גַּם גְּרוּשִׁין דִּינָא הִכִּי דְּהָא אִתְקַשׁ יִצְיָאָה לְהַנְיָה מִקְרָא דְּוִיזְצָאָה וְהִייתָה דִּילְפִינּוֹן לָהּ לְכָל מִזְלֵי וְאִין הִקְשׁ לְמַחְצָה וְעוּד דְּסִבְרָא הוּא כְּמַש"ל דְּכָל מִקְלָתָא דְּמִתְעַבְדִּי בִּי תְרֵי צְרִיכִים תְּרֵי לְמַשְׁלָפָא דְּכִינּוֹן דְּעֵיקָר קְדוּשִׁין דִּינְדָּה נַעֲשׂוּ ע"י עֵדִים לְכָף הַתְּרָתָה מִמְּנוּ בְּעִינּוֹן ג"כ ב' עֵדִים.

וּלְכָף גַּם בְּאוּמַר לְאַשְׁה קְדֻשָׁתִיהּ בְּפִנֵּי עֵדִים פִּינּוֹן דְּלִפִּי דְּבָרֵי בְּאַמַּת נַעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה ע"י ב' עֵדִים רַק דְּלֹא מִהִימָן בְּזֶה לְגַבֵּי אַחֲרֵינֵי מ"מ לְגַבֵּי דְּנִפְשִׁיָּה שְׁוִיָּא חֲדָא כְּמוֹ בְּמִמּוֹן מִמַּשׁ אִם מוּדָה שְׁלֹוּה מִשְׁמַעוֹן דְּחִיב לְשַׁלֵּם דְּאִין בְּזֶה שׁוּב חוֹב לְאַחֲרֵינֵי רַק לְגַבֵּי דִּינְדָּה שׁוּי אִנְפְּשִׁיָּה חֲדָא וְא"ש ג"כ מַה דְּקִי"ל דְּקִנְיָן בְּפ"ע מִהֲנִי וְלֹא אֶבְרֵי סְהַדֵּי אֶלָּא לְשַׁקְרֵי כְּמ"ש הַשְּׁ"ף בְּחו"מ ס' פ"א.

מִשׁוּם דְּשָׁם עֵיקָר הַדְּבָר הוּא לְחוּב לְעֲצָמוּ וְז"ב וְדוּק בְּכ"ז: יג ע"א שְׁהַעִיד בְּדָבָר שְׁבַעְרֹנָה אִם יֵשׁ לְחוּשׁ לְדָבְרֵי לְכַתְחִי' וְבוּ נ"ח: א בִּאה"ע (ס' מ"ז סְעִיף ג') וְז"ל ע"א אוּמַר נִתְקַדְּשָׁה וְע"א אוּמַר לֹא נִתְקַדְּשָׁה אִם אָמַר שְׁמַעוּלָם לֹא הִיָּה בָּהּ סִפְק קְדוּשִׁין תְּנַשָּׂא לְכַתְחִלָּה וְאִם זָרַק לָהּ קְדוּשִׁין א' אוּמַר קְרוּב לוֹ וְא' אוּמַר קְרוּב לָהּ לֹא תְנַשָּׂא וְאִם נִישָׂאת לֹא תִצָּא ע"כ.

וְדִין זֶה מְקוּרוֹ בְּפ"ב דְּכַתְּוֹבוֹת (דָּף כ"ב ע"ב) עַד אוּמַר נִתְקַדְּשָׁה כו' תְּרַנּוּיָּיהוּ בְּפִנּוּי' מִסְהַדֵּי כו' וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' שָׁם לְהַקְשׁוֹת דְּמֵאֵי אֶצְטְרַף לְאִמַר מִשׁוּם דְּתְרַנּוּיָּיהוּ בְּפִנּוּיָּהּ מִסְהַדֵּי תִיפּוּק לִיָּה דְּאִין ע"א נְאַמֵּן וְהִיא בְּחֻזְקַת פְּנוּיָּהּ.

וְתִי דְּשָׁם מִיָּרֵי שְׁזָרַק לָהּ קְדוּשִׁין דְּאַתְרַע חֻזְקַתָּהּ. וְכַבֵּר הָאֶרְכָּתִי בְּזֶה לְמַעְלָה.

וּמִשְׁמַע שָׁם דְּאִם לֹא זָרַק לָהּ קְדוּשִׁין רַק שְׁבָא אֶחָד סְתָם וְאָמַר נִתְקַדְּשָׁה תְּנַשָּׂא לְכַתְחִלָּה דְּוָקָא אִם אַחַר מְכַחִישׁוּ אֶבֶל אִי לִיכָּא אַחַר דְּמְכַחִישׁ לִיָּה אֲסוּרָה לְכַתְחִלָּה וְצ"ע לְמָה פִּינּוֹן דְּאִין דְּבַר שְׁבַעְרֹנָה פְּחוֹת מְשָׁנִים לְמָה נְחוּשׁ לְעֵדוּתוֹ וּבְשַׁלְמָא אִם אוּמַר הָעַד בְּפִנְיָהּ וְהִיא שׁוֹתֶקֶת י"ל מִשׁוּם דְּשְׁתִּיקָה כְּהוֹדָאָה דְּמִיָּא כְּהָא דְּאָמַר נְטָמָאוּ טְהוּרֵיהּ בְּפִנְיָהּ וְכמ"ש הַתּוֹס' שָׁם וְגַם בְּזֶה קָשָׁה הָא בְּזֶה יֵשׁ חִילּוּק בֵּין שְׁאָר אִיסוּרִים לְדָבָר שְׁבַעְרֹנָה כְּמ"ש רָבָא שָׁם בְּפ' הָאוּמַר מַר אִשְׁתָּה זִנְתָה כ' דְּאִין דְּבַר שְׁבַעְרֹנָה פְּחוֹת מְשָׁנִים אִפִּי' אוּמַר אִשְׁתָּה זִנְתָה וְהִיא שׁוֹתֶק וְקִי"ל לְפָרְבָּא.

וְא"כ כ"ש כְּשֶׁהוּא א"י מְזָה כְּגוֹן שְׁאוּמַר אֲבִיָּה קִיבֵל קְדוּשִׁין בְּשְׁבִילָהּ לְמָה נְאַמֵּן ע"א לְאַנְסָרָה. וְעִי' בְּרַמְב"ם (פ"ט מַה' אִישׁוֹת) דְּמִשְׁמַע מְדָבְרֵי ג"כ דְּס"ל דְּאַסוּרָה לְהַנְשָׂא לְכַתְחִילָּהּ.

וְהוֹסִיף עוּד לֹוּמַר דְּגַם בְּע"א אוּמַר נִתְקַדְּשָׁה וְע"א לֹא נִתְקַדְּשָׁה פְּלִל וְהִיא ג"כ אוּמַרְתָּ שְׁלֹא נִתְקַדְּשָׁה דְּאַסוּרָה לְהַנְשָׂא וְגַרְע טְפִי כְּשִׁישׁ לָהּ ע"א מְסִייעַ אוֹתָהּ מִשׁוּם דְּמַעֲיָזָה טְפִי ע"ש בְּמ"מ וְכ"ז תִּימָא לְמָה.

ועי' בְּחֶדֶר הַקּוֹדֶם בְּאֵרֶץ שֵׁשׁ מְקוֹם לְדַבְרִים אֵלּוּ מִשׁוּם דִּילְפִינֵן דְּבַר שְׂבַעְרֹנָה מִמָּמוֹן
דְּכִמּוֹ דְּשֵׁם ע"א אע"ג דְּלֹא מְהַנִּי לְהוֹצִיא מִמּוֹן מ"מ מְחַיֵּיב ש"ד הָרִי שֵׁשׁ לְחוּשׁ קִצָּת
לְדַבְרֵיו לְכֹן גַּם בְּקִדּוּשֵׁין מְהַנִּי לְכַתְּחִלָּה אִם אוֹמֵר שְׁנַתְקַדְּשָׁה בְּפָנָיו וּבְפָנֵי עוֹד ע"א.

וְלִמַּד פֶּן מְסוּגֵיָא דַּפ"ב דְּכַתְּנֻבוֹת שֵׁם דְּאִינוּ מְפָרֵשׁ כַּפִּי הַתּוֹס' דְּמַעֲיָדִים שְׁזַרְק לָהּ קִדּוּשֵׁין
אַלָּא מְעִיָדִים סְתָמָא וְאַפ"ה קְתָנִי לֹא תִנְשָׂא. וְעִי' בְּפִתְחַ הַבַּיִת (שֵׁם שְׁוֹרֵשׁ ב' עָנָף ג')
שְׁהַקְשָׁה לַפ"ז אִם ע"א נֶאֱמָן לֹא מְהַנִּי לְחוּשׁ לְכַתְּחִלָּה לְמָה אִין הָאֵב נֶאֱמָן לֹא מְהַנִּי
עַל בְּתוּ הַגְּדוּלָּה קִדְשִׁתִּיהָ פְּשִׁיחָא קִטְנָה דְּמִשְׁמַע דְּאַפִּי לְכַתְּחִלָּה א"נ.

וּלְפִי מ"ש לַק"מ פִּינֵן דְּמִדִּין מִמּוֹן יְלַפִּינֵן לָהּ יֵשׁ לָהּ דִּין מִמּוֹן כְּמוֹ שֵׁם אִין ע"א קְרוּב
מְזַקֵּיק לְשְׂבוּעָה לְכֹן גַּם לְקִדּוּשֵׁין אִין דְּבָרָיו פְּלוּם רַק דְּבִקְטָנָה נְתָנָה תּוֹרָה לְאַב נֶאֱמָנוֹת
מְגֻזְרֵת הַכ'. שׁוּב מְצָאֵתִי בַּס' הַמְקַנָּה בַּפ' הָאוֹמֵר בְּהָא דְּאִמֵּר אַבְיֵי דַע"א נֶאֱמָן בְּדַבְרֵי
שְׂבַעְרֹנָה אִם הַבַּע"ד א"י כ' שֵׁם ג"כ דְּטַעְמֵוּ דִּילְיָף מִמָּמוֹן דְּמְחַיֵּיב שְׂבוּעָה וּבְאִם הַנְּתַבָּע
הָנִי לִיָּה לְמִידַע וְאוֹמֵר א"י הָנִי מִשׁוֹאֵיל"מ ע"ש.

וּדְבָרָיו שֵׁם אִינָם בְּרוּרִים בְּזוּה דְּהָא בְּמָמוֹן גְּזוּרֵת הַכ' הוּא דְּהָא ע"א בְּקַרְקַעוֹת וְעַבְדִּים
גַּם בְּאוֹמֵר א"י וְהָנִי לִיָּה לְמִידַע פְּטוֹר א"כ מֵאֵי חֲזוּת לְמִילְיָף בְּעֶרְוָה מִמָּמוֹן דְּמִטְלָטְלִין
וְלֹא יְלַפִּינֵן מְקַרְקַע וְכ"ש בְּעֵדוֹת אִשָּׁה דְּאָדָם.

אַבְל מ"ש דְּלַעֲנָן לְאַסְוֹר לְכַתְּחִלָּה א"ש דִּילְפִינֵן מְשֵׁם דַּהַכ' חֲשֵׁשׁ לְעֵדוֹת ע"א דְּשָׂמָא
קוּשְׁטָא קְאָמֵר עַכ"פ לְחַיֵּיב שְׂבוּעָה בְּמָמוֹן לְכֹן רָאוּ חֲכָמִים לְאַסְוֹר לְכַתְּחִלָּה לִינְשָׂא אַבְל
לְעֵנָן אִיסוֹר בְּדִיעַבְדָּא אִם נִישְׂאֵת וְדֵאִי דְּלֹא שֵׁינָף לְמִילְיָף מִמָּמוֹן מִטַּעַם שְׂפַתְבַּתִּי.

וְלַעֲנָן דְּטַעְמוֹ שְׁל אַבִּי הוּא דַּע"ג דְּאִין דְּבַר שְׂבַעְרֹנָה פְּחוֹת מְשֻׁנִּים מ"מ לְעֵנָן זְנוּת ס"ל
דִּילְפִינֵן מְסוּטָה דְּחֲזוּינָן דְּשֵׁם גִּילָה הַכ' דְּאַף דְּהִיכָא דְּלִיכָא עֵדִים כָּל שֵׁשׁ רַגְלִים לְדַבְרֵי
אַסְוֹרָה לֹא דַע"א בְּטוּמְאָה אַחַר קִינוּי וְסַתִּירָה מְהַנִּי לְאַסְוֹרָה עָלָיו.

וּבְזוּה מְתוּרָץ מַה שְׁהַקְשָׁה בְּפִתְחַ הַבַּיִת שֵׁם לְאַבְיֵי בְּעַד אַחַד אוֹמֵר נְתַגְרֵשָׁה גַּם פֶּן יְהֵא
נֶאֱמָן פִּינֵן דְּסַבִּירָא לִיָּה דְּעַד אַחַד נֶאֱמָן בְּדַבְרֵי שְׂבַעְרֹנָה וְלַעֲנָן דְּאִין זֶה קוּשְׁטָא דְּדוּדָאֵי מוֹדָה
אַבְיֵי דְּאִין דְּבַר שְׂבַעְרֹנָה פְּחוֹת מְשֻׁנִּים.

דַּל"כ וְכִי ס"ל דְּבִגְט מְהַנִּי ע"א וְהָא בִּין ר"מ בִּין ר"א מוֹדִים דַּע"כ"פ בְּעֵינָן עֵינֵי חֲתִימָה
אוֹ עֵינֵי מְסִירָה. וְלִשְׁיִטַּת הַתּוֹס' וְהָרָא"ש גַּם ר"מ מוֹדָה דְּבַעֲיָנָן ב' עֵינֵי מְסִירָה.

וְגַם סְתָמָא דְּש"ס בְּרַפ"ק דְּגִיטִין פְּרִיף בְּפִשְׁיטוֹת וְהָא אִין דְּבַר שְׂבַעְרֹנָה פְּחוֹת מְשֻׁנִּים וְכִי
נִימָא דְּכָל הַסּוּגִיּוֹת דְּלֹא פְּאַבְיֵי. לְכַף נְלַע"ד דְּאַבְיֵי רַק גְּבִי זְנוּת ס"ל הַכִּי וְלִמַּד מְסוּטָה
דְּגִילָה הַכ' דְּכָל שְׂיָדוּע לֹא אִמְיַתַּת הַדְּבַר אַסְוֹרָה לֹא.

לְכֹן גַּם בַּע"א כָּל שְׂשׁוּתָק הָנִי רַגְלִים לְדַבְרֵי וּמְהִימָן: ב וְהַתּוֹס' פ' הָאוֹמֵר שֵׁם (דָּף ס"ו
ע"א) ד"ה אָמֵר אַבְיֵי כו' כְּתָבוּ וְז"ל תִּימָא וְהָא אִמְרַתְּ הַמְקַדְּשׁ בַּע"א אִין חוּשְׁשֵׁין לְקִדּוּשֵׁין
כו' וי"ל דְּהַתָּם פִּינֵן דְּלֹא קִדְּשָׁה בְּפָנֵי עֵדִים הַמְעוֹת מְתָנָה אַבְל הָכָא הַבִּיאָה אוֹסְרַת כו'
נֶאֱמָן אָנוּ צְרִיכִים אַלָּא שְׂיָדַע הַבַּעַל הָאִמְתָּ כו' מְשַׁמַּע קִצָּת מְדַבְרֵיהֶם דְּרַק בְּקִדּוּשֵׁין לֹא
מְהַנִּי ע"א מִשׁוּם דִּי"ל דְּנָתַן מְעוֹתָיו לְשֵׁם מְתָנָה.

וכן י"ל דגם בגיטין לא מהני ע"א דלא נתן לשם גירושין אלא להשטות. אבל אם בא ע"א ואמר בפני ובפני עוד אחד נתקדשה נאמן.

ולא כן משמע בכ"מ בש"ס וכי נאמר דכל הסוגיות דלא פאביי. לכה נלע"ד דכוננת התוס' ג"כ לחלק פ'ין מ"ש דבזה יש חילוק בין עדות זנות לעדות קדושין וגירושין דבזנות דגילתה תורה דכל שידוע לו אסורה עליו וה"ט דשם עיקר האיסור נעשה ע"י הביאה א"כ כל שידוע לו נדאי דאסורה עליו וכהא דפ"פ שבחדר הקודם לכן גם ע"א מהימן כל ששותק ויש רגלים לדבר וכמ"ש בדבור שאח"ז שם.

משא"כ בקדושין שעיקר המעשה נעשה במה שמקדש אותה ואסרה אכ"ע לכן כל שאין האיסור חל אכ"ע שהרי אין הע"א נאמן לגבי כ"ע. א"כ לא חל הקדש דידה ולא חל לגבי דידיה וכמ"ש בחדר הקודם.

ומ"ש דהמעוות מתנה פוננתם דלא נימא כמו ששם הביאה אוסרת ואף שאין עדים הביאה אינה בטילה פ' נימא בקדושין שבמה יתבטל. לזה כ' פיון שאין הקדושין חל כל שלא היו עדים בדבר ע"כ צ"ל דהמעוות מתנה וכעין מ"ש בהמקדש אחרתו.

ובזה מיושב ג"כ מה דקשה גם לר"ב דס"ל דע"א א"נ בזינתה משום דאין דבר שבערנה כו' א"כ גם במהימן כפי תרי למה מודה ר"ב דנאמן פדאיתא התם אי מהימן לך כפי תרי כו'. דהא בממון כה"ג נדאי דגם במהימן כפי תרי אינו מועיל להוציא ממון דגם משה ואהרן פסלה תורה בע"א.

וסתמא פתיב לא יקום ע"א באיש וגו'. ולפי מ"ש א"ש דגם ר"ב מודה דאם הדבר ברור לבעלה ונתאמת בלבד שזינתה אסורה לו כמ"ש דפ"פ פשני עדים דמי והיינו משום דגילתה רחמנא שם דרגלים לדבר מהניא מקרא דנעז אין בה כמ"ש רק דס"ל דע"א שותק לא מהני דס"ל דזה לא הוי רגלים לדבר ממש.

ולכן ס"ל לאפיי דגם בעדות שבוייה ועדות בן גרושה ונחליצה פיון דע"י אסורה לכהן מיקרי זנות ונטמאה פתיב ביה א' לכהונה הרי דמה דפסולה לכהונה שביאתה הייתה באיסור שם זנות עליה.

ולכן מביא אפיי ראיה שם מהא עובדא דינאי המלך ומהא דעדות בן גרושה בפלוגתא דר"ע ור"ט: ג שוב אחרי כותבי זאת מצאתי בפתח הבית (שורש א') שכ' בשם מהרי"ט בקדושין שהבין ג"כ מדברי התוס' שם שפוננתם שגם אפיי מודה דאף אם אמר ע"א נתקדשה בפני ובפני עד אחר דאין חוששין לקדושין והשיג עליו בס' פה"ב שם דהיאך אפשר לומר דכיון לשם מתנה דהא העד מעיד שאמר בפני לשם קדושין ע"ש.

ולפי מ"ש בחלון הקודם א"ש דהתוס' דקדקו בלשונם שלא כתבו שמשמתמא נתן לה לשם מתנה אלא כתבו פיון שלא קידשה בפני עדים המעות מתנה ור"ל כמ"ש"ל דכל שלא נתפרסם הקדושין ע"י שני עדים המעידים ע"ז שלא חל האיסור אכ"ע שאין ע"א נאמן אכ"ע ממילא לא חל הקדושין והמעות ממילא הוי מתנה.

ואין זה דומה לזנות דשם הביאה עצמה אוסרת שהביאה אינה מתבטלת. וע"ש מ"ש בשם תוס' רי"ד שכ' לתרץ קושיות התוס' שם דס"ל לאב"י באמת דמקדש בע"א חוששין לקדושתו ותמה עליו דא"כ יחלוק אב"י על עיקר פלל דאין דבר שבפערנה פחות משנים.

ובאמת עינתי בתוס' רי"ד עצמו ולא מצאתי דבר מזה רק שפי' שם מ"ש אב"י היא היא כו' דבאשתו זינתה בע"א שאינו מכחישו דנאמן כשאר איסורים ולא הזכיר שם הא דקדושתו פלל.

גם בלא"ה מוכרח הוא לחלק בין זנות לקדושתו דהא גם מאן דסבר המקדש בע"א חוששין לקדושתו מודה דאם קודשה בינו לבין עצמו ודאי דאין הקדושתו פלום אפי' שניהם מודים דאל"כ למה קאמר בע"א דוקא ובזנות אפי' ליכא עד פלל אם ראה הבעל בעצמו שאשתו זינתה ודאי דאסורה עליו דהא אפי' מצא פ"פ אסורה עליו ואמרינן דכב' עדים דמיא.

וא"כ ע"כ צריכים אנו לחלק בין זנות דהמעשה עצמו אוסר למעשה הקדושתו. והא לא תקשה למ"ש בכוננת דברי התוס' דאב"י מודה דגם אם אומר ע"א שנתקדשה בפני ב' אין הקדושתו פלום כל שלא נודע לכל והוי הפעות מתנה דא"כ באומר לאשה קדושתו דאין פאן עדים למה אסור בקרובותיה.

וכן אם היא אומרת קדושתני דאסורה בקרוביו ואם אומרת נתקדשתי דאסורה לעלמא דשוייתה אנפשה חד"א. דזה אינו דעיקר כוננת התוס' דאב"י מודה דלאוסרה אכ"ע לא חל האיסור בלא עדים בדבר לא חל האיסור והקדושתו גם לגבי עצמה וממילא ידעין דע"א האומר שנתקדשה בפני שנים אין יכולת בידו לאסור עליו גם בשותק פניו דאין זה דומה לזנות שעיקר הביאה אוסר בעצמו גם בלא עדים ולכן פניו שע"א א"נ בדבר שבפערנה אין יכולת ביד העד לאסור עליו דלו? הא עדות העד פאלו אנו יודעים שקדשה לפניו כל שלא היה רק העד עצמו אין הקדושתו פלום ונמצא שעדות העד שאומר שנתקדשה בפני שנים פניו שיכול להיות שיתנודע הדבר ויתגלה ע"י שיבואו העדים ויהיה חל הקדושתו אכ"ע לכן שפיר מקרי שוי' חד"א לגבי עצמו ועי' בפ' יש נוהלין (דף קל"ה ע"א) אומר לי אב"י הא אמרי דאיכא עדים במדה"י דינדי דאית ליה אחים כו' וית' א"ה לקמן מזה (ובזה א"ש הא דקאמר אב"י גופיה בפ"ב דכתובות (דף כ"ב ע"ב) שנים אומרים נתגרשה כו' תרגמא אב"י בע"א כו' וכדעולא דאמר עולא כ"מ שהאמינה תורה ע"א הרי פאן שנים כו' ע"א אומר נתגרשה כו' תרנוניהו בא"א מסהדי כו' והאי דאמר נתגרשה הוי ליה חד כו' והקשו תוס' ישנים שם למה הוצרך לומר משום דתרנוניהו בא"א מסהדי כו' תיפוק ליה דבלא"ה אין דבר שבפערנה פחות משנים.

ולכאורה אין זו קושיא פלל די"ל דאב"י לשיטתו דס"ל דע"א נאמן בדבר שבפערנה. וכן הקשה בפתח הבית שם וע"ש שהקשה עוד לאב"י אמאי אם נישאת תצא פניו דע"א נאמן הוי ליה פשנים מן התורה ולפי מ"ש א"ש הפל דבאמת גם לאב"י ע"א בגירושין א"נ פלל מן התורה גם לשיטת התוס'.

ועי' בחידושי הרשב"א שכ' דגם אב"י דאומר דזינתה בע"א אסורה אין זה אלא מדרבנן והוא ס"ל שם דאב"י ס"ל דגם מקדש בע"א חוששין לקדושתו מדרבנן: יד כת"י בקדושתו

אם יש לו דין ע"א או ב' עדים ובו ד"ח: א בְּחִידוּשֵׁי הַרִיטָב"א למס' קדושין הביא מחלוקת הראשונים בשטר קדושין בכת"י בלא עדים דאיפא מ"ד דלא מהני פלל דהא מחייב לאחריני ואין דבר שפערנה פחות משנים.

ובגיטין דמהני מן התורה הוא משום דלא מחייבא לאחרינא או משום דכתיב וכתב לה דמשמע אפ"ה הוא עצמו. וכ' שם בשם רבו דכתב יד פמאה עדים דמי ומה"ת פשר בגט מדאורייתא וכיון שפן ה"ה בשטר קדושין דהא אתקוש אהדדי כו' ע"ש.

ודברים אלו צריכים עיון דדעת א"ד דלא מהני רק בגט משום דלא מחייבי לאחריני. דא"כ קשה יועיל גט בלא עדים אם שניהם מודים דהא טעמא דקדושין לא מהני אפי' שניהם מודים קאמר בש"ס משום דמחייבי לאחריני וא"כ יועיל גט בלא חתימות ובלא עדים.

אלא ודאי דרק לגבי קדושין הוצרך לה"ט משום דהתם לחומרא הוא לאוסרה לאחריים ולכן הוצרך לומר משום דמחייבי לאחריני לכה לא מהני הודאתם לאסור לאחריים, משא"כ בגיטין שפא להתיר בלא"ה א"י להוציאה מחזקת א"א ע"י הודאתם בלא עדים למ"ד אין ע"א נאמן במקום חזקה.

וגם לשיטת הסוברים דע"א נאמן במקום חזקה מ"מ באיסור ערנה גילתה התורה דבעינן ב' עדים דילפינן דבר דבר ממון. וא"כ ודאי דה"ה בקדושין דהוי ג"כ דבר שפערנה דע"כ צ"ל דכת"י דמועיל מה"ת משום דכמאה עדים דמי.

ובזה שנויים קדושין לממון. ועוד דכיון דילפינן דאשה מתקדשת בשטר מהא דמתגרשת בכתב ואם נאמר דבקדושין לא מהני כת"י א"כ היאך ילפינן קדושין מגירושין דמתקדשת בכתב כיון שא"י ללמוד שיהיה שנה לכל דבר.

וכעין מ"ש התוס' בפ' שור שנגח (דף מ' ע"ב) בהא דנוגח ורובע וכמש"ל בזה. אלא ודאי העיקר פדעת הרשב"א רבו.

ובאמת גם בגט צ"ע למה יועיל כת"י בלא עדים לפי מ"ש בחדרים הקודמים דלכה לא מהני קדושין בע"א אפי' שניהם מודים כיון דע"א א"נ לאסור ולחייב אחריני לכה אין הקדושין חלים פלל כיון שא"י לאסור ע"י לאחריים והיינו מטעם דאין ע"א נאמן לגבי אחרים.

וא"כ ה"ה בכת"י שפסר לה בינו לבין עצמו היאך מהימן לומר שפסר הגט לידה והא כ"ז שלא פא הגט לידה היא א"א גמורה לכל דבר ואין לומר כיון שהוא כת"י הבעל והגט בידה לא חיישינן שפא כתב ולא מסר לה והיא עצמה נטלתו או שאבד ומצאתו.

דלנפילה לא חיישינן וגם כיון דלא מקדים אינש פורענותא לנפשיה ל"ח שפא כתבו להצניעו ומסתמא מסרו לה. א"כ בגט שחתמו עליו עדים ולא מסרו בפני עדים ג"כ נאמר דמסתמא מסר לה כיון שיש עדים חתומים על הגט ומסתמא לא חתמו בלא ציווי הבעל וא"כ קשה על התוס' והרא"ש שכתבו בכ"מ דגם לר"מ דס"ל ע"ח פרתי מ"מ מודה דבעינן ג"כ עידי מסירה משום דאין דבר שפערנה פחות משנים.

וְרֵאִיתִי בְּפֶתַח הַבַּיִת שֵׁם בְּשׁוֹרֵשׁ א' שֶׁכ' טַעַם לְשִׁיטַת הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם דס"ל דע"ח מְהַנִּי לר"א בְּלֹא עֵינֵי מְסִירָה מְשׁוּם דְּגַם בְּמִמּוֹן מְהַנִּי בְּשֵׁטֶר ע"ח בְּלֹא ע"מ וְלֹא הַבְנַתִּי דְּבָרָיו דְּבִשְׁטֵר מִמּוֹן נְשֵׁאֵנִי דְּבַחְתִּימָה לְבַד גְּתַחֲיִיב הַלְוָה דְּהָא קִי"ל אֵין כּוֹתְבִין שֵׁטֶר לְלוֹה בְּלֹא מְלוֹה אֲלֵא בְּשֵׁטֶרָא אַקְנִייתָא שְׁמִיד מְתַחֲיִיב לוֹ.

מִשָּׂא"כ בְּגִט שְׂאִינָה מְתַגְרָשֶׁת מֵה"ת ע"י חֲתִימוֹת הַעֲדִים עַד שְׂבָא לִנְדָה. גַּם מ"ש שֵׁם דְּלִקְוֵה מְהַנִּי בְּגִט מְשׁוּם דְּלֹא חָב לְאַחֲרֵינִי ג"כ אֵין זֶה כְּלוּם דְּהָא בְּפִירוּשׁ אֶמְרוּ גַם גְּבִי גִט אֵין דְּבַר שְׂבַעְרוֹה כּו' וְלֹא מְהַנִּי גִט בִּינוּ לְבִינָה.

וְאַפְּי' ע"י ע"א וְאַפְּי' שְׁנִינָהּ מוֹדִים. וְע"כ צ"ל מְשׁוּם דְּאַתְקַשׁ יְצִיאָה לְהַנִּיחָה וְכִמּוֹ שְׂאִין מוֹעִיל קְדוּשִׁין בְּלֹא עֲדִים כְּמוֹ כּוֹן מִמֶּשׁ בְּגִט: ב וַיֵּשׁ לִי מְקוֹם עֵיוֹן בְּהָא דְקִי"ל דְּמִקְדָּשׁ בַּע"א אֵין חוֹשְׁשִׁין לְקְדוּשִׁין אִפִּי' שְׁנִינָהּ מוֹדִים וְכַתְּבִנוּ לְמַעַלְהָ הַטַּעַם פִּינּוֹן דַּא"נ בְּדְבָרָיו לְחוּב לְאַחֲרֵינִי לֹא חָלוּ הַקְדוּשִׁין כְּלָל פִּינּוֹן דְּלֹא חָל הַהַקְדָּשׁ א"כ בְּהָא דְקִי"ל דְּאָב נְאָמֵן עַל בְּתוֹ לּוֹמֵר שְׁקִינְדָּשָׁה אוֹ מְטַעַם מִיגוֹ שְׂבִידוֹ לְקַדְשָׁה אוֹ מְשׁוּם דְּהַתּוֹרָה נְתִנָּה לוֹ נְאָמְנוֹת כַּמ"ש בַּפ' הָאוֹמֵר (דָּף ס"ד ע"א) א"כ יוֹעִיל קְדוּשִׁי אָב בְּבִתּוֹ קְטַנָּה בְּלֹא עֲדִים כְּלָל.

וְהִנֵּה נִלְע"ד לִינִישׁב ע"פ מ"ש הַרְשָׁבָ"א בְּחִידוּשִׁיו לְמַס' קְדוּשִׁין שֵׁם דְּלַס"ד דַּמ"ש חָב לְאַחֲרֵינִי הוּא שַׁע"י הַקְדוּשִׁין נְאָסְרִים הַקְרוּבוֹת. שְׁהַקְשָׁה שֵׁם דַּא"כ גַּר וְגִיּוֹרֵת מֵאֵי אֵיכָא לְמִימַר דְּשֵׁם לֹא שְׁיִיף אִיסוּר קְרוּבוֹת.

וְתִי שֵׁם דְּלֹא פְלוּג דְּכִינּוֹן דְּעִיקָר קְדוּשִׁין הוּא חוּב וְלֹא מְהַנִּי בְּלֹא עֲדִים. לְכֵן גַּם הֵיכָא דְלֹא שְׁיִיף חוּב ג"כ לֹא מְהַנִּי דְּהַתּוֹרָה לֹא חִילְקָה בְּזוּה.

וְא"כ א"ש גַּם בְּקְדוּשִׁי אַבִּיָה דְּהַתּוֹרָה לֹא זְכָתָה לְאָב אֲלֵא מֵה שְׁיִכְנוֹת בְּיָדָה כְּשֶׁהִיא גְדוּלָה דְּכִינּוֹן דְּאַפִּי' בְּקְדוּשִׁי עֲצָמָה לֹא מְהַנִּי בְּלֹא עֲדִים גַּם בְּקְדוּשִׁי אַבִּיָה כּוֹ. וּבְזוּה א"ש ג"כ מֵה שְׁיִישׁ הַהַקְשׁוֹת לְכַאוּרָה לְרַב יוֹסֵף דַּס"ל בַּפ' יֵישׁ נוֹחֲלִין (דָּף קל"ד ע"ב) בַּעַל שְׂאֵמֵר גְּרַשְׁתִּי אֶת אִשְׁתִּי נְאָמֵן מְשׁוּם דְּבִידוֹ לְגְרָשָׁה א"כ לְמָה לֹא יוֹעִיל גִּירוּשִׁין בְּלֹא עֲדִים כְּלָל.

דְּהָא בַּכַּה"ג גַּם בְּמִמּוֹן מְהַנִּי בְּלֹא עֲדִים הֵיכָא שְׁיִישׁ לוֹ מִיגוֹ וְלֹא שְׁיִיף לּוֹמֵר מְשׁוּם דְּחָב לְאַחֲרִים כַּמ"ש הַתּוֹס' בַּפ"ק דְּגִיטִין (דָּף ד' ע"ב) מְשׁוּם דְּאוֹסֵר אוֹתָהּ לְכַהֵן דְּכִינּוֹן שְׁיִישׁ לוֹ מִיגוֹ לְגְרָשָׁה בַּכַּה"ג גַּם בְּמִמּוֹן מְהַנִּי.

וּלְפִי מ"ש א"ש דְּכִינּוֹן דְּבַקְדוּשִׁין הֵנִי חוּב לְאַחֲרֵינִי וּבְעֵינֵן שְׁנֵי עֲדִים דַּל"ה אֵינּוּ חָל הַקְדוּשִׁין כְּלָל פִּינּוֹן דְּלֹא מְהַיִּמּוֹן לְאַוְסְרָה עַל אַחֲרִים לְכֵן גַּם בְּגִירוּשִׁין הַדִּין כּוֹן מְשׁוּם דְּאַתְקַשׁ יְצִיאָה לְהַנִּיחָה.

אַף עַדִּין קָשָׁה דְּהָא עִיקָר קָרָא דְדְבַר לֹא פְתִיב כְּלָל גְּבִי קְדוּשִׁין רַק בְּזָנוֹת כִּי מְצָא, בְּהָ עֲרוֹת דְּבַר וְא"כ כְּמוֹ שְׂבִינּוֹת נְאָסְרָה ע"פ הוֹדָאָתָם דְּהָא בְּאוֹמֵר פ"פ מְצָאֵתִי נְאָסְרָה עָלָיו. וְא"כ גַּם בְּגִיטִין וְקְדוּשִׁין לְמָה לֹא מְהַנִּי בְּלֹא עֲדִים אִף שְׁהַעֲנִין אֶמֶת.

וְעִי' בַּלַּח"מ (פ"א מֵה' גִּירוּשִׁין הִי"ג) שֶׁכ' דְּדְבַר דְּכָתִיב גְּבִי זָנוֹת קָאֵי גַם אֲגִיטִין דְּכָתִיב בְּתַרְיָה וְכַתֵּב לָהּ סִפֵּר פְּרִיתוֹת וְגו' ע"ש. וּלְפ"ז הֵנִי א"ש לְרַב יוֹסֵף דַּס"ל דְּבַעַל שְׂאֵמֵר גְּרַשְׁתִּי אֶת אִשְׁתִּי נְאָמֵן ע"כ הָא דְּכָתִיב דְּבַר גְּבִי גִירוּשִׁין הֵינּוּ לּוֹמֵר דְּעִיקָר מַעֲשָׂה

הגירושין צריכה שיהיה ע"פ עדים דא"א לומר בעי' ב' עדים להתייר להעלמא דא"כ א"נ לומר שגירשה דהא ס"ל דמהימן.

וא"כ א"ש גם לאב"י ושא"ר אמוראי דפליגי התם על רב יוסף וס"ל דא"נ מ"מ ע"כ מוכרח דבעינו ב' עדים בעיקר הגירושין דהא טעמא דס"ל דא"נ היינו דליכא מיגו דאם איתא דגירשה קלא אית לה פדאמר התם.

ואם נאמר דלא בעי עדים בעיקר הגירושין א"כ יכול להיות שגירשה בינו לבינה ולכן ליכא קלא דעדים הוא דאפקי לקלא וכיון דכתיב דבר דבעינו עדים מוכח מזה דכלא עדים אין הגט פלום אף דהמעשה אמת.

ומ"מ אפתי קשה דכיון דכתב ידו בגט מהני מה"ת בלא עדים אע"ג דלית ליה קלא דהא קיי"ל פתב בכת"י שחייב לחברו מנה אינו גובה ממשועבדים דלית ליה קלא א"כ למה פליג על רב יוסף דהא שפיר י"ל דנאמן לומר גירשתי את אשתי בכתב ידי בלא עדים דבזה ליכא (עדים) קלא וא"כ יש לו מיגו ואם נאמר דבאמת אם אמר הבעל פן גרשתי את אשתי בכת"י בלא עדים נאמן גם לאב"י ור"י שם.

והם מייירי באמר גרשתי ע"פ עדים דוקא. אין זה נראה מסתימת דברי הפוסקים דא"כ הנה להם לחלק בזה ואין לומר משום דאין נפ"מ דאנן קיי"ל פתב בכת"י ואין עליו עדים פסול דהא יש נפ"מ לענין אם ניסת דהא קיי"ל דכתב ידו אם ניסת לא תצא פדאיתא בפ' המגרש (דף פ"ה ע"ב) ור' יוחנן בעצמו ס"ל שם דל"ת.

ואפשר לומר דכיון דתקנים תקנו שלא יועיל גט בכת"י לענין דלא תנשא לכתחלה לא שכיח שגירש אשתו בכת"י בלא עדים לכהן לא מהימן דאנן סהדי שמשקר בזה. ולהכי אפ"י אם מת וניסת אח"כ לכהן לא חיישינו לדבריו פלל ג והרמב"ם ז"ל (פ"א מה' גירושין הי"ג) כ' וז"ל ומנין שיתנונו לה בפני עדים הרי הוא אומר ע"פ שנים עדים או שלשה עדים יקום דבר וא"א שתהיה היום ערוה והבא עליו במיתת ב"ד ולמחר תהיה מותרת בלא עדים לפיכך אם נתן לה גט בינו לבינה ואפ"י בע"א אינו גט פלל עכ"ל.

ובס' פתח הבית שם העתיק דבריו ופ"י פוננתו דכיון דאמרה תורה ע"פ שנים עדים וגו' יומת וגו' וא"כ אם נאמר דגט בינו לבינה מהני א"א להרוג הבא על א"א ששא גירשה בעלה בינו לבינה דבשלמא אם בעינו עדים אף דעתה אין עדים לפנינו יכול הדבר להתברר משא"כ בלא עדים פלל ע"ש, ולענ"ד אין זה פוננת הרמב"ם גם דבריו אינם מוכנים דהא א"א לחייב מיתה אא"כ מתרים בה שתתחייב חנק וצריכה לקבל ההתראה.

ואם נתגרשה הייתה אומרת פן לעדים. גם אין לומר דכוננתו דא"א לחייב את הבעל מיתה פגון שהיא אינה בת דעת לקבל התראה דגם זה אינו דכ"ז שאין הדבר מתברר ע"פ הבעל או עדים שגירשה אין אנו חוששין ובחזקת א"א קיימא דהא קיי"ל סוקלין ושורפין על החזקות פדאי' בס"פ עשרה יוחסין.

דאל"כ קשה לרב יוסף דס"ל בעל שאמר גרשתי את אשתי נאמן היאך סוקלין ע"י ששא יאמר הבעל שגירשה. ומ"ש דכיון שצריכה עדים לגירושין הדבר עומד להתברר.

קִשָּׁה מ"מ אִם יֹאמֵר שְׁגִירְשָׁה בְּפָנַי עֵדִים וְהִלְכוּ לַמִּדָּה"י אוֹ שְׁמַתוּ מִי יִבְרַר הַיְפוּדָה זֶה. אֵע"כ דְּכֵה"ג לֹא תִיָּשִׁינּוּ וְדָנִין מִיָּתֶה ע"פ הַחֲזָקָה לְבַד כ"ז שְׁאִינוּ מִתְּבַרֵר שְׁנִתְגַּרְשָׁה וְלִכְּפֹה נִלְע"ד דְּכֻנּוּנַת הַרְמַב"ם מ"ש הָרִי הוּא אוֹמֵר כּו' הֵינּוּ מ"ש בְּש"ס דָּאִין דְּבַר שְׁבַעְרָנָה פְּחוּת מִשְׁנַיִם דִּילְפִּינּוּ דְּבַר דְּבַר מִמָּמוֹן.

וְהַרְמַב"ם אֵין דְּרַכּוּ לְחַדֵּשׁ מַעְצָמוּ מַה שְׁלֵא נִזְכַּר בְּש"ס. וְהֵם עֲצָמָם דְּבַרֵי הַש"ס.

וְכֻנּוּנַתוֹ דְּכֻמוֹ שְׁאִינוּ מִתְקַיָּיִם הַדְּבַר לְחַיִּיב אַחַר בְּמָמוֹן אֶלְא ע"י עֵדִים כְּמוֹ כֵּן אִינוּ מִתְקַיָּיִם עַנְנֵן עָרְוָה שְׁתֵּהִי א"א אוֹ שְׁתֵּהִי מְוֹתֶרֶת מִדִּין ע"א וְאִין קִיּוּם הַדְּבַר בְּלֹא עֵדִים. וְהֵינּוּ מַה שְׁנוֹגֵעַ לְאַחֲרִים א"י לְאַסּוֹר ע"י קְדוּשִׁין וְלֹא לְהַתִּיר ע"י גִּיטוֹ בְּלֹא עֵדִים.

וּמַה דְּקָאָמַר הַש"ס בְּקְדוּשִׁין אִי מַה מְמוֹן הוֹדָאֵת בַּע"ד כְּמֵאָה עֵדִים דְּמִי כּו' וּמִשְׁנֵי הַכָּא חֵב לְאַחֲרֵינִי כּו' הֵינּוּ שְׁפָמוֹ שְׁבַמָּמוֹן מְהֵי לְחַיִּיב א"ע כְּמוֹ כֵּן יוֹעִיל הוֹדָאֵתוֹ לְחֹב עֲצָמוֹ לְאַסּוֹר בְּקְרוּבוּתֵיהָ.

וְע"ז מִשְׁנֵי דְכִיּוֹן דְּחֵב לְאַחֲרֵינִי ע"י הַקְדוּשִׁין א"א לֹא לֹמַר שְׁיִהִי קְדוּשִׁין לְחַצְאִין וְאִין הַדְּבַר בְּלֹא עֵדִים יָכוֹל לְהַתְקַיָּיִם לְאַסּוֹר עַל עֲצָמוֹ קְרוּבוּת וְתִהְיֶה הִיא מְוֹתֶרֶת לְאַחֲרִים כְּרַצוֹנוֹ וְאִין הוֹדָאֵתוֹ מוֹעִיל בְּקְדוּשִׁין כִּי אִם כְּשֹׁאוֹמֵר שְׁבַאֲמַת קִיּוּדְשָׁה בְּפָנַי עֵדִים שְׁבִיזָה אַף שֶׁא"נ לְאַחֲרִים נֶאֱמָן ע"ע מִשׁוּם דְּשׁוּנִי אֲנִפְשִׁיָה חַד"א.

מִשֶּׁא"כ בָּאֵם עֵיקַר הַמַּעֲשֶׂה לֹא הִי בְּפָנַי עֵדִים גַּם לְפִי דְבַרְיוֹ וְלִכֵּן כְּמוֹ כֵּן בְּגִירוּשִׁין אֵע"ג דְּלֹא שְׁיִיף חֵב לְאַחֲרֵינִי. מ"מ אֵין הַדְּבַר חָל לְהַתִּיר הָאִיסוּר א"א שְׁבִיזָה בְּלֹא עֵדִים.

וְהֵינּוּ שְׁאִין הַדְּבַר חָל בְּלֹא עֵדִים וְזֶה בְּרוּר לַעֲנִיד בְּכֻנּוּנַת דְּבַרֵי הַרְמַב"ם. וְא"כ א"ש ג"כ דְּלִכְּפֹה מְהֵי כַת"י בְּלֹא עֵדִים גְּבִי גִירוּשִׁין דְּכֻמוֹ דְּגְבִי מְמוֹן מְהֵי גַם לְחֹב אִפִּי בְּמַכְחִישׁ דְּבַרֵי הַתּוֹבֵעַ וְהָרִי הַדְּבַר מִתְקַיָּיִם ע"פ כַת"י.

וְצ"ל דַּכַת"י כְּמֵאָה עֵדִים דְּמִי מְהֵי גַם גִּט כַה"ג וְא"כ לַפ"ז גַּם בְּקְדוּשִׁין וְדֹאִי דְמְהֵי כַת"י בְּלֹא עֵדִים: ד וְרֵאִיתִי בַס' עֲצִי אַרְזִים. (ס' ל"ב ס"ק ט') שְׁהַכְרִיעַ לְהִלְכָה כְּדַעַת הַרְשָׁפ' א דַס"ל בְּקְדוּשִׁין לֹא מְהֵי כַת"י בְּלֹא עֵדִים כְּלָל.

וְכ' שֶׁם דְּלִשְׁיַטַּת הָרִי"ף ג"כ דַס"ל דְּעֵינִי חֲתִימָה בְּלֹא ע"מ מְהֵי גְבִי גִט. א"כ ע"כ הָא דְכַתְב יְדוֹ מְהֵי גְבִי גִט גַם בְּלֹא עֵדִים הֵינּוּ אוֹ מִשׁוּם דַס"ל דְּלֹא הָוִי חֵב לְאַחֲרֵינִי אוֹ מִשׁוּם דְכִיּוֹן דְּתִיקוֹן רַבָּנָן ע"ח דִּיהֵי מִשׁוּם דְּזִימְנִין דְּהִלְכוּ עֵינֵי מְסִירָה לַמִּדָּה"י אֶמְרִינָן כָּל דְּמַקְדֵּשׁ אֲדַעְתָּא דְּרַבָּנָן מְקַדֵּשׁ וְלִכֵּן מְהֵי גִט בַּכַת"י דְּכְמֵאָה עֵדִים דְּמִי מִשֶּׁא"כ בְּקְדוּשִׁין יַעו"ש.

וְלַעֲנִיד אֵין זֶה מְסַפִּיק דַמ"ש דְּבַגִּיטִין לֹא הָוִי חֵב לְאַחֲרֵינִי כְּבַר כְּתִיבִי לְמַעְלָה דַא"כ יִקְשָׁה לְמָה לֹא יוֹעִיל גִּט בֵּינוּ לְבִינָה אַף בַּכַת"י אַחַר אִם שְׁנִיָּהֶם מוֹדִים לְאִסְרָה אִם הוּא כְּהֵן עַכ"פ. אֵע"כ דְּכֻמוֹ דָּאִין קְדוּשִׁין חָלִין בְּלֹא עֵדִים כְּמוֹ כֵּן גְּבִי גִיטִין אוֹ מְהַטְעֵם שַׁכ' הַרְמַב"ם אוֹ מִשׁוּם דְּאִתְקַשׁ יְצִיאָה לְהִנְיָה.

וּמ"ש עוֹד דְּאִפְקַעִינָהּ רַבָּנָן לְקְדוּשִׁין מִינְיָן ג"כ לֹא הַבְנֵיתִי דְּתִינַח אִם גִּירְשָׁה בַתְק"ח בְּעֵינֵי חֲתִימָה שְׁיִיף לֹא כֵּן אֲבָל אִם גִּירְשָׁה בְּכַתְב יְדוֹ בְּלֹא עֵינֵי חֲתִימָה דְּלֹא כְּתִיבִי חַד"ל שְׁהָרִי הוּא פְּסוּל מְדַבְּרֵיהֶם וְא"כ לְמָה יִפְקִיעוּ הַקְדוּשִׁין בַּכַה"ג.

ובכה"ג ונדאי די"ל דְחִזֵּר דִּינֵוּ לְדִין תּוֹרָה דְאִין זֶה פְּלוּם בְּלֵא עֵידי מְסִירָה דְאִין דְבָר
שְׁבַעְרֵנָה פְּחוּת מְשֻׁנִים. וּמָה שְׁהַקְשָׁה שָׁם דְּהֵיאָדָּא אֶפְשָׁר לִוְמַר דִּיִּזְעִיל כַּת"י בְּקִדּוּשֵׁין בְּלֵא
עֵדִים פִּינּוּן דִּילְפִינּוּ דְבָר דְבָר מִמָּמוֹן וְהוּי חָב לְאַחֲרֵינֵי.

כְּבָר פְּתַבְתִּי לְמַעְלָה דְאִין זֶה קוֹשְׁיָא דְכִינּוּן דֵּהכַת"י. יוֹצֵא מִיַּד הַמְתַּקְדָּשֶׁת וּמְסַתְמָא בָּא
לִיָּדָה מִיָּדוּ דְלֵא חֲשִׁידֵי לְזַיְיפָא וְלִנְפִילָה ל"ח.

א"כ כָּל שְׁאֲנוּ רוּאִים כַּת"י בְּיָדָה ה"ז פְּאֵלוּ אֲנִן סְהַדֵי שְׁקִידְשָׁה בְּפִנְיֵנוּ שְׁהָרִי הַכַּת"י עֲצָמוּ
שְׁכּוֹתֵב הָרִי אֶת מְקוֹדְשֶׁת לִי בְּזָה הִיא מְתַקְדָּשֶׁת. וְאִין זֶה דּוּמָה לְאוּמַר בְּפָה שְׁקִידְשָׁה
נְאֻפִי הִיא מוֹדָה פִּינּוּן שְׁאִין יְדוּעַ לְפִנְיֵנוּ.

גַּם מְדַבְּרֵי הַתּוֹסֵף פ' ד' אַחֲרֵין (דָּף ל"א ע"ב) שְׂכ' מְסַפְקָא לר"י פְּתַב בַּכַּת"י וְאִין עֲלִיו
עֵדִים אִי מְהֵנִי בְּקִדּוּשֵׁין אוֹ לֹא דְכִינּוּן שֵׁא"צ זְמַן מַה לָּנוּ אִם אִין עֲלִיו עֵדִים עַכ"ל מוֹכַח
מְדַבְּרֵיהֶם דַּס"ל דַּעַכ"פ מַה"ת וְנָדָא דְמְהֵנִי רַק דְּמְסַפְקָא לְהוּ אִם פְּסוּל מְדַרְבְּנָן כְּמוֹ בְּגִט
דְּפְסוּל מְשׁוּם דְּיָכוּל לְהַקְדִים הַזְמַן אוֹ דְּבְקִדּוּשֵׁין דְּלֵא שְׁיָיָדָּה זֶה גַּם מְדַרְבְּנָן כְּשֵׁר.

וּבַס' עֲצִי אֲרִזִים שָׁם כ' דְּהַתּוֹסֵף ע"כ לֹא ס"ל כְּרַבּוּ שְׁל הָרִיטְבָּ"א שְׁהָרִי הַתּוֹסֵף ס"ל דְּבַגֵּט
לֹא מְהֵנִי ע"ח בְּלֵא עֵידי מְסִירָה כַּמ"ש בַּפ"ק דְּגִיטִין. וְא"כ מֵאִי מְסַפְקָא לְהוּ דְּהָא אִם יֵשׁ
עֵידי מְסִירָה כְּשֵׁר אִפִּי מְדַרְבְּנָן ע"ש.

וְלָכֵן צ"ל דְּכּוֹנֵנַת הַתּוֹסֵף דְּמֵיָרִי שֵׁא"י אִם הָיוּ ע"מ וּלְקָדָּה אִם כַּת"י כְּשֵׁר דְּכַמְאָה עֵדִים
דְּמֵי אֲמַרִינוּ מְסַתְמָא נְמַסֵּר לְפִנְיֵי עֵידי מְסִירָה. וְלַעַנ"ד נִרְאָה דְּהַתּוֹסֵף פְּאֵן בִּיבְמוֹת ס"ל
כְּשִׁיטַת הָרִי"ף דְּבַגֵּט מְהֵנִי גַם לר"א אוֹ עֵידי חֲתִימָה לְחוּד אוֹ עֵידי מְסִירָה דְּלְקָדָּה פְּסָלוּ
חֲכָמִים כַּת"י בְּגִט בְּלֵא זְמַן מְשׁוּם שְׁיָכוּל לְהַקְדִים הַזְמַן כְּמוֹ שְׁיָרְצָה וְאִם נִאָּמַר דְּגַם בַּכַּת"י
מִן הַתּוֹרָה בְּעֵינֵי עֵידי מְסִירָה.

וְא"כ צ"ל דַּע"י עֵידי מְסִירָה אִין הַזְמַן מְתַבָּרַר ע"י שְׁאִין מְעִידִים עַל הַזְמַן הַכְּתוּב בּוּ.
דַּל"כ מֵאִי חֲשַׁשׁ זְמַן יֵשׁ פְּאֵן פִּינּוּן שְׁצָרִיף לְמוֹסְרוֹ בְּפִנְיֵי עֵדִים.

וְא"כ יְקוּשָׁה עַל מ"ש בַּפ' הַשּׁוֹלַח הַעֲדִים חוֹתְמִין עַל הַגֵּט מְפִנֵי תִיקוּן הָעוֹלָם וְקֹאֲמַר שָׁם
לֹא נִצְרָכָה אֱלָא לר"א דְאָמַר ע"מ כְּרִיתִי תִיקְנוּ רַבְּנָן ע"ח זְמַנִין דְּמַתּוּ הַעֲדִים כּו'. וְלָמָּה
לֹא אָמַר דַּמ"ש מְפִנֵי תִיקוּן הָעוֹלָם הֵינּוּ פְּדִי שְׁלֵא יְקָדִים הַזְמַן בְּכּוֹנְנָה אַע"כ דְּגַם ע"י
עֵידי מְסִירָה מְתַבָּרַר הַזְמַן שְׁהֵם יְעִידוּ עַל הַזְמַן שְׁמַסֵּר הַגֵּט בְּפִנְיֵיהֶם.

וְא"כ תְּמוּהָה מַה זֶה שְׁפַתְבוּ דְלְקָדָּה בַּכַּת"י פְּסוּל מְפִנֵי תִיקְנַת הַזְמַן פִּינּוּן שְׁצָרִיף לְתַנּוּ בְּפִנְיֵי
ע"מ. אַע"כ דְּהַתּוֹסֵף ס"ל דַּא"צ ע"מ כְּלָל אוֹ דְּמַתְנִי אֶתְיָא כַּר"מ דַּס"ל ע"ח כְּרִיתִי.

וְא"כ מוֹכַח מְדַבְּרֵיהֶם דְּבְקִדּוּשֵׁין כַּת"י בְּלֵא ע"ח וּבְלֵא ע"מ מוֹעִיל עַכ"פ מִן הַתּוֹרָה. גַּם
מ"ש בְּנִימוּק"י בַּפ' ד' אַחֲרֵין בְּשֵׁם קִצַּת מְרַבְּנוּתָא דְדוּקָא בְּגִט מְהֵנִי כַּת"י מְשׁוּם דְּכַתִּיב
וְכַתֵּב לָהּ מִשָּׂא"כ בְּקִדּוּשֵׁין.

תְּמִינֵי דְהָא זֶה עֲצָמוּ דְאֶשְׁה מְתַקְדָּשֶׁת בְּשֵׁטֵר יְלְפִינּוּ ג"כ מְוֹכְתֵב לָהּ דְּגִיטִין דְּאֶתְמַשְׁ
יְצִיאָה לְהוֹנָה. וְא"כ וְנָדָא דְבַכָּה"ג דְּמְהֵנִי בְּגִט מְהֵנִי ג"כ בְּקִדּוּשֵׁין.

ולכן מפל הנה טעמי אין לדחות דברי רבו של הריטב"א מהלכה בשתי ידים. ולענין דינא עי' בבבאור רבינו הגדול הגר"א ע"ש שהכריע להלכה דלא מהני בקדושין כתיב בלא עדים.

ומ"מ ודאי שיש לחוש לחומרא להנה רבנותא שכתבו דמהני מן התורה: טו מה נקרא בכלל דבר שבפערנה. ובו ה' תלונות: א בס' פתח הבית שם (שורש ג' ענף ד') הביא דברי הגאון נוב"י בתשו' שכ' שיש מקום לומר דיבמה לשוק לא מיקרי דבר שבפערנה הואיל ואין בזה פרת ובשם המרדכי הביא שם דזה מיקרי דבר שבפערנה.

ובפתי"ב שם הקשה על הנוב"י מהא דפ' האומר בפלוגתא דאבני רבא גבי אשתו זינתה בע"א מוכח דגם שבוני' לענין פסול בנה מפקונה מיקרי דבר שבפערנה דאמר אבני מנא אמינא לה כו' הרי אע"ג דליפא פאן פרת מיקרי דבר שבפערנה.

ולענ"ד משם ל"ק דהא עיקר מה דבעינן בדבר שבפערנה ב' עדים ילפינן לה מקרא דכי מצא בה ערות דבר דילפינן דבר דבר ממזון ושם ודאי דגם באשת פהן שזינתה באונס דאסורה עליו מיירי קרא דהא ע"ז אמר קרא וכתב לה ספר פריהות וגו' והינינו שמצא בה ערות דבר שאסורה עליו וצריף לגרשה.

ואע"ג דהפתי"ב מיירי בישאל דהא כתיב והלכה והיתה לאיש אחר וגו' לא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה וגו' ובכהן בלא"ה אסורה לו מטעם גרושה אע"פ שלא נישאת. מ"מ הא דכתיב וכתב לה ספר פריהות קאי גם אפהן בכל ענין שאסורה עליו בביאה זו.

נהרי בס"פ המגרש (דף צ' ע"א) דפליגי ב"ש וב"ה וב"ש ס"ל לא יגרש אדם את אשתו אא"כ מצא בה דבר ערוה ומפרש שם דילפי ג"ש מהא דכתיב פי מצא בה ערות דבר וילפינן דבר דבר ממזון מה להלן בעדים כו' וכי נאמר דלב"ש אשת פהן שזינתה באונס בלא עדים יוכל לגרשה בע"כ.

וע"כ צ"ל דכל שביאתה בעבירה אע"ג דהי' באונס נק' זה ערוה. וע"ז קאי הפתי"ב דבעינן ב' עדים.

משא"כ ביבמה לשוק אין זה גדר ערוה. אף מהא דקאמר שם רבא מנא אמינא לה כו' ומביא פלוגתא דר"ט ור"ע בעדות בן גרושה משמע דלא בעינן ביאת עבירה מדבר שיש בו איסור פרת וא"כ ה"ה ביבמה לשוק וכל איסור חייבי לאוין.

אף גם זה יש לדחות דרבא שפיר מייתי ראי' מר"ע דאמר שם מקנה פסולו ביחיד ואל יוכיח בן גרושה דפסולו בשנים. ור"ע לטעמיה אגיל דס"ל דחייבי לאוין לא תפסי בהו קדושין והולד ממזר וא"כ ודאי דלדידה מיקרי דבר שבפערנה אף בגרושה לכהן אין הולד ממזר גם לר"ע דכתיב לא יחלל זרעו וגו' חילולין הוא עושה ואין עושה ממזרים ותפסי בה קדושין לר' סימאי אליבא דר"ע דס"ל דגרושה לכהן תפסי בה קדושין כדאי בפ' האומר שם (דף ס"ד ע"א) קשה למה קאמר ר"ע דפסולו בשנים דוקא.

ודןסק לומר דהך פרייתא אתיא כר' ישכב אליבא דר"ע א"כ משמע קצת דכל ביאה אסורה אפי' חייבי לאוין מיקרי דבר שבפערנה ודלא פדעת הגאון נוב"י. ועי' בספר המקנה

שם (דף ס"ו ע"ב) בָּהָא דר"ע בְּעֵדוֹת בֶּן גְּרוּשָׁה שֶׁכ' דע"כ הִפְרִיחָא אֶתְיָא כר' סימאי דס"ל דְמוֹדָה ר"ע דְגְרוּשָׁה לְכַהֵן אֵין הַגְּלָד מְמַזְר וְתַפְסִי בָּהּ קְדוּשִׁין.

דאל"כ פִּינֵן דְמִיָּרִי בְּשׁוֹמֵק כְּדָאִיתָא הֵתָם א"כ הָוִי לִיה שְׁתוּק מְמַזְר וּפְסוּל. עוֹד רֵאִי לְזָה מְהָא דפ"ב דְכִתְנֻפּוֹת (דף כ"ו ע"ב) דְאָמַר ר' יוֹחָנָן ד"ה אֵין עֲרַעוֹר פְּחוֹת מְשָׁנִים גְּבִי הָא דְנִפְק עָלְיוּ קְלָא דְבֶן גְּרוּשָׁה הוּא כו' וע"כ ר' יוֹחָנָן ס"ל דְלָא הָוִי מְמַזְר מְחִיבֵי לְאוּיִן וְתַפְסִי בָּהּ קְדוּשִׁין כַּמ"ש הַתּוֹס' סוּף פ"ק דִּיבְמוֹת (דף ט"ז ע"ב) ד"ה קְסַבְר פּוֹתֵי כו': ב עוֹד הָיָה נִלְע"ד לְהִבְיָא רְאָיָה דִּיבְמָה לְשׁוּק מִיקְרֵי דְבָר שְׁבַעְרָנָה מְהָא דפ' הָא"ר (דף צ"ג ע"ב) א"ד כו' פִּי תַבְעֵי לָךְ יְבָמָה לְעֵלְמָא (מ"ט דע"א מְשׁוּם דְמִלְתָּא דַע"ל"ג כו' אוּ דִילְמָא כו' וְהָרִי לְמַעְלָה בְּרִישׁ פִּינְקִין שָׁם (דף פ"ח ע"א) לָא הִנְצֵרָךְ הַש"ס לְהִנְצֵרָךְ טַעְמֵי דַע"א בְּאִשָּׁה שְׁמַת בַּעֲלָה אֶלְא מְשׁוּם דְהָוִי דְבָר שְׁבַעְרָנָה וְאֵין דְבָר שְׁבַעְרָנָה פְּחוֹת מְשָׁנִים.

וא"כ מֵאֵי מְבַעְיָ לִיה פֶּאן בִּיבְמָה לְשׁוּק הָא ע"א נְאָמֵן בָּהּ אַע"ג דְלִיכָּא טַעְמָא דְדִיִּיקָא. וּבְשֵׁלְמָא לְשִׁיטַת הַתּוֹס' וְהָרָא"ש דַע"א א"נ בְּאִסּוּרִים בְּמַקּוֹם דְאִתְחַזַּק אִסּוּרָא אִפִּי אֵינוֹ דְבָר שְׁבַעְרָנָה א"ש.

אָבֵל לְשִׁיטַת הַסּוּבְרִים דְנֶאֱמָן בְּשַׁאֲרַי אִסּוּרִים קָשָׁה מֵאֵי מְבַעְיָ לִיה. אַע"כ דְגַם זֶה נִקְרָא דְבָר שְׁבַעְרָנָה.

וְעוֹד דְאָפִי לְשִׁיטַת הַתּוֹס' וְהָרָא"ש מוֹכַח הֵכִי מְהָא דְפְּשִׁיט רַב שְׁשֵׁת מְדַתְנָן אָמְרוּ לָהּ מֵת בַּעֲלָךְ וְאַח"כ מֵת בְּנֶךְ כו' אֶלְא לָאו חַד וְטַעְמָא דְאִתּוּ בֵּי תַרִי וְאִכְחָשׁוּהוּ הָא לָאו הֵכִי מְהִימֵן. וְהָרִי בַכּה"ג לָא הָוִי בְּמַקּוֹם חֲזָקָה.

דְהָא פִּינֵן שְׁהֵיָה לָהּ בֶּן בְּחֻזְקַת הָיִתֵר לְשׁוּק עוֹמְדָת. וְאַע"פ שְׁהֵיָה בְּחֻזְקַת א"א אֵין מְחֻזְקִין מֵאִסּוּר לְאִסּוּר כַּמ"ש הַתּוֹס' בַּפ' ד' אַחֲזִין (דף ל"א ע"ב) וְעוֹד דְכִינֵן שְׁנֶאֱמָן לוֹמַר מֵת בַּעֲלָךְ הָרִי יִצְתָה מְחֻזְקַת א"א.

וא"כ בַּמ"ש אַח"כ מֵת בְּנֶךְ אֵין פֶּאן חֲזָקָה לִיבּוּם וְלֵא דְבָר שְׁבַעְרָנָה. וְאַ"כ מֵאֵי פְּשִׁיט לִיה רַב שְׁשֵׁת לְהִכָּא דְלִית לָהּ בֶּן וְאָמַר מֵת יְבָמִיָךְ כו' אַע"כ דְזֶה הָוִי דְבָר שְׁבַעְרָנָה אַף לַפ"ז יְקָשָׁה מְפֶאן לְאוֹתָם הַסּוּבְרִים דְגַם דְבָר שְׁבַעְרָנָה אִם לָא אִתְחַזַּק אִסּוּרָא דַא"א ע"א נְאָמֵן מִן הַתּוֹרָה א"כ מֵאֵי פְּשִׁיט ר"ש.

וְאֵין לוֹמַר דְהִנְדָּה דְמְבַעְיָ לָהּ בַע"א בִּיבְמָה לְשׁוּק מְבַעְיָ לָהּ ג"כ בַּכּה"ג בְּמֵת בַּעֲלִיָךְ וְאַח"כ מֵת בְּנֶךְ דְזֶה וְדַאי א"א לוֹמַר כֵּן לְשִׁיטַת אֵלוּ הַפּוֹסְקִים דְלִדְיָדָהּ בְּלֵא"ה נְאָמֵן ע"א בְּלֵא טַעְמָא דְדִיִּיקָא אוּ דַע"ל"ג כַּמ"ש.

וְהִנֵּה הוֹכְחָה רֵאשׁוּנָה שְׁפִתְבְּתִי דְמוֹכַח דְזֶה נִק' דְבָר שְׁבַעְרָנָה יֵשׁ לְדַחוֹת דְרַב שְׁשֵׁת פְּשִׁיט לָהּ מְהָא דְתַנּוּ וְהַגְּלָד רֵאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מְמַזְר דְאֶתְיָא כַּר"ע דַס"ל יֵשׁ מְמַזְר מְחִיבֵי לְאוּיִן וְכַמ"ש רַש"י שָׁם א"כ לְדִידְיָה שְׁפִיר הָוִי דְבָר שְׁבַעְרָנָה וּבְעֵי דְבַעוּ בְּנֵי הִישִׁיבָה י"ל דְהִינּוּ הִיכָא דְאָמַר לָהּ מֵת יְבָמִיָךְ לְהַנְשֵׂא לְעֵלְמָא וְלֵא הָיָה לָהּ בֶּן וּמְטַעַם דְאִתְחַזַּק אִסּוּרָא דַאֵין ע"א נְאָמֵן אִפִּי בְּשַׁאֲרַי אִסּוּרִים.

אף לשיטת החולקים וס"ל דע"א נאמן בשאר איסורים אף דאסתחוק איסורא ודאי דמוכח מפאן דהוי דבר שבפערונה. וסבור הייתי לנישב הך סוגיא שלא יקשה משם להפוסקים דס"ל דע"א נאמן באיסורים במקום חזקה.

וגם להפוסקים דס"ל דבדבר שבפערונה היכא דלא אסתחוק איסורא נאמן ע"א. והיגו דהך בעי' אתיא פתרי לישנא בתראי דרב גידל בפ' הא"ר (דף צ"ב ע"ב) דס"ל דיש ממזר מדרבנן מיבמה לשוק משום דמחלפא באשה שהלך בעלה למדה"י ולחכי פל דתיקון רבנן פעין דאורייתא תיקון כמו באשה בעדות שמת בעלה דאין ע"א נאמן משום דהוי דבר שבפערונה ואסתחוק איסורא דא"א.

אף עדיין קשה מהא דקאמר שם א"ל רב מרדכי כו' ת"ש אין האשה נאמנת כו' הא ע"א נאמן. ודחי שם אלא כי אצטריף לר"ע אצטריף סד"א הואיל ואמר ר"ע יש ממזר מחיבי לאוין חיישא אקלקולא דזרעה ודייקא קמ"ל.

וא"כ הך סוגיא פלישנא קמא דרב גידל דלא הוי אפי' ממזר מדרבנן מיבמה לשוק דאל"כ למה הוצרך לומר דלר"ע אצטריף וכמ"ש התוס' שם (דף צ"ב ע"ב) ע"ש. ודוחק לומר דכינן דלרבנן אין זה ממזר מדאורייתא אין פאן קלקול כ"כ ולא הוי רבותא דנדאי לא דייקא משום קלקולא דרבנן דאין זה סברא לחלק בהכי.

לכן נראה עיקר דנדאי מיקרי דבר שבפערונה. ומאי דקשה על הר"ן ושאר פוסקים דמשמע מדבריהם דגם בדבר שבפערונה אי ליכא חזקת איסור ע"א נאמן.

יש לנישב בדוחק די"ל דהא דאמרי לה מת בעלה ואח"כ מת בנה מיקרי אסתחוק איסורא. דהא בכ"מ דאזלינן בטר חזקה קי"ל דחזקה דמעיקרא עדיפא מדהשתא (ויכבר נת' מזה למעלה באריכות) א"כ בהא דע"א נאמן לומר שמת בעלה שתנשא עכ"פ כל מה שנוכל לאחר זמן מיתתו מאחרינן ואמרינן דעד עכשיו עדיין חזקת א"א עלי'.

וא"כ פאן יש ספק איזו מת קודם אם בעלה או בנה יש לנו לאוקמה אתתא בחזקת א"א כ"ז שנוכל ואמרינן דתחיל' מת בנה ואח"כ בעלה. וא"כ הע"א שמעיד שבעלה מת קודם הרי בא להוציאה מחזקת א"א מקודם ושפיר מיקרי דבר שבפערונה וחזקת איסורא דא"א.

ועכ"פ מוכח קצת משם דיבמה לשוק הוי דבר שבפערונה ומאי דמשמע מדברי הגאון נוב"י בתשו' שם קצת דיבמה לשוק פינון דשייף לומר מסני סני לי' גם אי לא הוי דבר שבפערונה אין ע"א נאמן.

לא הבנתי דבריו דמה בכהו הא אם ע"א נאמן לא צריכין לטעמא דדייקא ומנסבא כדמוכח שם בסוגיא דר"פ הא"ר. וא"כ למה לא יהיה ע"א נאמן פינון דלא אסתחוק איסורא וכי בשביל שהאשה שונאתו ליבם יעיד העד שקר.

ועכ"פ לשיטת הפוסקים דע"א א"נ באיסורים אף שאינו דבר שבפערונה רק במקום חזקה אין לנו הרכח כ"כ דיבמה לשוק מיקרי דבר שבפערונה דשפיר י"ל דכאן מיקרי במקום חזקה וכמ"ש ודוק: ג ודברי הגאון נוב"י שם צ"ע בעובדא דידיה באשה שהיה לבעלה אח אדם ומת בעלה פלי בנים והעיד ע"א שהי' תנאי בקדושין שחקר שם אם מיקרי ע"א במקום דאסתחוק איסורא.

וכ' שם דאע"ג די"ל דלא חל הקדושין מעיקרא לא הוי חזקת א"א. מ"מ באשה היושבת תחת בעלה זמן רב.

ולא שום תנאי מיקרי אינו מוחזק בתנאי כו' מ"מ תיכף אחר החנפה לא שייך דאחזקה זקוקה ליבם. ואם אז הי' מעיד ע"א שנתקדשה על תנאי הנה מועיל אז עדותו ע"ש.

ולענ"ד הוא תמוה מהא דפ' המגרש (דף פ"ט ע"א) שהוא דנפק עלי' קלא דאיקדשה לבר בי רב אתיא רב חמא לאביה כו' א"ל על תנאי קדיש כו' א"ל פניו דבעידנא דהוי קלא לא הווי אמתלא לאו פל כמינדדמחזקת אמתלא, ושם למעלה איכא פלוגתא דרבה בר רב הונא ס"ל דאמתלא שאמרו אפי' מפאן עד עשרה ימים ורבב"ח אמר ר"י ס"ל שאמרו דבר זהו אמתלא כו' לאפוקי מרבה בר רב הונא כו' הרי דדוקא אם תיכף לא נגמר הקול רק ע"י אמתלא דהוי קול ושזברו עמו כו' ע"ש הרי מוכח דע"א א"נ להוציא מן הקול אף שפעיד שנעשה על תנאי רק אם תכ"ד העיד על האמתלא וא"כ בנדון שלי שנישאת ע"י חנפה וקדושין היא נאמן ע"א להוציא מחזקת א"א אף שפעיד אחר החנפה שנעשה ע"ת הרי אין לה קול יותר מזה.

ועדיפא מנרות דולקות ומטות מןצעות כו'. ומ"ש שם דכיון דרגילות לעשות תנאי בכה"ג לתקנת האשה גם נתברר שהרב המסדר נתן דעתו לזה קודם הקדושין מיקרי רגלים לדבר ובכה"ג ע"א נאמן גם בדבר שבערנה.

והוכיח זה דעיקר קרא דכי מצא בה ערות דבר דילפינו דבר דבר ממזון בזנות פתיב ושם מהני ע"א בטומאה משום דרגלים לדבר ע"ש. לפי מ"ש בחדר הקודם אין זה מוכרח לפי מ"ש הלח"מ דדבר פתיב לגבי גט וקדושין דכתיב וכתב לה ספר פרייתו ויצאה והיתה וגו' א"כ י"ל דדוקא בסוטה דינא הכי דגלי קרא דנעז אין בה וגו'.

גם לא משמע פן מסוגיא דרפ"ק דגיטין דפריה היא נאמן השליח לומר בפ"נ כו' דע"א א"נ בדבר שבערנה ומשני רוב גמירי דצריה לכתוב לשמה ואפי' לר"מ דחניש למיעוטא כו' ואם נאמר דברגלים לדבר מהימן ע"א אין לה רגלים לדבר יותר מזה פניו דרנפא גמירי ורגילות ודאי לכתוב לשמה א"כ למה לא יועיל גם לר"מ עדות ע"א.

וכ"ש במה לרבה דס"ל התם משום דאין עדים מצויים לקימו דפריה ג"כ היא ע"א נאמן ודאי דמיקרי רגלים לדבר טובא דח"ו לא חשידי עדים אזינפא. גם לשיטת התוס' והרא"ש שפתיבו דבגט לא מהני ע"ח בלא ע"מ משום דאין דבר שבערנה פחות משנים.

הרי אין לה רגלים לדבר יותר מזה דחתימי סהדי אגיטא ונתקניי חתימת ידם והגט בידי האשה הרי בנדאי בא הגט לידה. אפ"ה לא מהני בלא עדים אף שיש לדחות קצת דש"ה דאין הגירושין נגמר בלא עידי מסירה אף דהענין אמת כמו במקדש בע"א דאין חוששין לקדושיו אפי' שניהם מודים משא"כ בעובדי' דהנוב"י שאם הענין אמת שנעשה תנאי בקדושין לא חלו מעיקרא כלל: ד ע"י רמב"ם (פט"ז מה' סנהדרין) שכ' דאם ע"א העיד על אשה שהיא גרושה או זונה נאמן כו' הבאתי למעלה.

ולכאורה משמע מדבריו דעדות גרושה לא מיקרי דבר שבערנה דתינח להעיד שזונה היא אף דלכ"ע מיקרי דבר שבערנה י"ל דמעיד שנשטמאה אחר שקינא לה בעלה ונסתרה דבכה"ג מהימן ע"א מן התורה אבל בגרושה קשה.

וּכְבָר פְּתִיבִי לְמַעַלְהָ דְלִפִּי מ"ש הַתּוֹס' דְּבִזְרָק לָהּ גַּט סָפֵק קְרוּב לֹא אִי לָהּ אֶתְרַע ע"ז
חֲזָקָת א"א הָיָה א"ש דְּבִכָּה"ג מִיָּרִי דַע"א הַעֵיד שְׁהֵיָה קְרוּב לָהּ. אֲבָל פְּכָר פְּתִיבִי שָׁם
שִׁישׁ לְפַקְפֵּק בְּזָה דַע"ז לֹא אֶתְרַע חֲזָקָת א"א דִּינָה.

וְעוֹד אִם נִימָא דְדָבָר שְׁבַעְרָנָה אַף הִיכָא דְלִיכָא חֲזָקָה אִין ע"א נְאָמֵן קֹשָׁה וּא"כ מִשְׁמַע
קֶצֶת דְּזָה לֹא מִיָּקָרִי דְבָר שְׁבַעְרָנָה. וּא"כ יֵשׁ לְמִצּוֹא דִין זֶה בְּהִיכָא דַע"כ"פ נוֹדַע שְׁבַעְרָנָה
מֵת רַק שַׁע"א הַעֵיד שְׁגִירְשָׁה קוֹדֵם מוֹתוֹ וּבִכָּה"ג נְאָמֵן ע"א.

אִף יֵשׁ לְדַחוּת דִּי"ל דְּהַרְמַב"ם ס"ל דְּגַם דְבָר שְׁבַעְרָנָה אִם לֹא אֶתְחַזֵּק אִיסוּרָא נְאָמֵן ע"א.
וּא"כ צְרִיךְ לְפָרֵשׁ הַסּוּגִיָּא דְפִשִׁיט רַב שְׁשֵׁת הָךְ בַּעֲיָא דַע"א בִּיבְמָה מְהָא דְמֵת בַּעֲלָךְ
נְאָמֵן כִּי מֵת בְּגוֹף דְּזָה מִיָּקָרִי אֶתְחַזֵּק אִיסוּרָא כַּמֶּשׁ"ל.

וְזָה דְלֹא כַּמֶּשׁ"ש הַב"ש (ס' קנ"ו סוף ס"ק י"ד) בַּמֶּשׁ"ש הָרָא"ש דַע"א א"נ לְהַעֵיד שְׁמֵת
בַּעֲלָה נְאָמֵן כִּי מֵת בְּנָה אַע"ג דְּחֲזָקָה מְסִייעַ לַעֲד. וְחוֹלֵק שָׁם בִּין אִם הָרֹב מְסִייעַ לְהַעֲד
בִּין הַחֲזָקָה מְסִייעַ לְהַעֲד ע"ש.

וּלְפִי מ"ש אֲדַרְבָּא פְּאֵן הַחֲזָקָה סוּמַר לַעֲדוּת הָעֵד דְמוֹקְמִינֵן לָהּ אֶתְחַזֵּק א"א וְאֶמְרִינֵן
דְּבַעֲלָה מֵת אַחַר שְׁמֵת בְּנָה. וּלְפ"ז צ"ע מ"ש הָרָא"ש בְּתַשׁוּבָה הַבִּיא הַב"י (ס' קנ"ו)
דְּאִשָּׁה אִינָה נְאָמְנָת לְהַעֵיד לְחַבְרָתָה שְׁפָכָר פְּלוּ חֲדָשִׁי הַנִּלְד לְהַתִּירָה ע"י לְשׁוּק.

וְכ' הַב"י שְׁמֵזָה יֵשׁ לְדִיִּיק דַס"ל דְּאִין ע"א נְאָמֵן לְהַתִּיר יָבָמָה לְשׁוּק דַכ"מ דַע"א נְאָמֵן
גַּם אִשָּׁה נְאָמְנָת. וּלְפִי מ"ש הָא שָׁם לֹא שְׁיִיךְ חֲזָקָה אַע"ג דְּהוֹחֲזָקָה לִיבּוּם הָא רַבָּא עֲדִיף
מִחֲזָקָה וְרוּב וְלָדוֹת בְּנֵי קַיִמָא וּא"כ לְמָה לֹא יִהְיֶה ע"א נְאָמֵן.

וְע"כ צ"ל דְּמִיָּקָרִי דְבָר שְׁבַעְרָנָה גַּם מוּכַח מֵזָה דַס"ל דְּבִדְבָר שְׁבַעְרָנָה אִין ע"א נְאָמֵן אַף
דְּלִיכָא חֲזָקָה וְצ"ע בַּכ"ז. וּלְפִינֵינוּ ית' בַּס"ד דִין זֶה שֶׁל תְּשׁוּ' הָרָא"ש וְדָבָר שְׁבַעְרָנָה וְרוּבָא
מְסִייעַ לָהּ: הַ וְעִי' ב"ש (ס' קנ"ח ס"ק א').

שְׁפַתְב דְּאִין ע"א נְאָמֵן לומר מֵתָה אֲשַׁתְּךָ פְּדִי שְׁיִשָּׂא אַחֲרֵת לְאַחַר חֲרָם ר"ג בְּנוֹשָׂא אִשָּׁה
עַל אֲשַׁתוֹ מִשׁוּם דְּהוּי אֶתְחַזֵּק אִיסוּרָא. וְעִי' פְּתַח הַבַּיִת (שׁוֹרֵשׁ ג' עֲנָף ד') שְׁפַתְב דִּי"ל
בַּלֵּא"ה א"נ מִשׁוּם דְּהוּי דְבָר שְׁבַעְרָנָה.

וְלַע"ד לֹא נִרְאָה כֵּן דְלֹא שְׁיִיךְ דְבָר שְׁבַעְרָנָה אֲלָא מַה שְׁמַצֵּד אִיסוּר עֲרוּה נִגְעָה דְבִזָּה
יְלַפִּינֵן דְבָר דְבָר מִמָּמוֹן מִשָּׂא"כ הָא דְאִיסוּר לִישָׂא אִשָּׁה עַל אֲשַׁתוֹ אִין בְּזָה גִזְר עֲרוּה רַק
שָׁם אִיסוּר חֲרָם עָלָיו וְהוּי כְּמוֹ שְׂאָר אִיסוּרִים.

וּא"כ לְהַסּוּבְרִים דַּחַר"ג אִיסוּר תּוֹרָה יֵשׁ בּוֹ הוּי כְּמוֹ אִיסוּר תּוֹרָה בְּמִיָּדֵי דְאִיְתְּחַזֵּק אִיסוּרָא
וְתִלְיָא בְּמַחְלֻקָת הַפּוֹסְקִים אִם ע"א נְאָמֵן בְּמִקוּם חֲזָקָה וְלְהַסּוּבְרִים דַע"א נְאָמֵן גַּם כְּאֵן
נְאָמֵן. וְאִם נְאָמֵר דְּדִין חַר"ג אִין בּוֹ רַק אִיסוּר דְּרַבְּנָן לַכ"ע נְאָמֵן ע"א אִפִּי בְּמִקוּם חֲזָקָה.

כְּמוֹ שְׁנַבָּאָר אִיה"ש לְקַמֵּן. וּא"כ יֵשׁ לְהַקְלֵל מִטַּעַם ס"ס סָפֵק שְׁמָא כְּהַסּוּבְרִים דַע"א נְאָמֵן
בְּאִיסוּר תּוֹרָה בְּמִקוּם חֲזָקָה.

וּאִפִּי"ת דְּאִינוּ נְאָמֵן שְׁמָא אִינוּ אֲלָא דְרַבְּנָן וּא"כ יֵשׁ כְּאֵן ס"ס גְּמוּרָה. וְכ"ש לְהַסּוּבְרִים
שְׁפָכָר פְּלָה זְמַן הַחֲרָם כַּמֶּשׁ"ש בַּאֲה"ע (ס' א) וְאִין לומר דְּכִינֵן דְּאִיתָא בַּפ' הַא"ר דְּאִין
ע"א נְאָמֵן לְהַעֵיד שְׁמֵתָה אֲשַׁתוֹ שְׁיִשָּׂא אַחֲרֵתָה וְשָׁם הוּי דְבָר שְׁבַעְרָנָה.

א"כ בזמה"ז גם לישא אחרת א"נ דאין נאמנות לחצאין. דהא מצינו בעד שמעיד לאשה שמת בעלה דנאמן שתנשא ואינו נאמן להיות האחים נכנסים לנחלה ע"פ נאפי' ליתול פתובתה לא הי' נאמן אם לא דמספר פתובתה נלמד כו'.

הרי מצינו דהעד נאמן לחצאין ועוד יש פאן סניף לענ"ד לפי דעת הסוכרים דע"א נאמן באשה להעיד שמת בעלה להתייר להנשא מן התורה. והוא נלמד מספרי דכתיב לא יקום ע"א באיש וגו' אבל קם הוא באשה כו'.

א"כ ק"ו דנאמן ע"א להעיד שמתה אשתו. אפי' אם נאמר שיש בו איסור תורה.

וכן לפי מ"ש הרמב"ם סוף ה' גירושין הטעם דע"א נאמן באשה משום דהוי מלתא דעל"ג כו' א"כ נדאי דגם להעיד שמתה אשתו שייך טעם זה. ובר מן דין הרי בש"ס אבעי' להו דא דע"א נאמן באשה אי הוי משום דעל"ג או משום דאשה דייקא ומנסבא וא"כ אפי' נימא דלא אפשיטא הבעי' א"כ יש פאן עוד ספק.

וכ"ש לשיטת הרי"ף והרמב"ם דאפשיטא הו' בעיא דע"א ביבמה לשוק דנאמן ע"א והיינו מטעם דעל"ג וכדאמר רבא התיב לאיסור פרת התרת לאיסור לאו לא כ"ש. א"כ ה"ה בנ"ד יש האי ק"ו.

ועי' תוס' שם (דף צ"ד ע"א) ד"ה ולטעמיך כו' שהקשו מגופא הוי לי' לאקשוני דהיאך אפשיטא לומר דע"א יתנה נאמן לומר מתה אחותה שתפנס לביתו דמאי עגונא שייך הכא כו'. והתוס' לשיטתם שם (דף צ"ב ע"ב) דגם אם נאמר דע"א נאמן משום דעל"ג מ"מ בלא טעמא דדייקא לא הנה נאמן.

רק דמבעי' ליה אי על"ג הוא עיקר הטעם וסמכינן אדייקא זוטא. או דעיקר הטעם משום דייקא כו' משמע דע"א לא מהימן מן התורה רק דתכמים סמכו להתיר במקום שיש קצת טעם וסברא.

והיינו משום דדייקא טפי ומשום עיגונא החמירו בסופה כדי להקל בתחיל'. אבל מדברי הרמב"ם משמע דאם נתפנס סברא דלכך נאמן ע"א משום דעל"ג אין אנו חוששין לטעמא דדייקא טפי שהרי לא הזכיר בסוף הג' בטעם דמהימן ע"א גבי אשה רק טעמא דעל"ג לחוד ולא הזכיר כלל טעמא דדייקא.

ולכן נלע"ד דהרמב"ם ס"ל דאם נאמר טעמא דנאמן משום דעל"ג לא חיישינן כלל לטעמא דדייקא. ובאמת משמע פן מהא דקאמר דלטעמא דעל"ג מהימן ע"א לומר שמת בעלה שתתייבם דבהא לא שייך דייקא דליכא חומר בסופה כמו שבאמת הקשו התוס' שם ד"ה ע"א ביבמה כו' והוצרכו לדחוק דמשום דשאך נשים רגילות לדקדק משום חומר שבסופה גם היא תדקדק אבל זה דוחק גדול.

ולכן ס"ל להרמב"ם דלטעמא דעל"ג לא בעינו דייקא דילה כלל. וצ"ל לפ"ז דכל הסוגיא דר"פ הא"ר דמקשה למה ע"א נאמן באשה הא הוי דבר שבפירוה כו' ומסיק שם משום חומר כו' היינו לפי הס"ד דלא אפשיטא עדיין הבעי' אם ע"א נאמן משום דעל"ג.

ומאי דפשיטא מרדכי לרב אשי מהא דתנו אין האשה נאמנת כו' וקאמר שם ולטעמיך אימא סיפא אין האיש כו' בשלמא גבי אשה משום עיגונא אקילו בה רבנן אלא גבי איש

מאי איכא למימר אלא פי אצטרף לר' עקיבא איצטרף כו' משמע דגם לטעמא דעל"ג לא מהימן אי לא משום עיגונא כו' נראה דר"ל דמ"מ מדרבנן הנה ראוי להחמיר שלא לסמוך על ע"א במקום איסור פרת עד שיתברר הדבר.

לכן הוצרך לטעם דמשום עיגונא לא החמירו שתשב ותתעגן עד שיתברר הדבר יותר. גם י"ל דעיקר הסוגיא דר"פ הא"ר דהוצרך לטעמא דדייקא ומשום עיגונא הוא מהא דפריה מהתחזקו להיות משיאין ע"פ עד מפי עד ואשה כו' אבל ע"א י"ל דבלא"ה נאמן מן התורה וכמ"ש בספרי וכמו שהאריה בזה בתשו' נוב"י.

לכן מפל הליו טעמי נראה דיש להתיר בע"א שהעיד שמתה אשתו שישא אחרת כנ"ל: חדר טז היכא שיש רוב נגד החזקה וע"א מסייע לרוב או לחזקה וכו' י"ח: א באה"ע (סי' קנ"ו סעיף ח') נאמן ע"א להעיד שניתן לבעלה בן להתירה לזר ויש חולקין ב"י משם הראב"ד והרא"ש.

וכ' הב"ש שם דדיעה הראשונה הוא דעת הרמב"ם דס"ל דע"א נאמן להתיר יבמה לשוק. ודיעה שני' הוא הרא"ש בתשובה דכתב שם דאין אשה נאמנת לחברתה להעיד לה שכלו חדשי הולד וא"כ ה"ה דע"א א"נ דבכ"מ דע"א נאמן ה"ה אשה נאמנת.

והקשה הב"ש שם על הטור דבסי' קנ"ח הביא פלוגתא אם ע"א נאמן להתיר לשוק ובסי' זה סתם ופסק פהרמב"ם דנאמן לומר שניתן לו בן. ותי' שם דכאן מייירי שהלך הוא ואשתו למדה"י והעיד ע"א שניתן לו בן אז נאמן ע"א משום דרוב מסייע לו דרוב נשים מתעברות ויולדות.

ומ"מ מה שדייק הב"י מתשו' הרא"ש שפיר דייק דחולק על הרמב"ם דהא שם ג"כ הרוב מסייע לעד שרוב הנולדים הם של קיימא ואעפ"כ פסק דאין אשה נאמנת וה"ה דע"א א"נ כן הם ת"ד הב"ש מבואר מזה דע"א במקום חזקה דא"נ אם יש רוב נגד החזקה והרוב מסייע להעד יש בזה מחלוקת הפוסקים הנ"ל אם הוא נאמן או לא ולכאורה הדבר תמוה דהא אנו קיי"ל רוב מצויים א"ש מן מחיים הם נאמן ע"א אף במקום דאתחזק איסורא דאינה זבוחה וכמ"ש בהגהות אשרי פ"ק דחולין בשם רבינו ברוך דכינו דרוב מצויים א"ש מן מחיים הם נאמן ע"א אף במקום חזקה ע"ש.

אם לא שנאמר דהרא"ש ס"ל הטעם בשחיטה משום דבידו לשחוט פהוגן. וס"ל דדבר שבידו היינו מה שהיה תחילתו בידו לעשות בהכשר ולא בעינו שיהי' עכשיו בידו לתקן. ע"י בהג"ה שם. אבל מ"מ תמוה כינו דרוב נשים ולד מעליא ילדו ומן התורה אפי' ליכא עד פלל מותרת לשוק.

וע"י ר"פ האשה בתרא (דף קי"ט ע"א) דמקשה בהא דהלכה בעלה וצרתה למדה"י אמאי לימא רוב נשים מתעברות ויולדות כו' ומסיק מחנונתא מתני' ר"מ היא דחייש למיעוטא. וע"י באשרי שם שכ' דאע"ג דסתם מתני' כר"מ מ"מ לא קיי"ל כןותי' ולא חיישינו למיעוטא כו' ע"ש שהאריה ולכאורה דברי הרא"ש שם סותרים למ"ש בפ"ק דחולין דקיי"ל דאמרינו סמוך מיעוטא לחזקה מדרבנן.

ובמ"א פתבתי ביאור דברי הרא"ש בזה דמ"ש דלא קיי"ל פמתני' היינו דלא קיי"ל כר"מ דחגיג' למיעוטא אפי' היכא דליכא חזקה ומ"מ קיי"ל פמתני' וכדמסיק רבא במסקנא דטעמא דמתני' משום דרישא איחזקה ליבום כו' ומה שדחה שם דברי ר"ת מהא דבכורות היינו מטעמא שכ' ר"י דשם יש חזקה אחרת פנגדה העמד הנלד בחזקתו שהיה במעי אמו שאינו קדוש ואכ"מ.

עכ"פ מוכח מדברי הרא"ש שם דמדאורייתא ליכא איסורא כלל דרנבא עדיף מחזקה. וא"כ באיסור דרבנן הא קיי"ל דע"א נאמן אף במקום חזקה וכמ"ש בהג"א בפ"ק דחולין שם וכשי"ת לפינו בס"ד: ב ובאמת יש לתמוה ע"ד הרא"ש בתשו' (פלל נ"ב דין ג') שכ' לתמוה על השואל היאך ס"ד לומר דאשה נאמנת ע"ז שלא מציינו נאמנות לאשה אלא ההיא דפ' י' יחסין ג' נאמנים על הבכור כו' והיינו משום דליכא מי שיפיר זולתם לפינו מקרא דיפיר שנתנה תורה נאמנות לאב משום דליכא מי שיפיר זולתו ע"ש.

מה דמינו זה לשם דשם לא שייך רנבא כלל. ולענ"ד דברי הב"ש תמוהים בזה דהמענין שם בתשובה יראה דמיירי דמת הנלד תוך שלשים יום ושאל השואל אם נאמנת האשה לומר שפלו חדשיו.

וא"כ דברי הרא"ש ברוזים דהרי בפלוגתא דרשב"ג ורבנן דבפ' ר"א דמילה (נ"ה קל"ז ע"א) מסיק שם דהיכא דפיקח ומת תוך שלשים ד"ה מת הוא. ולא שייך לומר דרוב ולדות בני קיימא פינו דאיכא ריעותא דמת תוך שלשים וא"כ יש פאן חזקה ליבום וא"ש דפ' הרא"ש דאין אשה נאמנת ע"ז אבל אם יש פאן רוב מודה הרא"ש דע"א נאמן.

לכן העיקר נלע"ד דלא כהב"ש דבאמת אין פאן פלוגתא כלל בע"א אם מסייע לרנבא דנדאי בכה"ג כ"ע מודו דנאמן ע"א פינו דמה"ת רנבא עדיף מחזקה ובאיסור דרבנן ע"א נאמן במקום חזקה לכ"ע.

והמחבר בסי' קנ"ח שהביא ב' דיעות אם ע"א נאמן לומר שניתן לה בן לא מיירי שהלך הוא ואשתו למדה"י אלא שהעיד שלקח שם אשה ונולד לו בן דבזה לא שייך רנבא כלל. ומחלוקת הפוסקים הם הרמב"ם והראב"ד תליא אי אפשיטא הך בעיא דע"א ביבמה לשוק.

דהרמב"ם ס"ל דנפשטה הבעי' וכשיטת הרי"ף רבו וכמ"ל בחזר הקודם דס"ל הטעם דע"א מהימן משום דעל"ג. והראב"ד ס"ל דלא נפשטה הבעיא ובחנם הוצרך הב"י לכתוב דהרא"ש בתשובה בהא דאין אשה נאמנת להעיד שפלו חדשי הנלד נוטה לדעת הראב"ד.

דהרי בפי' כ' הרא"ש בפסקיו פ' הא"ר דלא נפשטה הבעיא והשיג שם על הרי"ף ומסיק דאין ע"א נאמן ביבמה לשוק משום דסניא ליה ולא דייקא. ומטעם זה ג"כ ס"ל להרא"ש בתשובה שם דאין אשה נאמנת להעיד שפלו חדשי העובר.

והיינו כמ"ש דמיירי בפיקח ומת תוך שלשים. ובאמת אם ידוע שהלך בעלה עם אשתו למדה"י ובא ע"א והעיד שניתן לו בן נאמן גם להרא"ש משום דמסייע ליה רנבא.

ואע"ג דמדרבנן אמרינו סמוך מיעוטא לחזקה בדרבנן נאמן ע"א גם במקום חזקה כ"ש
כאן דאתרע החזקה משום דרבנא עדיף מחזקה ודלא כב"ש: ג עוד יש הוכחה דאפי'
בדבר שבערנה ואתחזק איסורא דא"א נאמן ע"א היכא דרבנא מסייע ליה.

מהא דרפ"ק דגיטין דפריה היא נאמן שלית לומר בפ"נ כו' הא הוי דבר שבערנה כו'
ומשני רוב מגמר גמירי. הרי מפוכש דהיכא דרבנא מסייע לעד נאמן.

ואין לומר דשם ר"ל דרבנא דרבנא מגמר גמירי והוי מיעוטא דלא שכיחא פלל דבכה"ג
לא חיישינן לכ"ע ואינו אלא חומרא בעלמא ולכך נאמן ע"א. דלא משמע פן מדברי
התוס' שם בהא דאמר התם נאפי' לר"מ דחייש למיעוטא סתם ספרי דדייני מגמר גמירי
וכי' התוס' והוי מיעוטא דמיעוטא (דמיעוטא) דלא שכיחא הרי דמ"ש תחילה לרבנן רוב
מגמר גמירי ר"ל כמו פל רוב דעלמא: הגה"ה ומסוגיא זו מוכח שר"מ דחייש למיעוטא
בכל התורה הוא מדאורייתא מדקאמר שם נאפי' לר"מ סתם כו' ורבנן הוא דאצריה והכא
משום עיגונא אקילו רבנן.

משמע דדוקא משום דהוי מיעוטא דמיעוטא לא הוי אלא מדרבנן אבל במיעוט המצוי
חיישינן מן התורה. ומנה קשה על מ"ש התוס' פ"ק דחולין (דף י"א ע"א) ד"ה בשור
תימה דגם ר"מ לא חייש למיעוטא אלא מדרבנן ועי' תוס' פ' פסוהי הדם (דף פ"ה ב')
דמשמע שנסתפקו בזה.

גם יש להוכיח מזה קצת בדבר שבערנה אפי' ליכא חזקה אין ע"א נאמן דהרי אפי'
לר"מ דחייש למיעוטא אפי' נימא דחייש מדאורייתא מ"מ הרוב מגרע החזקה והוי כפולגא
ופלגא בלא חזקה פלל וא"כ שפיר נאמן ע"א.

ולמה הוצרך לומר סתם ספרי כו' ורבנן כו' הא אפי' הוי מדאורייתא שפיר נאמן ע"א.
אכן לפי פרש"י שם י"ל קצת דהוא פי' במ"ש סתם ספרי דדיינא וז"ל ורבנן הוא דאצריה
כו' משום דאיכא דאשכח כתוב ועומד כגון שנכתב לשם אחד מבני עירו כו' ולא פי' כפי'
התוס'.

ולשיטתו י"ל דלפי מ"ש תחי' רוב מגמר גמירי. וא"כ מיעוטא דסופרים לא גמירי.

וא"כ יש כאן תרי מיעוטא א' אפי' כתבו בשביל אשה זו שמה לא כתבו לשמה. ועוד
שמה אשכח כתוב וא"כ בתרי מיעוטי הוי כפולגא ופלגא כדאיתא בפ' עשרה יוחסין איכא
מיעוט ארוסות ומיעוט שנהלכו בעליהם למדה"י כו' וא"כ י"ל דלרבנן דס"ל דלא חיישינן
למיעוטא פלל והיכא דיש ב' מיעוטא עם החזקה הוי כפולגא ופלגא מן התורה בלא חזקה
לכך נאמוע"א אף בדבר שבערנה.

אבל לר"ע דחייש למיעוטא הוי תרי מיעוטא בפלגא ופלגא אף בלא צירוף החזקה וא"כ
פריה שפיר לר"מ דאין ע"א נאמן במקום חזקה באיסור ערנה והוצרך לומר סתם ספרי
כו' ואין כאן רק מיעוט א' ועם החזקה אז הוי פלג' ופלג' וא"ש לשיטת הסופרים דגם
בדבר שבערנה בלא חזקה נאמן ע"א ונמצא שמוכח מכאן דלר"מ חיישינן למיעוטא
מדאורייתא.

וּלְשִׁיטַת הַתּוֹס' דס"ל דר"מ לא תִּיָּשׁ רַק מְדַרְבְּנָן י"ל דְּהַתּוֹס' ס"ל דְּכָל דְּתִיקוֹן רַבְּנָן פְּעִין דְּאוֹרְיִיתָא תִּיקוֹן דְּכִינָן דְּבִדְבַר שְׁבַעְרָנָה וְאַתְחִזֵּק אִיסוּרָא בְּעִינָן ב' עֵדִים גַּם בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן בְּחֻשׁ עֲרָנָה בְּעִינָן ב' עֵדִים.

וְהַתּוֹס' ס"ל דְּאַנָּן לָא קִי"ל דְּנִימָא סְמוּךְ מִיְעוּטָא לְחִזְקָה מְדַרְבְּנָן וְהָא דְּפִסְקִינָן בְּמַס' בְּכוֹרוֹת פְּרִשְׁבָּ"ג בְּלוֹקַח בְּהֶמָּה מְנִיקָה מִן הַנֶּכְרִי דְּלָא מְרַחֵמָא אַא"כ יִלְדָּה וְלָא קְאָמַר מְשׁוּם דְּרוּב אֵין חוֹלְבוֹת אַא"כ יוֹלְדוֹת הִיָּנּוּ הִיָּכָא דְּרֵאִינוּהָ חוֹלְבַת קוֹדֵם שְׁיִלְדָּה כַּמ"ש הַתּוֹס' בַּד"ה הַלוֹקַח בְּהֶמָּה (דף כ' ע"ב) וְלֵהֲכִי מְשַׁנֵּי שְׁפִיר לְרַבְּנָן דְּרוּב בְּקִיָּאִים הֵם וְלָא תִּיָּשִׁינָן לְמִיְעוּטָא כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ שְׁחֻשְׁשׁוּ בַּמְשָׁאֵל"ס לְמִיְעוּט גְּמֻלְטִים לְכַתְּחִלָּה.

וְכֵן בְּגוֹסֶס הַצ"פ שְׁרוּב לְמִיתָה. וְקְאָמַר וְאַפְּי' לר"מ דְּתִיָּשׁ לְמִיְעוּטָא מְדַרְבְּנָן בְּכָל אִיסוּרֵי תוֹרָה, א"כ הָיִי אִיסוּר גְּמוּר מְדַרְבְּנָן וְא"כ בְּכַה"ג בְּדְבַר שְׁבַעְרָנָה בְּעִינָן ב' עֵדִים.

וְע"ז קְאָמַר סְתָם סְפָרֵי כו' וְהִיָּנּוּ דְּהָיִי רַק מִיְעוּטָא דְּמִיְעוּטָא וּבְכַה"ג גַּם בְּאִיסוּר עֲרָנָה לָא הִי' רְאוּי לְחוּשׁ רַק לְחוּמְרָא בְּעֵלְמָא וְלָכֵן מְהִימֵן ע"א. וְצ"ע בְּכ"ז וִית' בַּס"ד עוֹד לְפָנֵינוּ: ד' וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְתַמּוּהָ בְּזָה לְפִי מְאִי דְּיִלְפִינוּ דְּבַר שְׁבַעְרָנָה בְּגוֹז"ש דְּדְבַר דְּבַר מְמֻזָּן א"כ כְּמוֹ שְׁבַמְמוֹן קִי"ל דְּאֵין הוֹלְכִים אַחַר הָרוּב גַּם בְּדְבַר שְׁבַעְרָנָה כּוּ.

וְלָמָּה קִי"ל בְּכ"מ דְּהוֹלְכִים אַחַר הָרוּב בְּדְבַר שְׁבַעְרָנָה. דְּהָרִי קִי"ל דְּנִיָּסָתָּ ע"י מְשָׁאֵל"ס לָא תִּצָּא אַע"ג דְּמִיְעוּט גְּמֻלְטִים וְכֵן בְּכ"מ מְצִינוּ דְּאַזְלִינוּ בְּתַר חִזְקָה בְּאִיסוּר א"א א"כ כ"ש בְּמָקוֹם רוּב דְּעַדִּיף מְחִזְקָה.

וְכֵן קָשָׁה לְאוֹתָם פּוֹסְקִים דְּאֵין מוֹצִיאִין מְמוֹן מַס"ס. וְהִיָּנּוּ מְטַעַם דַּס"ס מְטַעַם רַבָּא הוּא וּבְכ"מ בְּאִיסוּר א"א מְצִינוּ בְּתַשׁוּבוֹת גְּדוּלֵי הַפּוֹסְקִים שְׁמַתִּירִין ע"י ס"ס.

וְגַם לְפִי מַה שְׁבִיָּאֲרָנוּ לְמַעְלָה דִּיבְמָה לְשׁוּק מִיקְרֵי דְּבַר שְׁבַעְרָנָה א"כ מְאִי פְּרִיף בַּר"פ הָאִשָּׁה בְּתָרָא (דף קי"ט ע"א) בְּהָא דְּתַנָּן לָא תִּנְשָׂא וְלָא תִּתְיַיְבֵּם אַמְאִי לִימָא הַלָּךְ אַחַר רוּב נְשִׁים כו' הָרִי דְּאַזְלִינוּ בְּהַ"ר בַּת"ר גַּם לְפִי מַה שְׁהוֹכַחְתִּי מִרַפ"ק דְּגִיטִין דַּע"א נְאָמֵן בְּמָקוֹם רוּב אַף בְּדְבַר שְׁבַעְרָנָה וְא"כ בְּמְמוֹנָא הִיָּכָא דְּאִיפָּא רַבָּא יְהִיָּה ג"כ נְאָמֵן ע"א פְּגוֹן הָא דְּפִלְגִי רַב וְשְׁמוּאֵל בְּמוֹכַר שׁוֹר לְחִבְרוֹ וְנִמְצָא נִגְחָן אִם יֵשׁ ע"א דְּלַרְדֵּיא וּבְנִי' יְהִיָּה נְאָמֵן.

וְלְכַאוּרָה מְשַׁמַּע דְּהָא דַּס"ל לְשְׁמוּאֵל דְּאֵין הוֹלְכִין בְּמְמוֹן אַחַר הָרוּב הוּא מְדַאוּרְיִיתָא (וּבַמ"א כְּתַבְתִּי דְּנִלְמַד מְקַרָּא דְּמִי בַּעַל דְּבָרִים יִגְשׁ אֶלְיָהֶם יִגִּישׁ רַא' אֶלְיָהֶם. וְע"ז אָמְרוּ בַּר"פ הַפְּרָה מ"ו ב').

וְהָא דְּמִקְשָׁה שְׁם פְּשִׁיטָא מֵאֵן דְּכֹאֵיב לִיהָ הִיָּנּוּ לְרַב דַּס"ל הוֹלְכִין בְּמְמוֹן אַחַר הָרוּב. וְא"כ קָרָא אֲתִי לְסַפֵּק הַשְּׁקוּל א"כ שְׁפִיר פְּרִיף פְּשִׁיטָא וְהַנְּצָרָה לְתַרְזֵן דְּקָרָא אֲתִי לוֹמַר דְּנִזְקִים לְתוֹבַע תְּחִיל' אָבָל לְשְׁמוּאֵל בְּלֵא"ה א"ש וְדוּק) א"כ קָשָׁה הָרִי מְצִינוּ דַּע"א קָם הוּא לְמְמוֹן הִיָּכָא דְּרוּבָא מְסִיָּע לְעַד וְעִי' בַּפ' שְׁבוּעַת הַעֲדוּת (דף ל"ג ע"ב) הַפֵּל מוֹדִים בְּעַד סוּטָה כו' וְלָא תִּשְׁיַב כַּה"ג.

וְא"כ צ"ל דְּלָא מְהִיָּ ע"א בְּמְמוֹן אַף דְּרוּבָא מְסִיָּע לִי' ה' וְסַבוּר הִיָּתִי לוֹמַר דְּבְּאַמְתִּי דִּין מְמוֹן שְׁוָה בְּזָה לְשָׂאֵר אִיסוּרֵי תוֹרָה אִם נֹאמַר דְּאַנָּן קִי"ל דְּאַמְרִינוּ סְמוּךְ מִיְעוּטָא לְחִזְקָה

מְדַרְבֵּן. וְכֵמוֹ כֵּן בְּמִמּוֹן דִּישׁ חֲזַקת מְמוֹן אַף דְּמִן הַתּוֹרָה הוֹלְכִים אַחַר הָרוֹב מ"מ מְדַרְבֵּן
אֲמַרו לְחֹשֶׁשׁ לְמִיעוּטָא בְּהַדִּי חֲזַקת מְמוֹן שְׁלֵא לְהוֹצִיא מְמוֹן וַיֵּשׁ יְכוּלָת בְּיָדָם לְתַקּוֹן בְּמִקּוֹם
שׁוֹא"ת וְהָא דְהִתִּירוּ בְּמִקּוֹם עֲרוּהָ הֵיכָא דְאִיכָא רַבָּא.

בְּדִיעֵבַד פְּגוֹן בַּמְשַׁאל"ס י"ל מְשׁוּם דְּמִיעוּטָא דְּנִמְלָטִים לֹא שְׂכִיחַ וְכַמ"ש הַתּוֹס' בְּזָה
בְּכ"מ. וְעוֹד דְּכִינּוֹן שְׁפָרַר נִישְׁאֵת אִין מוֹצִיאִין מִתְּחִיל' דְּמִמּוֹן יִלְפִינוּ וְשֵׁם אִין הוֹלְכִין
אַחַר הָרוֹב לְהוֹצִיא מְמוֹן.

אָבֵל אִם חֲבָרוּ תַּפְסֵי אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ. וְכֵן הָא דְּסִמְכִינוּ עַל ע"א בְּגִיטִין מְשׁוּם דְּרַבָּא
גְּמִירֵי הִינּוּ פִּינוּ דְּהָא דְּחִינְשִׁין לְמִיעוּטָא אִינוּ אֶלָּא מְדַרְבֵּן וּמְשׁוּם עִיגוּנָא אֶקִּילוּ בָּהּ
אֵע"פ שֶׁהִתְמִירוּ בַּמְשַׁאל"ס אִין לְדַמּוֹת גְּזִירוֹת חֲכָמִים זל"ז פְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ בְּכ"מ.

וּלפ"ז צ"ל דְּמָה דְּפָרִיף בַּר"פ הָאֵשֶׁה בְּתָרָא (דָּף קי"ט ע"א) בְּהִלָּף בְּעֵלָה וְצָרְתָה לְמַדָּה"י
אֲמַאי לֹא תִנְשָׂא לִימָא הִלָּף אַחַר רוֹב גְּנָשִׁים כּו' לֹא אֲתִיָּא הָכִי מִסְקָנָא וְכַמ"ש בַּמ"א
בְּבִיאוֹר דְּבָרֵי הָרֵא"ש שֵׁם. דְּלִפִּי הַמְּסָקָנָא דְּמִסִּיק שֵׁם רַבָּא רִישָׁא דְּאִיתְחַזְקָה לִיבוּם כּו'
אֲמַרִינוּ סְמוּךְ מִיעוּטָא לְחֲזַקָה.

וְכ"פ הַפּוֹסְקִים בְּאַמַּת שֵׁם לְדִינָא. וּמ"מ צ"ע דְּלְכָאוּרָה מְשַׁמַּע דְּהָא דְּקִי"ל אִין הוֹלְכִין
בְּמִמּוֹן אַחַר הָרוֹב הוּא מְדַאֲוֵרִיָּתָא דַּא"ל"כ הִיָּה לְנוּ לֹמַר דְּנֶאֱמַן ע"א בְּמִמּוֹן הֵיכָא דְּרַבָּא
מְסִייעַ לִיהָ וְלָכֵן צ"ל דְּכִינּוֹן דְּבְּמִמּוֹן אִין הוֹלְכִים אַחַר הָרוֹב לְעִנְיָן זֶה הוּא פְּכַלְגָא וּפְלַגָא
מְשֵׁשׁ וְאִין ע"א נֶאֱמַן בְּמִמּוֹן.

וְהָא דְּיִלְפִינוּ עֲרוּהָ דְּבָר דְּבָר מְמִמּוֹן הִינּוּ הֵיכָא דְּמִן הַתּוֹרָה בְּעִינֵי עֵדוּת. מְשַׁא"כ הֵיכָא
דְּאִיכָא רַבָּא דְּלְעִנְיָן זֶה א"צ עֵדוּת פְּלֵל מִן הַתּוֹרָה וְלֹא שְׁיִיף לְמִילָף דְּבָר דְּבָר מְמִמּוֹן.

וְלָכֵן אֵע"פ שְׁאֵנָן מְחִמִּירִין מְדַרְבֵּן לְחֹשֶׁשׁ לְמִיעוּטָא שְׁפִיר נֶאֱמַן ע"א בְּזָה אִם רַבָּא מְסִייעַ
לִיהָ וְדו"ק וְעִדִּין צ"ע בְּכָל זֶה: וַיֵּשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּאֵשֶׁה שְׁהִלָּף בְּעֵלָה לְמַדָּה"י. וְכַא ע"א
נֶאֱמַר שְׁנִישָׂא עוֹד אֵשֶׁה בַּמַּדָּה"י.

וְאַח"ז בָּא עוֹד עַד אַחַר וְהַעִיד שְׁנוּלַד לוֹ בֵּן וּמֵת בְּעֵלָה שֵׁם אִי אֲמַרִינוּ דְּעַכְשָׁיו לִיכָא
רַבָּא דְּמְסִייעַ לַע"א דְּהָא לֹא נוֹדַע שְׁיֵשׁ לְכַעֲלָה בֵּן פִּי אִם ע"י ע"א וְלֹא שְׁיִיף לֹמַר רוֹב
גְּנָשִׁים מִתְּעַבְרוֹת וַיּוֹלְדוּת.

אוֹ אֲפֹשֶׁר פִּינוּ דְּתַחֲלִיל' הַעִיד ע"א בְּסִתָּם שְׁנִישָׂא אֵשֶׁה וְעִדִּין לֹא הִיָּה בְּעֵדוּתוֹ עִנְיָן שְׁנוּגָע
לְדָבָר שְׁבַעֲרוּהָ וּבַכָּה"ג וְדַאי דְּמַהִימָן. וְא"כ אִם אַח"פ הַעִיד ע"א שְׁנוּלַד לוֹ בֵּן הָרִי רַבָּא
מְסִייעַ לִיהָ.

וַיֵּשׁ לְדַחֲוֹת לְכָאוּרָה דִּין זֶה לְמ"ש הַרְמַב"ם (פֶּט"ז מַה' סְנֵהֲדִרִין) דְּאִם אָמַר ע"א חֲתִיכָה
זוֹ חֲלָב אוֹ אֵשֶׁה זוֹ גְּרוּשָׁה אוֹ זוֹנָה וְאַח"כּ נִשְׁאָה פְּהֵן ה"ז חֲיִיב מְלַקּוֹת אוֹ קֶרְבָּן. הָרִי
אֵע"ג דַּע"א אִינוּ קָם לְעוֹנֵשׁ פֶּל שְׁתַּחֲלִיל' הִיָּה נֶאֱמַן עַל הַחֲתִיכָה שְׁהִיא חֲלָב.

וְכִינּוֹן שְׁנֶאֱמַן לְעִנְיָן אִיסוּר לֹא פִקַּע נֶאֱמָנוֹת דִּילְקִיהָ וּמִמִּילָא חֲיִיב עוֹנֵשׁ ע"ז. וְכֵמוֹ כֵּן הוּא
בַּנ"ד.

אך קצת יש לדחות דלא דמי לנה דהתם במה שהעיד תחיל' שחתיכה זו חלב או אשה זו גרושה או זונה דמועיל עדותו לאסור החתיכה או האשה לכהן לכן כל שיש צורך ותועלת בעדותו ה"ז נתקבל עדותו וכב' עדים דמי שכ"מ שהאמינה תורה לע"א הרי הוא כשנים.

אבל במה שהעיד ע"א תחיל' שבעלה נשא אשה במדה"י שלא היה עדותו מועיל לשום דבר והוי מילי דכדי. אע"ג דמ"מ יהיה תועלת בעדותו להוציאה מחזקת יבום מדאורייתא דאזלינן בטר רוב נשים שמתעברות ויולדות.

מ"מ הרי לא נתקבל עדותו בב"ד לענין שום דבר שבחיי בעלה לא היה נפ"מ בעדותו כלל ולא היה שייך לומר שהאמינהו פשנים. והרי יש חילוק בענין נאמנות ע"א בין אם נתקבל עדותו בב"ד או לא כדאי' בפ' האשה שלום (דף קי"ז ע"ב) והאמר עולא כ"מ שהאמינה תורה ע"א כו' הכי קאמר ע"א אומר והתירוה להנשא כו' הרי דדוקא אם נתקבל עדותו בב"ד להתיר ע"י אז נאמן פשנים ומ"מ בענין שכתבתי אין נפ"מ פיון דמ"מ יש פאן שני עדים שנשא אשה בצירוף שניהם א"כ מדאורייתא יצתה מחזקת יבום דרובא ילדו וילד קיימא.

וא"כ מהני עדות עד השני שנולד לו בן קיימא אכן נפ"מ באם העד עצמו העיד תחילה שנשא אשה ואח"כ העיד שנולד לו בן קיימא: ז ויש לי מקום עיון בסוגיא דפ' האשה בתרא בהא דהלך בעלה וצרתה למדה"י דפריה ושם אמאי ליזיל בטר רובא דרוב נשים מתעברות ויולדות.

אמאי לא נימא דיש פאן תרי מיעוטא שמא אילונית או עקרה היא צרתה שאינה ראוייה לילד. דנדאי הוא מיעוטא דשכיחא דהא ושם בסוגיא מסיק דלמיעוטא דמיעוטא לא חייש ר"מ ואפ"ה ס"ל לר"מ קטן וקטנה לא חולצין ולא מייבמים קטן שמא ימצא סריס קטנה שמא תמצא אילונית וא"כ הרי יש פאן עוד מיעוט מפילות והיכא דאיכא תרי מיעוטא גם לרבנן לא אזלינן בת"ר כדאימא בפ' עשרה יוחסין מאי איכא מיעוט דמחמת רעבון ומיעוט דאזלי בעליהם למדה"י והוי פלגא ופלגא.

וצ"ל דבאמת קים להו לרבנן דכאן איכא רוב מעליא דרוב נשים אינם אילונית ויולדות בני קיימא. ולא דמיא להא דפ' עשרה יוחסין דשם אם נצטרף תרי מיעוטא לא הווי רוב פשירות.

והנה כ"ז הוא באם בעלה לא היה דר עם צרתה זמן רב ולא ילדה אבל אם הייתה עמו זמן רב ולא ילדה פתבו התוס' דלא שייך לומר בכה"ג רוב נשים מתעברות ויולדות. עי' תוס' פ' החולץ (דף ל"ז ע"א) ד"ה וזו כו' ועי' תשובת נוב"י (חלק אה"ע סי' ס"ט) שכ' דדברי התוס' אינם אלא אם שקה עשר שנים ולא ילדה דבזה אתרע הך רובא דרוב נשים מתעברות ויולדות ובתשובה הארכתי בזה.

ולפ"ז יש להסתפק אם שקה עשר שנים עם האשה שבכאן ולא ילדה ושוב נשא אשה במדה"י ולא שקה עמה כ"כ זמן ובא ע"א ואמר שניתן בן לבעלה מהאשה האסרת אם אתרע עי"ז הך רובא די"ל דממה ששקה עם האשה שבכאן ולא ילדה אין זה ראיה דשמא לא זכה להפנות ממנה כמ"ש בס"פ הבע"י וא"כ עדיין לא אתרע הך רובא עם האשה האסרת ונאמן ע"א להתירה לשוק וצ"ע: ח עוד גלע"ד להביא ראיה דהיכא דיש רוב

מסייע לע"א מהימן אף נגד חזקה ובדבר שבערנה מהא דפ' בא סימן (דף מ"ח ע"ב) ת"ר
כל הנבדקות נבדקות ע"פ נשים כו' ר"י אומר לפני' הפרק ולאחר הפרק נשים בודקות
אותם כו' ומפרש שם טעמא דלאחר הפרק נשים נאמנות משום דאיכא חזקה דרבא דכל
שהגיעה לכלל שנותיה חזקה הביאה סימנים.

וע"כ צ"ל דהך חזקה היינו חזקה דאתיא מחמת רובא דרוב המגיעות לכלל שנותיהם
מביאים סימנים דאם נאמר דכולהו הכי איתנהו א"כ בדיקה זו מה טיבה וגם צ"ל
דמיעוטא דשכיחא הוא שאין מביאים סימנים דאל"כ לא צריה בדיקה כלל דלמיעוטא
דל"ש לא חיישינו כלל אף במקום חזקה כמ"ש הרא"ש בפ"ק דחולין.

וא"כ הרי יש פאן חזקת קטנות וגם דבר שבערנה לפי מש"ל דיבמה לשוק הני בכלל
דבר שבערנה. דהא בבדיקה זו פוטרה בחליצה מן היבום ואפ"ה נשים נאמנות בה ונשים
דין ע"א להם ובכ"מ גריעי נשים מע"א כמ"ש בפ' האשה שלום.

ועי' בפ' הזורק בגיטין במי שהיה מושלף בבור ואמר אני פלוני בן פלוני פתבו גט לאשתי
כו' ופריה וליחוש דילמא שד הוא כו' והקשה בס' פתח הבית למה לא פריה תפ"ל דהני
דבר שבערנה ואין דבר שבערנה פחות משנים.

ותי' דכיון דאינו מעיד על גוף דבר ערנה רק שאני כב"פ וממילא נותנים הגט לא הני
דבר שבערנה. ויש לדבריו ראיה ממ"ש הרי"ף העתיקו הרא"ש בפ' החולץ בהא דקאמר
שם ואשתמדעניהו דהדין פלוני אחנה דמותנא כו' והלכתא אפי' קרוב אפי' אשה דגילוי
מלתא בעלמא הוא דלאו אמילתא דאיסורא קא מסהדי ולא אממונא קא מסהדי אלא
מילתא בעלמא הוא דקא מגלי דהדין הוא גברא פלגיא כו' וא"כ במה שכ' למעלה בבא
ע"א תחלה שנשא בעלה אשה במדה"י נראה דבכה"ג פבר יצתה מחזקת יבום ע"י האי
רובא ושוב נאמן ע"א להעיד שניתן לבעלה בן: ט ובמה שהעלתי דהיכא דרובא מסייע
לדברי העד נאמן אף בדבר שבערנה ואסתחזק איסורא.

יש להסתפק היכא דליכא רוב גמור רק רובא דתל' במעלה אם הוא מסייע לע"א אם
נאמן בכה"ג. והנה במס' בכורות ר"פ הלוקח בהמה (דף כ' ע"א) אמאי דתנו מפאן ואילך
ספק פריה אמאי הלא אחר רוב בהמות דמתעברות ויולדות כו' מסיק רבינא שם אפי'
תימא רבנו פי אזלי רבנו בת"ר ברובא דלא תלי' במעשה אבל רובא דתל' במעשה לא.

ומשמע דרובא דתל' במעשה לא נחשב כלל והוי כפלגא ופלגא. והנה בפ' האיש מקדש
(דף נ' ע"ב) בסוגיא דסבלונות מסיק שם באתרא דרובא מקדשי ונהדר מסבלי חיישינו
באתרא דמסבלי ונהדר מקדשי לא חיישינו ופריה שם מקדשי ונהדר מסבלי פשיטא ומשני
מ"ד גיחוש למיעוטא קמ"ל.

והתוס' שם פי' דבאתרא דמקדשי ונהדר מסבלי דחיישינו היינו משום דיש לחוש שמא
קידשה פבר קודם הסבלונות ודלא כפרש"י שהחושש הוא דסבלונות עצמם הם
הקדושים. ושם בד"ה ה"ג מקדשי כו' הקשו במאי דקאמר מ"ד גיחוש למיעוטא לחוש
לקולא וניאף ס"ד להקל באיסור א"א.

ואם נאמר דרובא דתלמי' במעשה אין זה בגדר רוב כלל והוי כפלגא ופלגא ממש. א"כ יש לתרץ קושיותם דגם הא דרובא מקדשי וקדר מסבלי הוא רובא דתלמי' במעשה והוי כפלגא ופלגא.

ומוקמינו לאתתא בחזקת פנוי' ושפיר קאמר מ"ד ניהוש למיעוטא. ומתרץ דאין הדבר כן אלא אפי' רובא דתלמי' במעשה נהי דרוב גמור לא הוי כפלגא ופלגא נמי לא הוי.

ולא שינוי לומר דאזלינו בתר חזקה. וא"כ בכה"ג אם ע"א מסייע לרובא ואמר שקידשה תחלה נאמן ואם קיבלה קדושין מאחר לא חיישינו לקדושי שני.

וכן מוכח קצת מסוגיא דבכורות שם דאם נאמר דרובא דתלמי' במעשה הוי רק כפלגא ופלגא. א"כ קשה למה אומר מפאן ואילך ספק ולמה לא מוקמינו לה אחזקה חזקה, שלא ילדה.

וסבור הייתי לומר דיש לדחות ש"ה דאיכא חזקת ממון פנגדה ולכן א"צ לתנה לפנה. ולפי מ"ש התוס' שם ד"ה ור' יהושע דאין סברא לומר דלענין ללקות בגינה ועבודה ולקרב לגבי מזבח יהיה נדאי בכור ולענין לתנו לכהן יהיה ספק.

א"כ אם נאמר דרובא דתלמי' במעשה לא נחשב רק כפלגא ופלגא. א"כ לענין איסור גינה ועבודה יש פאן דלא ילדה ונחשב לנדאי בכור וא"כ גם לענין נתינתו לכהן יהיה ראוי לומר דנחשב כנדאי.

וא"כ מוכח מפאן דגם רובא דתלמי' במעשה נחשב לרוב אלא דכינן דאינו רוב גמור גם רבנן חיישי למיעוט כנה: ולפי מ"ש התוס' שם ע"ב ד"ה חלב פוטר בהא דקאמר רשב"ג בלוקח בהמה מניקה כו' דלא מרחמא ליה א"כ ילדה ולא קאמר משום דרוב בהמות אין חולבות א"כ יולדות.

וכתבו שם בשם ר"י דר"י דאמר חלב פוטר ס"ל דלא סמכינן מיעוטא לחזקה דיש פאן חזקה אחרת פנגדה העמד ולד בחזקת שאינו קדוש בבכורה ע"ש. א"כ אין ראי' זו מוכרחת די"ל דשפיר אמרינו דרובא דתלמי' במעשה הוי פלגא ופלגא ממש.

ויקצת משמע הכי מן הש"ס כמ"ש התוס' דהך חזקה דלא ילדה לאו חזקה היא דיש חזקה אחרת פנגדה העמידנה בחזקת שאינו קדוש. מדקאמר שם בש"ס בתי' קמא דמחנורתא דמתני' דר' ישמעאל כר"מ ס"ל דחייש למיעוטא ולמה לא קאמר משום דסמיך מיעוטא לחזקה אליבא דכ"ע כמ"ש הפוסקים בכ"מ אע"כ כמ"ש ומ"מ לענין בכור עצמו אין נפ"מ דנדאי ע"א נאמן בנה בין להקל בין להחמיר דאם מעיד שעדיין לא ילדה הרי חזקה מסייע לדבריו אע"ג דאם נאמר דאדרבא יש חזק' אחרת פנגדו כמ"מ הוי פאן חזקה דסליק חזקה נגד חזקה וע"א נאמן בכה"ג אם נאמר דרובא דתלמי' במעשה הוי כפלגא ופלגא.

אבל אם מעיד שעדיין לא ילדה בנה י"ל אם רוב זה נחשב לרוב דאין ע"א נאמן בנה לשווי לנדאי בכור כמו שאינו נאמן נגד חזקה דהא רובא עדיף מחזקה. ואע"ג שפתיבתי בחזרים הקודמים די"ל דנאמן נגד רוב היינו ברובא דאייתא קמן הרוב והמיעוט דאין זה אלא כמברר שדבר זה אינו מן הרוב והרוב הוא באחרים.

אָבֵל בְּדָבָר הַתְּלוּי בְּמַצִּיאוֹת י"ל דָּאִינוּ נֶאֱמָן בּמכ"ש דא"נ בְּמִקּוֹם חֻזְקָה וּכְמוֹ שֶׁהֶאָרְכְּתִי שָׁם. וּמָהָא דְאִיתָא לְקַמָּן (דָּף כ"א ע"ב) בְּלוּקַח מִיִּשְׂרָאֵל פְּלוּגְתָּא דְאִמּוֹרָאִי דְשְׁמוּאֵל אָמַר בְּכוֹר וְדָאִי דָאֵם אִיתָא דְבִפְרָה אֲשַׁתְּבוּחִי הִנֵּה מִשְׁתַּבַּח בָּהּ כו' ור"י אָמַר חֻלְיִן דָּאֵם אִיתָא דְלֹא בִינְיָה פִּינּוּ דְאִיפָּא אִיסוּרָא אוּדְעֵי הֲנִי מוֹדַע לִיהּ.

אִין רְאִיָּה דַע"א נֶאֱמָן בְּזַה דַש"ה דְבַעֲלִיו נֶאֱמָנִים עֲלִיו פִּינּוּ שְׁהוּא בְּיָדוּ אִפִּי נֶגְדַּח חֻזְקָה כְּמוֹ שְׁיִבְרָאָר לְפִנְיָנוּ בַעזָה"ש. וְעִי' תוּס' שָׁם ד"ה אֲשַׁתְּבוּחִי דַעו"ג אִינוּ נֶאֱמָן אִפִּי מַסְל"ת מְשׁוּם דְלִהְשָׁבִית מְקַחוּ אוּמַר כּו'.

מִשְׁמַע דָּאֵם לֹא הִיָּה שְׁיִיָּה סְבָרָא זֹו הִיָּה נֶאֱמָן בַּמַּסְל"ת. וְהוּא תְּמוּהָ לְכַאוּרָה דְהָא קִי"ל דָּאִין עו"ג נֶאֱמָן בַּמַּסְל"ת בְּאִיסוּר דְאוּרִיָּתָא רַק בְּעֵדוּת אִשָּׁה בְּלַבַּד.

וּכ"ש אֵם נֶאֱמַר דְכָאֵן מִיקְרִי אֲתַחְזֹק אִיסוּרָא כַמ"ש. וְאֵם נֶאֱמַר דְרַנְבָּא דְתַלְיָ בַּמַּעֲשֵׂה חֻזְיָב כְּרֹב מִן הַתּוֹרָה רַק מְדַרְבְּנָן חוֹשְׁשִׁין לְמִיעוּט פְּהָאִי אִפִּי לִיכָּא חֻזְקָה הֲנִי א"ש דְבְּאִיסוּר דְרַבְּנָן עו"ג מַסְל"ת נֶאֱמָן.

וּא"כ יֵשׁ רְאִיָּה קֶצֶת מְדַבְרֵי תוּס' אֵלוּ דְרַנְבָּא דְתַלְיָ בַּמַּעֲשֵׂה נְחֻשָׁב לְרֹב מִן הַתּוֹרָה (וְעִי' ש"ף יו"ד סי' צ"ח ס"ק ב') וְאִין לְדַחֲוֹת דְלִכְפָּה הִיָּה עו"ג נֶאֱמָן בָּאֵם לֹא הִיָּה כְּאֵן לְהַשְׁבִּית מְקַחוּ מְשׁוּם דְהֲנִי בְּיָדוּ פִּינּוּ שְׁהוּא הַמוֹכֵר.

דְּזַה לֹא שְׁיִיָּה רַק אֵם אוּמַר לְאִיסוּר דְבְּזַה נֶאֱמָן אֵם אָמַר כּו' קוּדָם שְׁמַכְר מְשׁוּם דְאִי בְּעִי מְקַלִּי קְלִי לָהּ כַמ"ש הַשְׁ"ף בִּיּו"ד (סוּף ס' ט"ז) לְעַנְיָן או"ב. וּבַכַּה"ג אִפִּי אֵם יֵשׁ סְבָרָא דְלִהְשָׁבִית מְקַחוּ אוּמַר כּו' נֶאֱמָן כַמ"ש הַשְׁ"ף שָׁם וּבְסִי' קכ"ז בְּשֵׁם הָרַא"ש וְהַגָּהֵת מִיְיָמוּנֵי ע"ש.

וּלְפִי מ"ש דְלִכְפָּה נֶאֱמָן הִיכָּא דְלֹא שְׁיִיָּה לְהַשְׁבִּית מְקַחוּ מְשׁוּם דְרַנְבָּא מְסִיעַ לִיהּ. מ"מ אִין זֶה אֵלָּא פְּשִׁיּוּדְעִים כְּפָה שְׁנוּתִיהָ שֶׁל הַבְּהֵמָה.

אָבֵל אֵם גַּם זֶה א"י וְדָאִי דַא"נ דָּאִין כְּאֵן רֹב כְּלָל וַא"נ בְּאִיסוּר דְאוּרִיָּתָא כַמ"ש: חֻזְרִי יִז מִי שְׁבָא וְאָמַר גַּר אֲנִי אֵם נֶאֱמָן וּבוֹ ב"ח: א גְּרָסִינָן בְּפ' הַחֻלְיָן (דָּף מ"ז ע"א) ת"ר מִי שְׁבָא וְאָמַר גַּר אֲנִי יְכוּל נְקַבְּלָנוּ ת"ל אֲתָהּ בְּמִנְחָתָא לָהּ בָּא וְעַדִּיו עֲמוּ מִנִּין ת"ל וְכִי יָגוּר אֲתָהּ גַּר בְּאַרְצְכֶם אִין לִי אֵלָּא בְּאַרְץ בְּחוּ"ל מִנִּין ת"ל אֲתָהּ בְּכ"מ שְׁאֲתָהּ א"כ מַה ת"ל בְּאַרְץ בְּאַרְץ צָרִיף לְהִבִּיא רֵאִי בְּחוּ"ל א"צ לְהִבִּיא רֵאִי דְבְרֵי ר"י וְחֻזְמִים אוּמְרִים בִּין בְּאַרְץ בִּין בְּחוּ"ל צָרִיף לְהִבִּיא רֵאִי.

וּמְקַשָּׁה שָׁם בָּא הוּא וְעַדִּיו עֲמוּ פְּשִׁיטָא קְרָא לְמָה לִי. וּמְשַׁנֵּי רַב שְׁנֵשֶׁת דְאָמְרֵי שְׁמַעְנוּ שְׁנִתְגַּיֵיר בְּב"ד פְּלוּנֵי סד"א לֹא לְהַמְנִיָּהוּ כו'.

וּבְתוּס' שָׁם ד"ה בְּמִנְחָתָא לָהּ פְּתַבּוּ בְּשֵׁם ר"ת דְמִיָּיִרֵי דִינְדַעֲנִין שְׁהִי נְכָרִי מְעִיקְרָא דַא"כ מְהִימָן מִיָּגוּ דָּאִי בְּעִי אָמַר יִשְׂרָאֵל אֲנִי דְמְהִימָן מְשׁוּם דְרֹב הַבָּאִים לְפִנְיָנוּ בְּתוֹרַת יְהוּדִית יִשְׂרָאֵל הֵם כו' ע"ש.

וְצ"ע לְכַאוּרָה לְפִי מַה שְׁנַת' דְבְּדָבָר שְׁבַעֲרוּהָ וְאֲתַחְזֹק אִיסוּרָא לְכ"ע לֹא מְהִימָן ע"א. א"כ לְפִי מ"ש הַתּוּס' שָׁם וּס"פ הַחֻלְיָן דַר' יְהוּדָה ס"ל כַר"ע דִּישׁ מְמֹזַר מְחִיבֵי לְאוּיָן וּס"ל

דלכל מילי חייבי לאוין פערנה שוניה רבנו וס"ל לר"י ג"כ דנכרי ועבד הבא על בת ישראל הנולד ממזר.

א"כ למה ס"ל לר"י דבחו"ל א"צ להביא ראיה הא אפ"י ע"א דעלמא שאין לו שום נגיעה ואין אדם חוטא ולא לו לא מהימן בדבר שבפערנה. והיאך נאמן לומר גר אני ליתן לו בת ישראל ומכ"ש לפי מ"ש התוס' דמייגרי דידעין שהי' נכרי שאין לו שום מיגו פלל.

והא אפ"י האב קיי"ל דהא דנאמן על בתו שקידשה אינו אלא מגזירת הכ' וגם אינו נאמן לסקול ע"י וא"כ היאך מהימנין לי' לכל מילי דאם קידש בת ישראל וזינתה תחתיו היאך נסקלת ע"י.

וכ"ש דקשה לשיטת הפוסקים דס"ל דאין ע"א נאמן במקום חזקה אפ"י אינו דבר שבפערנה דהרי פאן הוחזק לנכרי מעיקרא לפי מ"ש התוס'. ואין זה דומה למ"ש למעלה (סדר הקודם חלק ח') בהא דכ' הרי"ף דע"א נאמן לומר שאחי המת הוא משום דלאו אאיסורא ולא אממונא קא מסהדי אלא מלתא בעלמא מסהדי דנדאי הא דאומר גר אני עיקר עדותו הוא רק לאיסור ולממון ולדבר שבפערנה שיהיה דינו כישאראל.

והי' נלע"ד דר"י ס"ל דגם בגר גזירת הכ' הוא דנאמן מקרא דוכי יגור אתה וגו' דכיון דכתיב בארץ למעוטי חו"ל וקרא מרבה גם חו"ל ע"כ קרא דבארץ אתי למעוטי דחו"ל א"צ ראיה. דאל"כ קרא דוכי יגור למה לי דלקבל גרים ל"צ קרא דק"ו הוא מא"י שיש שבחא דא"י כמבואר שם.

אבל עדיין אינו מיושב דא"כ למה צריך קרא דאתה במוחזק לה שאינו נאמן הא ממילא ידעין כיון דכתיב תי' עמה מותר שגם בחו"ל מקבלים גרים וקרא דבארץ דבא"י מקבלים ממילא ידעין שיש חילוק בין א"י לחו"ל לענין עדות דבא"י צריך להביא ראיה ובחו"ל א"צ.

דאל"כ תי' אתה פל שאתה למה לי כיון דבא"י מקבלים כ"ש בחו"ל. ואין לומר דיש סברא להיפוך דרק בא"י מקבלים גרים ולא בחו"ל כמ"ש התוס' שם משום דבא"י ליפא חשש דילמא הדרי בהו כיון דיש שבחא דא"י.

וא"כ צריכים תרי קראי קרא דאתה וקרא דעמה דא"כ מה זה דקאמר ר"י א"כ מה ת"ל בארץ בארץ צריך להביא ראיה כו' הא צריכי הנה תרי קראי דבשניהם מקבלים גרים. ומ"מ י"ל דכיון דילפינו מקרא דוכי יגור דבא"י הוא ועדיו עמו נאמן.

ומקשה פשיטא ומשני דאמרי שמענו שנתגייר כו'. הרי דבכה"ג גבי ממון ודבר שבפערנה לא מהני עד מפי עד וכאן גילתה תורה דמהני הרי דא"צ עדים גמורים בכה"ג וכיון דע"כ צריך לחלק בין ארץ לחו"ל דא"כ למה לי קרא דבארץ מקרא דאתה דמשמע אתה פל מקום שאתה נמי נדע דבין בארץ בין בחו"ל נקבל מוכח דבחו"ל נאמן הוא עצמו בלא שום ראיה פלל.

ולפ"ז קשה לרבנו דסברי דאין חילוק בין א"י לחו"ל ובשניהם צריך להביא ראיה א"כ מאי קאמר שם ולרבנו קרא דבארץ קמ"ל דאפ"י בארץ מקבלים כו' למה צריך קרא לזה דמאתה ילפינו פל מקום שאתה דמשמע בין בארץ בין בחו"ל וצ"ע: ב ועי' ברא"ש (שם)

סי' ל"ד) שכ' דאָפּשֶׁר דְּמַאי דְּמַסִּיק דְּאָמְרֵי עֵדִים שְׁמַעְנוּ שְׁנַתְּגַיִר בְּב"ד פְּלוּנֵי דְּמַהְנֵי הֵינּוּ דְּנֻקָּא לר"י דְּמִיקָל וְאָמַר דְּבַחוּ"ל א"צ לְהִבִּיא ראי'.

אַבְל לְרַבְּנָן דְּאָמְרֵי בֵּין בְּאֶרְץ בֵּין בַּחוּ"ל צָרִיף לְהִבִּיא רְאִיָּה דִּילְמָא ראי' בְּרוּרָה וְעִדוּת בְּרוּרָה צָרִיף עכ"ל. וְלִכְאוּרָה הוּא תְּמוּהָ דא"כ קְרָא דְּנֻכֵי יָגוּר וְגו' לְמָה לִי דָּאָם בָּאוּ עֵדִים גְּמוּרִים לָא בְּעֵי קְרָא כְּדִקְאָמַר הַש"ס עֲצָמוּ.

וְאִין לֹאמַר דְּרַק לר"י קְאָמַר שֶׁם הָכִי דְּלָא מְצִינוּ דְּפְלִיגֵי בְּזֵה רַבְּנָן עַל ר"י דאל"כ לְדִידְהוּ קְרָא דְּנֻכֵי יָגוּר וְגו' מַאי דְּרָשִׁי בִּי. שׁוּב רְאִיתִי בַּס' חוֹסֵן יִשׁוּעוֹת שֶׁהִבִּיא בְּשֵׁם הַיִּש"ש שְׂדָחָה דְּבָרֵי הָרָא"ש מְטַעַם זֶה.

וּלפ"ז צ"ע מ"ש הַרְמַב"ם (פּי"ג מה' א"ב ה"ז) וְנ"ל טָבֵל בֵּינוּ לְבֵין עֲצָמוּ כו' בָּא וְאָמַר נִתְּגַיִרְתִּי בְּב"ד שֶׁל פְּלוּנֵי וְהַטְּבִילוּנִי אִינּוּ נֶאֱמָן לְבּוֹא בְּקָהֵל עַד שֶׁיָּבִיא עֵדִים. מְשַׁמַּע מְלִשׁוֹנוֹ דְּבַעֲיָנָן עֵדִים גְּמוּרִים וְלָא מְהַנֵּי בְּעַד מְפִי עַד וְכַדְעַת הָרָא"ש שֶׁשׁ.

וּבְלֵא"ה דְּבָרֵי הַרְמַב"ם שֶׁם צָרִיכִים בִּיאור דְּזו"ל (שֵׁם ה' ט' י') וְכֵן גַּר שְׁנוּהַג כו' וְאֵע"פ שֶׁאִין שֶׁם עֵדִים שְׁמַעֲעִידִים לְפָנָי מִי נִתְּגַיִירוּ וְאֵע"כ אִם בָּאוּ לְהַתְּעַרֵב בִּישְׂרָאֵל אִין מְשִׁיאִין אוֹתָם עַד שֶׁיָּבִיאוּ עֵדִים כו' הוֹאִיל וְהַחֲזָקוּ עו"ג אַבְל מִי שֶׁבָּא וְאָמַר שֶׁהִי עו"ג וְנִתְּגַיִיר בְּב"ד נֶאֱמָן שֶׁהִפָּה שְׁאָסֵר הוּא הִפָּה שֶׁהִתִּיר בְּד"א בֵּא"י וּבְאוֹתָם הֵימִים שְׁחֻזְקַת הַפֶּל שֶׁם בְּחֻזְקַת יִשְׂרָאֵל אַבְל בַּחוּ"ל צָרִיף לְהִבִּיא רְאִיָּה וְאֵח"פ יִשְׂאָ יִשְׂרָאֵלִית וְאִנִּי אוֹמַר שֶׁזוֹ מַעֲלָה בְּיוֹחֲסִין עכ"ל.

וְדְּבָרֵי קְשִׁים לְהוֹלְמָם וְא"י מִנֵּין הוֹצִיא דִּין זֶה. וּבְאִמַּת הַרְאָב"ד מְשִׁיג עָלָיו שֶׁם.

וְכ' וְנ"ל שֶׁלֹּא ע"ד הַלְכָה הִיא זֹה דְּלִדְעַת ר"י בֵּא"י צָרִיף לְהִבִּיא רְאִיָּה אַבְל לָא בַּחוּ"ל וְלִדְעַת חֲכָמִים בְּכ"מ צָרִיף לְהִבִּיא ראי' עכ"ל. וְעִי' בְּמַגְדוֹל עוֹז שֶׁם שְׂדָחְרִי ע"פ הִירוּשְׁלִמִי דַמְס' גְּרִים שְׁאָמַר שֶׁם חֲבִיבָה א"י שְׁמִכְשֶׁרֶת גְּרִים כו' דְּבֵא"י א"צ לְהִבִּיא רְאִיָּה וּבַחוּ"ל צָרִיף וְפִי דְּבָרֵי הִירוּשְׁלִמִי דְּמִיָּרִי בֵּא"י שֶׁהִי ע"ג אִם לָא אֱלָא ע"פ וּמְהִימָן מְטַעַם מִיגוּ וּבְזֵה מְחַלֵּק בֵּין א"י לַחוּ"ל וְיֵמָה דְּפָסֵק ש"ס דִּינָן פְּחֻזְקִים דְּבֵין בַּחוּ"ל וּבֵין בֵּא"י צָרִיף לְהִבִּיא רְאִיָּה מִיָּרִי שְׂדָדוּעַ שֶׁהִי עו"ג וְהַחֲזָקָה שְׂבִין א"י לַחוּ"ל הוּא כַּמ"ש בַּפ' י' יוֹחֲסִין כָּל הָאֲרָצוֹת עֵסָה כו'.

וְעִי' בְּבִיאורֵי רַבֵּינוּ הַגָּדוֹל הַגָּבֵר א"י וְנ"ל בֵּינֵיהוּ (סִי' רס"ח סְעִיף י'). וְעַכ"פ מְשַׁמַּע מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם אֵלּוּ דְּעַד מְפִי עַד לָא מְהַנֵּי עַד שֶׁיָּבִיאוּ עֵדִים מְמַשׁ.

וְנִלְע"ד דְּטַעְמוֹ דְּגְרִיס בְּש"ס דִּילֵן כְּפִנּוֹסָא שֶׁהִבִּיאוּ הַתּוֹס' שֶׁם דְּגְרִיסִין מ"ד לִיהִמְנִינָהוּ כו' וְפִי' הַתּוֹס' ר"ל כְּדִין עַד מְפִי עַד כו' וְר"ל דְּכִינּוֹן דְּכְתִיב וְכִי יָגוּר אֲתָהּ בְּמִןחֻזֵק לָהּ הִנֵּה אֲמִינָא דא"צ עִדוּת גְּמוּרָה רַק גִּילּוּי מִיְלִתָּא בְּעֻלְמָא דְּבִמָּה דְּאִיכָּא לְגִלוּי א"צ עִדוּת גְּמוּרָה כְּמוֹ בְּהָא דאי' דְּאֲשַׁתְּמוּדְעִינָהוּ דְּאֲחֻזָּה דְּמִיתְּנָא הוּא דְּאִפִּי קְרוּב וְאִפִּי אֲשֶׁה מְהִימָנִי מְטַעַם דְּגִילּוּי מִיְלִתָּא הוּא וְכֵן ע"א שְׁנֶאֱמָן לְהַעֲיֵד שְׁמַת בְּעֻלָּה מְטַעַם דְּעל"ג וּמְשַׁמַּע דַּס"ל דְּמִן הַתּוֹרָה מְהִימָן כַּמ"ש כַּמ"פ.

וְע"ז קְאָמַר בְּבִרְיָתָא בָּא הוּא וְעִדּוּ מִנֵּין כו' ר"ל מִנֵּין דְּלָא מְהַנֵּי וְקָאֵי עַל מ"ש תַּחֲזִי הָרִי שְׂבָא וְאָמַר גַּר אִנִּי יָכוֹל נְקַבְּלוּנָהּ ת"ל אֲתָהּ כו' בָּא הוּא וְעִדּוּ עִמּוֹ מִנֵּין ר"ל שֶׁאֵע"כ לָא

מהימן כו' וע"ז מקשה פשיטא שהיה ס"ד דפי' הברייתא שמביא ראיה דעדות מהני ומתיר דאדרבא פנונת הברייתא דלא מהני עדים.

והיינו בכה"ג דאמרי שמענו כו' דהנה אמינא דזה מיקרי מוחזק לה דגילוי מילתא בעלמא הוא קמ"ל קרא דוכי יגור וגו' תירא לומר דאע"ג דגילוי מילתא הוא שמסתמא נתגזיר דבמילתא דעל"ג לא משקרי אינשי קמ"ל קרא דאתה בעינו שיהי' מוחזק לה בודאי בעדות גמורה והיינו לבוא בקהל משום דהנה דבר שבפירושה ואפי' לרבנן דס"ל דעו"ג הפא על פת ישראל הולד פשר מ"מ מיקרי דבר שבפירושה לענין אם קודש אשה דחוששין לקדושתו ונעשית א"א ע"י: חדר יח ע"א המעיד נגד רובא דליתא קמן וכו' ט"ח: א פבר פתבתי כמ"פ דלכאורה כיון דאין ע"א נאמן נגד חזקה לשיטת הפוסקים הסוברים כן כ"ש דא"נ נגד רובא דהא רובא עדיף מחזקה.

וכתבתי לחלק בין רובא דאיתא קמושגם המיעוט לפנינו בודאי דבכה"ג נאמן שאינו אלא פמברר הרוב שדבר זה הוא מן המיעוט שידוע לנו שישנו פאן ואין זה דומה למעיד לסתור החזקה.

וראיתי בתשו' נוב"י (חלק אה"ע סי' ס"ט) שעמד בחקירה זו היאך נאמן ע"א באיסורים נגד רובא והיאך מאמינים לקצבים שהיו במקולין שלו רוב טריפות לומר שזהו מכשירה כיון דרובא עדיף מחזקה.

וכ' שם לחלק דבחזקה דדינא שהמעשה נעשה בודאי רק שאנו מסופקים אם נעשה בהכשר בחזקה זו אנו אומרים דרובא עדיף מינ' אבל בחזקה שאנו מסופקים אם נעשה המעשה כל עיקר חזקה זו עדיף מרובא ובחזקת שבאמת נעשה המעשה רק שמסופקים אם נעשה בהכשר נאמן ע"א.

ולכאורה יש סתירה לזה מסוגיא דרפ"ק דגיטין בהא דפריף היאך נאמן השליח לומר בפ"נ ובפ"נ לרבה דאמר משום דאין בקיאים לשמה הא הוי דבר שבפירושה כו' ואתחזק איסורא כו'.

והא שם ודאי נעשה מעשה הגט רק שא"י אם נגמר בהכשר היינו אם נכתב לשמה. אף יש לדחות קצת דש"ה דהשליח צריך שיאמר בפ"נ קודם שמוסר הגט ליד האשה לכן מיקרי זה חזקה שמחוסר מעשה אע"פ שעיקר מה שאנו דנין עליו הוא על פתיבת הגט ולא על המסירה ליד האשה.

אבל הוא דחוק מאוד דכבר הוכחנו למעלה מדברי הרי"ף בהא דאשתמודעיהו דפלוגי אחנה דמיתנא הוא דכיון דעיקר עדותו הוא על האיש אם הוא אחיו אין זה דבר שבפירושה אע"ג דמחוסר מעשה החליצה.

אלא ודאי שאני גבי גט דגם מה שאנו דנין על גוף הגט אם נכתב לשמה מיקרי דבר שבפירושה ודומיא להא דהזאה מפרה על הטמא שכ' שם דמיקרי אין מחוסר מעשה ע"ש. עוד יש הוכחה לזה דאין חילוק בין רוב נגד חזקה שפבר נעשה מעשה לאם אנו מסופקים אם נעשה כלל דבשניהם קי"ל דרובא עדיף מהא דאי' במתני' דמס' שקלים נמצא בעיר שרובא ישראל חתיכות כו' דכשירות.

הרי אף דשם יש להסתפק אם התחיל ונעשה מעשה שחיטה כלל דשם עפ"ם הרגה בקופץ ובהמה בחי' בחזקת איסור עומדת אפ"ה קיי"ל דרנבא עדיף. ואין לומר ש"ה משום דהנה רנבא דאיתא קמן דבכ"מ מוכח דאין חילוק לדין בין רנבא דאיתא קמן לאם ליתא קמן.

ועוד ראי' מפ' הלוקח בהמה במס' בכורות שהאריכו התוס' שם בהא דפסק פ"ג דלא מרחמא אא"כ ילדה למה לא קאמר משום דרוב בהמות אין חולבות אא"כ יולדות אע"ג די"ש לה חזקה דלא ילדה כלל.

ושם לא תי' רק משום דמדרבנן מצרפינו מיעוטא לחזקה רק לפי' ר"י שם דמסקי התוס' דאזלינו בת"ר משום די"ש חזקה אחרת פנגדה העמד הולד בחזקת שאינו קדוש ע"ש. הרי דמוכח דאפי' ברנבא דליתא קמן קיי"ל דרנבא עדיף מחזקה מדאורייתא אפי' בחזקה שמשופקים אנו אם נעשה המעשה כלל.

גם מהא דפריף בר"פ האשה בתרא (דף קי"ט ע"א) באשה שהלך בעלה וצרתה למדה"י אמאי נימא הלך אחר רוב נשים דמתעברות ויולדות כו' ושם הא יש לה חזקת יבום והוי רנבא דליתא קמן אפ"ה עדיף מחזקה שאנו מסופקים אם נעשה מעשה כלל.

גם מהא דפ' פיסוי הדם (דף פ"ה ע"א) גבי רוב תינוקות מטפחים באשפה כו' ועיסה זו בחזקת טהרה עומדת כו' מוכח שם דלרבנן דלא חיישי למיעוטא אמרינו רנבא עדיף מחזקה אע"ג דהספק אם נעשה המעשה אם נגע בעיסה זו כלל לפי' התוס' שם שפי' רוב תינוקות מטפחים בעיסה וכ"ש לפרש"י שם דרוב תינוקות מטפחים בשרצים ע"ש.

לכן לענ"ד דברי הנוב"י תמוהים בכאן: ב גמ' מ"ש שם דברנבא דליתא קמן לית דינא ולית דיינא דע"א נאמן והוכיח זה מאשה שרוב ימיה טמאים כדאיתא בר"פ הרוואה פתם ואעפ"כ מקרא דוספריה לה קיי"ל דנאמנת ע"ש.

לענ"ד אין משם ראיה לפמ"ש בחזקת הקודמים בהיפוף דרנבא דאיתא קמן והמיעוט לפנינו דעדיף טפי דבכה"ג ודאי דנאמן ע"א משום דאין זה אלא כמברר הרוב דזה הוא מהמיעוט שהוא טהור.

וכעין מ"ש הר"ן בהא דהאב שאמר קדשתי את בתי וא"י למי קדשתי וכן אחד ואמר אני קדשתי דנאמן ע"ג דהוי נגד חזקה משום דהוא רק מברר החזקה שלזה נתקדשה ומשם מוכח ג"כ דבמיעוטא דאיתא קמן ורנבא דאיתא קמן נאמן ע"א דהא גם כאן המקדש לא היה רק א' ורנבא הם שלא קידשו אותה ואעפ"כ נאמן ע"א שזהו האחד שקידשה.

ולא ידעתי למה כ' הגאון נוב"י דהא דאשה שרוב ימיה טמאים הוא רנבא דליתא קמן. והרי אשה זו פיון שדרכה לראות רוב ימיה וא"י באיזה זמן נגעה בטהרות אין לה רנבא ומיעוטא דאיתא קמן יותר מזה.

ובזה א"ש ג"כ הא דמעשים בכל יום שמאמינים לקצבים על בשר כשר במקולין אף אם רוב טריפות במקולין דגם שם הוא מיעוטא דאיתא קמן. ובהיות כן מה שחקר שם לחלק

בין קצב דנאמן משום דבידו לערבם ובין ע"א דעלמא שהעיד לאדם שנתערבו אצלו מיעוט פשירות ברוב טריפות ואמר העד שהוא מכירם דא"נ משום דאינו בידו.

לפי מ"ש אין הדין פן אלא גם בכה"ג נאמן מטעם שפתבתי. וראיה לזה דהא בנאבד לו בשר בשוק במקום שרוב נכרים מצויים ומכירו בטב"ע נאמן עליו אע"ג דזה לא מיקרי בידו שהרי נאבד ממנו במקרה.

וא"כ למה יהי נאמן עליו יותר מע"א דעלמא והתם הוי רנבא דאיתא קמן: ג ועי' ביו"ד (סי' ל"ט סעי' י"ז) במי שקנה ריאה ואמר שמצא בה סירכא כו' שהקשו האחרונים הא אין ע"א נאמן במקום דאתחזק היתירא משמע מדבריהם דגם נגד רנבא דליתא קמן אין ע"א נאמן דהא הך חזקה דכשרות הוי חזקה שלא נתבררה וכמ"ש התוס' פ"ק דחולין.

וצריכים אנו לדברי הרא"ש הדין דמתירין הגבינות משום דהני' חזקה דאתיא מחמת רנבא דרוב בהמות פשירות הם וא"כ לא עדיף חזקה דאתיא מחמת רנבא מרוב עצמו ומקור הדין הנזכר (שם סעי' י"ד) הוא מתשובת הרא"ש (פ"ל כ' סי' י"ט) ושם כ' טבח שהכניס ידו כו' וכ' שם הטעם משום דע"א נאמן באיסורים בדבר שבידו.

ושם א"ש דכיון שהוא טבח והוא בעליו ובכה"ג נאמנים אפי' נגד חזקה והרא"ש לשיטתו אזיל כמ"ש בפ' הנזקין דכל שהוא בעלים שלו נאמן עליו אף שאין בידו עתה לעשות ע"ש. אבל הדין דקונה ריאה ואמר שמצא בה סירכא כו' שכ' המחבר שם קשה היאך נאמן על מה שאינו בידו ואינו בעליו.

נהי דנאמן על הריאה עצמה דמיקרי בעליו ונאמן לשוניה אנפשי' חד"א איך נאמן על הבהמה לאוסרה וראיתי בס' לבושי שרד בחידושי דינים (סי' כ"א) במעשה שאשה אחת קנתה דקין אצל הטבח ואמרה שמצאה בהם מחט שכ' שהבהמה פולה אסורה לאותה אשה מטעם דשוני' אנפשה חד"א ומותרת לאחרים לאותם פוסקים דבאתחזק היתירא אין ע"א נאמן לאסור.

והדקין אסורים לכל העולם דאדם נאמן על שלו לאסור. ודין זה תמוה לענ"ד ואין הדעת סובלתו דהיאך אפשר לומר דהאשה נאמנת לאחרים לחצאין לאסור הדקין והבשר עצמו יהי מותר ומי יתן טהור מטמא.

ואין זה דומה למחלוקת הגדולים במעשה דווילנא בחצי הבהמה שפירש מן הקבוע שבס' בית הלל ביו"ד סי' ק"י שפסקו דחצי הבהמה הנפרשת מותרת והנשארת בקביעותה אסורה.

דשם אנו אוסרים הנשארת קבוע מדרבנן דהא מערובות חתיכות בחתיכות הראויות להתכבד אסור מדרבנן ומן התורה אזלינן בת"ר וכולם מותרות וכיון שגזרו חכמים לאסור חהר"ל דלא בטלה אין לבטל גזירת חכמים אף שהחצי שפירש מתירין מטעם כל דפריש מרנבא פריש ובגזירת הכ' הוא מקרא דאתרי רבים להטות אע"פ שהיה באמת אסורה.

משא"כ פאן כיון שנתפוס דהאשה נאמנת לומר שיש נקב בדקין כיון שהם שלה לאסור על כל העולם מוכרחים אנו להאמין בכולא מילתא. וראי' לזה מהא דאיתא בפ' החולין

דף מ"ז ע"א) מעשה בא' שפא לפני ר' יהודה ואמר לו נתגזירתני ביני לבין עצמי א"ל ר"י כו' נאמן אתה לפסול כו' רבינא אמר ה"ק יש לה בנים הו' יש לה בני בנים הו' א"ל נאמן אתה לפסול בניה ואי אתה נאמן לפסול בני בניה.

ופרש"י נאמן לפסול בניו משום שנאמר יפיר כו' וכ' התוס' שם בשם ר"י דה"פ נאמן אתה לפסול בניה פי' פשאין לו אלא בנים ולא בני בנים ואי אתה נאמן לפסול בני בניה דכשיש לו בני בנים א"נ אפי' לפסול את הבנים.

דאין סברא לומר שיהיו בניו פסולים ובני בניו פשרים. הרי אע"ג דיש סברא לפסול הבנים משום דנאמן עליהם מגזירת הכ' דכתיב יפיר כו' אפ"ה א"א לחלק דנאמן לפוסלם ולא לבניהם משום דהוי תרתי דסתרי.

אלא אנו אומרים פיון שע"י דבריו יפסלו בני בניו ועליהם לא האמינתו תורה א"א לפסול גם בניו עי"ז שלא האמינתו תורה כי אם פשלא יגרום פסול לבני בניו. וא"כ ה"ה בנ"ד פיון שא"א להאמינה על גוף הבהמה לאסור לאחרים א"א להאמינה גם על הדקין שבידה לאסור לאחרים רק לעצמה דשנ' אנפשה חד"א ויכול אדם לאסור עליו דבר דבר המותר לו (ובמ"א הארכתני בענין שוי' אנפשי' חד"א אם הוא מטעם נדר או דנאמן ע"ע יותר ממאה עדים ואכ"מ) ואע"ג דשם פסק פאוקימתא דר"נ בר יצחק דאמר ה"ק לדבריה נכרי אתה ואין עדות לנכרי.

מ"מ בסברא זו לא מציינו דחולק על רבינא רק שפא לומר דאף פשאין לו בני בנים אינו נאמן לאסור בניו משום דאין עדות כו' דהרי שם מביא סייעתא לרבינא מהא דתניא ר"י אומר נאמן אדם לומר על בנו קטן וא"נ על בנו גדול וא"ר יוחנן לא קטן קטן ממש כו' אלא קטן ויש לו בנים זהו גדול וכן פסק הרמב"ם פט"ו מה' א"ב ובשו"ע אה"ע (סי' ד' סעיף כ"ט) ע"ש (ועי' מ"ש אאמ"ו הגאון ז"ל בתשו' בגין עולם חלק יו"ד סי' י"א אות כ"ג): ד ולכאורה הנה נראה דדבר זה במחלוקת שנוי' בפלוגתא דאמוראי פ"ק דכתובות (דף י"ג ע"ב) בהא דראוה מעופרת כו' מה טיבו של עופר זה ואמרה מאיש פלוני וכהן הוא דקיי"ל דנאמנת ופליגי שם ריב"ל ור"י ור"א דריב"ל ור"י אמרי לדברי המכשיר בה מכשיר בבתה ור"א אומר לדברי המכשיר בה פוסל בבתה ואמר רבה מ"ט דר"א בשלמא איהי אית לה תזקה דכשרות בתה לית לה תזקה דכשרות.

וצ"ל דריב"ל ור"י ס"ל פיון דהיא עצמה פשירה משום הך תזקה א"א לפסול בתה משום דהוי תרתי דסתרי. וא"כ פיון שע"כ נאמנת ע"ע להכשיר משום הך תזקה ממילא צריכים אנו להכשיר גם בתה אבל א"א לומר פן תדא דא"כ יקשה על ר"א מברייתא דפ' החולץ שבהאתי דמסייע לרבינא דנאמן על בנו קטן וא"נ על בנו גדול וא"א לפרש פי אם כמו שפי' ר' יוחנן לא קטן קטן ממש כו' דאל"כ לא מציינו לחלק בין קטן לגדול דקרא דיפיר סתמא כתיב דהרי לענין נחלה והפרת בכורה נאמן אפי' על גדול.

ועוד דכיון דאנו אומרים לקולא כל שהאמינתו תורה ע"ע להכשיר מטעם תזקה דכשרות ע"כ צריכים אנו להכשיר גם הנולד ואין אנו אומרים להיפוך פיון שאינה נאמנת על בתה א"נ גם על עצמה להכשיר.

כ"ש דראוי לומר להיפוך לחומרא פיון דהאמינתו תורה לפסול בנזיו מקרא דיכיר ממילא נאמן לפסול גם בני בנזיו וע"כ צ"ל שיש חילוק בזה דדוקא התם לענין לפסול דמסבא אין להאמינו פל שהחזקו בנזיו ובני בנזיו בכשרות פל שאין יודעים שנתגזיר בינו לבין עצמו ולא הי' ידוע שהיה נכרי וכמ"ש התוס' בפ' החולץ שם דבכה"ג א"צ להביא ראיה שנתגזיר בב"ד של ג' דרוב הבאים לפנינו בתורת יתדות ישראל הם.

רק גזירת הכ' הוא שנאמן לפסול בנזיו. וכן לר"נ בר יצחק לענין יכיר דמסבא א"נ לפסול בנזיו ולעשותם ממזרים דכל המשפחות בחזקת כשרות הם.

ואינו אלא גזירת הכ' לכה אמרינו אין לה בו אלא חידושו דהתורה לא האמינתו פשיגרום פסול לבני בנזיו. וכיון דאין נאמנות לחצאין לכה מוקמינו לסבא חיצונה דבכה"ג לא גילתה תורה כלל וא"נ אפי' לפסול בנזיו.

אבל הכא טעמא אחרניא איפא דהחזקה דכשרות של האם נמשך ממילא גם על הבת דכיון דהיא עצמה כשרה מטעם חזקה ממילא גם בתה באותה חזקה קיימא. ולכן פשמה האם ואין אנו באים לדון על האם לא מהני חזקה דינדה לגבי בת כמ"ש רש"י בפ' האומר בקדושין (דף ס"ה א') בעובדא דינאי המלה ע"ש.

וא"כ בנידון דלבו"ש דכיון דהלכה פסוקה היא לאותם פוסקים דאין ע"א נאמן להוציא דבר מחזקת כשרותו אם לא על שלו מגזירת הכ' דכתיב וספרה לה. א"כ אין לה אלא חידושו וכל שא"נ לאסור שאר הבשר לאחרים גם על הדקין שבינדה א"נ לאסור: ה ואין להביא ראיה מהא דאיתא בפ' האומר שם (דף ס"ג ע"ב) בהא דאב שאמר קדשתי את בתי כו' דקיי"ל התם פרב.

דאמר נאמן לאסור אבל לא לסקול ע"י. הרי דיש נאמנות לחצאין.

דשאני קטלא דרחמנא אמר ושפטו העדה והצילו וגו' וגם פתיב ע"פ שנים עדים יקום דבר ולא יומת ע"פ ע"א. הרי דבפירוש גילתה תורה לחלק דלאיסור נאמן מקרא דאת בתי נתתי וגו' ובפירוש אמרה דלא יזהא נאמן לקטלא.

משא"כ היכא דלא גלי קרא ודאי דאין נאמנות לחצאין ועי' בפ' הניזקין (דף נ"ד ע"ב) שהוא דאתי לקמיה דר' אמי א"ל ס"ת שכתבתי לפלוני אנפרות שבה לא פתבתי לשמן א"ל ס"ת ביז מי א"ל ביז לוקח א"ל נאמן אתה להפסיד שכרה ואי אתה נאמן להפסיד ס"ת.

ושם ל"ק דאין נאמנות לחצאין דלעצמו נאמן להפסיד דהרי גם לאיסור יכול לאסור ע"ע משום דשני' אנפשיה חד"א וכמו כן לענין ממון ולא גרע ממחילה. והא דאיתא שם אח"ז שהוא דאתי לקמיה דר' אבהו א"ל ס"ת שכתבתי לפלוני גוילין שבו לא עבדתים לשמן כו' א"ל מתוך שאתה נאמן להפסיד שכרה אתה נאמן להפסיד ס"ת ופריה שם ומ"ש מדר' אמי התם איפא למימר טעי בדר' ירמיה הכא פיון דקא מפסיד פולג' אגרא ואתי נאמר אימר קושטא קאמר.

הרי דָּקל שְׁמֶפְסִיד שֶׁל עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי נֶאֱמָן לְאֶסְרָה גַּם לְאַחֵרִים. וְאִ"כ הִיָּה לָנוּ לֹמֵר בְּעֹבְדָא דְהַלְבו"ש מִתּוֹף שְׁנֵאֲמַנְתָּ לְהֶפְסִיד הַדְּקִין שְׁלֵה לְגַמְרֵי נֶאֱמַנְתָּ ג"כ לְאֶסְרָה כָּל הַבְּהֵמָה לְאַחֵרִים.

אָבֵל גַּם מִזֶּה אֵין רְאִיָּה דְהַרֵי כִּינּוֹן שְׁאֲמַר שְׁלֵא עֵיבֵד כָּל הַגְּוִילִין לְשָׁמֵן מְחַוְּיָב לְשֵׁלֵם לְבַעֲלִים בְּעַד כָּל הַגְּוִילִין וְכ"ש שִׁי"ל דְּהַף עֹבְדָא הָוֵי שְׁהִי כָּל הַגְּוִילִין שֶׁל הַסּוֹפֵר וְאִ"כ לֹא יִפְסִידוּ הַבַּעֲלִים בְּשׁוּם דְּבָר וְהָוֵי כְּמוֹ שְׁבֵא לְהֶפְסִיד רַק לְעֲצָמוֹ.

וְכָל מָה שְׁחֶקֶר הַש"ס שֶׁם בְּהַף דִּינָא הוּא רַק לְעַנְיָן לְפִסּוּל הַס"ת לְקֵרוֹת בּוֹ. וּמ"מ תִּי זֶה אֵינוֹ מְסַפִּיק דְמָה בְּכַף אִם צָרִיף לְשֵׁלֵם וְכִי נֹאמַר שְׁאִם אָמַר אֶחָד אָנִי טְמֵאֵתִי טְהֵרוּתִיף יְהִיָּה נֶאֱמָן אִף שְׁלִדְכְּרִי וְצִטְרָף לְשֵׁלֵם בְּעַדֵם גַּם רוּצָה לְשֵׁלֵם.

הָא סְתָמָא קָאֲמַר שֶׁם הִי עוֹשֶׂה עֲמוֹ בְּטְהֵרוֹת וְאָמַר לוֹ טְהֵרוֹת שְׁעֲשִׂיתִי עִמָּךְ נְטָמָא כּוֹ שְׁאִם אֵין בְּיָדוֹ א"נ וּמִשְׁמַע וְדָאִי אִפִּי אָמַר שְׁטִימָא אוֹתָם בְּיָדִים. אַע"כ כִּינּוֹן שְׁעַכ"פ הַחֲפִץ הוּא שֶׁל אַחֵרִים וְכִבֵּר יֵצֵא מִתַּח"י א"נ לְאֶסְרָה שֶׁל אַחֵרִים לְהוֹצִיאָם מִחֻזְקָתָם כְּשֶׁרוֹתָם דְרוּצָה אָדָם בְּקַב שְׁלוֹ וְאֵינוֹ רוּצָה בְּתִשְׁלוּמֵי דְמִיָּהֵם וְעַכ"פ אֵין זֶה שְׁלוֹ אֶלָּא שֶׁל אַחֵרִים שֶׁא"נ עֲלֵיהֶם וְאִ"כ קָשָׁה בְּהָא דַס"ת שְׁכַתְּבִתִּי כּוֹ: וְלִכֵּן נִלְע"ד לְפָרֵשׁ הַסּוּגְיָא שֶׁם ע"פ שְׁנֵי הַשִּׁיטוֹת הַיְדוּעִים בְּזֶה דְלִשְׁיטַת הַתּוֹס' וְהָרָא"ש אֵין ע"א נֶאֱמָן לְאֶסְרָה דְבָר שְׁהוֹחֲזוּק כְּבָר בְּכַשְׁרוֹת אִם אֵינוֹ בְּיָדוֹ.

וְלִשְׁיטַת הַרְמָב"ן וְהַרְשֵׁב"א וְרִיטְב"א נֶאֱמָן ע"א גַּם בְּאַתְחֻזֵק הִיתִירָא רַק דְּפוֹעֵל שְׁאֵנִי דְאֲמַרִינוּ מִסְתָּמָא עֲשֶׂה כְּהוֹגֵן וְשְׁקוּרֵי מְשַׁקֵּר וְלִצְעוּרֵי קָא מְכַוֵּן. וְלִכֵּן א"ש בְּהָא דְסוֹפֵר שְׁאֲמַר שְׁלֵא עֵיבֵד הַגְּוִילִין לְשָׁמֵן דְּכִינּוֹן דְּבָא לְהֶפְסִיד כָּל שְׁכָרוֹ אֲתַרְע חֻזְקָה זֹו דְּמִסְתָּמָא עֲשֶׂה כְּהוֹגֵן דְּאֲדַרְבָּא יֵשׁ חֻזְקָה אַחֲרַת דָּאֵין אָדָם מְפָסִיד לְעֲצָמוֹ בְּחֻזְמָם וְע"כ אֹמֵר אֶתְּמַת לִכֵּן הִזְר דִּינָא דַע"א דְּעֵלְמָא נֶאֱמָן לְאֶסְרָה שֶׁל אַחֵרִים אִפִּי נֶגֶד חֻזְקָה.

אָבֵל בְּהָא דְנְטָמָאוּ טְהֵרוּתִיף אִפִּי אֹמֵר אָנִי טְמֵאֵתִים לֹא שְׁיִיף כָּאֵן חֻזְקָה דְאֹמֵר אֶתְּמַת שְׁאֵינוֹ מְפָסִיד לְעֲצָמוֹ דָּאֵין זֶה דִּין יְדוּעַ לְכָל שְׁיִצְטְרָף לְשֵׁלֵם שְׁהֵרֵי הִיזְק שְׁאֵינוֹ נִיכָר הוּא וְהָרֵי אֵיתָא שֶׁם פְּלוּגְתָא דְאֲמוּרָאֵי אִם הִיזְק שְׁאֵינוֹ נִיכָר חֵיִיב מְדִינָא אוּ מְקַנְסָא לִכֵּן א"נ דְּחֻזְקָה דְּמִשְׁקֵר דְּפוֹעֵל עוֹשֶׂה כְּהוֹגֵן וְלִשְׁיטַת הַתּוֹס' דַס"ל דָּאֵין ע"א נֶאֱמָן נֶגֶד חֻזְקָה צ"ל כַּמ"ש הַפְּנִי בַכ"מ דְּהַטְעַם דַא"נ לְאֶסְרָה דְאִיכָא לְמִימַר לְצְעוּרֵי מְכַוֵּן מִשָּׂא"כ אִם מְפָסִיד כּוֹלִי אֲגָרִיָּה אֵין לֹמֵר כֵּן דְּבִשְׁבִיל לְצְעוּרֵי לְחַבְרָי לֹא יִגְרוּם לְעֲצָמוֹ הֶפְסֵד בְּחֻזְמָם.

וְאִ"ש מָה שְׁמַחֲלֵק שֶׁם בֵּין הָא דְמְפָסִיד שְׁכַר הָאֲזַכְרוֹת לְכַד לְמְפָסִיד כּוֹלֵי אֲגָרֵי דִי"ל דְּמִיָּרֵי בָּאֵם שְׁכָרוֹ מַס"ת הַרְבֵּה עַד שְׁאִם יִפְסִיד שְׁכַר הָאֲזַכְרוֹת מ"מ לֹא יְהִיָּה לוֹ הֶפְסֵד מְפִיסוֹ שְׁהֵרִינּוּחַ שְׁמֵרוּיַח בְּעַד שְׁלוּקָתָם מִן הַס"ת כְּלוֹל בְּעַד הַקְּלָפִים וְשְׁכַר טְרַחוּ מְשֻׁלִּים מָה שְׁיִפְסִיד מְפִיסוֹ וּבַכַּה"ג שְׁיִיף לֹמֵר לְצְעוּרֵי מְכַוֵּן מִשָּׂא"כ אִם מְפָסִיד כּוֹלֵי אֲגָרֵי דְבִזְזָה מְפָסִיד מְפִיסוֹ מָה שְׁהוֹצִיא בְּהוֹצָאוֹת הָעוֹרוֹת וְתִקְוָנָם דְּלֹא שְׁיִיף לֹמֵר לְצְעוּרֵי מְכַוֵּן לְכַף נֶאֱמָן.

וּבִלְא"ה הַסּוּגְיָא שֶׁם צ"ע מָה שְׁמַחֲלֵק בֵּין מְפָסִיד שְׁכַר הָאֲזַכְרוֹת לְמְפָסִיד כּוֹלֵי אֲגָרֵי כְּמוֹ שְׁהַקְּשָׁה בְּנֵי הָרַב הַגָּדוֹל מ' יוֹסֵף נ"י הָאֲבֵד"ק קִנְיָשִׁין בְּחִידוּשָׁיו דַא"כ נִתְּמַת דְּבָרִיף

לשיעורים עד כמה הוא שיעור הפסד מועט דנימא דבכה"ג אין הסופר חושש לעצמו וא"כ אם הוא עני שדבר מועט נחשב אצלו לסף מרובה יהיה נאמן והאריה בזה.

ולפי מ"ש א"ש דהפל תלוי שלא יגרם לו הפסד ברור מפיסו דבזה שייך לומר לצעורי מכונן וצריכים אנו לחלק לשיטת התוס' והרא"ש בזה דע"א א"נ נגד חזקה היינו רק לאסור אבל לא להתיר דבכה"ג לא שייך לומר לצעורי מכונן.

אבל מדברי הרא"ש פ' הניזקין משמע דאם א"נ לאסור כ"ש דא"נ להתיר וצ"ע. ויבואר לפנינו בס"ד עוד מזה.

ולפ"ז בזה דינא של הלבו"ש הי' נראה דהאשה נאמנת לאסור הבשר של כל הבקמה לאחרים פיון שמפסידה מפיסה ואוסרת הדיקין לעצמה נאמנת גם לאחרים פהא דס"ת דאם מפסיד אגרי' נאמן גם לאסור הס"ת.

ואין לומר דהאשה לא תפסיד פיון דנמצא טריפה וצריף הטבח להחזיר הדמים להאשה דה"ז מקח טעות כמבואר בחו"מ (סי' רל"ב) דהא ודאי אינה נאמנת להוציא ממון ע"י דבריה דבממון ודאי דבעינן ב' עדים.

אבל מסוגיא דפ' הניזקין שם משמע דהא דע"א אינו נאמן לאסור דבר שהחזק בהיתר אין הטעם משום דלצעורי מכונן מהא דאמר שם בזה דטהרות שעשית עמה כו' אמר לפניו ר' אסי ר' אתה אומר פן הכי אמר ר"י מה אעשה שהתורה האמינתו כו' כה"ג ביוה"כ יוכיח דכי אמר פיגול הוא נאמן כו' והא שם לא שייך לצעורי מכונן דהא קרבן ציבור הוא וכפרת כל ישראל תלוי בו.

והיא ס"ד שפיון לצער כל ישראל. אע"כ דהטעם דדבר שהחזק בכשרות אין ע"א נאמן להוציאו מחזקתו משום דלאו כל פמינ' וצ"ע: ז עוד ראיתי שי"ל דהא דע"א נאמן בדבר שבפירוה או בשאר איסורים נגד רובא תליא באשלי רב רבי במחלוקת שפיו רבינו יונה להרא"ש שהביאו בפ"ק דכתובות בסוגיא דפ"פ אם אמרה נאנסתי דרבינו יונה ס"ל דנאמנת והרא"ש שם השיג עליו משום דרוב ברצון ואונס לא שכיח.

וא"כ ס"ל להרא"ש דאינה נאמנת נגד רוב אף שיש לה חזקת צדקת וכשירה משום דרובא עדיף מחזקה כמ"ש הרא"ש שם ולרבינו יונה דנאמנת משום דברי ושמא ברי עדיף וגם חזקת צדקת מסייע לה אע"ג דהוא נגד רובא.

וא"כ ה"ה לע"א דנאמן כ"ז שאינו מכחישו בברי ומכ"ש היכא דחזקה מסייע להעד פגון הקא דחזקת חיים ונחזקת א"א מסייע להעד. ומ"מ יש לדחות די"ל דטעמו של רבינו יונה דנגד ה' רובא יש רוב אחר פנגדו דרוב בנות ישראל כשרות ואין מזנות ברצון.

ונהי פהא דרפ"ב דכתובות שם רוב נשים בתולות נישאות כו' אדרבא רוב הנישאות בתולות יש להם קול כו' ועי' תוס' שם שכ' דה' רוב נשים בתולות נישאות עדיף יותר מה' רובא דהנישאות בתולות יש להם קול ומדאורייתא הנה רוב גמור.

וא"כ י"ל דה"ה בכה"ג רוב בנות ישראל אין מזנות ברצון עדיף מרוב המזנות אינו באונס. אף שיש לחלק קצת דש"ה דאתרע רובא דרוב בני פשירות פיון שנמצא פ"פ מ"מ הוי כפולגא ופלגא (ועי' בתבו"ש סי' נ' בדין נמצא מים בראש וא"י אם המוח מקיפם

שכ' דלא שנייה לומר רוב ביהמות פשרות הם משום דנמצא מים במוח ורוב ביהמות הפשרות אין מים בראש שלקחם משמע שם דזה חשיב כפולגא ופלגא) ועכ"פ מדברי הרא"ש שם יש ראיה דאין ע"א נאמן נגד רוב שפמקרה ואין המיעוט לפנינו.

ובנדאי דאין לחלק בין האשה עצמה לע"א דעלמא דכיון דבלאו הך סברא דרובא גם הרא"ש מודה דהיתה האשה נאמנת. א"כ אין חילוק בינה לבין עד פשר דעלמא.

ועי' בתשו' נוב"י שם שתמה באמת על הרא"ש למה אינה נאמנת לומר נאנסתי פיון דחזקה מסייע לה וכו' שם דאין לומר משום דהוא נגד רובא היא מעשים בכל יום שפאמינים לקצבים על פשר פשר אע"ג דרוב טריפות אצלו ע"ש.

ולפי מ"ש למעלה לחלק בין אם המיעוט לפנינו בנדאי דבכה"ג אין זה סותר הרוב דנאמן ובין רובא ומיעוטא דליתא קמן א"ש: ח ועי' פ"ק דכתובות (דף י"ג ע"ב) בסוגיא דהיתה מעופרת כו' דאמר ריב"ל לר"ג דמכשיר הולד מכשיר אפי' ברוב פסולים אצלה נהרי ר"ג עצמו אינו מתיר אלא מטעם חזקת פשרות ואפי' למאן דמכשיר גם בבתה היינו משום דחזקה דאם מהני גם לגבי בת.

משא"כ אם כבר מתה האם ואין אנו באים לדון רק על הבת לא מהני חזקה דאם פדמוכח מדברי רש"י פ' האומר בקדושין (דף ס"ו ע"א) בעובדא דינאי המלך. ואעפ"כ לנגד רובא נאמנת היא שיש חזקת פשרות אע"ג דרובא עדיף מחזקה מ"מ היינו משום דשם יש מיעוט לפנינו ובכה"ג אין זה סותר הרוב כמ"ש.

ושם י"ל ג"כ מטעם אחר לפי מה דמשמע מדברי התוס' שם ד"ה השפתני כו' דהטעם הוא משום דאשה מזנה בודקת ומזנה ולהכי א"ש דנאמנת אע"ג דרוב פסולים אצלה משום דיש רוב להיפוך דרוב המזנות בודקות ומזנות.

ובזה ניחא ג"כ דברי הרא"ש ששהשיג על רבינו יונה וכו' עליו דטעו התלמידים לכותבו בשמו מטעם דרוב ברצון. והא דברי ר' יונה מוכרחים מהא דראיה מדברת וכמ"ש הרא"ש עצמו.

ולמ"ש ניחא דבאמת משם אין ראיה משום דשם יש רוב אחר כנגדו וכמ"ש. ולבסוף יישב דברי ר"י דאפשר גם בזה יש רוב אחר רוב נשים אין מזנות ברצון ומדמה שפיר להא דראיה מדברת דדמיה ממש לזה וכמ"ש.

אף יש לדחותו מטעם אחר דזה מיקרי דבר שפינדה וכמו במקום חזקה קיי"ל דע"א נאמן בכל מה שפינדה וכשי"ת במקומו בס"ד פמו כן נגד רובא נאמנות בדבר שפינדה ולכן שפיר הקשה הרא"ש על ר' יונה דבהא דנאנסתי לא הוי דבר שפינדה ואינו דומה להא דמעופרת.

ואח"כ מסיק הרא"ש שיש לו סמך מהא דראיה מדברת כו' והיינו דס"ל דגם בראיה מדברת לא מיקרי דבר שפינדה דנהי דבידה לזנות עם מי שתראה שפא הכשר לא יתראה לזנות עמה.

וכעין מ"ש בפ' האומר שם באם האב אומר קדשתי את בתי דקאמר שם נהי שפינדה לקדשה אלו אמר לא ניחא כו': ט ולכאורה יש ראיה לזה מהא דבפ' האשה שנתארמלה

(דף כ"ב ע"ב) וכן שני אנשים כו' זה אומר אני כהן כו' ובזמן שהם מעידים זה"ז הרי אלו נאמנים.

מוכח דנאמן ע"א נגד רובא דהא ישראלים נגד פהגים רובא ניהו. ובנדאי אין סברא לומר דמיירי דווקא בעיר שאין ישראלים מרובים מפהגים ואפי' לר' יהודה דמתני' שם דאין מעלים לפהגונה ע"פ ע"א אינו מן הדין אלא מעלה עשו בין חסין ולכה גם בתרומה א"נ.

גם צ"ע בקא דאיתא שם (דף כ"ה ע"ב) ההוא דאתא לקמיה דר' אמי אמר לי' מן חזקני בזה שהוא כהן א"ל מה ראית כו' הרי מבואר דע"א נאמן להעיד עליו שהוא כהן ודחוק לומר דהמעשה הנה שהיה שם מחצה פהגים.

ושם לא נחית לדינא דנאמנת ע"י ע"א רק בדין אם מעלים לכהונה ע"י שקרא ראשון לתורה. ודברי הש"ס שם י"ל דמיירי בתרומה בזה"ז דרבנן ולכה ע"א נאמן לכ"ע.

אבל בפלוגתא דרבנן ור' יהודה במתני' דשם פליגי בדאורייתא וגם ר"י דאמר אין מעלים לכהונה ע"פ ע"א ה"ט משום דס"ל מעלין מתרומה ליוחסין לכה ס"ל דבעינן ב' עדים דליוחסין משום מעלה לכ"ע בעינן תרי.

אבל לתרומה עצמה אפי' דאורייתא נאמן ע"א אפי' לר"י וכדמסיק שם (דף כ"ד ע"ב) להדיא. ולפי מש"ל דרובא ומיעוטא דאיתא קמן נאמן ע"א א"ש ונהר"ן שם כ' דה"ט דנאמן ע"א משום דע"א נאמן באיסורים וכ"ש במילתא דעבידא לגלויי הלכה אפי' בתרומה דאורייתא נאמן ע"א.

נראה מדבריו דס"ל ג"כ דנאמן נגד רובא דאיתא קמן. אף דהר"ן עצמו בקדושין פ' האומר אחר שהביא ב' השיטות שיטת התוס' דאין ע"א נאמן נגד חזקה ושיטת הרמב"ן ונהרשב"א דנאמן הכריע לדינא כשיטת התוס'.

אע"כ כמ"ש. או אפשר דס"ל עיקר הטעם משום דעל"ג וס"ל דבכה"ג אפי' נגד חזקה נאמן כמו בע"א באשה דנאמן מטעם על"ג וס"ל כשיטת הרי"ף דנפשטה הבעיא דע"א במלחמה דטעם דמהימן באשה משום דעל"ג ובכה"ג מהימן אף בדבר שבפערנה.

וי"ל עוד דאפי' לאותם פוסקים דס"ל דלא נפשטה הבעיא היינו להעיד שמת בעלה דאין זה ברור שעתיד הדבר להתגלות כיון שהלך בעלה למדה"י למקום שאין שיירות מצויות. משא"כ להעיד שהוא כהן דנדאי יתגלה הדבר ע"י משפחתו וכדאי' בפ"ב דכתובות (דף כ"ב ע"א) אי ערנה דפגם משפחה גילוי מילתא בעלמא הוא, ולפ"ז יש לדון אם ניסת אשה ע"פ עדות שבפלה נטבע במשאל"ס דקיי"ל דלא תצא דסמכינן ארובא שאין נמלטים.

לפי מ"ש דברובא ומיעוטא דליתא קמן אין ע"א נאמן לאסור י"ל דלא תצא דזה הני נגד חזקה ודבר שבפערנה וצ"ע: חדר יט אהד מן השותפים בדבר שהחזק בהיתר אם נאמן על חלק חברו וכו' ז"ח: א יש לחקור שנים שהיה להם חביות יין או טהרות בשותפות ואמר האחד מהם שנתנסף היין או נטמאו הטהרות לפ"ד הפוסקים דאין ע"א נאמן לאסור רק על שלו הוא נאמן משום דהוי בעליו.

אם נאמן לאסור חלק חברו דלכאורה הנה נראה דא"נ על חלק חברו אע"ג דהוי תרתי דסתרי משום דעל שלו נאמן לאסור גם לאחרים דהוי בעליו אבל על חלק חברו א"נ לאסור. אבל לפמ"ש בחדר הקודם דאין סברא לומר שיהיה נאמן למחצה לאסור שלו על אחרים ולא החצי שאינו שלו פיון דהוי הפל גוף א' וא"א לחלק לומר שתחצי זו נאסר ולא חצי השני וכן פאן דאם נתנסה מקצת הינו ממילא אסור כולו.

וכתבתי דזה דומה להא דפ' הניזקין דמתוך שנאמן להפסיד שפרו נאמן לפסול ס"ת. אע"ג דשם טעמא אחרניא איכא דמסתמא קושטא קאמר.

מ"מ גם פאן פיון דנאמן על שלו לאסור כל מקום שהאמינה תורה ע"א הרי הוא כשנים. אף נראה דדין זה במחלוקת שנוי' והם הרמב"ם והרא"ש שהעתיק המחבר ביו"ד (סי' ד' סעיף ד') ישראל ששחט בהמת חברו לע"ג לא אסרה כו' ואם יש לו שותפות בה י"א שאוסר גם חלק חברו.

והוא דעת הרמב"ם דס"ל דבייש לו שותפות לא אמרינן לצעורי מכונן. וכ' שם די"א דגם בזה אינו מכונן אלא לצער שותפו.

והוא דעת הרא"ש פ"ב דחולין שכ' דלמסקנא דמוקי לה בישראל מומר ס"ל להש"ס דגם ביש לו חלק בה אמרינן לצעורי קא מכונן. ולפ"ז לפמ"ש בחדר הקודם בשם הגאון פנ"י לשיטת הסוברים דאין ע"א נאמן נגד חזקה לאסור הוא מטעם דלצעורי מכונן א"כ ביש לו שותפות דין זה תלוי בפוסקים האלו.

אבל לפ"ז אם נאמר דגם ביש לו שותפות לא פיון אלא לצערו הנה לנו לומר דגם חלקו יהיה מותר כמו בהא דשחט לשם ע"ג דנדאי לפי שיטת הרא"ש מותר גם חלקו דא"א לומר דחלקו לעולם אסור אפי' אם נאמר דיש ברירה בדאורייתא דהא פיון שא"א לכניית בשר בלא שחיטה ונחציו שלו דנאסר מטעם שחט לע"ג דנאמן על שלו א"כ הרי הוי כשחט סימן אחד לע"ג דבמעשה כל דהו אסור כמבואר שם וע"כ צ"ל פיון דאמרינן סברא דלצעורי מכונן גם שלו מותר.

א"כ ה"ה בהא דהכא. אבל כבר כתבתי לעיל בחדר הקודם דא"א לומר בטעם דאין ע"א נאמן נגד חזקה משום דלצעורי מכונן.

דלא כן ממ"ש בפ' הניזקין גבי כה"ג ביוה"כ דאמר פיגול דשם לא שייך לצעורי מכונן אע"כ דהא דא"נ נגד חזקה הוא דאין אנו מחוייבים להאמין לע"א וכיון שספק לנו אם אומר אמת מספיקא מוקמינן לי' אחזקה.

וא"כ באית לי' שותפות יש לנו לומר דנאמן לאסור גם חלק חברו גם לשיטת הרא"ש דדוקא בשחט לשם ע"ג אמרינן דנדאי פיון לצעורי כל שאינו מומר דחזקה שאין אדם מישראל חשוד לעבוד גלולים ח"ו: ב ועפ"ז יש לתרץ מה שהקשה הראב"ד על שיטת התוס' דס"ל דאין ע"א נאמן נגד חזקה מסוגיא דפ' הניזקין (דף נ"ד ע"א) בפלוגתא דהניזק שאינו נזכר דחזק' ס"ל הניזק שאינו נזכר שמיה הניזק ומ"ט שוגג פטור כדי שיודיעו דמה תועלת בהודעתו פיון שלא יהיה נאמן.

דלפי מ"ש א"ש די"ל דמיינרי ביש לו שנתפכות בגוני' דבכה"ג פיון שניאמן על שלו לאסור חלקו נאמן גם בחלק חברו. אף זה א"ש למ"ד מנסה היינו מערב אבל למ"ד מנסה ממש לא א"ש רק לשיטת הרמב"ם דס"ל דבכה"ג לא אמרינו לצעורי מכון אבל לשיטת הרא"ש דאין חשוד לנסה לע"ג וגם באית לי' שנתפכות בגוני' אמרינו לצעורי מכון קשה.

ובאמת יש לתרץ קושיות הראב"ד דמ"ש פדי שיודיעו היינו בפועל שהיה מסור בידו היינו או הטירות דבכה"ג נאמן משום דבידו וע"ז תיקנו דשוגג יהיה פטור פדי שיודיעו. דאין לומר דפועל שאני פיון שהוא שומר עליו וחיוב אפי' לא עשה ההיזק בידיים פיון שבפשיעו נעשה ההיזק לכה גם בהיזק שאינו נזכר לגבי' הוי פאלו נעשה ע"י אחר היזק נזכר.

דזה אינו דהא בכהנים שפגלו במקדש יש להם דין פועל ואפ"ה פטורים בשוגג לחזקה שהטעם פדי שיודיעו (א"ה ע"י בתורת גיטין בחידושי מס' גיטין שישב ג"כ קושיא זו ע"ד מ"ש אאמ"ו הגאון ו"ל אלא שהוסיף דחיישינו דילמא לפעמים יהיה פועל על הינו כו' ושפיר תיקנו פדי שיודיעו ואף במקום שאינו בידו פטור בשוגג משום לא פלוג) וע"י בס' פתח הבית שהקשה במה דמסיק סוף פ"ב דחולין (דף מ"א ע"א) למ"ד מנסה ממש ולמ"ד אין אדם אוסר דבר שאינו שלו דמוקי לה בישראל מומר דלפ"ז לחזקה היא שייך לומר בשוגג פטור פדי שיודיעו הא ישראל מומר נדאי דאינו בגדר עדות לאסור ע"פ לכ"ע יעו"ש שהניח בצ"ע.

ולענ"ד י"ל דבאמת ס"ל לחזקת' כמ"ד אדם אוסר דבר שאינו שלו אליבא דמ"ד מנסה ממש ולית לי' סברא דלצעורי מכון ולא מוקי לה בישראל מומר ובשוגג שייך לומר פדי שיודיעו דעדיין לא נפסל בזה לעדות.

וא"כ צ"ל דמה דקאמר במזיד חייב היינו שיהיו עדים שראו שנסכו לע"ג ובכה"ג בשוגג פטור אפי' היו עדים ומה דקאמר דפטור פדי שיודיעו היינו דעשו תקנה דגם בעדים יהיה פטור פדי שאם יארע דבר פנה בלא עדים בשוגג יהיה מודיעו.

וכ"ז דוחק דבכ"מ מצינו דבמילתא דלא שכיחא לא חששו חכמים לעשות תקנה בשביל זה. וכיון דבכה"ג בעדים מייירי לא שייך לומר שיהיה פטור בשוגג משום שחשו שמא יארע דבר פנה לנסה יין חברו בשוגג בלא עדים: ג ובסוף פ' הערל (דף פ"ג ע"א) פליגי רב ושמואל דאמרי בי רב משמיה דרב אמרי הלכה כר' יוסי באנדרוגינוס ובתרכבה ושמואל אמר בקשוי וקידוש.

ומסיק התם דרב ס"ל דאין הלכה כר' יוסי בקידוש במסכה גפנו על גבי תבואותיו של חברו ושמואל ס"ל דהלכה כר' יוסי דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו. ושם איתא דאמוראי גינהו אליבא דרב דרב אדא אמר אליבא דרב דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו.

ולפ"ז בהא דפליגי רב ושמואל בפ' הנזקין במנסה דרב אמר מנסה ממש לרב הונא אליבא דרב א"ש דס"ל אדם אוסר דבר שאינו שלו. אבל לרב אדא צ"ל דמייירי באית ליה שנתפכות בגוני' ולית לי' סברא דלצעורי מכון או דמוקי לה בישראל מומר.

אָבֵל לְשִׁמוּאֵל דֵּס"ל אֵין אָדָם אוֹסֵר דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ א"ש דְּמוּקִי לֵה בְּמַעֲרַב דְּנוּקָא דְּמִנְסָף
לֹא אָסֵר כְּלָל. וּלפ"ז קָשָׁה הָא דְּקָאָמֵר שְׁם לְמ"ד מְעַרְבֵי מ"ט לֹא אָמֵר מִנְסָף כּו' דְּמֵאֵי
פְּרִיָּה הָא שְׁמוּאֵל דֵּס"ל מְעַרְבֵי לֹא מְצִי מוּקִי לֵה בְּמִנְסָף.

וּע"כ צ"ל דְּקוֹשְׁיֵית הַש"ס דְּלוּקִי בְּמִנְסָף מִמָּשׁ וּבְאִית לֵיה שְׁתּוּפּוֹת בְּגוּנֵי וּמִמִּילָא נְאָסֵר
גַּם חֵלְק חֲבָרוּ. וְהֵינּוּ מְשׁוּם דְּשִׁמוּאֵל לְטַעְמֵיהָ דֵּס"ל אֵין בְּרִיָּה פְּדֵאִיתָא בִּס"פ מְשִׁילִין
בְּשָׁנִים שְׁלֵקְחוּ חֲבִיּוֹת וּבְהֵמָּה בְּשְׁתּוּפּוֹת וּס"ל ג"כ הָאֲחִין שְׁחֵלְקוּ לְקוּחוֹת הֵם וּמְחִזְרִין
זֶה לְזֶה בִּיּוֹבֵל.

אָבֵל עֲדִינּוּ קָשָׁה לר' יוֹחָנָן דֵּס"ל הֵיזְק שְׂאִינוּ נִיכָר לֹא שְׁמֵיהָ הֵיזְק וּמ"ט מִזִּיד חֲזִיב פְּדֵי
שְׁלֵא יְהֵא כָּל א' הוּלָהּ וּמִטְמָא כּו' וַיֹּאמֶר שׁוּגַג אָנִי כּו' א"כ וַדַּאי אֵין סְבָרָא לִוְמֵר דְּבִדְאִית
לֵיה שְׁתּוּפּוֹת בְּגוּנֵיהָ לְתַחֲזִיב מִזִּיד מַה"ט דְּכָאֵן לֹא שְׁיָיָה לִוְמֵר פְּדֵי שְׁלֵא יְהֵא כָּל אֶחָד כּו'
דְּנִדַּאי לֹא שְׁכִיחַ שְׁיַעֲשֶׂה כֵּן לְהַפְסִיד גַּם שְׁלוֹ פְּדֵי לְהַפְסִיד חֲבָרוּ וּבְהֵא דְּאִיתָא שְׁם גְּבִי
ס"ת פִּינּוּ דְּמַפְסִיד כְּלוּלֵי אַגְרָא מְסַתְמָא קוּשְׁטָא קָאָמֵר דְּאֵין אָדָם עוֹשֶׂה הַפְסֵד לְחֲבָרוּ פְּדֵי
לְהַקְנִיטוּ וּלְצַעְרוּ כָּל שְׁעִי"ז יִגְרוּם הַפְסֵד לְעַצְמוּ.

א"כ מֵאֵי מְקָשָׁה מ"ט לֹא אָמֵר מִנְסָף. וּע"כ צ"ל דְּאֵלִיבָא דְּחִזְקֵי פְּרִיָּה אִם אִיתָא דֵּס"ל
לְשִׁמוּאֵל כְּחִזְקֵיהָ דְּהֵיזְק שְׂאִינוּ נִיכָר שְׁמֵיהָ הֵיזְק מ"ט לֹא אָמֵר מִנְסָף.

אָף עֲדִינּוּ קָשָׁה לְפִי מ"ש בְּסַפְרֵי עַל דֵּינֵי בְּרִיָּה לְפִי מ"ש הֵרָא שׁוּנֵים דְּלִכְּהָ מְחֵלְקִין
בְּדֵינֵי בְּרִיָּה בֵּין דְּאוּרֵיָּתָא לְדַרְבְּנָן דְּהוּי סַפְק אִם סוּמְכִין עַל בְּרִיָּה וּלְכָהּ בְּדְאוּרֵיָּתָא
סְפִיקָא לְחוּמְרָא וְאֵין בְּרִיָּה.

א"כ לְמָה לֹא קָאָמֵר דְּלִכְּהָ לֹא רְצָה שְׁמוּאֵל לְאוּקְמֵי בְּמִנְסָף לְטַעְמֵי דֵּס"ל אֵין אָדָם אוֹסֵר
דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ וּע"כ בְּדֵאִית לֵיה שְׁתּוּפּוֹת וְשְׂמָא יֵשׁ בְּרִיָּה א"כ לְמָה מְתַחֲזִיב לְשַׁלֵּם
בְּמִזִּיד הָא יְכוּל לִוְמֵר שְׂמָא יֵשׁ בְּרִיָּה וְלֹא נְאָסֵר שְׁלָהּ כְּלָל וּמְסַפִּיקָא לֹא מְפִקִין מְמוּנָא
וּלפ"ז יְהֵי מְכָאֵן רְאִיָּה לְמ"ש הַש"ף בִּיּוֹ"ד (ס' ד' ס"ק ה') בְּיִישׁוּב קוֹשְׁיֵית הָאֲחֵרוּנֵים
ע"ד הַמְחַבֵּר שְׁהֵבִיא ב' דִּיעוֹת בִּישׁ לֵי שְׁתּוּפּוֹת בְּגוּנֵי אִם אוֹסֵר חֵלְק חֲבָרוּ אוּ שְׁגַם בְּזַה
אֲמַרִּין דְּלֹא כִּינּוּן אֱלָא לְצַעְרוּ וּבְחוּ"מ (ס' שפ"ה) כ' בְּסַתֵּם הַמִּנְסָף יֵין חֲבָרוּ אִם הֵיָה לוֹ
שְׁתּוּפּוֹת בּוֹ חֲזִיב לְשַׁלֵּם.

וּתִי שְׁם דְּכִינּוּן דְּהוּא גוֹרֵם לוֹ הֵיזְק אֵין הֵיזְק מְחֻזְזָב לְהַכְנִיס א"ע בְּסַפְק וְיְכוּל לִוְמֵר לוֹ
אִם הוּא מְוֹתֵר לָהּ וְתִמְכְּרֵנוּ אֶתָּה כּו' ע"ש. וּלְפִי מ"ש יֵשׁ לִי רֵאִי מְכָאֵן וְדו"ק.

וּעִי' פִּרְמ"ג שְׁם מַה שְׁתִּי דְּלֹא תִקְשָׁה מֵהָהוּא מְגֵרוּמְתָא דְּמֵר שְׁמוּאֵל: הַגַּה"ה וַיֵּשׁ לִי
מְקוּם עֵינּוּ גְדוּל בְּדַבְרֵי הַרְמְב"ם וְשׁו"ע דְּהֵנָּה הַרְמְב"ם (פ"ה מ'ה' פְּלֵאִים ה"ח) פְּסֵק
כְּשִׁמוּאֵל דְּאֵין אָדָם אוֹסֵר דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ וְשְׁם לֹא שְׁיָיָה לְצַעוּרֵי מְכוּנֵין בְּמִסְכָּה גִפְנוּ ע"ג
תְּבוּאָתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ וְהֵינּוּ מְטַעְמָא דְּרַב אֲדָא מְשַׁמֵּי דְּרַב ס"ל ג"כ כְּשִׁמוּאֵל וּכְמ"ש בְּכ"מ
שְׁם וּבְכ"ב מ'ה' שְׁחִיטָה כ' שְׁנִים שְׁאֲחִזּוּ בְּסַפִּין כּו' בְּד"א שְׁיֵשׁ לוֹ כְּהָ שְׁתּוּפּוֹת כּו' אָבֵל
אִם אֵין לוֹ כְּהָ שְׁתּוּפּוֹת כּו' שְׂאֵין אָדָם אוֹסֵר דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ שְׁלֵא כִּינּוּן אֱלָא לְצַעְרוּ.

הָרִי דָּאָם הֵינּוּ יוֹדְעִים שְׁלֵא כִּינּוּן לְצַעְרוּ וַדַּאי דִּיכוּל לְאַסּוּר גַּם דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ. וְנִמְצָא
דְּבָרֵינוּ סוּתְרִים זא"ז וְסָבוּר הֵייתִי לִוְמֵר שְׁהַרְמְב"ם מְחֵלְק בֵּין אִם עֲשֶׂה כְּהָ מַעֲשֶׂה אוּ לֹא

כְּדַאִית' בּוֹס"פּ הַשּׁוֹחֵט (דָּף מ"א ע"א) אָמַר רַב הוֹנָא כּו' סָבַר לֵה פְּהָא דְעוֹלָא כּו' עֲשֵׂה בְּהַ מַעֲשֵׂה אֶסְרָה.

וּלְכַּהּ בְּשַׁחֲטָה דְעֵבִיד בְּהַ מַעֲשֵׂה יְכוּל לְאַסְוֹר אִם לֹא מְטַעַם דְּלַצְעוֹרִי מְכַוֵּן וְלֹא פִּינּוּן לְאַסְוֹר כָּלְל. וּבְזֵה פְּסַק פְּרַב עַמְרָם וְרַב יִצְחָק דְּבּוֹס"פּ הַשּׁוֹחֵט דּוֹס"ל דְּאַדָּם אוֹסַר דְּכַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ רַק הֵיכָא דְּאִיפָּא לְמִימַר לַצְעוֹרִי מְכַוֵּן א"י לְאַסְוֹר.

אַבְל בְּהָא דְּמַסְכָּה גַּפְנוּ דְּלֹא עֲשֵׂה בְּהַ מַעֲשֵׂה כָּלְל אִין בּוֹ פַּח לְאַסְוֹר. אַבְל עַדִּינּוּן קֶשֶׁה דְּהָא ע"כ בְּהָא דְּמַסְכָּה צ"ל דְּמִיקְרֵי עֵבִיד בְּהַ מַעֲשֵׂה דְּהָא אָמְרֵי בֵּי רַב הוֹנָא רַב הוֹנָא כְּדַאִי בּוֹפ' הָעֶרְל שָׁם.

וְהוּא עֲצָמוּ מְחַלֵּק בֵּינָן עֵבִיד בְּהַ מַעֲשֵׂה אוֹ לֹא כְּדַאִי בּוֹפ' הַשּׁוֹחֵט שָׁם סָבַר לֵה פְּהָא דְּאָמַר עוֹלָא כּו' וּא"כ לְמָה פְּסַק בְּהָא דְּמַסְכָּה כְּשִׁמוּאֵל דַּא"י לְאַסְוֹר. וּלְפַמ"ש בְּפָנִים דְּפְלוּגְתָא דְּרַב וְשִׁמוּאֵל בּוֹפ' הָעֶרְל הוּא רַק בְּמַסְכָּה גַּפְנוּ אִי זֶה מִיקְרֵי עֵבִיד בְּהַ מַעֲשֵׂה אוֹ לֹא וּבְעֵבִיד בְּהַ מַעֲשֵׂה כ"ע מוֹדוּ דִּיכוּל לְאַסְוֹר שְׁל חֲבֵרוֹ א"ש וְזֵה בְּרוּר: ד וְנִרְאִיתִי בִירוּשְׁלָמִי פ' הַנִּזְנָקִין עַל הַף מִתְנִי' דְּמִטְמָא וּמְדַמַּע וּמְנַסָּף רַב הוֹנָא בְּשֵׁם רַב וְהוּא שְׁעִירָב.

וְהוּא הִיפּוּף שִׁטַּת הַכְּבָלִי דְּקָאֵמַר אֲלֵיבָא דְּרַב מְנַסָּף מִמֶּשׁ. וְאִפְשָׁר דְּאָמוּרָאִי נִינְהוּ אֲלֵיבָא דְּרַב דְּרַק רַב הוֹנָא בְּשֵׁם רַב קָאֵמַר הֵכִי אַבְל שְׁאָר תְּלַמִּידֵי דְּרַב שְׁמַעוּ מִשְׁמוּ דְּמְנַסָּף מִמֶּשׁ.

וּלְפ"ז הוּא א"ש בְּש"ס דְּלֹא מְפָרֵשׁ טַעְמָא דְּמ"ד מְעַרְב לֹא אָמַר מְנַסָּף מִשּׁוּם דְּאִין אָדָּם אוֹסַר דְּכַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ דְּהָא ר"ה בְּשֵׁם רַב ס"ל דְּאַדָּם אוֹסַר דְּכַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ כְּדַאִי בּוֹס"פּ הָעֶרְל וְלַכּוֹן הִנְצָרָה לּוֹמַר הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּקָם לֵיהּ בְּדַרְבָּה מִנְיָה כִּי הֵיכָא דְּלֹא תִקְשָׁה עַל ר"ה בְּשֵׁם רַב בִּירוּשְׁלָמִי דְּמְפָרֵשׁ דְּהוּא מְעַרְב.

אַף דּוֹחַק לּוֹמַר כּוֹן פִּינּוּן דְּבְש"ס שְׁלָנוּ לֹא הֵבִיא דְּכַרֵּי רַב הוֹנָא שְׁנַזְכַּר בִּירוּשְׁלָמִי: ה וְיִוֹתַר נִלְע"ד דְּרַב וְשִׁמוּאֵל דְּפְלִיגִי בּוֹס"פּ הָעֶרְל אִם אָדָּם אוֹסַר דְּכַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ פְּלִיגִי רַק בְּהָא דְּתַנּוּן גַּבֵּי מַסְכָּה גַּפְנוּ ע"ג תְּבוּאָתוֹ שְׁל חֲבֵרוֹ לְבַד.

וְהוּא דְּחִזְיָנָן דְּאַפִּי' רַב דּוֹס"ל אָדָּם אוֹסַר דְּכַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ הִינּוּ דּוֹנוּקָא בְּעֲשֵׂה בּוֹ מַעֲשֵׂה דְּהָא שָׁם אֵיתָא דְּאָמְרֵי בֵּי רַב הִינּוּ רַב הוֹנָא וּר"ה עֲצָמוּ אָמַר בּוֹס"פּ הַשּׁוֹחֵט הִיתָה בְּהִמַּת חֲבִירוֹ רְבוּצָה כּו' וּמְסִיק סְבִיר לֵה כְּהָא דְּאָמַר עוֹלָא אַע"פ שְׁאָמְרוּ אִין אָדָּם אוֹסַר דְּכַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ עֲשֵׂה בְּהַ מַעֲשֵׂה אֶסְוֹרָה כּו' הָרִי דְּרַב הוֹנָא עֲצָמוּ ס"ל דְּבָלָא עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה לֹא אֶסְרָה וּבַכַּה"ג כ"ע מוֹדוּ דְּאִין אוֹסַר דְּכַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ וְכּוֹן מוֹכַח בּוֹפ' ר' יִשְׁמַעֵאל בְּמַס' ע"ג (דָּף נ"ה ע"א) דְּמִשְׁתַּחֲוִיָּה לְבְּהִמַּת חֲבֵרוֹ לֹא אֶסְרוּ לַכ"ע וּבְנִיטָה לֵה בֵּינָן קַרְנֵיהּ אֶסְרָה וְהוֹכִיחַ שָׁם מְהָא דְּכָלִּים שְׁהַזְנִיחַ אַחְזוּ ע"ש.

וּא"כ רַב אָדָא וְשִׁמוּאֵל שָׁם בּוֹפ' הָעֶרְל דּוֹס"ל דְּהִלְכָה כּו' יוֹסִי דְּקִדְוִישׁ צ"ל דּוֹס"ל עֲשֵׂה בְּהַ מַעֲשֵׂה לֹא אֶסְרָה וְאִין זֶה מְסַתְּבַר דַּא"כ אֲלֵיבָא דְּשִׁמוּאֵל לֹא מְשַׁכַּחַת לֵה שְׁיִהִיָּה אֶסְוֹר יִין שְׁל יִשְׂרָאֵל שְׁנַגַּע בּוֹ עו"ג דְּהָא אִין אָדָּם יְכוּל לְאַסְוֹר דְּכַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ וּכְדוֹס"ל כּוֹן בְּאַמַּת לר"י כּוֹן בְּתִירָה וּרִיב"ז כְּדַאִי בּוֹפ' הַשּׁוֹחֵט שָׁם.

וא"כ תקשי כל פירקא דפ' ר' ישמעאל ודפ' בתרא דע"ג בדיני עו"ג שנגע ביינו של ישראל דהא לשמואל לא משפחת להאי דינא כלל וכ"ש דקשה יותר על הרמב"ם וש"ע שפסקו בהא דמסכה גפנו כו' דא"י לאסור של חבירו.

והם עצמו פסקו בפשיטות להך דינא דמגע עו"ג ביינן שלנו אוסר. ועוד דהרי שמואל בעצמו ס"ל דלאסור מגע ביינן שלנו בהנאה כדאי' בפ' ר' ישמעאל (דף נ"ח ע"א) בההוא עובדא דאתא עו"ג לחנותא דישראל כו' שכשה ביה כו' והנה עובדא בנהרדעא ואסר שמואל כו'.

ולכן נראה ברור דפלוגתא דרב ושמאל הוא רק במסכה גפנו כו'. דהנה התוס' כתבו בפ' הערל (דף פ"ג ע"ב) ד"ה אין אדם כו' שהקשו מ"ש מנותן נבלה או חלב בתבשיל של חבירו ותי' דבדבר התלוי במחשבה הוא דאמר הכי כגון משתחנה לבהמת חבירו דספ"ב דחולין דאפי' עשה מעשה כגון ששחטה איפא למ"ד לא אסרה ואיסור פלאים נמי תלי' במחשבה כו' והביאו ראיה מהא דתנו במס' פלאים הרואה ירק בפרמים ואמר כשאגיע אלקטנו אפי' הוסיף מאתים מותר לכשאחזור אלקטנו אסור.

וא"כ י"ל דבהא פליגי רב ושמאל דרב ס"ל דאין הלכה כר"י בזה דזה חשיב מעשה במה שסיכה גפנו אע"ג דעדיין לא נאסר עד שהוסיף מאתים מ"מ פיון שתחיל' הנה בה מעשה אע"ג דבשעת איסורו אין פאן מעשה מיקרי עביד בה מעשה ויכול לאסור ושמאל ס"ל פיון דבשעה דעביד בה מעשה עדיין אין בו פח לאסור עד שמוסיף מאתים ואז ליפא שום מעשה וממילא נאסר לא מיקרי מעשה כלל וא"י לאסור ודו"ק: ו אף מה דקשה לענ"ד לפ"ז בהא דאיתא בפ' הגוזל עצים (דף ק' ע"ב) מחיצת הפרם שנופרצה אומרים לו גזור נתניאש ממנה ולא גזרה ה"ז קידש וחיוב באחריותה ופסקו הרמב"ם (פ"ז מה' פלאים הי"ז) ובשו"ע יו"ד (סי' רצ"ו סעיף מ"ז) ונהרי בכה"ג ליפא מעשה כלל אלא ממילא ע"י יאוש שלו נאסר.

וצ"ל דהרמב"ם והשו"ע מייירי בשהיה שלו. ובזה מדוקדק לשון הרמב"ם שם שהעתיק לשון הברייתא ה"ז קידש והשמיט סוף לשון הברייתא דחיוב באחריותו וכן הוא בשו"ע והיינו כמ"ש.

ועוד דהא הרמב"ם והשו"ע פסקו בזה כר"י דאפי' במסכה גפנו כו' אינו יכול לאסור של חבירו אף שתחיל' הי' ע"י מעשה כ"ש בכה"ג וא"כ צ"ל דר"מ שם דס"ל דחיוב באחריותו ס"ל דאדם אוסר דבר שאינו שלו אפי' ליפא שום מעשה.

והוא תמוה דלא [מצינו] בשום מקום שום תנא דס"ל הכי וסתמא דגמרא בפ' ר' ישמעאל בכ"מ דאין אדם אוסר אפי' בהשתחאה דחשיב קצת מעשה כמ"ש בכ"מ כפיפת קומתו הנה מעשה כדאי' בסנהדרין בד' מיתות כ"ש במה שנתניאש ולא גזרה.

וסתמא בברייתא שם נעבד שלו אסור ושל חבירו מותר ודחוק לומר דלא אתיא אלא כר' יוסי. וצ"ל דר"מ ס"ל דזה נק' מעשה כמ"ש התוס' בפ' הגוזל עצים שם דאפי' למ"ד הדין שאינו ניקר לאו שמי' הדין כן נק' הדין ניקר פיון שרואים הגפנים על הירעים.

וכמו דחשיב עי"ז הדין ניקר כמו כן י"ל דמיקרי מעשה לר"מ ומ"מ לפ"ז עדיין צ"ל דמ"ש בפ' הערל שם דאמר רב הונא אמר רב אין הלכה כר' יוסי גבי קידוש דלכאורה

גם כר"מ לא פסיק רב הלכתא הכי דהא גם רב הונא מודה דבלא שום מעשה אין אדם אוסר דבר שאינו שלו ור"מ ס"ל גם במחיצת הפרם שנפרצה ממילא דאוסר דבר שאינו שלו אם לא כמ"ש דגם לר"מ מיקרי זה מעשה וא"ש והארבתי בזה אע"פ שאינו נוגע כ"כ לענינינו כיון שדברים אלו צריכים ביאור] ז וראיתי בתשו' חות יאיר [סי' קט"ו] במעשה שאשה אחת קנתה קמח אצל חנוני ואמרה שמצאה בו מילבי"ן וחקר שם אם ע"א נאמן לאסור והעלה כיון שיש לה ג"כ הפסד נאמן לאסור גם של חברו.

וכ' שבכ"מ שמעיד ע"א על של חברו כל שיש להמעיד חלק בזה אפי' שמיני שבשמינית נאמן לאסור. והביא רא' מהא דפ' הניזקין מתוך שנאמן להפסיד שפרו נאמן להפסיד ס"ת.

ולענ"ד אין דבריו ברורים שהרי מוכח שם להיפוך דנוקא אם מפסיד פולי אגרי' בזה נאמן אבל אם אינו מפסיד רק שזכר אנפרות שבס"ת א"נ וא"כ היאך כ' דאפי' יש לו חלק שמיני שבשמינית כו' דהרי עכ"פ מוכח דבהפסד מועט שמגיע להמעיד א"נ עי"ז לאסור של חברו.

ובאמת פבר הערותי [חדר י"ח ח"ו] בשם בני הרב מוהר"י דצ"ע בזה היאך נתנו חכמים דבר זה לשיעורים ולא חילקו כמה יהי הפסד המעיד שיהי' נאמן עי"ז וא"כ הי' להם לחלק בין אם הסופר עני או עשיר דדבר מועט לא נחשב אצלו להפסד ואין זה אלא תימא.

וע"כ צ"ל כמ"ש שם דעיקר הדבר תלוי באם יש למעיד הפסד מכיסו ולכן חילקו בין מפסיד פולי אגרי' דאם יש לוהפסד הקלפים שלו ג"כ משא"כ באינו מפסיד רק שזכר טרחו בכתיבת האנפרות אינו נאמן על של חברו דבכה"ג לא חשיב מעיד על שלו.

וא"כ בעובדא דידן' שהאשה החזירה הקמח להחנוני אע"ג דהחנוני הי' יכול לפטור עצמו ע"פ הדין ולומר איני מאמינה הא טענה וסברא שיהי' מחוייב להחזיר דמיה. וזה דומה ממש להא דאמר ס"ת שכתבתי אנפרות שפה לא כתבתי לשמן דאף אם הי' האמת פן הפסיד שזכר כל הס"ת מ"מ כיון שהוא טעה בזה וחשב שלא יפסיד אלא טרחתו אינו נאמן במבואר שם.

א"כ ה"ה פאן דהאשה לפי טעותה לא הפסידה אלא טרחתה לבד ודאי דאין זה בגדר מעיד על שלו פן נראה לענ"ד [ומדברי הגאון בעל חו"י שם ג"כ יש סתירה לדברי הרב לבו"ש בדיון האשה שקנתה דקין ואמרה שמצאה בהם מחט שהבאתי למעלה ע"ש]: חדר כ אם ע"א נאמן באיסורים במקום שיש ס"ס נגד עדותו ובו ח"ה.

לפי מ"ש [בחדר יח] דע"א א"נ נגד רובא אם המיעוט אינו פודאי לפנינו יש להסתפק אם העיד ע"א בספק איסור להקל לא להחמיר ובלא עדותו יש ס"ס להיפוך אם נאמן בקדו. דהנה לכאורה דין זה תלוי בשיטת מחלוקת הראשונים.

דהרשב"א ס"ל דס"ס מטעם רובא הנה ואפשר דאלים יותר מרוב. א"כ כמו שאין ע"א נאמן נגד רוב כמו כן א"נ נגד ס"ס.

אָבֵל לְשִׁיטת הפּוֹסְקִים דס"ל דְּהַטְעַם דְּמַתִּירִין אִיסוּר בּס"ס הוּא לְפִי שִׁיטת הַרְמַב"ם
דְּסְפִיקָא דְּאוּרִינְתָא מוֹתֵר מִן הַתּוֹרָה וְסָפֵק הַשְּׁנִי עוֹשֶׂה אוֹתוֹ סָפֵק דְּרַבְנָן א"כ אֵין רֵאִי
לוֹמֵר דס"ס הָגוֹי כָּרוֹב. וּלְפִי שִׁישׁ לִי בְּזָה עֵיוֹן גְּדוּל מוֹכֵרָח אֲנִי לְהַאַרִיךְ בְּזָה.

דְּהֵנָּה לְכַאוּרָה הִיא גֵרָאָה לְהוֹכִיחַ דס"ס לָאו מִטְעַם רַבָּא הוּא מְהָא דְּאִיתָא בּמס' טְהָרוֹת
[פ"ו מְשַׁנָּה ד'] דְּרַבְנָן מִטְמְאִין סָפֵק בְּרַה"י אִפִּי בְּכַמָּה סְפִיקוֹת וְכַדְאִי הָתָם כָּל שְׂאֵתָה
יְכוּל לְהַרְבוֹת סְפִיקוֹת וְסְפִיקֵי סְפִיקוֹת בְּרַה"י טְמֵא בְּרַה"ר טְהוֹר כּו' הָרִי דְּלַעֲנֵן סָפֵק
טוֹמְאָה בְּרַה"י לָא מְהֵי ס"ס אַע"ג דְּלַעֲנֵן רַבָּא אֲזַלִּין גַּם לַעֲנֵן טוֹמְאָה בְּרַה"י כְּדַמּוּכַח
מְהָא דְּמִינֵי בּפ"ק דְּפִסְחִים וּבספ"ק דְּכַתּוּבוֹת [י"ד ע"א] דְּתַשְׁעָה צְפַרְדְּעִים וְשָׂרְץ א' כּו'
אוּ לְהִפּוּף ט' שָׂרְצִים וְצְפַרְדְּעֵי א' בִּינִיָּהֶם דְּבַכְּפִירָשׁ אַחַד מְהֵם אֲזַלִּין בְּתַר רַבָּא.

הָרִי דס"ס גֵּרַע מְרַבָּא. וְאִין לְחַלֵּק דְּדוֹנוּקָא בְּרַבָּא דְּלִיתָא קָמֵן אֲמַרִּין דס"ס עֲדִיף מְמַנּוּ
אָבֵל לָא מְרַבָּא דְּאִיתָא קָמֵן דְּהָא גַּם בְּרַבָּא דְּלִיתָא קָמֵן קִי"ל דְּטְהוֹר אַף בְּרַה"י כְּדַמּוּכַח
בּפ' פִּסּוּי הַדָּם [פ"ו ע"א] בְּהָא דְּתִינוּקָא שְׁנַמְצָא בְּצַד הָעֵינָה דְּחַכְמִים מִטְמְאִין אַע"ג
דְּתִינוּקָא הָנָה דְּבַר שְׂאִין בּוֹ דַּעַת לְשָׂאוֹל וְטְהוֹר בְּרַה"י אַעפ"כ מִטְמְאִין רַבְנָן מִשּׁוּם דְּרוֹב
תִּינוּקוֹת מִטְפָּחִין בְּשָׂרְצִים כְּדִאִי הָתָם.

וְעוֹד דְּהָא הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּבָה [ס' ת"א] הוֹכַחְתּוּ דס"ס עֲדִיף מְרַבָּא הוּא מְסוּגִיָּא דספ"ק
דְּכַתּוּבוֹת שְׁם בְּהָא דְּאֵלְמַנַּת עֵינָה דְּמַטְהַרִּין לָהּ אִפִּי לר' מִשּׁוּם ס"ס אַע"ג דס"ל דְּגַם
בְּרוֹב כְּשָׂרִים אֲצִלָּה אִינָה נְאַמְנַת בְּחַד סְפִיקָא ע"ש הָרִי דְּמוּכַח דס"ס עֲדִיף אִפִּי מְרַבָּא
דְּאִיתָא קָמֵן.

וְעִי' תוּס' פ' חֲזַקַת [נ"ז ע"ב] שְׁפַתְבוֹ טַעַם לָמָּה אֵין מוֹעִיל כְּמָה סְפִיקוֹת לְטְהַר בְּרַה"י
מִשּׁוּם דְּמֵן הַדִּין הִיא לְנוּ לוֹמֵר דְּגַם בְּסָפֵק א' טְהוֹר דְּמוּקְמִין לָהּ אַחְזַקָּה רַק דְּמִסּוּטָה
גְּמַרִּין לִי דְּלֵא יוֹעִיל חֲזַקָּה וּא"כ מָה לִי חַד סְפִיקָא מָה לִי כְּמָה סְפִיקוֹת: הַגְּה"ה וּבְתַשׁוּבָה
לְחַכְמֵם אַחַד כְּתַבְתִּי שִׁישׁ כָּאֵן צַע"ג פִּינּוֹן דְּכָל סָפֵק טוֹמְאָה מְסוּטָה גְּמַרִּין לְטְמֵא בְּרַה"י
לָמָּה קִי"ל דְּאִפִּי כְּמָה סְפִיקוֹת אֵין מוֹעִיל וְהָא בְּסוּטָה עֲצָמָה קִי"ל דס"ס מוֹתֵרַת לְכַעֲלָה
כְּדַמּוּכַח פ"ק דְּכַתּוּבוֹת בְּסוּגִיָּא דפ"פ וְכַתַּבְתִּי שִׁי"ל דְּבַש"ס אֲמַרוּ כָּל טוֹמְאָה בְּרַה"י
מְסוּטָה גְּמַרִּין לָהּ הִלְכְתָא מִשְׁמַע דְּהִלְכָּה לְמַשְׁה מְסִינֵי הוּא לְגַמּוֹר סָפֵק טוֹמְאָה מְסוּטָה.

וּא"כ י"ל דְּכֵן הִיָּה הִלְכָּה לְמַשְׁה מְסִינֵי דְּכָל סָפֵק טוֹמְאָה אִפִּי יֵשׁ כְּמָה סְפִיקוֹת טְמֵא רַק
דְּאֵין גְּמַרִּין מְסוּטָה שְׂיָהֵה דוֹנוּקָא בְּרַה"י דוּמְיָא דְּסוּטָה שְׂהוּא מְקוּם סְתִירָה. וְעִי' תוּס'
ר"פ פָּשֵׁם (דָּף כ"ח ע"ב) דְּמִשְׁמַע מְדַבְּרִיהֶם ג"כ דְּסָפֵק טוֹמְאָה בְּרַה"י הִלְכָּה לְמַשְׁה מְסִינֵי
הוּא.

וְהָא דְּגְמַרִּין לָהּ מְסוּטָה הוּא לְמְקוּם סְתִירָה. אַף לִפ"ז צ"ע בּמ"ש בִּירוּשְׁלַמִי פ"ק דְּסוּטָה
שְׂאֵלוּ אֵת בֶּן זוּמָא מְפָנִי מָה סָפֵק טוֹמְאָה בְּרַה"ר טְהוֹר אֲמַר לוֹן מְצִינוּ שְׂהַצִּיבוֹר עוֹשִׂים
פְּסָחִיהֶם בְּטוֹמְאָה כּו' וּלמ"ש קָשָׁה דְּהָא מְהִלְכְתָא גְּמַרִּין לָהּ דְּבַעֲיָנוּ מְקוּם סְתִירָה דוֹנוּקָא.

וּצ"ל דב"ז לָא הַשִּׁיב לָהֶם לוֹמֵר מְהִיכֵן לְמַדּוּ חַכְמִים לַעֲיָקֵר דִּין זֶה דְּסָפֵק טוֹמְאָה דְּבָזָה
אֵין סְבָרָא לְחַלֵּק לְדַמּוּת לְסוּטָה וּבְזָה מְתוּרָץ קוֹשְׁיָת הַתּוּי"ט פ"ד דְּטְהָרוֹת וּבַמְרָאָה
הַפְּנִים בִּירוּשְׁלַמִי שָׁם. אַף מְדַבְּרֵי הַתּוּס' בּכ"מ מוּכַח דס"ל דְּהָא דְּסָפֵק טוֹמְאָה בְּרַה"ר
טְהוֹר לָאו מְסוּטָה גְּמַרִּין לָהּ אֲלֵא מִשּׁוּם דְּמוּקְמִין לָהּ אַחְזַקַת טְהָרָה וְעַדִּין אֵין דַּעַתִּי

נוחה בזה: והנה בפ"ק דחולין [ח' ע"ב] פתבו התוס' הא דמטמאין ספק טומאה ברה"י אף במקום חזקת טהרה דגמרינו מסוטה אע"ג דבסוטה אתרע חזקתה היינו משום דשם עשה הכ' ספק פנדאי ואם היינו הולכים בתר חזקה הי' לנו לעשותה ספק ולכה גמרינו מיני' פאן לטמא אפ' נגד חזקה.

וא"כ יש לחלק בין הנושאים דבאמת י"ל דס"ס מטעם רובא הוא. ומ"מ יש חילוק בין הא דט' צפרדעים ושרץ א' דכיון דבכל התורה הולכים אחר הרוב א"כ הוי פנדאי אין פאן טומאה במקום הנה דאמרינו פנדאי בשרץ נגע ולא שינף למילף זה מסוטה דשם עכ"פ אתחזק אסור סוטה והספיקות נולדים מצד אחר וכן בטומאה ברה"י שיש כמה ספיקות כיון דהטומאה איתא בעין רק דהספיקות הם בענין אחר אם נטמא ע"י טומאה זאת הוי דומיא דסוטה שיש ספק אם נטמאת ע"י הבועל שנסתר עמה והבועל הוא דומיא דשרץ שהי' שם פנדאי.

משא"כ אי אמרינו דע"פ רוב אין פאן דבר המטמא כלל. ואפ' למאי דאמרינו במס' בכורות בפ' הלוקח בהמה (כ"ה ע"ב) דטומאה פמאן דאיתא דמיה במיעוט שנתערב ברוב היינו דנוקא פשהטומאה נדאי בתערובות עם הטהרה כמו בהא דלוקח ציר מע"ה ע"ש.

אבל פאן בהא דתשעה צפרדעים ושרץ א' ביניהם ופירש אחד מהם דאנו דנין על מה שפירש וכיון שאנו הולכים אחר הרוב הוי פנדאי טהור ולא דמיה לסוטה כלל ובה"ש ג"כ הא דר"א ס"ל ספק ביאה טהור בבקעה שיש בה ספק טומאה פדאי בפ' חזקת ובפ' הפועל במס' ע"ג ובכ"מ והיינו דס"ל דכיון שיש ספק אם נכנס כלל למקום שיהספק הוא שם הוי פלא אתחזק שם טומאה כלל וכמו הא דפירש אחד מהם ולא דמיה לסוטה: הגה"ה ובמ"א פתבתי שיש לי מקום עיון בדברי הראשונים במחלוקת הרמב"ם והרשב"א בכל הספיקות של תורה אם הוא מן התורה או מדבריהם דנראה לכאורה ראיה לדברי הרמב"ם מהא דסוטה דהא ע"כ מ"ש התוס' שבסוטה עשה הכ' ספק פנדאי אין פירושו פנדאי טמא ממש דהא התורה אמרה שתשטה המים ולבנדקה ואם לא יבדקוה המים טהורה לבעלה.

וא"כ אינו אלא בגדר ספק. וראיה לזה דהא אם בא ע"א והעיד שנטמאה לא היתה שוטה וא"כ ע"כ צ"ל דה"פ דגבי סוטה אסרה תורה ספק כמו שאסרה תורה נדאי בשאר איסורים דבשאר איסורים ספיקו מותר וכאן גבי סוטה אסרה גם בספק וא"כ מוכח מכאן דדברי הרמב"ם.

ואין לומר דהיינו חידושי' דסוטה משום דיש לה חזקת טהרה דבכה"ג נשאר ספק איסור תורה קיי"ל דמוקמינו ליה אחזקת היתר היא שיש חזקה דהא אתרע לה חזקת פשוטה כיון שנסתרה אחר הקינוי ועי' תוס' פ' פ' שם שם (דף כ"ח ע"א) ד"ה מה ת"ל שהקשו שם למאי אצטרף קרא למיסר ספיקא ות"י דהכ' אוסרה קודם שתיה פאלו הוא נדאי כו' ונענש עלי' בב"ד של מעלה אם בא עלי' כמו על חייבי עשה ולא פשאר ספיקות כו' אבל עדיין אינו מיושב כ"כ דמנין לנו זה דהכ' שינה בסוטה יותר משאר איסורי תורה בספיקו דלא נזכר בפ' שום לאו ולא איסור עשה כלל בספק דמ"ש אחרי הוטמאה לרבות סוטה

שנסתרה אינו על ספק רק שנדאי נטמאה כדאי' פ"ק דיבמות (דף י"א י"ב) ולדברי הרמב"ם א"ש דבגזה חילקה התורה בדין סוטה יותר משאר איסורי תורה.

ולשיטת הרשב"א י"ל בדוחק דמ"ש בש"ס דבסוטה עשאה ספק פנדאי היינו כמה שאסרה תורה על הבועל כמ"ש ונטמאה ונטמאה חד לבעל וחד לבועל דבשאר איסורי תורה אין אסור אם אומר ברי לי שמתוך הוא אף דלשאר אינשי אסור מספק כהא דאיתא בפ"ב דכתובות בשנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת דמקשה הא באשם תלוי קיימא ולמה קאמר אם ניסת' [לא] תצא ומשני בניסת' לא' מעדיה ואומרת ברי לי.

וא"כ פאן שהבועל אומר ברי לי שלא נטמאת למה אסורה עליו אלא משום דהפתוב עשה מה שספק לאחרים ולבעלה פנדאי איסור ועכ"פ הנה רואה מדברי התוס' שהבאתי דס"ל כשיטת הרשב"א דספיקא דאורייתא מן התורה אסור דאל"כ לא מקשי מידי ולא כמ"ש מקצת אחרונים שהתוס' ס"ל כשיטת הרמב"ם.

ובספרי בית יצחק הארכת דרש"י ס"ל כשיטת הרשב"א מהא דפ' עשרה יוחסין גבי ספק ממזר ע"ש אף מדברירש"י בהא דסוטה מגיד לה שעל הספק אסורה כו' משמע שאינו מפרש כפי התוס' שבא לעונש כמו על נדאי איסור רק לאיסור עצמו וצ"ע: והא דפ' פיוסי הדם בהא דרוב תינוקות מטפחין ג"כ א"ש דשם אזלינן בת"ר לטמא נדאי פיון דמן הסברא הי' לנו לטהר בספק מטעם דמוקמינן אחזקה רק פיון שמצינו שהתורה עשה ספק פנדאי א"כ מסוטה ילפינן דלא אזלינן בתר חזקה.

ומה לי חד ספיקא או כמה ספיקות ותינוק שאין בו דעת לשאול דלא הוי דומיא דסוטה דלקה טהור ברה"י והיינו מטעם הסברא דאזלינן בתר חזקה לכן כל שיש רוב נגדו דרובא עדיף מחזקה שפיר ס"ל לחכמים דטמא וא"ש: ב ולמ"ש ע"פ שיטת הרשב"א דס"ס מטעם רובא הוא א"כ אין ע"א נאמן נגדו יש לנו לחקור אם העיד ע"א על ספק א' ולא על ספק השני כגון הא דפ"ק דכתובות בסוגיא דפ"פ מצאתי.

דפריה אמאי ס"ס הוא ספק תחתיו ספק אינו תחתיו ואת"ל תחתיו שמה באונס אם העיד ע"א שהי' תחתיו רק שא"י אם באונס או ברצון דלכא' נראה אע"ג דס"ס מטעם רובא הוא ואין ע"א נאמן נגד הרוב היינו כשהרוב הוא דבר א' דאז אנו אומרים דרוב הוא פנדאי ויכול להכחיש את העד.

אבל בס"ס כל שמעיד על ספק א' הנשקול אין פח בספק א' להכחיש העד ונאמן ע"ז לעשותו פנדאי ונשאר רק ספק השני לבד ואסורה מספיקא דהא עיקר עדותו אינו לאסור אותה שיהי' שיהי' לומר שהרוב שהוא להתיר מכחישו.

דכאן עיקר עדותו אינו אלא שהיא תחתיו. וכן יש להסתפק בהא דבמס' נדה פ' האשה שהיא עושה צרכיה (נ"ט ע"ב) באיש ואשה שהטילו מים בספל ונמצא בו דם דמתירין מטעם ס"ס שמה מן האיש ואת"ל מן האשה שמה אינו מן המקור אם העיד ע"א שהוא מן האשה כגון שראה תחיל' בעת שהטיל שם האיש מי רגלים לא הי' בו דם.

אף שם נראה ברור דע"א נאמן פיון דשם יש להפריד בין הספיקות דכ"ז שלא הטילה האשה מ"ר פנדאי הי' נאמן לומר שלא הי' בו דם וכבדוק לפנינו דמי ומה דעדותו בב"ד הי' אחר שהטילה האשה מ"ר מה בכך אין זה אלא גילוי מלתא בעלמא.

אָבֵל בְּהָא דפ"פ מְצָאֵתִי דא"א לְהַפְרִיד בֵּין הַסְפִּיקוֹת וְנוֹלְדוּ שְׁנֵיהֶם יחד. וְכִיּוֹן שְׁפָבֵר הַחוֹזְקָה דְמוֹתֶרָת לְבַעֲלָהּ ע"פ ס"ס שְׁהוּא מְטַעַם רַבָּא אֶפְשָׁר דַּע"א אַע"ג שְׁמַבְרַר לְפָנֵינוּ סָפֵק א' כֹּל שְׁנִשְׂאָר לְנוּ הַסְפֵּק הַשְּׁנִי פָּאֵלוּ לֹא הָעִיד כֹּלֵל דְּמִי: ג וְעִי' בַּסְפֵּק דְכַתְּנוּבוֹת [י"ד ע"א] בְּסוּגְיָא דְאַלְמַנְת עֵיפָה שְׁמַתִּיר שְׁם מְטַעַם ס"ס.

וּפִי' הַמְפָּרְשִׁים דְּהֵיִינוּ שְׁנַתְעַרְבָהּ בְּמִשְׁפָּחָה אַחַת שְׁהִיא סָפֵק גְּרוּשָׁה כְּגוֹן שְׁזָרַק לָהּ בַּעֲלָהּ גֵּט סָפֵק קְרוּב לֹו סָפֵק קְרוּב לָהּ וְנִתְעַרְבָהּ דִּישׁ עוֹד סָפֵק שְׁמָא לֹא זֹו הִיא בַּכַּה"ג וְדֹאֵי דָאָם הִי' ע"א מְעִיד עַל אוֹתָהּ אִשָּׁה שְׁהִי' בּוֹ סָפֵק אִם הָיָה הַגֵּט קְרוּב לָהּ לְשִׁיטַת הַסּוֹבָרִים דַּע"א נְאָמֵן בְּזָה מִשּׁוּם דְּאַתְרַע הַחוֹזְקָה כְּמוֹ שְׁהֶאָרְכַתִּי בְּזָה בְּחֻדְרִים הַקּוֹדְמִים.

וְאַפְּי' לַפּמ"ש לְמַעַלָּה דִּי"ל דְּסָפֵק קְרוּב לָהּ לֹא אַתְרַע הַחוֹזְקָה שְׁלָהּ בְּכַף לְעֵינֵן דִּיעֲבַד רַק לְאַסְוֹר לְכַתְּחִל'. מ"מ בַּנ"ד דְּהַסְפֵּק בְּגִירוּשִׁין וְנוֹלַד סָפֵק לֹאח"ז לְהַתִּירָה לְכַהֵן י"ל בְּזָה דְּמַחְזִיקִין מְאִיסוֹר א"א לְאִיסוֹר כְּהוֹנָה כִּיּוֹן שְׁנוֹלַד הַסְפֵּק מְחִיִּים לְשִׁיטַת הַסּוֹבָרִים דְּמַחְזִיקִין מְאִיסוֹר לְאִיסוֹר כַּמ"ש הָאֶתְרוּנִים.

וּבַמ"א הֶאָרְכַתִּי דָאָף לְשִׁיטַת הַסּוֹבָרִים כִּן אִינוּ חוֹזְקָה גְּמוּרָה אֶלָּא דַּע"ז הָיָה כְּאִין פֶּאֵן חוֹזְקָה כֹּלֵל לֹא לְהִתִּיר וְלֹא לְאִיסוֹר וְא"כ לְשִׁיטַת הַסּוֹבָרִים דְּגַם בְּדָבָר שְׁבַעֲרוּהָ ע"א נְאָמֵן בְּמָקוֹם דְּלִיכָא חוֹזְקָה כֹּלֵל י"ל דְּנְאָמֵן כְּאִין ע"א דְּהָא סָפֵק זֶה נוֹלַד קוֹדָם שְׁנַתְעַרְבָהּ וְכִיּוֹן דְּאִינוּ בָּא לְאַסְוֹר כֹּל הַנְּשִׁים שְׁבַמִּשְׁפָּחָה שְׁאֵנוּ דְּנִין עֲלֵיהֶם רַק לְאַסְוֹר אַחַת וְלוֹמַר שְׁהִיא גְּרוּשָׁה בְּוֹדָאֵי שְׁהוּא נְאָמֵן בְּזָה דְּהָא דְּאֵנוּ אוֹסְרִים כֹּל הַמִּשְׁפָּחָה מִקְלַתָּא אַתְרִיתִי הִיא וּמְמִילָא אַתְיָא.

וְעִיקַר עֲדוּתוֹ אִינוּ אֶלָּא עַל אַחַת וְעַל סָפֵק א' וּבְזָה נְאָמֵן לַכ"ע. אָף הִי' נִרְאָה דְּדָבָר דְּאַתְחִזֵּק בְּהִתִּיר אִין ע"א נְאָמֵן לְעֲשׂוֹת סָפֵק וְאַפְּי' בְּדָבָר שְׁבַעֲרוּהָ כְּגוֹן לְהָעִיד שְׁזָרַק לָהּ גֵּט אוֹ קְדוּשִׁין סָפֵק קְרוּב לֹו סָפֵק קְרוּב לָהּ.

וּרְאִי' לְזָה מְהָא דֹאֵי בַּפ"ד אַחִין [ל"א ע"ב] וְכוּלָם שְׁהִי' לְהֵם סָפֵק קְדוּשִׁין אוֹ סָפֵק גְּרוּשִׁין כּו' וְדַחִיק הֵתָם לְמָה לֹא קִתְּנִי בְּגִירוּשִׁין סָפֵק קְרוּב לֹו כּו' עַד דְּמַתְרִץ דְּלֹא מְשַׁכַּח לָהּ בְּגִירוּשִׁין דְּמוֹקְמִינוּ לָהּ אַחְזִיקָתָהּ כּו' וְלְמָה לֹא תְּנִי בְּמַתְנִי' בַּכַּה"ג שְׁיֵשׁ ע"א שְׁאָמַר שְׁזָרַק לָהּ גֵּט וְסָפֵק לֹו אִם קְרוּב לֹו אוֹ לָהּ.

וְע"כ צ"ל דְּגַם בַּכַּה"ג לֹא אִיכְפַת לֹן דָּאִין ע"א נְאָמֵן לְעֲשׂוֹתָהּ סָפֵק מְגוֹרֶשֶׁת. אִמְנָם מְדַנְקַט בַּכַּה"ג שְׁיֵשׁ ע"א הַמְכַחִישׁוּ מוֹכַח דָּאָם לֹא הִי' רַק ע"א לְבַד בְּזָה שְׁהָעִיד שְׁסָפֵק לֹו אִם קְרוּב לֹו אוֹ לָהּ דְּהוּיָא סָפֵק מְגוֹרֶשֶׁת.

דַּע"ג דָּאָם הִי' ע"א לְבַד מְעִיד שְׁנַדָּאֵי הִי' קְרוּב לָהּ לֹא הִי' נְאָמֵן שְׁאִין ע"א מוֹעִיל בְּדָבָר שְׁבַעֲרוּהָ הֵיִינוּ דְּוּוֹקָא אִם ע"י עֲדוּתוֹ אִינוּ מוֹצִיאִין אוֹתָהּ בְּוֹדָאֵי מְחֻזְקַת כְּשְׁרוּתָהּ וְלָכֵן אַפִּי' סָפֵק אִין נַעֲשָׂה ע"י עֲדוּתוֹ דַּא"א לְקַבֵּל עֲדוּתוֹ לְחֻצָּאִין.

אָבֵל אִם הוּא עֲשָׂה סָפֵק ע"י עֲדוּתוֹ בְּזָה אִין אִינוּ מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מְחֻזְקָתָהּ. אָף לַפ"ז יְקוּשָׁה דַּא"כ הִי' יְכוּל לְמַתְנִי' גַּם בְּגִירוּשִׁין לְמְנַקֵּט סָפֵק כַּה"ג שְׁהִי' ע"א בְּלִי הַכְּחָשָׁה שְׁאָמַר שְׁסָפֵק לֹו אִם קְרוּב לָהּ.

אֵלָא וְדַאי דְגַם לַעֲשׂוֹת סִפְקָא בְּעֵדוּתוֹ אֵין ע"א נְאָמְן בְּדָבָר שְׁבַעְרָנָה. וְק"ו הַדְּבָרִים אִם כְּשֶׁהוּא מַעֲיֵד עַל וְדַאי אֵין אָנוּ חוֹשְׁשִׁים לַעֲדוּתוֹ כְּלָל כ"ש אִם הוּא עֲצָמוֹ אוֹמֵר שְׁסַפֵּק לוֹ שְׂאֵין בְּעֵדוּתוֹ כְּלוּם וְאֵין סִפְקוֹ מוֹצִיאָהּ מִיַּדִּי וְדַאי חֲזַקְתָּ כְּשֶׁרִוְתָהּ: ד' וַיֵּשׁ לְהַסְתַּמֵּק בְּדָבָר שְׁבַעְרָנָה דְּבַעֲיָנִן ב' עֵדִים אִם הִי סִפְקָא תַּחֲזִיל' בְּדָבָר שְׁבַעְרָנָה וְהַעֲיֵד ע"א לְאִסּוּר אוֹ לְהִתֵּיר אִם נְאָמְן כְּגוֹן אִם הִי ב' עֵדִים שְׁזַרְק לָהּ גִּט וְסִפְקָא לָהֶם אִם קָרוּב לוֹ כו' וְשׁוּב בָּא ע"א וְהַעֲיֵד שֶׁהִי קָרוּב לָהּ וְכֵן בְּקִדּוּשֵׁין בַּכֹּהֲנִים.

לְפִי מ"ש הַתּוֹסֵף פ"ב דְּכִתְוִיב (כ"ב ע"ב) דְּבַכֹּהֲנִים אֲתֵרַע חֲזַקְתָּהּ וְלִשְׁטִית הַפּוֹסְקִים דְּבַדְּבָר שְׁבַעְרָנָה גַּם בְּלִיכָא חֲזַקָה אֵין פְּחוּת מִשְׁנִים א"כ אֵין ע"א נְאָמְן כָּאֵן לַעֲשׂוֹתָהּ וְדַאי. אוֹ אֲפֻשֶׁר פִּינּוֹן שְׁכָבֵר אֲסוּרָה מִמִּילָא מְסַפֵּק לִשְׁטִית הַסּוֹבְרִים דְּסִפְקָא בְּשַׁל תּוֹרָה אֲסוּר מִן הַתּוֹרָה א"כ מַה שְׁמַעֲיֵד אַח"כ לַעֲשׂוֹתָהּ וְדַאי אֵין זֶה עֵדוּת בְּדָבָר שְׁבַעְרָנָה דְּדוֹנָקָא אִם ע"י עֵדוּתוֹ אוֹסְרָה אוֹ מַתִּירָה בְּעֵינֵין ב' עֵדִים.

וְלִכְאוּרָה הִי נִרְאָה לְלַמּוֹד דִּין זֶה מְהֵא דְּמַצִּינוּ דַּע"א בְּטוֹמְאָת סוּטָה נְאָמְן דְּלֹאֲחַר שְׁקִינָא לָהּ וְנִסְתְּרָה וְשׁוּב בָּא ע"א וְהַעֲיֵד שְׁנִטְמָאָה נְאָמְן דְּיִלְפִינּוֹן לָהּ מִקְרָא דְּנֻעַד אֵין בָּהּ. וְקֹאֲמֵר בְּרַפ"ק דְּסוּטָה דַּה"ט דְּנְאָמְן ע"א מְשׁוּם דְּרַגְלִים לְדָבָר שְׁכָבֵר קִינָא לָהּ וְנִסְתְּרָה.

וְא"כ פִּינּוֹן דְּמַה דְּבַעֲיָנִן ב' עֵדִים בְּדָבָר שְׁבַעְרָנָה יִלְפִינּוֹן לָהּ דְּבָר דְּבָר דְּנִכִי מְצָא בָּהּ עֲרוּת דְּבָר דְּגַבֵּי זְנוּת דְּסוּטָה כְּתִיב וְכִמוֹ דְּהִתֵּם נְאָמְן ע"א לַעֲשׂוֹת הַסִּפְקָא לְוִדַּאי כְּמוֹ כֵן בְּכָל דְּבָר שְׁבַעְרָנָה.

אֲבָל יֵשׁ לְדַחוּת דַּש"ה דְּכִינּוֹן שְׁקִינָא לָהּ וְנִסְתְּרָה יֵשׁ רַגְלִים לְדָבָר שְׁהַעֲד אוֹמֵר אֲמַת. אֲבָל הִיכָא דְּלִיכָא רַגְלִים לְדָבָר רַק שְׁהַדְּבָר סִפְקָא מְעַצְמוֹ י"ל דְּכָלל בְּיַדֵּינוּ דְּאֵין עֵדוּת ע"א מוֹעִיל כְּלָל בְּדָבָר שְׁבַעְרָנָה וְכִלָּא הַעֲיֵד דְּמִי וְכִמוֹ שַׁא"נ לְאִסּוּר בְּוִדַּאי בְּמַה שְׁלֵא הִי סִפְקָא תַּחֲזִי כְּמוֹ כֵן א"נ לַעֲשׂוֹת סִפְקָא לְוִדַּאי.

וְקִצְתָּ יֵשׁ לְהִבִּיא רַא"י לְזֶה מְהֵא דַּאי בְּרַפ"ק דְּסוּטָה [ב' ע"ב] אֵלָא טַעְמָא דְּכְתִיב לֹא יָקוּם ע"א בְּאִישׁ הָא לָאוּ הִכִּי הוּ"א עַד דְּסוּטָה חַד הוּא וְאִי אִפִּי חַד לִיכָא כו' וְהִיאָה ס"ד דְּמִקְשָׁה דְּבִלָּא קָרָא הוּא דַּע"א א"נ מִיַּדִּי דְּהוּי אֲכַל עֲרִיוֹת מְשׁוּם דְּיִלְפִינּוֹן דְּבָר דְּבָר מִמְמוֹן דְּהִיאָה מְדַמָּה לָהּ דְּלֹא הִנָּה שׁוּם סִפְקָא קוֹדֵם עֵדוּתוֹ מְשַׁא"כ בְּסוּטָה דְּקוֹדֵם שְׁבָא לְהַעֲיֵד כְּבָר נְאָסְרָה מִן הַתּוֹרָה מְסַפֵּק וְגַם לְמַה הַנּוֹצֵר לֹמֵר דְּאַצְטְרִיף סַד"א דְּסוּטָה שְׂאֵנִי דְּרַגְלִים לְדָבָר בְּלֹא רַגְלִים לְדָבָר אֲצְטְרִיף קָרָא לְמִימֵר דַּע"ג דְּנִאֲבָדָה תַּחֲזִיל' מְסַפֵּק בְּלֹא"ה מ"מ א"נ לַעֲשׂוֹתָהּ וְדַאי: ה' וְלִכְאוּרָה נִרְאָה דְּדָבָר זֶה בְּמַחְלֻקְתָּ שְׁנוּי' דַּר"א וְר"י דְּמַתְנִי דְּרַפ"ק דְּסוּטָה דַּר"א אוֹמֵר מְקַנָּא לָהּ ע"פ שְׁנִים וּמְשַׁקָּה ע"פ ע"א.

וְר"י אֲמַר מְקַנָּא ע"פ שְׁנִים וּמְשַׁקָּה ע"פ שְׁנִים דַּר"א דַּס"ל סְתִירָה ע"י ע"א א"א לֹמֵר דְּהֵא דְּהֵאֲמִינְתוּ תּוֹרָה לַע"א בְּטוֹמְאָה לַעֲשׂוֹתָהּ וְדַאי וְלִלְקוֹת עֲלֵי מְשׁוּם טוֹמְאָה הוּא מְשׁוּם דְּרַגְלִים לְדָבָר שְׂאוֹמֵר אֲמַת דְּמַה רַגְלִים לְדָבָר יֵשׁ כָּאֵן הָא בְּעֵלְמָא אֵין ע"א נְאָמְן כְּלָל בְּדָבָר שְׁבַעְרָנָה.

וְא"כ אֵין כָּאֵן רַגְלִים לְדָבָר כְּלָל דְּשַׁמָּא לֹא נִסְתְּרָה וְהַעֲד אֲמַר שְׁקֵר. וְע"כ מַה שְׁהֵאֲמִינָה תּוֹרָה לַע"א בְּטוֹמְאָה הוּא מְשׁוּם דְּבִלָּא"ה הִיָּתָה אֲסוּרָה מְסַפֵּק תּוֹרָה שׁוּב מְהִי עֵדוּת ע"א לַעֲשׂוֹת מְסַפֵּק לְוִדַּאי.

אָבֵל לר"י דְּמִשְׁקָה ע"פ שְׁנַיִם י"ל דְּמָה דְּהֶאֱמִינְתוּ תוֹרָה לַע"א הוּא מְשׁוּם דְּרַגְלִים לְדָבָר
שְׂאוּמֵר אֲמַת וּמִלְתָּא דְּמִסְתַּבֵּר הוּא דְּבַכ"מ מְצִינּוּ בְּמָה שְׁהַדְּבָרִים נִיפְרִים שְׂאוּמֵר אֲמַת
נְאֻמָּן ע"א כַּמ"ש הַתּוֹס' בַּר"פ הַא"ר בְּהָא דַּע"א נְאֻמָּן לְהַעֲיֵד בְּאַשְׁהָ שְׂמַת בַּעֲלָהּ.

וְעִי ר"פ מִי שְׂקִינָא [ל"א ע"א] אָמַר ע"א שְׁנַטְמַאת כו' שְׁהִי בְּדִין מָה אִם עֵדוֹת הֶרְאִישׁוּנָה
שְׂאִין אוֹסְרֵתָּה אִיסוּר עוֹלָם אִינָה מְתַקְּיָמַת בְּפַחוֹת מְשַׁנִּים עֵדוֹת הֶאֱחָרוּנָה שְׂאוּסְרֵתָּה
אִיסוּר עוֹלָם אִינּוּ דִין שְׁלֵא תְּתַקְּיָיִם בְּפַחוֹת מְשַׁנִּים ת"ל וְעַד אִין בָּהּ כָּל עֵדוֹת שְׂיֵשׁ בָּהּ
כו' מְזָה ג"כ יֵשׁ קֶצֶת רֵאִי דְּאִין ע"א נְאֻמָּן לַעֲשׂוֹת מְסַפֵּק לְנֻדְאֵי דַאל"כ מֵאִי ק"ו הוּא זָה
הָא אִיכָא לְמִיפְרָף מָה לַעֲדוֹת רֵאִישׁוּנָה שְׂבָא לְאוֹסְרָה בְּמָה שְׁהִיתָּה מְוֹתֵרַת מִתְּחִי' לְכַף
בְּעִינָן ב' עֵדִים מִשָּׂא"כ עֵדוֹת אֶחָרוּנָה שְׁבֵלֵא"ה הִיתָּה אִיסוּרָה תְּחִי' מְסַפֵּק וַא"כ קָרָא לְמָה
לִי.

אַף דִּישׁ לְדַחוֹת דְּאֶחָר שְׁגִילָה הַכ' דְּבַעַד טוֹמְאָה מְהִימָן ע"א מְשֵׁם יְלַפְיָנָן לְכָל דְּבָר
שְׂבַעְרָוּהּ דְּדִינָא הַכִּי דְּעִיקָר הַטַּעַם שְׁגִילָתָּה הַתּוֹרָה דִּישׁ חִילּוּק בֵּין אִם ע"י הַעַד בְּאִנּוּ
לְאַסוּר מָה שְׁהוֹחֲזָקָה בְּהִיתָּר מִתְּחִי' אוֹ לְהִפּוּף לְהִתִּיר מָה שְׁהוֹחֲזָקָה בְּאִיסוּר בְּזָה בְּעִינָן
ב' עֵדִים.

מִשָּׂא"כ מָה שְׁהִי תְּחִי' בְּסַפֵּק נְאֻמָּן לַעֲשׂוֹתוֹ נֻדְאֵי. אַף עֲדִינָן קֶשֶׁה בְּמָה דְּקָאֵמַר שְׁם בְּמִשְׁנָה
מִעֲתָה ק"ו לַעֲדוֹת הֶרְאִישׁוּנָה מִעֲתָה כו' ת"ל כִּי מְצָא בָּהּ עֲרוֹת דְּבָר נְאֻמֵּר פְּאֵן עֲרוֹת דְּבָר
כו' וְשֵׁם פְּרִיף הָאִי ת"ל כִּי מְצָא כו' ת"ל בָּהּ וְלֹא בְּקִינּוּי כו' וּמְשַׁנִּי ה"נ קָאֵמַר ת"ל בָּהּ
בָּהּ וְלֹא בְּקִינּוּי כו' וְטוֹמְאָה בְּעֵלְמָא בְּלֹא קִינּוּי כו' דְּלֹא מְהִימָן ע"א מְנַלְן נְאֻמֵּר פְּאֵן דְּבָר
כו' קֶשֶׁה לְמָה לִי קָרָא דְּבָהּ לְמַעוּטֵי בְּקִינּוּי וּבְסִתִּירָה דְּלֹא מְהִימָן ע"א הָא הָאִי ק"ו פְּרִיכָא
הוּא.

דְּמָה לִי בְּעֵדוֹת אֶחָרוּנָה שְׂפַכְרָה נְאֻסְרָה תְּחִילָה מְסַפֵּק: הַגְּה"ה וּמְפָאֵן הִנָּה נִרְאָה לְהוֹכִיחַ
קֶצֶת שְׁלֵא כְּשִׁיטַת פּוֹסְקִים הַסּוֹבְרִים דְּגַם בְּדָבָר שְׂבַעְרָוּהּ הָא דְּבַעֲיָנָן ב' עֵדִים הִינּוּ דְּנוֹקָא
הִכָּא דִּישׁ חֲזָקָה.

דַּאל"כ קֶשֶׁה מֵאִי ק"ו הוּא זָה דִּילְמָא שְׂאֵנִי עֵדוֹת טוֹמְאָה דְּכָבֵר אֶבְדָּה חֲזָקָתָה כַּמ"ש
הַתּוֹס' בַּר"פ דְּחֻלְיִין דְּכִינּוּ דְּקִינָא לָהּ וְנִסְתַּרְהָ אֶבְדָּה חֲזָקָתָה לְכֹן דִּי בַע"א. מִשָּׂא"כ עֵדוֹת
הֶרְאִישׁוּנָה אֲלֵא וְנֻדְאֵי דְּאִין חִילּוּק דְּכָל דְּבָר שְׂבַעְרָוּהּ אִפִּי' לִיכָא חֲזָקָה בְּעִינָן ב' עֵדִים וְלְכֹן
שְׂפִיר יְלִיף ק"ו לַעֲדוֹת הֶרְאִישׁוּנָה.

וּמְצָאֵתִי בִּירוּשְׁלָמִי רַפ"ק דְּסוּטָה הוּבָא בְּתוֹס' פְּאֵן וְז"ל מ"ט דַּר"י כִּי מְצָא בָּהּ עֲרוֹת דְּבָר
עֲרוּנָה זֹה סְתִירָה דְּבָר זֹה הַקִּינּוּי וְיִלְפִינּוּ דְּבָר דְּבָר מָה דְּבָר הָאֵמוּר לְהֵלֵן ע"פ שְׁנַיִם כו'
וְחוֹלֵק עַל ש"ס שְׁלָנוּ דִּילִיף לְקִינּוּי וְסִתִּירָה דְּבַעֲיָנָן ב' עֵדִים מְבָהּ וְלֹא בְּקִינּוּי וְסִתִּירָה
וְדָבָר דְּבָר דַּע"א בְּטוֹמְאָה בְּלֹא קִינּוּי וְסִתִּירָה לֹא מְהִינִי.

וְהִנָּה נ"ל לְכַאוּרָה דְּהִירוּשְׁלָמִי וְש"ס דִּילָן פְּלִיגֵי בְּזָה בְּהָא דְּבָר שְׂבַעְרָוּהּ בְּעִינָן ב' עֵדִים
אִם הוּא דְּנוֹקָא בְּמָקוֹם חֲזָקָה אוֹ לֹא. דְּהִירוּשְׁלָמִי ס"ל דְּבַעֲיָנָן ג"כ דְּאֵתְחַזֵּק אִיסוּרָא.

וְלְכֹן בְּלֹא קָרָא דְּבָהּ יְלַפְיָנָן לִיהַּ מְדַכְתִּיב עֲרוֹת דְּבָר דִּילְפִינּוּ מִמָּמוֹן דְּבַעֲיָנָן ב' עֵדִים. וְלְכַף
לֹא יְלַפְיָנָן לָהּ מִעֵדוֹת טוֹמְאָה דְּשֵׁם שְׂאֵנִי דְּכָבֵר אֶתְרַע חֲזָקַת כְּשִׁירוּתָהּ.

ומפּרש פּפּשׁוּת בּמִשְׁנֵה דְקָאָמַר שְׁם מַעֲתָה ק"ו לְעֵדוּת הָרֵאשׁוֹנָה ת"ל כִּי מָצָא בָּהּ עֲרוֹת דְּבַר כּו' ר"ל דְּכִינּוּן דְּיִלְפִינּוּ מְדַבֵּר דְּבַר דְּבַעֲרוֹה וְאִתְחַזַּק אִסּוּרָא לָא מְהִימַן ע"א מְמִילָא יִלְפִינּוּ דְבִמְקוֹם חֲזָקָה לָא מְהִימַן ע"א.

אַבְל ש"ס דִּילֵן ס"ל דְּדַבֵּר שְׁבַעֲרוֹה בְּלֹא חֲזָקָה בְּעֵינּוּ ב' עֵדִים וְכִינּוּן דִּהִתּוּרָה גִּילְתָּה דְבִסּוּטָה בְּטוֹמְאָה מְהִימַן ע"א אַחַר קִינּוּי וְסִתְיָרָה וּא"א לּוֹמַר דְּמִשּׁוּם דְּאַתְרַע חֲזָקָתָה דְּהָא גַם בְּלֹא חֲזָקָה צָרִיף ב' עֵדִים לְכוּ הַנְּצָרָף מִיַּעוּטָא דְּבָהּ לְמַעַט קִינּוּי וְסִתְיָרָה דְּבַעֲרוֹה ב' עֵדִים מְקַרָא דְּעֲרוֹת דְּבַר לְטוֹמְאָה בְּלֹא קִינּוּי וְסִתְיָרָה דְּבַעֲרוֹה ב' עֵדִים מְקַרָא דְּעֲרוֹת דְּבַר שְׁהַעַד אֹמַר אַמַּת הוּא דְּמְהִימַן ע"א אַבְל בְּלֹא רְגָלִים לְדַבֵּר אַע"ג דְּלִיכָא חֲזָקָה בְּעֵינּוּ ב' עֵדִים וְדוּק: מִשָּׂא"כ עֵדוּת הָרֵאשׁוֹנָה דְּעֵדִינּוּ מְוַתְרָת הִיא אַע"כ דְּאִין לְחַלְק בְּדַבֵּר שְׁבַעֲרוֹה דְּכִינּוּן דְּגִילְתָּה תוֹרָה דַּע"א נְאָמֵן בְּהַ לְעֵשׂוֹת מְסַפֵּק וְדָאִי כְּמוֹ כֵּן נְאָמֵן מְדַבֵּר הַמְּוַחֲזָק לְהִתְרַע לְעֵשׂוֹת ע"י עֵדוּתוֹ לְסַפֵּק: וְעַי' בְּפִרְש"י ב'פ' מִי שְׁקִינָא שְׁם ד"ה בְּהַ וְלֹא בְּקִינּוּי שְׁכ' וְז"ל לְמֵאִי אִיְצַטְרָף גַּז"ש הָא כְּתִיב גַּבִּי טוֹמְאָה וְעַד אִין בְּהַ וּמִיַּעוּטָא הוּא בְּהַ ע"א נְאָמֵן וְלֹא בְּעֵדוּת אַחֲרָת וְהוּי לְהַ עֵדוּת סִתְיָרָה כְּשִׂאָר עֵדוּת שְׁבַתּוּרָה וּבד"ה וְטוֹמְאָה בְּעֵלְמָא כּו' כ' וְז"ל עַד א' שְׁהַעִיד כּו' וְלֹא אֲמַרִינּוּ אֲטוֹמְאָת אִשָּׁה הִימְנָה רַחֲמָנָא ל"ש אַחַר קִינּוּי כּו' וְדַבְּרִיו צָרִיכִים בְּיָאוּר מ"ש תַּחֲזִי דְּהוּי לְהַעֲדוּת סִתְיָרָה כְּשִׂאָר עֵדוּת לְמַה הַנְּצָרָף לְזַה וְלֹא פִי כְּפִשׁוּטוֹ דַּהֲכ' מִיַּעַט בְּפִי בְּהַ וְלֹא בְּקִינּוּי אִפִּי אִם הִי נְאָמֵן ע"א בְּשִׂאָר עֵדוּת.

גַּם מ"ש אַח"ז דִּסְד"א בְּטוֹמְאָת אִשָּׁה הִימְנָה רַחֲמָנָא כּו' לְכַאוּרָה הוּא שְׁפַת יָתֵר דְּהָא הַש"ס אַקְרָא דְּכִי מָצָא בְּהַ עֲרוֹת דְּבַר קָאִי דְּמַזְהָ יִלְפִינּוּ גַז"ש דְּבַר דְּבַר מְמִמוֹן וְאִי לָא קָרָא הוּא אֲמִינָא דְּדַבֵּר שְׁבַעֲרוֹה ג"כ דּוּמָה לְשִׂאָר אִסּוּרִים דַּע"א נְאָמֵן וְלֹא דְּנוּקָא בְּעֵדוּת טוֹמְאָה דִּינָא הַכִּי.

וּלְשִׁיטַת הַפּוֹסְקִים דַּע"א א"נ בְּמְקוֹם חֲזָקָה גַם בְּשִׂאָר אִסּוּרֵי תוֹרָה י"ל כְּנוֹנַת רַש"י דַּר"ל דְּבִאָמַת תִּי בְּהַ אֲתִי לְמַעוּטֵי דְּנוּקָא בְּעַד טוֹמְאָה כִּינּוּן דְּאַתְרַע חֲזָקָתָה נְאָמֵן ע"א אַבְל לָא בְּשִׂאָר אִסּוּר נֶגְדַּ חֲזָקָה.

וּא"כ מְמִילָא אִימַעַט ג"כ עֵדוּת קִינּוּי וְסִתְיָרָה דְּהָא ע"א א"נ בְּמְקוֹם חֲזָקָה וַע"ז מְתַרְזַן הַש"ס דְּבִאָמַת מְבַה מְמַעַטִּינּוּ לְעֵדוּת קִינּוּי וְסִתְיָרָה וְטוֹמְאָה בְּעֵלְמָא בְּלֹא קִינּוּי וְסִתְיָרָה ע"ז צָרִיף קָרָא דְּעֲרוֹת דְּבַר דְּלֹא נִימָא דְּגִזְרִית הַכ' הוּא דְּבִטוֹמְאָה מְהִימַן ע"א אַף דְּלִיכָא חֲזָקָה הוּאִיל וּמְצִינּוּ שְׁהַחֲמִירָה תוֹרָה בְּסוּטָה יוֹתֵר מְשִׂאָר אִסּוּרֵי תוֹרָה שְׁעֵשָׂה הַכ' סַפֵּק כְּוַדָּאִי וְקָרָא דְּבָהּ מְמַעַט שְׂאָר אִסּוּרֵי תוֹרָה דְּבַעֲרוֹה ב' עֵדִים לְזַה קָאָמַר דְּיִלְפִינּוּ דְּבַר דְּבַר מְמִמוֹן דְּאִין דְּבַר שְׁבַעֲרוֹה פְּחוּת מְשִׁנִּים אַף בְּסוּטָה וְקָרָא דְּבָהּ אֲתִי לְקִינּוּי וְסִתְיָרָה לּוֹמַר דַּאֲפִי יֵשׁ ע"א עַל קִינּוּי וְסִתְיָרָה וַע"א בְּטוֹמְאָה ג"כ לָא מְהִימַן וְדוּק: ז וְנִלְע"ד לְהַבִּיא רֵאִי דְּגַם מְסַפֵּק לְעֵשׂוֹת וְדָאִי אִין ע"א נְאָמֵן בְּדַבֵּר שְׁבַעֲרוֹה מִמָּה דָאִי בִּירוּשְׁלָמִי פ' מִי שְׁקִינָא הַלְכָה ב'] שְׁמַבִּיא שְׁם פְּלוּגְתָא דַּר"ט וְר"ע דְּתַנְיָא ר' טְרַפּוֹן אֹמַר ע"א נְאָמֵן לְטוֹמְאָתָה וְאִין ע"א נְאָמֵן לְהַפְסִידָה מְכַתּוּבָתָה ר' עֲקִיבָא אֹמַר כְּשֵׁם שַׁע"א נְאָמֵן לְטוֹמְאָתָה כְּף ע"א נְאָמֵן לְהַפְסִידָה מְכַתּוּבָתָה א"ל ר"ט אִיכּוּן מְצִינּוּ ע"א בְּמְמוֹן כְּלוּם א"ל ר"ע וְהִיכּוּן מְצִינּוּ ע"א בְּאִשְׁתִּי אִישׁ כְּלוּם אֲלֵא כְּשֵׁם שַׁע"א נְאָמֵן לְטוֹמְאָתָה כְּף ע"א נְאָמֵן לְהַפְסִידָה מְכַתּוּבָתָה חֲזוּר ר"ע לְהִיּוֹת שׁוֹנָה כַּר"ט.

ושם ר' בון בר חייא בעי חמותה שאמרה אני ראיתה שנטמאת ובא ע"א ואמר אני ראיתי שנטמאת מה בא להעיד אם שלא תשטה כבר נראית שלא לשמות אלא לא בא אלא להפסידה מפתובתה שאין מפסידין ממון ע"פ ע"א ופשיט ממה דתניא אמר לו ע"א חלב הוא והתרו בו שנים לוקה ועיקר עדותו לא בע"א הוא כו' ופ"י הבעיא הוא דאף אם נאמר דע"פ ע"א בטומאה מהני להפסידה מפתובתה הוא משום דכיון דעדותו מועיל לטומאתה אע"פ דדבר שבפירושה אין פחות משנים וכיון שהתורה האמינתו לזה האמינתו ג"כ שלא להגבותה פתובתה.

משא"כ אם כבר אינה ראוי' לשמות ע"י עדות חמותה א"כ מה שבא ע"א אח"כ הוא רק לממון לבד ובממון לא מהני ע"א. ופשיט לי' מהא דאמר לו ע"א חלב הוא דאם אכל אח"כ לוקה פינון שפבר הוחזק לחלב ע"פ ע"א שהי' נאמן בזה מועיל עדותו גם ללקות ע"י אם יש ב' עדים שאכלו והתרו בו וכמו כן מועיל עדותו ג"כ לממון גבי סוטה פינון דהאמינתו תורה כשנים נאמן לכל מילי.

ונראה דט"ס שם בירושלמי דלפי הגונסחא דחז"ל ר"ע להיות שונה כר"ט דאין ע"א נאמן להפסידה פתובתה הוא תמוה. וצ"ל בהיפוך דחז"ל ר"ט להיות שונה כר"ע ומוכח מכאן דכשם דאין ע"א נאמן בדבר שבפירושה לאסור או להתיר כמו כן א"נ לעשות מספק ודאי דאל"כ מאי בעי אי ע"א נאמן אחר שפבר העידה חמותה להפסידה מפתובתה משום דאין דבר שבממון פחות משנים הא כבר אתרע חזקתה ונאסרה מספק אע"כ דכלל גדול הוא דלעולם אין עדות ע"א מועיל כלל בממון.

ולכן נסתפק דשמא דנוקא בע"א בטומאה שהועיל עדותו לעשותה ודאי טמאה שלא לשמות וכיון דדבר שבפירושה ילפינו מממון כמו שנאמן לדבר שבפירושה פה נאמן לממון. משא"כ אם לא בא רק בשביל ממון לבד ופשיט לי' דכיון שפבר החזקנו עדותו לנדאי טמאה דהא כהן לוקה עליה משום זונה ע"י לכן שוב מהני ג"כ לגבי ממון: הגה"ה וצ"ל דהבעיא דירושלמי הוא לענין אם תפסה האשה פתובתה דמוציאין מידה וכן פלוגתא דר"ט ור"ע הוא בכה"ג דאל"כ קשה מה קאמר והיכן מצינו ע"א לגבי ממון הא דא דבעינו ב' עדים בממון היינו להוציא ממון בחזקת בעליו משא"כ כאן דהבעל מוחזק דהא אנו קיי"ל כב"ה דשטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי ואפי' במתו בעליהם עד שלא שתי קיי"ל כב"ה דאין נוטלות פתובה פדאי' בפ' כשם וזה ברור: ח ובענין אם ע"א נאמן נגד ס"ס אם נאמר דמטעם רובאהוא אם נאמר דא"נ א"כ יש לחקור לשיטת הפוסקים דס"ס מהני במקום דאמחזק איסורא כגון שהי' לפנינו סכין שיש לו נשתי פיות ובצד א' הי' יפה ובצד השני הי' ספק פגימה והעיד ע"א ששחט באותו צד שיש בו ספק פגימה אם נאמן לאסור מספק או שיי"ל דכיון דאינו מעיד [אלא] על ספק א' י"ל דנאמן וממילא נשארת הבהמה בספק איסור.

ועוד דחזקת איסור דבהמה מסייע לי' ובלא"ה פינון דקיי"ל ברובא וחזקה דאמרינו סמוך מיעוטא לחזקה אפי' אם נאמר דס"ס עדיף מרובא אין זה אלא בגדר מיעוטא דלא שכיחא דלא אמרינו בכה"ג סמוך.

מ"מ לא גרע עדות העד ממיעוט המצוי פינון דעדות ע"א מועיל בעלמא גם בממון לחייב שבועה ובכה"ג ודאי דחיישינו לחזקה ואפי' לדעת הסוברים דס"ס מותר במקום חזקה

יש לאסור פאן: הגה"ה (ובענין מחלוקת הפוסקים בס"ס במקום חזקה הי' נראה לענ"ד דאין מועיל ממ"ש התוס' בפ' חזקת ובכ"מ במ"ש דספק טומאה ברה"י טמא ואפ' כל ספיקות שאתה יכול להרבות ברה"י הפל טמא שכ' הטעם משום דמן הסברא הי' לנו לטהר אפי' בספק א' דמוקמינן לי' אחזקה ואעפ"כ אסרה תורה.

וא"כ מה לי חד ספיקא מה לי פמה ספיקות. ובפ"ק דחולין פתבו דמה שלמדו ספק טומאה ברה"י מסוטה אע"ג דלא דמיא דשם ליכא חזקה היינו משום דעשה התורה ספק כנדאי ומטעם דליכא חזקה הי' לנו לעשות רק כספק.

וא"כ בס"ס במקום חזקה נמי י"ל דהדין כמו בספק טומאה ברה"י דהא ספק א' שלו אסור כנדאי משום דמוקמינן לי' אחזקה וכיון דספק א' אסור מה לי חד ספק או ב' ספיקות. גם יש להעיר בדברי התוס' שם מ"ש כיון דחד ספק טמא ברה"י אע"ג דהי' לו לאוקמי' אחזקה לכך גם בכמה ספיקות כו.

ולשיטת הרשב"א דס"ס מטעם רובא הוא אין תירוץ זה מספיק דבאמת שניא וישנא דבשני ספיקות יש פאן רובא דעדיף מחזקה ואיך נדמה ספק א' במקום חזקה לרובא דעדיף טפי. ונראה מדברי תוס' אלו דלא ס"ל פשיטת הרשב"א דס"ס מטעם רובא הוא.

אף א"א לומר ג"כ דס"ל כמ"ש מקצת הפוסקים דה"ט משום דספק א' מותר מה"ת פשיטת הרמב"ם דבאמת מוכח מדברי התוס' בכ"מ דס"ל דספיקא דאורייתא אסור מה"ת. לכך נ"ל דס"ל דטעם דמתירין בס"ס הוא משום דספק א' דאסור מה"ת נלמד מדאיצטריף קרא גבי ממזר ממזר נדאי לא יבוא הא ספק ממזר יבוא ש"מ דבכל התורה אסור ספק מה"ת.

ואין לומר דאדרבא נילוף משם לכל התורה כולה וכמ"ש מקצת פוסקים דנהו טעמו של הרמב"ם דס"ל דבכל התורה מותר מה"ת. דא"כ למה אצטריף עוד קרא במעשר עשירי נדאי ולא עשירי ספק ונהו פשני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין.

וא"כ כיון שלא מציינו זה רק בספק א' אמרינן הא בספק ב' מותר. וכיון שכן אין לה אלא מה שגילתה תורה.

וכיון דספק א' אין איסורו אלא מטעם ספק לכך בב' ספיקות מותר. וכיון שכן בספק טומאה כיון שיש לו חזקת טהרה דהוי כנדאי טהור אעפ"כ החמירה בו תורה שוב אין לחלק בין ספק א' לכמה ספיקות דס"ס לאו מטעם רובא הוא ולפ"ז גם בס"ס במקום חזקה דספק ראשון כנדאי הוא שוב אפי' פמה ספיקות אסורים דכולם דין נדאי יש להם ומוכח קצת מדברי תוס' אלו דבמקום חזקה אפי' ג' וד' ספיקות אין מועילים דכולם דין נדאי יש להם דאל"כ גם בספק טומאה ברה"י בג' ספיקות היו לנו לטהר וזה דלא כדברי הש"ף ביו"ד סי' ק"י בדיני ס"ס שכ' לחלק בין ב' ספיקות לג' במקום חזקה ע"ש ובדברי האחרונים שהאריכו בזה): (ע"כ הגה"ה) ובהיותי עוסק בזה הענין אמרתי להעלות על הספר מ"ש במ"א בסוגיא דפ' פשם [כ"ט ע"א] דהסוגיא שם צריף ביאור במה דאיתא שם א"ר גידל אמר רב דבר שיש בו דעת לשאול כו' מהאי קרא נפקא והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל נדאי טמא הוא דלא יאכל הא ספק יאכל וכתב והבשר כל טהור יאכל בשר נדאי טהור הוא דיאכל הא ספק לא יאכל אלא לאו ש"מ פאן שיש בו דעת

לשאול כו' והוא תמוה לכאורה דמה דיוק הוא זה ממ"ש והבשר אשר יגע וגו' דדוקא
נדאי אסור ולא.

ספק דהא התורה הוצרכה לכתוב זה לעיקר דינא דטהור שאכל את הטמא בלאו וממילא
נדע דספיקו אסור ככל ספיקות של אסור תורה למ"ד אסור מה"ת דנזכר ג"כ איסורם
בפתוב בלשון נדאי כגון לא תאכל טריפה כו' וכל דומיהם.

ואין זה דומה למה דילפינן בפ"י יוחסין דספק ממזר מותר דכתיב לא יבוא ממזר ממזר
נדאי הוא ולא יבוא כו' דשם מיתורא דקרא דרשינן הכי כמ"ש רש"י שם ע"ג ע"א [דאי
לאו יתורא הנה אמרינן דספיקו אסור ככל ספיקות של תורה ע"ש [ובחזקתורי בית יצחק
הבאתי ראי' מזה דרש"י ס"ל כשיטת הרשב"א דכל ספיקות של תורה אסורים מה"ת]
ולמ"ד ספק תורה מותר מה"ת קשה להיפוך מה שדייק מקרא דכל טהור יאכל בשר
נדאי טהור יאכל כו' מנין לנו זה דאין לומר דמיתורא דקרא דייקא לה דלמה הוצרכו
לכתוב דטהור יאכל.

דהא שפיר אצטריף למ"ע דאכילת קדשים. וגם צריף לסמכו לקרא דבשר אשר יגע וגו'
לומר דהנותר לטהורים חייבים עליו משום טומאה ושאינו נותר לטהורים אין חייבים
עליו כו' פדאית' במס' זבחים ובכ"מ.

ועוד תמוה לי דבפ' א"ט (ס"ו ע"ב) דמביא שם קרא דמפל אשר במים וגו' אשר לו
סנפיר וקשקשת וגו' וכל אשר אין לו סנפיר וגו' למה לא דייק שם ג"כ כמו דדייק הקא
פל אשר לו סנפיר וגו' בנדאי יאכל הא ספק כגון שפא לפנינו מחותף ואינו נזכר לא
יאכל ומקרא דאין לו נשמע להיפוך דספק מותר.

והי' עולה ע"ד לומר דגם כאן מיתורא דקרא דרשינן לי' מדכתיב אשר יגע בכל טמא
ולא כתיב אשר יטמא דכבר ידעינן מקרא דפ' שמיני דאנכל מטמא בנגיעה מקרא דכל
אשר יפול עליו וגו' מכל האנכל וגו' ולכן דרשינן מתי' יגע דמותר לומר דדוקא בנדאי
נגע ולא בספק.

אף לפ"ז יקשה דמה הוצרכו לדרוש ג"כ קרא דכל טהור יאכל וגו' לדקדק מזה דספק לא
יאכל להוכיח מזה לחלק בין דבר שיש בו דעת לשאול כו' הא מהו קרא דאשר יגע וגו'
לחוד מוכרח לחלק פן פדי שלא יקשה מה דמוכח מפאן דספק טומאה לקולא דהא
הילכתא גמירי לה מסוטה דספק טומאה ברה"י טמא.

אע"כ דצריף לחלק בין דבר שיש בו דעת לשאול כו' דבשר דבר שאין בו דעת לשאול
הוא. ומזה ק"ל עוד לשיטת הרמב"ם דכל הספיקות הם מדבריהם ונמצא במקצת
גוססאות בדברי הרמב"ם בה' אבות הטומאה דבאסור פרת ספיקו לחומרא מה"ת.

וא"כ הרי לא קשו קראי אהדדי כלל דבשר שנטמא דאינו אלא בלאו לכו' ספיקו טהור
ילכו' נדאי נגע לא יאכל הא ספק יאכל. אבל קרא דכל טהור יאכל בשר דמזירי בטומאת
הגוף דבכרת ספיקו אסור מה"ת.

ולכן נדאי טהור הוא דיאכל כו' ולכן נלע"ד דבאמת דיוק דש"ס הוא מתי' פי יגע שהוא
מותר כמ"ש ועיקר פנונת הש"ס הוא דכיון דקיי"ל דכל ספק טומאה ברה"י לחומרא

מסוטה גמרינו לה א"כ קרא דכי יגע וגו' דמוכח דספיקו מותר ע"כ מייירי ברה"ר וא"כ
בכה"ג גם בספק טומאה דגבירא אזלינו לקולא דמוקמינו לי' אחזקת טהרה כמ"ש התוס'
פ"ק דחולין דהא דספק טומאה ברה"ר טהור מסבירא ידעינו לה ולא מסוטה גמרינו לי'
אלא משום דיש לו חזקת טהרה.

וא"כ בכה"ג גם בספק פרת אזלינו לקולא כדמוכח בכ"מ דגם בספק א"א מוקמינו לי'
אחזקה ולכה מקשה שפיר. ולכן ע"כ צ"ל דמה דטמא ספק היינו ברה"י וא"כ שוב אין
לחלק בין איסור פרת או לאו.

וע"כ צ"ל דהחילוק הוא בין יש בו דעת לשאול או לאו דאז אפי' ברה"י טהור וקרא דכי
יגע דמותר אתיא ברה"י בדבר שאין בו דעת לשאול. ומה דמיייתי הש"ס קרא דכל טהור
וגו' למידק דספק לא יאכל לאו בדונקא נקט לי' תדע דהא יש בו דעת לשאול אין צריך
קרא דמסוטה גמרינו לי'.

ולפ"ז מתוך ג"כ לפי שיטת הסוברים דספק תורה לחומרא מה"ת דהש"ס מדייק
מיתורא דכי יגע וכמ"ש ומתוך ג"כ מה שהקשינו מהא דלא דייק פן בקרא דכל אשר
לו סנפיר וקשקשת וכן הרבה פסוקים פמותם ודוק: חדר כא אם מחזיקין מאיסור לאיסור
אם נאמן ע"א במקום שמכחיש החזקה השנייה וכו' ט"ח: א יש להסתפק לשטות הפוסקים
דאין ע"א נאמן במקום חזקה אם הי' פאן מקום לומר דמחזיקין מאיסור לאיסור פגון
בהא דזרק לה גט ספק קרוב לו או לה ואח"כ מת בעלה ובא ע"א והעיד שהי' קרוב לו
אם מותרת לכהן ע"י עדותו.

דאם נאמר דמחזיקין מאיסור לאיסור א"כ בעת שנולד הספק היטה עדיין אסורה לכהן
זה מחמת איסור א"א. ועי"ז הוי פיש פאן חזקה דאסורה לכהן מחמת הגט וא"כ הוי
עדות העד נגד חזקה.

והו אמת לשיטת התוס' בפ"ד אחין ובר"פ א"ט מ"ג ע"ב] דס"ל דאין מחזיקין מאיסור
לאיסור אין נפ"מ בחקירה זו אבל לשיטת מהר"מ מלובלין בתשובה [סי' ס"ו] וכמה
אחרונים שהאריכו בזה וס"ל מחזיקין מאיסור לאיסור הי' נראה דאין ע"א נאמן בזה
אבל פבר פתבתי בתשובה באורח דאף אותם פוסקים הסוברים דמחזיקין מאיסור
לאיסור אין פוננתם דעי"ז מתחזק איסורא ממש אלא פוננתם דנדחה עי"ז חזקת היתר
שלו והוי פאין פאן חזקה לא לאיסור ולא להיתר והוי פחתיקה ספק חלב ספק שומן
דקיי"ל דע"א נאמן בזה.

אמנם ראיתי בתשו' פרי תבואה (סי' י"ז) שהאריך בענין זה אם מחזיקין מאיסור
לאיסור. וכ' שם דלשיטת הרשב"א ורבינו יונה דס"ל דאפי' בספק אם נעשה הריעותא
בבהמה לאחר שחיטה ג"כ אסור אי לאו דשכיח יותר להיתר מלאיסור.

וכ' שם דלשיטתם קיי"ל דמחזיקין מאיסור לאיסור והוי פאלו הוחזקה באיסור השני
ממש ומחזיקת באיסור מקריא. דאי הוי ס"ל דהוי פאין פאן חזקה לא לאיסור ולא להיתר
הי' לנו להיתר שם בספק השקול ולתלות דלאחר שחיטה נעשה דקודם שחיטה היטה מן
הרוב ע"ש שהאריך: ב ולענ"ד לא נראה פן דאם הוי פהחזק ממש באיסור הי' לנו לומר
דאם הי' ריעותא מחייב אפי' שכיח יותר להיתר מלאיסור הוא אסור דהא אנו קיי"ל

בכ"מ דאע"ג דרנבא עדיף מחזקה, מ"מ אמרינו סמוך מיעוטא לחזקה מדרבנן וא"כ למה לא נחוש לאסור אע"ג דלא שכיח כ"כ פמו ההיתר וכמו פל ספק בשחיטה דקיי"ל לאסור אע"ג דשכיח טפי להיתר וכמ"ש הש"ף בשמם ביו"ד [סי' נ' ס"ק ג'] באורו.

ועי' תשו' פ"ת שם שמביא בעצמו תשו' הרשב"א בסירכא בריאה שנסתפקו בה אם הי' בגב או בחיתוף שהכשיר הרשב"א מפח רוב בהמות פשירות והיינו מטעם דיש שם רוב להיתר כמ"ש שם.

ולמה לא אמרינו סמוך מיעוטא לחזקה דהא ודאי שכיח טובא סירכות בריאות שיהיו שלא פסדון דהא מה"ט בדקינן ריאה מסירכות ולא סמכינן ארוב בהמות פשירות הן משום דהוי מיעוט המצוי הן אמת שיש לתרץ זה דלא אמרינו סמוך מיעוטא לחזקה אלא אם המיעוט הוא מאותו ענין איסור שהחזקה מעיד עליו פהא דרוב מצוים א"ש מןמחים שהקשו למה לא אמרינו סמוך כו' דמיעוט שאין מןמחין נשאר על איסור שאינה זבוחה וכן הו' דפ' האשה בתרא סמוך מיעוטא דמפילות לחזקת איסור לשוק דהכל מענין אחד משא"כ פאן דהמיעוט הוא בטריפות והחזקה באינו זבוח.

מ"מ נלע"ד ברור דגם הרשב"א ורבנינו יונה דעתם דהא דמחזיקין מאיסור לאיסור היינו דלא נימא נשחטה הותרה ובחזקת היתר עומדת פינו דעדין לא יצתה בהיתר. ואפשר דס"ל ג"כ דאנו מחזיקין מאיסור לאיסור וכשיטת התוס' רק דס"ל דגם בספק לאחר שחיטה לא תלינן להיתר כי אם היכא דיש לתלות יותר לאחר שחיטה פגון בבא זאב ונטל בני מעיים דיש יותר לתלות להיתר.

וכן פהא דנסתפקו אם בגב או בחיתוף ג"כ מה"ט התיר הרשב"א משום דשכיח טפי להיתר. אע"ג דבכ"מ קיי"ל דחזקה דמעיקרא עדיפא מדהשתא אם לא שיש תרתי לריעותא וסברא דחסר ואתאי מ"מ היינו דנאקא בחזקה ברורה דמעיקרא משא"כ בחזקה דאתאי מחמת רנבא דחזקה דכשירה גולדה לא מהני דהוי חזקה שלא נתבררה וכיון דהחזקה אינו אלא מחמת רוב וא"כ יש פאן מיעוט טריפות.

וכיון דהשתא ראינו ריעותא בספק השקול מצטרף המיעוט של איסור דמחיים בהדי הך ספק לכן לא מהני פנה לומר השתא הוא דאתרע אם לא כשיש לתלות יותר להיתר דחזקה דלמפרע לא עדיפא מדהשתא כי אם בחזקה ברורה דמעיקרא לא בחזקה דאתאי מחמת רנבא שהי' קצת ספק גם מעיקרא: ג ודהא לא קשיא א"כ למה מתירין הגבינות מבהמה שנמצאת טריפה מטעם דהשתא הוא דנטרפה היינו משום דהגבינות נעשו מחיים ואם היינו אוכלים אז לא הי' מקום חשש פלל כ"ז שלא ראינו ריעותא.

וא"כ פכר יצתה בהיתר והרי הוי בחזקה ברורה מעיקרא וסברא דיצתה בהיתר מצוינו בדברי הראשונים כמ"ש בתשו' הרא"ש הביאו ביו"ד [סי' י"ח] לענין ספק פגימה בספין יעו"ש בט"ז ופ"ף.

ולכך הוצרך הרשב"א במ"ש בגבינות מבהמה שנטרפה מחמת סירכא לאסור מטעם דיצתה מחזקתה מחיים זמן מה וא"י לומר פרגע ממש סמוך לשחיטה נטרפה: הגה"ה ויש מקום עיון קצת בדברי רשב"א שם דתינח לשיטת רש"י דס"ל דכל סירכא הוא פא

ע"י נקב שהיה תחילה ומשם יצא הסירכא א"ש דכינון דאין סירכא נעשית פחות מג' ימים קונדם שחיטה.

אבל הרשב"א עצמו ס"ל פשיטת התוס' דסירכא אינו בא מנקב רק הטעם שפופה להתפרק. וא"כ היאך כ' דיצתה מחזקתה זמן מה דהא י"ל דרגע קונדם שחיטה נגמרה הסירכא ועד אותו רגע הייתה פשיטה דכ"ז שלא נגמרה אין סופה להתפרק ועדיין לא הייתה בכלל טריפה.

אף לפי מ"ש בפנים א"ש דלמד זה מהא דאמרו חסר ואתאי דבמקנה שנמצא חסר מסתמא מייירי אע"ג דתחילה הייתה הרבה יותר מארבעים סאה ועתה נמצא שחסר משהו מארבעים סאה ונמצא שי"ל דאותו משהו שחסר משיעור המצומצם היה ברגע זו ובתחילת אף שחסר והולך עדיין לא היה על המקנה חשש פסול מ"מ פל שדבר הגורם פסול וריעותא למקנה הולך ונעשה במקשה זמן ע"ז נתקלקל חזקה דלמפרע שהייתה בשלימותה ואין עומד לחסור וכינון שאותה חזקה דמעיקרא אתרעי הולכים אחר חזקה דהשתא ודוק: ובאמת דברי הרשב"א צריכים ביאור במ"ש לחלק בין יצתה מחזקתה זמן מה או לא דמה בכך דאין סירכא פחות מג' ימים.

מ"מ יש לנו לומר דעד התחלת ג' ימים קונדם השחיטה הייתה בחזקתה דמעיקרא כמו שאנו אומרים באם י"ל דעתה ברגע סמוך לשחיטה נעשה הטריפות דמוקמינן לי' אחזקה בכל מה שיוכל ולענ"ד פוננת הרשב"א בזה מקורו מהא דרפ"ק דנדה ג' ע"ב] דמחלק שם דכל היכא דאיכא למימר חסר ואתאי אין הולכים אחר חזקה דמעיקרא רק אחר חזקה דהשתא.

והיינו דבאמת במקום שיש חזקה נגד חזקה קיי"ל דבטלו שניהם. רק דקיי"ל דחזקה דמעיקרא עדיפא מדהשתא דכל שאתה אומר דאתרעי חזקה דמעיקרא ונסתלקה עליך להביא ראיה.

ולכן כל שאנו מוכרחים לומר דחזקה דמעיקרא אתרעי קצת שהרי אין אתה יכול לומר שהחזקה דמעיקרא על מקומה עומדת עד שרואים שנסתלקה לגמרי. דע"כ אתה צריך להודות דהתחילה להתקלקל ולהסתלק מעט מעט קונדם שראינו הריעותא א"כ שוב אין החזקה ברורה ואזלינן בטר חזקה דהשתא: ד זכינו לדון שגם הרשב"א ורבינו יונה דס"ל דמחזיקין מאיסור לאיסור אין פוננתם דהני פהחזוק באיסור ודאי אלא דלא מיקרי הוחזק בהיתר כמ"ש ודלא פהרב תשו' פר"ת.

ומה שהוכיח זה ממה דס"ל דגם בספק אם נעשה הריעותא לאחר שחיטה אסור אם לא בדבר שיש במה לתלות כגון בבא זאב ונטל בני מעיים אין משם הוכחה כמו שית'. ומ"ש שם ג"כ ליישב דברי הרשב"א שלא יסתור דברי עצמו במה שמתירין הגבינות באם י"ל עלשון סמוך לשחיטה נטרפה.

ובספק שמא לאחר שחיטה למה לא נאמר ג"כ השתא הוא דאתרעי כמו שאומרים כן בגבינות. וכ' שם דשאני גבינות שפבר הי' להם מעיקרא חזקת פשרות גמור לאכילה וחזקת איסור אבמ"ה לא חלה עליהם פלל משא"כ בבמה שהי' לה מקונדם חזקת אבמ"ה וקונדם שיצתה מחזקה זו נולד ספק אחר ולא הי' לה שעת היתר גמור לא מהני בהם רוב

פְּשִׁירוֹת לומר שְׁנוּלְדָה הִרְיעוּתָא לְאַחַר שְׁחִיטָה ע"ש אין דְּבָרָיו נְכוּנִים דְּגַם בְּבִהְמָה שְׁנִשְׁחִטָה כְּבָר יֵצְתָה מִחֻזְקָת אַבְמ"ה שְׁחִיטָתָה מְטַהֵרֶת טְרִיפְתָה מִטּוֹמְאָתָה וּבְפִירוּשׁ אָמְרוּ נִשְׁחִטָה הַנּוֹתְרָה כּו' אֲבָל לְפִי מִש"ל א"ש דְּעֵיקָר טַעְמוֹ שֶׁל הַרְשָׁב"א הוּא דְחֻזְקָת אַבְמ"ה שֶׁהִי בְּחַיִּים מוֹעִיל לְסַלֵּק חֻזְקָת פְּשָׁרוֹת דְּבִהְמָה דְּאֵתְיָא מִחֻזְקָת רַבָּא דְכֻשְׁהִיתָה בְּחַיִּים לֹא נִקְרָא עַל הַבְּהֵמָה שֵׁם הַיֵּתֵר לְאַכִּילָהּ.

וְלָכֵן אִפִּי אַחַר שְׁחִיטָה לֹא שְׁיִיךְ לומר מוֹקְמִינָן לָהּ בְּחֻזְקָת פְּשָׁרוֹת שְׁעֵדִינָן לֹא הִי לָהּ חֻזְקָת פְּשָׁרוֹת מְעוּלָם. מִשָּׂא"כ בְּגִבְיֹנוֹת שְׁמַחֲנֵי הַבְּהֵמָה הָיוּ מוֹתָרִים לְאַכִּילָהּ וְהוֹחֲזָקוּ בְּכֻשְׁרוֹת דְּחֻזְקָת אַבְמ"ה לֹא הִי פוֹעֵל כִּלְל בְּגִבְיֹנוֹת לְסַלֵּק מֵהֶם חֻזְקָת פְּשָׁרוֹת רַק בְּבִהְמָה עֲצָמָה מְשׁוּם דַּמְמַנ"פ הִיתָה אֲסוּרָה מְחַיִּים וְלֹא נִקְרָא עֲלֵיהֶם שֵׁם הַיֵּתֵר.

אֲבָל יוֹתֵר נִרְאָה כִּמְש"ל דְּגַם הַרְשָׁב"א ס"ל כְּשִׁיטַת הַתּוֹס' דָּאִין מִחֻזְקִים מְאִיסוֹר לְאִיסוֹר רַק דְּבִזָּה חוֹלְקִים עַל הַתּוֹס' וְס"ל דְּגַם בְּסַפֵּק שְׁמָא לְאַחַר שְׁחִיטָה נַעֲשֶׂה אִין לומר נִלְדָּה בְּתֵר חֻזְקָה דְּמַעֲיָקְרָא כִּינּוּ דְחֻזְקָה דְּמַעֲיָקְרָא לֹא הִיתָה נִדְאִית רַק מִחֻזְקָת רַבָּא וְלָכֵן אֲזִלִּינוּ בְּתֵר חֻזְקָה דְּהַשְׁתָּא וְעכ"פ שְׁקוּלִים הֵם ב' הַחֻזְקוֹת וְלֹא גְרִיעָא מִחֻזְקָה דְּמַעֲיָקְרָא.

מִשָּׂא"כ הַגִּבְיֹנוֹת שְׁיִקְרָא עֲלֵיהֶם שֵׁם הַיֵּתֵר לְאַכִּילָהּ הוּא לָהּ חֻזְקָה דְּמַעֲיָקְרָא בְּרוּרָה וְעֵדִיפָא מִחֻזְקָה דְּהַשְׁתָּא כִּנ"ל בְּרוּרָה בְּזָה. וְלִפ"ז יוֹצֵא לָנוּ הַדִּין דְּגַם בְּנוֹלַד רִיעוּתָא מְחַיִּים בְּבִירוֹר גַּם לְשִׁיטַת הַסּוֹבְרִים דְּמִחֻזְקִין מְאִיסוֹר לְאִיסוֹר נֶאֱמָן ע"א בְּזָה: הַאֲמָנָם לְשִׁיטַת הַתּוֹס' וְשָׂאָר פּוֹסְקִים דִּס"ל דְּגַם בְּנוֹלַד רִיעוּתָא מְחַיִּים אָמְרִינוּ נִשְׁחִטָה הַנּוֹתְרָה וְהִיא בְּחֻזְקָת פְּשָׁרוֹת צ"ע אִם בָּא ע"א וְהַעִיד שֶׁהִיתָה בְּאִוְנָה שֶׁהִיא אֲסוּרָה כְּגוֹן בְּנִמְצָא מִים בְּרֵאשׁ וְנִסְתַּפְּקוּ אִם הִגִּיעוּ הַמֵּים לְקֵרוֹם אִם נֶאֱמָן בְּזָה ע"א.

דְּלִכְאוּרָה נִרְאָה לְשִׁיטַת דִּס"ל ג"כ דָּאִין ע"א נֶאֱמָן לְאַסוֹר בְּמָה שֶׁהוֹחֲזָק לְהַיֵּתֵר א"נ כָּאִן. אֲבָל לְעַנ"ד יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּזָה טוֹבָא וְהוּא דָּא ע"ג דְּבִיארְתִי לְמַעְלָה דִּי"ל דָּאִין ע"א נֶאֱמָן נֶגְד רַב דָּאִין הַמִּיעוּט בְּמִצִּיאוֹת לְפָנֵינוּ.

מ"מ כָּאִן גְּרַע טְפִי כְּשִׁי"ת. וְלִפִּי שְׁעֵנִין זֶה דְחֻזְקָה וְרַבָּא עֲמוּק עֲמוּק וְיֵשׁ כְּמָה סְתִירוֹת בְּש"ס בְּעֵינֵינוּ זֶה.

וְגַם רְאִיתִי לְהַגְאֹן בְּתַשׁוּ' פְּרִי תְּבוּאָה [ס' ט"ז] שְׁחִקְר הַרְבֵּה בְּזָה וְאִין דְּבָרָיו נִרְאִים לְעַנ"ד מוֹכְרָח אֲנִי לְהַאֲרִיךְ וְהוּא שֶׁכ' שֵׁם לְחֻקְרָה בְּהָא דְקִי"ל רַבָּא עֲדִיר מִחֻזְקָה וְאִין קִי"ל דְּע"א בְּמִקוּם חֻזְקָה א"נ וְנֶגְד רַבָּא נֶאֱמָן.

וְכ' שֵׁם דְּבִאֲמַת חֻזְקָה עֲדִיפָא מְרֻב דְחֻזְקָה אִפִּי אַתְרָעִי אֲזִלִּינוּ בְּתַרְהַ כִּמ"ש הַתּוֹס' פ"ק דְּחולִין לְעַנֵּן נֶגַע דָּאִם עֲתָה חֻסְרָה הִנְגַע מ"מ זֶה שֶׁהִי בִּינְתִים בְּבֵית טָמֵא מִפְּח חֻזְקָה קַמְיִתָּא וְלֹא אֲזִלִּינוּ בְּתֵר חֻזְקָה דְּהַשְׁתָּא אַע"ג דְּנִקְרָא זֶה רִיעוּתָא לְגַבֵּי חֻזְקָה קַמְיִתָּא.

וּבְרַבָּא קִי"ל דְּהִיכָא דְאַתְרָע רַבָּא לָאו כְּלוּם הוּא כְּדָאִיתָא בְּכ"ב דְּכְתוּבוֹת (ט"ז ע"ב) דְּכִינּוּ דְרֻב הַנִּישְׂאוֹת בְּתוּלוֹת יֵשׁ לָהֶם קוּל אַתְרָע לָהּ רַבָּא דְּבְתוּלוֹת נִישְׂאוֹת וְלָכֵן הִעֲלָה שֵׁם דְּבִאֲמַת בְּזָה חֻזְקָה עֲדִיפָא מְרַבָּא.

והטעם דע"י דמגרעין פח הרוב אין הרוב מתבטל שאנו אומרים שזה אינו מן הרוב פשירות וקרב נשאר בעלמא משא"כ התזקה אם נאמר דאתרע הרי אנו רוצים לעקור התזקה לגמרי לכו ע"א נאמן נגד רוב ולא נגד תזקה.

וכ' שם דמ"ש דרובא עדיף מתזקה הוא כגוונא דפרה אדנמה דמשם ללמד דין זה דרובא עדיף דשם ע"י שאנו אומרים דפרה פשירה מתמת רוב ואנו דוחים בזה תזקת טומאה דגברא לא מפת דחיות התזקה אנו אומרים דהוא טהור רק מתמת שנעשה בו מעשה הגורמת טהרה שהונה עליו מאפר פרה הזאת ונסתלק טומאתו ונתקתו ע"י מעשה ובסור הסיבה יסור המסובב אלו תוכן דבריו בקצרה במה שהאריך שם: ו ולע"ד אין כל דבריו נכונים דמ"ש דלא אמרינו רובא עדיף מתזקה אלא אם התזקה מסתלק ע"י מעשה שנתחדש בו שבה אין אנו מסלקין התזקה.

דבריו נסתרים מכ"מ בש"ס דהרי בפ' האשה בתרא בהלכה צרתה ובעלה למדה"י מקשה אמאי ליזיל בתר רוב נשים דמתעברות ויולדות אע"ג דיש לה תזקת יבום רובא עדיף מתזקה ולכן מסיק שם דמתני' ר"מ היא דחייש למיעוטא.

והרי שם לא נעשה מעשה באשה זו כמו בהא דפרה שהיו עליו מאפר פרה זו והתזקה בכלשרות מתמת רוב. אלא הרוב עומד בפ"ע דרוב נשים יולדות.

והתזקה עומדת בפ"ע. דבשלמא בפרה אדנמה שפיר י"ל פיון דהפרה עצמה פשירה מטעם רוב ואלו נפדית היתה מותרת באכילה הרי בפרה פשירה הונה והמעשה סילק התזקה.

וכן בהא דכ' הרשב"א ברוב מצויים א"ש מן מחיים הם דאדם השוחט עשה מעשה בבהמה ושחטה וסילק התזקה בינדים. משא"כ בהא דיבמה וכן בר"פ הלוקח בהמה שהאריך התוס' בהא דרוב בהמות אינם חולכות אא"כ יולדות שכ' שם דרובא עדיף מתזקת שלא ילדה.

וכן בהא דפ' פסוי הדם [פ"ה ע"א] רוב תינוקות מטפחין לפי התוס' שם דרוב מטפחין בעיסה והתינוק ודאי טמא דלא נעשה מעשה בעיסה בבירור ואפ"ה לרבנן שם אמרינו רובא עדיף מתזקה דעיסה ע"ש.

וגם מדברי התוס' מוכח דלא פנותי' ממ"ש להקשות בפ"ק דחולין בסוגיא דמנלו דאזלינו בת"ר דכינו דכבר הוכיח מנגעים דאזלינו בתר תזקה כ"ש דאזלינו בת"ר דרוב עדיף מתזקה והוצרכו לדהוק שם.

ולדבריו לא הקשו כלום. גם מ"ש להוכיח דרובא אתרע בכ"ד מהא דפ"ב דכתובות גבי רוב הנישאות בתולות יש להם קול כו' לא ידעתי מה הוכחה היא זו דהא שם יש רוב נגד רוב ונשפיר קאמר מאי תזית דאזלית בתר רוב נשים דנישאות בתולות הליך אחר רוב דאין להם קול שאינם בתולות.

וכה"ג איתא בפא"ט [י"ג ע"א] רוב אריות דורסים כו' אדרבא רוב הדורסים אין צפרנם נשמטת כו'. והרי בהא דכתובות באמת כתבו התוס' דהך רובא דנישאות בתולות עדיפא מרוב הנישאות בתולות יש להם קול והיינו משום דזה הוי רובא דעלמא ורוב השני אינו

אֵלָא רַב מְתוּדָּה רַב וְכַתְּבוּ שָׁם דְּמִן הַתּוֹרָה אֲזֵלִינָן בְּתַר רַב רַב נְשִׁים בְּתוּלוֹת נְיֻשָׁאוֹת רַב
מְדַרְבְּנָן הַחֲמִירוּ דְלֵא הָוִי רַב גְּמוּר כ"כ וְלִכְּוֹן ע"א גְּאָמֵן בְּזָה ע"ש [וּמְאִי דְקִשְׁיָא מְהָא
דְּפִא"ט גַּבִּי רַב אַרְיֹת דּוֹרְסִים כּו' דְחֻשְׁבִּי לְסַפֵּק הַשְּׁקוּל בְּתַבְתִּי בּמ"א] וּמ"ש דְחֻזְקָה
דְּאִתְרַע אַפ"ה אֲזֵלִינָן בְּתַרְהָ וְהוֹכִיחַ זֶה מְהָא דְכ' הַתּוֹס' גַּבִּי נִגְע.

לֹא יִדְעִיתִי דְשָׁם לֹא אִתְרַעֵי הַחֻזְקָה כָּלֵל דְאִמְרִינָן הַשְּׁמָא הוּא דְאִתְרַע. וּבְאִמַּת בְּמִיּוֹדֵי דְחֻסָּר
וְאִתְמַאי אִמְרִינָן דְחֻזְקָה קַמְיִתָּא אִתְרַעֵי וְלֹא אֲזֵלִינָן בְּתַרְהָ וְהָרִי הַתּוֹס' כְּתַבוּ דְבִזְרַק לָהּ גֵּט
סַפֵּק קְרוּב לּוֹ כּו' דְאִתְרַע חֻזְקָת א"א וְכ"כ בְּכ"מ דְחֻזְקָה דְאִשָּׁה דִּיִּיקָא וּמְנַסְבָּא מְרַעָא לָהּ
לְחֻזְקָת א"א.

גַּם מַה שְׁפַלְפֵּל שָׁם בּמ"ש בְּהָא דְגַבִּינוּת דְאָנוּ מִתִּירִין אַע"ג דְהָוִי חֻזְקָה שְׁלֵא נִתְבְּרָה
מִשׁוּם דְהָוִי חֻזְקָה דְאִתְיָא מִחֻמַּת רַבָּא. וְלָמָּה אִמְרוּ דְהָוִי חֻזְקָה כּו' וְלֹא אִמְרוּ דְהָוִי רַבָּא
דְהָרִי מִטַּעַם שְׁאָנוּ אוֹמְרִים שְׁתַּחֲזִיק' הֵיטָה מְרֻב כְּשִׁירוֹת אָנוּ מִתִּירִין הַגַּבִּינוּת א"כ לָמָּה
קָרָא שְׁמָה חֻזְקָה וְלֹא רַבָּא.

וְהָאִרְיָה שָׁם מִשׁוּם דְרַבָּא לֹא מְהִינִי כָּאֵן מִשׁוּם דְאִתְרַע רַב מִטַּעַם שְׁכַפְעַת שְׁנוּלְדָה הֵיטָה
בְּוִדַּאי כְּשִׁירָה דְחִיטָה יב"ח. וְאַע"ג דְהָוִי חֻזְקָה שְׁלֵא נִתְבְּרָה מ"מ מִטַּעַם רַבָּא הָוִי כְּאֵלוֹ
נִתְבְּרָה אֵלּוֹ הֵם ת"ד.

צִירוּף זֶה א"י מַה הוּא דְמִמְנ"פ אִם הָרַב לֹא מְהִינִי כָּאֵן מִשׁוּם דְאִתְרַעֵי דְעַכְשָׁיו הִיא
טְרִיפָה גַּם הַחֻזְקָה אֵינָה כְּלוּם דְהָוִי לֹא נִתְבְּרָה וְלֹא נִחְשָׁב חֻזְקָה כְּמ"ש הַתּוֹס' בּפ"ק
דְחֻזְלוּן. וְלַעֲנַ"ד הַדְּבָרִים כְּפִשְׁטָם דְמ"ש חֻזְקָה דְאִתְיָא מִחֻמַּת רַבָּא הֵינָנו דְלֹא שְׁיִיף לֹמַר
דְרַב רַב בְּהַמּוֹת כְּשִׁירוֹת כִּי אִם כְּשַׁכְּעַת שְׁדָנִים עָלֵינוּ י"ל דְהִיא מְרֻב כְּשִׁירוֹת מִשָּׂא"כ בְּהָא
דְגַבִּינוּת שְׁהָרִי עַכְשָׁיו נִדְאִי טְרִיפָה וְא"א לֹמַר דְבְּהַמָּה זֶה הִיא מְרֻב הַכְּשִׁירוֹת וְאֵין לֹמַר
דְכַפְעַת שְׁנַעְשׂוּ הַגַּבִּינוּת הֵיטָה מְהָרַב וְעַכְשָׁיו נְטַרְפָּה דְהָא רַב הַכְּשִׁירוֹת אֵין נְטַרְפּוֹת
לְאַחַר זְמַן.

וְא"כ הָוִי כְּהָא דְרַב הַנְּיֻשָׁאוֹת בְּתוּלוֹת יֵשׁ לָהֶם קוּל כּו' דְלֵא מִיְקָרִי רַב אֵלָא כְּוֹ אָנוּ
אוֹמְרִים כִּינּוֹן שְׁכַפְעַת שְׁנַעְשׂוּ הַגַּבִּינוּת אֵלּוֹ כְּוֹ לְשִׂאוֹל עָלֵיהֶם הֵינָנו מִתִּירִין לּוֹ לְאַכְּוֹל
הַגַּבִּינוּת מִטַּעַם רַב כְּשִׁירוֹת וְא"כ כְּבָר הַחֻזְקוֹ בְּכִשְׁרוֹת וְלִכְּוֹן אִמְרִינָן הַעֲמִידְנָה בְּחֻזְקָת
כְּשִׁירוֹת דְמַעֲיָקָרָא וְעַכְשָׁיו הוּא דְנְטַרְפָּה וְזֶה בְּרוּר וְעוֹד יֵשׁ רֵא"י דְכַבְעִיקָר דִּינָא קִי"ל
דְרַבָּא עָדִיף מִחֻזְקָה דְהָרִי חֻזְקָה הַעֲשׂוּי' לְהַשְׁתַּנּוֹת מְבֹאָר בְּכ"מ דְאֵינָה חֻזְקָה וְרַבָּא אַף
דְעָשׂוּי לְהַשְׁתַּנּוֹת אֲזֵלִינָן בְּתַרְהָ דְהָרִי מְבֹאָר בְּכ"מ דְהָרִי מְבֹאָר בְּכ"מ דְהָרִי מְבֹאָר בְּכ"מ דְהָרִי מְבֹאָר
בְּמַגְעוֹת וּבְהַסְטוֹת אֲזֵלִינָן בְּתַר הָרַב וְאִם רַב יְמִיָּה טְמָאִים טְמָא אַף דְעָשׂוּי' לְהַשְׁתַּנּוֹת
אַצְלָה תְּמִיד מִטְּוִמָאָה לְטַהָרָה.

וְכֹן בְּסַפֵּק טְוִמָאָה בְּרַה"י טְמָא אַע"ג דִּישׁ לּוֹ חֻזְקָת טַהָרָה וּבְרַבָּא קִי"ל דְטַהוֹר אִפִּי
בְּרַה"י כְּדִאִי בְּסַפֵּק דְכְּתוּבוֹת תִּשְׁעֵי צְפָרְדְּעִים וְשָׂרִץ א' בִּינִיָּהֶם וּפִירָשׁ אַחַד מִן הַקְּבוּעֵי
אֲזֵלִינָן בְּתַר וְטַהוֹר: הַגְּה"ה וְרֵאִיתִי עוֹד בְּתַשׁוּ' פּר"ת שָׁם שְׂכ' בְּבַר אֲנוּזוֹת שְׁנַמְצָאוּ
בּוּעוֹת בְּדִקְוִין שְׁלֵהֶם וְנִאֲבָדוּ הַדִּקְוִין וְלֹא נִבְדְּקוּ אִם נִקְבוּ מִעַל"ע דְכָשֵׁר אַף שְׁהִיָּה רִיעוּתָא
מִחִיִּים וְחִילָק שָׁם בֵּין רִיעוּתָא שְׁשָׁם אִיסוּר עָלֵי' נְצַד הֵיטָר נְסִתָּר מִנְּגַד עֵינֵינוּ וְאָנוּ צְרִיכִים
לְחַפְשׁ צַד הֵיטָר לְהַתִּירוֹ נִק' רִיעוּתָא בְּרוּרָה וְרֵאִוִי לְהַחֲמִיר בְּהָ בְּסַפֵּק הַשְּׁקוּל בְּרִיעוּתָא

מחיים אבל אם הספק הוא אולי אין כאן איסור כלל יש להתיר והביא ראיה מהא דפסקו הפוסקים בקורקבן ובה"כ שנקבו מצד אחד ולא בקדו אחר קורט דם מבחוזן ע"ש.

ולענ"ד אין נראה פן דבועות בבר אונזות שכיחא טובא דניקב מעל"ע ע"י תולעים וכמעט רובם נקובים מעל"ע והתולע פיו יוצא לחוץ ובכה"ג ודאי דליכא למימר דמוקמינן ליה בקזקת פשרות ואין זה דומה לדין הפוסקים הנ"ל דשם עכ"פ ראו במראית עין שלא ניקב בעבר השני כמ"ש הפרמ"ג בשפ"ד (סי' מ"ח ס"ק כ"ה) ע"ש ואין לה ריעותא ברורה יותר מזה וזה פשוט: זו וכיון שפן מה שהעלה בפשיטות דע"א נאמן נגד רוב אין זה ברור כ"כ כמ"ש כמ"פ דדונקא אם המיעוט ישנו לפנינו במציאות אין זה עדות נגד הרוב דע"כ אנו מודים דגם מיעוט ישנו כאן ובעדויותו אינו מגרע פח הרוב כלל רק מקבר המיעוט מן הרוב ואומר שזה אינו מן הרוב משא"כ ברוב התלוי במציאות כגון הא דרוב קטנים אינם סריסים ורוב קטנות אינם דפליגי בה ר"מ ורבנן אין ע"א נאמן שראיה בקטן זה סימני סריס וכדומה וי"ל עוד דאפ"י היכא דאיכא חזקה המסייע לדברי העד כגון אם שחט אחד בהמה א' ואזל לעלמא דקיי"ל רוב מצויים א"ש מן מחיים הם והעיד ע"א שלא הי' מן מחיה אע"ג דחזקת שאינה זבוחה דבהמה מסייע לי"ל פיון דרובא עדיף מחזקה א"נ לאסור בהמה.

ויקצת ראוי לזה מעדים החתומים על השטר דקיי"ל דאין ע"א נאמן לומר דהעדים פסולים אף שיש כאן חזקת ממון מסייע לנתבע אמרינן דחזקת פשרות דעדים עדיפא טפי והיינו מטעמא דרובא דרוב ישראל לא חשידי ח"ו להיות פסולים לעדות דאי מטעם חזקה אתינן עלה הוי חזקה נגד חזקה ולמה מפקינן ממונא מספיקא אלא ודאי מטעם רובא הוא.

ולפ"ז גם מ"ש המחבר הנ"ל בפשיטות דע"א שהעיד על בהמה שנטרפה דנאמן אע"ג דרוב בהמות פשירות. ולענ"ד אין הדין פן וכמו שית' עוד בסמוך בס"ד דכ"ז שלא נודע לנו שהי' ריעותא בבהמה זו י"ל דאין ע"א נאמן לשיטת פוסקים הסוברים דאין ע"א נאמן נגד חזקה דכ"ש דא"נ נגד רובא כ"ז שאין המיעוט בודאי לפנינו.

אבל אם יש ריעותא ברורה לפנינו כהא דנמצא מים בראש ונסתפקו אם הגיע עד לקרום דאפ"י לדעת כמה פוסקים דס"ל דאם נאבד הראש ולא נבדק דכשירה דאמרינן נשחטה הותרה ואפ"י בנולד ריעותא מחיים מטעם דהוי חזקה דאתיא מחמת רובא מ"מ ע"א נאמן בזה לומר שהיתה מגיע לקרום די"ל דדונקא נגד חזקה גמורה וברורה א"נ משא"כ בחזקה דאתיא מחמת רובא דגם דגרע טפי די"ל דדונקא אם אין כאן שום ריעותא נראה לנו כלל כגון הא דנת' ביו"ד סי' ל"ט] בבדוק שהכניס ידו ואמר טריפה היא ושוב בא אחר ולא מצא טריפות שפלפלו האחרונים בזה דאם אינו בידו אין הראשון נאמן דשם שפיר עדותו הוי נגד הרוב גמור דאמרינן בנדאי בהמה היתה מרוב בהמות הפשירות וא"נ נגדו אבל אם יש ריעותא לפנינו רק דאנו מסופקים אם הגיע הריעותא עד שתטרף בו כגון הא דמים בראש שפתבנו אין אנו יכולים לומר שעדותו הוא נגד הרוב דהא בהמה זו יצתה מן הרוב וכמ"ש באמת התב"ש בס"י נ' שמתעם זה הכריע שם פרמ"א מטעם דרוב בהם אין להם מים בראש.

וא"כ צריכים אנו לומר לדעת המתירין בזה דטעמם הוא פנין דבשעיה שנולקדה היתה פשיטה מטעם רוב בהמות פשירות הם נאפלי' אם היינו רואים שהגיע המים לקרום היינו מעמידים אותה על חזקת פשירותה ואמרין השתא הוא דנטרפה דמטעם זה מתירין הגבינות שנעשו ממנה.

וכיון שפן אין פאן הטעם משום רובא רק מטעם חזקה וא"כ חזקה זו דאיתא מחמת רובא ודאי דגרע מחזקה ברורה ודאית וי"ל דע"א נאמן בזה דלא מצינו בש"ס דע"א א"נ נגד חזקה אלא בחזקה ברורה כגון הא דאמר נטמאו טהרותיך כו' דהתם היו טהורות בנדאי מתחיל' לא מטעם רוב די"ל דחזקה דאיתא מחמת רוב ולא מטעם ודאי גרע טפי לא מבעי' לפי מ"ש בפשיטה מקובצת פ"ק דב"מ בהא דקפץ א' מן המנויים בתוכו דמ"ש דהולכים אחר רוב אינו מתורת ודאי אלא עדיין ספק הוא רק שהתורה התירה ספק בזה.

ותי' שם קושניית התוס' בהא דעשירי ספק ע"ש. ואף שבמ"א בתשובה הארכתי בזה וכתבתי מפמה ראיות שאין הדבר פן מ"מ ודאי דגרע מחזקה ודאית: ח ולכאורה הי' נלע"ד להוכיח זה החילוף שפתיבתי ממ"ש הרשב"ץ בתשו' הובא ביו"ד [סי' ל"ט סעי' י"ז] הקונה ריאה בשוק ואמר שמצא בה סירכא במקום שהיא טריפה והמוכר אמר שהי' במקום שהי' פשיטה דמשמע שם אם הי' הקונה פא תחיל' לב"ד הי' נאמן לאנסרה אע"ג דשם הי' חזקה דאיתא מחמת רובא דרוב עצמו אין שייך שם פנין דבאמת גם המוכר מודה שהי' בה סירכא אלא שאמר שהי' במקום שהיא פשיטה ואין שייך לומר דרוב סירכות פשירות הם דכיון שיש סירכות שכיח סרכות האוסרות כמו הפשירות והוי דומיא דמים בראש ועי' ט"ז שם ס"ק כ"ב] שכ' ג"כ בפ"י דאין שייך לומר דרוב סירכות שבראה הם פשירות וא"כ א"ש מה דס"ל דע"א נאמן דאע"ג דא"נ נגד חזקה ורובא מ"מ נגד חזקה דאיתא מחמת רובא נאמן אע"ג דבלא עדותו אם היינו מסתפקין אם הוא פסידן או לא היינו מכשירין היינו מטעם חזקה פנין שנשחטה הותרה והיינו העמידנה על חזקתה הראשונה דכשנולקדה פשיטה היתה מטעם חזקה דאיתא מחמת רובא אבל ע"א נאמן בזה לאנסרה וכמ"ש.

ומ"ש הרשב"ץ בתשו' אם נסתפקו בסירכא בין אונא לאונא אם היא בגב או בחיתוף דהוי כנאבדה הריאה אע"ג דהרשב"ץ א"ס"ל אפ"י בספק שמא לאחר שחיטה ג"כ אסור אם לא שיש לתלות יותר להיתר צ"ל דהרשב"ץ א"ל שישתו דס"ל דלקף סירכא בכסידרון פשיטה דאין הטעם משום הגנה פשיטת רש"י אלא בכסידרון שכיח יותר מחמת דוחק רביצתה וא"כ הוי פשיטת טפי להיתרא מאיסורא וכיון שפאן הי' הסירכא במקום דזוע קרוב לבין החיתוכים שלקף נסתפקו אם הי' במקום חתוף או בגב ולכן יש פאן סכרא ונדאי שכיח יותר שתהי' סירכא זו בחיתוף מטעם דוחק רביצה.

אבל בהא דתשו' רשב"ץ שהי' הכחשה ביניהם אם הי' במקום האוסר שם לא הי' במקום מיוחד קרוב לבין החיתוכים רק שהאוסר אומר שהי' במקום שאוסר וכיון שברוב הריאה שכיחא סירכות האוסרות כמו הכשירות שפיר נאמן פאן ע"א דלא שייך פאן לומר דיותר שכיח להיתר שהי' מחמת דוחק הרביצה פנין שלא העידו שניהם על מקום אחד.

ולפי מ"ש הי' נראה דלשיטת רש"י דכל סירכא מחמת נקב היא נאפלי' בכסידרון רק דאז הסירכא מגינה או אונא חכרתה מגינה עלי'. וכן לשיטת התוס' דהטעם משום דסופה

להתפרק ובכסידרון לא תתפרק הי' נראה דבהה' דינא דנסתפקו אם בגב או בחיתוף הי' לנו לאסור לפי שיטת הרשב"א דס"ל דספק השקול אסור וכ"ש דנולד הריעותא מחיים.

אף מ"מ פיון דרוב הפוסקים חולקים בזה על הרשב"א וס"ל דעכ"פ בספק השקול אמרינו נשחטה הנתרה א"ש ג"כ ה' דינא גם לדין: ט ולפי מש"ל נראה דע"א א"נ לומר טריפה היתה במקום שלא ראינו ריעותא פלל משום דאין ע"א נאמן נגד רובא או נגד חזקה וכן נראה מלשון תשו' הרא"ש שהבאתי למעלה בהא דטבח שהוציא ידו מהבהמה ואמר טריפה היא דנאמן משום דבידו הוא משמע דאם אין בידו א"נ מטעם הנ"ל.

וכן נראה מדברי הפרמ"ג במשבצות (סי' ל"ט ס"ק י"ט) ע"ש. וזה דלא כמ"ש הגאון בתשו' פ"ת להיפוף.

ופלפל שם הרבה בדברי הרא"ש שם במה שהוצרך לכתוב משום דבידו כו' והקשה שם דמה בכך שהי' בידו לעשות איזה טריפות הא אכתי לא הוי רק מיגו בעלמא ואיך יועיל המיגו נגד רוב הא אפי' במיגו נגד חזקה הוא אבעי' דלא אפשריטא וכ"ש נגד הרוב.

וכל דבריו שם נדחים ממילא דמה שהקשה דמיגו במקום חזקה לא מהני דבריו תמוהים דה' חזקה לא דמיא לשאר חזקה דאמרינו העמידנה על חזקה קמיינתא דבכה"ג מצינו בכ"מ דמהני מיגו דהרי בפירוש איתא בפ' יש נוחלין [קל"ד ע"ב] אמר רב יוסף בעל שאמר גרשתי את אשתי נאמן הואיל ובידו לגרשה אע"ג דהוי לה חזקת א"א נאפי' החולקים שם על רב יוסף היינו מטעם דמיגו גרוע הוא דא"י לעשות עמה גירושין למפרע ולמפרע לא הי' לו מיגו ולכן גם להבא א"נ פדאית' התם.

נהרי בפ' האומר בקדושין (ס"ג ע"ב) באב שאמר קדשתי את בתי שקיל וטרי שם דלכך נאמן משום דבידו לקדשה אע"ג דהי' לה חזקת פנוי' רק דכריף שם דאין זה מיגו דאין זה בידו דשמא לא ירצה אדם לקדשה וכן בפ' האומר בגיטין (ס"ד ע"א) בסוגיא דשליש אומר לגירושין דנאמן מטעם מיגו משום דהימני' מעיקרא והי' בידו ליטון לה הגט וכמ"ש התוס' וכמ"ש הש"ך בחו"מ [סי' נ"ו] באריכות.

וכן בפ' האשה שלום [קט"ז ע"א] שמקשה דלהימנה לומר מת בעלה מדרב המנונא דאמרה גרשתי נאמנת ע"ש. אע"ג דיש ב' חזקות חזקת חיים דבעל וחזקת א"א.

וכן בכ"מ עצמו מספר. ומ"ש בב"ב דאין אומרים מיגו במקום חזקה אין זו חזקה כמו חזקה דבכל הש"ס דהיינו חזקה קמיינתא אלא ר"ל חזקה ואומדנא דמוכח שהוא שקר דאין אדם פורע תוף זמנו וכדומה.

וחזקה זו ודאי דעדיף אפי' מרובא דהא מוציאין ממון עי"ז בטוען תוף זמנו פרעתיף אע"פ שאין הולכין בממון אחר הרוב. גם מ"ש דאין אומרים מיגו נגד רוב ואין הדין פן דמצינו בכ"מ דאומרים מיגו נגד רוב פדאי' פ"ק דכתובות (י"ב ע"ב) בהא דאמר' משארסתני נאנסתי לר"ג.

וקאמר שם ע"כ לא קאמר ר"ג התם אלא דאיכא מיגו ופרש"י דמיגו דאמרה מוכת עין אני כו' אע"ג דרובא ברצון כמ"ש התוס' בסוגיא דפ"פ וברא"ש פ"ק שם בהא דמקשה

על רבינו יונה ע"ש סי' י"ח] וכן בטוען אחר זמנו פרעתיך ת"ז דנאמן במיגו דאומר
פרעתיך אחר זמן אע"ג דרוב בני אדם אין פורעים ת"ז אדרבא הך חזקה דאין אדם פורע
ת"ז עדיף מרנבא כמ"ש דמוציאין ממון עי"ז אע"ג דאין הולכין בממון אחר הרוב.

ועי' במרדכי פ' החולץ באשה שנתניתדה ובאתה ואמרה נאנסתי דאינה נאמנת משום
דנסתרה ועברה על ד"ת אבדה מיגו שלה. מוכח ג"כ דנאמן במיגו אף נגד רוב הא אונס
לא שקיח.

וגם שם השיגו הגדולים על דינו של המרדכי וכמו שהארבתי בזה בתשובה. גם בלא"ה
דברי הרב פר' דמ"ש הרא"ש שם דבכל שבדו נאמן אין פירושו מטעם מיגו שבדו טמא
הטהרות או לאסור הכשירה אלא משום דהוי כבעליו כל שבדו והתורה נתנה נאמנות
לבעלים על שלהם בלי שום מיגו וכמו שית' במקומו בס"ד בבבאור' דברי הרא"ש דפ'
הגיזקין.

ועי' בס' פתח הבית שפ"א ג"כ דברי הרא"ש פ"ן וזה ברור וא"כ קושיותו מעיקרא ליתא.
וא"כ יש ראי' מדברי הרא"ש להיפוך דע"א א"נ נגד רוב בהמות פשוטות ולכן הוצרך
לומר הטעם משום שהוא בידו: י גם מ"ש שם דהוצרך הרא"ש לומר שהוא בידו דנפ"מ
לדינו של הרשב"ץ שבשו"ע שם בע"א שאמר שלא פסידון היתה וע"א אומר פסידון
וכל מ"ש שם אין דבריו ברורים כלל דמ"ש לתמוה על הש"ך בחו"מ (סי' פ"ז) בעד
המסייע דאף דעד הראשון המחייב שבועה נאמן פתרי גם עד המסייע נאמן פתרי דסותר
למ"ש ביו"ד [סי' ל"ט] גבי ע"א אומר שלא פסידון הי' והב' אומר פסידון דאם באו זה
אחר זה הוי השני כע"א לגבי תרי.

יפה תי' בס' קצוה"ח שהביא שם דשאני גבי שבועה דעד הראשון לא הי' נאמן פשנים
לגמרי דתרי אין עדותו מועיל רק לחייב שבועה ולא להוציא ממון ולכן בזה עד השני
המסייע דפוטר משבועה נאמן ג"כ פשנים מה"ת.

משא"כ באיסורים דהראשון שאמר טריפה הוא הי' נאמן פשנים לגמרי לאסור מה"ת.
אף מ"ש הקצוה"ח דהטעם דע"י הראשון אמתחוק איסורא ושוב אין העד השני נאמן נגד
חזקה.

אין זה נלע"ד דלדבריו לרוב הפוסקים החולקים על התוס' ורא"ש וס"ל דע"א נאמן
באיסורים גם נגד חזקה הי' לנו לומר דהבהמה פשוטה אפי' בבאו זא"ז דמוקמינן לה
אחזקות פשוטות. הגה"ה וצ"ע קצת בזה במ"ש שם ביו"ד דאם באו בב"א מוקמינן
לבהמה בחזקת פשוט פיון דע"א נאמן באיסורים לשיטת הסוברים פ"ן א"כ כ"מ
שהאמינה תורה לע"א תרי הוא פשנים והוי כמו תרי לגבי תרי ותרי קיי"ל דתרי ותרי
הוי ספיקא דרבנן ואסור פדאיתא בפ"ב דכתובות בפשנים אומרים נתקדשה ופשנים
אומרים לא נתקדשה נאפי' במקום דאמתחוק היתירא אסור מספיקא וכמ"ש התוס' שם
ובפ' ארבעה אחין ובכ"מ.

והנה נ"ל דהרשב"ץ ס"ל פשיטת התוס' והרא"ש דע"א א"נ באיסורים במקום חזקה רק
דכאן כפר יצתה מחזקתה פיון דלפי דברי שניהם הנה ביה סירכא וכמש"ל. וא"כ פ"א
נאמן בזה רק דמטעם ע"א הוא ולא מטעם ב' רק דמעמידין אותה בחזקת פשוט מטעם

דְּכַשְׁנוּלְדָה כְּשִׁירָה הֵיטָהּ וּכְמִשׁ"ל (חֲלוֹן ח') אַבְּל לְשִׁיטַת הַסּוּבְרִים דַּע"א נֶאֱמָן בְּאִסּוּרִים
גַּם נִגְדַּח חֲזָקָה בְּאַמַּת הוּוּ כְּתָרִי לְגַבִּי תָרִי וְאִסּוּר מְדַרְבָּנּוּ.

וּלפ"ז דִּין זֶה שֶׁכ' הַשּׁו"ע סֵעִי י"ז הוּא לְשִׁיטַתוֹ דְּפָסֵק בְּסִי קכ"ז כְּשִׁיטַת הַתּוֹסֵ' וְהָרָא"ש
וּא"כ צ"ע לְפִי מ"ש הַשּׁו"ע שֶׁשׁ דְּהַעֲיָקָר כְּרֹבַב הַפּוֹסְקִים הַחֹלְקִים הֵינָה לוֹ לְכַתּוּב דְּלֹא
קִי"ל כְּהַרְשֵׁב"ץ.

וּמ"מ נִלְע"ד דְּגַם לְשִׁיטַתוֹ דִּי זֶה אַמַּת דְּאָף דְּהַאֲמִינָה תוֹרָה לַע"א פְּשָׁנִים לְגַבִּי אִסּוּרִים
מ"מ אֵין זֶה שְׁנַיִם מִמֶּשׁ דְּהָא גַּם תָּרִי וְתָרִי מְדַאֲוֵרֵייתָא מוֹתֵר וּמוֹקְמִינּוּ לִיה אַחֲזָקָה
קַמְיִיתָא רַב דְּרַבְּנּוּ הַחֲמִירוּ מִשּׁוּם דְּהָנִי מִלְּתָא דְּתַמְיָה דְּקִימּוּ תָרִי וְאִמְרִי דְּאִסּוּר וּכְמ"ש
בַּפ' אַרְבָּעָה אַחֲזִין קִימּוּ בֵּי תָרִי וְאִמְרִי קְרֹב לֵה כו' אַבְּל לֹא הַחֲמִירוּ בֵּא' נִגְדַּח א' מִשּׁוּם
דְּמ"מ לָאו שְׁנֵי עֲדִים מִמֶּשׁ הֵם וּז"ב.

וּמוֹכְרָחִים אָנוּ לוֹמֵר כֵּן דְּהָרִי הַרְשֵׁב"ץ הוּא מִפְּת הַסּוּבְרִים דַּע"א נֶאֱמָן גַּם נִגְדַּח חֲזָקָה
כְּמ"ש הַשּׁו"ע בְּשִׁמּוֹ (סִי קכ"ז ס"ק ו): וְלַע"ד אֵין הַדְּבָר כֵּן דְּלֹא אִמְרוּ ע"א נֶאֱמָן
בְּאִסּוּרִים רַב אִם בְּמִקּוּם דְּלִיכָא הַכְּחָשָׁה אַבְּל ע"א בְּהַכְּחָשָׁה קִי"ל בְּכ"מ דְּלֹא פְּלוּם
הוּא וְכִמוֹ שִׁית' בְּמִקּוּמוֹ וּא"כ כָּל שְׂבָא עַד הָאוּסֵר תַּחֲלִי וְהִי נֶאֱמָן פְּשָׁנִים כְּבָר הַחֲזוּק
בְּאִסּוּר וְדָאִי וְשׁוּב א"א לְהַאֲמִין לְהַשְׁנִי כְּאֵלוֹ שְׁנַיִם מְכַחֲשִׁים ע"א בְּעֵלְמָא בְּאִסּוּרִים
כְּגוֹן שְׁנַיִם אוֹמְרִים חֶלֶב הוּא וְא' אוֹמֵר שְׁוֹמֵן הוּא דְּאָף אִם הִי בָּא תַּחֲלִי וְאִמְרֵי שְׁוֹמֵן הוּא
הִי נֶאֱמָן לְגַמְרִי מ"מ כָּל שְׁיֵשׁ שְׁנַיִם מְכַחֲשִׁים אוֹתוֹ אֵין בְּדַבְּרֵיו פְּלוּם וְלֹא שְׁיֵיךְ לוֹמֵר
לְגַבִּי עַד הַשְׁנִי הַמְתִּיר שֶׁהוּא נֶאֱמָן פְּשָׁנִים דַּע"א נֶאֱמָן בְּאִסּוּרִים כֵּינּוּן שְׂכָר נְתִיבָה תוֹרָה
נֶאֱמָנוֹת לְהַרְאִשׁוֹן פְּשָׁנִים א"א לְהַאֲמִין לְשְׁנֵי פְּשָׁנִים, וְזֶה דוּמָה לְמ"ש הַרְמַב"ם [פֶּט"ז
מֵה' סִנְהֶדְרִין] וְהוּא מְהִירוּשְׁלֵמִי שֶׁהִבְאִתִּי לְמַעַלָּה דָּאָם ע"א הַעִיד שְׁחֶלֶב הוּא וְשׁוּב אַכְּלוּ
לוֹקָה ע"י מֵאֲחַר שְׂכָר הַחֲזוּק בְּאִסּוּר וְדָאִי וְזֶה בְּרוּר: הַגַּה"ה וְעִי בְּקִצּוּה"ח שֶׁשׁ שְׁהִיג
עַל הַתַּה"ד בְּמ"ש דְּעַד הַמְסִייעַ פּוֹטֵר מִשְׁבּוּעַת מוֹדָה בְּמִקְצַת וְשְׁבּוּעַת הַשּׁוֹמְרִים אִפִּי
ע"א מְכַחֲשִׁי שֶׁהַקְּשָׁה עָלָיו דְּהָא ע"א בְּהַכְּחָשָׁה לָאו פְּלוּם הוּא וּא"כ סֵלֶק עֲדוּתָם שְׁל ב'
הַעֲדִים כְּמֵאֵן דְּלִיתֵיהּ וּא"כ יַחֲחִיב שְׁבּוּעָה בְּלֹא הַפְּמוֹ אִם לֹא הִיוּ עֲדִים כְּלָל ע"ש.

וְלַע"ד דְּבָרֵי הַתַּה"ד נְכוּנִים דְּמֵאִי דְּקִי"ל דַּע"א הַמְכַחֲשִׁי עַד אֵין עֲדוּתָם פְּלוּם א"א
לוֹמֵר דְּשְׁנֵיהֶם מְעִידִים שְׂקָר אֶלָּא שְׁאִין אָנוּ מְאֲמִינִים לְשׁוּם א' מֵהֶם כֵּינּוּן שֶׁאִי מִי מְעִיד
אַמַּת וּמִי מֵהֶם מְשַׁקֵּר. וּא"כ בְּחִיּוּב שְׁבּוּעָה אֵין אָנוּ יְכוּלִים לְחַיִּיב לְהַמּוֹדָה בְּמִקְצַת אוֹ
הַשּׁוֹמֵר דְּהוּא טוֹעֵן אָנִי יוֹדַע שֶׁהַעֲד הַמְסִייעַ אוֹתִי הוּא אוֹמֵר אַמַּת.

וְכֵינּוּן שְׂפָפֵק לְב"ד אֵין אָנוּ יְכוּלִים לְחַיִּיבוּ שְׁבּוּעָה דְּהָא כָּל סָפֵק בְּשְׁבּוּעָה קִי"ל קוֹלָא
לְנִתְבָּע וּבְרוּר: וּבְזֶה מִינְשָׁב מֵהַשְׁקָשָׁה שֶׁשׁ עַל הַקִּצּוּה"ח דַּא"כ לְמָה כ' הַשּׁו"ע דְּבִסּוּטָה
אֵין עַד הַשְׁנִי הָאוֹמֵר לֹא נְטַמְאָה פְּשָׁנִים דְּאֵין לוֹ נֶאֱמָנוֹת מְדַאֲוֵרֵייתָא הָא גַּם שֶׁשׁ אִסּוּרִים
מִקְרִי וְכָבֵר נִתְחַזַּק אִסּוּרָא ע"י הַרְאִשׁוֹן וְאָף אִם הִי הַשְׁנִי נֶאֱמָן מְדַאֲוֵרֵייתָא הֵנּוּ כַּחַד
לְגַבִּי תָרִי ע"ש.

וּלְפִי מ"ש א"ש דְּזֶה עֲצָמוֹ ג"כ כֵּינּוּן דְּהַתּוֹרָה נְתִיבָה נֶאֱמָנוֹת לְעַד רִאשׁוֹן
דְּאִמְרֵי נְטַמְאָת שׁוּב א"א לְתוֹרָה לִיתֵן נֶאֱמָנוֹת לְשְׁנֵי דְּהָנִי כְּאֵלוֹ הַכְּחִישׁוּ אוֹתוֹ ב' עֲדִים
וּלְכַף אֵינּוּ נֶאֱמָן מֵה"ת וְזֶה ג"כ בְּרוּר: יֵא וּלְפִי שְׁיֵשׁ לִי עֵינּוֹן גְּדוֹל בְּדַבְּרֵי הַרְשֵׁב"א

שהבאתי למעלה שגוראים דבריו פסותרים זל"ז הנכרתי להארף קצת בזה אף שאינו מעניינינו והוא דלפי מ"ש הש"ך והאחרונים בשם הרשב"א דס"ל דאפי' באם יש ספק שמה לאחר שחיטה נעשה הריעותא אעפ"כ בספק השקול מחמירנו אם לא כשיש לתלות יותר להיתר דשכיח להיתרא טפי מלאיסורא.

ולפ"ז דבריו סותרים לכ"מ בדבריו דהרשב"א בתה"א בזה דנחמרו בני מעי' במ"ש אין ריאה לעוף ליחמר כ' שירקות גרי"ן אין פוסל בריאה בנפלה לאור אע"ג דרוב בהמות אין נפלות באור וא"כ כשנפלה לאור אטרע רובא דרוב בהמות פשירות ונולד הריעותא מחיים ואפ"ה התיר הרשב"א אע"ג דראינו שינוי בה ותולין הירקות בדר' נתן [עי' ט"ז סי' נ"ב מזה באנרף] וע"כ צ"ל משום דנשחטה הותרה וכן מה שהעתיק שם בשמו דאין ירקות פוסל בעוף ביימי שיש במינו מדברי ואין חוששין אף בנפלה לאור אע"ג דרוב הבייתות אין פבדן ירוק וא"כ אין שייך פאן לומר דרוב בהמות פשירות וכעין מ"ש התב"ש בסי' נ' בדין שנמצא מים בראש.

וראיתי בתשו' טור האבן [סי' כ"ב] שהארף בזה והביא דברי הרשב"א אלו' מזה על התב"ש. והנראה מדבריו שם דס"ל להרשב"א דבכל ספק השקול אפי' ודאי נולד הריעותא מחיים מתירין מטעם נשחטה הותרה.

ולכבי לא כן ידמה דהרואה מלשון הרשב"א בחידושיו שהביא הש"ך (סי' נ' ס"ק ג') מוכח דס"ל דכל ספק השקול ואין דבר לתלות בו יותר להיתר אסרינו וכן מוכח מדברי הר"ן שהוא כ' ג"כ כהרשב"א דבכל ספק השקול אפי' י"ל דלאחר שחיטה נעשה אסור: והוא עצמו כ' בפא"ט בריאה הסמוכה לדופן דלמאן דמכשיר אפי' ליפא ריעותא בדופן ולא בריאה או דאיפא ריעותא בתרנוייהו ג"כ כשר וכ' שם ב' טעמים הא' דלמאן דס"ל אין סירכא בלא נקב יש פאן ס"ס דגם בנדאי סירכא יש ספק שמה לא נקבה: הגה"ה ודברי הר"ן אלו נעלם להגאון בעל פרי תבואה (סי' ל"ז) שכ' דגם למ"ד שסירכא אסורה מטעם סופה להתפרק הוא רק ספק ואדרבא משמע מדבריו שם דלשיטה זו יש סכרא לומר דהוא ספק מלשיטת רש"י דס"ל אין סירכא בלא דמסופק שם אם לשיטתו הוי ספק או לא והנה רואה שהר"ן כ' להיפוך דלשיטת רש"י ודאי הוי רק ספק איסור ולשיטת ר"ט הוי ודאי איסור ובע"א בתשובת הארכתי בזה ואכ"מ: ולמ"ד שהטעם שסופה להתפרק ג"כ יש לתלות יותר בדופן שלחותה מרובה וקולטת הריאה אצלה ע"ש.

מוכח מדבריו דבספק השקול אסורה ולא אזלינן בתר רוב בהמות פשירות. עוד ראי' ממ"ש הרשב"א והר"ן להביא ראי' דבספק השקול אסור ממ"ש בפ"א א"ט בזה הוא אמרתא דהוי בי רב חביבא דהנה משגרא פרעא בתרנוייהו דאמר שגרונא נקטה ומתקיה לה רבינא דילמא חוט השדרה נפסק ופסק שם דלית הלכתא כרבינא משום דשגרונא שכיח חוט השדרה לא שכיח ולמה לא קאמר מטעם נשחטה הותרה.

הרי מוכח מדבריו דבספק השקול אסור: יב ולכן נלע"ד ברור דבאמת דעת הרשב"א דכל ספק השקול אסור בין אם הריעותא נולד מחיים בנדאי ובין בספק לאחר שחיטה ולא מטעם מחזיקין מאיסור לאיסור אתינון עלה ודלא כמ"ש בתשו' פר"ת [סי' י"ז דהרשב"א ס"ל מחזיקין מאיסור לאיסור וכנדאי מוחזקת לאיסור דמא.

ודבריו נסתרים מפל המקומות שפתבנו בשם הרשב"א פמבנאר. אלא די"ל דס"ל כמ"ש דלקה לא אמרינו העמידנה על חזקת פשרות וככל ספק איסור תורה השקול במקום חזקת היתר והיינו מטעם דזה לא אמרינו אלא בחזקה ודאית לא בחזקה דאיתא מחמת רובא כמש"ל לענין נאמנות ע"א.

והא דמתיר הרשב"א בנפלה לאור ונמצא ירקות בריאה ש"ה דאזיל לשיטתו דס"ל דנפלה לאור ולא נבדקו בני מעיה מותרת וכמ"ש הרשב"א עצמו בתה"א משום דגם אם נפלה לאור שכיח יותר להיתר מלאיסור וכמ"ש הש"ך (סי' נ"ב) דקודם שנגמרו בני מעיה תשרף לגמרי רק משום דמיעוט המצוי הוא החמירו חכמים לבדוקה כמו שהחמירו לבדוק סירכות הריאה ולכן כל שיש לתלות הירקות בתולדה אין פאן ריעותא גלוי' שנגמרו בני מעי' ויש לתלות יותר בתולדה משום דע"פ הרוב הנופלים באור אין נחמרים והוי פלא נבדק פלל וכן הטעם בהא דירקות בכבד של עוף בניית שיש במינו מדברי.

והא דמתיר הרשב"א בתשובה (סי' קע"ד) בנסתפקו בסירכא אם היא בגב או בחיתוף פבר פתבנו למעלה משום דאזיל לשיטתו דס"ל דבכסידרו בא ע"י דוחק רביצה ושכיח יותר להיתר או מטעם שכ' הר"ן בריאה הסמוכה לדופן משום דהוי פצין ס"ס דגם בסירכא גמורה אין פאן טריפות ודאית לשיטת רש"י.

אכן הרשב"א עצמו ס"ל דהטעם משום דסופה להתפרק וצ"ל כמ"ש תחיל אכל בהא דשגרונא אי הוי שכיח בשנה כמו פסיקת חוט השדרה שפיר פתבו דאסור פינו דליכא מידי למחלי בי'.

ולכך הוצרך הש"ס לטעמא דחוט השדרה לא שכיח ושגרונא שכיח: יג לפי מ"ש יוצא לנו דין אחד בא"א שלא הי' לה בנים מבעלה וגם הוחזק לנו שאין לבעלה אח ומת בעלה ובא ע"א והעיד שנולד לבעלה אח במדה"י בעת שהיתה עדיין נשואה לבעלה דאם נאמר דמחזיקין מאיסור לאיסור ודאי דע"א נאמן דחזקת איסור מסייע לי' אע"ג דהי' מוחזק בתחיל' בלית ליה אחים א"כ היתה בחזקת היתר לשוק.

מ"מ אם היתה עדיין א"א ומחזיקין מאיסור לאסור. וגם לפי מ"ש דמועיל החזקה מאיסור לאיסור שיהי' כמו שאין פאן חזקה פלל לא לאיסור ולא להיתר ג"כ נאמן אכל לשיטת התוס' פ"ד אחין ובפא"ט אין העד נאמן פלל דמעיד נגד חזקת היתר.

ועי' תשו' מהרי"ט סי' פ"ב] פצין עובדא זו רק דהמעשה הי' שם דלא ידענו אם הי' לו אחים מעולם ובא ע"א נאמר שהי' לו אחים שכ' שם דע"א נאמן משום דלא הי' לה חזקה מעולם שלא ידענו אם הי' לו אחים מעולם או לא.

מוכח מדבריו דאם הי' ידוע שלא הי' לו אחים והעיד שנולד לו אח"כ אח אינו נאמן ע"ש. ויש לי מקום עיון בזה דבפ' האומר בקדושין [ס"ד ע"א] איתא מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים כו' דמוקי לה אבני מתני' דלא מוחזק לו באחי ולא בבני אמר יש לי בנים נאמן יש לי אחים א"נ לאו פל פמיני' דאסר לה אכ"ע ופרש"י דלא מוחזק לן כו' וקיימא הך איתתא בחזקה שאינה זקוקה ליבום כו' אמר יש לי אחים ואין לי בנים לאו פל פמיני'.

דמפקינן לה מחזקה הרי מוכח דאין מחזיקין מאיסור לאיסור אף בכה"ג דחזקה שני' תליא בראשונה שע"י שנעשית א"א הונקתה ליבום.

ויותר תימא על הש"ך [סי' נ' ס"ק ג'] שכ' לתרץ שם דברי רמ"א בת"ח מהא דבפ"ד אחין שכ' שם דאב"י ורבא דס"ל יגיד עליו ריעו כו' ס"ל דבאמת מחזיקין מאיסור לאיסור ע"ש. ונהרי פאן ס"ל לאב"י להיפוך ממש דאפי' בריעותא מחיים אין מחזיקין מאיסור לאיסור דהא פאן שאמר בשעת מיתתו יש לי אחים הוי פאתיילד ריעותא מחיים פיון שפול לנו ספק ע"י עדותו מחיים בעת שהיתה עדיין א"א.

וע"ק מהא דאימא בר"פ האשה בתרא (קי"ט ע"א) האשה שהלה בעלה וצרתה כו' היתה לה חמות אינה חוששת. ופריף שם מ"ש רישא ומ"ש סיפא ומשני סיפא חזקה לשוק כו' הרי דגם רבא ס"ל דמיקרי חזקת היתר לשוק אפי' בחיי בעלה שעדיין היא בחזקת א"א.

שוב מצאתי קושיא זו בתשו' טור האבן [סי' כ"ב] ע"ש: יד לכה נלע"ד ליישב הפל דבאמת דעת הפוסקים דמחזיקין מאיסור לאיסור היינו דווקא באתיילד ריעותא מחיים כגון הא דפ"ד אחין דזרק לה גט ספק קרוב לו ספק קרוב לה דנולד לנו מעצמינו דבר שמכניס אותנו לבית הספק מאחר שרואים שזרק לה גט וכל שפידינו לבדוק אחר אותו דבר מקריא ריעותא וטעם הדבר דמחזיקין מאיסור לאיסור הוא דבאמת כל דבר בחזקתו עומד וכל שהוא בחזקת איסור: הגה"ה הן אמת שיש לתמוה על מה שפוללו הפוסקים בהא דמחזיקין מאיסור לאיסור ובמה שהתוס' הוכיחו בפא"ט ובפ' ארבעה אחין מהא דזרק לה גט ספק קרוב לו כו' דאין מחזיקין מאיסור לאיסור דלכאורה אין לזה דמיון לשם דשם בצרות עריות שפיר קאמר הש"ס דבחזקת היתר לשוק קיימא פיון דקיי"ל כל ספק בחזקה מוקמינו ליה אחזקה וכאלו נדאי החזקה הראשונה עדיין עומדת היא.

וא"כ שם שנולד ספק בגט אם היה קרוב לו או לא והספק אם נתגרשה מבעלה או נשארה בחזקת א"א פדמעיקרא אמרינו אוקי אחזקה קמייתא. וא"כ הוי פנדאי לא נתגרשה וממילא פשמת בעלה אח"כ הצרה בחזקת היתר לשוק עומדת משא"כ בהא דפא"ט בספק דרוסה או ישב לה קוץ בנשט מה בכך שנולד הספק מחיים הא אין לנו ספק אם היא שחוטה או לא וכאן לאחר שחיטה הספק הוא בענין אחר ולכן אף שהיתה בחזקת פשרות מ"מ כל שנולד הספק לא יצתה בהיתר לא שייך לומר נשחטה הותרה כמו בהא דלקח זאב בני מעיים שפבר נקרא עליו שם היתר ולכה כל ספק שישתפק לה אח"כ מותרת.

וא"י איף דימו לזה להא דיבמה הנ"ל. דשם הספק שנולד בגט גורם לעשות פנדאי אינה מגורשת והוא הגורם היתר היבמה לשוק כמ"ש א"כ לכאורה דברי התוס' תמוהים.

שוב אחר העיון ראיתי שדבריהם נכונים ומדוקדקים מאוד. והוא שמוכרחים אנו לומר דמ"ש בפ' ארבעה אחין שם דלאו מטעם שהספק נולד בגט שזרק להערוה וספקאם נתגרשה מוקמינו לה בחזקת שאינה מגורשת אתינו עלה אלא מצד חזקת צרת ערוה שעומדת להנשא לשוק אתינו עלה דכן משמע שם אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת כו' וכן מוכרח עוד ממה שמקשה שם אב"י לרבה מהא דתניא נפל עליו הבית ועל בת אחיו וא"י אינה מהם מת ראשונה צרתה חולצת ולא מתניבמת אמאי ה"נ נימא אשה זו בחזקת היתר לשוק עומדת ומספק אתה בא לאוסרה כו' ואם לפי מה שפירשנו אין פאן

קוּשָׁא כָּלֵל דְּשִׁאנֵי גְבֵי זָרְק גִּט לְהַעֲרֹנָה דְּהִיא קוּיָמָא בְּחֻזְקָתָא א"א וְסַפְקָא אִם נִתְגַּרְשָׁה אֲמַרִּינֵן אוּקְמָה אַחְזָקָה וּכְנֻדַּאי לֹא נִתְגַּרְשָׁה דְּמִי מִשָּׂא"כ כָּאֵן דְּנֻדַּאי מִתָּה בְּתוֹ רַק שִׂא"י אִינְה מִת רֵאשׁוֹן אִם אַחֲזִי אוּ בְּתוֹ.

וְלֹא שְׁיִיף לִזְמַר אוּקְמָה לְבִתּוֹ בְּחֻזְקָת חַיִּים וְעַכְשָׁיו הוּא דְּמִתָּה. דְּמֵאֵי חֻזְיָת אַדְרַבָּא אוּקְי לְאַחֲזִי בְּחֻזְקָת חַיִּים וְעַכְשָׁיו הוּא שְׁמֵת לְאַחַר מִיתַת בְּתוֹ.

וְשִׁפִּיר קְאָמַר דְּהוּי סְפַק מִמֶּשׁ. וְלִכֵּן ע"כ צ"ל דְּעֵיקַר מַה שְּׁאָנוּ צְרִיכִים לִילָף בְּתַר חֻזְקָה הוּא עַל אוֹתוֹ שְּׁאָנוּ דְּנִין עֲלָיו וּכְמ"ש ר"ש"י ב'פ' הָאוּמַר בְּקִדּוּשֵׁין בְּעֻבְדָּא דִּינְאֵי הַמְּלָךְ דְּלֹא שְׁיִיף לִזְמַר דְּמוּקֵי לָהּ אַחְזָקָת פְּשׁוּרוֹת לְהָאָם כְּמ"ד ב'פ"ב דְּכִתְוִבוֹת מֵאֵן דְּמִכְשִׁיר בְּהַ מְכָשִׁיר בְּבִתָּה דְּחֻזְקָה דָּאָם מְהֵנָּה לְבִת דְּכִינּוֹן שְׁכַבְרָה מִתָּה הָאָם וְאִין אָנוּ בְּאִים לְדוֹן מַה דִּינָה רַק עַל הַגִּלְד אָנוּ דְּנִין לֹא שְׁיִיף לִזְמַר אוּקְי הָאָם בְּחֻזְקָת פְּשׁוּרוֹת ע"ש.

וּכְמוֹ כֵּן כָּאֵן בְּזָרְק גִּט לְעֲרֹנָה סְפַק קְרוֹב לוֹ כו' דְּאִין בְּחֻזְקָה זֹו שׁוּם נִפ"מ לְדִינָא לְהַעֲרֹנָה דְּאֵלוֹ שְׁתַּצָּא מְחֻזְקָת א"א בְּלֹא"ה עַכְשָׁיו הִיא פְּנוּיָה וּמְוַתְרַת לְשׁוּק בֵּין נִתְגַּרְשָׁה מְקוֹדָם אוּ לֹא דְּהָא מִת בְּעֵלָה וְהִיא אִינְה זְקוּקָה לִיבָם כָּלֵל וְנִמְצָא שְׁמָה שְּׁאָנוּ דְּנִין אִינּוּ אֲלָא עַל צְרִתָּה אִם יֵשׁ עֲלֶיהָ זְקוּקָה אוּ לֹא.

וְנִמְצָא שְׁמ"ש אֲשֶׁה זֹו בְּחֻזְקָת הָיִתַר לְשׁוּק עוֹמְדָת אִינְה מְצַד הַסְּפַק שְׁל הַגִּט. אֲלָא שְׁכ"ז שְׁהַעֲרֹנָה הָיִתָּה חַי' הָיִתָּה עוֹמְדָת לְהַנְשֵׂא לְשׁוּק וְלֹא הָיָה עֲלֶיהָ זְקוּקָת יְבוּם.

וְלִכֵּן שְׁפִיר מְקֻשָּׁה אֲבִי מְהָא דְּנִפְל הַבֵּית עֲלָיו וְעַל בֵּת אַחֲזִי דְּהִתָּם ג"כ בְּחֻזְקָה זֹו הָיִתָּה עוֹמְדָת וּמַעֲתָה שְׁפִיר דְּקִדְקוֹ הַתּוֹס' וְדִימּוֹ לְזֵה הָא דְּסַפְק דְּרוּסָה וְהָא דִּינְשַׁב לוֹ קוּז' בְּנֻשְׁט מְחֻזְקִין מְאִיסוֹר לְאִיסוֹר דְּכְמוֹ דְּשֵׁם הַצְּרָה שְּׁאָנוּ דְּנִין עֲלֶיהָ אַף שְׁהִיָּתָה אֲסוּרָה לְהַנְשֵׂא בְּחַיִּי בְּעֵלָה וְאִזּוּ נוֹלַד בְּהַ סְפַק אִם עוֹמְדָת לִיבָם אוּ לְהַנְשֵׂא לְשׁוּק מ"מ מוֹעִיל בְּהַ חֻזְקָת הָיִתַר לְשׁוּק דְּמַעֲיָקְרָא לְהַתִּירָה אַחַר מוֹת בְּעֵלָה.

כְּמוֹ כֵּן הָא דְּנוֹלַד סְפַק טְרִיפָה בְּחַיִּי הַבְּהֵמָה אַע"ג דְּלֹא יָצְתָה בְּהִיָּתַר עֲדִינּוּ בְּעַת שְׁנוֹלַד בְּהַ סְפַק שְּׁאִזּוּ הָיִתָּה אֲסוּרָה מְטַעַם שְּׁאִינְה זְבוּחָה מ"מ מוֹעִיל בְּהַ חֻזְקָת פְּשׁוּרוֹת דְּמַעֲיָקְרָא וְדוּק: צְרִיף שְׁיִצָּא לְהִיָּתַר בְּנֻדַּאי מְאִיסוֹרוֹ וְכַעֲיִן שְּׁאֲמַרוּ כָּל סְפַק בְּשַׁחֲטָה עַד שְׁיִוְנֻדַּע לָךְ בְּמַה נְשַׁחֲטָה נְשַׁחֲטָה הַתְּרָה כו' ר"ל שְׁכָּל שְׁבַחֲטֵיהָ לֹא נוֹלַד דְּבַר שְׁיִכְנִיס אוֹתָנוּ לְבֵית הַסְּפַק כָּל שְׁנִסְתַּלַּק אִיסוֹר הָרֵאשׁוֹן ע"י שַׁחֲטָה הַיִּי כְּהַחֻזְקָה בְּהִיָּתַר מְאִחַר שְׁלֹא הִי מוּטַל עֲלֵינוּ לְבִדּוּק אַחַר שׁוּם דְּבַר וְכֵאלוּ יָצָא בְּהִיָּתַר דְּמִי וְלִכֵּן כָּל סְפַק שְׁיִסְתַּמַּק אַח"כ אֲמַרִּינֵן דְּהוּא בְּחֻזְקָת הָיִתַר כְּדַמְעִיקְרָא.

אֲבָל כְּשִׁנוֹלַד סְפַק בְּחַיִּים אֲפִי' בְּדָבָר שְּׁאִינּוּ מַעֲנִין שַׁחֲטָה פִּינּוּן שְׁבַעוּד שְׁעֲדִינּוּ לֹא יָצְתָה מְאִיסוֹר נוֹלַד סְפַק אַחַר שְׁמַצְרִיף לָנוּ לְבִדּוּק הָרִי הָאִיסוֹר הָרֵאשׁוֹן גְּמֻשָׁף מְמִילָא אַח"כ. וְעַכ"פ הַיִּי כָּלֵל אִתְחַזַּק לֹא בְּהִיָּתַר וְלֹא בְּאִיסוֹר.

אֲבָל אִם בְּחַיִּים לֹא נוֹלַד דְּבַר הַמְּבִיא אוֹתוֹ לִיְדֵי סְפַק וְרִיעוּתָא גְּמוּרָה כָּלֵל הַגִּדַת שׁוּם אָדָם הַיִּי כָּאֵלוּ נְסַתְלַק הַחֻזְקָה קְמִיָּתָא כְּגוֹן בְּהָא דְּאָמַר יֵשׁ לִי אַחִים דְּכָלֵל אֲמִירְתּוֹ אִין לָנוּ דְּבַר שְׁמְבִיא אוֹתָנוּ לִיְדֵי סְפַק מְאִחַר שְׁלֹא הַחֻזְקָה בְּאַחִים הַיִּי כָּאֵלוּ נְסַתְלַק חֻזְקָת א"א אַף שְׁהוּא אָמַר זֶה בְּחַיִּי.

וכעין זה מצינו לענין דיני ממונות ברפ"ק דב"מ ה"א איכא דררא דמונא כו' ופי' התוס' שבלא טענותיהם יש ספק לב"ד. הרי דיש חילוק בין ספק שבא ע"י טענת התובע לספק הבא ממילא.

וא"כ גם בהא דהיתה לה חמות ג"כ א"ש דשם ג"כ אין לנו דבר המביא לידי ספק שהרי אין לנו להסתפק אם ילדה חמותה פיון שרוב אינם מזקיקים ליבום וגם תחי' היתה בחזקת שאין לה אחים.

ובהכי א"ש כל הסתירות שהביא הגאון בעל תשו' טור האבן שם לדחות דעת הסוברים דמחזיקין מאיסור לאיסור מ"ש מהיתה לה חמות כפר נת' דאין משם קושיא. וכן הא דמביא מפ"ק דנזיר ח' ע"א] האומר הרניני נזיר מלא הקנפה כו' דפרי' אמאי נזיר כל ימי חייו לחזי כמאן דמלי קשוואין ודלועין כו' ופרש"י פיון דבכל סוף שלשים הוא נזירות חדש א"כ הספק הוא על תחי' הנזירות וספק נזירות להקל אע"ג דנולד הספק בעת שהי' עדיין בתוך ימי נזירות הראשון ע"ש.

לפי מ"ש ג"כ א"ש דשם לא נולד לנו ריעותא המביא לידי ספק שהרי לא נולד דבר חדש תוך אמצע ימי נזירות שיהא הוא המקלקל חזקתו שאינו נזיר דהא הספק נולד בעת שקיבל תחי' נזירות הראשון ותיקף הי' ספק אם יהי' נזיר פעם עשירי ויותר או לא ונהי' כליכא ריעותא חדשה תוך ימי נזירות הראשון וכאלו נסתפק תחי' על נזירות או לא.

ובזה א"ש ג"כ הא דאיתא בפ' בתרא דנזיר ירד לטבול במערה ונמצא מת משוקע בקרקע המערה כו' דאם ירד לטבול לטהר מטומאת מת טמא שחזקת טמא טמא. והיינו כמ"ש בדבר שגורם לנו ספק וריעותא מעצמינו בלי הגדת שום אדם כמו בהא דירד לטבול דכיון שהי' פזית מת במקנה במקום המטהרו הרי נולד ריעותא גמורה במקום שמטהרו וכאלו אין פאן דבר ברור שמטהרו מטומאה ראשונה שהפך חזא טומאת מת אריכתא הוא.

ולכן נמשך עי"ז חזקה ראשונה פיון שנולד הספק קודם שנטהר מטומאה ראשונה: טו ועפ"ז נראה דגם התוס' מודים דבנולד ריעותא גמורה מחיים דמחזיקין מאיסור לאיסור והיינו כמ"ש בדבר שגורם לנו ספק וריעותא מעצמינו בלא הגדת שום אדם וכמ"ש.

ומ"ש בפ"ד אחין ופא"ט דגם בנולד ריעותא מחיים אין מחזיקין מאיסור לאיסור היינו משום דהתוס' ס"ל דמה דנרק לה גט אין זה ריעותא פלל דכ"ז שלא ידענו שהגיע הגט קרוב לה לא אתרעי והיא אתתא פלל וכן בהא דישב לו קוץ בנפשט וספק דרוסה אין זה ריעותא פלל פיון דבלא חזקת אבמ"ה לא היינו צריכים לבדוק פלל.

ואף שזכר בה הקוץ והתחיל מעשה הטירוף מ"מ פיון דאין הריעותא מגוף הנפשט שנתקלקל רק ע"י דבר אחר שזכרם בה הוי דומיא דנרק לה ולא ידענו אם הגיע קרוב לה כמו כן פאן הספק אם ניקב מעל"ע ובה פליגי על התוס' הפוסקים האחרים דס"ל דמחזיקין מאיסור לאיסור דהם ס"ל דכיון דהתחיל מעשה הטירוף הוי כנולד בה דבר הגורם לה בדיקה וכמ"ש דעי"ז נמשך האיסור הראשון] ובה מתורץ מ"ש התוס' בפ' המדיר [ע"ה ע"ב] דאם נולד נגע חדש בעת שעדיין לא נטהר מנגע הראשון דאין שם חזקת טהרה יעו"ש.

דָּשָׁם ג"כ נולד ריעותא בגוף האדם בדבר המכניס אותנו לבית הספק. ולכן כ"ז שלא
נטהר מנגע הראשון עדיין חזקת טומאה ראשונה נמשכת והולכת.

וכן בהא דספק שקה או דרס דמחזיקין מאיסור לאיסור ג"כ הטעם משום דכיון שצריך
לבדוק מקום השחיטה כ"ז שלא ידענו שנשחטה פראוי הוי פנולד ריעותא בדבר המכניס
אותנו לבית הספק ולכן עי"ז מיקרי אמתחוק איסורא וכודאי איסור דמי.

והא דנמצא פזית מת משוקע בלא"ה א"ש דהפל חזקה חדא דטומאה ראשונה ג"כ מחמת
מת הוא. וזה דומה לאשה זבה תוך ימי נקיים שלה ובתוך ג' ימים הראשונים שעדיין לא
הוחזק מעיניה סתום שנולד לה ספק ראי' דנדאי הפל זיבה אריכתא היא.

ואין שייך פאן מחזיקין מאיסור לאיסור וזה ברור: חדר כב ע"א שהעיד לאדם שקיבל
נזירות או שחתיכה זו חלב וא"כ פ' אכלו וכו' ד"ח: א פתב הרמב"ם ז"ל [פי"ט מה' נזירות
הט"ז] וז"ל וכיצד ינולד להם ספק בטומאה פגון שהיו שני נזירים עומדים ברה"י שספק
טומאה טמא שם והי' אחד מבחוץ רואה אותם ואמר ראיתי אחד מכם שנטמא כו' ושם
בהלכה י"ז בד"א ששחקו הנזירים שניהם או נסתפק להם הדבר כו' וכן עד שאמר לאחד
בפני נזרת בנזירות אם הכחישו אינו פלום ואם לא הכחישו נוהג נזירות על פיו כו' נהג
נזירות ע"פ ע"א ושטה יין או נטמא והתרו בו לוקה אע"פ שעיקר הנזירות בע"א עכ"ל.

ודברים אלו צריכים ביאור לפי הפלל לדעת הפוסקים דאין ע"א נאמן בשום דבר
דאמתחוק היתרא לאנסרו וא"כ היאך יהי' נאמן ע"א לומר שננטמא והרי הוא עומד בחזקת
טהרה. והנה הי' אפשר לומר דהרמב"ם לשיתתו דס"ל באמת פדעת הרשב"א והרמב"ן
דע"א נאמן אפי' במקום חזקה.

וכמ"ש הש"ך ביו"ד [סי' קס"ז ס"ק ט"ו] דכן דעת הרמב"ם והוכיח פן מדברי הרמב"ם
הנ"ל. ובסמוך ית' דאין זה מוכרח בדעת הרמב"ם וי"ל דהוא ס"ל ג"כ כשיטת רש"י
ותוס' ורא"ש דאין ע"א נאמן במקום חזקה בדבר שאין בידו.

וא"כ קשה ובשלא מהא דמסיים דמירי בששתק א"ש דהוי דומיא דהא דנטמא
טהרותיה בפנייה דבשומק נאמן משום דהוי פהודאה וכמ"ש בפ' האומר בקדושין. אבל
במה דמסיים דה"ה בנסתפק להם הדבר וכיון שנסתפק להם הרי בכה"ג אפי' בשומק
אם הוא מחמת שא"י ברור הדבר אינו פלום כמ"ש התוס' והרא"ש בפ' הנזקין דבכה"ג
אין ע"א נאמן.

וכן בדין שהעיד ע"א שקיבל נזירות קשה ג"כ הא הי' עומד בחזקת שאינו נזיר והיאך
נאמן ע"א להוציא מחזקתו. והנה מה שדקדק הש"ך מפאן דהרמב"ם ס"ל כשיטת
הרשב"א ודעימ' דע"א נאמן נגד חזקה.

קשה לענ"ד דהא דברי הרמב"ם אלו הם ירושלמי מפונרשת בפ' שני נזירים שז"ל שם
ולא סוף דבר כשאמר להם אחד ראיתי את אחד מכם שננטמא וא"י איזה מכם אלא אפי'
אמר להם ראיתי אחד מכם שניהם נוהגים נזירות ע"פ כשאיןם מכחישים אותם אבל
כשמכחישים אותם לא כו' וא"כ יקשה מירושלמי זה על התוס' והרא"ש שסוברים דאין
ע"א נאמן במקום חזקה.

וְשֵׁם אֵיטָא ג"כ מְמַה דר' יוֹסִי אָמַר פְּלוּנִי אָכַל חֶלֶב כּו' אָמַר לוֹ ע"א חֶלֶב הוּא וְהִתְרוּ בּוֹ שְׁנַיִם לוֹקָה וְעִיקָר עֲדוּתוֹ לֹא בַע"א הוּא. מְמַה דר"י אָמַר פְּלוּנִי נָזִיר וְנִטְמָא הִתְרַתִּי בּוֹ אִינוּ לוֹקָה אָמַר לוֹ אֶחָד נָזִיר אֶתָּה וְהִי נוֹהֵג בְּנִזְרוּת ע"פ וְשִׁתָּה יֵינן וְנִטְמָא לְמַתִּים וְהִתְרוּ בּוֹ שְׁנַיִם לוֹקָה עִיקָר עֲדוּתוֹ לֹא בַע"א הוּא עכ"ל וְסָבוּר הֵייתִי לְפָרֵשׁ דְּהִירוּשְׁלָמִי מִיָּרִי בְּשׁוֹתֵק פְּשָׁאֲמַר לוֹ נָזִיר אֶתָּה וְהִטְעַם מִשּׁוּם דְּהִשְׁתִּיקָה פְּהוּדָאָה דְּמֵיָא וְכִדְאִי בְּש"ס דִּילֵן בַּר"פ הַא"ר (פ"ז ע"ב) אָמַר לוֹ ע"א אָכַלְתָּ חֶלֶב כּו' אָבֵל מְלִשׁוֹן שְׁאָמַר שָׁם וְהִי נוֹהֵג בְּנִזְרוּת ע"פ מְשַׁמַּע דְּלָאוּ מִטְעַם הוּדָאָה הוּא [וְגַם הֶרְמֵב"ם כ' בפי' דְּגַם בְּאָמַר א"י הַדִּין כֵּן] וְגַם בְּש"ס דִּילֵן בְּהָא דר"פ שְׁנֵי נָזִירִים שְׁהוּא מְשַׁנְּהָ מְפֻנְרֶשֶׁת דְּאָמַר אֶחָד לְשְׁנֵי נָזִירִים רְאִיתִי א' מִכֶּם שְׁנִטְמָא דְשְׁנִיָּהֶם מְבִיאִים קָרְבַּן טְוִמָאָה כּו' קִשָּׁה ג"כ כַּנ"ל.

וְדוּחַק לֹמַר דְּמִיָּרִי שְׁאָמַר בְּפִנְיָהֶם אֶתֶם יוֹדְעִים רְגָלִים לְדָבָר וְהֵם שׁוֹתֵקִים כַּמ"ש הַתּוֹסֵס וְהָרֵא"ש דְּבַכָּה"ג מְהֵימֵן: ב וְהִנֵּה בְּהָא דְשְׁנֵי נָזִירִים הִי נִלְע"ד לְיִשְׁבַּב דְּכִינּוֹן דְּקִי"ל סְפָק טְוִמָאָה בְּרַה"י טְמָא דְגַמְרִינּוּ לָהּ מְסוּטָה וְהִינּוּ אִפִּי הִיכָא דְהוּי חֲזַקְתָּ טְהָרָה כַּמ"ש הַתּוֹסֵס פ"ק דְּחֻלִּין וּבכ"מ.

וְלָכֵן גַּמְרִינּוּ לָהּ לְדִינֵי טְוִמָאָה הַפֶּל מִשָּׁם וְהוּא דְבִאָמַת הָא דַע"א א"נ בְּמָקוֹם חֲזַקָה י"ל דַּה"ט דַע"א אֵין נֶחְשָׁב עֲדוּתוֹ כְּוַדָּא אָבֵל כְּסָפֵק מִיָּהּ חֲשִׁיב דְלָכֵךְ ע"א בְּמָמוֹן מְחִיב שְׁבוּעָה דְכִינּוֹן דְעֲדוּתוֹ מוֹעִיל ע"פ לְעַנְיָן זֶה דְמִשְׁוִי לִי לְסָפֵק.

וְשֵׁם יֵשׁ לְבָרַר הַסְּפָק ע"י שְׁבוּעָה לְכֵן קָם הוּא לְשְׁבוּעָה אָבֵל לֹא לְמָמוֹן דְבְּסָפֵק אֵין מוֹצִיאִין מָמוֹן מְחֻזַּקת בְּעֵלְיוֹ מִשְׁא"כ בְּשָׁאֲרַי אִיסוּרִים דְלֹא שְׁיָיֵךְ שְׁבוּעָה אַע"ג דְעֲדוּת ע"א מוֹעִיל לְעַנְיָן לְעֲשׂוֹתוֹ סָפֵק מ"מ הוּי סָפֵק בְּמָקוֹם חֲזַקָה.

וְלָכֵן אֵין עֲדוּתוֹ כְּלוּם דְמוֹקְמִינּוּ לִי אֶחְזַקְתּוּ בֵּין לְאִיסוּר וּבֵין לְהִתְרַם וְכִינּוֹן שְׁפֵן בְּסָפֵק טְוִמָאָה דְקִי"ל אִפִּי בְּמָקוֹם חֲזַקָה טְמָא בְּרַה"י וְאִפִּי בְּס"ס דְכָל סְפִיקוֹת שְׁאֶתָּה יְכוּל לְהִרְבוֹת בְּרַה"י הַפֶּל טְמָא.

לָכֵן בְּהָא דְנָזִירִים דְמַעִיד א' שְׁנִטְמָא הוּי כְּסָפֵק טְוִמָאָה דְקִי"ל דְּבַרְה"י טְמָא אִפִּי יֵשׁ לוֹ חֲזַקְתָּ טְהָרָה וְאִפִּי בְּס"ס דְכָל סְפִיקוֹת שְׁאֶתָּה יְכוּל לְהִרְבוֹת בְּרַה"י כְּוַדָּא יֵשׁ בְּפ' שְׁנֵי נָזִירִים דְמִיָּרִי שְׁאָמַר רְאִיתִי שְׁנִזְרָקָה טְוִמָאָה בֵּינֵיכֶם וְלֹא הִי שָׁם ב' בְּנֵי אָדָם וְלָכֵן אַע"פ שְׁגַם הָעֵד א"י מִי מְהֵם נְטָמָא טְמָאִים שְׁנִיָּהֶם מְסָפֵק.

וְלֹא תִקְשָׁה מְהָא דְאֵיטָא בְּפ' הַנִּזְזָקִין שָׁם וּבְפ' הָאוּמֵר בְּקִדּוּשֵׁין [ס"ה ע"ב] בְּאוּמֵר נְטָמָא טְהוֹרֵתִיךְ דְאֵין הָעֵד נְאָמֵן אִם לֹא כְּשֶׁהוּא בְּיָדוֹ דְס"ל דְשָׁם מִיָּרִי בְּרַה"ר דְסָפֵק טְוִמָאָה בְּרַה"ר טְהוֹר. וְלָכֵן אֵין ע"א נְאָמֵן לְהוֹצִיא מְחֻזַּקְתּוֹ כֵּן הִי נִלְע"ד לְכַאוּרָה.

אָבֵל קִשָּׁה ע"ז מַמ"ש הַתּוֹסֵס פ' שְׁנֵי נָזִירִים (כ"ז ע"א) ד"ה בְּאוּמֵר שְׁהִקְשׁוּ בְּמָאִי דְמִשְׁנֵי בְּאוּמֵר רְאִיתִי שְׁנִזְרָקָה טְוִמָאָה בֵּינֵיכֶם דַּא"כ יְבִיא כָּל א' קָרְבַּן טְוִמָאָה וְדָאִי דְכָל סָפֵק טְוִמָאָה בְּרַה"י שׁוֹרְפִין עֲלֵי תְרוּמָה.

וְתִרְצוּ דְלֹא גַמְרִינּוּ מְסוּטָה אֶלָּא דְבָר שְׁיָכוּל לְהִיּוֹת כְּסוּטָה דְאֶפְשָׁר שְׁנִטְמָאָתָּה. אָבֵל הִכָּא א"א לְטְמָאוֹת שְׁנִיָּהֶם דְהָא וְדָאִי אֶחָד מְהֵם טְהוֹר ע"ש וְכִינּוֹן שְׁפֵן דְלָאוּ מְסוּטָה גַמְרִינּוּ הַדְּרָא קוּשְׁיָ לְדוּכְתָּי הִיאָךְ ע"א נְאָמֵן.

אָבֵל גַּם בְּלֹא הַקֶּשֶׁה דִּלְפִּי דָּלָא מְסוּטָה גְּמָרִינָן לְמָה טְמָאִים שְׁנִיָּהּ מְסַפֵּק הִי לָנוּ לְאוּקְמִי לְכָל חַד אַחְזַקְתָּ טְהֵרָה וְכַמ"ש הַתּוֹסֵ' שֵׁם אַח"כ דַּא"ע"ג דְּאַחְזַד מְהֵם וְנֵדָאֵי טְמָא מ"מ שְׁיִיף לֹמַר דְּכָל חַד מוֹקְמִינָן לִי אַחְזַקְתִּי יַע"ש.

וְלָכֵן צ"ל דַּמ"ש הַתּוֹסֵ' דַּא"א לְמַגְמַר מְסוּטָה כִּינּוּן דְּלֹא דְּוִמְיָא דְּסוּטָה הוּא דַּא' מְהֵם טְהוֹר הִינּוּ דַּא"א לְטְמָאוֹת שְׁנִיָּהּ מִתּוֹרַת וְנֵדָאֵי דַּא"כ לֹא יֵהִי דְּוִמְיָא דְּסוּטָה דְּנֶאֱמַר דְּמִי שְׁטְהוֹר בְּוִדָאֵי יֵהִי טְמָא בְּוִדָאֵי אָבֵל כְּשֶׁנֶּחְזִיק שְׁנִיָּהּ טְמָאִים בְּתוֹרַת סָפֵק וְנֶאֱמַר דְּרַק א' מְהֵם טְמָא בְּוִדָאֵי שְׁפִיר יֵשׁ לְמִילָף.

אָבֵל גַּם לְפִי מ"ש עֲדִינָן אֵינּוּ מִינְשָׁב דִּלְפִּי אִם הִי כְּפִאן נְזִיר א' וְאָמַר ע"א שְׁנִיָּהּ טְמָא וְהוּא א"י הִי לָנוּ לֹמַר דְּאֵין ע"א נֶאֱמָן לְעֲשׂוֹתוֹ וְנֵדָאֵי טְמָא לְהִבִּיא עִי"ז קְרַבָּן טְנִמְאָה וְלִגְלַח בְּאַמְצַע יָמֵי נְזִירוֹתוֹ.

וְזֵה אֵינּוּ בְּמִשְׁמַע בְּפִשְׁטוֹת הַש"ס וְגַם בְּהָא דִּירוּשְׁלָמִי שְׁהִבְאֵתִי מִבְּנֵי אָרְ דְּגַם עַל עֲצָם תַּחֲיִ' הַנְּזִירוֹת ע"א נֶאֱמָן לְמִשׁוּי' וְנֵדָאֵי נְזִיר וְכַמ"ש: ג לְכָף נִלְע"ד לְתַרְזֵן הַפֶּל לְפִי מ"ש הַתּוֹסֵ' פ' הָאוּמַר [ס"ה ע"ב] ד"ה נְטָמָא טְהוֹרִיתִיף כּו' דְּהִיכָא דַּע"א מְהִימָן לִי נֶאֱמָן אִפִּי נְגִד חֲזַקָה דְּוִמְיָא דַּאֲשֵׁתוֹ וְנִתְהָ בַּע"א דְּקֶאֱמַר שֵׁם דְּנֶאֱמָן אַע"ג דְּאֵין דְּכַר שְׁכַעְרָוּהּ פְּחוֹת מְשֻׁנִּים.

וּלְפִי שְׁבִירוּשְׁלָמִי שֵׁם לֹא נִחִית לְאֲשִׁמוּעִינָן עֵיקַר דִּין נֶאֱמָנוֹת בַּע"א רַק לְעִנְיָן שְׁלַפְעָמִים חֵיב קְרַבָּן וּמִלְקוֹת ע"י עֲדוּתוֹ. אַע"ג דְּלְעִנְיָן זֶה וְנֵדָאֵי ע"א לֹא מְהִימָן.

מ"מ פֶּל שְׁנִיָּהּ בְּעֵיקַר הַעֲדוּת נֶאֱמָן ג"כ בְּדְכַר הַמְּסַתְעָף מְמַנּוּ כַּמ"ש לָכֵן לֹא בִּינָר שֵׁם לְהִדְיָא דְּמִיָּרִי בְּמְהִימָן לִי אָבֵל לְדִינָא צ"ל כַּמ"ש. וַא"כ גַּם בְּלִשׁוֹן הַרְמַב"ם שְׁהִעֲתִיק דְּבָרֵי הִירוּשְׁלָמִי סְמָךְ ג"כ אֶלְשׁוֹן הִירוּשְׁלָמִי כְּדַרְכּוֹ תְּמִיד אָבֵל מִיָּרִי ג"כ בְּמְהִימָן לִי.

וְאַפְשָׁר שְׁזַה רְמַז בְּלִשׁוֹנוֹ הַצַּח בַּד"א שְׁשִׁתְּקוּ שְׁנֵי הַנְּזִירִים אוֹ בְּנִסְתַּפֵּק לְהֵם. דִּי"ל דְּנִקְטַב בְּתָרֵי גְּוֹנֵי פַחֲלִי מִיָּרִי בְּשׁוֹתֵק וּר"ל אִפִּי לֹא מְהִימָן לִי וְהִינּוּ מְשׁוּם שְׁתִּיקוֹתוֹ וַאֲע"ג דַּא"א לֹמַר מְטַעַם הוֹדְאָה דְּהָא א' מְהֵם וְנֵדָאֵי טְהוֹר מ"מ י"ל דְּהִינּוּ מְשׁוּם דַּע"י שְׁתִּיקוֹתוֹ הוּי רְגָלִים לְדְכַר וְהִינּוּ שְׁרָגְלִים לְדְכַר שְׁאַחְזַד מְהֵם נְטָמָא וְהִשׁוֹתֵק יוֹדַע שְׁרָגְלִים לְדְכַר רַק א"י מָה הוּא הַטְּמָא.

וְאַח"כ כ' וְה"ה בְּנִסְתַּפֵּק לְהֵם ר"ל אִפִּי אֵין שׁוֹתֵק מְחַמַּת שְׁיֹדַע רְגָלִים לְדְכַר אֶלָּא שְׁנִסְתַּפֵּק בְּאַמַּת בְּדְכַרִי הַעֲד מ"מ יֵשׁ צַד נֶאֱמָנוֹת הִיכָא דְּמְהִימָן לִי אָבֵל בְּלֹא ה"ה בְּאַמַּת אֵין ע"א נֶאֱמָן. וּבְזַה א"ש ג"כ מָה שְׁקִשָּׁה ע"ד הַרְמַב"ם לְמָה לֹוֹקִין עַל עֲדוּתוֹ וְלָמָה גְּרַע מְהָא דְּאָב נֶאֱמָן עַל בְּתוֹ לֹוֹמַר קַדְשִׁיתִי וְאַפ"ה אֵין סוֹקְלִין ע"י דַּש"ה דְּשֵׁם עֵיקַר הַנְּאֶמְנוֹת הוּא מְצַד הָאָב לְבַד שְׁהַתּוֹרָה נְתִנָּה לוֹ נֶאֱמָנוֹת כַּמ"ש אֵת בְּתִי נְתִתִי וְגו' וְכִינּוּן שְׁכָן דְּחִידוּשׁ הוּא וּמְחִידוּשׁ לֹא יִלְפִינָן דְּלְעִנְיָן סְקִילָה לֹא מְהִימָן דְּמִקְרָא מְלֹא הוּא לֹא יוֹמְתוֹ אֲבוֹת וְגו' אָבֵל כְּפִאן דְּעֵיקַר מָה שְׁנֶאֱמָן הַעֲד לָאוּ מְטַעַם עֲדוּתוֹ לְבַד הוּא אֶלָּא מְשׁוּם דְּמְהִימָן לִי אוֹ מְשׁוּם דְּשְׁתִּיקַת הַבַּע"ד מְשׁוּם רְגָלִים לְדְכַר כַּמ"ש א"כ אֵין זֶה חִידוּשׁ מָה שְׁכ"א נֶאֱמָן בְּזַה אֶלָּא הוּא מְצַד הוֹדְאָת בַּע"ד אוֹ מְטַעַם בִּירוֹר הַעֲנִין וְהוּי כְּדְכַר שְׁמוֹחֲזֵק לוֹ ב"ד שְׁהוּא כֹּן דְּסוֹקְלִין וְשׁוֹרְפִין עַל הַחֲזַקוֹת וְכַמוֹ דְּקִי"ל אִישׁ וְאִשָּׁה שְׁבָאוּ לְפָנֵינוּ וּבְנָה כְּרוּף אַחֲרֵיהּ.

וכמ"ש בפ"י יוחסין (פ' ע"א) הוֹחֵזֶקָה נִדְּחָה בְּשִׁכּוּנוֹתֶיהָ בְּעֵלָה לְוֹקְהָ עָלֶיהָ מִשּׁוּם נִדְּחָה. הָרִי אַע"ג דְּלִיפָא עֲדוּת כָּלֵל רַק מִפִּיָּה אָנוּ חַיִּים שְׁלִבְשָׁה בְּגִדֵי נְדוּת וְאֵעִפ"כ לֹוֹקִין ע"י.

וְהֵינּוּ מִשּׁוּם דְּהוּי כְּמוֹ אֲנָן מִסְהָדֵי דְנִדְּחָה הִיא בְּדָבָר שְׁמֹנְכָרְח לְנוּ שְׁהֶאֱמַת כֵּן הוּא. וְכֵן בְּהָא דְאִיתָא הֵתָם אִישׁ וְאִשָּׁה תִּינּוּק וְתִינּוּקָתָא שְׁהֶגְדִּילוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת נִסְקִלִין זֶה ע"ז כו' וְקָאָמַר שְׁם מַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שְׁבִאֲתָה לִירוּשָׁלַיִם וְתִינּוּק מְוַרְכָּב לָהּ עַל פְּתִיפָה וְהֶגְדִּילָתוּ וְבָא עָלֶיהָ וְהִבִּיאוּם לַב"ד וְסִקְלוּם כו' יַעו"ש: ד וְהִי נִלְע"ד לְכֹאזְרָה עוֹד פְּוֹנָה אַחֲרַת בְּדָבָרֵי הַרְמַב"ם בְּהָא דְנִזְרוּת דִּי"ל דְּמִיָּרִי בְּאִפְּוֹ דְאִין שְׁיָיָה כְּאִן חֲזָקָה לֹא לְהִיתָר וְלֹא לְאִיסוּר דְּבַכָּה"ג קִי"ל בְּכָל אִיסוּרִים שְׁבִתוֹרָה ע"א נֶאֱמָן וְהֵינּוּ בְּאִפְּוֹן זֶה דְּהִנֵּה מְצִינוּ כַּכ"מ דְּסִפְק גְּזִירוּת לְהֶקֶל.

וְהוּא מִשְׁנָה מְפֹרָשֶׁת בַּפ"ד דְּטְהָרוֹת וּפ"ק דְּנִזְרוּת [ח' ע"א] תָּנִן הָרִינִי נְזִיר מְלֹא הַבַּיִת אוֹ מְלֹא הַקְּוֶפָה רוֹאִים אוֹתָהּ כְּאִלוּ הִיא מְלִיָּאָה חֲרָדֵל כו' וּפְרִיָּה שְׁם וְאִמְאֵי לִיחְזִי כְּאִלוּ מְלִיָּאָה קִשׁוּאִין וְדְלוּעִין וְתִהְוִי לִי תַקְנָתָא וּמִשְׁנֵי חֲזָקָי' בְּמַחְלוּקָתָא שְׁנוּי' וּר"ש הִיא דְאָמַר אָדָם מְכַנֵּס א"ע לְדָבָר שְׁסָפִיקוּ חֲמִיר מְוֹדָאי דְתָנִן הָרִינִי נְזִיר ע"מ שְׁיֵשׁ בְּכָרִי הִנֵּה מְאָה פֹּר וְהֶלֶךְ וּמְצָאוּ שְׁנַגְנַב אוֹ נֶאֱבַד ר"ש אוֹסֵר שְׁסָפִק גְּזִירוּת לְהַחְמִיר וּר"י מְתִיר שְׁסָפִק גְּזִירוּת לְהֶקֶל.

וּר"י מְשַׁנֵּי הֵתָם אִפִּי תִימָא ר"י הֵתָם לֹא גְחִית לְגְזִירוּת הֶכָא גְחִית לִי לְגְזִירוּת בְּמֵאֵי לְסִלּוּקֵי מִיָּנִי. וּמְפָרֵשׁ שְׁם דְר"י ס"ל כְּרַבִּי דַס"ל בְּאָמַר הָרִינִי נְזִיר כְּשֶׁעַר רֹאשֵׁי דְחֲדָא גְזִירוּת אֲרִיכָתָא הִיא עַד יוֹם מוֹתוֹ וְאִין בְּכָל עֵת גְזִירוּת חֲדָשׁ יַעו"ש.

וְהִנֵּה לְפִי מִשְׁמַעוֹת הַסְּוֶגְיָא דְשָׁם מִשְׁמַע דְּטַעֲמָא דְר"י דַס"ל דְּסִפְק גְזִירוּת לְהֶקֶל הוּא מִשּׁוּם דְלֹא מַחִית אִינְשׁ נְפִשְׁי' לְסָפִיקָא מִשּׁוּם דְּסָפִיקוּ חֲמִיר מְוֹדָאוּ. וְכֵן אִיתָא לְהֶדְיָא בַּפ"ב דְּנִזְרוּת [י"ט ע"ב] וְלְכֹאזְרָה קָשָׁה בְּהָא דְכָרִי לְמָה הוֹצֵרָה לַה"ט וְלֹא אָמַר מִשּׁוּם דְּמוֹקְמִינוּ לִי אַחֲזָקָה שְׁלֹא הִי' נְזִיר תְּחִילָה וּמְסָפִיקָא לֹא גְחִית לְגְזִירוּת.

וְכֵן קָשָׁה בְּאֵמַת מ"ט דְר"ש דַס"ל דְּהִנֵּה נְזִיר מְסָפִק וְהָא בְּכָל הַתּוֹרָה אֲזַלִּינוּ בְּתַר חֲזָקָה. לְכַף הִי' נִלְע"ד דְכָאן בְּכָרִי לֹא שְׁיָיָה חֲזָקָה שְׁיֵשׁ כְּאִן חֲזָקָה נֶגְדַּח חֲזָקָה דְהָא מִיָּרִי שְׁהֶכְרִי הִי' תַחֲזִי בּוֹ מְאָה נְיוֹתָר כַּמ"ש וּמְצָאוּ שְׁנַגְנַב אוֹ נֶאֱבַד.

וְא"כ יֵשׁ לְנוּ לְאִוְקָמֵי לְהֶכְרִי אַחֲזָקָה קְמִיָּתָא וְהַשְׁתָּא הוּא דְנַגְנַב וְנֶאֱבַד אַחַר שְׁקִיבֵל עָלָיו הַגְּזִירוּת דְהָא כֵּן קִי"ל בְּכָל דְבָר שְׁיֵשׁ בּוֹ סָפִק דְאֲמַרִּינוּ הַשְׁתָּא הוּא דְאֲתַרְע וְחֲזָקָה קְמִיָּתָא עֲדִיפָא מְדַהֲשָׁתָא כַּמ"ש"ל.

וְלָכֵן א"ש דְכָאן יֵשׁ חֲזָקָה נֶגְדַּח חֲזָקָה וְיֵשׁ לְנוּ לִילָף לְחוּמְרָא כְּכָל סָפִק דְאֲוִרִיָּתָא הִיכָא דְלִיפָא חֲזָקָה וְלָכֵן ס"ל לְר"ש דְהוֹלְכִין לְהַחְמִיר דַס"ל מַחִית אִינְשׁ נְפִשְׁי' לְסָפִיקָא וּר"י ס"ל לֹא מַחִית אִינְשׁ נְפִשְׁי' לְסָפִיקָא וְאֲדַעֲתָא דְהִכִּי לֹא נִזְר.

וְלָכֵן קִיל סָפִק גְזִירוּת אִפִּי הִיכָא דְלִיפָא חֲזָקָה כְּכָל מְפֵל הַתּוֹרָה כְּוֹלָה. וְכֵן בְּהָא דְמִיָּתָא בַּפ"ב דְּנִזְרוּת שְׁם לִיפָא חֲזָקָה דְהָא דְהֶקְדִּישׁ אֶת בְּהֶמְתּוֹ וְחִיָּתוֹ לֹא הֶקְדִּישׁ אֶת הַכּוֹי.

לא שׁיִיף תּוֹקֵת תּוֹלִין דְּהָא בְּכוּי הוּא סָפֵק בְּמִצְיָאוֹת אִם הוּא חֵיָה אוּ בְּהֵמָה וְלֹא שׁיִיף בְּזֵה תּוֹקֵה דְּבִשְׁבִיל הַתּוֹקֵה לֹא יִשְׁתַּנֵּה מְצִיאוֹת הַכּוּי. וְכַמ"ש הַפּוֹסְקִים בְּסִפְיָא דְּדִינָא דְּלֹא שׁיִיף תּוֹקֵה דְּבִשְׁבִיל הַתּוֹקֵה לֹא יִשְׁתַּנֵּה הַדִּין.

וְכֹן בְּאִמֵּר הַרִינִי נְזִיר אִם זֶה חֵיָה כּוּי ג"כ לֹא שׁיִיף תּוֹקֵה מֵה"ט וְכֹן בְּהָא דְּמִינֵי הַתּוֹקֵת בְּמֵאֵי דְּאִמֵּר ר' טְרַפּוֹן אִין אֶחָד מֵהֶם נְזִיר כּוּי בְּאִמֵּר הַרִינִי נְזִיר שְׁזֵה פְּלוּנִי כּוּי לֹא שׁיִיף פֶּאן ג"כ תּוֹקֵה דְּבִשְׁבִיל תּוֹקֵתוֹ לֹא יִשְׁתַּנֵּה הָאִי גְּבָרָא מְמַה שֶּׁהוּא אִם נְזִיר אוּ לֹא.

וּבְכַה"ג שׁיִיף שְׁפִיר הָאִי דִּינָא דִּירוּשְׁלַמִי וְדְבָרֵי הַרְמַב"ם שְׁפַתְבְּתִי פְּגוֹן שְׁהַעִיד ע"א שְׁבַעַת שְׁנֹזֵר בְּנִזְיֹרוֹת הִי בְּפָרִי מְאָה פּוֹר דְּלֹא שׁיִיף פֶּאן תּוֹקֵה לְכֹן נֶאֱמַן ע"א. וּבְזֵה מְדוּנִיק שְׁפִיר לְשׁוֹן הַפְּרִיָּתָא שְׁם דְּנָקֵט וְנוֹקָא בְּמִצְאוֹ שְׁנֹגֵב אוּ נֶאֱבַד וְלָמָּה לֹא נָקֵט סְתָם שְׁמִצָּא שְׁלֹא הִי בְּפָרִי מְאָה פּוֹר וְסָפֵק אִם הִי תַחֲלִי בְּפָרִי מְאָה פּוֹר אוּ לֹא מְשׁוּם דְּבַכַּה"ג דְּלִיפָא לְכָרִי תּוֹקֵה קַמִּיָּתָא אֶזְלִינּוּ בְּתַר תּוֹקֵה דְּגַבְרָא דְּלֹא הִיָּה נְזִיר תַחֲלִי וְגַם ר"ש מוֹדֵה דְּאֶזְלִינּוּ לְקוּלָּא.

וְהָא דְּמוֹקֵי חֲזוּקֵי מְתַנִּי דְּהֵתָם כַּר"ש דִּי"ל דְּגַם בְּמִתְנִי אִין פֶּאן תּוֹקֵה פְּלִל לֹא לְכָאן וְלֹא לְכָאן. וְהוּא ע"פ מ"ש בְּחֻדְר הַקּוּדָם דְּהִיכָא דְּמַחְזִיקִין מְאִיסוֹר לְאִיסוֹר הָוִי פְּאֵלוּ אִין פֶּאן תּוֹקֵה פְּלִל לֹא לְכָאן וְלֹא לְכָאן וְא"כ א"ש דְּהֵנָּה לְפִי מְאִי דַס"ד שְׁם דְּאִם אָמַר כְּשֶׁעֲרוֹת רֵאשִׁי כּוּי הָוִי פֶּל חַד נְזִירוֹת בְּאִנְפֵי נְפִשָׁי.

וְא"כ בְּעַת שְׁעֻדִין לֹא נִסְתַּלַּק מְנִזְיֹרוֹת הֶרְאֵשׁוֹן נוֹלַד סָפֵק בְּנִזְיֹרוֹת אַחֲרוֹת וְהָוִי פְּהָא דְּאֶתְנִילַד רִיעוּתָא מַחֲיִים. וּיְכָהָא דְּכְתָבוּ הַתּוֹס' בַּפ' הַמְדִיר בְּנוֹלַד לוּ נִגַע קוּדָם שְׁנֹטְהָר מְנַגַע הֶרְאֵשׁוֹן וְסָפֵק אִם בְּהֶרֶת קוּדָם אוּ שְׁעָר לְכֹן קוּדָם וְלְכֹן א"ש דְּתַלְיָא בְּפְלוּגְתָא דַר"י וְר"ש אִי מַחֲיָת אִינְשׁ נְפִשָׁי לְסִפְיָא וְר' יוֹחָנָן דְּמִשְׁנֵי אַפִּי תִימָא ר"י הִיָּינוּ מְשׁוּם דַס"ל חֻדָא נְזִירוֹת אֶרִיכְתָא הִיא וְהָוִי הַפֶּל תּוֹקֵה אַחַת וְאִין פֶּאן תּוֹקֵה מְנִזְיֹרוֹת לְנִזְיֹרוֹת אַחֲרָת.

וּבְזֵה א"ש מ"ש הַרְבּ בְּעַל תְּשׁוּ' טוֹר הָאָכֹן שְׁהִבִיא רֵאִי מְפֶאן דְּאִין מַחְזִיקִין מְאִיסוֹר לְאִיסוֹר מְמֵאֵי דְּפָרִיף וְלַחְזִי כְּמֵאן דְּמְלִי קִשׁוּאִין וְדְלוּעִין כּוּי וְלְפִי מ"ש מוֹכַח לְהַקְפּוּף דַאל"כ קִשָּׁה מ"ט דַר"י וּמ"ט הַנְּצָרָה לְטַעַם דְּלֹא מַחֲיָת נְפִשָׁי לְסִפְיָא כַמ"ש.

וְא"כ יֵשׁ לְמִצְוָא ג"כ ע"א שְׁיָהֵי נֶאֱמַן בְּנִזְיֹרוֹת פְּגוֹן שְׁנֹזֵר בְּנִזְיֹרוֹת בְּאִמְצַע יְמֵי נְזִירוֹתוֹ דְּמַחְזִיקִין מְנִזְיֹרוֹת לְנִזְיֹרוֹת וְהָוִי פֶּאן פֶּאן פֶּאן תּוֹקֵה פְּלִל וְאֵע"ג דְּהַתּוֹס' פְּתָבוּ בַפ' הַמְדִיר וּבְרַפ"ק דְּנְזִיר דְּאֶדָם הַנְּכַנְס לְבֵית הַמְּנוּגָע בִּימֵי הַסְּגָר דְּאִם בְּסוּף שְׁבוּעָה פְּהָה הַנְּגַע אַעפ"כ הָאֶדָם הַנְּכַנְס תַחֲלִי טְמֵא וְדָאִי וְאִם נְכַנְס לְמַקְדָּשׁ מִבֵּיא קֶרְבָן וְלֹא חִיִּישִׁינוּ לְחוּלִין בְּעֻזְרָה אַע"ג דְּאֶדָם הִי לוֹ תּוֹקֵת טְהָרָה.

הַרִי אַע"ג דִּישׁ פֶּאן תּוֹקֵה נְגִד תּוֹקֵה אַעפ"כ מַחְזִיקִין מַחְזִיקֵת טוּמְאָת בֵּית לְאֶדָם וְאֶמְרִינוּ הַשְׁתָּא הוּא דְּחָסֵר וְלֹא נִחְשָׁב לְסָפֵק פְּלִל. עִי' מ"ש בְּחֻדְרִים הַקּוּדָמִים בְּאִנְרָף דְּלִק"מ דְּשִׁאֲנֵי אֶדָם הַנְּכַנְס לְבֵית הַמְּנוּגָע דְּכֹן הוּא גְּזִירַת הַכ' דְּאֶדָם הַנְּכַנְס בּוֹ טְמֵא הוּא אַע"ג דְּהִי בָּא אֶלִיָּהּ וְאִמֵּר שְׁבַעַת שְׁנֹכְנָס שְׁם כְּבָר הִי חָסֵר ע"ש.

וְלְפִי מ"ש יוֹצֵא לְנוּ דִין חֻדָּשׁ בְּאִם אָמַר הַרִינִי נְזִיר אִם יֵשׁ בְּכָרִי הִיָּה מְאָה פּוֹר וְלֹא נְבָדַק מְתַחֲלִי אִם הִי בּוֹ מְאָה פּוֹר וְאִם ח"פ מְצָא שְׁלֹא הִי בּוֹ מְאָה פּוֹר אִין ע"א נֶאֱמַן לּוֹמֵר שְׁבַעַת שְׁנֹזֵר בְּנִזְיֹרוֹתֵיהִי בּוֹ מְאָה פּוֹר דְּהָוִי נְגִד תּוֹקֵה אָכֹן בְּאִם לֹא נְמַדַד פְּלִל לֹא בְּתַחֲלִי וְלֹא

בסוף ובא ע"א והעיד שיש בו מאה כור נראה דנדאי העד נאמן דהוי מילתא דעל"ג דבנה נאמן ע"א כמ"ש הפוסקים בשיטת הרמב"ם דס"ל ע"א נאמן באשה מדאורייתא להעיד שמת בעלה משום דהוי מילתא דעל"ג ועוד ממ"ש בפ' האומר בקדושין ס"ו ע"א) היכא דאמר חד ואחוי לך כו' בבעל מום דפסולי ביחוד: חדר כג ע"א שהעיד לאשה שמת בעלה ובא ע"א ואמר לה לא מת וכו' י"ח: א גרסינן בפ' האשה שלום [ק"יז ע"ב] עד אהד אומר מת ונשאת ובא ע"א ואמר לא מת ה"ז לא תצא ע"א אומר מת וב' אומרים לא מת אע"פ שנשאת תצא.

ב' אומרים מת וא' אומר לא מת אע"פ שלא נישאת תנשא. ופריה שם טעמא דנישאת הא לא נישאת לא תנשא והאמר עולא כ"מ שהאמינה תורה ע"א הרי הוא פשנים ואין דבריו של א' במקום שנים ומתרץ ה"ק ע"א אומר מת והתירוה להנשא ובא אהד ואמר לא מת לא תצא מהתירה הראשון והקשו בתוס' שם דהכא משמע דעולא לא איירי אלא בזא"ז דהתירוה להנשא ובפ' מי שקינא משמע דאיירי עולא בכל עגנו בין בב"א בין בזא"ז ותיקצו שם ב' תירוצים הא' דגם עולא מיירי שם בזא"ז רק דלא רצה לפרש המשנה בב"א ועוד תי' דעולא ס"ל דדוקא היכא דע"א מהימן מן התורה כמו בסוטה דנלמד מקרא ועד אין בה בנה אמינו דאפי' באו בב"א נאמן הראשון פשנים שאומר בטמאת.

משא"כ כאן בעדות מיתה דלא מהימן אלא מדרבנן בנה אמינו דדוקא בזא"ז חשיב פשנים ולא בבא"ב. והתוס' כאן אזלי לשיטתם שקתבו בר"פ הא"ר דלמסקנא דהתם אין ע"א נאמן באשה מה"ת.

ולפ"ז קשה לשיטת הרמב"ם לפי מ"ש האחרונים בדבריו דנראה דס"ל דע"א נאמן באשה מה"ת הי' לנו לומר דחשיב הראשון פשנים אפי' לא התירוה להנשא. והוא עצמו כ' (פי"ב מה' גירושין הי"ח) ונ"ל בא ע"א והעיד שמת בעלה והתירוה להנשא ע"פ אה"כ פא ע"א והכחיש את הראשון ואמר לא מת ה"ז לא תצא מהתירה ותנשא כו'.

ועי' בדברי הרמב"ם [סוף פי"ג מה"ג הכ"ט שכ' אל יקשה בעיניך כו' שלא הקפידה תורה על העדאת ב' עדים כו' אלא בדבר שא"י לעמוד על בוריו כו' מוכח מדבריו שתפס ה"ט משום דעל"ג וכשיטת הרי"ף דנפשטה הבעי' דע"א במלחמה ונאמן מה"ת.

והי' נראה לפרש דברי הרמב"ם דהוא ס"ל דאפי' בלא התירוה להנשא לא תצא כל שבאו בזא"ז דאל"כ קשה למ"ש דאם התירוה להנשא ל"ת מהתירה ותנשא משמע אפי' לכתחין' והוא נגד סוגיא דפ"ב דכתובות [כ"ב ע"ב] דקאמר שם דלכתחין' לא תנשא לעולא משום לזות שפתים ולכן צ"ל דהרמב"ם ס"ל דשם בכתובות מיירי בלא התירוה להנשא עדיין אבל בהתירוה להנשא אין חוששין ללעז שפתים משום דאיכא זילותא דב"ד.

שוב בא לידי ס' חוסן ישועות על יבמות וראיתי שכ"כ בפ"א בפ' האשה שלום שם. אבל לענ"ד אין זה נראה דא"כ יקשה למה הוצרך הש"ס לדחוק שם ולפרש מה דתנן לא תצא היינו דל"ת מהתירה הראשון ומיירי בהתירוה להנשא ואז תנשא לכתחין' ולא פי' כפשוטו דמיירי בזא"ז ולא התירוה עדיין דאז לא תנשא לכתחין' משום לזות שפתים ועי' תוס' שדחקו בזה.

ולכן נלע"ד ברור דהרמב"ם ס"ל דאנן לא קיי"ל פאביי בפ"ב דכתובות דס"ל דאסורה להנשא משום לזות שפתיים דאביי ס"ל פן לפי אוקימתא דילי' דמפרש שם רישא דברייטא בע"א ע"א אומר מת כו' אבל לרבא דפליג התם ומוקי לה בתרי ותרי אין דין זה מוכרח מן הברייטא.

וכיון דקיי"ל פרבא לגבי אביי בכל הש"ס לכן פסק הרמב"ם פן. והוכיח הרמב"ם דרבא פליג ע"ז על אביי בדינא משום דסתמא דהש"ס דיבמות שם מוכח דס"ל דהיא מותרת להנשא לכתחיל' ולא חיישינן ללזות שפתיים מדמקשה בפשיטות טעמא דניסת כו' והאמר עולא כו' וכמ"ש.

וכיון שפן זכינו לדין דגם הרמב"ם מודה דאם עדיין לא התירוה להנשא ובא ע"א המכחיש אותו אפ"ל אם נשאת תצא וכמ"ש היש"ש במס' יבמות שם. דמ"ש הרמב"ם פאו שניהם בב"א ל"ד הוא אלא כל שעדיין לא חל הוראה ע"פ עד הראשון פבאו בב"א דמי.

וכן מוכרח מדברי הרמב"ם עצמו דאל"כ למה לא כ' רבותא זאת דאפ"ל אם לא התירוה להנשא אם נישאת ל"ת פבא זא"ז. ודלא כס' חוסן ישועות שם.

וא"כ צ"ל דס"ל להרמב"ם כתי' הראשון שכ' התוס' דגם עולא ס"ל דאפ"ל במקום דע"א נאמן מה"ת מ"מ אם פאו שניהם בב"א אין הראשון חשוב פשנים דלא האמינה תורה לע"א כ"א היכא דליכא דמכחיש לי': ב עוד היא נלע"ד (לחלק בין ע"א פמת בעלה ובין ע"א בסוטה ולא מטעם שכ' התוס' משום דבאשה שמת בעלה א"נ רק מדרבנן אלא טעמא אחרנינא איכא במילתא דבעדות אשה פיון שאין מפורש בתורה שנאמן ע"א אלא דחקים אמרו פן מסברא דלא הקפידה תורה על ב' עדים פי אם במילתא דלא עבידא לגלויי וכמ"ש הרמב"ם.

ולכן כל שפא ע"א המכחיש אותו אתרעי קצת נאמנות העד ושוב א"נ כ"א פשחל פבר הוראה ע"פ דכיון שפבר האמינתו תורה והחזוק עדותו בב"ד לעשות מעשה ע"פ שוב אין ע"א יכול להכחישו נכאן מ"ש הרמב"ם [בפס"ז מסנהדרין] שהבאתי למעלה דכל שהחזוק ע"י ע"א שחתיכה זו חלב או דאשה זו גרושה או זונה היא שוב לוקין ע"י כמ"ש בירושלמי הבאתיו למעלה.

משא"כ בסוטה דשם נאמן ע"א מקרא מפורש דועד אין פה והיינו מטעמא דרגלים לדבר שפבר קינא לה ונסתרה. וא"כ עדותו מורה שהיא אומר אמת יותר מהעד השני שמכחישו שסתירתה מורה האמיתות עדות הראשון ולכך ס"ל לעולא שם דגם בב"א נאמן הראשון יותר ונלע"ד ראי' ברורה לזה מדברי הירושלמי הובא בתוס' פ' מי שקינא שם וז"ל רב אדא אומר ע"א נאמן לטמאותה כו' שמעון בר פא בשם ר' יוחנן פאן לא היתה שותה ובעגלה ערופה היו עורפין כו' וקאי אמתני' דע"א אומר ראיתי שנטמאה וע"א אומר לא נטמאה כו' ומחלק בין סוטה לע"ע דבסוטה נאמן הראשון ואין השני יכול להכחישו ובע"ע יכול להכחישו וע"כ מייירי פבאו בב"א דאל"כ גם בע"ע לא היו עורפין פדאי' בש"ס דילן פ' עגלה ערופה והיינו משום דבסוטה רגלים לדבר וכמ"ש התוס' פ' מי שקינא שם.

וקרוב בעיני לומר דענלא דס"ל הָתָם בַּפ' מִי שְׁקִינָא שָׁם מְשַׁמֵּי דר' יוֹחָנָן קוֹבְלָה שְׁהִי תַלְמִידוֹ. וְכִמּוֹ דס"ל לר' יוֹחָנָן בִּירוּשְׁלָמִי לְחַלְקָא בֵּין סוּטָה לַע"ע בְּזָה כַּמ"ש.

וְהָא דְפָסְק הֶרְמֵב"ם פ"א מַה' סוּטָה דְגַם בְּסוּטָה בְּבָאוּ הֵיטָהּ שׁוּתָה הֵינּוּ מְשׁוּם דְפָסְק כַּר' חֵינָא דְפָלִיג שָׁם עַל עֲוֹלָא וְהוּא הִי גְדוּל יוֹתֵר מַר' יוֹחָנָן וּמְעוּלָא: ג מַמ"ש תְּרָאָה שַׁמ"ש הַב"ש [סי' י"ז ס"ק ל"ח] בְּיִשׁוּב דְבָרֵי הַטּוֹר שְׁפָאן בְּעֵדוּת מַת כ' דְנוּקָא בְּהַתִּירוּקָה לְהַנְשֵׂא ע"פ הַעֵד הֶרְאָשׁוֹן אִם נִיֶּסֶת ל"ת.

וּבְסִי' קַע"ח כ' סָתָם דְכְּשָׁבָאוּ זַא"ז נְחָשָׁב הֶרְאָשׁוֹן פְּשָׁנִים, וְכ' ג"כ הַטַּעַם מְשׁוּם דְבְּסוּטָה נֶאֱמָן הֶרְאָשׁוֹן מַה"ת מִשָּׂא"כ בְּעֵדוּת אִשָּׁה דַּא"נ רַק מְדַרְבְּנָן וּלְפִי מַה שֶׁנֶּת' אֵין דְבָרֵי נְכוּנִים דְּהַתּוּס' שַׁכ' חֵילוּק זֶה הֵינּוּ לְעוּלָא בַתִּי שְׁנֵי שָׁם דְלִדְיָדִי גַם בְּבָאוּ בַב"א נֶאֱמָן הֶרְאָשׁוֹן פְּשָׁנִים.

וְכִינּוּן שַׁכ' הַטּוֹר בְּסִי' קַע"ח דְבְּעֵינָן שְׁבָאוּ בּוּזָא"ז א"כ ס"ל כַּתִּי הַא' שָׁל תּוּס' אוֹ דְפָסְק כַּר' חֵינָא שָׁם. וְא"כ אֵין חֵילוּק בֵּין סוּטָה לַעֵד מִיְתָה.

וּמִצָּאֵתִי בַס' עֲצֵי אַרְזִים (סי' ס"ק קמ"ה) שְׁהַשִּׁיג עַל הַב"ש מְטַעַם זֶה. אֲמָנָם גַּם דְבָרֵי שָׁם תְּמוּהִים לַעֲנ"ד שַׁכ' לְתַרְץ דְבָרֵי הַטּוֹר דְּסִי' קַע"ח מְשׁוּם דְּבוּזָה"ז אֵין נַפ"מ לַעֲנִין שְׁתֵּיט מִיָּם הַמָּרִים רַק לַעֲנִין הַפָּסֵד פְּתוּבָתָה.

וְכִינּוּן שְׁפָן בַע"א שְׁאָמַר לֹא נְטַמְאָת הוּא דוּמָה לְנִסְפָּא דַר' אַבָּא דְהוּא מְחַוֵּיב שְׁבוּעָה לְהַכְחִישׁ הַעֵד וְא"י לִישְׁבַע שִׁא"י אִם נְטַמְאָת וְלָכֵן כָּל שְׁבָא ע"א שְׁאָמַר תַּחֲלִי נְטַמְאָת הוּא עַד מְסִיעַ וּפּוֹטְרוֹ מְשְׁבוּעָה יַעו"ש שְׁהָאֲרִיף וְזֶה אֵינוֹ דְלָא אֲמַרִּינָן מִשׁוּאִיל"מ אֶלָּא הֵיכָא דְהוּי לִי לְמִידַע נֶאֱפִי לְדַעַת הֶרְמֵב"ם כְּבָר הָאֲרִיף הַשְּׁ"ף [סי' ע"ב ס"ק נ"א] דָּאִם הַתּוּבַע מוֹדָה שְׁהַנְתַּבַּע א"י לֹא הוּי מְחַוֵּיב שְׁבוּעָה כָּלֵל וְעוֹד דְלְדְבָרֵי גַם אִם בָּאוּ שְׁנִיָּהֶם בַּב"א פְּטוֹר מְשְׁבוּעָה וְלָמָּה כ' שָׁם הַטּוֹר דְנוּקָא בְּבָא הַע"א שְׁאוּמַר נְטַמְאָת תַּחֲזִיקָה.

אַבְל לַעֲנ"ד לַק"מ דְבָרֵי הַטּוֹר וְהוּא דְס"ל דְכִינּוּן שְׁלֹא נִזְכָּר בַּש"ס דְבְּעֵינָן שְׁיַפְסְקוּ הַדִּין ע"א עַד הֶרְאָשׁוֹן רַק בְּהָא דַע"א אוּמַר מַת כו' וְלֹא נִזְכָּר זֶה כָּלֵל בְּסוּטָה וּבְעֵגְלָה עֲרוּפָה לָכֵן צ"ל דְּהַש"ס ס"ל דְנוּקָא בְּמִידֵי דְמַחְסוֹר מַעֲשָׂה כְּגוֹן בַע"א שְׁאוּמַר מַת שְׁבַעֲדוּתוֹ מַתִּירָה לְהַנְשֵׂא לְאַחֲרִים וְכֵן בְּעֵינָי שְׁבוּי' דְמוֹעִיל עֲדוּתוֹ לְהַתִּירָה לְכַהֲנָה נִזְכָּר שָׁם ג"כ בַּש"ס לִישְׁנָא דְהַתִּירוּקָה לְהַנְשֵׂא מְשׁוּם דַּכ"ז שְׁלֹא הַתִּירוּקָה ב"ד עֲדִינָן לֹא נַעֲשָׂה ע"י עֲדוּתוֹ שׁוּם דְבָר וְלֹא חָלָה עֲדוּתוֹ כָּלֵל מִשָּׂא"כ בְּסוּטָה דְכִינּוּן שְׁאוּמַר נְטַמְאָת לֹא מְחַסְרָא בְּעֲדוּתוֹ שׁוּם מַעֲשָׂה כָּלֵל רַק לְהִיּוֹת בְּשׁוּא"ת שְׁלֹא לְהַשְׁקוּתָה וְשְׁלֹא לִיתָן פְּתוּבָתָה.

וְכֵן בַע"ע שְׁלֹא לְעֲרוּף הַעֲגְלָה וְא"כ הוּי כְּאֵלוּ כְּבָר חָלָה עֲדוּתוֹ וְנַעֲשָׂה מַעֲשָׂה ע"פ וְזֶה בְּרוּר לַעֲנ"ד. גַּם הַר"ן שַׁכ' שָׁם דָּאִם הַעֵיד ע"א שְׁרָאָה וְהַצִּיץ בֵּין הַחֲרָכִים כָּל זְמַן הַתִּירָתָה וְרָאָה שְׁלֹא נְטַמְאָת דָּאִין זֶה מוֹעִיל לַעֲנִין שְׁתֵּיט מִיָּם הַמָּרִים שְׁהַתּוּרָה לֹא הֶאֱמִינְתוּ לַע"א רַק לַעֲנִין טוֹמְאָה וְלֹא לַעֲנִין לוֹמַר שְׁלֹא נְטַמְאָת וּמ"מ מוֹעִיל בּוּזָה"ז עַכ"פ אִם ע"א מְכַחִישׁוּ שְׁתַּגְבָּה פְּתוּבָתָה מְטַעַם דְּהוּי מִשׁוּאִיל"מ כַּמִּש"ל.

אֵין זֶה נְכוּן לַעֲנ"ד דְלְדְבָרֵי בְּזִמְן הַבֵּית אִם הֵיטָהּ תּוּבַעַת פְּתוּבָתָה וְלֹא רָצָתָה לְשִׁתּוֹת וְדָאִי דְלֹא הֵיטָהּ יְכוּלָה לְתַבּוּעַ פְּתוּבָתָה כִּינּוּן דְבְּסַפְק אִיסוּר לְבַעֲלָה עוֹמְדָת וְהִיא גְרָמָה לַעֲצָמָה לִיאָסַר עָלֶיהָ ע"י סְתִירָתָה וְכַמ"ש רַש"י בַּפ' אַרוּסָה [כ"ד ע"א] ד"ה וְלֹא נוֹטְלוֹת

כתובתה וכן כל הנשים שאין יכולות לשנות שמותו בעליהן וישאר נשים המבוארים שם במשנה.

וא"כ למה ישנה דינה בזה"ז שתגבה כתובתה. ועיקר הדין שכ' דהעד שאמר שלא נטמאת א"נ א"י מנין לו דמ"ש שהתורה לא נתנה נאמנות רק לענין אם אומר שנטמאת לא ידעתי פונותו בזה דאדרבא לענין להעיד שלא נטמאת א"צ קרא דע"א נאמן באיסורים להתיר אם אינו נגד חזקה וכאן אף דאפרע חזקת פשוטה ע"י שקינא לה ונסתרה מ"מ חזקה להיפוך אין פאו ולמה לא יהי' נאמן רק לענין להעיד שנטמאת צריך קרא דבלא קרא לא הי' נאמן דאין דבר שבפירוה פחות משנים.

לכך נראה ברור דע"א שאמר לא נטמאת אם לא הי' עד אחר מכחישו והעיד שראה מתחי' הסתירה עד סופה שלא נטמאת גם בזמן הבית לא היתה בת שתיה ואין מפסדת כתובתה וכן בזה"ז. אבל לא מטעמא שכ' הוא משום דהוי משוא"ל ומשלם דז"א וכמ"ש.

ולא עוד אלא נראה דאם בא ע"א תחילה שהעיד כה"ג שלא נטמאת ופסקו ב"ד ע"פ עדותו שמגיע לה כתובתה ושוב בא אח"כ עד אחר ואמר שנטמאת דבכה"ג תשיב הראשון פשנים ואין דבריו של אחד פשנים דהעד הראשון נאמן מה"ת כמ"ש: ד אכן מה שתפסו הפוסקים בכ"מ דכל מקום שהאמינה תורה לע"א הרי הוא פשנים דגם בכל איסורי תורה אמרינו פן אין זה מוסכם מפל הפוסקים דהנימוק"י בשם הריטב"א בפ' הא"ר פתב דדווקא בעדות אשה דצריך שנים אמרינו דבמקום דע"א נאמן הרי הוא חשוב פשנים.

אבל בשאר איסורים דע"א נאמן. אין דבריו חשויים פשנים וא"כ לשיטתו בע"א שפא תחי' ואמר לא נטמאת אין זה חשוב פשנים דהא לא מיקרי זה דבר שבפירוה כ' אם פשבאים לחדש ע"י עדותו בדבר שבפירוה פגון לאיסור או להיתר וכגון בע"א לגבי קדושין וגירושין משא"כ להעיד שלא נטמאת דמוקי לה אחזקת פשוטה שהי' מקדם.

אבל דעת התוס' אינו פן אלא דבכ"מ שהאמינה תורה לע"א הרי הוא פשנים ואין עד שני הבא לאח"כ ומכחישו נאמן פשנים דהתוס' בפ' מי שקינא [ל"א ע"ב] הקשו ממתיני' דפ' אמרו לו דתנן ע"א אומר אכל וע"א אומר לא אכל מביא א"ם דכיון שהראשון נאמן פשנים חטאת הנה לי' לאתויי דבעלמא ר' טיאי מוקי לה בבת אחת.

אבל לעולא קשיא. והתוס' לשיטתם לחד תירוץ דס"ל לעולא דגם בב"א נאמן הראשון פשנים ולא השני כמ"ל בשמם וא"כ מוכח עכ"פ מדבריהם דגם בשאר איסורי תורה דע"א נאמן באיסורים אמרינו פן דרק הראשון נאמן פשנים ולא השני.

ולפי מש"ל בדעת הרמב"ם יש לתרץ קושניית התוס' דרק בסוטה ס"ל לעולא דגם בבת אחת נאמן הראשון פשנים ולא השני משום דרגלים לדבר אבל בשאר איסורים בבאו בב"א אין הראשון נאמן יותר מן השני גם לעולא א"כ מתורץ קושניית התוס' וא"כ אין הכרח לדינו של הריטב"א דמחלק בין שאר איסורים לדבר שבפירוה.

גם דברי הריטב"א לכאורה תמוהים דלא משמע הכי מסוגיא דפ' עגלה ערופה [מ"ז ע"ב] דמקשה ה"ם השתא דאמרת ע"א מהימן אינך חד היכא מצי מכחישו לי' והאמר עולא כ"מ שהאמינה תורה ע"א כו' נהרי שם בע"ע אינו דבר שבפירוה ולא דבר שבמזון

ואפ"ה הראשון חשיב כשנים ולא השני ועי' ביו"ד [סי' ל"ט] בדין הקונה ריאה ואמר
שמצא בה סירכא במקום שאוסר וע"א אמר פסדרו היתה שכ' הש"ך שאם לחלק בין
אם הראשון בא לב"ד תחי' ואז נאמן כשנים ואין ע"א יכול להכחישו מוכח ג"כ דס"ל
דלאו דווקא בדבר שבפירוה אמרו כן.

ועי' ש"ך (סי' קכ"ז ס"ק י"ד) ולפנינו בחדרים הבאים בדין ע"א שהעיד על שוחט ששחט
שלא פהגן נאריה בזה בס"ד: ה שוב אחרי כותבי זאת ראיתי בס' עצי ארזים [סי' י"ז
ס"ק י"א] שהביא דברי הנימוק"י בשם הר"טב"א והרגיש במה שהקשתי עליו מסוגיא
דעגלה ערופה.

וכ' שם לתרץ דבריו דהריטב"א ס"ל כשיטת הרשב"א דע"א נאמן באיסורים אפי' א"י
מטעם נאמנות ולא מטעם שתיקה פהודאה וילפינו לה מקרא דלא הודע אליו חטאתו.
וא"כ לא הי' צריך קרא דלא נודע מי הפהו מוכח דנאפי' אחד בסוף העולם מפיר בו שמיא בפ'
ע"ע שם.

אע"כ דקרא אתי לגלויי דכאן נאמן כשנים ואפי' אחר מכחישו. ולענ"ד אין דבריו נראים
כ"ל דלא משמע כן מלשון הש"ס דפריה השתא דאמרת ע"א מהימן אידיה היכא מצי
מכחיש לי' והאמר עולא כ"מ שהאמינה תורה כו' ולמה לא הקשה לו בפשיטות
מדאיצטריך קרא דלא נודע מי הפהו מוכח דנאמן כשנים אפי' אם היינו אומרים דבשאר
מקומות שהאמינה תורה לע"א אינו כשנים.

ומה שדקדק דקרא יתירא הוא לענ"ד לק"מ דקרא אתי לאשמועינו אפי' פסול לעדות
מה"ת ג"כ נאמן בזה שכן משמע מלשון הש"ס דקאמר אפי' אחד בסוף העולם כו' משמע
דאינה אדם כל דהו שאמר שמפיר הרוצח לא היו עורפין.

דבכה"ג בשאר עדיות ודאי דאינו נאמן דהא אפי' בעדות אשה דע"א מהימן אמרו דגזלן
דאורייתא פסול לה פדאי' בפ"ב דיבמות כ"ה ע"ב] ונה מדוקדק ג"כ בלשון הרמב"ם
ז"ל [פ"ט מה' רוצח הי"ב] שכ' שם אפי' פסול בעבירה כו' ולא חילק בין פסול בעבירה
של תורה לעבירה מדבריהם ולולי דמסתפינא הייתי אומר דכוננת הש"ס מ"ש לא נודע
כו' אפי' א' בסוף העולם היינו שלא בא לפני ב"ד להעיד שהוא מפיר את הרוצח אלא
שיש עדים שיודעים שא' במדה"י מפירו ולא אמרינו בזה עדים בצד אסתן ותאסר
פדאי' פ"ב דכתובות כ"ג ע"א] דאל"כ מה זה שאמרו אפי' אחד בסוף העולם דאם בא
לב"ד והעיד לפנינו שמפירו פשיטא דנאמן ומה גריעותא הוא אם העד הי' דירתו רחוק
מפאן והי' בסוף העולם.

אע"כ דכוננת הכ' הוא דאין עורפין רק אם אין שום ידועה מן הרוצח משא"כ כשיש
גילוי מילתא שיכולים לברר הדבר אח"כ וא"כ אין משם ראי' כ"ל לדבריו: ו ויש
להסתפק לענ"ד אם העיד תחי' עד מפי עד שמת בעלה והתירוה להנשא ושוב בא ע"א
כשר והעיד שראה אותו חי מה דינה אם מותרת להנשא או אם כבר ניסת אם תצא.

ולכאורה הי' נלע"ד דדבר זה במחלוקת שנוי'. דהנה הרמב"ם ז"ל [סוף פי"ג מה'
גירושין] כ' וז"ל אל יתמה בעיניך שהתירו חכמים כו' בעדות אשה או עבד כו' שלא
הקפידה תורה על העדאת שני עדים כו' לפיכך הקילו חכמים כו' והאמינו עד מפי שפחה

כו' מלשוננו הנה משמע דס"ל דעדות ע"א פשר נאמן מה"ת משום דהתורה ירדה לסוף דעתו דאינו משקר במילתא דעבידא לגלויי ולכן ראו חכמים ג"כ להקל ולהתיר גם בעד מפי עד כו' ור"ל דזהו מדרבנן משום דאמדו חכמים דעתם דכיון דאשה דיניקא ומנסבא גם דעל"ג הוא מסתמא הוא אמת.

וא"כ לפ"ז י"ל נפ"מ בין עד פשר שאמר שראה שמת דבכה"ג דנאמן מה"ת ממש דילפינן מקרא דספרי לא יקום ע"א באיש וגו' אבל קם הוא באשה כו' ואז נחשב כשנים ממש. ולכן כל שהתירוה להנשא ע"פ ונתקבל עדותו הרי הוא כשנים ממש אבל בעד מפי עד כיון שאין נזכר בתורה שיהא פשר דגם במקום שנאמן ע"א כגון לשבועה לא מהני עד מפי עד דנלמד ג"כ מקרא דלא יקום עד אחד וגו' אבל קם הוא לשבועה כו' ולכן א"א לומר שיועיל עדותו כשנים ממש.

ולכן כל שבא אח"כ עד אחר ואמר שראה אותו חי נאמן יותר. ועכ"פ הוי כפולגא ופלגא. ואפ"י אם ניסת תצא. אבל לשיטת התוס' בר"פ הא"ר דכתבו שם דע"א א"נ באשה רק מדרבנן דיש פח בידם כו' וא"כ צ"ל דמ"ש עולא כ"מ שהאמינה תורה כו' לאו דווקא הוא אלא גם כמה שנאמן מדרבנן חשיב עדותו כשנים וא"כ גם בעד מפי עד חשיב כשנים ואם התירו ע"פ אין ע"א יכול להכחישו וקצת הי' נראה ראי' לזה שפתיבתי בשיטת הרמב"ם ממ"ש פ"ב מה"ג הכ"א [דאם אשה אומרת מת וע"א פשר אמר לא מת דאם ניסת תצא אפ"י בזא"ז הרי אע"ג דהיתה נאמנת כשנים וניסת כבר אפ"ה ע"א פשר עדיף ואפ"י אם ניסת תצא.

והיינו משום דעדותה לא הי' מועיל מה"ת וע"ז לא אמר דהוי כשנים וא"כ ה"ה בעד מפי עד נמי והרמב"ן ז"ל חלק על הרמב"ם בדין הנ"ל. והוכיח מהירושלמי דלא כוונתו דאיתא שם גודל בר מניומי בשם רב כ"מ שהכשירו עדות אשה כאיש האיש מכחיש את האשה והאשה מכחשת את האיש.

ומקשה שם א"כ נייתי עד אומר מת ואשה אומרת לא מת אשה אומרת מת ועד אומר לא מת ומפרקינן תני דבי רבי פון. עוד הוכיח מפ"ב דכתובות [כג ע"ב] אני וחברתי טהורה ואמר לה ע"א את וחברתך טמאה חברתך משפתיא אפומא דינדה ומתריץ שם בש"ס דקמ"ל דאפ"י נגד עד פשר מהימנא והרב המגיד יישוב קושיות הרמב"ן וכו' דס"ל להרמב"ם דהירושלמי שם ס"ל כל"ק דש"ס דילן דב' נשים יכולים להכחיש איש א' פשר שהעיד תחי'.

אבל הרמב"ם פסק כל"ב דש"ס. ויפה דחה דבריו הגאון בעל פני משה במראה הפנים שם דבירושלמי מפני רש כל"ב דש"ס דילן.

אף מ"ש הוא שם ליישב דהרמב"ם ס"ל דלית הלכתא פריי מדלא תנון במתני' רבותא זאת. ודבריו תמוהים לענ"ד דכיון דרב גידל משמין דרב ס"ל הכי ופסק פון בפשיטות היאך יכולת בדינו לדחות דבריו במקום שלא מציינו חולק עליו וגם רבי עצמו שסתם המשנה סובר פון: ז ולענ"ד נראה ליישב דברי הרמב"ם דדקדק מדלא הביא הירושלמי דברי רב גידל והא דתני רבי על מה דתנו היתם ברישא בעד אומר מת וניסת ובא ע"א ואמר לא מת ה"ז לא תצא לומר דכ"מ שהכשירו כו' איש מכחיש כו' לומר דהוי כעד

נגד עד ולא תצא מהיתרה אפי' אם הותרה ע"י אשה כ"ש פְּשִׁיטת פְּכָר מוכח דס"ל דבכה"ג נדאי דתצא פִּינוּ דַּעְדוֹת אִשָּׁה אִינוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנָן וְכֵאֵן לִיכָּא סְבָרָא דְאָמְדוּ חֲכָמִים דַּעַת הָאִשָּׁה פִּינוּ דְדִיּוּקָא מִסְתַּמָּא אֲמָרָה הָאִשָּׁה אֲמַת דְהָרִי נִמְצָא עַד פֶּשֶׁר שְׁהַכְחִישׁ אוֹתָהּ.

לְכֵן א"א לומר שִׁיְהִי עֵדוּתָה שְׁנֵה לַעְדוֹת הָאִישׁ שְׁפָשֶׁר מֵה"ת. וְלָכֵן הִבִּיא הִירוּשְׁלָמִי אַהֲרָה מִתְנִי דַּע"א אוֹמֵר מֵת וַע"א אוֹמֵר לֹא מֵת ה"ז לֹא תִנְשָׂא דְמִיּוּרֵי דְבָאוּ בְּב"א דַּבְּכָה"ג פִּינוּ שְׁהֶאֱמִינוּ חֲכָמִים גַּם לַאֲשָׁה לֹא רָצוּ לְהַתִּיר ע"י עֵדוּתוֹ אַע"ג דַּאֲשָׁה מְכַחִישָׁתוּ.

וְכִינּוּן שְׁלֹא הִתִּירוּהָ ע"י גַּם אִם נִשְׂאָת תַּצָּא. וּי"ל ג"כ דְהֶרְמֵב"ן בְּשִׁיטת תוֹס' אָזִיל דַּס"ל דַּע"א בְּאִשָּׁה א"נ אֶלָּא מְדַרְבְּנָן וְלָכֵן ס"ל דְבָכָל דְבָר שְׁנֵה הָאִשָּׁה לֹאִישׁ וְאִם נִיֶּסֶת ע"י עֵדוֹת אִשָּׁה שׁוּב לֹא תַצָּא אִפִּי בָּא אִישׁ וְאָמַר לֹא מֵת, וּמָה שְׁהַקְשָׁה הֶרְמֵב"ן מָהָא דַּפ"ב דְכַתּוּבּוֹת פְּכָר מְתוּרָץ הֵיטֵב לְפִי מ"ש דְהָא עֵיָקֵר טַעְמָא דְמַחְלָק הֶרְמֵב"ם בֵּין עֵדוֹת אִשָּׁה לַעְדוֹת אִישׁ הוּא מְשׁוּם דַּאִישׁ נֶאֱמָן מֵה"ת אֲבָל עֵדוֹת אִשָּׁה אֵינָה אֶלָּא מְדַרְבְּנָן.

וּא"כ בְּשִׁבּוּי' דַּמָּה"ת מְוַתְרַת לְגַמְרֵי רַק רַבְּנָן הִתְמַירוּ לְכֹף אֵין נַפ"מ בֵּין עֵדוֹת אִשָּׁה לַעְדוֹת אִישׁ דְשִׁנְיָהֶם נֶאֱמָנִים דְחֲכָמִים הָאֲמִינוּהָ וְהֵם אֲמָרוּ וְהֵם אֲמָרוּ וְזֵה פְּשׁוּט. וְעִי' בַּס' חוֹסֵן יְשׁוּעוֹת מָה שְׁפִלְפֵל הֶרְבֵּה לִיִּישֵׁב דְבָרֵי הֶרְמֵב"ם הַנ"ל וְכָל דְבָרֵי שְׁם דְחֻוּקִים וּרְחוּקִים וּלְפִי מ"ש א"ש: ח עוֹד רְאִיתִי בַּס' חוֹסֵן יְשׁוּעוֹת מ"ש בְּבִיאוֹר דְבָרֵי הִירוּשְׁלָמִיפ' מִי שְׁקִינָא וְז"ל אָמַר ר"י בְּשֵׁם ר' יִנְאִי פֶל הֵיזִן פֶּרְקָא מְשִׁקִּינָא לָהּ וְנִסְתְּרָה נִסְתְּרָה בְּפָנֵי שְׁנִיִּים אָמַר ע"א אֲנִי רְאִיתִיהָ שְׁנַטְמַאת בְּתוֹף פְּדִי סְתִירָה יֵשׁ פֶּאן סְתִירָה וְיֵשׁ פֶּאן טוֹמְאָה לְאַחַר פְּדִי סְתִירָה יֵשׁ פֶּאן סְתִירָה וְאִין פֶּאן טוֹמְאָה כו' וּפִי' דְבָרֵי הִירוּשְׁלָמִי שְׁהוּא בָּא לְתַרְץ הַדִּיּוּקִים אַהֲדָדִי דְלֹא לְסַתְרֵי דְהָא דְדִיּוּקִינוּ מְרִישָׁא דַּבַּע"א נִגְדַּע"א.

לֹא הִיְתָה שׁוֹתָה הֵינּוּ הֵיכָא דַּע"א אוֹמֵר נְטַמַּאת תוֹף פְּדִי סְתִירָה וַע"א אוֹמֵר לֹא נְטַמַּאת תוֹף פְּדִי סְתִירָה דַּכָּה"ג אֵינָה שׁוֹתָה מִמֵּנ"פ אִם תַּאֲמִין לְהַעֲד שְׁאוֹמֵר נִסְתְּרָה וְנְטַמְאָה וְיֵשׁ פֶּאן ב' עֵדִים עַל הַסְתִּירָה יֵשׁ לְהֶאֱמִינוּ ג"כ.

עַל הַטוֹמְאָה. וְאִם אֵין אַתָּה מֶאֱמִינוּ עַל הַטוֹמְאָה אַל תַּאֲמִינוּ ג"כ עַל הַסְתִּירָה וְאִין פֶּאן ב' עַל הַסְתִּירָה.

אַבָּל כְּשִׁאוֹמֵר שְׁנַטְמַאת אַחַר פְּדִי סְתִירָה הֵי עֵדוֹת הַטוֹמְאָה פְּמוֹ עֵדוֹת אַחֲרַת וְאִיכָּא לְמִימַר בְּטוֹמְאָה דַּאֲתַפְחִישׁ אַתַּפְחִישׁ וּבַסְתִּירָה דְלֹא אַתַּפְחִישׁ לֹא אַתַּפְחִישׁ. וְהֵינּוּ דִיּוּקָא דְסִיפָא דְבָכִי הָא הִיְתָה שׁוֹתָה עַכ"ל וּדְבָרֵי תְמוּהִים וְנַעֲלָם מִמֵּנוּ סוּגִיָּא דַּפ' חֲזַקָּת (ל"א ע"א) זֵה אוֹמֵר שְׁל אַבּוּתִי וְזֵה אוֹמֵר שְׁל אַבּוּתִי הָאִי אֵיִתִּי סְהַדִּי דַּאֲבָהֲתִי וְאֶכְלָה שְׁנֵי חֲזַקָּה וְהָאִי אֵיִתִּי סְהַדִּי דַּאֲכִלָּה שְׁנֵי חֲזַקָּה וְאָמַר רַב נַחְמָן שְׁם אוֹקִי אֶכְלָה לְהַדִּי אֶכְלָה וְאוֹקִי אַרְעָא בְּחֲזַקָּת אַבְהָתָא וְא"ל רְבָּא הָא עֵדוֹת מְוַכַּחְשָׁת הִיא א"ל נְהִי דַּאֲתַפְחִישׁ בְּאֶכְלִיתָהּ בְּאֶבְהָתָא מִי אַתַּפְחִישׁ וְאֶפְסִיקָא הִלְכְּתָא פְּרַב נַחְמָן וְשֵׁם מִיּוּרֵי שְׁהַעֲדִי בְּב"א וְעֵדוֹת א' פְּדִמְסִיק שְׁם דְרְבָּא אָמַר ע"כ לֹא אָמַר רַב הוּנָא אֶלָּא בְּעֵדוֹת אַחֲרַת אֲבָל לְאוֹתָהּ עֵדוֹת לֹא כו'.

עוֹד רֵאִי לְזֵה מָהָא דַּאִתָּא פ"ב דְכַתּוּבּוֹת [כ"ב ע"ב] ע"א אוֹמֵר נְתַקְדְּשָׁה וְא' אוֹמֵר לֹא נְתַקְדְּשָׁה כו' תְּרוּנִיָּהּ בְּפָנֵי מְסַהֲדִי וְהָאִי דְאָמַר נְתַקְדְּשָׁה הֵי לִי חַד כו' ע"א אוֹמֵר נְתַקְדְּשָׁה וַע"א אוֹמֵר לֹא נְתַקְדְּשָׁה תְּרוּנִיָּהּ בַּא"א מְסַהֲדִי כו' וְלָמָּה לֹא אָמְרִינוּ ג"כ דְהָאִי

דאָמער נַתְגַּרְשָׁה נַאָמֵן מִמֶּנּוּ פֿ אַם תַּאֲמִינוּ בְּזֶה הַרִי נַתְגַּרְשָׁה וְאִם אֵין אַתָּה מַאֲמִינוּ לֹא תַאֲמִינוּ ג' כִּי בְּמֵה שְׁמַעִיד שְׁהִיא א"א.

אַלָּא וְדַאי דְּזֶה אֵינוּ גַם בְּלֹא ה' פִּירוּשׁוֹ דְּחֻק דְּהָא בִּירוּשְׁלַמִי לֹא נִזְכָּר שְׁם דַּע"א מְכַחֲשׁוּ וְאוֹמֵר לֹא נִטְמָאת. אַלָּא בְּרוּר דְּפִירוּשׁ הַירוּשְׁלַמִי שְׁם כְּמוֹ שְׁפִי בְּעַל קֶרְבֵּן הַעֲדָה וּבְעַל פְּנֵי מִנְשָׁה דְּאַשְׁמוּעֵינוּ דְּהָא דְּהַאֲמִינָה תוֹרָה לַע"א בְּסוּטָה שְׁנַטְמָאת הֵינּוּ אִם מַעֲיֵד שְׁנַטְמָאָה בְּאוֹתוֹ סְתִירָה שְׁנַטְמָרָה ע"פ עֵדִים.

וְכִמוֹ שְׁפִרְשׁוּ בְּמַתְנֵי דְּש"ס דִּילֵן דְּהָא עֵיקַר טַעַם דְּהַאֲמִינָה תוֹרָה לַע"א בְּסוּטָה הוּא מִשׁוּם דְּאִיפָּא רְגָלִים לְדַבְּרֵי קִינָא לָהּ וְנִסְתַּרְתָּה כּו' וְהֵינּוּ דְּסְתִירְתָּה מוֹרָה שְׁנַטְמָאָה אַז אַבְל בְּטוֹמָאָה דְּלֹאֲחַר סְתִירָה אֵין פֿאַן רְגָלִים לְדַבְּרֵי: ט ט וע"פ מ"ש יֵשׁ לְפִרְשׁ דְּבָרֵי הַרְמַב"ם ז"ל [פ"א מה' סוּטָה הִי"ד] שְׁכ' וְז"ל הָאֲשָׁה שְׁקִינָא לָהּ בְּעֵלָה וְנִסְתַּרְתָּה אַחַר הַקִּינּוּי עִמּוֹ בְּעֵדִים וְהָרִי הִיא עוֹמֶדֶת לְשִׁתּוֹת וְכֹא ע"א וְהַעֲיֵד עֲלֶיהָ שְׁנַבְּעֵלָה בְּפִנּוּי עִם זֶה שְׁקִינָא לָהּ עִמּוֹ ה"ז אֲסוּרָה עַל בְּעֵלָה לְעוֹלָם וְאִינָה שׁוֹתָה וְיוֹצֵאָה בְּלֹא פְתוּבָה וְאַפְּלִי הִיא עַד טוֹמָאָה זֶה אֶחָד מֵעֵינֵי הַסְתִירָה שְׁנַאָמֵר וְעַד אֵין בָּהּ וְהָרִי פֿאַן עַד.

וְכ' הַכ"מ ע"ז שִׁא"י מֵה בָּא לְלַמְדֵינוּ דְּמַה"ת נַאָמֵר שְׁיִגְרַע מְפִנֵי שְׁהוּא אֶחָד מֵעֵינֵי הַסְתִירָה. וְהַב"ח בַּא"ע (ס' קע"ח) תִּיגְרַץ בְּדוֹחֵק דְּקמ"ל דְּלֹא אָמְרִינוּ דְּאָמֵר בְּדַבְּרֵי וְהוּא דְּחֻק דְּלֹא מְצִינוּ בְּשׁוּם מְקוֹם לְחֻשׁ בְּזֶה לְבַדְּדָמִי.

גַּם הַגָּאוֹן בְּעַל פְּנֵי מִנְשָׁה בְּמַרְאָה הַפְּנִים שְׁם פִּי בְּדַבְּרֵי דְּחֻק דְּקמ"ל דְּלֹא חִיִּישִׁינוּ שְׁמָא מֵה שְׁהַעֲיֵד עַל הַטוֹמָאָה הִיא בְּסְתִירָה אַחַרְתּוֹ וּמִיָּרִי בְּלֹא הַעֲיֵד בְּאוֹתוֹ מַעְמֵד דְּאִם הִיתָה כְּפוֹנְתוֹ עַל הַסְתִירָה שְׁהַעֲיֵדוּ שְׁנִינָהּ הִיא לּוֹ לְהַעֲיֵד אַז יַעו"ש.

וְהוּא דְּחֻק וְרַחֲוֹק יוֹתֵר דְּהָרִי הַרְמַב"ם לֹא הַזְכִּיר כָּלֵל דְּהַעֲיֵד עַל הַטוֹמָאָה בְּפַעַם אַחַר וְגַם אֵין מְדַרְכּוֹ שֶׁל הַרְמַב"ם לְחַדֵּשׁ דִּינִים מְסַבְּרָתוֹ מֵה שְׁלֹא נִזְכָּר בְּש"ס אִם לֹא כְּשִׁכּוֹתֵב בְּלִשׁוֹן וְנ"ל כִּי דוּעַ.

אַבְל לְדַעֲתֵי דְּבָרֵי הַרְמַב"ם מְפִנְרִשִׁים בְּפִשְׁיטוֹת וּמְקוֹרוֹ מְדַבְּרֵי הַירוּשְׁלַמִי הַנ"ל. שְׁאָמֵר נִסְתַּרְתָּה בְּפִנֵי שְׁנִינִים וְאָמֵר ע"א אֲנִי רְאִיתִי שְׁנַטְמָאת כּו' וְקמ"ל דְּלֹא נִימָא דְּהַעֲד מְשַׁקֵּר בְּזֶה שְׁהָרִי חֲבִירוֹ רָאָה הַסְתִירָה כְּמוֹהוּ וְהוּא אֵינוּ מַעֲיֵד עַל הַטוֹמָאָה בְּזֶה קמ"ל דְּמוֹעִיל עֲדוּתוֹ וְכמ"ש בִּירוּשְׁלַמִי דִּישׁ כְּפִי פֿאַן סְתִירָה וְיֵשׁ כְּפִי פֿאַן טוֹמָאָה דְּלֹא רְאִינוּ אֵינוּ רְאִי.

אַבְל אִם הַעֲד מְכַחֲשׁוּ וְאוֹמֵר שְׁרָאָה שְׁלֹא נִטְמָאת בְּכַה"ג שׁוֹתָה דְּנָהִי דְּאַתְפַּחֲשִׁישׁ, בְּטוֹמָאָה בְּסְתִירָה לֹא אַתְפַּחֲשִׁישׁ וְכמ"ש וְזֶה בְּרוּר: י עוֹד רְאִיתִי בְּס' חוֹסֵן יְשׁוּעוֹת שְׁתַּמָּה שְׁם עַל הַרְמַב"ם [פ"ב מה' גִּירוּשִׁין] מ"ש שְׁם דְּאָמְרוּ עֲשֵׂר נְשִׁים לֹא מֵת וְאַחַד עֲשֵׂר נְשִׁים אוֹמְרוֹת מֵת ה"ז תְּנַשָּׂא שְׁאִין אוֹמְרִים שְׁנִינִים כְּמָאָה אַלָּא בְּעֵדִים כְּשִׁרִים.

אַבְל בְּפִסּוּלִים הַלֵּף אַחַר הָרוּב וְכֵן פֿסֵק בְּשׁו"ע שְׁם סַעִי מ' [וְהַקְשָׁה ע"ז פִּינּוּ דְּאָמְרוּ בְּש"ס דְּשִׁתִּי נְשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד כְּפִלְגָּא וּפְלִגָּא דְּמִי. וְכִינּוּ דַע"א כְּשֵׁר כְּמָאָה נְשִׁים דְּמִיָּא א"כ כְּמוֹ שְׁמָאָה נְשִׁים נַאָמְנוֹת יוֹתֵר מִשְׁתִּי נְשִׁים ה"נ הִיא לָנוּ לְהַאֲמִין ע"א כְּשֵׁר יוֹתֵר מִב' נְשִׁים.

אָלאַ ונדאי דָלֶא הֶלְכוּ אַחַר רֹב דִּיעוֹת רַק בְּב' נָשִׁים נִגְדַּ אִשָּׁה אַחַת אָבֵל ב' נָשִׁים נִגְדַּ מְאָה נָשִׁים אָמְרִינֵן תְּרִי כְּמְאָה אַפִּי בְּפִסּוּלֵי עֵדוֹת ע"ש. וְאִין בְּדַבְּרֵי פְּדַאי לְדַחֲוֹת דְּבָרֵי הֶרְמֵב"ם וְהַשׁו"ע.

דְּבִאָמַת כֵּן מִשְׁמַע מִפְּשֵׁט לְשׁוֹן הַש"ס דְּאָמְרוּ בְּפִסּוּלֵי הַלָּף אַחַר רֹב דִּיעוֹת. מִשְׁמַע דְּלַעוֹלָם הוֹלְכִים אַחַר הָרֹב וְאָפִי בִי"א נִגְדַּ י' וְכַעֲיֵן מ"ש בַּפ' בְּתָרָא דִּיּוֹמָא [פ"ג ע"א] וְאֵע"ג דְּאָמור רַבָּנָן תְּרִי כְּמְאָה ה"מ לַעֲנִין עֵדוֹת אָבֵל בְּאִנְיָן דְּנָא הַלָּף אַחַר רֹב דִּיעוֹת וְשֵׁם לַעוֹלָם הוֹלְכִים אַחַר הַמְּרֻבִּים נִגְדַּ מוֹעֲטִים.

וְכִינֵן דְּלְשׁוֹן זֶה בְּעֵצְמוֹ אָמַר ג"כ בְּפִסּוּלֵי עֵדוֹת ג"כ דִּינָא הֶכִי. וְמָה שְׂדַקְדָּק מִמ"ש דְּמְאָה נָשִׁים כַּע"א דְּמִי וְא"כ הִי לָנוּ לְהַאֲמִין לַע"א יוֹתֵר מִשְׁנֵים כְּמוֹ דְּמְאָה נָשִׁים יוֹתֵר נְאֻמָּנוֹת מִשְׁתִּים.

אִין בְּדַקְדוּק זֶה כְּלוֹם דְּכָלֵל אָמְרוּ דְּנָשִׁים כִּינֵן שְׂאִין שֵׁם עֵדוֹת עֲלֵיהֶם. אִין חִילוּק בֵּין ב' לְמְאָה נִגְדַּ ע"א כְּשֵׁר דְּשֵׁם עֵדוֹת עֲלִיו.

רַק דְּשִׁתִּי נָשִׁים עֲדִיפִי לַעֲנִין זֶה שְׂיָהוּ כְּפִלְגָא וּפְלָגָא נִגְדַּ ע"א. וְלֹא דְּמִי לְאִשָּׁה אַחַת נִגְדַּ עַד כְּשֵׁר [וְלֹא ס"ל כְּהִירוּשְׁלָמִי דַס"ל דְּאִשָּׁה יְכוּלָה לְהַכְחִישׁ הָאִישׁ] וְא"כ ה"ה דְּגַם מְאָה נָשִׁים הֵם לְנִגְדַּ ע"א כְּפִלְגָא וּפְלָגָא.

וְעִי' בְּבִיאורֵי רַבֵּינוּ הַגָּדוֹל הַגָּר"א ז"ל [ס'י' י"ז ס"ק קל"ב] שְׂפַקְפַּק לְהִיפּוּף בְּדַבְּרֵי הֶרְמֵב"ם וְכ' דְּמַש"ס דִּילֵן מִשְׁמַע שְׁגַם בְּעֵדִים כְּשֵׁרִים הַלָּף אַחַר רֹב דִּיעוֹת וְג' נְאֻמָּנִים יוֹתֵר מִב' מִמ"ש כֹּל מְקוֹם שְׂהֶאֱמִינָה תוֹרָה ע"א הַלָּף אַחַר רֹב דִּיעוֹת כו' רַק שְׂכ', שֵׁם שְׂבַתוֹסְפֶתָא רַפִּי"ד נִמְצָא בַפִּי דְּבַכְשָׁרִים לַעֲדוֹת אָמְרִינֵן תְּרִי כְּמְאָה שְׁנַיִם אוֹמְרִים מֵת וְמְאָה אוֹמְרִים לֹא מֵת כו' הֵרִי מְפֻנְרֵשׁ בְּדַבְּרֵי דַמ"ש הַלָּף אַחַר רֹב דִּיעוֹת הוּא רֹב מְשֵׁ כְּמוֹ בְּסִנְהֶדְרִין וְזֶה בְּרוּר: